T.C.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

MONTESQUIEU PARADOKSU ÇERÇEVESİNDE VERGİ DEMOKRASİSİNİN İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Elif Sibel ÇAKAR

Abdullah ÖMERCİOĞLU

KIRIKKALE – 2017

T.C.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

MONTESQUIEU PARADOKSU ÇERÇEVESİNDE VERGİ DEMOKRASİSİNİN İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Elif Sibel ÇAKAR

HAZIRLAYAN

Abdullah ÖMERCİOĞLU

KIRIKKALE – 2017

Kabul-Onay Sayfası

KABUL-ONAY

Doç. Dr. Elif Sibel ÇAKAR danışmanlığında Abdullah ÖMERCİOĞLU tarafından hazırlanan "Montesquieu Paradoksu Çerçevesinde Vergi Demokrasisinin İncelenmesi" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim dalında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

08/03/2017

Danışman
Doç. Dr. Elif Sibel ÇAKAR

Üye
Prof. Dr. Ali AKYILDIZ

Üye
Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN

Üye
Yrd. Doç. Dr. Yasin POYRAZ

Üye
Prof. Dr. Mehmet Emin BİLGE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

…/…/2017
Prof. Dr. İsmail AYDOĞAN
Enstitü Müdürü

Kişisel Kabul

Doktora Tezi olarak sunduğum "Montesquieu Paradoksu Çerçevesinde Vergi Demokrasisinin İncelenmesi" tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

Tarih: …/…/2017
Adı Soyadı: Abdullah ÖMERCİOĞLU
İmza:

ÖZET

KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

MALİ HUKUK BİLİM DALI

MONTESQUIEU PARADOKSU ÇERÇEVESİNDE VERGİ DEMOKRASİSİNİN İNCELENMESİ

Abdullah ÖMERCİOĞLU

(Doktora Tezi)

Demokrasi, ilkçağdan günümüze sürekli olarak tartışma konusu yapılmıştır. Tarihi süreçte zaman zaman demokrasi düşüncesinden uzaklaşılmış ancak yakın geçmişte toplumların en ideal yönetim biçimi olarak tekrar ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Modern demokrasi mücadelesi vergi konusu temelinde şekillenmiştir. Çünkü vergiler malvarlığında önemli bir eksilme yaratmakta ve bu da insanların ekonomik ve sosyal olarak özgürlüklerini kaybetmeleri sonucunu doğurabilmektedir. Dolayısıyla vergi vermek ile yönetime katılma hakkı arasında büyük bir ilişki vardır.

Vergi ile demokrasi arasındaki bu ilişkiye genel olarak vergi demokrasisi denmekte ancak yeni bir kavram olması nedeniyle incelenmesi ihtiyacı duyulmaktadır. Bu çerçevede öncelikle vergi ile demokrasi arasındaki ilişkiyi tanımlamak ve bu ilişkiye etki eden faktörleri ortaya koymak gerekmektedir. Daha sonra ise teorik olarak ortaya konan bu savların uygulamada desteklenip desteklenmediği araştırılmalıdır. Bu çalışmamızda, bahsedilen olguların ortaya konulması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre; vergi ile demokrasi arasındaki ilişki tespit edilmiş, vergileri artırmanın demokrasiyi de olumlu etkilediği ancak bunun bir eşiğe kadar geçerli olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Sosyoloji, Vergi Devleti, Sosyal Devlet, Vergi Demokrasisi, Montesquieu Paradoksu.

ABSTRACT

DEPARTMENT OF PUBLIC LAW

FINANCIAL LAW

AN EXAMİNATION OF TAX DEMOCRACY IN THE MONTESQUIEU PARADOX FRAMEWORK

Abdullah ÖMERCİOĞLU

(PhD Thesis)

Democracy was constantly debated from early ages till today. Democracy idea has been removed from time to time, but recently it has emerged and developed again as the ideal form of government. The struggle for modern democracy has been shaped on the basis of taxation. Because tax rates create a significant loss of wealth and this can result in people losing their economic and social freedom. Thats why there is a big relationship between taxation and the right to participate.

This relationship between tax and democracy is generally called tax democracy and needs to be examined because it is a new concept. In this framework, firstly it is necessary to define the relationship between tax and democracy and to identify the factors that influence this relationship. Afterwards, it should be investigated whether these theories are supported in practice. In this study, it is aimed to reveal and evaluate the mentioned cases.

According to the obtained results; the relationship between tax and democracy has been determined. It has been shown that increasing the taxes affects democracy positively, but it is valid up to a threshold.

Key Words: Democracy, Sociology, Tax State, Social State, Tax Democracy, Montesquieu Paradox.

KISALTMALAR DİZİNİ

age. : Adı Geçen Eser

agm. : Adı Geçen Makale

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Any. Mah. : Anayasa Mahkemesi

AÜEBFD : Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi

AÜHF : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

AÜİFD : Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi

AÜSBFD : Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi

BAÜSBED : Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

DEÜHFD : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

DEÜİİBFD : Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

E. : Esas

Ed. : Editör

EÜHFD : Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GSYİH : Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

GSMH : Gayri Safi Milli Hasıla

GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
K.	: Karar Sayısı
Kt.	: Karar Tarihi
KÜSBD	: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
m.	: Madde
örn.	: Örneğin
s.	: Sayfa
Sa.	: Sayı
SDÜ	: Süleyman Demirel Üniversitesi
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜBAR	: Türklük Bilimi Araştırmaları
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
vb.	: Ve benzeri
VUK	: 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
yy	: Yüzyıl

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Ülkeler

Tablo 2a. Demokrasi Faktörleri

Tablo 2b. Ekonomik Faktörler

Tablo 2c. Sosyal/Beşeri Faktörler

Tablo 3a. Ülkeler Bazında Demokrasi Faktörlerinin Sayısal Değerleri

Tablo 3b. Ülkeler Bazında Ekonomik Faktörlerin Sayısal Değerleri

Tablo 3c. Ülkeler Bazında Sosyal/Beşeri Faktörlerin Sayısal Değerleri

Tablo 4a. Vergi Yükü Eşiği yüzde 30'a göre belirlenmiş Kukla Değişken

Tablo 4b. Vergi Yükü ile Vergi Yükünün Karesi Değişkenleri

Tablo 5. 10 Demokrasi Faktörü ile Vergi Yükü Arasındaki Tek Değişkenli Regresyon Sonuçları

Tablo 5a. 10 Demokrasi Faktörü ile Vergi Yükü ve Vergi Yükü Eşiği Yüzde 30 Olarak Belirlenen Kukla Değişken Arasındaki İki Değişkenli Regresyon Sonuçları

Tablo 5b. Üç Farklı Vergi Yükü Eşiğinde Hesaplanan Kukla Değişkenli Regresyonlarda Kukla Değişkenin t-Oranlarının Karşılaştırılması

Tablo 5c. 10 Demokrasi Faktörü ile Vergi Yükü ve Vergi Yükü Karesi Arasındaki İki Değişkenli Regresyon Sonuçları

Tablo 6. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü ve Bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör Arasında Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı İki Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Tablo 6a. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü ve Bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör Arasında Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı İki Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Tablo 6b. Anlamlı İki Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Demokrasi Faktörleri

Tablo 6c. Anlamlı İki Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler

Tablo 7. Vergi Yükü Arttıkça Demokrasi Seviyesindeki Artış Hızının Düştüğünü Kanıtlayan ve Vergi Yükü, Bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkenlerinden Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Tablo 7a. Vergi Yükü Arttıkça Demokrasi Faktörünün Düşmesine İlişkin Hesaplama

Tablo 7b. Vergi Yükü Arttıkça Demokrasi Seviyesindeki Artış Hızının Düştüğünü Kanıtlayan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonlardaki Vergi Yükü Eşikleri

Tablo 7c. Vergi Yükü, Bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkenlerinden Oluşan Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Demokrasi Faktörleri

Tablo 7d. Vergi Yükü, Bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkenlerinden Oluşan Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler

Tablo 8. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Tablo 8a. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Tablo 8b. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonlar İçinde Demokrasi Faktörlerinin Karşılaştırılması

Tablo 8c. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Üç Değişkenli Anlamlı Regresyonlar İçinde Ekonomik Faktörlerin Karşılaştırılması

Tablo 8d. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Üç Değişkenli Anlamlı Regresyonlar İçinde Sosyal/Beşeri Faktörlerin Karşılaştırılması

Tablo 9. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesindeki Dört Değişkenli Vergi Yükü Eşiği Regresyonları - Katsayılar

Tablo 9a. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesindeki Dört Değişkenli Vergi Yükü Eşiği Regresyonları – t-Oranları

Tablo 9b. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Regresyonlardaki Vergi Yükü Eşikleri

Tablo 9c. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Dört Değişkenli Regresyonlar - Katsayılar

Tablo 9d. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Dört Değişkenli Regresyonlar – t-Oranları

Tablo 9e. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Dört Değişkenli Regresyonlardaki Demokrasi Faktörleri

Tablo 9f. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Dört Değişkenli Regresyonlardaki Ekonomik Faktörler

Tablo 9g. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Dört Değişkenli Regresyonlardaki Sosyal/Beşeri Faktörler

Tablo 10. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Çıkan 97 Regresyon

Tablo 11. Tüm Anlamlı Regresyonların Özet Sonuçları

Tablo 12. Vergi Yükü Eşiği Katsayısı Negatif Çıkan Anlamlı Regresyonlar

Tablo 13. Katsayısı Pozitif Olması Gerekirken Negatif Çıkan Değişkenlerin Bulunduğu Regresyonlar

Tablo 13a. İstatistiksel Olarak Anlamlı Olup Mantıksal Olmadıkları İçin Anlamlı Regresyonlar Listesinden Çıkarılacak Regresyonlar

Tablo 14. Değişken Katsayısı Negatif Olması Gerekirken Pozitif Çıkan Regresyonlar

Tablo 15. Revize Edilmiş Nihai Anlamlı Regresyonlar Listesi

Tablo 16. Anlamlı Çıkan Regresyonların Demokrasi Faktörleri Açısından Dağılımı

Tablo 16a. Anlamlı Çıkan Regresyonların Ekonomik Faktörler Açısından Dağılımı

Tablo 16b. Anlamlı Çıkan Regresyonların Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Dağılımı

Tablo 17. Montesquieu Paradoksunu En İyi Temsil Eden 3 Regresyon

Tablo 18. Türkiye'nin En İyi Üç Regresyondaki Değişkenlerle İlgili Güncel Verileri

Tablo 19. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Vergi Yükü Değişkeni Pozitif, Vergi Yükü Karesi Değişkeni Katsayısı Negatif Olan Anlamlı Regresyonlar

Tablo 20. Türkiye Değerleri

Tablo 21. 24 Anlamlı Regresyon Denklemine Göre Türkiye'nin Demokrasi Faktörlerinin Olmaları Gereken Puanları

Tablo 22. Türkiye'nin Gerçek Demokrasi Değerleri İle Olması Gereken Demokrasi Değerlerinin Karşılaştırılması

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL-ONAY SAYFASI i

KİŞİSEL KABUL SAYFASI ii

ÖZET iii

ABSTRACT iv

KISALTMALAR DİZİNİ v

TABLOLAR DİZİNİ vii

İÇİNDEKİLER xi

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

VERGİ DEMOKRASİSİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR VE YAKLAŞIMLAR

I. DEMOKRASİ, VERGİ DEMOKRASİSİ, SOSYAL DEVLET VE VERGİ DEVLETİ İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR 2

A- DEMOKRASİ 2

1. Genel Demokrasi Tarihi 2

2. Demokrasi Kavramı 4

a. Etimolojik Yaklaşım 4

b. Ampirik Yaklaşım 6

3. Demokrasinin Unsurları 7

a. Egemenlik 7

b. Serbest ve Düzenli Seçimler 8

c. Siyasi Partiler 9

d. Örgütlenme Hakkı 10

e. Temel Hak ve Hürriyetler 10

f. Eşitlik 11

g. Hukuk Devleti 12
4. Demokrasi Modelleri 14
a. Klasik Demokrasi 14
b. Koruyucu Demokrasi 15
c. Liberal Demokrasi 16
d. Kalkınmacı Demokrasi 17
e. Sosyal Demokrasi 18
B- VERGİ DEMOKRASİSİ 19
1. Tarihi Gelişimi 19
a. İngiltere'de 20
b. Fransa'da 22
c. Amerika'da 24
2. Vergi Demokrasisi Kavramı 25
a. Vergi Demokrasisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar 26
b. Tanımlar 28
C- SOSYAL DEVLET 29
D- VERGİ DEVLETİ 32
II. VERGİ DEMOKRASİSİ İLE İLGİLİ YAKLAŞIMLAR 35
A- MONTESQUIEU YAKLAŞIMI VE PARADOKSU 35
1. Montesquieu'ya Göre Vergilemenin Sınırı 36
2. Hükümet Şekli ile Vergileme İlişkisi 37
3. Paradoksun Sınırı 37
B- İBN-İ HALDUN YAKLAŞIMI 38
C- TOCQUEVILLE YAKLAŞIMI 40
D- GOLDSCHEID YAKLAŞIMI 41
E- SCHUMPETER YAKLAŞIMI 43
F- MANN YAKLAŞIMI 45
G- PARETO YAKLAŞIMI 46
H- SENSINI YAKLAŞIMI 47
İ- BORGATTA YAKLAŞIMI 48
J- MURRAY YAKLAŞIMI 49
K- GRIZOTTI YAKLAŞIMI 50

İKİNCİ BÖLÜM

VERGİ DEMOKRASİSİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER

I. VERGİ DEMOKRASİSİNE ETKİ EDEN ÖLÇÜLEMEYEN FAKTÖRLER 51

A- PSİKOLOJİK/SOSYOLOJİK FAKTÖRLER 51

1. Vergilerin Sosyolojik Olarak Sunuluş Biçimi 51

2. Vergi Yurttaşlığı 53

3. Vergiye Uyum 54

4. Vergiye Karşı Tepkiler 55

B- EKONOMİK FAKTÖRLER 57

1. Verginin Amaçları Arasında Çatışma 57

2. Kayıt Dışı Ekonomi 58

3. Küreselleşme 59

C- HUKUKİ VE YÖNETSEL FAKTÖRLER 61

1. Mükellef Hakları 61

2. Vergilerin Yasallığı 62

3. Vergide Eşitlik ve Adaletin Sağlanması 64

4. Vergi İdaresinin Yapısı 66

5. Vergi ile İlgili Kararların Demokratik Olarak Alınması 67

6. Verginin Kullanılması ile İlgili Kararların Demokratik Olarak Alınması .. 68

7. Vergi Yargı Organlarının İşleyişi 69

II. VERGİ DEMOKRASİSİNE ETKİ EDEN ÖLÇÜLEBİLİR FAKTÖRLER 70

A- DEMOKRASİ FAKTÖRLERİ 71

1. Seçim Barajı 71

2. Seçim Süreci 72

3. Seçimlere Katılım 73

4. Çoğulcu Siyaset 75

5. Devletin İşlerliği 76

6. Düşünce ve İfade Özgürlüğü 78

7. Organizasyon ve Örgütlenme 79

8. Hukukun Üstünlüğü 81

9. Kişi Hak ve Hürriyetleri 83
10. Sendikalaşma 84
B- EKONOMİK FAKTÖRLER 86
1. Vergi Yükü (Vergi Gelirleri/Milli Gelir) 86
2. Aylık Ortalama Gelir 87
3. Kişi Başına Düşen Gelir 88
4. Gelir Dağılımı (Gini Katsayısı) 89
5. İşsizlik 90
6. Ekonomik Büyüme 91
7. Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi 92
8. Kamu Harcamaları/GSYİH 94
9. Enflasyon 95
C- SOSYAL VE BEŞERİ FAKTÖRLER 96
1. Okuryazarlık 97
2. Beklenen Yaşam Süresi 98
3. Okullaşma Oranı 99
4. Fakirlik Oranı 100
5. Suç Oranı 101
6. Yaşam Kalitesi 102
7. Hastane Yatak Oranı 103

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ YÜKÜNÜN DEMOKRASİYE ETKİSİ İLE İLGİLİ AMPİRİK ÇALIŞMA

I. AMPİRİK ÇALIŞMANIN AMACI 105

II. ÇALIŞMADA KULLANILAN TANIMLAR 105

A- VERGİ DEMOKRASİSİ VE MONTESQUIEU PARADOKSU 105
B- VERİ TABANI 106
C- FAKTÖRLERİN TANIMLARI 112
1. Demokrasi Faktörlerinin Tanımları 112
a. Seçim Barajı 112
b. Seçim Süreci 112
c. Seçimlere Katılım 113
d. Çoğulcu Siyaset 113
e. Devletin İşlerliği 114
f. Düşünce ve İfade Özgürlüğü 115
g. Organizasyon ve Örgütlenme 116
h. Hukukun Üstünlüğü 117
i. Kişi Hak ve Hürriyetleri 118
j. Sendikalaşma 119
2. Ekonomik Faktörlerinin Tanımları 119
a. Vergi Yükü (Vergi Gelirleri/GSYİH) 119
b. Aylık Ortalama Gelir 119
c. Kişi Başına Gelir 120
d. Gelir Dağılımı (Gini Katsayısı) 120
e. İşsizlik 120
f. Ekonomik Büyüme 120
g. Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi 121
h. Kamu Harcamaları/GSYİH 121
i. Enflasyon 121
3. Sosyal ve Beşeri Faktörlerinin Tanımları 121

a. Okuryazarlık Oranı 121
b. Beklenen Yaşam Süresi 122
c. Okullaşma Oranı 122
d. Fakirlik Oranı 123
e. Suç Oranı 123
f. Yaşam Kalitesi 123
g. Hastane Yatak Oranı 124

III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ – METODOLOJİSİ 124

A- VERGİ YÜKÜNÜN TEK BAŞINA DEMOKRATİK FAKTÖRLERE ETKİSİ . 126
B- VERGİ YÜKÜNÜN DİĞER EKONOMİK VEYA SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLER İLE DEMOKRASİYE ETKİSİ 128
C- VERGİ YÜKÜ İLE HEM EKONOMİK HEM SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLERİN HEP BİRLİKTE DEMOKRASİYE ETKİSİ 129
D- VERGİ YÜKÜNÜN BELLİ BİR EŞİKTEN SONRA DEMOKRASİYİ AZALTACAĞINA İLİŞKİN MONTESQUIEU PARADOKSUNUN DOĞRULANMASI 130
1. Kukla Değişken 130
2. Vergi Yükünün Karesi Değişkeni 132

IV. SONUÇLAR 134

A- VERGİ YÜKÜNÜN TEK BAŞINA DEMOKRATİK FAKTÖRLERE ETKİSİ VE VERGİ YÜKÜ EŞİĞİ VEYA HIZININ DEMOKRASİDEKİ ARTIŞLA İLİŞKİSİ 134

1. Vergi Yükünün Tek Başına Demokrasiye Etkisi 134
a. Etkinin Varlığı 135
b. Etkinin Yönü ve Miktarı 135

i. Yönü 135
ii. Miktarı 136
c. Etkinin Gücü 136

d. Sonuç 137

2. Vergi Yükünün Belli Bir Eşikten Sonra Demokrasiyi Azaltacağına İlişkin Montesquieu Paradoksunun Doğrulanması 138

a. Kukla Değişken ile Yapılan Regresyon Denklemleri 138

b. Vergi Yükünün Karesi ile Yapılan Regresyon Denklemleri 140

B- VERGİ YÜKÜNÜN DİĞER EKONOMİK VEYA SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLER İLE DEMOKRASİYE ETKİSİ VE VERGİ YÜKÜ EŞİĞİ VEYA HIZININ DEMOKRASİDEKİ ARTIŞLA İLİŞKİSİ 143

1. Vergi Yükünün Diğer Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler ile İki Değişkenli Regresyonlar İçinde Demokrasiye Etkisi 143

a. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde 143

b. Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde 146

2. Regresyonların Demokrasi, Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırılması 148

a. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Karşılaştırma 148

i. Demokrasi Faktörleri Açısından Karşılaştırma 148

ii. Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırma .. 149

b. Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Karşılaştırma 150

c. Faktörler İtibariyle Karşılaştırma 150

3. Vergi Yükünün Belli Bir Eşikten Sonra Demokrasiyi Azaltacağına İlişkin Montesquieu Paradoksunun Doğrulanması 152

a. Kukla Değişken ile Yapılan Regresyonlar 152

b. Vergi Yükünün Karesi ile Yapılan Regresyonlar 153

c. Regresyonların Demokrasi, Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırılması 156

C- VERGİ YÜKÜ İLE HEM EKONOMİK HEM SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLERİN HEP BİRLİKTE DEMOKRASİYE ETKİSİ VE VERGİ YÜKÜ EŞİĞİ VEYA HIZININ DEMOKRASİDEKİ ARTIŞLA İLİŞKİSİ . 158

1. Vergi Yükünün Diğer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler ile Üç Değişkenli Regresyon İçinde Demokrasiye Etkisi 159

a. Demokrasi Faktörleri Açısından Etkisi 162
b. Ekonomik Faktörler Açısından Etkisi 163
c. Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Etkisi 165
2. Vergi Yükünün Belli Bir Eşikten Sonra Demokrasiyi Azaltacağına İlişkin Montesquieu Paradoksunun Doğrulanması 168
a. Kukla Değişken ile Yapılan Regresyonlar 169
b. Vergi Yükünün Karesi ile Yapılan Regresyonlar 169
c. Regresyonların Demokrasi, Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırılması 174

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AMPİRİK ÇALIŞMANIN ANALİZİ

I. AMPİRİK ÇALIŞMANIN ÖZETİ 177

A- Vergi Yükünün Demokrasi Seviyesini Artırıp Artırmadığı 185

B- Vergi Yükündeki Artışın Belli Bir Vergi Yükü Eşiğinden Sonra Demokrasi Seviyesini Azaltıp Azaltmadığı 185

1. Kukla Değişkenli Regresyonlar 186

2. Vergi Yükü Karesi Değişkeninin Kullanıldığı Regresyonlar 187

C- Vergi Yükünün Diğer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerle Beraber Demokrasiye Etkisinin Olup Olmadığı 190

1. İstatistiksel Olarak Anlamlı Ancak Mantıksal Olarak Anlamsız Regresyonlar 190

a. Değişken Katsayısı Pozitif Olması Gerekirken Negatif Çıkan Regresyonlar 191

b. Değişken Katsayısı Negatif Olması Gerekirken Pozitif Çıkan Regresyonlar 196

2. Hem İstatistiksel Hem Mantıksal Olarak Anlamlı Regresyonların Değerlendirilmesi 203

a.Demokrasi Faktörleri Açısından Değerlendirme 203

b. Ekonomik Faktörler Açısından Değerlendirme 205

c.Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Değerlendirme 207

d. Temsil Kabiliyeti Açısından Özet Değerlendirme 208

e.Türkiye Örneği 211

f. Genişletilmiş Türkiye Projeksiyonları 214

II. AMPİRİK ÇALIŞMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ 220

SONUÇ 229

KAYNAKÇA 235

EKLER 248

GİRİŞ

Modern devletlerin temel görevi, vatandaşlarının toplumsal ihtiyaçlarını karşılamaktır. Demokratik rejimlerde bu toplumsal ihtiyaçların neler olduğu, halkın doğrudan kendilerinin veya temsilcileri vasıtasıyla müdahil oldukları siyasal karar alma süreci içerisinde belirlenmektedir. Belirlenen ihtiyaçların finansmanı ise büyük oranda vergiler yoluyla sağlanmaktadır. Devletler; mali, ekonomik ve sosyal amaçlarla, egemenlik yetkisine dayanarak vergi toplamaktadır. Egemenliğin halka dayandığı sistemlerde vergileme yetkisi de dolaylı olarak halka ait olmakta bu durum temsilsiz vergi olmayacağı sonucunu ortaya koymaktadır.

Temsil, kalabalık toplumlarda demokrasinin işletilebilmesinin bir şartı olarak karşımıza çıkmaktadır. Halkın kendilerini yönetmek için seçtiği temsilciler, kendilerini seçen halkın ihtiyaçları doğrultusunda yasama faaliyetlerini yürütürler. Bu faaliyetler pek tabii vergilemeye ilişkin konuları da kapsamaktadır. Dolayısıyla katlanılacak olan vergiler, dolaylı olarak halk tarafından belirlenmektedir. Bu temel üzerinde gelişen vergi sistemi, çeşitli faktörler neticesinde güçlenebilir veya zayıflayabilir. Güçlü bir vergi sisteminde vergiye uyumun sağlandığı ve vergilerin halk tarafından kanıksandığı kabul edilebilir. Bu halde vergileri artırmak, çeşitli faktörlerin sağlanması durumunda ve belli bir eşiğe kadar, demokrasiye olumlu katkı sağlayabilecektir.

Bu tez çalışmasında, vergi ile demokrasi arasındaki ilişkiyi tarif eden vergi demokrasisi kavramı teorik olarak ortaya konmuş ve bu vergi demokrasisini etkileyen ölçülemeyen ve ölçülebilen faktörler belirlenerek açıklanmıştır. Daha sonra, vergi yükü temel olmak üzere ölçülebilen faktörler çerçevesinde, geniş bir yelpazede çeşitli ülkeler arasında ampirik bir model kurularak vergi ile demokrasi arasında gerçekten de bir ilişki bulunup bulunmadığı test edilmiş, eğer ilişki varsa hangi yönde olduğu ve aynı zamanda bu ilişkinin belli bir eşiğe göre değişip değişmediği bulunmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

VERGİ DEMOKRASİSİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR VE YAKLAŞIMLAR

I. DEMOKRASİ, VERGİ DEMOKRASİSİ, SOSYAL DEVLET VE VERGİ DEVLETİ İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR

Çalışmanın ana konusunu oluşturan demokrasi ve vergi ilişkisi, öncelikle demokrasi kavramının açıklanması ihtiyacını doğurmaktadır. Bu açıdan demokrasi, kısa bir tarihi süreç ve tanımlama ile demokrasinin unsurları ve demokrasi modelleri çerçevesinde incelenecektir. Daha sonra ise vergi demokrasisi kavramı tarihi süreç ile birlikte ortaya konacak; vergi demokrasisi ile ilişkili görülen sosyal devlet ve vergi devleti kavramları açıklanacaktır.

A- DEMOKRASİ

1. Genel Demokrasi Tarihi

Demokrasi tarihi Antik Yunan medeniyetine dayandırılmaktadır. Milattan önce 5. yy ortalarında ilk defa tarihçi Herodot tarafından *"demokratia"* olarak ifade edildiği kabul edilmektedir.[1] Terim köken olarak, *"demos"* ve *"kratos"* kelimelerinden türetilmiştir. *Demos,* belirli bir kentte yaşayan halk, *kratos* ise yönetim veya iktidar anlamında kullanılmıştır. Antik Yunan medeniyeti tarihince demokrasi hep tartışma konusu yapılmıştır. Platon demokrasiyi iktidarın bütün vatandaşlara ait olduğu devlet şekli olarak tanımlamış ancak uygulamada en iyi devlet şekli olarak timokrasi'yi

[1] Attila ÖZER, **Anayasa Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010, s.84.

savunmuştur. Benzer şekilde Aristoteles de demokrasiyi iktidarın çoğunluğa ait olduğu politi'nin soysuzlaşmış hali olarak ele almıştır.[2]

İlkçağda doğan demokrasi kavramı, tartışmalar altında Atina ve Roma'da aksak da olsa uygulanma alanı bulmuş ancak bu medeniyetlerin son bulmasıyla teorik olarak Yeniçağa kadar rafa kalkmıştır. Ortaçağa ilişkin olarak kayda değer tek gelişme, 1215 yılında İngiltere'de kralın mutlak yetkilerini din adamları ve halk lehine sınırlayan "Magna Carta Libertatum" başka bir deyişle "Büyük Özgürlük Fermanı"nın imzalanmış olmasıdır. Bu ferman neticesinde 1265 yılındaki ilk seçimler yapılmış 1295'te ise 220 kişilik halk temsilcileri parlamentoya girmiştir.[3]

Demokrasi, yeniçağda ilk olarak İngiltere'de, daha sonra 18. yy'ın sonlarından itibaren de Amerika Birleşik Devletleri'nde tekrar canlandırılmış ve küçük toplumlardan ziyade artık daha geniş toplumlarda/ülkelerde de uygulanabileceği bir sisteme dönüşmüştür. Demokrasi Avrupa kıtasına 1789 Fransız İhtilali sonrasında yayılmış; günümüzde kabul edilen siyasi ve hukuki mahiyette modern bir yapıya kavuşmuştur.

Magna Carta ve 1265 seçimleri ile başlayan İngiliz Demokrasi Hareketi, 17. yy'a kadar halkın oluşturduğu Avam Kamarasının, soyluların oluşturduğu Lordlar Kamarası karşısında giderek güçlenmesi şeklinde ilerlemiştir. 1628 tarihli "Haklar Dilekçesi" (*Petition of Rights*) ve takip eden süreçle 1689'da ilan edilen "İngiliz Haklar Bildirgesi" (*Bill of Rights*) ile Kral II. James "seçim hakkını ihlal ettiği" gerekçesiyle suçlanmış ve durum kralın yetkilerinin büyük bir bölümünün parlamentoya geçmesi sonucunu doğurarak parlamento lehine kırılma noktasını oluşturmuştur.[4]

Amerika'da ise 1776'da "Virginia Haklar Bildirgesi" ilan edilmiş ve sömürgeci konumuna gelen İngiltere'ye karşı bağımsızlık savaşına girişilmiştir. Bu bildirinin ilk maddesinde tüm insanların doğuştan eşit derecede özgür ve bağımsız olduğu belirtilmiş; ikinci maddesinde de "tüm güç halkta toplanır ve halktan gelir; yetkili kişiler halkın

[2] Platon toplumu üç sınıfa ayırmıştır. Bunlar; üreticiler, koruyucular ve yöneticilerdir. Bu üç sınıf arasında hiyerarşi mevcuttur ve insanların ait oldukları sınıflarda kalmaları devletin huzuru ve istikrarı için gereklidir. Timokrasi; iktidarın koruyucular ve yöneticiler eliyle kullanıldığı devlet şeklidir. Üreticilerin yönetime katılması söz konusu olamaz. Adnan GÜRİZ, **Hukuk Felsefesi**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2009, s.155,160.
[3] Chris COOK / John STEVENSON, **A History of British Elections Since 1689**, London and Nex York, Routledge, 2014, s.4.
[4] COOK / STEVENSON, s.20-25.

vekilleridirler; halk için çalışırlar; halka karşı her zaman sorumludurlar" denmiştir.[5] Bu belge daha sonra 1776 "Amerikan Bağımsızlık Bildirisi"ne temel oluşturmuş; 1789 tarihli "Amerikan Haklar Bildirgesi"ni ve aynı yıl gerçekleşen Fransız İhtilali ile yayımlanan "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi"ni etkilemiştir.

Fransız İhtilali ile sonuçlanan aydınlanma dönemi ve Amerikan Bağımsızlık Savaşı, demokrasi kavramının şekillenmesinde önemli rol oynamış, ona tarihi bir arka plan oluşturmuştur.[6] İzleyen süreçte demokrasi düşüncesi taraftar kazanmaya devam etmiştir. Ancak bunun karşısında demokrasi karşıtı bir akım da yayılmış ve bu demokrasi karşıtı akım özellikle 1900'lü yılların başından 2.Dünya Savaşı'nın sonuna kadar Avrupa kıtasında etkin düşünce haline gelmiştir.

2. Demokrasi Kavramı

Demokrasi, değişken bir kavramdır ve çerçevesi toplumların gelişme düzeylerine bağlı olarak genişleyebilmektedir.[7]

Tarihi süreçteki değişim, algılanan demokrasi kavramının da değişmesiyle her dönem açısından farklı bir tanımlama yapılması sonucunu doğurmuştur. Bu durum demokrasinin kesin bir tanımının yapılamaması ve bireyden bireye ya da toplumdan topluma, dönemsel olarak değişime uğramasına bağlanmaktadır. Demokrasi kavramındaki bu algısal değişiklik, yukarıda açıklanan tarihi sürece bağlı olarak, etimolojik yani dilbilimsel ve ampirik yani deneysel olarak açıklanma yollarıyla teoriye dökülmeye çalışılmıştır.

a. Etimolojik Yaklaşım

Demokrasi kavramının değişkenliği ve sübjektifliğini ortak bir tanım ile teorikleştirmeye dönük düşüncelerden ilki etimolojik yaklaşımdır. Buna "normatif demokrasi yaklaşımı" da denmektedir. Burada demokrasi kelimesinin dilbilimsel olarak anlamı irdelenmektedir.

---

[5] Janko MUSULIN, (Çev. Necmi ZEKA), **Hürriyet Bildirgeleri**, İstanbul, Belge Yayınları, 1983, s.75-78.
[6] Şafak URAL, *"Demokrasi Kavramı, Toplumsal Değerler ve Birey"*, **AÜİFD**, C.40, Sa.1, 1999, s.451.
[7] Erdoğan TEZİÇ, **Anayasa Hukuku**, İstanbul, Beta, 2007, s.95.

Kökensel yaklaşım, demokrasi kavramının çok geniş ve çok yönlü olması dolayısıyla tek bir düşünüre dayandırılamamaktadır. Demokrasi teorisi, Platon ve Aristo'ya kadar giden ana, temel bir söylemden oluşmaktadır.[8] Demokrasi kelimesi, Yunanca, *"demos"* yani halk ve *"kratos"* yani iktidar/yönetim kelimelerinden türetilmiştir. Dolayısıyla en basit şekliyle, halkın yönetimi anlamına gelmektedir. Türkçeye ise Fransızca *"démocratie"* sözcüğünden geçmiştir.

Normatif demokrasi teorisini açıklamaya yönelik tanımlardan kuşkusuz en popüleri Abraham Lincoln'ün ifade ettiği formüldür. 1863 tarihli Gettysburg Söylevi'nde demokrasiyi, "tüm özellikleri içinde anılmaya en layık olanı; halkın, halk tarafından, halk için yönetimi" şeklinde tanımlamıştır.[9] Lincoln her şeyden önce bir siyaset adamıdır. Kendisinin batı demokrasisini temsil etmesi nedeniyle bu tanımının aslında sadece üslup açısından yeterli olduğu; başka birisi (örneğin Stalin) tarafından aynı şekilde ifade edilmesi halinde o yönetim anlayışını da demokratik saymaya yeteceği yönüyle eleştirilmiştir. Bu da demokrasiyi sözcük anlamına bağlı kalarak kullanmanın, doğası gereği hiç bitmeyecek bir belirsizlik içinde sürecek olan normatif söylemine yol açacaktır.[10]

Demokrasi teorisinin oluşmasında büyük bir unvana sahip olan Sartori, 1987 yılında yayınladığı "Demokrasi Teorisine Geri Dönüş" adlı eserinde, anlamdan yola çıkarak, demos ve kratos kelimelerinin bir şeyi temsil etmesi gerektiği düşüncesiyle bunları açıklamaya girişmiştir. Bu bakımdan demos yani halk kelimesinin anlamı en az altı yorum ortaya çıkarmaktadır. Bunlar: 1- Halk, sözcük anlamına göre herkes demektir. 2- Halk, sayısı belirsiz pek çok insan demektir. 3- Halk, aşağı sınıf demektir. 4- Halk, bölünmez bir varlık, bir organik bütündür. 5- Halk, salt çoğunluk ilkesi ile belirlenen büyük kesimdir. 6- Halk, sınırlı çoğunluk ilkesi ile belirlenen büyük kesimdir. Demokrasinin işlevselliği açısından bu altı yorumdan halk kavramını açıklayanı sonuncusu yani "sınırlı çoğunluk yönetimi" olarak kabul edilmelidir. Halk kelimesinin anlamı ortaya konduktan sonra asıl olarak bu açıklamanın zor kısmını oluşturan olgu, halk ile iktidar kavramlarının arasındaki bağlantıyı ortaya çıkarmaktır. Çünkü iktidar, siyasal bir kavram olarak halkın üzerinde bulunmaktadır ve halkın

[8] Giovanni SARTORI, (Çev. Tunçer KARAMUSTAFAOĞLU / Mehmet TURHAN), **Demokrasi Teorisine Geri Dönüş**, İstanbul, Sentez Yayıncılık, 2014, s.18.
[9] Arend LIJPHART, (Çev. Ergun ÖZBUDUN / Ersin ONULDURAN), **Çağdaş Demokrasiler**. Ankara, Yetkin Yayınları, 1986, s.1.
[10] SARTORI, s.56.

iktidarı ile halk üzerinde iktidar birbirlerinden farklı tümcelerdir. Bu sebeple kratos yani iktidar kelimesi, bu iktidarın halk eliyle kullanılması *"exercitium"* anlamındadır. Ancak bu evrede kökensel yaklaşım yeterli olamaz ve gerçek dünyada bir araştırma gerektirmektedir.[11]

b. Ampirik Yaklaşım

Etimolojik/normatif demokrasi yaklaşımının soyut niteliğinin aksine demokrasi kavramının sayısallaştırılabileceği düşüncesiyle ampirik/deneysel demokrasi yaklaşımı ortaya atılmıştır. Bu ihtiyaç, demokrasinin somut bir tanımlamasının kesin olarak yapılamamasından doğmuş ve öncüsü Robert A. Dahl olmuştur.

Dahl, ilk olarak 1956 tarihli "Demokratik Teorinin Önsözü" adlı eserinde normatif demokrasi yaklaşımını ve özellikle azınlıklar ile çoğunluk arasındaki politik eşitliğin sağlanması ve egemenliğin sınırlanması konularında uzlaşma gücü olarak tanımladığı "Madison Demokrasi Teorisi"ni ve diğer "Popülist Demokrasi"leri eleştirmiştir.[12] Dahl, Sartori'nin de belirttiği üzere gerçek dünya üzerinde tanımlanabilecek ve hâlihazırda demokrasi olarak kabul edilen ülkeleri de kapsayan yeni bir tanım yapma ihtiyacı duymuştur. Bu kapsamda, poliarşal demokrasi (Polyarchal Democracy) adında yeni bir sistem ortaya atmıştır. Bu sisteme göre bağımsız düzenleri ve dolayısıyla başarılı demokrasileri etkileyen unsurlar; yönetim rejimine ilişkin tarihi süreç, sosyoekonomik düzen ve sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi, toplumdaki eşitsizlik seviyesi, kültürel farklılaşma seviyesi, yabancıların kontrolü ve politik aktörlerin inançları olarak belirlenmiştir.[13] Bu unsurlar sistemin demokratiklik ile diktatörlük arasındaki geçişkenliğini belirlemektedir.

Dahl'ın poliarşal demokrasi teorisine göre bir rejimin poliarşi sayılabilmesi için gerekli sekiz adet ölçüt vardır. Ancak bunların birçoğunu barındıran rejimler poliarşi sayılabilir; nitekim bu ölçütlerin tamamını sağlayan yeryüzünde henüz bir devlet dahi bulunmamaktadır. Dahl'ın belirlediği bu ölçütler; örgüt kurma ve kurulu örgütlere katılma hakkı, ifade özgürlüğü, oy hakkı, siyasi liderlerin destek için yarışma hakkı,

[11] SARTORI, s. 23,40-54.
[12] Robert A. DAHL, **A Preface to Democratic Theory**, Chicago and London, The University of Chicago Press, 2006, s.4,34.
[13] Lucian-Dumitru DIRDALA, *"Robert Dahl and The Road to Polyarchy"*, **Buletinul Stiintific al Universitatii Mihail Kogalniceanu Journal**, Issue.18, 2009, s.176.

alternatif bilgi kaynaklarına erişim, kamu hizmetine girme hakkı, serbest ve adil seçimler, oy veya diğer ifade tercihlerine dayanan politika oluşturma kurumlarının varlığıdır.[14]

Dahl'ın geliştirdiği ampirik teori, bazı yazarlar tarafından yeni koşullara göre uyarlanarak genişletilmiş ve değiştirilmiştir. Ancak ampirik yaklaşımda temel poliarşal demokrasi olarak kabul edilmektedir. Belirlenen bu ölçütler aynı zamanda demokrasinin unsurlarını da oluşturmaktadırlar. Günümüzde, kabul edilen ölçütler değişmekle birlikte, seçim olgusu üzerine yoğunlaşan ve bunları karşılayan rejimler demokratik olarak nitelenmektedir.

3. Demokrasinin Unsurları

Demokrasinin unsurları, yukarıda da belirtildiği gibi, bir ülkede demokratik bir yönetim olduğunu kabul edebilmek için gereken asgari ölçütler, temel ilkelerdir. Bunları; egemenlik, serbest ve düzenli seçimler, siyasi partiler, örgütlenme hakkı, temel hak ve hürriyetler, eşitlik ve hukuk devleti olarak saymak mümkündür. Bu ölçütler daha da çoğaltılabilir.

a. Egemenlik

Egemenlik; hâkimiyet, iktidar anlamına gelmektedir. Devlet iktidarının bir kaynağa dayandırılması düşüncesi tarih boyunca bir meşruiyet ihtiyacı olarak ortaya çıkmış ve tartışma konusu yapılmıştır. Bu açıdan önceleri ilahi güce dayandırılan egemenlik anlayışı (teokrasi), zamanla yaşanan gelişmeler neticesinde yerini demokratik unsurlara bırakmıştır. Bir teori olarak egemenlik ise ilk defa Jean Bodin tarafından; sınırsız, mutlak, tek, bölünmez ve devredilemez özellikleriyle bir devletin var olması için içte vatandaşlar üzerinde sınırsız ve üstün bir güce sahip, dışta da bağımsız olan en üstün iktidar olarak sistematikleştirilmiştir.[15]

İktidarın kaynağının belirlenmesi konusu, esasında normatif demokrasi yaklaşımın arka planına ilişkin bir argüman niteliğindedir. Bu bakımdan ilk kez, 1324 yılında Marsile de Padoue'nun yayınladığı "Barış Savunucusu" (Defensor Pacis) adlı

[14] Robert A. DAHL, **Polyarchy: Participation and Opposition**, New Haven, Yale University Press, 1971, s.3.
[15] Mehmet TURHAN, **Anayasal Devlet**, Ankara, Naturel, 2005, s.38.

eserinde iktidarın kaynağı olarak halk gösterilmiştir. Daha sonra ise Rousseau 1762'de, halk egemenliği anlayışını sistematik hale getirmiştir. Ancak 1789 Fransız Devrimi ile ortaya çıkan millet kavramı ile milli egemenlik olgusu, halk egemenliğinin yerini almıştır. Millet, kendisini oluşturan bireylerin üstünde bir kavramdır. Halk ise belli bir dönemde yaşamakta olan bireyleri ifade etmektedir. Dolayısıyla millet soyut bir kavram olarak, yaşayanların yanı sıra yaşamını yitirmiş ve doğacak olanları da kapsamaktadır. Millet bölünmez yapısı dolayısıyla egemenliğin kullanılması için temsilcilere ihtiyaç duyar. Bu da halkın ancak temsilcileri aracılığı ile yönetilebileceği anlamına gelmektedir.[16] İktidarın kaynağının halk ya da millet olduğu siyasi rejimin adı demokrasidir.

b. Serbest ve Düzenli Seçimler

Seçimler demokrasinin işletilebilmesi için gerekli yöneticilerin belirlenmesinde kullanılan araçtır. Bu sayede demokrasinin temel mantığına uygun olarak belirli ve düzenli aralıklarla yeni yöneticilerin seçilmesi sağlanır. Demokrasi kavramı, vatandaşların özgürce, çoğunluğun yönetimi ilkesi çerçevesinde siyasal kararlar aldığı sistemdir.[17]

Demokratik seçim müesseselerinde çoğunluk anlayışı hâkimdir. Başka bir deyişle seçimlerde çoğunluk oyu alan parti iktidar olmaktadır. Ancak demokrasinin, halkın tamamının yönetime ortak olma amacı nedeniyle çoğunluk dışında kalan unsurların da haklarının tanınması gerekmektedir. Bu durum çoğulculuk ilkesi kapsamında ele alınmaktadır. "Çoğulcu (plüralist) demokrasi" anlayışı veya diğer adıyla "sınırlı demokrasi", toplumun çoğunluk tarafından yönetileceği düşüncesini reddetmez; aksine çoğunluğun yönetim hakkının azınlığın temel haklarıyla sınırlı olduğunu savunur. Bu anlayışa göre, bugünün azınlığının yarın çoğunluk haline gelme hakkı vardır. Çoğunluk, başta bu hak olmak üzere, azınlığın temel hak ve özgürlüklerine saygı göstermek zorundadır.[18] Ayrıca çoğulcu demokrasi, kamu otoriteleri ve vatandaşların

[16] TEZİÇ, s.95-99.
[17] Hasan TUNÇ ve diğerleri, **Seçim Sistemleri ve Türkiye'de (Gerrymandering) Seçim Hilesi Uygulamaları**, Ankara, Adalet, Nisan 2014, s.8.
[18] Münci KAPANİ, **Kamu Hürriyetleri**, Ankara, AÜHF Yayınları, 1981, s.172.

hukuka ve anayasaya eşit olarak bağlı olmaları bakımından, geniş anlamda anayasal devletle eşanlamlıdır.[19]

Demokratik rejimlerin temel unsuru sayılabilecek olan seçimlerin mutlaka özgür bir ortamda yapılması gerekmektedir. Vatandaşlar ancak kendi hür iradeleri ile kendilerini yönetecek olanları belirleyebilirler; aksi halde milli iradenin sakatlanacağı ve dolayısıyla demokrasinin işlemeyeceği açıktır.

Bu serbest seçimlerin aynı zamanda belirli aralıklarla tekrarlanması da gerekmektedir. Belirli bir dönem için seçilen yönetimden vatandaşların memnun kalmaması ve onu değiştirmek istemesi tabii bir hak olarak kabul edilmektedir. Bu sayede halk, çoğunluğun hemfikir olduğu yeni bir yönetim belirler. Günümüzde kabul edilen demokratik seçim ilkelerini; serbest seçim ilkesi, eşit oy ilkesi, genel oy ilkesi, tek dereceli seçim, gizli oy ve açık sayım ilkesi ile seçimlerin yargı gözetim ve denetimi altında yapılması ilkeleri olarak belirlemek mümkündür.

c. Siyasi Partiler

Siyasi partiler demokrasinin vazgeçilmez unsuru olarak kabul edilmektedir. Demokratik rejimlerde siyasi partiler, belli bir program dâhilinde bir araya gelerek, tek başına veya koalisyonla iktidarı elde etme amacı taşıyan, süreklilik arz eden örgütlenmelerdir.[20]

Siyasi partiler, temsil ettikleri halk kitlelerinin fikirlerini ve isteklerini parlamentoda etkin kılma ve bu düşünce içerisinde yönetim oluşturma iradesiyle hareket ederler. Bu bakımdan halk ile iktidar arasında bir köprü görevi görmektedirler.

Siyasi parti kavramı üst başlık olmak üzere iktidar partisi ve muhalefet partisi/partilerinden de söz etmek gerekir. Ülkede birden fazla partinin bulunması, demokratik bir seçim yapılmasının ön koşulu niteliğindedir. Bugünün azınlığının yarın çoğunluk haline gelebilme hakkı çerçevesinde, iktidarın dışında muhalefet hakkının da tanınması gerekir. Bu sebeple muhalefet olmadan demokratik bir rejim düşünülemez. Muhalefetin, iktidarı ve dolayısıyla yönetimi kontrol etmesi ve onu denetlemesi, kendi temsil ettiği azınlık tarafından yanlış olarak görülen durumları eleştirmesi ve bunların

[19] TURHAN, s.9.
[20] ÖZER, **Anayasa Hukuku**, s.106.

düzeltilerek uzlaşı ortamının sağlanması yönünde büyük bir sorumluluğu vardır. Bu sayede, demokrasinin amacı olan toplumun hemen her kesiminin yönetime katılabilmesi ideali gerçekleştirilmiş olur.

d. Örgütlenme Hakkı

Siyasi partiler de özü itibariyle örgütlenme hakkı kapsamında bir araya gelen topluluklardır. Ancak burada kastedilen, siyasi parti örgütlenmesinden öte, daha özel toplumsal farkındalıkların tezahürü şeklinde ortaya çıkan sivil toplum örgütlenmelerinin varlığıdır.

Sivil toplum, en genel anlamıyla, devlet ile ilişkili ancak ondan özerk olarak gönüllülük esasına dayanan ve hukuksal bir düzenle ya da bir ortak değerler kümesiyle sınırlı olan örgütlü toplumsal yaşam alanı olarak tanımlanmaktadır.[21] Sivil toplum örgütlenmeleri, çeşitli siyasal, ekonomik veya sosyal amaçlarla kurulmuş olabilmektedir. Savundukları ve temsil ettikleri idealler çerçevesinde yönetim üzerinde bir baskı ve denetim unsuru taşımaları nedeniyle sivil toplum örgütleri günümüzde, demokrasinin emniyeti olarak kabul edilmektedir.[22]

Sivil toplum örgütleri; dernekler, vakıflar, kooperatifler, işçi ve işveren kuruluşları, sendikalar, meslek kuruluşları, odalar, birlikler gibi şekillerde kurulmuş olabilir. Ayrıca bunların kurulması kanunla bizzat yönetim tarafından da öngörülmüş olabilir. Sivil toplum örgütlenmelerinin özerk nitelikleri itibariyle devlet tüzel kişiliğinden bağımsız yapıları, kuruluş kaynağı kanun/devlet olsun olmasın yönetime katılma bakımından demokratik bir unsur niteliği taşır.

e. Temel Hak ve Hürriyetler

İnsan hakları, insanın sırf insan olması nedeniyle sahip olduğu haklardır.[23] Bu haklar tabii hukuk anlayışının ve dolayısıyla doğal haklar kuramının bir yansımasıdır.

[21] Seyfettin ASLAN, *"Türkiye'de Sivil Toplum"*, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, C.9, Sa.31, 2010, s.261.
[22] ÖZER, **Anayasa Hukuku**, s.109.
[23] TURHAN, s.180.

Bunlara demokrasi teorisinde liberal özgürlükler de denmektedir.[24] Çalışmamızda ise ilerleyen bölümlerde kişi hak ve hürriyetleri olarak anılacaktır.

Temel hak ve hürriyetler ise daha dar kapsamlı olarak hukuk düzenince tanınmış bir takım hak ve özgürlükleri ifade etmektedir. Bunlar "klasik hürriyetler" olarak da adlandırılmaktadır. Tarihi 1789 Fransız ihtilaline dayanmakta ve ilk hürriyetler kataloğu olma özelliğini taşımaktadır. Bu alan, devletin müdahalesi dışında bırakılması gereken, kişinin özel alanını oluşturan temel hak ve özgürlükleridir. Devletin bu alanda pasif kalması dolayısıyla bunlara "negatif hürriyetler" de denmektedir.[25] Kural olarak bu alana devletin müdahale edemeyeceği kabul edilse de bazı hallerde toplum menfaatinin üstün tutularak bu temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması söz konusu olabilmektedir. Ancak bu sınırlamalar çağdaş hukuk düzenlerinde sadece kanunla ve özlerine dokunulmadan yapılabilmektedir.

Günümüzde temel hak ve hürriyetler, kişileri hem topluma hem de devlete karşı koruyan birtakım kurallar olarak anayasal düzeyde korunmaktadır. Bunlar genellikle "Temel Haklar ve Ödevler - Kişinin Hakları ve Ödevleri" başlığı altında; kişi dokunulmazlığı, angarya yasağı, kişi güvenliği, özel hayatın gizliliği ve korunması, konut dokunulmazlığı, yerleşme ve seyahat hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti, düşünce ve kanaat hürriyeti, bilim ve sanat hürriyeti, basın hürriyeti, toplantı hakkı, mülkiyet hakkı ve hak arama hürriyeti gibi hak ve hürriyetlerden oluşmaktadır.

Burada bahsedilen temel hak ve hürriyetler, demokratik bir rejimin varlığının kabulü için hukuk düzenlerince tanınmış olması gereken asgari hak ve hürriyetlerdir. Bunlar dışında çağdaş hürriyetler olarak da kategorize edilen siyasal, ekonomik ve sosyal hak ve hürriyetler, yukarıda da değinildiği üzere, daha geniş bir kapsamı ifade eden kişi hak ve hürriyetleri kavramını karşılamaktadır.

f. Eşitlik

Eşitlik konusu esasında tabii hak kuramı dolayısıyla temel bir insan hakkı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak demokrasi düzleminde eşitlik ayrı bir öneme sahip görülmekte ve özellikle politik/siyasi eşitlik çerçevesinde ele alınmaktadır.

[24] SARTORI, s.373-378.
[25] ÖZER, **Anayasa Hukuku**, s.95.

Antik Yunan'dan bu yana her insanın siyasi muhakeme yeteneğinin olduğu kabul edilmektedir. Bu yeteneğin kullanılması kişiden kişiye farklılık gösterse de bu hakka sahip olmak bakımından herkes eşit kabul edilmektedir.[26] Siyasi eşitlik, halk iradesinin yönetim bakımından tecelli etmesine kişilerin eşit olarak katılması anlamına gelmektedir.[27] Kişiler arasındaki din, dil, ırk, cinsiyet, sınıf gibi ayrımlar gözetilmez; vatandaşlık ve erişkinlik esastır. Bu durum genel ve eşit oy ilkesi olarak günümüzde hukuk düzenlerine girmiştir.

Ancak günümüzde eşitlik sadece siyasi eşitliği değil, aynı zamanda sosyal eşitlik ve hukuki eşitlik şeklinde de değerlendirilmektedir. Eşitlik yaklaşımı 1776 Amerikan Bağımsızlık Bildirgesinde "Bütün insanların eşit yaratıldıklarına, yaratıcıları tarafından onlara hayat, özgürlük ve mutluluğunu arama hakkı gibi geri alınamaz bazı haklar verildiğine inanıyoruz. Eğer eşitlik aşikârsa, o zaman daha fazla doğrulamaya çalışmak gerekli değildir." denerek geliştirilmiştir. Kanımızca bu düşünce ile varılan ilk sonuç sosyal eşitlik anlayışıdır. Nitekim ileride görüşlerine yer vereceğimiz Tocqueville de Avrupa ile kıyaslandığında Amerika'nın en önemli karakteristik özelliklerinden birinin vatandaşlarına tanıdığı olağanüstü sosyal eşitlik olduğu sonucuna varmıştır.[28] Sosyal eşitlik; sınıf ve servet farklılıklarının nazara alınmadığı, statü ve saygınlık konusundaki eşitliktir.[29] Hukuki eşitlik ise kanun önünde eşitliktir.

Bahsedilen eşitlik türleri dışında fırsat eşitliği ve ekonomik eşitlik gibi bir takım gruplamaların da yapıldığı görülebilmektedir. Ancak kanımızca bunlar sosyal eşitlik içerisinde eritilebilir özelliktedirler. Dolayısıyla demokratik rejimlerde eşitlik unsuru politik, sosyal ve hukuki eşitlik çerçevesinde değerlendirilebilmektedir.

g. Hukuk Devleti

Hukuk devleti kavramı, demokrasinin gelişimiyle paralel olarak mutlak iktidarın kişi hak ve özgürlükleri lehine sınırlandırılmaya başlanması ile birlikte ortaya çıkmış ve

[26] Moses I. FINLEY, (Çev. Deniz TÜRKER), **Antik ve Modern Demokrasi**, Ankara, Ayraç Yayınları, 2003, s.40.
[27] ÖZER, **Anayasa Hukuku**, s.102.
[28] Robert A. DAHL, (Çev. Betül KADIOĞLU), **Demokrasi Üzerine**, Ankara, Phoenix, 2015, s.74,75.
[29] SARTORI, s.417.

gelişmiştir. Hukuk devletinde, devletin bütün organlarının eylem ve işlemleri hukuk kuralları çerçevesinde yürütülür; kişi hak ve özgürlükleri anayasal güvence altındadır.[30]

Hukuk devleti, insan haklarına saygılı, bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni kurmak ve bunu sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün davranışlarında anayasa ve hukuk kurallarına uyan, işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir.[31]

Bu tanımdan kaynaklanan ve hukuk devletinin özünü oluşturan bazı ilkelerden bahsetmek mümkündür. Bunlar; temel hak ve hürriyetlerin garanti altına alınması, yargı bağımsızlığı ve hâkim teminatı, kanunların anayasaya uygunluğunun kontrolü, idarenin faaliyetlerinin kanunla düzenlenmesi, idarenin faaliyetlerinin yargı denetimine tabi olması, idarenin verdiği zararlardan sorumluluğu, kazanılmış hakların korunması olarak belirlenebilmektedir.[32]

Hukuk devleti anlayışı günümüz demokratik rejimleri ile özdeşleşmiş durumdadır. Hem demokrasi anlayışı hem de hukuk devleti yaklaşımı mutlak iktidar yetkilerinin kişi hak ve hürriyetleri lehine sınırlanması temeline dayanmaktadır. Bu bakımdan aynı fonksiyonu gerçekleştirme amacını taşımaktadırlar. Hukuk devleti kavramı demokrasinin bir aracı olarak, devlet ile toplum arasında bir karar ve eşitlik mekanizması olarak hukuku ileri sürmektedir.

[30] Ramazan ÇAĞLAYAN, **İdare Hukuku Dersleri**, Ankara, Adalet, 2016, s.23.
[31] Türk Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan bu tanım, hukuk devleti anlayışını evrensel olarak kabul edildiği şekliyle yansıtmaktadır. Anayasa Mahkemesi bu tanımını ilgili her kararında genellikle tekrarlamaktadır. Bkz. E. 1963/124, K. 1963/243, K.t. 11.10.1963; E. 1990/25, K. 1991/11, K.t. 10.1.1991; E. 1996/59, K. 1997/70, K.t. 09.12.1997; E. 2002/38, K. 2002/89, K.t. 8.10.2002; E. 2005/13, K. 2009/141, K.t..8.10.2009; E. 2013/44, K.2013/59, K.t. 2.5.2013; E. 2015/40, K. 2016/5, K.t. 28.1.2016.
[32] ÖZER, **Anayasa Hukuku**, s.110-116.

4. Demokrasi Modelleri

Demokrasi kavramı; etkin olduğu dönemler paralelinde, klasik demokrasi, koruyucu demokrasi, liberal demokrasi, kalkınmacı demokrasi ve sosyal demokrasi olarak modellere ayrılarak incelenebilir.

a. Klasik Demokrasi

Klasik Demokrasi veya diğer adıyla Atina Demokrasisi; tarihi süreçte bahsettiğimiz demokrasi anlayışını ilk oluşturan ve kuran modeldir. Atinalı devlet adamı Perikles'in başa geçmesi ile bu model ortaya çıkmış ve Atina'ya altın çağını yaşatmıştır.[33]

Eski çağın demokrasisi, polis yani kent ile ortak yaşam ve köklü bir ilişki içerisinde ortaya çıkmıştır.[34] Bu da günümüzde doğrudan demokrasi olarak kabul edilen polis demokrasisi kavramını oluşturmuştur. Polis bir ülke niteliğinden ziyade bir halk topluluğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla klasik demokrasi teknik olarak geniş toplumlara yönelik olmayıp yalnızca küçük topluluklar açısından sağlıklı bir model olarak kabul edilmektedir. Nitekim Yunanlılar tarafından demokrasiyi belirleyen özellik, onun devletsiz olmasıdır.[35]

Klasik Demokrasi modelini, onun kurucusu kabul edilen Perikles'in ünlü "Cenaze Töreni Söylevi"nde aktardığı şekliyle açıklamak daha doğru olacaktır. Nitekim bu söylevde Atina'daki yönetim biçiminin farklılığına vurgu yapmaktadır. Perikles'e göre; Atina'ya özgü olan ve başkaları tarafından örnek alınan bu yönetim biçimine demokrasi denmesinin nedeni egemenliğin azınlığın değil, tüm halkın elinde olmasıdır. "Kişisel anlaşmazlıkları çözümlemek söz konusu olduğunda, herkes yasalar önünde eşittir; kamu görevine getirilirken bir kişiyi bir başka kişinin önüne koymak söz konusu olduğunda, önemli olan o kişinin belli bir sınıfın üyesi olması değil, sahip olduğu

[33] Ayşe Gül AKALIN, *"Eskiçağda Grek Kadının Toplumsal Yaşantısı"*, **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C.21, Sa.33, 2003, s.24.
[34] SARTORI, s.340.
[35] SARTORI, s.341.

yetenektir. Kendi işlerine gömülmüş olanlar bile genel siyasi konular hakkında son derece geniş bilgiye sahiptirler.[36]"

Polislerin ticaret ve savaşlar sonucu gelişmesi ve genişlemesi polislerin küçük toplum olma özelliğini; özellikle Pers Savaşları zaferi sonrasında ortaya çıkan eşitlik karşıtı görüşler de toplumun nispeten homojen yapısını bozmuştur. Bu durum daha sonra Yunan toplumunun çöküşüne yol açmış ve böylelikle Atina Demokrasisinin de sonunu getirmiştir.[37]

b. Koruyucu Demokrasi

Koruyucu demokrasi anlayışı, klasik demokrasinin sona ermesinden uzun bir süre sonra 1215 Magna Carta ile başlayan tekrar demokratikleşme akımının bir basamağını oluşturmaktadır. Bu bakımdan özgürlüklerin neredeyse tamamen kısıtlandığı Ortaçağ Avrupa'sındaki despot yönetimlere karşı bir korunma yolu olarak demokrasinin ileri sürülmesine dayanmaktadır.

Düşünsel arka planı Hobbes'un siyasal özgürlük tanımına dayanmaktadır. Hobbes'a göre özgürlük, tam anlamıyla harekete karşı durabilecek dış engellerin yokluğudur. Dış engellerin yokluğu; dış sınırlamaların kaldırılması ve baskı yaratan bağların zayıflatılması anlamına gelmektedir. Sartori bu açıklamadan çıkardığı siyasi özgürlük kavramına koruyucu özgürlük demiştir.[38] Bu özgürlük, demokrasi kavramı ile birleştirildiğinde Hobbes'un mutlakiyetçi devlet anlayışı yerini düzenli ve özgür seçimlere bırakmıştır.

Ayrıca, bireysel özgürlükleri korumak için kuvvetler ayrılığına dayalı bir sistemin gerekli olduğu da korumacı demokrasi çerçevesinde ileri sürülmüştür. Devlet gücünün işlevsel olarak bölünmesi yönetenler ile yöneticiler arasındaki hak ve ödev dengesini korumak gayesiyle bir çözüm yolu olarak sunulmuştur.[39]

---

[36] Fatih DEMİRCİ, *"Platon'da Cumhuriyet-Demokrasi Gerilimi: Geçmişteki Bir İkilemin Günümüze Uzanan Etkileri"*, **Journal of Azerbaijani Studies**, Vol.12, No.1-2, s.117'den naklen; Michael ROSEN / Jonathan WOLF, (Çev. Sevda ÇALIŞKAN / Hamit ÇALIŞKAN) **Siyasal Düşünce**, Ankara, Dost Kitabevi, 2006, s.213,214.

[37] Alaeddin ŞENEL, *"Eski Yunanda Eşitlik ve Eşitsizlik Üstüne: Doktora Tez Özetleri"*, **AÜSBFD**, C.24, Sa.3, 1969, s.301,302.

[38] SARTORI, s.368.

[39] Mehmet Emin AKGÜL, *"Kuvvetler Ayrılığı İlkesinin Dönüşümü ve Günümüz Demokratik Rejimlerindeki Anlamı"*, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl.68, Sa.2010/4, s.82.

Korumacı demokrasi modeli, Ortaçağın baskıcı yönetimleri karşısında insanların kendi kendilerini yönetebilme hakkını sistematiğe bağlayan bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan demokrasi anlayışının tekrar etkinlik kazanmasının öncüsü kabul edilebilir.

c. Liberal Demokrasi

Liberalizm ile demokrasi arasındaki temel ilişki, özgürlük ile eşitlik arasındaki ilişki olarak gösterilmiş; başka bir deyişle liberalizm ile demokrasiyi birbirinden ayırt etmek için, liberalizmde özgürlük, demokraside eşitlik olduğu söylenmiştir.[40] İşte bu özgürlük ile eşitliği birleştirme düşüncesi, liberal demokrasi modeli denen sistemin doğmasını sağlamıştır. Liberal demokrasi terimi yerine "özgürlükçü demokrasi" ve "çoğulcu demokrasi" terimleri de kullanılabilmektedir.

Liberal demokrasinin oluşum felsefesi Antik Yunan'a değil; 17. yy Aydınlanma Çağı ile ortaya çıkan liberalizm akımına dayanmaktadır.[41] Liberalizm akımının öncüsü olarak John Locke gösterilmektedir. Locke, insanın vazgeçilmez tabii haklara sahip olduğunu ve siyasal düzenin amacının hürriyetleri güvence altına almak olduğunu savunmuş; devletin görevinin ceza kanunlarını çıkarmak, mülkiyeti korumak, kanunların uygulanması için toplumun kuvvetini kullanmak ve bunların hepsini genel iyilik/kamu yararı için yapmak olduğunu ileri sürmüştür.[42] Locke'un kurguladığı devlet yapılanması, bireylerin her alanda özgürlüğüne dayanmakta ve devleti toplum yaşamını sadece kamu düzenini sağlamaya yönelik düzenlemeler yapmakla sınırlamaktadır.

Liberal demokrasi; insan hak ve hürriyetlerini temel alarak, toplumda bireysel eşitlik ve özgürlüğü kurmaya çalışan sistem olarak tanımlanabilmektedir.[43] Liberal demokraside iktidar, bireysel hak ve hürriyetler lehine sınırlanmaktadır. Halk, kendi özgür iradesiyle belirlediği siyasetçiler eliyle yönetilir; başka bir ifadeyle temsili demokrasi geçerlidir.

---

[40] SARTORI, s.262.
[41] Bayram KODAMAN, *"Liberal Demokrasinin Zemini"*, **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sa.23, 2011, s.2.
[42] GÜRİZ, s.185,187.
[43] Hasan TUNÇ, *"Demokrasi Türleri ve Müzakereci Demokrasi Kavramı"*, **GÜHFD**, C.XII, Sa.1-2, 2008, s.1120,1121.

Liberal demokrasi, yukarıdaki tanımdan da çıkarılabileceği gibi, bireyselleşme temeline dayanmaktadır. Bireylerin özgürlüğü toplum hayatının her alanında sağlanmaya çalışılmaktadır. Bunu sağlayacak en önemli unsur hukukun üstünlüğü olmaktadır. Bu sayede devlet yetkileri birey karşısında sınırlanmış olacaktır. Liberal düzenin getirdiği başka bir gereklilik olarak ise serbest piyasa ekonomisi işler kılınmalıdır. Bu sayede sermaye de özgürleşecek ve bireylerin yaşam kalitesi artacaktır. Liberal demokraside devleti yönetme gücü ve yetkisi anayasal olarak seçilmiş temsilciler üstlenmektedir. Günümüz Batı Demokrasilerinin büyük bir çoğunluğunda liberal demokrasi modeli hâkimdir.

d. Kalkınmacı Demokrasi

Kalkınmacı demokrasi, faydacılık esası üzerine kurulmuş; bireyin ve toplumun gelişimini amaç edinmiştir. Bunun da ancak fiziki ve ekonomik yaşam kalitesinin geliştirilmesiyle sağlanabileceğini kabul etmekte; devlet yönetimini kalkınma/gelişme ödevi ile bağlamaktadır.[44]

Klasik anlamda kalkınmacı demokrasi kavramının öncüsü olarak Jean Jacques Rousseau gösterilmektedir. Rousseau, insanların hür doğduğunu ancak her yerde zincire vurulduğunu söylemekte ve gerçek özgürlüğe kavuşmanın ancak genel iradeyi hâkim kılmakla sağlanacağını savunmaktadır. Rousseau'nun sisteminde egemenlik, bir tüzel kişilik olan halka aittir ve devlet bu genel iradenin yetki verdiği hükümet tarafından yönetilir. Siyasi partiler gereksizdir; dolayısıyla temsili demokrasiye karşı çıkmaktadır.[45] Rousseau'nun kalkınmacı demokrasi modeli, gerçek demokrasinin ancak insanları özgür kılmakla gerçekleşebileceğini ve bunun da daima doğru olan ve yanılmayan genel irade ile sağlanacağı temeline dayanmıştır. Yasama faaliyetlerinin temel amacı hürriyet ve eşitliğin tesis edilmesidir.

Kalkınmacı demokrasi modelinin liberalizme yakınlaşan hali John Stuart Mill tarafından savunulmuştur. Mill, demokrasinin kamu yararının sağlanmasında büyük ve önemli bir rolü olduğunu ifade etmiş ve toplumun ahlaki kapasitesini geliştiren bir

[44] Richard L. SKLAR, *"Developmental Democracy"*, **Comparative Studies in Society and History**, Vol.29, No.4, 1987, s.688.
[45] GÜRİZ, s.193,195.

fayda sağladığını ileri sürmüştür.[46] Hürriyetleri, sosyal faydası nedeniyle ulaşılması gerekli bir amaç olarak gören Mill, toplum çoğunluğunun baskısı ile toplum üyelerinin belirli düşünceleri ve hayat şekillerini benimsemeye zorlanmasını reddetmiştir. Çoğunluğun despotluğuna çözüm olarak ise, Rousseau'nun aksine doğrudan demokrasi yerine temsili demokrasiyi ve nisbi temsil seçim sistemini tercih etmiştir.[47]

Bireyci faydacılık akımına dayanan kalkınmacı demokrasi modeli kısa bir dönem için İngiltere'de taraftar kazanmış ancak liberal demokrasinin daha etkin bir sistem sunması nedeniyle zamanla unutulmuştur.

e. Sosyal Demokrasi

Sosyal demokrasi kavramı ilk olarak 19. yy başlarında ortaya atılmıştır. Özgürlük, adalet ve dayanışma gibi temel değerleri savunmuş ve sosyal adalet ve bölüşüm konularına dikkat çekmiştir.[48] Temelde liberalizmin bireyselci yapısına karşı, insanı ait olduğu sosyal yapı olan toplum olgusuna geri kavuşturmayı hedeflemektedir. Liberalizm ve serbest piyasa düzeni insanları yalnızlaştırmakta ve hep daha çok kazanmak için onları yarıştırmaktadır. Ancak insanlar ne kadar çalışırsa çalışsınlar, sermaye daima güçlüden yana olmaktadır. Bu bakımdan liberalizm modern kölelik olarak kabul edilebilir.[49] Sonuçta liberal demokrasi, sınıf baskısı gerçeğini gizleyen yapmacık bir rejimdir ve yönetici sınıfı oluşturan seçkinlerin güdümünde işlemektedir.[50] Bu bakımdan sosyal demokrasi, liberal demokrasinin tam tersi bir amaç içermektedir.

Başlarda sosyalist düzen ile birlikte ortaya çıkan sosyal demokrasi, işçilerin oy hakkının gücünü fark etmeleri ile sosyalizm akımından ayrışmaya başlamıştır.[51] Başka bir deyişle, işçi sınıfının örgütlenerek büyük bir oy potansiyeli taşıması, onları çatışmaya girmeden hak elde edebilme imkânı ile tanıştırmıştır. Devam eden süreçte ise sosyalizmden tamamen ayrılmış ve günümüzdeki anlamına kavuşmuştur.

---

[46] Dale E. MILLER, *"John Stuart Mill's Moral, Social, and Political Philosophy"*, (Ed. W. J. MANDER), **The Oxford Handbook of British Philosophy in the Nineteenth Century**, London, Oxford University Press, 2011, s.370-372.
[47] GÜRİZ, s.255,256.
[48] İbrahim SARITAŞ, **Sosyal Demokrasi**, Ankara, Orion, 2006, s.5.
[49] Karl MARX / Friedrich ENGELS, (Çev. Sol Yayınları Kurulu), **Komünist Parti Manifestosu**, Ankara, Sol Yayınları, 1998, s.22.
[50] Andrew HEYWOOD, (Çev. Bican ŞAHİN), *"Demokrasi"*, **Liberal Düşünce Dergisi**, Sa.8, Güz 1997, s.118.
[51] SARITAŞ, s.7.

Günümüzde sosyal demokrasi, ileride açıklanacak olan sosyal devlet kavramına ilişkin olarak uygulanan demokrasi modelidir. Emekçi sınıf ile burjuvazi arasındaki sınıfsal çatışmayı kabul etmekle birlikte, bunun çözümünü demokratik yollara, alt gelir gruplarının üretimin bölüşümünden daha çok pay almasına ve sosyal adaletin sağlanmasına bağlamaktadır.[52] Refah devletinin kurulması ve korunması en önemli hedeftir. Bu bakımdan artık sosyal demokrasi kavramının liberalizm ve sosyalizm arasında yeni bir sistem, orta yol oluşturduğu söylenebilir.

B- VERGİ DEMOKRASİSİ

Vergi demokrasisi, vergi ile demokrasi arasındaki ilişkiyi ifade etmek üzere geliştirilen bir kavramdır. Bu kavram, devletin en tabii hakkı olarak görülen vergileme yetkisi ile bu vergileri ödeyen insanların yönetime katılma hakkını elde ettikleri demokrasi arasında doğmuş ancak yakın bir geçmişe kadar telaffuz edilmemiştir. Burada vergi demokrasisi kavramının oluşum sürecinde arka planda yer alan tarihi gelişim kısaca açıklanacak ve vergi demokrasisi kavramı tanımlanmaya çalışılacaktır.

1. Tarihi Gelişimi

Vergi ile demokrasi kavramları aslında tüm tarih boyunca iç içe olmuş ancak demokratikleşme olgusunun iktidarların yetkilerini sınırlamak üzere kişi hak ve hürriyetlerinin geliştirilmesi ile birlikte ele alınması nedeniyle devamlı olarak göz ardı edilmiştir. Oysaki tarihteki ilk demokrasi mücadelesi, iktidarların keyfi vergi koymalarına tepki olarak başlamıştır.[53] Dolayısı ile vergi demokrasisi kavramının tarihi gelişimini, demokrasinin tarihi gelişimi ile aynı olarak kabul etmek gerekmekte; ancak demokratikleşme olgusuna, iktidarların mutlak vergileme yetkilerine tepki olarak ortaya çıktığı bakış açısından yaklaşmak gerekmektedir.

Batı demokrasisinin doğuşu, tüm gücü elinde bulunduran mutlak siyasal iktidarın vergilendirme yetkisinin sınırlandırılması düşüncesiyle gerçekleşmiştir. Bu durum parlamentoların yasama yetkisinin kaynağını oluşturmuş ve halk temsilcilerinden

[52] SARITAŞ, s.10.
[53] Mualla ÖNCEL / Ahmet KUMRULU / Nami ÇAĞAN, **Vergi Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2013, s.7; Nami ÇAĞAN, **Vergilendirme Yetkisi**, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1982, s.14.

oluşan bu parlamentolar, ilk yetkilerini vergilendirme konusunda almışlardır.[54] Temsilsiz vergi olmaz ilkesi de böylelikle hukuk düzenlerine girmiştir.

Vergi demokrasisi tarihi ile ilgili olarak özellikle iki dönem ve üç ülke dikkat çekmektedir.[55] Bunlar; 1215 Magna Carta ile başlayan dönemde İngiltere, 1789 Fransız İhtilali ile sonuçlanan dönemde Fransa ve aynı dönemlerdeki Amerika'dır. Magna Carta'nın modern anlamda demokratikleşmenin başlangıcı sayılması; Fransız İhtilali'nin ise demokrasi mücadelesinin doruk noktası olması bakımından böyle bir önemi haiz görülmektedir. Amerika'da ise sömürgeci konumdaki İngiltere'den bağımsızlık kazanılmasında verginin rolü öne çıkmaktadır.

a. İngiltere'de

Kralın mutlak yetkilerini din adamları ve halk lehine sınırlamak üzere 1215 yılında "Magna Carta Libertatum" bizzat kral tarafından bir ferman olarak ilan edilmiştir. Bu anayasal belgede kralın keyfi vergilendirme yetkisinin sınırlandırılmasını amaçlayan ilkelere de yer verilmiştir. Bu özelliğiyle Magna Carta, iktidarın vergilendirme gücüne karşı konan ilk tepki niteliğindedir.[56]

Magna Carta, temelde halk hareketine dayanmamakta; dış politikadaki başarısızlıklar ve ağır vergi taleplerine karşı soylu sınıfın/feodal baronların isyan etme hazırlığı ve tehdidi sonucu ortaya çıkmıştır.[57] Bu ferman ile İngiltere'de bir hukuk düzeni kurulmuş ve bu düzen kralın da üzerinde sayılarak hukukun üstünlüğü kavramına işlerlik kazandırılmıştır.[58]

Magna Carta ile tanınan hak ve özgürlükler esasında soylu sınıf lehine tesis edilmiş ancak zamanla tüm halk için geçerli olmuştur. Bunun yanında, kralın vergileme yetkisindeki sınırlama ise sadece din adamları ve soylular lehine tanınmıştır. Kabul edilen metne göre kral, din adamları ve soylulardan oluşan meclis onaylamadıkça kural

[54] Nami ÇAĞAN, *"Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme"*, **AÜHFD**, C.37, Sa.1-4, 1980, s.131.
[55] Rosemary L. HOPCROFT, *"Maintaining the Balance of Power: Taxation and Democracy in England and France, 1340-1688"*, **Sociological Perspectives**, Vol.42, No.1, s.70.
[56] ÖNCEL / KUMRULU / ÇAĞAN, s.2,7.
[57] Ali AKYILDIZ, **Hukuk Devleti Yargı Bağımsızlığı ve Danıştay**, Ankara, Anıttepe Yayıncılık, 2009, s.52,53.
[58] Ersan İLAL, *"Magna Carta"*, **İÜ Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C.34, Sa.1-4, 1968, s.211.

olarak hiçbir vergi veya benzeri yükümlülük koyamayacaktır.[59] Bu ferman ile kabul edilen sınırlama, günümüzde anlaşıldığı şekilde bir meclis onayına değil vergi koymak için gerekli olan esnek bir genel oylamaya işaret etmektedir. Nitekim gerçek anlamda bir parlamentonun belirlenebilmesi ancak 1265 yılında yapılan ilk seçimler ile sağlanabilmiştir.[60] Ancak gene de vergi ile ilgili yasama yetkisinin hükümdarın mutlak hâkimiyetinden alınarak paylaştırılması tarihi açıdan büyük önem taşımaktadır.

Kurulan parlamento 1295 yılında gruplaşarak aşağı (Avam Kamarası) ve yukarı (Lordlar Kamarası) şeklinde ikiye ayrılmıştır. Lordlar Kamarası, Avam Kamarasına göre daha üst konumda olmasına karşın 14. yy'da Avam Kamarasının mutlak olarak vergi koyma hakkını kazanmasıyla önemi artmıştır. Bu durum 15. yy'da vergi dışındaki diğer konularda da Lordlar Kamarası ile birlikte yasama faaliyetlerini üstlenmesiyle devam etmiştir. Parlamento krala bağlı olsa da artık yasama organı olarak görev yapmaktadır.[61]

Vergi demokrasisinin İngiltere'de ortaya çıkış süreci Magna Carta ile birlikte başlamış ancak vergilemeye ilişkin hükümlerin uygulanması uzun sürmemiştir.[62] Kralın vergilendirme gücünü halk hareketi sonucu sınırlandıran asıl anayasal belgeler; 1628 tarihli "Haklar Dilekçesi" (*Petition of Rights*) ve 1689 tarihli "İngiliz Haklar Bildirgesi" (*Bill of Rights*) olmuştur.[63]

İlk olarak Haklar Dilekçesi ile krala kabul ettirilen metne göre giriş kısmında; daha önceki dönemde kralın, parlamentonun ortak kararı olmadıkça vergi koyamayacağını kabul etmiş olduğu hatırlatılmıştır. Daha sonra ise 10. maddede; parlamentonun ortak kararı olmadan vergi konulması ve insanların bu vergiyi ödememesi nedeniyle kimsenin sorgulanmaması, yemine zorlanmaması,

---

[59] Magna Carta, madde XII: "… krallığımızda genel oylama olmadan hiçbir vergi veya yardım toplanamayacaktır." Madde XIV: "Bir yardım veya vergi kararlaştırırken gerekli genel onaylamayı alabilmek için başpiskopos, piskopos, rahip, kont ve büyük baronları adlarına göndereceğimiz mektuplarla çağıracağız. Bizimle dolaysız olarak toprak ilişkisi olan herkese, şerifler ve diğer memurlarımız aracılığıyla, belirli bir günde (en az kırk gün mühlet vererek) belirli bir yerde toplanmak için bir çağrıda bulunacağız. Bütün çağrı mektuplarında, çağrının sebebi bulunacaktır. Böyle bir çağrı çıkartılınca, o gün için kararlaştırılan iş mevcudun iradesine uygun olarak yapılacak, çağrılan herkesin gelmiş olması aranmayacaktır." Bkz. İLAL, s.216,217.

[60] İLAL, s.228.

[61] Esat ÇAM, **Siyaset Bilimine Giriş**, İstanbul, Der Yayınları, 2005, s.536.

[62] Genel oylamaya ilişkin maddelerin gerçekte, vergi almak için baronların tek tek onayını almaktan kurtulmak isteyen Kral tarafından fermana sokulmuş olabileceği ileri sürülebilmektedir. Bkz. İLAL, s.229. Bu durum da kanımızca vergilemeye ilişkin hükümlerin uygulanmasını engellemiş olabilmektedir.

[63] ÖNCEL / KUMRULU / ÇAĞAN, s.7.

hapsedilmemesi, tutuklanmaması veya başka bir eziyete maruz bırakılmaması gerektiği hüküm altına alınmıştır.[64]

Haklar Dilekçesinin kabul edilmesinden kısa bir süre sonra 1688'de bir grup İngiliz parlamenterin baskıcı kralı tahtından kaldırmak için organize ettiği işgalin başarılı olmasıyla "Muhteşem Devrim" (*Glorious Revolution*) gerçekleştirilmiştir. Bunun sonucunda kral, "seçim hakkını ihlal ettiği" gerekçesiyle suçlanmış ve yetkilerinin büyük bir bölümü parlamentoya geçirilmiştir.[65]

1689 tarihli İngiliz Haklar Bildirgesine göre; parlamentonun onayı olmadan vergi salmak yasa dışı ilan edilmiştir. Aynı şekilde, kral ve veliahtı için kullanılacak olan vergiler de ancak parlamentonun onayı ile salınabilecektir.[66]

Demokrasi mücadelesinin İngiltere'de geçirdiği evrim, ağır vergi yüküne karşı feodal baronların Magna Carta'yı kabul ettirmeleriyle başlamış ve daha sonra diğer sivil haklar ile birlikte genişleyerek vergilerin sadece parlamento tarafından konulabileceğinin anayasal zemine oturtulduğu Haklar Bildirgesi'yle koruma altına alınmıştır. Soylu sınıfın ödemek durumunda kaldığı ağır vergilerden kurtulma mücadelesi temelinde yerleşip daha sonra tüm halka yayılan hak ve özgürlükler, İngiltere'de demokrasinin kurucusu olmuştur.

b. Fransa'da

İngiltere ile aralarındaki Yüz Yıl Savaşlarının (1337-1453) sona ermesiyle Fransa'da kurulan mutlak monarşi, 1789 İhtilaline kadar devam eden yönetim şekli olmuştur. Bu mutlakıyet döneminde dahi, İngiltere'de Magna Carta ile oluşan hukuksal düzene benzer bir sistem hâkim kılınmış dolayısıyla kralın bazı yetkileri sınırlanmıştır.

Özellikle kralın vergi salma işlerinde danışmak üzere oluşturulan Genel Meclis (*Etats Generaux*) mevcuttur.[67] Bu genel meclisin kurulmasına, ilk olarak 1302 yılında kral tarafından izin verilmiştir. Eski Düzen (*Ancien Regime*) olarak adlandırılan Fransız toplum düzeni; asiller, rahipler ve diğer halktan oluşmuş ve bunlar mahalli işleri için ayrı ayrı oluşturulan meclislerinde temsil edilmiştir. Genel Meclisin oluşturulması ile bu

[64] Petition of Rights, http://www.constitution.org/eng/petright.htm, (erişim: 17.12.2015).
[65] COOK / STEVENSON, s.20-25.
[66] Bill of Rights, http://www.constitution.org/eng/eng_bor.htm, (erişim: 17.12.2015).
[67] AKYILDIZ, s.32.

üç sınıfın da birlikte toplandığı ancak görevleri bakımından ayrıldığı üçlü meclis niteliğindeki yeni bir sisteme geçilmiştir.[68] Bu meclis kurulmasından sonra Yüz Yıl Savaşları boyunca çalışmış, daha sonra ise iki kez kapanmış ve en son 5 Mayıs 1789'da tekrar etkin hale gelmiştir. Meclisin tekrar açılmasında, mali ve sosyal karışıklıklar başta olmak üzere özellikle savaş giderlerinin karşılanamayarak mali sıkıntıya düşülmesi ve bu giderlerin finansmanı için kralın yeni vergiler salmak istemesi gösterilmektedir.[69]

Birlikte toplanan ancak görev ayrımı olan bu üçlü meclis; çoğunluğu temsil etmesine karşın yönetime katılamayan halk sınıfını oluşturan Üçüncü Meclis'in talebi ve mücadelesi üzerine üçlü meclis yapısının tek hale getirilmesi sağlanmıştır. Bu sayede asiller, rahipler ve halk temsilcileri tek bir meclis altında toplanmaya başlamış ancak aralarındaki sınıfsal statü nedeniyle devamlı olarak çıkar ve usul çatışmaları yaşanmıştır. Bu çerçevede halk temsilcileri, temsil ve oylama sisteminin nüfus ve vergi esasına göre belirlenmesi gerektiğini savunmuştur.[70]

Halk temsilcilerinin oluşturduğu grup, yeni bir anayasa yapılmasını talep etmiş ve bu yeni anayasa yapılana kadar dağılmama kararı almıştır. Bunun üzerine kral, meclisi dağıtmak için asker toplamış ancak durumu fark eden halk ayaklanmış ve böylelikle Fransız Devrimi başlamıştır.[71] İhtilal ile krallık ortadan kaldırılmış ve milli egemenliği sadece meclis temsil etmeye başlamıştır.[72]

Fransız İhtilalinin evrensel olarak en büyük kazanımı, 26 Ağustos 1789'da ilan edilen "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi" olmuştur. Bu bildiri ile Ulusal Meclis olarak toplanan Fransız halkı temsilcileri; toplumların uğradıkları felaketlerin ve yönetimlerin bozulmasının tek nedeninin insan haklarının bilinmemesi, unutulmuş olması ya da hor görülmesine bağlı olduğunu kararlaştırmışlardır. İlk maddede tabii hukuk anlayışı neticesinde haklar bakımından insanların tam bir eşitlik içerisinde olduğu ve bu eşitliğin doğuştan geldiği kabul edilmiştir. Üçüncü madde ile egemenliğin ulusta toplandığı açıklanmıştır. Altıncı maddeye göre yasa; genel iradenin ifadesidir ve tüm vatandaşların bizzat veya temsilcileri aracılığıyla yönetime katılma hakkı tanınmıştır. Konumuz

[68] Emmanuel SIEYES, (Çev. Süheyp DERBİL), *"Tiers Etat Nedir?"*, **AÜHFD**, C.8, Sa.1, 1951, s.145.
[69] AKYILDIZ, s.32; Emre EKİNCİ, *"Devrimden Günümüze Fransız Siyasal Sisteminin Evrimi"*, **KÜSBD**, C.6, Sa.1, Ocak 2016, s.152.
[70] SIEYES, s.164.
[71] AKYILDIZ, s.32,33; EKİNCİ, s.153.
[72] AKYILDIZ, s.36.

açısından ise en önemli unsur olarak 14. maddede; bütün vatandaşlara bizzat veya temsilcileri aracılığıyla kamu külfetinin gerekliliğini belirleme ve bunu özgürce onaylama, vergi gelirlerinin kullanımı hakkında bilgi alma, verginin miktarı, matrahı, tahakkuk biçimi ve süresini belirleme hakları tanınmıştır.[73]

İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi, ilanını izleyen ilk Fransız Anayasası niteliğindeki 1791 Anayasası'na giriş maddesi olarak eklenmiş ve devamındaki Fransız Anayasalarının da temel dayanağını oluşturmuştur.

Tarihi süreçte Fransa'da ortaya çıkan demokrasi mücadelesi de temelde mali gerekçelere dayanmıştır. Önceleri vergiye karşı tepki oluşmaması amacıyla danışma kurulu olarak kurulan üçlü meclis, zamanla çoğunluğu oluşturmasına karşın kamu gelirlerinden daha az pay alan halk sınıfının yönetime daha çok katılma talebi ile sonu ihtilal ve monarşinin yıkılmasına kadar uzanan bir dönem ortaya çıkarmıştır. Egemenliği temsilcileri dolayısıyla eline alan halk, ihtilalden hemen sonra kabul ettiği bildiri ile yeryüzündeki tüm insanların eşit olduğuna karar vermiş ve Fransız toplumundaki sınıfsal ayrımı bitirmiştir. Bunun en büyük göstergesi eşit vergileme sistemine geçilmesi olmuştur. Dahası, vergilerin belirlenmesi ve uyulacak usulün de ancak halkın oluşturduğu parlamento tarafından milli irade kapsamında tezahür edilebileceği anayasal olarak koruma altına alınmıştır.

İlerleyen dönemde Fransız demokrasisi zaman zaman kesintiye uğramıştır. Ancak İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi ile elde edilen kazanımlar genel olarak korunmuştur.

c. Amerika'da

Amerikan bağımsızlık savaşının ilk kıvılcımı vergi dolayısıyla çıkmıştır. 16 Aralık 1773 tarihli Boston Çay Partisi olarak anılan olayda, sömürgeci konumundaki İngiltere'den Boston limanına gemilerle gelen çaylar Amerikalı koloniler tarafından sandıklarıyla birlikte denize dökülmüştür. Bu politik protestonun temelinde, İngiliz Parlamentosu tarafından kabul edilen Çay Kanunu bulunmaktadır. Amerikalı koloniler, bu çay kanunu ile konan vergilerin, kendi temsilcileri tarafından belirlenmediğini

[73] Declaration of The Rights of Man and of The Citizen, http://www.constitution.org/fr/fr_drm.htm, (erişim: 17.12.2015).

belirterek "temsilsiz vergi olmaz" ilkesinden doğan haklarının ihlal edildiğini savunmuşlardır.[74]

Bu olayın ardından, Amerikan kolonilerinin kendi temsilcilerini seçme düşüncesi ortaya çıkmış ve 12 Haziran 1776 tarihinde Virginia'da halkın özgürce bir araya gelen temsilcileri tarafından Virginia Haklar Bildirgesi ilan edilmiştir. Bu bildirgenin 6. maddesinde, kimsenin bizzat kendisinin veya seçtiği temsilcisinin rızası olmadan vergi ödemeye zorlanamayacağı belirtilmiştir.[75]

Virginia Haklar Bildirgesi, yerel bir belge niteliği taşısa da bu bildirgeden kısa bir süre sonra 4 Temmuz 1776 tarihinde ilan edilen Amerikan Bağımsızlık Bildirisine temel oluşturmuştur. Bu bildiride On Üç Koloni'nin temsilcileri oy birliğiyle rızaları olmadan vergi salınamayacağına karar vermişlerdir.[76]

2. Vergi Demokrasisi Kavramı

Siyasal karar alma sürecinde, kamusal mal ve hizmet üretimi için gerekli kaynakların toplanmasında, bireylerin kümülatif olarak karar vermeleri daha sağlıklı sonuçlar doğurmaktadır. Bu sayede toplumun kendi sosyal ihtiyaçlarını giderecek olan mal ve hizmetlere ne kadar kaynak ayırmak istediği de ortaya konmuş olmaktadır. Bu kolektif kararlara katılacakların sayısı, sosyal ihtiyaçlara yönelik kamusal mal ve hizmetlerden yararlanabilecek olan tüketicilerin sayılarına eşittir. Fayda ve maliyetleri bütün toplum bireylerine yayılan mal ve hizmetlerle ilgili olarak alınacak kararlar, iktisadi anlamda, nüfusun tamamının karar alma mekanizmasına katılması mümkün olmadığından, belli nitelikteki kişilerin bu politik karar alma sürecine katılması sonucunu doğurmaktadır. Bu sebeple yaş ve milliyet gibi bazı nitelikler esas alınarak, kolektif kararlara katılacak olan seçmenler ve onların temsilcileri tayin edilmektedir.[77]

Bu şekilde oluşan seçmen kitlesi, genel irade doğrultusunda toplumun sosyal ihtiyaçlarına yönelik kararlarını siyasal yapıya aktarmaktadır. Bu da vergi

---

[74] David RAMSAY, *"The History of the American Revolution"*, **Colonists Respond to The Tea Act & The Boston Tea Party**, National Humanities Centre, 2013, s.2.
[75] Virginia Declaration of Rights, http://www.constitution.org/bcp/virg_dor.htm, (erişim: 17.12.2015).
[76] Declaration of Independence, http://www.constitution.org/usdeclar.htm, (erişim: 17.12.2015).
[77] Jerry R. GREEN / Jean LAFFONT, **Incentives in Public Decision-Making**, Amsterdam, North Holland Publishing Company, 1979, s.163'ten naklen; Mustafa SAKAL, *"Siyasal Karar Alma Sürecinde Yer Alan Aktörler ve Rolleri"*, **DEÜİİBFD**, C.13, Sa.1, 1998, s.212.

yükümlülüklerinin toplu olarak siyasal karar alma mekanizması içerisinde şekillenmesi anlamına gelmektedir ki bu durum, seçmen kitlesinin mükellef kavramı özelinde toplumun demokratik bir unsuru haline gelmesi sonucunu doğurmaktadır.

Yukarıda açıklanan tarihi süreç değerlendirildiğinde, toplumu oluşturan halk kitlesinin kamu gelirlerinin tamamına yakınını sağladığı ancak bu gelirin yönetilmesi ve paylaşılması konularında hak sahibi olarak görülmediği anlaşılmaktadır. Bu durum, toplumun kendi ihtiyaçlarını belirlemek ve belirlediği bu ihtiyaçları karşılamak üzere yönetime katılma talebi geliştirmesinde önemli bir itici unsur olmuştur. Feodal düzenin yıkılarak hak ve özgürlük kavramlarının önem kazanmasıyla gelişen birey olgusu, özelde kişinin genelde ise toplumun kendi kendini idare etmesi anlayışını güçlendirmiştir. Vergisini veren bir vatandaşın devlete karşı asli ödevini yerine getirdiği kabul edildiğinde, onun katılım hakkının tanınması da devletin vatandaşına karşı asli görevi olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim Fransa'da Genel Meclis içerisinde yapılan tartışmalarda vergi vermek, temsil sistemine yani yönetime katılmanın unsuru olarak kabul edilmiştir.[78]

a. Vergi Demokrasisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Vergi demokrasisi kavramı yeni bir kavramdır ve tanımı tam olarak yapılmamıştır. Vergi ve demokrasi arasındaki ilişki olarak ele alınan vergi demokrasisi kavramı yapılan çalışmalarda, verginin demokrasi üzerindeki etkisi olarak kabul edilmektedir.[79] Bu etkinin gerçekten var olup olmadığına ilişkin olarak çok az sayıda çalışma yapılmıştır. Geleneksel olarak yüksek vergiler, müdahaleci devlet kavramı ile ilişkilendirilmekte ve zayıf bir yönetimin göstergesi sayılmaktadır. Ancak yükselen bir akımla bu geleneksel düşünce, aslında yüksek vergilerin daha iyi bir yönetim sağlayabileceği savına dönüşerek günümüzde taraftar toplamaktadır.[80]

Vergi ile demokrasi arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan çalışmalar doğası gereği deneysel yaklaşımlara dayanmıştır. Doğu Afrika ülkesi Mauiritius'u inceleyen Brautigam, yüksek vergilerin halkın yararına kullanılması durumunda iyi bir

[78] SIEYES, s.164.
[79] Nurullah GÜR, "Taxation and Democracy: an Instrumental Variable Approach", **Applied Economics Letters**, Vol.21, Issue.11, 2014, s.763.
[80] Yener ALTUNBAŞ / John THORNTON, *"Does Paying Taxes Improve The Quality of Governance? Cross-Country Evidence"*, **Bangor Business School Working Paper**, March 2010, s.4.

yönetim gerçekleşeceği ve bunun da demokrasiyi güçlendireceği sonucuna varmıştır.[81] Afrika kıtasına ilişkin daha geniş bir çalışmayla Collier de benzer sonuçlara ulaşmıştır.[82] 117 ülke arasında ve farklı zamanlarda ancak az değişkenle gerçekleştirilen diğer bir çalışmada Altunbaş ve Thornton, demokrasinin vergileme ile birlikte gelişebileceğine ilişkin sonuç almışlardır.[83] Vergilemeyi gelir eşitsizliği çerçevesinde ele alan Yi, gelir eşitliğinin yüksek olduğu ülkelerde vergilerin de yüksek olmasının demokrasi seviyesini yükselteceği savına ulaşmıştır.[84] Yakın zamanda kıtalar bazında gerçekleştirilen başka bir çalışmada da vergilerin demokrasi üzerinde kesin ve önemli bir etki yarattığı; yüksek vergilemenin demokrasiyi olumlu etkilediği ortaya konmuştur.[85]

Bu sonuçların aksine 113 ülke ve 27 yıllık bir dönemi sınırlı değişkenlerle analiz eden Ross, demokrasi ile vergi arasında bir ilişki olmadığı sonucuna varmıştır.[86] Benzer şekilde sadece Senegal açısından bir analiz yapan Juul da vergi gelirlerinin yerelleştirilmesi ile yerel demokratik yapının güçlenmesi arasında bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur.[87]

Mutascu ise yüksek vergilerin demokrasiye etkisini, kamuya geri dönen mal ve hizmetlerin kalitesine bağlamıştır; eğer demokratik olmayan bir rejimde dahi bu mal ve hizmetlerin aynı şekilde kaliteli olarak halka geri yansıtılması sağlanırsa daha yüksek vergilere uyumun da sağlanabileceğini belirtmiştir.[88]

Barilari ve Brand; 2009 yılında yayımladıkları ampirik çalışmalarında, 130 ülkede vergi yükü, kamu harcamaları ve demokrasi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bu çalışmada, vergi yükü belli bir eşiğin (%28) altında ise ve harcamaları karşılamıyorsa sürdürülebilir bir ekonomik ve sosyal istikrardan bahsetmenin mümkün olmayacağı sonucuna varmışlardır. Bu durumda demokrasi yokluğu (yağmacı bir

---

[81] Deborah BRAUTIGAM, *"Building Leviathan: Revenue, State Capacity and Governance"*, **IDS Bulletin**, Vol.33, No.3, 2002, s.16-18.
[82] Bkz. Paul COLLIER, **The Bottom Billion**, New York, Oxford University Press, 2007, s.99-124.
[83] ALTUNBAŞ / THORNTON, s.13,26.
[84] Dae Jin YI, *"No taxation, No Democracy? Taxation, Income Inequality, and Democracy"*, **Journal of Economic Policy Reform**, Vol.15, No.2, 2012, s.87.
[85] GÜR, s.766.
[86] Michael L. ROSS, *"Does Taxation Lead to Representation"*, **British Journal of Political Science**, Vol.34, 2004, s.243-246.
[87] Kristine JUUL, *"Decentralization, Local Taxation and Citizenship in Senegal"*, **Development and Change**, Vol.37, No.4, 2006, s.844,845.
[88] Mihai MUTASCU, *"Taxation and Democracy"*, **Journal of Economic Policy Reform**, Vol.14, No.4, 2011, s.347.

otoriter rejim) veya eksik demokrasi (hibrid rejim) söz konusudur. Vergi yükü bu eşiğin üzerinde olmasına rağmen, harcamaların niteliği ve bileşimi, eşitliğin olmadığı bir toplumdan kaynaklanıyorsa ve böyle bir toplumu yansıtıyorsa, dinamik bir gelişme ile birlikte liberal bir demokrasi, ancak toplumda artan bir eşitsizlik söz konusudur. Vergi yükü yüksek (%40-45) ise ve harcamaların niteliği ve bileşimi de toplumsal eşitliğe dayanıyorsa demokrasinin yüksek olduğu gelişmiş bir ülkeden bahsetmek mümkündür.[89]

b. Tanımlar

Vergi ve demokrasi arasındaki ilişki olarak kabul edilen vergi demokrasisi kavramı, yapılan çalışmalara rağmen teorik bir tanıma oturtulamamıştır. Bu bakımdan kavramın tanımlanması ihtiyacı doğmuştur. Aşağıda vergi demokrasisi kavramına ilişkin olarak belirlediğimiz bazı tanımlamalar yapılmıştır.

Vergi demokrasisi kavramının klasik anlamını, tarihi süreçte ortaya çıkan vergi yükümü ile yönetime katılma/ülke idaresinde söz sahibi olma ilişkisi içerisinde kabul edebiliriz. Bu kabul, verginin klasik (mali) amacı ile de doğru orantılı olacaktır. Şöyle ki devlet bütçesine gelir sağlama fonksiyonu olarak kabul edilen bu klasik/mali amaç, demokrasi kavramı ile birleştirildiğinde vergi veren kişinin yönetime katılma hakkına sahip olması şeklinde yorumlanabilmektedir.

Günümüzde vergi vermek ve yönetime katılmak arasındaki ilişki, modern devletin müdahaleci olması çerçevesinde ele alınabilir.[90] Bu durum vergi demokrasisinin modern anlamını oluşturmaktadır. Devlet, vatandaşlarının ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere gerekli önlemleri almak ve politika geliştirmekle; başka bir deyişle toplum hayatına müdahalede bulunmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük bireylerin ekonomik ve sosyal açıdan gelişme hakkını ortaya çıkarmaktadır.

Geniş anlamda vergi demokrasisi; mükelleflerin, her türlü karar alma mekanizmaları içerisinde yer alabilmeleri olarak tanımlanabilir. Burada kastedilen; sadece vergi ile ilgili kararlar olmamakta, vergilemeye ilişkin olmayan diğer her türlü

[89] André BARILARI / Thomas BRAND, **Le Paradoxe de Montesquieu, De La Corrélation Entre L'Importance Des Prélèvements Obligatoires, Le Developpement Économique Et Social Et Le Niveau De Démocratie**, Revue Française Des Finances Publiques (RFFP), No:108, Octobre 2009, s.159,160.
[90] Marc LEROY, **Taxation, The State and Democracy**, Brussels, Public Action, Vol.7, 2011, s.17.

yönetsel kararların alınmasında de etkinliği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla geniş anlamda vergi demokrasisi mükellefiyet temelinde yönetime katılma halidir.

Dar anlamda vergi demokrasisi ise; mükelleflerin vergi ile ilgili kararlara müdahalede bulunabilmesi şeklinde tanımlanabilir. Buradaki sınır, kararların vergilemeye ilişkin olması gerekliliğidir. Bu müdahale; vergi ile ilgili karar alınırken, alınan karar uygulanırken veya uygulandıktan sonra denetim şeklinde ortaya çıkabilir.

C- SOSYAL DEVLET

Sosyal devlet[91] ya da diğer bir deyişle refah devleti (*Welfare State*), 19. yy'ın ortalarında, yükselen sosyalizm akımına karşı kapitalizmi yumuşatma çabası olarak, temel sosyal ihtiyaçların karşılanması amacıyla ortaya çıkmış ve hukuk devletinin[92] korumayı hedeflediği, ancak sanayi devriminin gelişimi ile birlikte korunamayan insan onurunun korunmasını hedeflemiştir.[93] Sosyal devlet anlayışı anayasal düzeyde ilk defa, eğitim hakkı ve yoksullara yardım konularıyla, 1848 tarihli Fransız Anayasasında ele alınmıştır.[94]

Sosyal devletin temel amaçları ve görevleri; sosyal adaletin, sosyal refahın ve sosyal güvenliğin gerçekleştirilmesi ve etkin kılınmasıdır. Bu çerçevede devletin ekonomik ve sosyal yaşama planlı olarak müdahale etmesi, sosyal adaleti tesis etmek adına gelirin ve servetin dağılımını adil bir hale getirmesi gerekmektedir.[95] Bu amaçlarla toplum hayatına müdahale eden devlet, olumlu bir takım yükümlülükler yüklenmektedir. Her alanda belirlenen politikalar, toplumun adil bir beşer hayatına kavuşması ve yaşam kalitesinin artırılması yönünde gerçekleştirilmektedir. Bu bakımdan, sosyal ihtiyaçların karşılanması için gerekli finansman kaynağı konumundaki vergiler daha da önem kazanmıştır. Devletin sosyalleşmesi ile vergilerin de klasik işlevi

[91] Sosyal devlete, "iktisadi devlet" veya "müdahaleci devlet" de denmektedir.
[92] "Hukuk devleti, insan haklarına saygılı olan bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir." Bkz. Any. Mah. Kararları: E.2015/40, K.2016/5, K.t.28.1.2016.
[93] Coşkun Can AKTAN, **Vergi Dışı Piyasa Ekonomisi**, Ankara, Tosyöv Yayınları, 2000, s.20.
[94] Faruk GÜÇLÜ, **Vergi ve Sosyal Devlet**, Ankara, Sabev, 2007, s.80.
[95] Hasan TUNÇ / Faruk BİLİR / Bülent YAVUZ, **Türk Anayasa Hukuku**, Ankara, Asil Yayın Dağıtım, 2009, s.56; ÇAĞAN, agm., s.144.

olan mali fonksiyonu yanında verginin sosyal fonksiyonu söz konusu olmuş ve ekonomik ve sosyal hayatı düzenleyen vergiler ön plana çıkmıştır.

Teorik olarak sosyal devlet kavramı için, 1956 yılında Richard M. Titmuss'un yayınladığı "Refahın Sosyal Bölüşümü" adlı çalışması yol dönümü olarak gösterilmektedir. O'na göre; demokrasinin işletilebilmesi için, refah devletinin işletilmesi gerekmektedir. Refah devleti ise "sosyal refah", "mesleki refah" ve "vergi refahı"ndan oluşmaktadır. Bunlardan ilki, eğitim, sağlık, barınma, sosyal güvenlik ve çocuk indirimleri gibi sosyal hizmetler ve faydalar aralığını karşılamaktadır. Mesleki refah; hastalık ödeneği, emeklilik fonu, sağlık güvencesi, eğitim ve yemek hizmetlerini içermektedir. Son olarak vergi refahı ise; vergi sistemi aracılığıyla sağlanan, çocuk, eş, aile ve ev indirimleri gibi faydaları karşılamaktadır.[96] Titmuss'a göre demokrasinin etkinliği, sosyal devletin bu üç unsuru ile doğrudan bağlantılıdır. Ancak burada vergi sisteminin ayrı bir önemi vardır çünkü vergiler, sosyal devlet sisteminin kurulabilmesi için bir araç niteliğindedir.[97] Bu da bizi, ileriki bölümlerde ele alacağımız verginin sosyal amacına götürmektedir.

Yakın tarihte, refah devleti ile ilgili en geniş çalışmayı yapan Briggs'e göre; refah devleti, piyasa güçlerini en az üç doğrultuda değiştirmeye zorlayan devlettir. Bunlar; asgari gelir garantisi, güvencesizliği azaltmak ve tüm vatandaşlara sosyal hizmetleri sunmaktır. Bunlardan ilk ikisi, minimum standartlardır ve sosyal refah devleti tarafından karşılanmalıdır; sonuncusu ise en ideal nokta olarak diğerlerinin önüne geçmektedir.[98]

Sosyal devlet, demokratik rejimlerin geliştirdiği, insanın insanlık onuruna yakışır bir hayat sürmesini sağlamayı temel hedef edinmiştir. Sosyal devlet ilkesinin gerçekleştiricisi idaredir.[99] Bu amaçla devlet, ekonomik ve sosyal hayata müdahalelerde

[96] Richard M. TITMUSS, **The Social Division of Welfare**, Liverpool, University Press, 1956, s.1-23.
[97] Sosyal devletin temel amacı, ekonomik olarak devlet yardımına ihtiyaç duyan birey kalmamasını sağlamaktır. Bu amaç için devlet, ekonomik ve sosyal araçlara başvurur. Ekonomik araçlar; ekonomik ve yasal düzenlemeler, fiyat sübvansiyonu, gelir transferi ve vergi politikası düzenlemeleridir. GÜÇLÜ, s.78,79.
[98] Asa BRIGGS, *"The Welfare State in Historical Perspective"*, **The Welfare State Reader**, Cambrigde, Polity Press, s.14,15.
[99] ÇAĞLAYAN, s.29.

bulunur[100] ve milli gelirin adil dağıtımı için ekonomiyi planlar; vergi adaletini gerçekleştirecek tedbirler alır.[101]

Sosyal devlet kavramının sosyal adaletin gerçekleştirilmesine yönelik olarak vergi hukuku üzerindeki etkisi; mali güce göre vergileme ilkesinin tanınması yönünde olmuştur. Bu ilke birçok ülke anayasal düzenince tanınmıştır; anayasalarında bu ilkeye yer vermeyen ülkelerde ise genel ve eşit vergilendirme ilkelerinin mali güce göre vergilendirme ilkesini de içerdiği kabul edilmektedir.[102] Mali gücün göstergesi; gelir, harcama ve servet olarak ortaya çıkmakta ve vergiler bu göstergeler altında sınıflandırılmaktadır. Bunun haricinde, gelirin ve servetin vergiler aracılığıyla yeniden dağıtılması da hem sosyal adaletin dar gelirliler bakımından sağlanması hem de toplumun sosyal refah seviyesinin yükseltilmesi adına önemli bir araçtır.

Görüldüğü üzere sosyal devlet kavramı, sanayi devrimi ve kapitalizmle yalnızlaşan insanı, çeşitli yönlerden destekleyerek tekrar sisteme dâhil etme çabası olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde, bu çabanın bir parçası olarak, Anayasal düzeyde sosyal devleti gerçekleştirmeye yönelik hükümlere ilk kez 1961 Anayasasında yer verilmiştir. Daha sonra sosyal devlet kavramı yerleşerek 1982 Anayasasında da kendine geniş bir yer bulmuştur. Hem 1961 Anayasasının hem de 1982 Anayasasının 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti, (…) sosyal bir (…) devlettir. Sosyal devlet, Anayasa Mahkemesi kararlarında; "güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği, sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü, insan hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, bireyin huzur ve refahını gerçekleştiren ve güvence altına alan, kişi ile toplum arasında denge kuran, çalışanların insanca yaşaması, çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi mali tedbirler alarak çalışanları koruyan, adaletli hukuk düzenini kuran ve bunu devam ettirmekle kendini yükümlü sayan, hukuka bağlı devlet" olarak tanımlanmaktadır.[103]

[100] Sosyal devletin ekonomik açıdan müdahaleci devlet olduğuna ilişkin Any. Mah. Kararları: E.2014/87, K.2015/112, K.t.8.12.2015; E.2014/61, K.2014/166, K.t.7.11.2014.
[101] Attila ÖZER, **Türk Anayasa Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2012, s.127.
[102] ÇAĞAN, agm., s.145.
[103] Bkz. Any. Mah. Kararları: E.2015/97, K.2016/10, K.t.10.2.2016; E.2013/89, K.2014/116, K.t.3.7.2014.

D- VERGİ DEVLETİ

Devletlerin 12. yy'da ortaya çıkan ve 15. yy'da olgunlaşan süreçte, gelir unsuru olarak vergileri parasal/nakdi biçimde toplamaya başlaması, modern kamu maliyesi sisteminin temeli kabul edilmektedir. Avrupa'da bu süreç maliye tarihi yazınında, feodal tipteki "Mülk Devleti"nden (*Domain State*) "Vergi Devleti"ne (*Tax State*) geçiş olarak adlandırılmaktadır.[104] Vergi devleti kavramı, egemenlik yetkisine dayanarak vergi koyan ve harcamalarını düzenli olarak topladığı vergilerle finanse eden modern devleti ifade etmektedir.[105] Modern devletin üstlendiği ekonomik ve sosyal/beşeri görevlerin yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan gelir kaynağının en büyük kısmını vergiler oluşturmaktadır. Bu durum sürdürülebilir bir yapı için, vergi sisteminin geliştirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Devletler daha çok vergi geliri elde edebilmek için vatandaşlarına karşı yükümlülük altına girmiş, insanlar da ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için devletten beklenti içerisine girmiştir. Sonuç olarak modern bir devlet sistemi içerisinde iki taraflı işleyen vergiler, devleti biçimlendiren bir fonksiyona dönüşmüştür.

Tarihi sürece bakarsak, 14. ve 15. yy'da Avrupa'daki kralların mutlak yetkilerinin olmadığı ve yetkilerini zümre meclisleri ve lordlarla paylaştıkları görülmektedir. Bu durum her hükümranın sahip olduğu toprakları, bağlayıcı bir egemenlik kavramı olmaksızın kendi şahsi iradelerine göre yönetmesi sonucunu doğurmuştur. Bu dönemde özel ve kamusal alan ayrımı yapılmamıştır. Devletin asli gelir unsuru, kralın kendi topraklarından ve tebaasından alınan vergi benzeri gelirlerden oluşmaktadır. İlerleyen dönemde bu feodal toplum düzeni, egemen gücün zamanla savaş finansmanını sağlayabilmek adına sermaye gruplarına borçlandığı ve bu grupların da adeta kendi vergi sistemlerini yaratarak devlete kabul ettirdikleri bir sürece dönüşmüştür. Bu bakımdan modern bir devlet olarak vergi devleti kavramı, kapital bir ekonomi düzeni içerisinde devlet borçlanmasını finanse etme amacına dayalı bir toplumsal sistem niteliği taşımaktadır.[106]

---

[104] Ceyhun GÜRKAN / Yiğit KARAHANOĞULLARI, *"Vergi Devletine Kuramsal Yaklaşımlar"*, **Maliye Dergisi**, Sa.165, Temmuz-Aralık 2013, s.2.

[105] Recai DÖNMEZ / Özge MUTLU KAYA, *"Vergi Devleti Kavramı ve Tarihsel Temelleri"*, **Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.2, Sa.4, Aralık 2014, s.100.

[106] Richard A. MUSGRAVE, *"Schumpeter's Crises of The Tax State: An Essay in Fiscal Sociology"*, **Journal of Evolutionary Economics**, Vol.2 Issue.2, 1992, s.91,92.

Avrupa'da savaş finansmanı açısından gelişen vergi devleti kavramı, özellikle Türk akınlarını durdurabilmek için daha fazla asker temin edebilmek ihtiyacından ortaya çıkmıştır. Avrupa'daki savaşlar ve çatışmalar kralın kendi menfaati olarak algılanmaktayken; Türk akınlarına karşı girişilen savaşların kamu güvenliği için bir gereklilik arz ettiği ileri sürülerek feodal devletlerden talep edilen para meşrulaştırılmıştır. Bu sayede feodal devletlerin kralın talebini kabul etmesiyle özel mülkiyet ve kamusal mülkiyet ayrımı kuvvetlenmiş ve modern anlamda devlet doğmuştur.[107]

Ancak hemen belirtmek gerekir ki Batı tarihinde ortak bir vergi devleti tipinden bahsedilemez; bazı ülkeler açısından vergi devleti idari bir yapılanma temelli gelişmişken diğer ülkelerde yukarıda açıklandığı şekliyle sermaye tabanlı olarak gelişmiştir. Ancak günümüz vergi devleti kavramı, kapitalist piyasa ve üretim ilişkileri ile toplumsal yeniden üretim modelinin küresel ölçekte devletler ve toplumlar arasında kurumsallaşması neticesinde birbirlerine yaklaşmıştır.[108]

İslam uygarlığı açısından ise, vergi devleti kavramı bağlamında, devletlerin çok erken tarihlerden itibaren sürekli ve düzenli bir vergi sistemine sahip oldukları söylenmektedir. İslam hukukunun temel kaynaklarında yer alan zekât, cizye ve haraç gibi mali yükümlülükler, modern vergi hukukunun uzun bir tarihsel süreç sonunda ulaştığı "vergilerin yasallığı" ilkesinin teorik ve pratik temelini oluşturmuştur. Nitekim özellikle zekâtın konusu, yükümlüsü, vergilendirme dönemi ve vergilendirmeye ilişkin diğer temel unsurları İslam'ın temel kaynaklarında açık ve net bir şekilde ortaya konmuştur.[109]

Osmanlı Devleti de İslam uygarlığının ilkeleri çerçevesinde bir vergi sistemi uygulamıştır. Ancak diğer İslam medeniyetlerinde olduğu gibi feodal düzenin de devam ediyor olması neticesinde vergi devletine tam bir geçiş olduğu söylenemez. Aşarın 1841 yılında nakdi olarak tahsili ile birlikte Osmanlı Devleti, mülk devletinden vergi devletine tam bir geçiş yapmıştır. Bu geç dönüşüme rağmen dgene de pek çok

[107] MUSGRAVE, *"Schumpeter's…"*, s.107.
[108] GÜRKAN / KARAHANOĞULLARI, s.3.
[109] DÖNMEZ / MUTLU KAYA, s.105.

araştırmacı, Osmanlı Devleti'ni modern devletin erken dönem örneği olarak nitelemektedir.[110]

Modern vergi devleti kavramı, müdahaleci devlet kavramının gelişmesiyle ortaya çıkmıştır. Devlet, ekonominin içinde bulunmak durumundadır. Dolayısıyla ekonomiye müdahale etmelidir. Bu müdahalenin vergi aracılığıyla yapılmasında iki olgu ortaya çıkmaktadır. Bunlar; vergi toplamak ve toplanan vergileri kamu hizmetlerinin finansmanında kullanmaktır. Her iki olgunun da verginin amaçları doğrultusunda sağlıklı bir şekilde işletilmesiyle etkin bir vergi sistemi oluşturulabilir.

Vergi devletine tipolojik yaklaşımda; müdahalenin ve vergilemenin yüksek olduğu devlet, müdahaleci devlet olarak karşımıza çıkmaktadır. Müdahalenin yüksek olduğu ancak vergilemenin düşük olduğu devlet, Schumpeter'in ortaya koyduğu vergi devletinin krizi kavramını ortaya çıkarmakta; müdahalenin düşük ancak vergilemenin yüksek olduğu devlet ise müsrif devlet olarak nitelenmektedir. Hem müdahalenin hem de vergilemenin düşük olduğu devlet ise liberal devlet olarak kabul edilmektedir.[111] Müdahaleci devlet kavramı doğası gereği, vergi devletini en çok karşılayan kavramdır. Vergilerin yüksek olması, devletin ekonomik ve sosyal/beşeri hayata müdahalesini kolaylaştırmakta, vergi veren insanların da devletten bu yöndeki beklentilerini artırmaktadır.

Vergi devletine geçiş ile dünya üzerindeki siyasal, ekonomik ve sosyal yapı da değişim geçirmeye başlamıştır. Gerçekten de kamu maliyesi tarihi, ulusların tarihi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Şöyle ki mali önlemler, sanayileşmeyi ve ekonomik sistemleri meydana getirmiş ve ortadan kaldırmıştır. Kamu maliyesi uygulamalarının bu stratejik rolü, özellikle kriz dönemlerinde belirginleşmektedir.[112] Vergi devleti kavramının borçlanma temelli olması, ekonomik olarak kırılgan bir durum ortaya çıkarmakla birlikte kamu yatırımlarının ve dolayısıyla kalkınmanın bir aracı olarak da görülebilmektedir. Ancak devletlerin borçlanarak büyümesi uzun vadede, destekleyen başka enstrümanlar olmazsa, sürdürülebilir bir sistem olarak kabul edilmemektedir.

Farklı türde devlet yapılanmaları içinde modern mali sistem ve vergi devletini ortaya çıkaran belirli bazı unsurlar bulunmaktadır. Bunlar; kapitalist üretim sisteminin

[110] DÖNMEZ / MUTLU KAYA, s.106.
[111] LEROY, s.133.
[112] MUSGRAVE, *"Schumpeter's…"*, s.90.

gelişimi, sermaye ve ücretli emek arasındaki ilişki, uzun mesafeli ticaretin gelişmesi, ekonominin parasallaşması, devletlerin finansal sermayeden borçlanabilme imkânı ve gücü, sermayenin devlete borç vererek birikim rejimini devam ettirebilme gücü ve olanağı, yeni gelişmeler içindeki toplumlarda feodal yapıların direnç gösterme gücü, devlet yönetimlerinin çıkan vergi isyanlarını bastırabilme güçleri ve vergi devletinin toplumsal sınıflarla politik ilişkisidir.[113] Bu unsurlar, vergilerin sosyo-ekonomik ve politik bir rol üstlenmesine sebep olarak devletlerin mali sistemleri üzerinden onları çeşitli yönlerde biçimlendirmiştir.

Vergiler kamu gelirleri arasında en yüksek paya sahip olan gelir unsurlarıdır. Kamu harcamalarının büyük çoğunluğu da elde edilen bu vergi gelirleri ile finanse edilmektedir. Vergi devletini, kamu gelirini artırmak için yüksek vergiler salan bir sistem olarak görmek isabetli olmayacaktır. Vergi devletinin gerçekleştirilmesi, kamu eliyle ve son tahlilde devlet destekli özel teşebbüs eliyle kalkınmanın sağlanması için büyük önem taşımaktadır. Bu kalkınma yalnız ekonomik anlamda değil, aynı zamanda sosyal ve siyasal olarak da sonuçlar doğuracaktır. Dolayısıyla vergi devleti, refah devletinin gerçekleştirilmesinde ve demokrasinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir.

II. VERGİ DEMOKRASİSİ İLE İLGİLİ YAKLAŞIMLAR

Vergi demokrasisi ile ilgili düşünceler özellikle Montesquieu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu bakımdan Montesquieu Paradoksu olarak adlandırılan ve vergi ile demokrasi ilişkisinin teorik temeli kabul edilen bu düşünce sistemi başta olmak üzere, Montesquieu'nün bu düşünce sistemini oluştururken etkilendiği İbn-i Haldun ve günümüzdeki yaklaşımları yansıtan mali sosyoloji düşünürlerinden Tocqueville, Goldscheid, Schumpeter, Mann, Pareto, Sensini, Borgatta, Murray ve Grizotti'nin vergi demokrasisine ilişkin yaklaşımları inceleme konusu yapılacaktır.

A- MONTESQUIEU YAKLAŞIMI VE PARADOKSU

Montesquieu'nün 1748'de tamamladığı, ancak kendi ismini koymadan yayınladığı "Kanunların Ruhu" adlı eseri, döneminden günümüze kadar hukuk biliminin gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Bunda Montesquieu'nün, toplumun

[113] GÜRKAN / KARAHANOĞULLARI, s.4.

esas olarak siyasal rejim ile belirlendiği fikrini savunan klasik düşünürlerden ayrı olarak, siyasal düşünceyi toplumun genel anlayışı içerisinde tekrar yorumlaması ve toplumları sosyolojik olarak açıklaması hususunda klasik düşünürlerin sonuncusu, sosyologların da ilki olarak kabul edilmesinin etkisi büyüktür.[114]

Montesquieu, Kanunların Ruhunda "vergilerin tahsili ile devlet gelirlerinin çokluğunun hürriyetle olan ilgisi üzerine" düşüncelerini yazdığı on üçüncü kitapta da vergilerin sosyolojik boyutu üzerinde durmuştur. Bu çerçevede, "vergi demokrasisi" kavramının ortaya çıkışı, Montesquieu'nün bu bakış açısı üzerine temellendirilebilmektedir.[115]

1. Montesquieu'ye Göre Vergilemenin Sınırı

Montesquieu'ye göre egemen güç olan devletin geliri, her vatandaşın gelirinin bir bölümünü devlete vermesiyle oluşur. Bu şekilde vatandaşlar, mallarının kalan bölümünü güven altına almış olur. Ancak devletler, gelirlerini düzenlerken milletin verebileceği şeye göre değil; vermesi gerektiği şeye göre belirlemelidir. Aksi halde, vergilerin çokluğunun iyi olduğunu söylemek yanlış bir yargı olacaktır.[116]

Başka bir deyişle devlet; vergileri artırmak istiyorsa, vatandaşlarının gelirlerine ortak olmamalı, onların verebileceği maksimum vergiyi hesaplayarak gelir elde etme yoluna gitmemelidir. Diğer türlü devlet, halka ancak yaşayabileceği kadar gelir bırakır ve bu durum ise toplumda sonuçları büyük haksızlıklar ortaya çıkarabilir. Genel olarak, vergiler aşırı değilse ve halkın ihtiyaçları karşılanıyorsa, toplumda haksızlık/huzursuzluk çıkmayacaktır. Bu şekilde devlet, kendi gelirini vatandaşların gelirine göre ayarlar ve halkın huzuru zamanla devletin de gelirinin artmasını sağlar. Çünkü refaha kavuşan vatandaşlar, artık devleti zenginleştirmeye başlarlar.[117]

[114] Ülker GÜRKAN, *"Montesquieu ve Kanunların Ruhu"*, **AÜHFD**, C.40, Sa.1, 1988, s.11.
[115] GÜR, s.763.
[116] MONTESQUIEU, (Çev. Şevki ÖZBİLEN), **Kanunların Ruhu Üzerine**, Ankara, Seçkin, 2014, s.219.
[117] MONTESQUIEU, s.222.

2. Hükümet Şekli ile Vergileme İlişkisi

Montesquieu, aynı zamanda klasik bir düşünür olarak, toplumun siyasi otoriteye göre şekillendiğini de savunmaktadır.[118] Bu çerçevede, vergilerin ağırlığını hükümetlerin niteliğine bağlamıştır. Montesquieu'ye göre; istibdat idarelerinde vergilerin çok hafif ve az sayıda olması gerekir. Çünkü ancak bu şekilde baskıcı bir hükümetin yarattığı olumsuzluklar, vatandaşlar tarafından tolere edilebilir. Vatandaşlar beşeri hayatlarına ilişkin her alanda ne kadar özgür olurlarsa, vergiler de o orantıda artırılabilir; kölelik ne kadar artarsa vergileri hafifletmek de o kadar zorunlu olur. Bu genel kuraldır. Dolayısıyla cumhuriyet idarelerinin çoğunda vergileri artırmak mümkündür; vatandaşlar vergileri isteyerek öderler. Saltanat idareleri de cumhuriyet idarelerinde olduğu gibi, vergilerin artırılması için elverişlidir; çünkü hükümetin ılımlı olması milletin zengin olmasını sağlar ve aynı cumhuriyetlerdeki gibi vergiye gönüllü uyuma olumlu katkı sağlar.[119]

3. Paradoksun Sınırı

Devletlerin oluşan bu gönüllü uyumu sürdürebilmesi, hürriyetleri kötüye kullanıp kullanmaması ile sınırlıdır. Şöyle ki, ılımlı yani baskıcı olmayan hükümet modellerinin vergi gelirlerini artırdığı açıktır. Ancak bunu gören devlet, hürriyeti kötüye kullanarak vergileri büyük ölçüde artırma yoluna giderse; vergilerin aşırı olması köleliğe, kölelik de devletin vergi gelirlerinin azalmasına yol açacaktır. Başka bir deyişle; bir devlet ne kadar otoriter ise o kadar fazla vergi toplayabileceği düşünülmekte iken bunun tam tersi bir düşünceyle, özgürlüklere saygılı ve vatandaşların yönetime müdahale olanaklarının güçlü olduğu devletlerde verginin toplanması ve harcanması ile ilgili kararların da mükellefler tarafından yönlendirilebilir olacağından, vergilerin kabul edilebilirliğinin artacağını ileri sürmüştür. Mükelleflerin vergi ile ilgili kararlara müdahalede bulunabilmesi, vergi demokrasisini geliştirecektir. Bu durum öğretide "Montesquieu Paradoksu" olarak adlandırılmaktadır.[120]

---

[118] Ülker GÜRKAN, **Hukuk Sosyolojisine Giriş**, Ankara, Siyasal, 2005, s.92.
[119] MONTESQUIEU, s.225.
[120] LEROY, s.220; Dawid W. CARRITHERS / Michael A. MOSHER / Paul A. RAHE, **Montesquieu's Science of Politics Essays on The Spirit of Laws**, Oxford, Rowman & Littlefield Publishers, 2001, s.94.

Özetle Montesquieu, bir devlette vergilerin artırılmasının ancak ılımlı bir yönetim anlayışı içerisinde sağlanabileceğini belirtmiştir. Ancak bu artışın da elbette bir sınırı olacaktır; vergi yükü vatandaşların refahını engellemeyecek şekilde paylaştırılmalıdır. Ayrıca, ılımlı bir yönetim anlayışının gereği olarak ve vergiye gönüllü uyumun sağlanabilmesi adına, devletin elde ettiği bu vergi gelirlerini gene vatandaşlarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanması gerekmektedir. Montesquieu bu ihtiyaçları açıkça belirtmemekle birlikte, silahlı kuvvetlerin gereksizce artırılmaması ve parayla müttefik arayışına girilmemesi gerektiği gibi, vergilemenin klasik amacına yönelik hareket edilmemesi gerektiği üzerinden dolaylı olarak ekonomik ve sosyal ihtiyaçların giderilmesi gerektiğini kastetmektedir. Kanımızca bunu "artık bizde devlet gelirlerini, akıllı uslu şekilde kılı kırk yararak harcayan kişilere değil, yatırım denen imkânları bulup çıkaran becerikli, kurnaz kişilere büyük devlet adamı adı veriliyor[121]" deyişinden de çıkarmak mümkündür.

Montesquieu'ye göre, özgürlük ve vergileme arasındaki korelasyon pozitiftir. Ancak belli bir eşik aşıldıktan sonra, korelasyonun yönü değişmekte ve negatife dönmektedir.[122] Yani, belli bir eşiğe kadar özgürlükler arttıkça vergiler de artmakta, ancak belli bir eşikten sonra aşırı artan vergiler, özgürlükleri azaltmaktadır.

B- İBN-İ HALDUN YAKLAŞIMI

Montesquieu'den yaklaşık dört yüz yıl kadar önce, felsefe ve bilim ile din arasındaki ilişkileri inceleyen ve bunu yaparken iktisadi bir yaklaşım kullanan İbn-i Haldun, modern sosyolojinin ve iktisadın öncülerinden biri olarak kabul edilmektedir.[123] Bu bakımdan ardılı Montesquieu'yü etkilediği ve onun düşüncelerine temel oluşturduğu söylenebilir.[124]

En önemli eseri olarak kabul edilen "Mukaddime"de geliştirdiği "Ümran Bilimi" ile insanların içinde yaşadıkları en ilkel birimden en karmaşık toplumsal birime kadar,

[121] MONTESQUIEU, s.227.
[122] BARILARI / BRAND, s.135.
[123] GÜRKAN, **Hukuk Sosyolojisine Giriş**, s.69,70.
[124] Howard Paul BECKER / Harry Elmer BARNES, **Social Thought from Lore to Science Vol.1**, Gloucester, Peter Smith Pub. Inc., 1978, s.267-269.

her çeşit örgütlenme ve yaşama tarzları ile toplumsal evrimleri boyunca geliştirdikleri ekonomik, sınai, bilimsel ve siyasi faaliyet ve kurumlarını ele almıştır.[125]

Konumuz açısından bakıldığında İbn-i Haldun, devlet (mülk) yapılanmasını eksik ve tam olarak ayırmıştır. Buna göre; halkına boyun eğdiren, vergi toplayan, diğer devletlerce tanınan, ordusu olan ve egemen konumda olan kurum veya şahıs tam anlamda bir devlettir. Bunlardan biri veya birkaçı bulunmazsa eksik mülk vardır.[126] Devletin ekonomideki rolü müdahalecidir; doğrudan kendisi ekonomiye girerse iktisadi düzen bozulacaktır. Çünkü devlet üreticiye göre daha güçlü konumdadır ve kendisinin ticaret yapmasıyla bu üreticilerin faaliyetleri azalacak dolayısıyla ödedikleri vergiler de düşecektir.[127] Devlet sahibinin gelir elde etmesinin tek ve en doğru yolu vergi toplamaktır. Halkın daha çok çalışması ve kazanması, vergiler yoluyla devletin gelirlerinin de artması anlamına gelir. Bu sayede devlet, yeni uyruklar kazanacaktır. Devlet güçlendikçe uyruklarının özgürlüklerini ve ekonomik alandaki faaliyetlerini güvence altına alan hukuki toplumsal kurumları etkin kılmalıdır. Bunun sonuçları tekrar halka döner ve halkın güven ve özveri ile çalışmasına teşvik olur. Başka bir deyişle "halkın zenginliği devletten, devletin zenginliği halktan gelir".[128]

Her aşırılıkta olduğu gibi vergilemede de bir sınır mevcuttur. Bu sınır aşılırsa üreticinin şevki ve kazancı azalır. Bu durum uzun vadede devletin vergi gelirini azaltacak, bunu telafi etmek için daha ağır vergiler koyan devlet gelirini artıramayacak ve ticarete girecek daha sonra ise zamanla yok olacaktır. Bu duruma düşmemek için; vergi konuları üzerine düşük vergiler konması gerekmektedir. Düşük vergiler sonucunda kültürel teşebbüs büyüyüp ve gelişecek; kültürel teşebbüsün büyümesi ile birlikte yükümlülere tarh edilen vergi matrahı genişleyecektir. Nihayetinde matrahların büyümesiyle devlet, vergi gelirlerini artırmış olur.[129]

İbn-i Haldun, eserlerinde devlet yönetiminin vergi ile ilişkisini sadece ekonomik ve sosyal ihtiyaçlar üzerinden şekillendirmiştir. Ona göre devletin despot bir anlayışla yönetilip yönetilmemesinin halkın vergi ödeyip ödememesi ile ilgisi sınırlıdır. Bu şekilde halkın yönetime katılmasından yani politik ve bireysel haklarından ziyade

[125] Ahmet ARSLAN, **İbni Haldun**, İzmir, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2014, s.75,76.
[126] Süleyman ULUDAĞ, **İbn Haldun**, Bursa, Harf, 2015, s.101.
[127] Ertuğrul YILDIRIM, **İbn-i Haldun'un İktisadi ve Mali Düşünceleri**, Ankara, Vergi Denetmenleri Derneği Eğitim Yayınları Serisi: 15, 2007, s.73-75.
[128] ARSLAN, s.129.
[129] YILDIRIM, s.83-85.

egemen gücün karşılıklı çıkar anlayışı içerisinde tebaasına ekonomik ve sosyal haklar tanıması vergi gelirlerinin artırılması için yeterli olacaktır. Ancak ne olursa olsun vergi oranları artırılmamalı, halkın elde ettiği gelir artırılarak matrah büyütülmelidir. İbn-i Haldun'un düşünceleri, dönemi göz önüne alındığında tabii bir analiz olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşadığı dönemde demokrasi kavramının mevcut olmaması nedeniyle, düşüncelerinde bağlantı kurmadığı söylenebilir. Bu bakımdan; vergilemenin ekonomik ve sosyal haklarla olan ilişkisini kurmasından sonra, Montesquieu'ye yol göstererek, yukarıda bahsedilen paradoksun oluşmasında büyük katkı sağladığı açıktır.

C- TOCQUEVILLE YAKLAŞIMI

Mali sosyoloji biliminin[130] öncüsü olarak tanınan Fransız düşünür Alexis de Tocqueville, aynı zamanda bir siyasi düşünür ve tarihçi olarak, gelişen yaşam koşulları karşısında Batı halklarının sermaye grupları ve Devlet ile olan ilişkilerini sosyolojik olarak analiz etmiştir.[131] Bu analizi yaparken de vergilerin aslında Devlet yönetimi ve dolayısıyla demokrasi üzerinde örtülü bir etkiye sahip olduğu kanısına varmış ancak bunu anekdot olarak eserlerine yansıtmıştır.

Tocqueville, 1835 ve 1840 yıllarında iki cilt olarak yayınladığı "Amerika'da Demokrasi Üzerine" adlı eserinin ikinci cildinin 5. bölümünde devlet finansmanının (vergilerin) demokrasi üzerindeki etkilerine kısaca değinmiştir. Ona göre; zenginlik kaynaklarını elinde tutan aristokrasi, üreticileri yönlendirme güdüsündedir. Tam tersine demokraside ise, üreticiler ve tüketicilerin korunması, insan iş gücü maliyetlerinin normal fiyat seviyelerine çıkartılmasının sağlanması amacıyla gönüllü olarak karşılanır. Başka bir deyişle, demokrasinin işlediği toplumlarda halk ekonomik olarak korunmaktadır. Dolayısıyla vergiler devamlı büyüyen fakirliğe karşı koruma aracı olarak kullanılabilmektedir. Despot yönetimlerde ise tüm istisnalar zenginlerin lehine yapılmaktadır. Eğer demokratik hükümetler halka diğer hükümetlerden daha ciddi vergiler yüklemişse, bu vergilerden elde edilen gelirleri, belirli ve genel kamu hizmetleri ile halkın gerçek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanması gerekir. Özgür ülke olarak adlandırılan demokrasilerde kamu harcamaları, halkın yönetime katıldığı

[130] Mali sosyoloji, öncü olarak gösterilen Tocqueville'in düşüncelerinden yola çıkarak, Avusturya (Goldscheid, Schumpeter ve Mann) ve İtalya (Pareto, Sensini, Borgatta, Murray ve Grizotti) Okulları orijininde şekillenmiştir. Bu bakımdan Avusturyalı Goldscheid ve İtalyan Pareto, mali sosyoloji biliminin kurucuları olarak kabul edilmektedirler.
[131] LEROY, s.25,26.

zamanlarda artma eğilimi göstermektedir; ancak insan kaynakları her zaman vergilerden daha hızlı bir artış göstermektedir.[132]

Vergi demokrasisini etkileyen bu politik bağa göre ilk faktör kurumsaldır. Genel anlamda Devlet Kurumu, mali karar mantığı ile hareket etmektedir. Eğer zengin sınıf yönetimi ele alırsa, kamu gelirleri dar bir şekilde yönetilir çünkü servete dayalı vergiler azaltılır. Orta sınıf yönetiminde ise küçük servet üzerine ağır vergiler konamayacağından daha ekonomik bir anlayış hâkim olur. Son olarak fakir sınıf yönetime geçerse, vergiler bu sınıfı etkilemeyecektir çünkü sadece demokratik bir hükümetin himayesinde vergi ödeme yükümünden kaçma olanakları mevcut olacak ve kamu gelirleri zenginlerden finanse edilecektir. İkinci faktör ideolojik olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre oy kaygısıyla demokratik yönetimlerin yoksul halkı ilerletme çabasına girişmesi olağandır. Son olarak sosyal faktöre göre, uygarlığa geçilmesiyle ortaya çıkan yeni ihtiyaçların ve özellikle eğitim hizmetlerinin sağlanmasında Devlet kaynaklarının önemi ortaya çıkmıştır. İşte, vergilerin artırılabilmesinin en önemli sebebi, bu ihtiyaçların karşılanması gerekliliğidir.[133]

Tocqueville, maliye bilimini sosyolojik olgular üzerinden yorumlama yoluna gitmiş ve Montesquieu gibi, vergileme ile demokrasi arasında ilişki olduğu tezini öne sürmüştür. Bu bakımdan vergilemenin sınırını, Devletin sosyal ve ekonomik gelişime ayırdığı pay ile belirlemiş; demokrasilerin, politik nedenlerle çoğunluğu oluşturan orta ve fakir sınıfı geliştirme ihtiyacı duyduğuna değinmiştir. Bu sayede halktan alınan vergiler artırılabilecek ancak bu gelir tekrar halka yansıtılarak ağır vergilere karşı oluşabilecek tepkiler önlenecektir.

D- GOLDSCHEID YAKLAŞIMI

Mali sosyoloji biliminin Avusturyalı kurucusu olarak kabul edilen Rudolf Goldscheid, kamu maliyesini Marksist sorgulama yöntemleriyle tekrar inşa etme çabasına girmiştir. Bu bakımdan mali krizleri, toplumların sosyal koşullanmaları ve topluma karşı dayatma haline gelen mali koşullanmaları inceleyerek açıklamaya

[132] Alexis de TOCQUEVILLE (Çev. James T. SCHLEIFER), **Democracy in America**, Indianapolis, Liberty Fund, 2009, s.345-349.
[133] LEROY, s.28-30.

çalışmıştır.[134] Kamu mallarının gelişimi çerçevesinde; antik, feodal ve kapitalist devletlerin finans yapılarını karşılaştırmış ve bir sosyal sınıfı diğerine üstün kılmanın her zaman sermayeci sistemlere fayda sağladığını öne sürmüştür. Dahası kölelik gibi vergi sömürüsünün[135] de sınıf çatışmasının en eski sebeplerinden birini oluşturduğunu ve neredeyse tüm sınıf ayrıcalıklarının vergi ayrıcalıkları anlamına geldiğini savunmuştur.[136]

Vergiler, Devletin ve toplumun everilmesinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Şöyle ki; önceleri her şeyi elinde bulunduran hükümdarlar, kapitalist sistemin gelişmesi nedeniyle zamanla fakirleşmiş ve devletlerin özel kreditörlere ihtiyaç duymasına neden olmuştur. Modern bir devletin ihtiyaçlarını karşılamak adına vergilere başvurması çok doğaldır. Ancak bunu yaparken, özel kreditör olan burjuva sınıfının ekonomik çıkarlarına dokunamaz. Böylece yükselen burjuva sınıfı, fakir devlet sisteminin devamı için gayret eder çünkü sosyal programlar ve savunma için gerekli finansmanı sağlar durumda olmanın getirdiği yönetime katılma gücünü ellerinde bulundurmaktadırlar. Kalan halkı fakir tutabilmek için dolaylı vergiler artırılır. Sosyal sorunları çözebilmek için günümüzde "karma ekonomi" denen yaklaşım ortaya atılmıştır. İşte bu gelişmelerin sonucu olarak ise modern demokrasi ortaya çıkmıştır çünkü fakir bir devlet insanların yönetimine kolaylıkla bırakılabilir.[137]

Goldscheid, öncü Tocqueville'in düşüncelerini geliştirerek mali sosyoloji biliminin kurucuları arasında kendine yer edinmiştir. Tocqueville'in sınıf ayrımını Marksist diyalektik içerisinde yeniden tanımlayarak modern demokrasilerin, fakir sınıfların ekonomik mücadeleleri sonucu ortaya çıktığı tezini ileri sürmüştür. Konumuz bakımından; farklı bir düşünce yapısı içerisinde, sınıf çatışmasına dayandırdığı bir vergileme sistemi üzerinde duran Goldscheid, vergi devletinin hukuki tarihini sosyolojik olarak ön plana çıkarmıştır. Temelde fakir halkın ekonomik ve sosyal haklarının gözetilmesi ve geliştirilmesi düşüncesine dayanmakta ve asıl olarak yüksek gelirin vergilendirilmesi yoluyla bu hedefleri gerçekleştirme amacını taşımaktadır.

---

[134] Richard A. MUSGRAVE, *"Theories of Fiscal Crises: An Essay in Fiscal Sociology"*, (Ed. Henry J. AARON & Michael J. BOSKIN), **The Economics of Taxation**, Washington D.C., The Brookings Institution, 1980, s.362.

[135] Vergi sömürüsü; kamu hizmetlerinden elde edilen faydadan daha fazla vergi ödenmesi durumu olarak tanımlanabilir.

[136] LEROY, s.52,53.

[137] LEROY, s.53,54'ten naklen; Rudolf GOLDSCHEID, **Staatssozialismus oder Staatskapitalismus**, Leipzig, Brüder Suschitzky, 1917, s.204-213.

Dolayısıyla demokrasi, adil vergilemenin bir sonucu konumunda değerlendirilebilir. Başka bir deyişle O'na göre; Marksist topluma geçilmesi bir ideal iken günümüz koşulları değerlendirildiğinde, kapitalizmin yumuşatılması sonucu ortaya çıkan karma ekonomik model demokratik toplum düzenini oluşturmuştur.[138] Vergileme ile demokrasi ilişkisi tarihi ve sosyolojik bir nitelik taşır.

E- SCHUMPETER YAKLAŞIMI

Joseph Alois Schumpeter, ardılı olduğu Goldscheid'ın aksine ekonomik analizini kapitalist düzen içerisinde sermaye tabanlı olarak kurgulamıştır. Bu bakımdan temelde sınıf politikasına dayanmaktadır.[139]

1918 yılında yayınladığı en önemli eseri konumundaki "Vergi Devletinin Krizi"nde kapitalist ekonomilerin maliyesini inceleyerek, vergi devletinin temel ilkelerini ve zamanla uğrayabileceği değişimleri, mali sosyoloji yaklaşımı içerisinde ortaya koymaya çalışmıştır.[140] Bu eserinde öncelikle Avusturya ve Almanya'daki feodal toplum düzenini mali açıdan irdeleyerek egemen gücün zamanla savaş finansmanını sağlayabilmek adına sermaye gruplarına borçlandığını ve daha sonra bu grupların adeta kendi vergi sistemlerini yaratarak devlete kabul ettirdiklerini öne sürmüştür. Bu bakımdan modern bir devlet olarak vergi devleti kavramı, kapital bir ekonomi düzeni içerisinde bir toplumsal sistem niteliği taşımaktadır.[141] Bu durum vergilerin artık sadece egemen gücün belirlediği amaçlar için değil, aynı zamanda eğitim veya kültür gibi faaliyetlerin yürütülmesi için de toplanması sonucunu doğurmuştur. Vergiler bir devletin yaratılmasına sadece yardım etmez; onun şekle girmesine, başka bir deyişle devlet organlarını geliştirmesini de sağlar. Vergilemenin sınırını ise toplumların sosyo-ekonomik yapıları belirlemektedir.[142] Sosyal bireycilik olarak adlandırılabilen, insanların genel faydadan ziyade bireysel faydalarının peşinde koşmaları da bu sosyo-ekonomik yapının oluşmasını sağlayan en önemli faktör olmaktadır.

---

[138] Goldscheid'e göre sosyalist bir düzende dolaylı vergilerin payı az olacağından vergiler adil, toplumsal eşitlik sağlanacağından insan onuruna yaraşır bir yaşam ise standart olacaktır. Dolayısıyla devlet, yurttaşlarını hem sosyal hem de ekonomik yönden koruma altına alacak, halktan alınan vergiler tepki oluşturmayacak, ideal toplum düzeni bu sayede gerçekleştirilmiş olacaktır. Ancak günümüzde sosyalist devletler, antidemokratik olarak tanınmaktadır. Bu sebeple Goldscheid'ın ideali konumuzun dışında kalmakta; sadece tarihi olarak ele aldığı kısmıyla sınırlı kalmaktadır.
[139] MUSGRAVE, *"Schumpeter's…"*, s.89.
[140] GÜRKAN / KARAHANOĞULLARI, s.4,5.
[141] MUSGRAVE, *"Schumpeter's…"*, s.91,92.
[142] LEROY, s.57,58.

Schumpeter, 1942 tarihli "Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi" eserinde demokrasiyi, yasama ve yürütme organlarının belirlenmesi ve sona ermesini öngören anayasal düzenlemelere uygun şekilde politik bir karar alma yöntemi olarak belirlemiştir.[143] Bu eserinde Marksist doktrini inceleyerek kapital sistemlerin eninde sonunda sosyalist sisteme doğru kayacağını ve kendi sonunu getirecekleri tezini ileri sürmüştür. Bu durum modern vergi devletinin de sonu olacaktır.[144] Ancak gene de, her zorlukla karşılaşıldığında yeni bir çıkar yol bulan ve eski yöntemi saf dışı bırakan "yapıcı yıkım" diye adlandırdığı evrimsel ekonomik anlayış dolayısıyla kapital sistemin ekonomik bakımdan daha üstün olduğuna inanmış; kapital sistemin kendi sonunu tamamen sosyal gelişmeler sebebiyle getireceğini savunmuştur.[145] Bu bakımdan vergi devletinin evrimi, toplumdaki ekonomik ve sosyal değişimlere bağlı olarak gerçekleşmektedir.

Schumpeter, kapital bir düzen içerisine kendi Marksist çıkarımlarını entegre etme çabasına girmiş ve çelişik bir liberalizm meydana çıkarmıştır. Özellikle "Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi" adlı eserinde yer verdiği görüşleriyle "Burjuva Marksçısı" eleştirilerine maruz kalmıştır.[146] Bunun ötesinde Schumpeter, vergilerin bir devletin şekillendirici unsuru olduğu ve toplumun ortak iradesini yansıttığını ileri sürmüştür. Dolayısıyla toplumda meydana gelen değişimler, vergiler üzerinden devlet sistemini de etkileyecektir. Devletlerin, bu değişimleri kontrol altında tutabilmesi için sermaye sahiplerini memnun etmesi ve Goldscheid'ın da değindiği gibi, kalan halkın sosyal ve ekonomik çıkarlarını dengeli bir şekilde gözetmesi gerekecektir. Bu sayede demokrasi ile vergileme arasında bir ilişki kurulduğu söylenebilir.

---

[143] Joseph A. SCHUMPETER, **Capitalism, Socialism and Democracy**, London and New York, Routledge, 2003, s.242.

[144] SCHUMPETER, s. 421-423.

[145] LEROY, s.60. Bu sosyal gelişmeleri şu şekilde belirtmek mümkündür: Karlı yatırımların zamanla azalması, girişimciliğin temel işlevini kaybetmesi, düzene karşı duyulan kuşkuların artması, sistemin karmaşık hale gelmesi ve halkta başlayan sisteme yabancılaşma duygusu, sistemin devamını sağlayacak yeni yönetici sınıfının ortadan kalkması ve aydın kesimin öncü konuma gelmesi. Bkz. Ömer DEMİR, *"Joseph A. Schumpeter: Hayatı, Eserler ve Katkıları"*, **AÜSBFD**, C.50, Sa.1, 1995, s.168,169.

[146] George CATEPHORES, *"The Imperious Austrian: Schumpeter as Bourgeois Marxist"*, **New Left Review**, No.205, May-June 1994.

F- MANN YAKLAŞIMI

Firtz Karl Mann, Goldscheid ve Schumpeter'in düşüncelerini temel alarak 1943 yılında yayınlattığı "Vergileme Sosyolojisi" adlı makalesi ile Avusturya Okulunun görüşlerini devam ettirmiştir.[147]

Mann'a göre modern ekonomi tarihi iki temel değişim geçirmiştir. 16. yy'dan 18. yy'a kadar, gelir kalemlerinin özellikle devletin kendi mülkiyetine dayanması nedeniyle vergilerin acil durumlarda başvurulan istisnai/geçici nitelikte bir gelir olduğunu; ancak günümüzde vergilemenin devletin ayrılmaz ikizi haline geldiğini ileri sürmüştür. Bu durum hem sosyalist hem de kapitalist ülkeler için geçerlik taşımaktadır. İkinci değişim ise Schumpeter'in de belirttiği üzere, insanların genel faydadan ziyade bireysel faydalarının peşinde koşmaları neticesinde vergilerin mali amacının yanında sosyal amacının da ortaya çıkması şeklinde belirmiştir.[148] Bu sayede vergiler, toplumu sosyal açıdan kontrol etme olanağını geliştirmiştir. Ayrıca vergiler hem devleti yönetmek hem de gücü elinde tutan grupları daha da güçlendirmek için bir araçtır.

Konumuz açısından en önemli görüşlerine ise 1949'da yayınlattığı "Mali Teorinin Yeniden Uyarlanması" adlı makalesinde yer vermiştir. Burada, devletlerin kamu harcamalarını artırarak daha çok fonksiyonel davranabileceğine değinmiş ve klasik mali amaçlardan ayrı olarak sosyal amaçların gerçekleştirilmesinin ekonomik döngü üzerinde olumlu etkiler doğuracağını ortaya koymuştur.[149] Dolayısıyla kamu borçlanması artırılarak gerçekleştirilen sosyal amaçların finansmanı niteliğinde olan vergilerin de artırılması, mükellefler tarafından daha kolay kabul görebilecektir. Bu görüşüyle Mann, fonksiyonel mali sosyolojinin bir gereklilik olduğunu tasarlayan ilk düşünürlerden olmuştur.[150]

---

[147] Mann, esasen bir Alman mali sosyolog olmasına karşın düşünceleri dolayısıyla, Avusturya Okuluna dâhil kabul edilmektedir. LEROY, s.61.
[148] Firtz Karl MANN, *"The Sociology of Taxation"*, **The Review of Politics**, Vol.5, No.2, 1943, s.225,226.
[149] Firtz Karl MANN, *"Re-Orientation through Fiscal Theory"*, **Kyklos**, Vol.3, Issue.2, 1949, s.120.
[150] LEROY, s.63.

G- PARETO YAKLAŞIMI

İtalyan iktisatçı ve sosyolog Vilfredo Pareto, maliye bilimini egemen seçkinlerin bir aracı olarak görmüş ve tüm hayatı boyunca bunun eleştirisini yapmıştır. Mali sosyoloji anlayışını, savunma giderleri gibi ihtiyaç ekonomisi üzerinden kurmuş ve kamu harcamaları kavramının bu suni problemleri çözmek için kullanılmaya başlanmasından bu yana marjinal faydaya dayalı bir maliye biliminin herhangi bir yarar sağlayamayacağını savunmuştur. Hâlbuki ona göre kamu maliyesi, sosyo-politik yaklaşımın bir parçasını oluşturmaktadır.[151]

Pareto'ya göre yöneticiler, rejimin despot ya da demokrasi olup olmadığını fark etmeksizin her zaman yöneten sınıf veya egemen seçkinler denen imtiyazlı bir gruptan oluşmuştur. Bu gruplar yönetimi ya güç kullanarak ya da hile yaparak ellerinde tutarlar. Despot rejimler güç kullanırken demokratik rejimler, daha çok hile yolunu kullanma eğilimindedirler. Demokrasiye geçiş süreci, yönetimin ve gücün kullanılması ile sıkı bir ilişki içindedir. Bu çerçevede hükümetler, mükelleflerden olabildiğince fazla vergi toplamaya çalışırlar. Bu vergiler ise hükümeti destekleyen sınıfların giderlerini finanse etmek üzere kullanılır. Sonuç olarak demokrasi, halkı kandıran bir zenginler yönetimine (demagojik bir plütokrasiye) dönüşür. Ancak güç kullanan despot bir yönetim yerine hile kullanan demokratik bir yönetim, kendi amaçlarını halkın da faydalanacağı şekilde tesis edeceğinden, kamu harcamalarının üzerinde bir vergi geliri elde edebilir.[152]

Servetin dağılımı, vergi ile ilgili verilere dayanılarak temellenmektedir. O'na göre fakir sınıfın durumunu değiştirmek sadece devletin zenginliğine bağlıdır; sosyal eşitsizlik, ne ekonomik yapıya ne eğitim düzeyinin artmasına ne de sosyalist rejime bağlı değildir. Hatta sosyalist rejim, eşitsizliği azaltma amacını gerçekleştirememiş ve fakir sınıfın durumunu daha da kötü bir hale getirmiştir.[153]

Pareto, mali sosyolojiye kattığı bu ekonomik yaklaşımından ziyade "pareto ilkesi[154]" denen mali teorisi ile anılmaktadır. Daha doğru bir ifadeyle, Joseph M. Juran tarafından daha sonra ilkeleştirilen bu teoriye göre Pareto; önemli azınlık (%20) ile

[151] Vilfredo PARETO, (Ed. Arthur LIVINGSTON), **The Mind and Society Vol.IV: The General Form of Society**, London, Jonathan Cape, 1935, s.1617-1621.
[152] LEROY, s.66-68.
[153] LEROY, s.70,71'den naklen; Vilfredo PARETO, **Cours D'économie Politique**, Genève, Droz, 1964.
[154] Bu ilkeye, 80/20 Kuralı, Asgari Çaba İlkesi veya Dengesizlik İlkesi de denilmektedir.

önemsiz çoğunluk (%80) arasında matematiksel bir modelin var olabileceğini ortaya koymuştur.[155] Ancak burada da mali sosyoloji etkilerini halen barındırmaktadır. Bu teoriye göre, zenginliğin %80'ine sahip olan nüfusun %20'sini oluşturan sınıfa fazla vergi yüklenmemelidir. Bu durum modern demokrasilerde yönetici elitin oy karşılığı kayırmacılık anlayışı ile de tutarlılık içindedir.[156]

Pareto, vergi demokrasisi kavramına politik ve ekonomik olarak iki unsur çerçevesinde yaklaşmıştır. Bu iki unsurun birleştiği nokta egemen seçkin veya yönetici elit olarak tanımlanan sınıfın güç mücadelesine dayanan "seçkinlerin dönüşümü" olgusu olmaktadır. Demokratik rejimlerde bu sınıf, oy karşılığı fakir sınıfın sosyal ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yaparak bir nevi hile ile yönetimlerine devam etmektedir. Dolayısıyla vergi yükü üzerinde olan niteliksiz çoğunluk, ancak sosyal ihtiyaçları karşılanmaya devam ettikçe vergiye karşı tepki oluşturmayacaktır.

H- SENSINI YAKLAŞIMI

Pareto'nun öğrencisi olan Guido Sensini, kamu maliyesini sosyal denge ile bağlantı kurarak açıklama yoluna gitmiştir. O'na göre kamu maliyesi, gelir ve giderin belirlenmesi ile bunların sosyal dengeye etkisini çözümlemelidir.[157]

Sensini de sosyolojik açıdan insan hareketlerini ayırma yoluna gitmiş; Pareto'nun akılcı ve akılcı olmayan hareket kavramlarına bunların birleşimi olan karma hareketleri de eklemiş ve gelir ve giderin belirlenmesi sorununun çözümünde karma hareketlerin belirleyici olduğunu ileri sürmüştür. Daha sonra yöneten ile yönetilenler arasındaki ilişkiye değinerek katı yönetimleri reddetmiş; gerçek yöneticilerin, yönetimde kalma ihtimalleri dâhilinde davranmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu çerçevede hükümetler, geniş halk kitlelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hareket ederse egemenliklerini garantiye alabilecek ve kamu harcamalarını vergiler yoluyla olumsuz bir tepki ile karşılaşmadan finanse edebilecektir. Yönetici sınıfın hedefi,

[155] Murat YILMAZ, *"80/20 Kuralı"*, **Türk Kütüphaneciliği Dergisi**, C.19, Sa.3, 2005, s.309.
[156] LEROY, s.73.
[157] LEROY, s.76.

kendilerine çıkar sağlarken, halkta oluşan vergi baskısını olabildiğince düşük düzeyde tutmaktır.[158]

Genel bir deyişle Sensini, analizlerini karma hareketlerin yanında vergi türü (doğrudan veya dolaylı), vergi oranları ve vergileme usulü ile bütçe uygulamaları ve politik etkiler bakımından da geçerli kılmıştır.[159] Yönetimlerin gücü ellerinde tutabilmeleri için kamu harcamalarına ağırlık vermesi gerektiğini savunmuş ve aslında kendi çıkarlarını gözetirken halkın da sosyal ihtiyaçlarının karşılanmış olacağına ve bu sebeple vergiye uyumun sağlanabileceğine değinmiştir.

İ- BORGATTA YAKLAŞIMI

Bir diğer İtalyan Okulu mensubu olan Gino Borgatta, Pareto'nun aksine mali sosyoloji kavramını akılcı hareketlerin bir parçası olarak ele almıştır.[160] Bu bakımdan devlete yönelik eleştirilerini, kamunun ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla vergi konulması gerektiği yolunda kurmuştur. O'na göre yöneten sınıf, kendi ihtiyaçlarını korumak üzere ve halkın desteğini almak için kendi çıkarlarını halk ile paylaşmak durumundadır. Başka bir deyişle, Pareto gibi, seçkin egemenlerin kendi amaçlarını halkın da faydalanacağı şekilde kurmaları gerektiğini savunmuştur.[161]

Borgatta da kamu harcamalarının sosyo-politik fonksiyonu olduğunu ileri sürmüştür. Bu durumu sosyal denge ile ilişkilendirerek, toplumların nitelikli azınlıklar tarafından yönetildiğini ve bu spekülatör sınıfların vergi kaçırmaya eğilimli olduğunu belirtmiştir. Hatta bu sınıf, savaş ekonomisinden fayda sağlamaya başladığından beri doğrudan olmasa bile savaşı ister hale gelmiş bir çıkarcılar grubudur. Ancak gene de Borgatta, bu sınıfın ekonomi üzerinde olumlu etkisi olduğunu savunmaktadır.[162]

Borgatta, kamu harcamaları ile ekonomik gelişme üzerinde de bağlantı olduğunu ve kamu harcamasının kamusal hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından olumlu bir etki doğurduğunu belirtmiştir. Bu durum ekonominin de gelişmesi sonucunu

---

[158] Guido SENSINI, *"Outline of Theoretical Public Finance"*, (Ed. Michael McLURE), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.252-255.
[159] LEROY, s.77.
[160] Gino BORGATTA, *"The Scientific Study of Fiscal Phenomena"*, (Ed. Michael McLURE), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.203, 204.
[161] BORGATTA, s.217.
[162] LEROY, s.79.

doğuracaktır. Buradan yola çıkarak, kamu harcamalarının ekonomik fonksiyonunun fakir ekonomilerde ve zengin ekonomilerde farklılık göstereceği sonucuna varmış ve bunun dengesini oluşturan orta sınıfın vergi sistemindeki önemine dikkat çekmiştir. Ancak demokratik politikaların, tarihi dönemlerde nüfus ve zenginlik yönünden daha gelişmiş yerlerde baskın olduğunu savunmuştur.[163]

J- MURRAY YAKLAŞIMI

Roberto A. Murray, kamu maliyesini klasik bir yaklaşımla devlet yapılanmasına ilişkin bir bilim dalı olarak nitelemiştir. Bunu da devletin savaş vergisi veya daha geniş bir amaçla, kamu hizmeti vergisi olarak adlandırılan vergileme şekliyle kamu finansmanını gerçekleştirdiği argümanıyla desteklemiştir.[164] Ancak bu görüş ayrılığına rağmen Murray, gene de Pareto'nun metodolojisini takip etmiş ve maliye biliminin daha kapsamlı olarak düşünülmesi gerektiğini savunmuş ve sosyolojik teorinin takipçisi olarak yerini almıştır.[165]

Murray her ne kadar sosyolojik teorinin maliye bilimini etkilediğini kabul etmiş olsa da yaptığı analizlerinde kamu ihtiyaçlarına yer vermemiştir. Bunun sebebi olarak ise kamu ihtiyaçlarının kamu kuruluşları tarafından karşılandığı ve dolayısıyla devletin, kamu ihtiyaçlarına kendi başına karar vererek bunları saf politika ve ekonomi bilimleri dâhilinde gerçekleştirdiğini savunmuştur.[166]

---

[163] BORGATTA, s.226-229.
[164] LEROY, s.81.
[165] Domenicantonio FAUSTO, *"The Paretian School of Thought in Italy"*, **History of Economics Review**, Vol.48, Issue.1, 2008, s.105.
[166] Roberto A. MURRAY, *"The Science of Public Finance, Fiscal Law and the Notion of State"*, (Ed. Michael McLURE), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.181,182.

K- GRIZOTTI YAKLAŞIMI

Çalışmamız açısından son olarak, Benvenuto Grizotti de Pareto'nun düşüncelerini devam ettirmiş ve hatta kendisini "Pareto'nun mirasçısı" olarak tanımlamıştır.[167]

Grizotti, kamu maliyesini politik bir seçim olarak kabul etmiş ve bunu politik, ekonomik ve yasal fonksiyon çerçevesinde incelemiştir. Bunlardan yasal fonksiyon, sosyal yasalar ile mali yasaların ilişkisini sorgulamaktadır.[168] Bu durum, çıkarılan sosyal yasaların politik olarak baskın olan sınıfın himayesinde şekillendiği sonucuna varmakta ve dolayısıyla vergilere sosyolojik bir boyut kazandırmaktadır.

[167] Benvenuto GRIZOTTI, *"At the School of Vilfredo Pareto and Maffeo Pantaleoni"*, (Ed. Michael McLURE), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.261.
[168] GRIZOTTI, s.260.

İKİNCİ BÖLÜM

VERGİ DEMOKRASİSİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER

I. VERGİ DEMOKRASİSİNE ETKİ EDEN ÖLÇÜLEMEYEN FAKTÖRLER

Vergi demokrasisine etki eden faktörlerden bir kısmı, niteliği itibariyle ölçülmesi mümkün olmayan kavramsal etmenler olarak karşımıza çıkarken diğer bir kısmının ise rakamsal olarak ölçülebilir olduğu gözlenmektedir. Ölçülemeyen faktörler psikolojik/sosyolojik etmenler olabileceği gibi ekonomik veya hukuki ve yönetsel etmenler de olabilmektedir. Bu kısımda, belirlediğimiz şekliyle, vergi demokrasisine olumlu ya da olumsuz etki gösterebilen faktörlerin kavramsal olarak incelenmesi yoluna gidilecektir. Ancak bu faktörler, rakamsal olarak ölçülmesi mümkün olmadığından üçüncü bölümde yer verilen ampirik çalışmaya dahil edilmemiştir. Burada açıklanacak olan faktörler, mükellef algısı üzerinde doğrudan yönlendirme yapabilen etkenler olmakla birlikte ölçülebilen faktörlerin arka planını oluşturmaları nedeniyle büyük önem taşımaktadır.

A- PSİKOLOJİK/SOSYOLOJİK FAKTÖRLER

Vergi demokrasisine etki eden psikolojik/sosyolojik faktörler daha çok "mükellef algısı" ya da "mükellef davranışı" gibi terimlerle ifade edilebilmektedir. Bunlar, içsel motivasyonlardan meydana gelen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1. Vergilerin Sosyolojik Olarak Sunuluş Biçimi

Vergi ve vergileme süreci, esasen ekonomik bir süreç olmasına rağmen aynı zamanda toplumsal ve siyasal bir süreci de kapsamaktadır. Verginin son tahlilde toplumsal bir olgu haline gelmesiyle bireylerin, ait oldukları toplumun eğilimlerine göre

hareket edebileceği, o toplumun düşünce ve değerler sisteminden etkileneceği kabul edilmektedir. Böylece vergi etiğinin zayıf olduğu toplumlarda bireylerin de vergilere karşı tepkiler geliştireceği öngörülebilir bir gerçeklik oluşturmaktadır. Mükellefin sosyal çevresinin vergi kaçırılmasını onaylamak gibi vergiye karşı olumsuz tutumlarının olması halinde mükellef de kendisini, sosyal çevresiyle özdeşleştirecektir. Bu sebeple; vergi ödemenin toplumda sosyal bir norm olarak kabul görmesi, vergi etiği ve dolayısıyla mükellef algısı üzerinde doğrudan etki gösterecektir.[169] Bu durum vergilerin sosyolojik olarak algılanış biçimini oluşturmaktadır.

Öte yandan; mükellefler, ödedikleri vergilerin kendilerine fayda olarak geri dönmesini beklemektedirler. Uygulamada devlet ve mükellefler arasındaki bu ilişkinin karşılıklılık esasına dayanan bir psikolojik sözleşme olduğu ifade edilebilir.[170] Halktan toplanan vergi gelirlerinin tekrar halka geri döndürülmesinde bu vergilerin sunuluş biçiminin önemi ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla vergilerin sosyolojik olarak sunuluş biçimi de mükellef algısını belirlemektedir. Bu sebeple vergilerin alınma gerekçelerinin halka yeterince açıklanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Vergi ödeme bilinci, her ne kadar karşılıklılık esasına dayansa da yükümlüler, faydalandıkları kamu hizmetlerinden ziyade ödedikleri vergilerin kendi üzerlerindeki olumsuz etkilerini düşünme eğilimi taşımaktadırlar. Bu sorunun aşılabilmesi için ise yükümlülerin ödedikleri vergileri bir fedakârlık ve kayıp olarak görmemesi sağlanmalıdır. Bunun için de ödenen vergilerin hangi amaçla ve nereye (toplu konut, karayolu, eğitim vb.) harcandığı konusunda somut bir fikir oluşturması, vergiye karşı tepki oluşmaması açısından önemli kabul edilebilir.[171] Ancak vergilerin genel nitelikte olması tabiidir. Belirli bir amaç için vergi toplanmasının mükellef algısını başta olumlu etkilemesine karşın o amacın gerçekleşmesiyle veya amaca ulaşmanın zaman alması nedeniyle olumsuza kayabileceği savunulabilir. Dolayısıyla vergiler sosyolojik olarak halka geri sunulurken, ortak düşünce/kamu yararını sağlamaya yönelik amaçların finansmanında kullanıldığı algısının yaratılması daha büyük fayda sağlayacaktır.

[169] İsmail KİTAPCI, **Vergi Etiği - Vergi Psikolojisi**, Denizli, Seçkin, 2015, s.139,140.
[170] KİTAPCI, s.162.
[171] Doğan ŞENYÜZ, **Vergilendirmede Yükümlü Psikolojisi**, Bursa, 1995, s.118.

2. Vergi Yurttaşlığı

Vergi yurttaşlığı kavramı dar ve klasik anlamda, vergi yasalarının parlamentoda kabul edilmesi ve yasalaşması; geniş ve çağdaş anlamda ise vergiye ilişkin kararların alınması ve uygulanmasında gerek idarenin mükelleflere gerekse mükelleflerin idareye güvenini de kapsadığından, verginin siyasi anlamda kabulünden, idari anlamda kabulüne dönüşümünü ifade etmektedir.[172] Başka bir deyişle vergi yurttaşlığı, çıkarılan vergi yasalarına (vergi ödevine) mükellefler tarafından uyum gösterilmesidir. Bu anlamda vergi yurttaşlığı, parlamento tarafından çıkarılan vergi yasası ile doğar ancak mükellefin bu yasaya uygun şekilde vergileme işleminin süjesi haline gelmesiyle sürdürülmüş olur. Dolayısıyla vergi yurttaşlığı kavramı çift taraflı bir yükümlülük olarak karşımıza çıkmaktadır. Klasik anlamda yönetsel bir faktör anlamına gelebilecekken çağdaş anlamda mükellefin de uyumuna odaklandığından psikolojik/sosyolojik bir faktör olarak kabul edilebilir.

Vergi yurttaşlığının temelini oluşturan üç unsurdan bahsedilmektedir. Bunlar; "mükelleflerin vergiyi ve vergi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyi kabul etmeleri", "bu kabulün, vergi idaresinin uygulamalarına bağlı olarak da gerçekleşmesi" ve "vergi idaresi ile mükelleflerin aralarındaki karşılıklı güven" olarak belirtilmektedir.[173]

Bu üç unsurun birlikte gerçekleşmesiyle sağlıklı bir vergi yurttaşlığı kavramından bahsedilebilir. Mükelleflerin vergiyi ve vergi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeleri, temelde içsel bir motivasyon olan vergiye uyum, vergi ahlakı ve vergi bilinci gibi kavramlarla ilgili olmakla birlikte bunların üzerinde daha kapsamlı bir kavram olarak yer almaktadır. Mükelleflerin, bu motivasyonları yerine getirirken sadece parlamentonun kabul ettiği yasaya karşı değil aynı zamanda yasanın uygulanacağı merci olarak vergi idaresinin işlemlerine karşı da gönüllü ve istekli olmaları gerekmektedir. Ayrıca, vergi idaresinin mükelleflere karşı olan tutum ve güveni de mükelleflerin bu motivasyonları yerine getirmelerinde etki doğuracağından büyük önem taşımaktadır.

[172] Elif PÜRSÜNLERLİ ÇAKAR / Fatih SARAÇOĞLU, *"Vergi Yurttaşlığı: Kavram, Unsurları ve Geliştirme Yöntemleri"*, **KÜSBD**, C.5, Sa.1, Ocak 2015, s.40.
[173] PÜRSÜNLERLİ ÇAKAR / SARAÇOĞLU, s.41,42.

Vergi yurttaşlığı hem yönetime hem de mükellefe sorumluluk yüklemesi nedeniyle vergi demokrasisi üzerinde etki doğurmaktadır. Şöyle ki, yasama organının mükelleflerin vergiden kaçınmasını engelleyecek düzenlemelere yer vermesi gerekirken mükelleflerin de vergiyi kabul edecekleri bir yönetim anlayışını iktidar yapması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Baskıcı/kötü bir yönetim altında vergilerin mükellefler tarafından kabul edilmemesi ve karşılıklı güvensizlikle birlikte vergi yurttaşlığı sağlıklı işlemeyecek ve bu da vergi demokrasisinin etkinliğini azaltacaktır.

3. Vergiye Uyum

Vergiye uyum ya da daha doğru bir ifadeyle kastedilen kavram olarak vergiye gönüllü uyum, en basit şekliyle; bireylerin ve diğer vergiye tabi kuruluşların herhangi bir zorlamaya maruz kalmadan, vergi hukukunun özüne ve lafzına uymaya istekli olmalarını ifade etmektedir.[174] Ancak burada vergiye uyum üst başlık olarak, gönüllü uyum ile zorla uyum arasında bir ayrıma gidilebilir.[175] Bunları ayıran olgu; gönüllü uyumda özellikle ahlaki bir güdü mevcutken, zorla uyumda cezai yaptırım faktörünün devrede olmasıdır.[176] Ancak her halükarda vergiye uyum sağlanmış olmakta ve vergiden kaçınma ya da vergi ödevinin yerine getirilmemesi şeklinde tezahür eden vergi uyumsuzluğu oluşmamaktadır.

Doktrinde vergi uyumunu açıklayan temel iki modelden bahsedilmektedir. Bunlardan ilki klasik ekonomik model, diğeri ise psikolojik modeldir.[177]

Klasik ekonomik modele göre vergi uyumu, dört ana unsuru içermektedir. Bunlar; vergiye tabi gelirin tam olarak beyan edilmesi, gelir ayarlaması, giderler, vergi muafiyetleri ve vergi kredileri gibi gelirden indirilecek unsurların doğru gösterilmesi,

[174] Simon JAMES / Clinton ALLEY, *"Tax Compliance, Self-Assessment and Tax Administration"*, **Journal of Finance and Managament in Public Services**, Vol.2, Number.2, 2002, s.32.
[175] KİTAPCI, s.27.
[176] Coşkun Can AKTAN, *"Vergi Psikolojisinin Temelleri ve Vergi Ahlakı"*, (Ed. Coşkun Can AKTAN / Ahmet KESİK / Dilek DİLEYİCİ), **Yeni Maliye**, Ankara, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No.2012/420, s.167-183.
[177] Naci Tolga SARUÇ, **Vergi Uyumu: Teori ve Uygulama**, Ankara, Seçkin, 2015, s.24.

vergi beyannamesinin zamanında doldurulması ve son olarak vergi beyannamesinin doğru hesaplanmasıdır.[178]

Vergiye uyumunun psikolojik anlamda temellerini ise vergi bilinci ve vergi ahlakı kavramları oluşturmaktadır. Vergi bilinci, toplumsal faydanın gerçekleştirilebilmesi için vergilerin öneminin farkında olan bireylerin, vergi ile ilgili ödevlerini yerine getirmedeki isteklerine karşılık gelmektedir. Vergi ahlakı ise; mükelleflerin, vergi yasalarından doğan yükümlülüklerini, gerçeğe uygun bir şekilde yerine getirme düzeyine ilişkindir.[179]

Kanımızca; gönüllü uyum bilincine sahip mükelleflerde yönetime katılma düşüncesinin daha etkin olduğunu söylemek yanlış olmaz. Şöyle ki, vergi gelirlerinin genel anlamda kamu yararını gerçekleştirmede finansman olarak kabul edilmesi ve bu finansmanın idaresinin mükelleflerin siyasi eğilimlerini yansıtan yönetim anlayışına paralel yürütülmesi nedeniyle mükellefler dolaylı olarak yönetime katılmış kabul edilebilirler. Dolayısıyla genel olarak vergiye uyum sağlanması ile vergi demokrasisinin etkinliği arasında doğru orantı mevcuttur.

4. Vergiye Karşı Tepkiler

Vergiye karşı tepkiler, mükellef algısına göre farklı şekillerde ortaya çıkabilen psikolojik/sosyolojik faktörlerdir. Vergiye karşı tepki oluşmasının sebepleri; ahlaki, kültürel, kurumsal, hukuki, siyasal, yönetsel, psikolojik veya dinsel kaynaklı olabilmektedir.[180] Vergi yükümlülüğü ile bireylerin gelirlerinin bir kısmını devlete vermelerinin yarattığı psikolojik baskı ve sosyo-kültürel faktörlerin etkisiyle; vergi ahlakı ile devlete bağlılık, vatandaşlık bilinci ve din faktörü arasında anlamlı bir ilişki olduğu, ancak vergi ahlakı ile iktidar partisini kabul düzeyi arasında ise kayda değer bir farkın olmadığı ortaya konmuştur.[181] Bu tür farklı etmenlerle birlikte, ortaya çıkan tepkiler de çeşitlenmektedir. Ancak genel olarak vergiye karşı ortaya çıkan tepkiler;

---

[178] SARUÇ, s.23'ten naklen; Jeffrey A. ROTH / John T. SCHOLZ / Ann Dryden WITTE, **Taxpayer Compliance Vol.1: An Agenda for Reasearch**, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1989, s.20.
[179] Abdurrahman AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, Ankara, Gazi Kitabevi, 15.Baskı, 2013, s.189,190.
[180] AKTAN, agm., s.9.
[181] Kadriye İZGİ / Naci Tolga SARUÇ, *"Sosyo-Kültürel Faktörlerin Vergi Ahlakı Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri ile Yapılan Anket Çalışması"*, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, C.3, No.2, 2011, s.141.

vergiden kaçınma, vergi kaçırma, vergi grevi, vergi yansıması ve vergi yerleşmesi şekillerinde belirmektedir.[182] Ayrıca vergi planlaması, verginin reddi ve vergi inzivası da bu tepkilerden sayılabilmektedir.[183]

Vergiden kaçınma; vergi kanunlarını ihlal etmeden, vergiyi doğuran olaya neden olunmaması suretiyle vergi yükünün dışında kalma çabası olarak tanımlanmaktadır.

Vergi kaçırma ise; bir suç fiili olarak, vergi borcu doğmuş olmasına rağmen vergi kanunlarına aykırı düşen hareketlerle, verginin hiç ödenmemesi veya kısmen ödenmesi olarak tanımlanabilmektedir.[184]

Vergi grevi; vergiden kaçınma ve vergi kaçırma eylemlerinin aksine bireysel olmayıp kolektif nitelikte gelişen vergi tepkisidir.

Vergi yansıması ise mükellef tarafından ödenen bir verginin fiyat mekanizması aracılığıyla kısmen veya tamamen ileriye veya geriye doğru olmak üzere başkalarına aktarılmasıdır. Bu sayede mükellef, vergi yükünden kurtulmuş olur ancak üzerine vergi yansıyan yükümlü hem kendi vergisini hem de yansıyan vergiyi ödemek durumunda kalır.[185]

Vergi yerleşmesi; mükelleflerin vergilemede yapılan değişikliklere karşı vergiden kaçınamamaları ya da başkalarına yansıtma olanaklarının kalmaması durumunda vergiyi kabullenmeleriyle gerçekleşmektedir.[186]

Vergi planlaması; kişisel (mikro) düzeyde yasalara uygun olarak, ödenecek vergi miktarını asgari düzeye indirme çabası, devlet açısından (makro) ise verginin konulma amaçlarına uygun olarak azami hizmetin sağlanabilmesi için vergi uygulamasının gerçekleştirilmesidir.[187]

Verginin reddi; hukuka uygun olarak konulmuş bir verginin toplumsal olarak kabul edilmemesi dolayısıyla yürürlükten kaldırılması durumudur.

---

[182] Yasemin TAŞKIN, *"Vergi Psikolojisi ve Vergiye Karşı Mükellef Tepkileri"*, **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, 54.Seri, 2010, s.68.
[183] Elif PÜRSÜNLERLİ ÇAKAR, *"Vergiye Karşı Direnme Şekilleri ve Vergi İnzivası"*, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.XVII, Sa.1-2, 2013, s.1295.
[184] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.172.
[185] ŞENYÜZ, s.110-112.
[186] TAŞKIN, s.83.
[187] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.191,192.

Son olarak vergi inzivası ise, vergiyi doğuran olaya neden olunsun veya olunmasın, bazı mükelleflerin, vergi idaresi karşısında kendilerini yeterince güçlü hissetmemeleri, vergi uygulamasını yeterince bilmemeleri veya ekonomik olarak sıkıntıya düşebilecekleri gibi nedenlerle, vergi ortamından uzak kalmayı tercih etmeleridir.[188]

Her ne surette vergiye karşı tepki gelişirse gelişsin, mükellef algısında meydana gelen bu tepki değişimlerinin vergiye uyumu etkileyeceği açıktır. Dolayısıyla daha önce açıklanan gerekçelerle, mükellef tepkilerinin vergi demokrasisinin işlerliğine etki göstereceği kabul edilmelidir.

B- EKONOMİK FAKTÖRLER

Vergi demokrasisine etki eden ekonomik faktörleri, verginin amaçları arasında çatışma, kayıt dışı ekonomi ve küreselleşme olarak saymak mümkündür.

1. Verginin Amaçları Arasında Çatışma

Farklı sınıflandırmalar olmakla birlikte; verginin mali, ekonomik ve sosyal olmak üzere üç tane amacı/fonksiyonu olduğu kabul edilmektedir. Bunlardan mali amaç; en eski ve geleneksel fonksiyon olarak, devlete kamu harcamalarını karşılayabilmek için en uygun düzeyde gelir sağlanması olarak belirmektedir.[189] Daha sonraları müdahaleci devlet anlayışı içinde ortaya çıkan ekstrafiskal (mali olmayan) fonksiyonlar ise ekonomik ve sosyal amaçları oluşturmuştur.[190] Ekonomik amaç; ekonomik dengenin vergisel önlemlerle muhafaza edilmesi veya yeniden sağlanmasını ifade eder. Sosyal amaç ise; günümüzde gelişen sosyal devlet anlayışı içerisinde verginin istihdam, gelir dağlımı ve sosyal adaletin sağlanması için kullanılması gereğini ifade etmektedir.

Her üç amacın da birbirini destekler ve geliştirir biçimde kurgulanması vergi politikasının etkin ve adil olmasına katkı sağlayacaktır. Genel anlamda mali araçlara yönelik olarak yapılacak uygulamalar, maliye politikasının ve özelde verginin amaçları

[188] Vergi inzivası kavramı yerine, vergi baskısı ya da vergi tedirginliği kavramları da kullanılabilmektedir. AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.198.
[189] Eren ÇAŞKURLU / Cem Barlas ARSLAN, **Kamu Maliyesine Giriş**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2015, s.159,161.
[190] Halil NADAROĞLU, **Kamu Maliyesi Teorisi**, İstanbul, Beta, 2000, s.217.

arasında çatışmalara yol açabilmekte ve bu durum bahsedilen amaçlar arasındaki dengeyi bozucu etkiler doğurabilmektedir.[191] Örneğin ekonomik istikrarın korunması için yüksek vergiler toplama yoluna gidilmesi halinde sosyal amaçlara ayrılan pay azalacağından bireyler üzerinde oluşan baskı artacak ve yukarıda bahsedilen olumsuz mükellef tepkileri ortaya çıkabilecektir. Ya da tersi bir durumda, ekonomik istikrarın kaybedilmesiyle toplumda başlayan fakirleşme ve güvensizlik duygusu nedeniyle klasik amaç olan mali fonksiyon zarar görebilecektir.

Verginin amaçları arasında çatışma çıkması hallerinde mükellef algısının olumsuza kayması ihtimali artacaktır. Dolayısıyla bu amaçlar arasında denge kurulması ve gerekli önlemler göz önüne alınarak vergi politikasının şekillendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle verginin ekonomik ve sosyal amaçlarının dengeli yürütülmesi ile mükelleflerin vergiye uyumunun sağlanması kolaylaşacak ve verginin demokrasi ile ilişkilendirilmesine katkı sağlayacaktır.

2. Kayıt Dışı Ekonomi

Kayıt dışı ekonomi; istatistiki yöntemlere göre tahmin edilemeyen ve gayri safi milli hasılanın tespitinde kullanılamayan, gelir yaratıcı ekonomik faaliyetlerin tümü şeklinde ifade edilebilir.[192] Başka bir deyişle kayıt dışı ekonomi, vergi yasalarından doğan istisna ve muafiyetler hariç olmak üzere, çeşitli sebeplerle vergi dışı bırakılmış olan ekonomik değerler toplamıdır.[193]

Kayıt dışılık, gelirin vergilendirilememesi anlamında, devletlerin en önemli gelir kaynağı durumundaki vergi gelirlerinin azalması sonucunu doğurmaktadır. Bu sebeple bütçe planlamasına dâhil edilmez ve genel anlamda kamu yararının eksik gerçekleşmesine neden olur. Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kayıt

[191] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s. 122-124, 480.
[192] Fatih ACAR / Fazıl AYDIN, **Kayıt Dışı Ekonomi**, Ankara, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 2014, s.6.
[193] Kayıt dışı ekonominin vergilendirilmemiş kazançlarla birlikte kara para (yasa dışı) ekonomisinden kaynaklanan kazançlardan oluştuğu genel olarak kabul görmektedir. Kara para ekonomisinin kayıt dışı ekonomi kavramın bir unsuru olmadığı hakkındaki görüş için bkz. Selami ŞENGÜL, **Bir Hurafe Kayıtdışı Ekonomi**, Ankara, İmaj, 1997, s.2-6.

dışı ekonominin ciddi boyutlara ulaştığı ve dolayısıyla vergi gelirlerinin istenilen düzeyde olmadığı bilinmektedir.[194]

Kayıt dışı ekonomiyi ortaya çıkaran sebepler çeşitli şekillerde gözlenebilmektedir. Bunlar; maliyetleri düşürme isteği gibi ekonomik kaygılar (az vergi ödemek, hiç vergi ödememek, kaçak işçi çalıştırmak vb.), suça bakış açısı, devlete olan güvensizlik (yolsuzluk, siyasi sebepler vb.) gibi genel olarak mükellef davranışına dayanmakla birlikte yüksek enflasyon, işsizlik, vergi idaresinin ve denetimlerinin yetersizliği, yanlış vergi politikaları dolayısıyla vergi adaletinin sağlanamaması ve yaptırımların etkisizliği gibi devlet idaresindeki eksikliklerden de kaynaklanabilmektedir.[195]

Kayıt dışı ekonominin yüksek olduğu toplumlarda mükelleflerin vergiye uyum sağlamasının güçleştiği ileri sürülebilir. Esasen mükellef davranışına dayanmakla birlikte, kayıt altına alınamadığı için vergilendirilemeyen gelir, nihayetinde kamu hizmetlerinin aksaması veya kapsamının daralmasına yol açtığı için verginin yukarıda bahsedilen amaçlarının gerçekleştirilememesine ve dolayısıyla verginin halka geri yansıtılamamasına sebep olur. Bu durum ekonomik olarak bireylerin tek başlarına üstesinden gelemeyecekleri toplumsal fayda mekanizmalarının etkin ve sağlıklı bir şekilde işlemesini sekteye uğratır. Ayrıca, devletlerin kayıt dışı ekonomik faaliyetlerle mücadele etmemesi de gene mükellef algısını olumsuz etkileyecek ve sonuç olarak vergiye uyumu zorlaştıracaktır.

3. Küreselleşme

Ekonomik faktörlerin sonuncusu olarak küreselleşmenin de vergi ile demokrasi ilişkisini etkilediği söylenebilir. 17. yy'ın sonlarından itibaren devletlerarası ilişkiler denen yeni bir sürece girilmesiyle başlayan küreselleşme süreci, devletlerin entegrasyonu olarak tanınmaktadır.[196] Esasen liberal toplum düzeninin bir argümanı olan küreselleşme kavramının ilk kez kullanıldığı 1980 yılının sonlarından bu yana

[194] Salih TÜREDİ / Mehmet Hanefi TOPAL, *"Vergilendirme ve Demokrasi Arasındaki İlişki: Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Panel Nedensellik Analizi"*, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, C.11-1, Nisan 2016, s.80.

[195] Şinasi AYDEMİR, **Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi**, İstanbul, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 1995, s.46-68; ACAR / AYDIN, s.13-18.

[196] E. Fuat KEYMAN, *"Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya"*, **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, C.3, Sa.9, 2006, s.4.

farklı tanımlamalara yer verilmiştir. Bunlardan en geniş kapsamlı olanı; "piyasalar, ulus devletler ve teknolojilerin, önceden tanık olunmamış derecede ve birey, şirket ve ulus devletlere dünya çapında daha yakın, daha hızlı, daha derin ve eskisinden daha ucuz şekilde birbirine ulaşma olanağı verecek biçimdeki önlenemez bütünleşmesi" şeklinde ifade edilenidir.[197]

Küreselleşmenin unsurları; ülkelerarası serbest mal ve hizmet ticareti, sermayenin ve işgücünün serbest dolaşımı ve teknoloji transferi olarak sayılmaktadır.[198] Bu unsurların sağlanması ile rekabetçi yenidünya düzenine uyum gösterileceği savunulmaktadır. Ancak bu düzenin devlet gelirleri üzerinde olumsuz etkileri olabileceği öngörülmekte ve uygulamada da bu olumsuzluklarla karşılaşılmaktadır. Şöyle ki sermaye ve iş gücü, vergi oranı düşük olan ülkelere kayma riski taşımakta ayrıca teknoloji ile gelişen internet pazarlamacılığı sebebiyle bu ticaretin vergilenmesi de güçleşmektedir.[199]

Bu olumsuzlukları giderebilmek adına vergi sisteminin revize edilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Bu bakımdan, sermaye ve iş gücü gruplarına vergi teşvikleri tanımlanmalı, çifte vergilemeyi önleyici uyum yasaları çıkarılmalı, şeffaf ve adil bir vergi usulü yerleştirilmeli ve denetim müesseselerinin işlerliği artırılmalıdır. Vergi teşvikleri tanınmasının kısa vadede vergi gelirlerini azaltacağı ileri sürülebilir ancak bu durum yeni yatırımcı ve nitelikli iş gücünü ülkeye çekeceğinden uzun vadede vergi gelirlerinde artışa sebep olabilecektir. Bu sayede günümüz açısından geçerliliğini korumak durumunda olan liberal ekonominin rekabetçi ortamından küresel anlamda pozitif olarak ayrılmak mümkün olacaktır. Başka bir deyişle; küresel ekonomiye uyum sağlamak ancak doğru vergi politikalarının uygulanması neticesinde gerçekleştirilebilecektir. Bu durum özellikle yurt dışı kaynaklı yeni mükellefler yaratılmasını sağlayacak ve kamu gelirlerini artıracaktır.

Küreselleşmenin demokrasi ile ilişkisi ise yukarıda bahsedilen ekonomik gelişmenin ön koşulu niteliği kazanan sermaye ve işgücü dolaşımının yanında, bölgesel ve uluslararası/uluslarüstü örgütlerin gereklilik haline gelmesi ve yerel yönetimler ile

---

[197] Ahmet GÖKDERE, *"Küreselleşmeye Genel Bir Bakış"*, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, C.1, Sa.1, Güz 2001, s.72'den naklen; Thomas L. FRIEDMAN, **The Lexus and the Olive Tree**, First Anchor Books, April 2000, s.18.

[198] GÖKDERE, s.74.

[199] Ali Rıza GÖKBUNAR, *"Vergileme İlkeleri ve Küreselleşme"*, **Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, C.4, Sa.1, 1998, s.193.

sivil toplum örgütlerinin etkinliği dolayısıyla katılımcı demokrasi anlayışının gelişmesi doğrultularında şekillenmektedir.[200] Ayrıca küreselleşme ile halkların birbirleriyle olan etkileşimleri de kolaylaşmakta ve demokrasinin artan baskınlığı, totaliter rejimlerle yönetilen milletlerin demokratikleşme mücadelelerini desteklemektedir. Ancak burada, nihayetinde kâr etme amacıyla hareket eden büyük sermaye gruplarının, demokrasiyi bir araç olarak kullanarak geri kalmış devletleri yeni sömürü anlayışı içerisine itmeleri de önemli bir konu olarak ortaya çıkmakla birlikte farklı bir çalışma konusunu oluşturmaktadır.

C- HUKUKİ VE YÖNETSEL FAKTÖRLER

Vergi demokrasisine etki eden hukuki ve yönetsel/idari faktörlerin, vergi idaresi ve vergi yargısı ile genel olarak vergi hukukuna hâkim olan ilkelerden kaynaklandığı söylenebilir. Bunlar genel anlamda idari takdir ve usullere bağlı olarak belirlenen unsurlardır.

1. Mükellef Hakları

Demokrasinin özünü oluşturan hak kavramının vergi hukuku bakımından yansıması niteliğindeki mükellef hakları kavramı; vergi yükümlüsünün korunması düşüncesinin ortaya çıkışıyla birlikte, mükelleflere bireysel içerikli hukuki güvenceler tanınması şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu güvenceler, bir hak olarak mükelleflere sunulmuş ve aslında bireyin genel hukuk düzeni içerisinde zaten var olan temel haklarının vergi hukukunda ve vergi mükellefi özelinde yeniden şekillenmesi olarak meydana gelmiştir.[201]

Mükellef haklarının belirlenmesi ve korunmasında vergi kanunlarının yanı sıra anayasa, uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve Avrupa Birliği Hukuku gibi yasal düzenlemeler de ele alınmaktadır. Bu bakımdan mükellef hakları; "genel (temel) haklar" ve "özel (ikincil) haklar" olarak sınıflandırılabilir. Genel haklar; tüm mükelleflerin sahip oldukları ve kendi aralarında öncelik sırası olmayan, tüm mükelleflere güvence sağlayan haklardır. Bu haklar; adil, eşit ve saygılı hizmet alma

[200] Ramazan ERDAĞ / Kadir PEKER, *"Küreselleşme Sürecinin Demokrasi Üzerine Etkisi"*, **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sa.5 (1), 2014, s.215.
[201] Billur YALTI, **Vergi Yükümlüsünün Hakları**, İstanbul, Beta, 2006, s.2,3.

hakkı, bilgi alma hakkı, başvuru hakkı, vergilemede belirlilik hakkı, mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, temsilci kullanma hakkı ve özel hayatın gizliliği hakkı olarak sayılabilir. Özel haklar ise; mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması sırasında karşılaştıkları özel durumlar ve işlemler sırasında sahip oldukları, verginin tarh ve tahsili sırasında haklar, vergi ihtilaflarının çözümü sırasında haklar ve vergi denetimi sırasında haklar olarak sayılabilir.[202]

Bu gruplamanın yanında, özellikle vergi yargılaması açısından bazı genel nitelikteki haklardan da bahsedilebilir. Bunlara, ülkemizin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri neticesinde de ulaşmak mümkündür. Bu haklar; mülkiyetin korunmasını talep hakkı, adil yargılanma hakkı, mahkemeye ulaşma hakkı, makul sürede yargılanmayı talep etme hakkı, silahların eşitliği/çelişmeli yargılama talep etme hakkı, masumiyet karinesi hakkı, susma hakkı, yargı kararlarının uygulanmasını talep hakkı, kanuni ceza hakkı, yargılamada ve cezada teklik (non bis in idem) hakkı olarak sayılabilir.[203]

Bahsedilen mükellef hakları daha da çeşitlendirilebileceği gibi farklı sınıflandırma yollarına da başvurulabilir. Burada önemli olan, vergi ile demokrasi arasında mükellef haklarının sağlanıp sağlanmadığına ilişkin düzeydir. Başka bir deyişle, genelde temel insan haklarının gözetilmesi ile ilişkili kabul edilen demokratiklik düzeyi, özelde vergi mükelleflerine tanınan haklar bakımından da geçerlidir. Dolayısıyla, mükellef haklarının gerek idare gerek yargı organları tarafından yeterli seviyede ve doğru olarak uygulanıp uygulanmaması, mükellef algısını yönlendirmekte; bu da vergi demokrasisine etki etmektedir.

2. Vergilerin Yasallığı

Vergilerin yasallığı ilkesi, anayasal demokrasinin[204] gelişimiyle tarihsel süreçte ortaya çıkmış ve günümüzde vergi hukukunun özünü oluşturan bir ilke olarak kabul görmüştür.[205] Ülkemizde de Cumhuriyetin ilanından bu yana vergilerin yasallığı ilkesi

[202] Haluk EGELİ / Mehmet DAĞ, *"Türk Vergi Hukuku Açısından Mükellef Haklarının Değerlendirilmesi"*, **Maliye Dergisi**, Sa.163, Temmuz-Aralık 2012, s.132-135.
[203] YALTI, s.43-160.
[204] Mustafa ERDOĞAN, **Anayasal Demokrasi**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2013, s.26-28.
[205] Ersan ŞEN, **Vergilendirmede Kanunilik ve Türk Vergi Sistemi**, İzmir, Gazi Kitabevi, 2004, s.77-79.

her zaman anayasal bir güvence ile koruma altına alınmıştır.[206] Bu düzenlemelerin ortak paydasına göre yasallık ilkesi, en basit haliyle, vergi düzenlemelerinin ancak kanunla yapılabileceği anlamına gelmektedir. Bu da vergilerin sadece kanunla konulabileceği değil aynı zamanda değiştirilmesi, içeriğinin belirlenmesi ve kaldırılmasının da kanunla yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi de çeşitli kararlarında; 1982 Anayasasının 73. maddesinde yer verilen vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin yasa ile konması, değiştirilmesi ve kaldırılması gerektiği kuralı konarken, keyfi, takdiri ve sınırları belli olmayan ölçülere dayalı bir uygulamaya yer verilmemesinin amaçlandığı görüşüne değinmektedir.[207] Bu ilke, vergilerin genel objektif düzenleyici işlemlerle konulmasını ve sübjektif bireysel nitelikteki vergi tarh ve tahsil işlemlerinin de vergi yasalarına uygun ve doğru olarak yapılmasını gerektirmektedir.[208] Başka bir deyişle vergi yasaları herkesi bağlayan genel nitelikli düzenlemelerdir. Mükellef bazında özele indirgendiğinde de uygulamanın aynı şekilde herkese yönelik olarak daha önceden belirlenmiş yasalara uygun şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

Vergilerin yasallığı ilkesinin kapsamı birey yönünden; bir meclis tasarrufu olması dolayısıyla "temsilsiz vergi olmaz", yalnızca kanunla düzenlenmesi gerekliliğiyle "yasasız vergi olmaz" ve yasanın vergi ile ilgili tüm esasları ele alması açısından "vergilerin belirgin olması" ilkelerini içermektedir. Ayrıca vergilerin yasallığı, devlet yönünden; en temel egemenlik işareti olarak "verginin alınması zorunluluğu" ve bunu gerçekleştirirken cebri icra yoluna başvurabilmesi dolayısıyla da "verginin zorla yürütüm yoluyla alınması" ilkelerini geçerli kılmaktadır.[209]

Konumuz açısından vergilerin yasallığı ilkesi, demokratik amaçlı olması ve parlamento tarafından temsil edilen halkın kendi kararıyla hangi vergilere katlanacağını

---

[206] 1924 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu m.85'te vergilerin ancak kanunla tarh ve cibayet olunabileceği (konulup alınabileceği); 1961 Anayasası'nın 61.maddesinde vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlerin sadece kanunla konulacağı hükme alınmıştır. Aynı şekilde 1982 Anayasası'nın 73.maddesinde, 1961 Anayasası'ndaki düzenleme korunmuştur. Bkz. Suna KİLİ / A. Şeref GÖZÜBÜYÜK, **Türk Anayasa Metinleri**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006, s.146,210,319.

[207] Bkz. Any. Mah. Kararları: E.2013/66, K.2014/19, K.t.29.1.2014; E.2010/11, K.2011/153, K.t.17.11.2011; E.2006/95, K.2009/144, K.t.15.10.2009.

[208] ÖNCEL / KUMRULU / ÇAĞAN, s.40.

[209] Gülsen GÜNEŞ, **Verginin Yasallığı İlkesi**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2011, s.14,15.

belirlemesi yönünden önem taşımaktadır.[210] Bu durum, "temsilsiz vergi olmaz" ilkesinin bir sonucu olarak, halk iradesinin vergi hukuku anlamında demokratik ifadesini oluşturmaktadır. Özelde mükellef kavramı ile birleşen seçmenlerin oylarıyla belirlenen yasama organının yapacağı vergi yasaları, bu kitlenin yönetime katılması anlamında vergi demokrasisine etki eden hukuki bir faktör olmaktadır.

3. Vergide Eşitlik ve Adaletin Sağlanması

Vergide eşitlik ve adaletin sağlanmasının da vergi ve demokrasi ilişkisi bakımından önemli bir konuma sahip olduğu yadsınamaz. Bu bağlamda eşitlik ve tamamlayıcısı konumundaki adalet kavramlarının vergi hukuku açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Eşitlik ilkesi, her şeyden önce, Anayasamızın 10. maddesinde de yer edindiği şekliyle; kanun önünde herkesin hiçbir ayrım gözetilmeksizin eşit kabul edilmesi olarak ele alınabilir. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Vergide eşitlik ilkesi, mükelleflerin ödeme güçleri göz önüne alınarak genel vergi yüküne katılımlarını ifade eder.[211] Bu ilkeye göre her mükellef, ancak kendi ödeme imkânı dâhilinde vergi ödemek durumundadır. Bu şekilde vergi ödemede adalet sağlanmaya çalışılmaktadır. Vergide eşitlik, doktrinde, yatay ve dikey eşitlik olmak üzere incelenmektedir. Buna göre, vergi ödeme gücü bakımından aynı olanların aynı vergilendirme şartlarına tabi tutulması yatay eşitlik; vergi ödeme gücü farklı olanların farklı vergilendirme şartlarına tabi tutulması ise dikey eşitlik olarak tanımlanmaktadır.[212]

Eşitlik ilkesini adalet kavramıyla birlikte ele almak gerekmektedir. Bu bakımdan adalet, eşitliğin tamamlayıcısı olmaktadır. Adalet kavramı, tarihsel süreç boyunca, toplumların o zamandaki değerlerine göre çeşitli anlamlarda kullanılmış ancak esas itibariyle adil ve hakça paylaşımın sağlanması çerçevesinde temellenmiştir. Bu bakımdan adalet, hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme olarak

[210] GÜNEŞ, s. 15'ten naklen; Klaus TIPKE / Joachim LANG, **Steurrecht, Ein Systematicher Grundriss**, Köln, 12.Aufl., 1989, s.35.
[211] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.206.
[212] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.207; ÖNCEL / KUMRULU / ÇAĞAN, s.41.

tanımlanabilmektedir.[213] Ancak adalet kavramı, hukuka uygunluktan öte, adil bir toplum düzenini gerektiren bir olgudur.[214] Şöyle ki, hukuk düzeninde yer almayan ancak pozitif ayrımcılık gerektiren durumlarda adalet, hukuka uygunluktan/eşitlikten ziyade pozitif ayrımcılık gerektiren durumun tesis edilmesiyle sağlanabilir. İnsanlar, doğumlarından ölümlerine dek eşit koşullarda yaşamadıklarından, herkese eşit davranılması da adaleti bozacaktır.[215]

Vergide adalet ise; kişilerin vergi ödeme güçlerine göre vergilendirilmesi ya da sosyal ve ekonomik düzenlemelere olanak sağlayacak bir uygulamanın etkin kılınması olarak değerlendirilebilir.[216] Adalet kavramının normatif özelliği dolayısıyla vergide adalet kavramı da zamana, mekâna, ideolojilere ve kurumlara göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bu sebeple egemen devletin, mükelleflere karşı tarafsız davranması ve dolayısıyla insanların adalet duygusunu sarsabilecek şiddetli ve taraflı muamelelerden kaçınması gerekmektedir.[217] Vergide adaletin sağlanabilmesi için de yukarıda değinildiği üzere, adil düzenin gereği olarak ortaya çıkan maddi hukuk devleti sisteminin etkin kılınması gerekir. Dolayısıyla, vergilemede adalet ile sosyal devlet kavramı arasında doğru orantılı bir ilişki mevcuttur.

Vergide adalet ilkesi, hukukumuz bakımından kaynağını Anayasanın "vergi ödevi"ni düzenleyen 73. maddesinden almaktadır. Maddenin ikinci fıkrasına göre; "vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır." Dolayısıyla vergide adaleti sağlayacak olan kurum devlettir. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti Devletinin sosyal bir hukuk devleti olmasının yansımasıdır.[218]

---

[213] TDK Online Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56c9b32d8d4879.12367664, (erişim: 21.02.2016).

[214] Hans KELSEN, (Çev. Ali ACAR), *"Adalet Nedir?"*, **TBB Dergisi**, Yıl.26, Sa.107, Temmuz-Ağustos 2013, s.433.

[215] Burada klasik olarak Aristoteles'in adalet üçlemesi hatırlanabilir. O'na göre adalet; denkleştirici (düzeltici) adalet, dağıtıcı adalet ve hakkaniyet olarak ayrılmaktadır. Denkleştirici adalet, günümüzde kanun önünde eşitlik olarak tezahür etmektedir. Dağıtıcı adalet, maddi hukuk devletini yani sosyal devlet sistemini karşılamaktadır. Hakkaniyet ise, eşitlik düşüncesinin ötesinde tamamen kişinin özel durumlarını dikkate almaktadır. Bkz. Engin TOPUZKANAMIŞ, *"Yeniden Paylaşım, Vergilendirme ve Adalet"*, **DEÜHFD**, C.14, Sa.1, 2012, s.112,113. Bu bağlamda adalet kavramının bu üçlü düşünce çerçevesinde bir bütün olarak ele alınması daha isabetli olacaktır.

[216] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.205.

[217] GÖKBUNAR, s.185,186.

[218] Bkz. Any. Mah. Kararları: E.2014/195, K.2015/116, K.t.23.12.2015; E.2014/87, K.2015/112, K.t.8.12.2015; E.2013/66, K.2014/19, K.t.29.1.2014.

4. Vergi İdaresinin Yapısı

Gerek merkezi gerekse yerel yönetim kuruluşları; eğitim, toplum sağlığı ve çevre sorunları gibi alanlara yönelik hizmetler sunmakta, ayrıca sosyal güvenlik uygulaması içinde; hastalıklar, yaşlılık, işsizlik, iş kazaları, emeklilik gibi nedenlerle ortaya çıkan problemlerin çözülmesini gözetmektedir. Buna ek olarak ekonomik ve sosyal nitelikteki hizmetlerin de görev edinilmesiyle sosyal devlet hayata geçirilmiş ve hem merkezi idare hem de yerel idareler bu çerçevede teşkilatlandırılmıştır.[219]

Vergi idaresinin yapısı da vergi demokrasisinin etkinliği açısından önem taşımaktadır. Vergi yurttaşlığı kavramı açıklanırken değinilen vergi idaresinin uygulamalarının da mükellefler tarafından kabul edilmesi gerekliliği, vergi idaresinin yapısının bu kabule elverişli unsurları taşıması hususunda yönlendirmektedir. Korumacı devletten sosyal devlete doğru değişen yönetim anlayışına paralel olarak vergi idaresinin de hem teşkilatlanmasının hem de uygulama yöntemlerinin revize edilmesi ihtiyacı belirmiştir.

Kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesinde en temel gelir kaynağı olan vergilerin toplanması ve bu elde edilen gelirin tekrar halka yansıtılabilmesi adına güçlü, istikrarlı ve etkin bir mali örgütlenmenin varlığı şarttır. Hemen her ülkede olduğu gibi ülkemizde de genel anlamda mali örgütlenme, Maliye Bakanlığı altında merkez ve taşra teşkilatı ile yurtdışı teşkilatı olarak oluşturulmuştur. Maliye Bakanlığının en temel görev ve yetkisi, "maliye politikasının hazırlanmasına yardımcı olmak ve maliye politikasını uygulamak" olarak öngörülmüştür. Bunun dışında, harcama politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması ile Devlet bütçesinin hazırlanması, uygulanması, takibi ve yönlendirilmesi; gelir politikasını geliştirmek; Devlete ait malları yönetmek gibi çeşitli görev ve yetkilerle donatılmıştır.[220]

Maliye Bakanlığı; bakanlık merkez teşkilatı içerişinde ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ile yardımcı birimler ve yurtdışı teşkilatından oluşmaktadır. Bu örgütlenmede en önemli faaliyet organları, doğrudan bakana bağlı olarak kurulan "Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı", Mali Suçları Araştırma Kurulu

[219] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.37,38.
[220] Bkz. 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, m.2.

Başkanlığı" ve "Vergi Konseyi"dir. Taşra teşkilatı ise; defterdarlıklar ve mal müdürlüklerinden oluşmaktadır. Bunlar da merkezi yönetim tarafından belirlenen politikaların yerelde kanunlara uygun şekilde yürütülmesi, denetlenmesi, kanuna aykırı davranışlar hakkında takibatta bulunulması gibi görevleri yürütürler.

Görüldüğü üzere sosyal-refah devletinin gerçekleştirilmesi ve vergi demokrasisinin sağlanmasında Maliye Bakanlığı özelinde vergi idaresinin yapısı gerek uyguladığı vergi politikası gerekse mali teşkilatlanması ile halkın ihtiyaçlarına cevap verip verememesi bakımından büyük öneme sahiptir. Doğru işleyen vergi politikası ve vergi idaresi ile mükelleflerin vergi yurttaşlığını kabulü sağlanabilmekte ve vergi demokrasisi etkin kılınabilmektedir.

5. Vergi ile İlgili Kararların Demokratik Olarak Alınması

Vergi ile ilgili kararların demokratik biçimde alınması, verginin yasallığı ilkesinin doğal bir sonucudur.[221] Bu ilke dolayısıyla vergi ve benzeri mali yükümlülükler ancak meşru bir yasama organı tarafından ve önceden belirlenmiş usullere uygun olarak düzenlenebilir. Dolayısıyla yönetilenlerin egemenlik hakkının yansıması niteliğindeki temsilcilerin oluşturduğu bir meclis, özelde bu egemenlik hakkını kullanma yetkisine sahip kılınmış ve halkın iradesi doğrultusunda yasama faaliyetlerini gerçekleştirmiş olacaktır.

Demokratik esaslara uygun olarak oluşturulmuş bir meclis, halktan yansıyan iradenin de demokratik esaslara uygun şekilde tezahür edeceği anlamına gelmektedir. İlke ile ilgili olarak yukarıdaki başlıkta da değinildiği üzere, vergilerin yasallığı ilkesinin kapsamını bireyler açısından; "temsilsiz vergi olmaz", "yasasız vergi olmaz" ve "vergilerin belirgin olması" ilkeleri oluşturmaktadır.[222] Bu bakımdan temsil, vergilemenin ön şartı olarak ortaya çıkmakta ve halkın yönetim hakkı bu temsil yetkisi ile pekiştirilmiş olmaktadır. Nitekim halk tarafından seçilmiş bir parlamento tarafından alınmamış olan kararlar bakımından, bu kararların meşruiyeti tartışmalı hale gelmektedir.[223] Temsil faaliyetlerinin etkinliği altında, toplumdaki bütün unsurların

[221] PÜRSÜNLERLİ ÇAKAR / SARAÇOĞLU, s.43.
[222] GÜNEŞ, s.14.
[223] Meşruluk kavramı; rejim için gerekli halk desteği düzeyinin arttırılması veya sürdürülmesi olgusunu karşılamaktadır. Bkz. Şenol DURGUN, **Batı Demokrasilerinde ve Türkiye'de Parlamenter Yapılar ve Parlamenterlerin Temsil Gücü**, Ankara, Nobel, 1999, s.33.

siyasal sürece katılması ve bir uzlaşı oluşturulması sebebiyle siyasal rejimin meşruluğu sağlanmış olacaktır.[224]

Demokratik esaslara uygun şekilde kurulmuş olan parlamento/yasama faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan vergiye ilişkin yükümlülükler, seçmen iradesinin hangi vergilere katlanmak istediklerinin yansıması olacağından demokratik olarak alınmış kabul edilebilmektedir. Bu bakımdan seçmen sıfatını taşıyan mükelleflerin, yüklenilecek olan vergiler ile ilgili olarak yönetime katılmış ve vergi demokrasisine etki etmiş olacağı söylenebilir. Ancak temsil, iradenin her zaman doğru ve meşru olarak yansıtıldığı anlamına gelmeyebilir. Şöyle ki, demokratik yollarla kurulmuş olan bir parlamento, aslında halkın kabul etmeyeceği vergi yükümlülüklerini, parti programlarında belirtmemiş olmalarına rağmen uygulamaya sokabilir. Bu gibi durumlarda vergiye karşı mükellef tepkileri doğacak ancak vergi ile ilgili kararların demokratik olarak alınmadığı argümanı geçerli olmayacaktır.

6. Verginin Kullanılması ile İlgili Kararların Demokratik Olarak Alınması

Verginin kullanılması ile ilgili kararların demokratik olarak alınması ile kastedilen, bütçenin "harcama" kısmının, yani verginin yasama organınca onaylandıktan sonra kullanılması aşamasının milletvekilleri kadar mükelleflerce de açık ve anlaşılabilir olmasıdır.[225] Dolayısıyla; temsilsiz vergi olmaz ilkesinin bir sonucu olarak, halkan toplanan vergi gelirlerinin tekrar halka yansıtılması aşaması durumunda olan bu harcama kısmının denetime açık olması gerekmektedir.

Bu denetim performans denetimi şeklinde olabileceği gibi uygunluk denetimi şeklinde de ortaya çıkabilir. Performans denetimi; bir organizasyonun, programın, faaliyetin, projenin veya fonksiyonun performansının daha çok verimlilik, etkenlik ve tutumluluk ilkeleri açısından incelenmesidir.[226] Bu denetimde amaçlanan, kamu kaynaklarının parasal değerlerine uygun olarak harcanıp harcanmadığının objektif

[224] DURGUN, s.22.
[225] PÜRSÜNLERLİ ÇAKAR / SARAÇOĞLU, s.43.
[226] Hüseyin ÖZER, **Kamu Kesiminde Performans Denetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi**, Ankara, T.C. Sayıştay 135. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, 1997, s.57.

olarak incelenip değerlendirilmesidir.[227] Uygunluk denetimi ise; gelir ve harcamaların, ilgili mevzuata uygun olup olmadığı açısından incelenmesidir. İç hukukumuz bakımından her iki denetim faaliyetini de Sayıştay gerçekleştirmekle yükümlüdür. Sayıştay tarafından yapılacak bu dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne raporlanması olarak belirlenmiştir.[228]

Denetime açık, şeffaf ve ulaşılabilir bir karar alma süreci ile vergilerin hangi amaçlarla ve hangi yönde kullanıldığının, o vergiyi ödeyen mükellefler tarafından bilinmesi vergiye uyumun sağlanması açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır. Aynı vergi ile ilgili kararların demokratik olarak alınmasında olduğu gibi, vergilerin harcanırken de temsil ilkesi dolayısıyla demokratik olarak kullanılması, vergi demokrasisine etki edecektir. Bu bakımdan, kişinin siyasal gücün kullanılmasını sağlayan katılma haklarının aynı zamanda, toplanan vergilerin kullanılması aşamasında da geçerli kılınması vergi demokrasisinin güçlenmesine katkı sağlayacaktır.

7. Vergi Yargı Organlarının İşleyişi

Son olarak, vergi idaresinin yapısında olduğu gibi, vergi yargı organlarının da vergi ile ilgili uyuşmazlıkların çözülmesi açısından sistemin önemli bir parçası olması dolayısıyla vergi demokrasisinin işleyişine etki ettiği savunulabilir.

Konumuz açısından vergi yargı organlarından kasıt, genel anlamda mali yargı[229] organları olarak değerlendirilebilir. Çünkü hem kamu giderleri hem de kamu gelirleri açısından bu yargı organlarının işleyişleri ortak bir ideal olarak vergi demokrasisi ile bağlantılıdır. Bu açıdan, kamu giderleri için Sayıştay; kamu gelirleri için ise vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay ile ceza mahkemeleri ve Yargıtay;

---

[227] Ekrem CANDAN, **Türk Bütçe Sisteminde Performans Denetimi**, Ankara, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayınları, 2007, s.64.

[228] Elif ÇAKAR, *"Bütçenin Dış Denetimi: Türkiye ve Yabancı Ülke Uygulamalarının Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi"*, **Mevzuat Dergisi**, Yıl.11, Sa.128, Ağustos 2008, s.2. www.mevzuatdergisi.com/2008/08a/01.htm, (erişim: 27.02.2016).

[229] Yusuf KARAKOÇ, **Genel Vergi Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, s.771; Yaşar AYYILDIZ, **Türk Vergi Yargısı**, Bolu, Seçkin, 2015, s.77.

anayasaya uygunluğun denetimi için de Anayasa Mahkemesi bakımından geçerli olan temel unsur olarak adil yargılanma hakkına ilişkin ilkelerden bahsedilebilir.

Hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni kurmak, bireye hem toplum hem de devlet nezdinde adilce davranmak anlamına gelmekte ve bu durum yargı organlarının işleyişi açısından adil yargılanma hakkını ortaya çıkarmaktadır.[230] Bu hakkın uluslararası kaynağını AİHS'nin 6.maddesi oluşturmaktadır. Maddeden çıkarılan ilkeler[231]; silahların eşitliği, dürüst işlem, hukuki dinlenilme hakkı, bağımsız ve tarafsız hâkim, savunma hakkı, makul sürede yargılanma hakkı, halka açıklık, kanuni hâkim tarafından yargılanma hakkı, masumiyet karinesi, şüpheden sanık yararlanır ilkesi, suçlamayı öğrenme hakkı, muhakemeye yön verme hakkı, adli yardım hakkı ve tercüman yardımından yararlanma hakkı ilkeleridir. İç hukukumuz bakımından ise adil yargılanma hakkı, 2001 yılında yapılan değişiklik ile Anayasal güvenceye alınmış ancak içeriği belirlenmemiştir. Dolayısıyla Anayasa m. 90/son uyarınca AİHS ile belirlenen ilkeler, iç hukukumuz bakımından da bağlayıcı olmaktadır.

Bahsedilen ilkeler tüm yargı organları bakımından bağlayıcı olmakla birlikte, özelde vergi yargı organlarının da bu ilkelere uygun olarak hareket etmesi, vergide eşitlik ve adaletin sağlanmasına katkıda bulunacaktır. Bu sayede mükelleflerin, vergi ile ilgili bir uyuşmazlıkla karşılaşması durumunda vergi yargısına duyacağı güven artacak ve sonuç olarak mükellef algısı ile orantılı olarak vergi demokrasisi olumlu yönde etkilenecektir.

II. VERGİ DEMOKRASİSİNE ETKİ EDEN ÖLÇÜLEBİLİR FAKTÖRLER

Vergi demokrasisine etki eden ölçülebilir faktörleri demokrasi, ekonomik, sosyal ve beşeri faktörler olarak ayırmak mümkündür. Rakamsal olarak ifade bulan ekonomik, sosyal ve beşeri faktörlerin yanında, aslında çoğu ölçülemeyen unsurlar olmasına karşın, demokrasi faktörleri içerisinde çeşitli analiz kurum ve yöntemleri ile indeksleme yoluyla rakamsal ifadeler içeren değişkenler de bulunabilmektedir. Vergi demokrasisine

[230] Abdullah ÖMERCİOĞLU, *"Adil Yargılanma Hakkı ve Bu Hakkın Vergi Yargılama Hukuku Açısından Değerlendirilmesi"*, **Hukukçular Arası Makale Yarışması**, Ankara, TBB Yayınları, Nisan 2014, s.130.
[231] Veli Özer ÖZBEK ve diğerleri, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Ankara, Seçkin, 2011, s.54.

etki eden ve burada açıklanacak olan faktörler, arka planı daha önce açıklanan ölçülemeyen faktörlerin oluşturduğu ve bunların uygulama açısından sonuçlarını gösterir nitelikteki faktörler olarak üçüncü bölümde yer verilen ampirik çalışmaya temel oluşturmaktadır.

A- DEMOKRASİ FAKTÖRLERİ[232]

Ölçülebilir demokrasi faktörleri; bir ülkedeki seçim barajı oranı, seçim süreci, seçimlere katılım oranı, çoğulcu siyasetin uygulanabilirliği, devletin işlerliği, düşünce ve ifade özgürlüğü, organizasyon ve örgütlenme özgürlüğü, hukukun üstünlüğü, kişi hak ve hürriyetleri ile sendikalaşma oranı olarak belirlenebilir.

1. Seçim Barajı

Seçim, seçmen olarak tanımlanan kitleye, kamu iktidarını onamak veya önceki onayını yenilemek ya da bunu tamamen geri çekmek imkânını veren hukuki ve siyasi bir usuldür.[233] Demokratik rejimlerin olmazsa olmazı niteliğini taşıyan ve meşruiyetin temelini oluşturan seçimlerin, mutlaka özgür bir ortamda ve her türlü hile ve şüpheden uzak yapılması gerekir.[234] Bu bakımdan demokratik seçim ilkelerini; serbest seçim ilkesi, eşit oy ilkesi, genel oy ilkesi, tek dereceli seçim, gizli oy ve açık sayım ilkesi ile seçimlerin yargı gözetim ve denetimi altında yapılması ilkeleri olarak saymak mümkündür.[235]

Seçimlerin yapılması ile temsili demokrasinin gerçekleşmesi bakımından, temsilin derecesini belirleyebilecek bir unsur olarak seçim barajı uygulaması öngörülmüştür. Seçim barajı, daha önceden kanunlarla belirlenmiş oy oranlarına ulaşan siyasi partilerin parlamentoya girmesini ve böylelikle de temsil yetkisini kazanmasını sağlamaktadır. Seçim barajı uygulamasının getiriliş amacı, yönetimde/temsilde adalet temeline dayanan nispi temsil sisteminde ortaya çıkan hükümet istikrarsızlığı sorununu

[232] Demokrasi faktörleri içerisinde yer verilen Seçim Süreci, Çoğulcu Siyaset, Devletin İşlerliği, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme, Hukukun Üstünlüğü ve Kişi Hak ve Hürriyetleri başlıklarının ölçülebilir hale gelmesinde kullanılan yöntemi ifade eden göstergeler için bkz. Freedom in the World 2015 Methodology, https://freedomhouse.org/sites/default/files/Methodology_FIW_2015.pdf, (erişim: 27.06.2016), s.6-15.
[233] Tunçer KARAMUSTAFAOĞLU, **Seçme Hakkının Demokratik İlkeleri**, Ankara, AÜHF Yayınları, 1970, s.XIV.
[234] ÖZER, **Anayasa Hukuku**, s.107,108.
[235] KOÇAK, s.71.

bertaraf etmektir.[236] Ancak bu durum, bazı küçük siyasal grupların meclise girememesi ve dolayısıyla temsil haklarını kullanamamaları anlamına da gelmektedir. Dahası, bu küçük siyasal grupların sayıca fazla olması halinde, bazı durumlarda seçmen kitlesinin yarısından bile fazlasının sırf barajın altında olmaları nedeniyle temsil haklarını kullanamadıkları gözlenmektedir.[237] Dolayısıyla yüksek seçim barajları, temsilde adalet ilkesinden sapma oluşturmaktadır. Oysaki bir seçim çevresinde oyların çoğunluğunu alan siyasi grubun temsilin de tamamına hak kazanması anlamındaki çoğunluk sisteminin yerine, günümüz demokrasilerinde nispi temsil sisteminin getirilmesinin en büyük sebebi temsilin adaletli bir şekilde dağıtılması düşüncesidir.

Bu açıklamalar neticesinde, seçim barajlarının temsil hakkının kullanılması ile doğrudan bağlantısı olduğu ve bunun da yönetime yansıyan egemen düşüncenin şekillenmesini etkilediğini söylemek çok doğaldır. Yüksek baraj uygulamaları, hükümet istikrarını geliştirirken, bazı zamanlarda halkın daha az desteklediği siyasi oluşumların tek başına iktidar olabilmesinin yolunu açarak adaletin bozulması şeklinde daha büyük sonuçlar doğurabilmektedir. Bu durum seçmen tercihlerini güçlü görünen siyasi partilere doğru itmekte ve aslında özgür olmayan bir seçim sürecinin içerisinde olunduğunu göstermektedir. Temsilin özgür olmadığı yerde demokrasinin ve dolayısıyla vergi demokrasisinin de gelişme gösteremeyeceği açıktır.

2. Seçim Süreci

Seçim süreci, bir ülkede yapılan seçimlerin hangi koşullarda gerçekleştiğine ilişkin olan ilerlemedir. Bu süreç, sadece propaganda dönemi ile başlayıp seçim sonuçlarının açıklanması ile sona ermez; aynı zamanda seçim kanunlarının eşit ve adilliği ile de ilgilidir. Dolayısıyla seçim süreci kavramı, belirli bir zaman dilimini ifade etmekten öte bir sistemi tanımlamak için kullanılmaktadır. Seçimlerin yönetimi olarak da adlandırabileceğimiz bu süreç; seçmenlerin belirlenmesi, seçime giren parti ve adaylıkların değerlendirilmesi, oy verme işleminin gerçekleştirilmesi ile oyların sayımını ve ayrılmasını temel almaktadır.[238]

---

[236] Yasin AYDOĞDU, **Seçim Sistemleri ve Türkiye**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s.99.
[237] Yusuf Şevki HAKYEMEZ, *"Temsilde Adalet ve Yönetimde İstikrar İlkeleri Açısından Seçim Barajı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı"*, **EÜHFD**, C.XI, Sa.1-2, 2007, s.23.
[238] Alan WALL ve diğerleri, **Electoral Management Design: The International IDEA Handbook**, Stockholm, International IDEA, 2006, s.5.

Seçim süreci kavramı ile varılmak istenen amaçlardan ilki, devlet başkanı konumunda olan kişinin ve ulusal parlamentonun adil ve özgürce seçilip seçilmediği konusudur. Bu bakımdan; seçimlerin ulusal/uluslararası seçim izleme örgütlerince özgür ve adilce izlenip izlenmediği, seçimlerin siyasi amaçlarla lüzum yokken ertelenip ertelenmediği; seçmenlerin ve adayların kayıtlarının zamanında, eksiksiz ve doğru olarak yapılıp yapılmadığı, adayların propaganda süresince özgürce konuşma yapması, toplantı düzenlemesi ve medyayı kullanmasının engellenip engellenmediği; gizli oylama veya eşdeğeri bir sistemin uygulanıp uygulanmadığı; seçmenlerin baskı ve sindirme olmadan kendi seçtikleri partiye oy verip veremedikleri; sayımın şeffaf olarak yapılıp sonuçların halka doğru bir şekilde duyurulup duyurulmadığı; eşit oy hakkının olup olmadığı; askeri darbe ve benzeri müdahalelerin gerçekleşip geçekleşmediği ve seçim sonucunda farklı bir görüşün hâkim olduğu alt kurullarla aradaki ilişkinin siyasi hakları geliştirip geliştirmediği değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Bunun yanında seçim kanunları ve sisteminin adil olup olmadığı da seçim süreci kavramının göstergelerinden biridir. Bu bakımdan ise; seçimlerin yürütülmesi için açık, ayrıntılı ve adil bir yasal çerçevenin var olup olmadığı; seçim komisyonları veya diğer yetkili kuruluşların hükümetten ya da diğer baskı unsurlarından bağımsız ve özgür olarak hareket edip edemedikleri; seçim komisyonu üyeliklerinin adil ve dengeli olarak dağıtılıp dağıtılmadığı; seçim komisyonları veya diğer yetkili kuruluşların işlerini etkili ve yetkin olarak yapıp yapmadığı; vatandaşların genel ve eşit oy haklarını kullanıp kullanamadıkları; seçim bölgelerinin adilce tayin edilip edilmediği; seçim sisteminin bazı siyasi görüşlere avantaj sağlamak ya da seçim sonuçlarını etkilemek için değiştirilip değiştirilmediği değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Seçim sürecinin yukarıda belirtilen unsurlara uygun bir şekilde yürütülmesi halinde seçmenlerin temsil iradesinin yönetime daha sağlıklı bir şekilde yansıyacağı açıktır. Bu sayede demokrasiye olan inanç pekişecek ve dolaylı olarak vergi demokrasisi de olumlu gelişme gösterecektir.

3. Seçimlere Katılım

Seçim hukukunun temel ilkelerinden biri olan serbestlik ilkesi özgür ve demokratik bir yönetimin temeli sayılmaktadır. Bu ilke uyarınca, seçmenlerin hiçbir siyasi veya ekonomik baskı altında olmadan oy kullanabilmeleri güvence altına alınmaktadır. Bunun yanında seçimlere katılımın da zorunlu tutulmaması, serbestlik ilkesinin kapsamına dâhil edilmektedir.[239]

Ancak seçimlere katılımın az olduğu ülkelerde demokrasinin tezahürünün de eksik sonuçlar doğuracağı ileri sürülebilmektedir. Seçimlere katılım, her şeyden önce bir seçmen eylemi olarak sosyolojik arka plana dayanmaktadır. Bu bakımdan demokrasilerde oy verme araştırmaları ve kamuoyu yoklamaları ile seçmenlerin büyük bir kesiminin bilgi temeli ortaya konmaya çalışılmış ve ilgisizlik veya siyasetten uzaklaşmanın yaygınlaştığı belirlenmiştir.[240] Seçmenlerin büyük bir kısmı duygusal eğilimleri ölçüsünde seçimlere katılım sağlamaktadır. Bu sebeple bazı ülkelerde, oy verme işlemini kamu görevi sayan mecburi oy usulüne işlerlik kazandırılmıştır. Nitekim ülkemizde de oy vermemek, idari para cezası ile müeyyidelendirilmiş[241] ve bir anlamda mecburi tutulmuştur.

Seçimlere katılımda seçmen ilgisizliğinin sebepleri olarak ise devlete olan güven ve temsilin sağlıklı bir şekilde sağlanıp sağlanmadığı olguları gösterilebilir. Devlete güven, vatandaşların devlet idaresinin eylem ve işlemlerine güvenidir. Başka bir ifadeyle hukuk devleti ile ilişkilendirilerek; devlet yönetiminin hukuka uygun davranması ve vatandaşların hukuki güvenlik[242] hakkını gözetmesi dolayısıyla vatandaşların geliştirdikleri içsel aidiyet ve itimat duygusudur. Temsilin sağlıklı olarak sağlanıp sağlanmadığı olgusu ise, devlet tüzel kişiliğinden ayrı olarak siyasal düzlemde seçmenlerin kendilerini yakın hissettikleri görüşleri parlamentoya yansıtıp yansıtamadıkları ile ilgilidir. Seçmenlerin temsil edilmeyeceklerine ilişkin yargıları

[239] KARAMUSTAFAOĞLU, s.158,159.
[240] SARTORI, s.137.
[241] 2839 Kanun numaralı Milletvekili Seçim Kanunu m.63 uyarınca; seçmen kütüğünde kaydı ve sandık listesinde oy kullanma yeterliliği bulunduğu halde, milletvekilliği genel ve ara seçimlerinde meşru mazeretleri olmaksızın katılmayanlara ilçe seçim kurulu başkanı tarafından para cezası uygulanmaktadır.
[242] Hukuki güvenlik ilkesi; normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Bkz. Any. Mah. Kararları: E.2007/115, K.2009/80, K.t.11.6.2009.

seçime katılımlarını olumsuz etkilemektedir. Aynı şekilde devlete olan güvenin azaldığı durumlarda da seçmenlerde yönetime katılma isteği azalabilmektedir.

Konumuz bakımından değerlendirildiğinde demokrasilerin vazgeçilmez unsuru olan seçimlerde katılım oranları, vatandaşların yönetime ortak olması bakımından büyük önem taşımaktadır. Seçime katılım, oransal olarak ortaya konabilen ve dolayısıyla ölçülebilen bir faktör olarak vergi demokrasisine etki etmektedir.

4. Çoğulcu Siyaset

Hukukun üstünlüğü ilkesinin benimsendiği ve bireysel hak ve özgürlüklerin güvence altında olduğu çoğulcu demokrasilerde parlamentonun ve parlamentodaki çoğunluğun üstünlüğü tabiidir ancak bu güvenceler dolayısıyla sınırsız değildir.[243]

Çoğulcu siyaset kavramının göstergelerinden biri; vatandaşların farklı siyasi partiler veya diğer siyasi örgütlenmeler kurma özgürlüğünün olup olmadığı ve sistemin bu oluşumların diğer parti/örgütlenmeler ile rekabet etmesine izin verip vermediği hususudur. Bunun için; siyasi partilerin kurulmasında ve bunlara üyelikte yasal olarak veya uygulamada engellemelerle karşılaşılıp karşılaşılmadığı; partilerin toplantı, gösteri ve benzeri barışçıl aktiviteler yaparken ayrımcılığa uğrayıp uğramadıkları; parti üyeleri veya liderlerinin bu barışçıl aktiviteler sonucunda hapsedilmesi, tehdit edilmesi, taciz edilmesi, ya da şiddetli saldırılara maruz kalması durumlarının olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Bir diğer gösterge olarak, muhalefetin oy oranını ve elde ettiği desteği artırmak için önemli ve gerçekçi fırsatlarının olması da önem taşımaktadır. Bunun için; muhalefet partilerinin oy oranını artırmasını ya da seçimlerdeki rekabetlerini engelleyici çeşitli yasal veya idari kısıtlamalarda bulunulup bulunulmadığı; yasal olarak muhalefet etme yetkilerinin tanınıp tanınmadığı, muhalefet partisi üyelerinin veya liderlerinin, barışçıl aktiviteleri sonucunda hapsedilmesi, tehdit edilmesi, taciz edilmesi, ya da şiddetli saldırılara maruz kalması durumlarının olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[243] Bülent YAVUZ, *"Çoğulcu Demokrasi Anlayışı ve İnsan Hakları"*, **GÜHFD**, C.XIII, Sa.1-2, 2009, s.294, 299.

Çoğulcu siyaset kavramının diğer göstergesi ise, vatandaşların siyasi tercihlerinde ordu, dış güçler, totaliter partiler, dini hiyerarşi, ekonomik oligarşi veya benzeri güç odaklarının baskılarından ne kadar uzak olduklarıdır. Bu konuda; bu tür odakların seçmenlere rüşvet verip vermedikleri; siyasi tercihleri değiştirmek için seçmenlere veya siyasi figürlere sindirme, taciz ya da saldırılarda bulunup bulunmadıkları; hükümet politikası ve faaliyetlerinde askeri kontrolün ya da dış ülkelerin baskı ve etkilerinin olup olmadığı değerlendirilmektedir.

Son gösterge olarak; kültürel, dini, etnik veya diğer azınlık gruplarının siyasi haklarının ve seçim olanaklarının tam olarak tanınıp tanınmadığına bakılmaktadır. Bunun için; çeşitli siyasi partilerin azınlıkları ilgilendiren konuları ele alıp almadıkları; hükümetin yasal olarak veya uygulamada azınlıkların parlamentolara girmesini engelleyip engellemediği ve siyasi partilerin barışçıl ve demokratik değerleri zedeleyen etnik köken, kültür veya dine dayanıp dayanmadıkları değerlendirme konusu yapılmaktadır.

Demokrasinin bir unsuru niteliğini taşıyan çoğulcu siyaset anlayışı ile çoğunluğun iktidarında azınlık gruplarının da yönetime ortak olabilmesi imkânı tanınmaktadır. Bu sayede bir toplumda yaşayan her gruptan kitlenin temsil iradesinin gözetilmesi sağlanmakta ve dolaylı olarak vergi demokrasisinde de gelişme görülebilmektedir.

5. Devletin İşlerliği

Devletin işlerliği; yürütme erki olarak hükümet üyelerinin, yasama erki olarak ise özgürce seçilmiş temsilcilerin hem yasama faaliyetleri hem de yürütme faaliyetleri bakımından bağımsızlığı ile ilgilidir. Buna "siyasal özgürlük" de denmektedir.[244] Bu bakımdan öncelikle, özgürce seçilmiş olan yürütmenin başının ve ulusal yasama temsilcilerinin hükümet politikasına karar verebilmesi beklenmektedir. Seçilmiş adayların parti içinde usulüne uygun olarak belirlenip belirlenmediği; atanmış olan veya seçimle gelmemiş diğer hükümet mensuplarının seçilmiş temsilcilerin faaliyetlerini engellemeleri ya da müdahalede bulunup bulunmadıkları; suç çetesi, ordu veya dış

[244] SARTORI, s.364.

ülkeler gibi devlet dışı aktörlerin seçilmiş temsilcilerin faaliyetlerini engellemeleri ya da müdahalede bulunup bulunmadıkları değerlendirilmektedir.

Devletin işlerliğinin bir diğer göstergesi yolsuzluklara karşı tutumudur. Buna göre; yolsuzlukları önleyici, tespit edici ve cezalandırıcı yasal düzenlemeler veya programların uygulamaya konup konmadığı; hükümetin yolsuzluğu artırma ihtimali olan bürokratik düzenlemelerden sıyrılıp sıyrılmadığı; siyasi baskı ve etkilerden bağımsız denetim ve soruşturma organlarının var olup olmadığı; hükümet yetkililerince ve özellikle farklı siyasi unsurlara karşı yöneltilen yolsuzluk iddialarının tarafsızca soruşturulup yargılamasının yapılıp yapılmadığı; yolsuzluk iddialarına medyada ne kadar yer verildiği; gazeteciler, aktivistler ve soruşturmacıların rüşvet ve yolsuzlukları aktarırken kendilerini güvende hissedebilmeleri için gerekli hukuki korumanın sağlanıp sağlanmadığı konuları değerlendirilmektedir.

Son olarak, hükümetin seçmenlere karşı açık ve şeffaf bir tutum sergilemesi ve hesap verebilirlik düzeyi de devletin işlerliğinin etkileyen göstergelerden sayılmaktadır. Bunun belirlenmesinde ise; sivil toplum örgütleri, çıkar grupları, gazeteciler ve diğer vatandaşların askıdaki politika ve düzenlemelere ilişkin görüş bildirmeleri veya etki göstermeleri imkânının olup olmadığı; vatandaşların devlet faaliyetleri ile ilgili bilgi edinme ve dilekçe verme haklarının olup olmadığı; bütçe yapım aşamasının yasama değerlendirmesi ve kamu denetimine tabi olup olmadığı; kamu harcamalarının detaylı raporunun zamanında yayınlanıp yayınlanmadığı; kamu ihalelerinin şeffaf bir şekilde yapılıp yapılmadığı; hükümet yetkililerinin mal varlığı beyanlarının kamuya ve medya denetimine açık ve doğrulanabilir olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Devletin işlerliği, yozlaşma ve temiz toplum arayışı çerçevesinde düşünüldüğünde açık ve şeffaf bir yönetim anlayışının etkin kılınması çabasının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.[245] Bu sayede halkın yönetimi denetlemesi ve yönetimin de sorumluluk alarak faaliyet göstermesi amaçlanmaktadır. Dolayısıyla demokrasinin güçleneceği bir ortam oluşturulmaktadır.

[245] Daha geniş bilgi için bkz. Asuman ALTAY, **Yozlaşma ve Temiz Toplum Arayışları**, Ankara, Doğuş Matbaası, 1994.

6. Düşünce ve İfade Özgürlüğü

Düşünce ve ifade özgürlüğü, ancak liberal-demokratik bir toplum, hukuk ve devlet düzeninde mümkündür.[246] Düşünce özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüklerini de içerisinde barındırmaktadır. Bunlar mutlaktır; salt düşünce hiçbir surette kısıtlanamaz. Ancak düşüncenin tezahürü olan ifade özgürlüğü, belirli şartlar altında kısıtlamalara maruz bırakılabilmektedir. Günümüzde çağdaş hukuk sistemlerinin kabul ettiği bu sınırlamalar AİHS 10.maddesinden kaynaklanmaktadır. Bu maddeye göre ifade özgürlüğünün kullanılması; "yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir".

Düşünce ve ifade özgürlüğünün ölçülmesinde kullanılan göstergelerden biri olarak özgür ve bağımsız medya ile diğer ifade unsurlarının varlığına bakılmaktadır. Bunun için; yazılı, görsel ve internet medyasına sansür uygulanıp uygulanmadığı; özellikle hükümet yetkililerinin yolsuzlukları gibi hassas politik olayları aktarırken gazeteciler arasında oto sansürün yaygın olup olmadığı; hükümet yetkililerini ve politikalarını inceleyen gazetecilere ağır para cezaları veya hapis cezası uygulanıp uygulanmadığı; başkan ve diğer hükümet üyelerinin şeref ve haysiyetine karşı bir suç tanımlaması yapılıp yapılmadığı ve yapılmışsa bu kanunların ne sıklıkla uygulandığı; devlet televizyonunda hükümet propagandası yapılıp yapılmadığı ve diğer özel kanallarda da bu yönde bir uygulamanın olup olmadığı; hükümetin medya içeriğine müdahale edip etmediği; gazetecilerin tehdit edilmesi, tutuklanması, saldırıya uğraması ve hatta öldürülmesi halinde adil ve etkili bir soruşturma ve yargılamanın yapılıp yapılmadığı; sanatsal faaliyetler gibi diğer ifade unsurlarının politik amaçlarla yasaklanıp yasaklanmadığı değerlendirilmektedir.

Düşünce ve ifade özgürlüğünün sağlanmasında bir diğer unsur olarak, dini kurum ve örgütlerin inançlarını yerine getirmelerinde ve kendilerini ifade etmelerinde

[246] Zeki HAFIZOĞULLARI, *"Liberal-Demokratik Toplum, Hukuk ve Devlet Düzeninde İfade Hürriyetinin Sınırı"*, **TBB Dergisi**, Yıl.17, Sa.55, Kasım-Aralık 2004, s.87,88.

özgür olmaları gösterilmektedir. Bu bakımdan; dini kurumlara kayıt şartlarının bu kurumların işleyişini engelleyecek ölçüde ağır olup olmadığı; dini grupların üyelerinin misyonerlik faaliyetleri dolayısıyla yetkililer tarafından cezalandırılması, tutuklanması, taciz edilmesi veya saldırıya uğraması hallerinin olup olmadığı; dini faaliyetler ve ifadelerin devlet dışı unsurlar tarafından şiddet veya tacizle engellenip engellenmediği; hükümetin dini liderleri ataması veya atanmasında etkisinin olup olmaması; hükümetin dini kitap ve diğer materyallerin basım ve dağıtımı ile vaazların içeriğini kontrol edip etmediği; dini binaların inşaatının yasaklı veya kısıtlı olup olmadığı; din eğitiminde kısıtlamalar olması ya da zorunlu din eğitiminin olup olmadığı ve bireylerin dini inanç ve uygulamalardan kaçınma haklarının olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Bunlardan başka, akademik özgürlük ve eğitim sisteminde siyasi telkinlerden bağımsızlık da düşünce ve ifade özgürlüğünün gelişiminde bir gösterge olmaktadır. Bunun değerlendirilmesinde; öğretmenler ve akademisyenlerin, siyasi veya yarı siyasi nitelikteki akademik faaliyetlerini yürütmelerinde fiziksel şiddet veya tehdit korkusu olmadan bağımsızca davranıp davranamadıkları; hükümetin okul müfredatlarını siyasi amaçlarla kontrol edip etmediği; siyasi nitelikteki konuları ele alan öğrenci birliklerinin çalışmalarının engellenip engellenmediği; hükümet veya okul yönetiminin, öğrencilere belirli bir siyasi figürü desteklemesi ya da desteklememesi konusunda baskı yapıp yapmadığına bakılmaktadır.

Son olarak, özel toplantıların açık ve özgür olup olmadığı hususu da düşünce ve ifade özgürlüğü ile ilişkilendirilmektedir. Bireylerin siyasi niteliği olan özel toplantılar düzenleme hakkının olup olmaması; kişisel çevrimiçi iletişim araçlarını kullananların eleştirel paylaşımları dolayısıyla cezalandırılması, taciz edilmesi veya şiddet görmesi durumlarıyla karşılaşıp karşılaşmaması; hükümetin, kamu gözetimi yapması ve karşı görüşteki grupların yazışmalarını raporlaması için birilerini görevlendirip görevlendirmemesi halleri bu hususun niteliğine etki etmektedir.

7. Organizasyon ve Örgütlenme

Organizasyon ve örgütlenme kavramları birbirlerinin yerine kullanılmakla birlikte, toplum halinde yaşayan ve grup olarak bir araya gelerek sosyal veya ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş olan insan toplulukları olarak karşımıza

çıkmaktadır.[247] Bu hakkın günümüz çağdaş hukuk düzenlerindeki yansıması, toplantı ve dernek kurma özgürlüğü ile çalışma alanına ilişkin olarak sendikalaşma özgürlüğü olmaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki bu başlık altında bir unsur olarak yer alan sendikalaşma özgürlüğü, ileride incelenecek olan sendikalaşma başlığından ayrılmaktadır. Burada sendikalaşma oranından ziyade aşağıda açıklanan göstergeler çerçevesinde genel olarak organizasyon ve örgütlenme hakkının işlerliğine ilişkin bir değerlendirme amaçlanmaktadır.

Organizasyon ve örgütlenme kavramının ölçülebilir hale gelmesini sağlayan unsurlarından ilki toplantı ve gösteri düzenleme hakkı ve kamuya açık tartışma toplantıları yapma özgürlüğünün mevcut olmasıdır. Bu özgürlüklerin uygulamasını gösteren hususlar; özellikle siyasi nitelikte olan barışçıl gösterilerin yasaklanıp yasaklanmadığı; barışçıl gösteriler düzenlemek için izin almanın ağır koşullara tabi olup olmadığı; barışçıl gösterilere katılanların tutuklanması, tehdit edilmesi veya saldırıya uğraması hallerinin gerçekleşip gerçekleşmediği; barışçıl protestocuların bu haklarını kullanmalarının engellenmesi için polis tarafından gözaltına alınıp alınmadığı değerlendirilmektedir.

Bir diğer gösterge, sivil toplum örgütlerinin özgürce faaliyet gösterebilmeleridir. Bu konuda; kuruluş, üyelik gibi yasal işlemlerin bu sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini özgürce gerçekleştirebilmesini engellemek amacıyla ağırlaştırılıp ağırlaştırılmadığı; bu örgütlerin mali durumlarına ilişkin yasal düzenlemelerin ağır şartlar içerip içermediği; bu örgütlerin kurucuları ve bağışçılarının hükümet baskısına maruz kalıp kalmadıkları; bu örgütlerin üyelerinin faaliyetleri dolayısıyla taciz edilmesi, tutuklanması, tehdit edilmesi veya saldırıya uğraması hallerinin gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirmeleri önem kazanmaktadır.

Son olarak işçi sendikalarının ve köylü örgütlenmelerinin özgürlüğünün tanınması ve bunların etkili bir şekilde toplu sözleşme yapma haklarının bulunması da organizasyon ve örgütlenme hakkı içerisinde bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan ise; işçi sendikalarının kurulması ve işleyişlerinin hükümetten bağımsız olup olmadığı; çalışanların, hükümet veya işverenleri tarafından belirli sendikalara üye olmaya zorlanıp zorlanmadığı; grev hakkının tanınıp tanınmadığı; sendikaların toplu

[247] Narasimhan ANAND / Richard L. DAFT, *"What is The Right Organization Design?"*, **Organizational Dynamics**, Vol.36, No.4, 2007, s.329,333.

sözleşme görüşmeleri yapabilmesi ve bu sözleşmelerin yerine getirilip getirilmediği; meslek kuruluşlarının özgürce ve hükümet müdahalesi olmaksızın çalışmasına izin verilip verilmediği değerlendirilmektedir.

8. Hukukun Üstünlüğü

Hukukun üstünlüğü, kanunu uygulayan makam ve mercilerin, yasal düzenlemelerin lafzına ve ruhuna ne kadar uygun hareket ettikleri ve bu hareket neticesinde ortaya çıkan hükümlerin bu hükümleri veren makam ve merciler dâhil ne kadar bağlayıcı olduğu ile ilgilidir. Hukukun üstünlüğü ilkesinin kişi bakımından konusunu insan hakları ve temel özgürlükler; devlet bakımından ise kuvvetler ayrılığı oluşturmaktadır.[248]

Hukukun üstünlüğü kavramının ölçülebilmesi için kullanılan göstergelerden ilki, yargı organının bağımsızlığı kavramıdır. Bu konuda; yargı organlarının hükümetten veya diğer siyasi, ekonomik ve dini baskılardan sıyrılıp sıyrılamadığı; yargıçların adil ve tarafsız bir şekilde atanıp atanmadığı; yargıçların adil ve tarafsızca hüküm kurup kurmadıkları veya hükümlerinde hükümetin ya da diğer bazı grupların çıkarlarını gözetip gözetmediği; yasama, yürütme ve diğer devlet organlarının mahkeme kararlarını yerine getirip getirmedikleri değerlendirilmektedir.

Bir diğer gösterge, hukukun üstünlüğü kavramının hem hukuki hem de adli konular bakımından geçerli olup olmadığıdır. Bunun sonucu olarak polis teşkilatının da doğrudan sivil kontrol altında bulunması gerekmektedir. Özellikle masumiyet karinesi başta olmak üzere sanık haklarının tanınıp tanınmaması; gözaltına alınanların bağımsız ve yetkin bir avukata erişme hakkının olup olmaması; sanıkların adil, halka açık ve uygun sürelerle bağımsız, tarafsız ve yetkili bir mahkeme tarafından yargılanıp yargılanmadıkları; savcıların siyasi kontrol ve baskılara maruz kalıp kalmamaları; kolluk kuvvetleri üzerinde yasama, yürütme ve yargı organları aracılığıyla demokratik ve etkin bir devlet kontrolünün olup olmaması; kolluk kuvvetlerinin suç çetesi veya ticari çıkar grupları gibi devlet dışı unsurların etkisinde kalıp kalmadığı değerlendirmeleri bu geçerliliğin unsurlarını oluşturmaktadır.

[248] Yaşar KARAYALÇIN, *"Hukukun Üstünlüğü (Kavram-Bazı Problemler)"*, **AÜSBFD**, C.47, Sa.3, 1992, s.204.

Hukukun üstünlüğünün bir diğer göstergesi olarak siyasi terör, haksız hapis, sürgün ve işkenceden korunma hakkının bulunup bulunmadığı gösterilmektedir. Kolluk kuvvetlerinin keyfi tutuklama ve gözaltı yapmaları veya hukuksuz delil imal etmeleri; tutuklama ve sorgulama sırasında aşırı güç veya işkence uygulanması; tutukevleri ve karakolların insanlık onuruna yaraşır düzeyde olması; vatandaşların haklarının devlet yetkilileri tarafından ihlali halinde dilekçe ve tazminat hakların tanınması; belirli gruplara karşı veya genel olarak toplum içerisinde şiddet eğilimlerinin yaygın olup olmaması; nüfusun bir kesiminin iç uyuşmazlıklar veya iç savaş dolayısıyla fiziksel zarara uğraması ya da taşınmaya zorlanması gibi durumlarla karşı karşıya kalıp kalmaması üzerinde durulmaktadır.

Ayrıca hukukun üstünlüğünün tesisinden bahsedebilmek için yasalar, politika ve uygulamanın ülkede bulunan tüm insanlara eşit muamele gösterilmesini garanti ediyor olması gerekmektedir. Bunun değerlendirilmesinde ise; çeşitli gruplara dâhil olanların insan haklarını kanun önünde eşitlik ilkesi gereğince tam olarak muhafaza edip edemedikleri; bu tür gruplara karşı yaygın şiddet eylemlerinde bulunulup bulunulmadığı ve bulunulması halinde faillerinin ortaya çıkartılması; bu tür gruplara karşı yasal veya fiili olarak istihdam, eğitim, barınma gibi alanlarda ayrımcılık yapılması; kadın erkek eşitliği; yabancıların uluslararası alanda tanınmış insan haklarından yararlanıp yararlanamaması; mültecilere ilişkin uluslararası hakların tanınıp tanınmaması konularına bakılmaktadır.

1990'da yeni bir demokrasi çağı düşüncesi ile kabul edilen Paris Şartı ile demokrasinin temeli olarak, insanın kişiliğine saygı ve hukukun üstünlüğü ilkeleri sayılmıştır.[249] Kimsenin hukukun üstünde olmadığı ve hiçbir zümreye ayrıcalıkların tanınmadığı, herkesin kanun önünde eşit olduğu toplumlarda demokratik düzenin işlerliği artmaktadır. Vergiye ilişkin konular bakımından da hukukun üstünlüğü ilkesi geçerlilik taşıdığından, mükelleflerin vergi sistemine ilişkin bağlılıkları pekişmekte ve vergiye uyumun artması dolayısıyla vergi demokrasisi de olumlu etkilenmektedir.

[249] Melda SUR, *"Paris Şartı'nda İnsan Hakları"*, **AÜSBFD**, C.47, Sa.3, 1992, s.307.

9. Kişi Hak ve Hürriyetleri

Vergi demokrasisine etki eden ölçülebilir demokrasi faktörlerinden bir diğeri kişi hak ve hürriyetlerinin güvenceye alınmış olmasıdır. Burada kastedilen, hukuk düzenince tanınmış olan temel haklar ve hürriyetlerden daha geniş kapsamlı olarak bir takım hak ve hürriyetlerin genel olarak değerlendirmeye esas tutulmasıdır. Bunlar demokrasi teorisinde liberal özgürlükler olarak da geçmektedir.[250]

Bu bakımdan ilk olarak, vatandaşların seyahat etme, ikamet yeri seçme, çalışma ve yükseköğrenim haklarını özgürce kullanabilmeleri beklenmektedir. Bunun değerlendirmesinde; yurtdışı seyahatlerinin bir kısıtlamaya tabi olup olmaması; ülke içinde ikamet değiştirmek için devletin veya devlet dışı unsurların izninin gerekip gerekmediği; kişinin niteliği ve istihdam yerinin belirlenmesinde devletin veya devlet dışı unsurların kararı ya da etkisinin olup olmadığı; seyahat etme, ikamet veya iş değiştirme ya da yükseköğrenim kurumuna girmek için gerekli olan belgelerin temininin rüşvet gibi teşvik unsurlarıyla sağlanıp sağlanmadığı hususları göz önüne alınmaktadır.

Vatandaşların mülkiyet hakkının tanınması ve özel teşebbüs kurabilmeleri de kişi hak ve hürriyetlerinin göstergelerinden sayılmaktadır. Bu durum; kişilerin yasal olarak ve herhangi bir baskıya maruz kalmadan arazi veya diğer gayrimenkuller alabilmesi ya da satabilmesi; kamulaştırma durumunda mal sahibine zamanında ve yeterli ödemenin yapılması; kişilerin özel teşebbüs kurması ve işletmesi için gerekli izin, lisans gibi yükümleri yerine getirebilmelerinin makul düzenlemelere bağlanmış olması ve bu tür belgelerin edinilmesinde rüşvet gibi teşvik unsurlarının kullanılmaması; özel teşebbüslerin faaliyetlerinin dış unsurlar tarafından engellenmemesi şekillerinde değerlendirmeye alınmaktadır.

Cinsiyet eşitliği, eş ve aile büyüklüğünü seçme hakkı da dâhil olmak üzere kişilerin sosyal özgürlüklerinin tanınması ve korunması da kişi hak ve hürriyetlerinin göstergelerindendir. Kadına karşı şiddetin önlenmesi ve faillerinin yargı önüne çıkarılması; fuhuşun önlenmesi için devletin gerekli önlemleri alması; kadınların yasal olarak veya uygulamada mülkiyet, miras, boşanma usulü ve velayet gibi ekonomik ve

[250] SARTORI, s.373-378.

sosyal konularda ayrımcılığa uğrayıp uğramadığı; devletin, eş seçiminde kişileri doğrudan veya dolaylı olarak belirli kişilerle evlenmeleri hususunda zorunlu tutması, çocuk evliliğini önleyecek düzenlemeleri yerine getirmemesi, başlık parası gibi uygulamaları desteklemesi ve evlilik dışı ilişkileri suç sayması; çocuk sayısını devletin belirlemesi; devletin ya da özel kurumların kişileri dini, kültürel veya etnik olarak kısıtlaması halleri bu hususta değerlendirilmektedir.

Son olarak, fırsat eşitliğinin sağlanması ve ekonomik sömürünün engellenmesi de kişi hak ve hürriyetlerinden sayılmaktadır. Bu bakımdan; devletin ekonomi üzerinde sıkı bir kontrol uygulayıp uygulamadığı; büyük devlet teşebbüslerinin ekonomik getirilerinden nüfusun sadece ayrıcalıklı kesiminin mi yoksa tüm nüfusun mu faydalandığı; özel sektörün ekonomi üzerindeki etkisinin tekelcilik boyutuna ulaşıp ulaşmadığı; yükseköğrenime ve işe girişlerde kayırmacılık, rüşvet gibi hususların yaygın olup olmadığı; etnik veya dini azınlıklar gibi grupların belirli ekonomik yardımlardan daha az yararlandırılıp yararlandırılmadığı; devlet veya özel sektör işverenlerinin haksız yere ücret kesintileri yapması, çalışanlarını tehlikeli koşullarda çalışmaya zorlaması gibi hallerle istismar edip etmediği değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Tüm bu sayılan değerlendirmelerle birlikte, bir ülkedeki kişi hak ve hürriyetlerinin işlerliği ölçülebilir hale getirilebilmektedir. Bahsi geçen göstergeler, birey olarak insanın kişiliğini ve çevresini geliştirmesine, sosyal adaletin gerçekleşmesine ve hukuki korunma hakkının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Bu sayede kişi hak ve hürriyetlerinin gelişmiş olduğu toplumlarda demokrasinin de olumlu etkileneceği kabul edilebilmektedir.

10. Sendikalaşma

Sendika kavramı, işçilerin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla kurulmuş olan tüzel kişiliğe sahip örgütlenmeleri ifade etmektedir.[251] Tarihi olarak; sendikacılık faaliyetlerinin ilk defa İngiltere'de sanayi devrimi sonucunda ortaya çıkan işçi sınıfının iktisadi, sosyal ve siyasi sorunlarının

[251] Nizamettin AKTAY / Kadir ARICI / E. Tuncay SEYNEN KAPLAN, **İş Hukuku**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2011, s.247.

çözülmesi amacıyla başladığı kabul görmektedir.[252] Dünyada yeni olarak kabul edilen bu sınıfa mensup kişi sayısının hızla artması ve dönemin kötü çalışma koşulları, işçileri toplu hareket etme yoluna sevk etmiş; bunun sonucu olarak ise, siyasi açıdan ağırlığı olan bağımsız sendikal organizasyonlar ortaya çıkmıştır.

Sendikanın unsurları çeşitlendirilebileceği gibi, genel kabul gördüğü şekliyle, amaç, tüzel kişilik, bağımsızlık ve demokratiklik olarak sayılmaktadır.[253] Bunlardan amaç unsuru, tanımda da belirtildiği üzere, çalışma düzeninde, iktisadi ve sosyal hak ve menfaatlerin korunması ve geliştirilmesidir. Bu amacı aşan faaliyetler sendikal faaliyet olarak kabul görmemektedir. Tüzel kişilik unsuru ise, sendikaların kişi topluluğu olmaları ve kendi başına hukuki hareket kabiliyetine haiz olabilmesi için gerekli görülmektedir. Bağımsızlık unsuru, sendikaların hükümet, işveren veya diğer özel ya da kamu kurumlarından ayrı ve bağımsız olarak faaliyet göstermesini gerektirir. Bağımsızlığını kaybeden sendikalar, sendika olma niteliklerini de kaybederler.[254] Son olarak demokratiklik unsuru ise, sendikaların tüm bu diğer unsurları gerçek anlamıyla taşıyabilmesi için gerekli olan demokratik toplum yapısı içerisinde var olmalarının bir sonucudur. Başka bir deyişle sendikaların ilk olarak demokratik toplum sistemini kabul etmesi ve sendika içi demokrasiyi gerçekleştirmesi beklenmektedir.[255]

Bir ülkenin sendikalaşma oranı, o ülkenin demokrasi seviyesiyle bağlantılı görülmektedir. Nitekim sendikal faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde işlemesinde demokratik toplum düzeninin etkisi yadsınamaz. Örgütlü mücadele bağlamında, ekonomik ve sosyal olarak korunma ihtiyacı olan kesimin bu ihtiyacına karşılık bulabilmesi, ancak onları dinleyen bir yönetim anlayışı içerisinde gerçekleşebilir. Bu durum konumuz özelinde aynı zamanda mükellef olan ve toplumun büyük bir kesimini oluşturan işçi ve memur sınıfının, demokrasinin gelişimine paralel olarak hak ve menfaatlerini koruyup geliştirebilmesi adına önemli bir gösterge oluşturmaktadır. Bu açıdan, demokrasi seviyesini geliştiren her unsur gibi, sendikalaşma oranı da vergi demokrasisini etkileyen ölçülebilir faktörler arasında sayılabilmektedir.

---

[252] İbrahim Erol KOZAK, *"İşçi Sendikalarının Tarihi Gelişimi"*, **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, Sa.37-38, 1992, s.65,66. İngiltere gibi bazı ülkeler bakımından sendikaların tüzel kişiliğe sahip olması zorunlu değildir ya da tüzel kişiliği tanınmamaktadır. Ancak genel hukuki düzen içerisinde ülkemiz dâhil çoğu ülkenin, sendikaların tüzel kişiliğe sahip olmasını zorunlu tuttukları görülmektedir.

[253] AKTAY / ARICI / SEYNEN KAPLAN, s.248-252.

[254] Kadir ARICI, "*Devletçe Kamu Görevlileri Sendikalarına Üye Olanlara Toplu Görüşme Primi Ödenmesinin Hukuka Uygunluğu"*, **GÜHFD**, C.XI, Sa.1-2, 2007, s.20.

[255] AKTAY / ARICI / SEYNEN KAPLAN, s.251.

B- EKONOMİK FAKTÖRLER

Vergi demokrasisine etki eden ekonomik faktörler; bir ülkedeki vergi yükü, aylık ortalama gelir, kişi başına düşen gelir, gelir dağılımı oranı, işsizlik oranı, ekonomik büyüme oranı, ülkeye doğrudan yabancı yatırım girişi, kamu harcamalarının gayri safi yurtiçi hasılaya oranı ve enflasyon olarak belirlenebilir. Bunlar rakamsal ifadeler olduğundan ölçülebilir faktörlerden sayılmaktadır.

1. Vergi Yükü (Vergi Gelirleri/Milli Gelir)

Vergi yükü; vergi mükellefi veya sorumlusunun gelirinde meydana gelen eksilmeyi ifade etmekte ve rakamsal olarak vergi ve benzeri gelirlerin milli gelire oranı şeklinde hesaplanmaktadır.[256] Vergi yükü, sadece belirli bir vergi tutarını değil; vergi ile gelir ve servet arasındaki ilişkiyi ve belirli bir dönem içinde devlet ve diğer kamu tüzel kişilerine yapılan ödemeler ile mükelleflerin aynı dönem içerisinde elde ettikleri gelirleri arasındaki oransal ilişkiyi de ifade etmektedir.[257]

Vergi yükü, net ve gerçek vergi yükü olarak ayrılabildiği gibi toplam, bölgesel, sektörel, gelir grupları ve kişisel vergi yükü şeklinde de ayrılmaktadır. Bunlardan net vergi yükü; toplanan vergi gelirlerinden transfer harcamaları ve mali yardımların düşülmesiyle kalan miktarın milli gelire oranı olmaktadır. Gerçek vergi yükü ise; net vergi yükü ile yansıyan ve yansıtılan vergilerin de hesaplanarak milli gelire oranlanmasıyla elde edilmektedir.[258] Toplam vergi yükü, ülkede toplanan bütün vergi gelirlerinin milli hasılaya oranı iken diğer belirtilen bölgesel, sektörel, gelir grupları ve kişisel vergi yükleri de belirtilen gruplar açısından elde edilen vergi ödemelerinin gelirle ilişkisi şeklinde hesaplanmaktadır.[259]

Vergi yükünün gelir üzerinde yarattığı etki "objektif vergi yükü" olarak adlandırılmaktadır. Mükellef üzerinde psikolojik olarak yarattığı etki ise "sübjektif (psikolojik) vergi yükü" olarak adlandırılmaktadır.[260] Objektif vergi yükü, yukarıda

[256] Hakan AY, **Kamu Maliyesi**, Ankara, Nobel Yayınları, 2014, s.141.
[257] Haluk ANIL, **Türkiye'de Vergi yükü 1950-1970: Gayrisafi Toplumsal Vergi Yükü Hesabı Üzerine Bir Deneme**, Ankara, Emel Matbaacılık, 1973, s.9.
[258] ÇAŞKURLU / ARSLAN, s.189.
[259] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.501.
[260] NADAROĞLU, s.262.

açıkladığımız şekliyle vergi yükünün teknik ve hesaba dayanan yönünü oluşturmaktadır. Sübjektif vergi yükü ise konumuz açısından önemini mükellef davranışı olması dolayısıyla ön plana çıkarmaktadır.

Her halükarda vergi yükü ile kamu ekonomisi arasında önemli bir ilişki olduğu açıktır. Ülkelerin en büyük gelir kaynağı olan vergilerin mükellefler üzerinde barındırdığı ekonomik ve psikolojik etki, vergi yükü şeklinde rakamsal olarak ifade bulmaktadır. Bu durum mükelleflerde ödedikleri verginin karşılığını alma ihtiyacını güçlendirmekte ve dolayısıyla ödemek istedikleri vergilerin belirlenmesi ve ödedikleri vergilerle oluşan kaynakların yönetilmesine ilişkin karar alma mekanizmalarına katılma isteklerini artırmaktadır. Dolayısıyla vergi yükünün artmasının mükellefleri, demokratik haklarını kullanmaya ittiği söylenebilir. Başka bir deyişle vergi yükü, vergi demokrasisi üzerinde ölçülebilir bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Aylık Ortalama Gelir

Aylık ortalama gelir; hane başına düşen yıllık brüt gelirden, vergiler düşüldükten sonra kullanıma hazır olan net tutarın aylık olarak kalan ortalamasını ifade etmektedir. Ücretli olarak çalışanların aylık ortalama gelirleri genel olarak sabit kalmakla birlikte, serbest çalışanların aylık ortalama gelirleri değişkenlik göstermektedir. Aylık ortalama geliri en belirsiz olan grup ise geçici işlerde çalışanlar bakımından karşımıza çıkmaktadır.[261]

Aylık ortalama gelir, doğrudan yaşam kalitesini etkileyen bir unsurdur. Bu ortalama gelir, aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın aynı konutta yaşayan, temel ihtiyaçlarını birlikte karşılayan kişi veya kişilerden oluşan hane halkının, doğrudan alım gücünü oluşturması açısından hane ekonomisine şekil vermektedir. Hane halkının tüketim harcamaları; zorunlu harcamalar, mal ağırlıklı harcamalar ve hizmet ağırlıklı harcamalar olarak ayrılabilmektedir. Bunlardan zorunlu harcamalar, gıda ve alkolsüz içecekler, giyim ve ayakkabı, konut ve kira harcamaları olmakta; mal ağırlıklı harcamalar, zorunlu harcamalar ile alkollü içecekler ve tütün, mobilya ve ev aletleri harcamaları iken; hizmet ağırlıklı harcamalar sağlık, ulaştırma, haberleşme, eğlence ve

[261] Mahfi EĞİLMEZ, **Örneklerle Kolay Ekonomi**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2015, s.36.

kültür, eğitim hizmetleri, lokanta ve oteller ile çeşitli diğer mal ve hizmet alımlarını oluşturmaktadır.[262]

Hane halkı harcamalarının birincil kısmını zorunlu harcamalar ile mal ağırlıklı harcamalar oluşturmakta; ikincil kısmını ise hizmet ağırlıklı ve daha çok sosyal nitelikli harcamalar oluşturmaktadır. Çeşitli analizler sonucunda, hane halkının gelir seviyesinin arttıkça zorunlu harcamalarının düzenli bir şekilde azaldığı; ancak hizmet ağırlıklı harcamaların ise arttığı gözlenmiştir.[263] Dolayısıyla aylık ortalama gelir düzeyinin artması ile sosyal harcamalara ayrılan pay arasında orantılı bir ilişki mevcuttur. Bu bağlamda ortalama gelirin artırılması için ya vergi yükünün aşağıya çekilmesi ya da geliri artırmaya yönelik maliye politikalarının işler kılınması gerekmektedir. Ancak vergi yükünün azaltılması, kamu gelirlerinin de azalması sonucunu doğuracağından ve yukarıda açıklanan sebeple bu durum, vergi demokrasisine olumsuz etki gösterebileceğinden hane halkının sosyal ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması veya en azından desteklenmesi gerektiği savunulabilir. Bu sayede artırılan aylık ortalama gelir düzeyi, mükellef algısında olumlu sonuçlar yaratarak vergiye uyumu kolaylaştıracak ve vergi demokrasisine olumlu etki gösterebilecektir.

3. Kişi Başına Düşen Gelir

Kişi başına düşen gelir; gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYİH) yıl ortası nüfusuna bölünmesi ile hesaplanan ve teorik bir ölçü olması nedeniyle tek başına sağlıklı bir ortalama olmamasına karşın uluslararası karşılaştırmalar yapmayı hedefleyen bir göstergedir.[264] Kişi başına düşen gelir, toplam yurtiçi hasılanın nüfusa oranı olduğundan sadece bir ortalamayı ifade etmektedir. Bu durum herkesin eşit veya adaletli bir şekilde çıkan ortalama geliri elde ettiğini göstermez. Nüfusun bir kısmı bu ortalama gelirin altında bir gelir elde ederken bir kısmı da üstünde bir gelir elde edebilmektedir.

Hesaplamada gerekli olan ilk unsur olarak gayri safi yurtiçi hasıla, en genel anlamıyla, bir ülkede belirli bir dönemde üretilen bütün nihai malların piyasa fiyatları

[262] Bkz. TÜİK, Hane Halkı Bütçe Anketi Tüketim Harcaması Sonuçları (Türkiye), http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=330, (erişim: 14.08.2016).
[263] Zafer YÜKSELER / Ercan TÜRKAN, **Türkiye'de Hanehalkı: İşgücü, Gelir, Harcama ve Yoksulluk Açısından Analizi**, İstanbul, TÜSİAD Yayınları, 2008, s.46.
[264] EĞİLMEZ, s.44.

üzerinden toplanmasıyla oluşan değeri ifade etmektedir.[265] GSYİH, bu şekilde üretim üzerinden hesaplanabildiği gibi harcamalar ve gelir üzerinden de hesaplanabilmektedir. Başka bir deyişle; toplam üretim, toplam gelir ve toplam harcama birbirlerine eşittir ve hepsi de GSYİH'yi verir. Hesaplamada kullanılan ikinci unsur ise ülkenin yıl ortası nüfusudur. Yıl ortası nüfusu, ülkemiz açısından, Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılan "Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönerge"nin 144. maddesine göre; Haziran ayı sonunda ev halkı tespit fişlerine göre derlenen nüfus istatistiğidir.

Her ne kadar teorik bir ortalama niteliği taşısa da kişi başına düşen gelirin yüksek olması, ülkenin gelişmişliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ancak bu gelişmişlik, ülkenin sadece makro iktisadi gelişmişliğine bağlı olabileceği gibi demokratik gelişmişliğine de bağlı olabilmektedir. Dolayısıyla kişi başına düşen gelir, tek başına vergi demokrasisine doğrudan etki etmemekte; ancak diğer faktörlerle ve özellikle gelir dağılımı ile birlikte değerlendirildiğinde vergi demokrasisini etkileyen ölçülebilir bir faktör olmaktadır.

4. Gelir Dağılımı (Gini Katsayısı)

Kişi başına düşen gelir, ortalama bir miktarı ifade ederken; gelir dağılımının adaletli olup olmadığını belirlemede Gini katsayısı kullanılmaktadır. Dolayısıyla kişi başına düşen gelir değerlendirilirken Gini katsayısının göz önüne alınması, adil ve eşit bir paylaşım için büyük önem taşımaktadır.

Bu katsayı, milli gelirin belirli bir birikimli payı ile onu elde edenlerin birikimli payı arasındaki ilişkiyi ölçen "Lorenz Eğrisi" üzerinden hesaplanmaktadır. Gelir dağılımının tam anlamıyla eşit olduğu halde katsayı sıfır olmakta; gelir dağılımı eşitsizliğinin en yüksek olduğu halde ise bu katsayı bir olmaktadır.[266] Başka bir deyişle gelir dağılımı katsayısı mutlak eşitlik (0) ile mutlak eşitsizlik (1) arasında değişmektedir.

Şüphesiz ki her toplumda kişi başına düşen gelirden daha yüksek miktarda bir gelir elde eden kesim olduğu gibi bu orandan daha düşük gelir elde eden bir kesim de mevcuttur. Burada önemli olan, insan onuruna yaraşır düzeyde bir yaşam standardının

[265] EĞİLMEZ, s.38.
[266] Şadan ÇALIŞKAN, *"Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk"*, **Sosyal Siyaset Konferansları**, Sa.59, 2010/2, s.98,99; EĞİLMEZ, s.45.

sağlanıp sağlanamadığı konusudur. Dolayısıyla gelir dağılımında asıl amaçlanan olgu, bireyler arasında mutlak eşitliğin sağlanması değil, adaletli bir paylaşımın hayata geçirilmesidir.[267]

Gelir dağılımı; üretim, istihdam ve dolayısıyla büyüme üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Gelir dağılımının adaletsiz olduğu toplumlarda işsizlik artar; bu durum tüketimi azaltarak arz-talep bağlamında üretimin de azalması sonucunu doğurur. Nihai olarak ise ekonomik büyüme yavaşlar. Gelir eşitsizliğinin bu iktisadi sonuçlarının yanında sosyal ve siyasal bazı sonuçları daha bulunmaktadır. Bunlar düşük kültür ve eğitim düzeyi, yetersiz beslenme, sağlık sorunları, suç işlemeye artan meyil, geçim sıkıntısı gibi sorunlardır. Bu tür sorunların arttığı toplumlarda hem sosyal barış ve istikrar hem de siyasal istikrar tehlikeye girer.[268]

Gelir dağılımının adaletli olması, gelirden çok pay alan ile az pay alan arasındaki niceliksel farkın aşırı olmaması anlamına gelmektedir. Bu dağılımın ekonomik, sosyal ve siyasal sonuçları da göz önüne alındığında, sağlıklı işleyen bir demokrasi için, orta gelir sınıfının çoğaltılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sebeple gelir dağılımının vergi demokrasisi üzerinde önemli etkiye sahip olduğu kabul edilebilir.

5. İşsizlik

İşsizlik, dar anlamda, çalışma isteği ve gücü olanların piyasa düzeyindeki ücret seviyesinden iş bulamamaları durumu olarak tanımlanmaktadır.[269] Geniş anlamda ise 1982 yılında Cenevre'de yapılan 13. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansında kabul edildiği şekliyle; referans dönemi içerisinde herhangi bir kurumsal organizasyona dâhil olmadan belirli bir yaşın (15 ve üstü) üzerinde, işi olmayan, iş bulduğu takdirde iş başı yapabilecek durumda olan ve iş arayan ve en azından iş bulma konusunda bir girişimde bulunmuş olan herkesi kapsamaktadır.[270]

İşsizlik hacminin ölçülmesi, ancak zorunlu işsizlik sigortalarının yaygınlaşması ve istihdam çalışmalarına ağırlık verilmesiyle yakın geçmişte önem kazanmıştır.

[267] ÇALIŞKAN, s.102.
[268] ÇALIŞKAN, s.103.
[269] Tekin AKGEYİK, *"Türkiye'de İşsizlik ve İstihdam Politikaları"*, **İÜ İktisat Fakültesi Mecmuası**, C.54, Sa.2, 2004, s.2.
[270] Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 13. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı (ICLS) Genel Raporu, s.9. http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/1982/82B09_438_engl.pdf, (erişim: 15.08.2016).

Günümüzde işsizlik oranı, 15 yaşından büyük olup da son dört hafta içerisinde iş arayan ve 15 gün içerisinde iş başı yapabileceğini bildiren kişi sayısının toplam iş gücüne bölünmesi ile hesaplanmaktadır.[271] Ancak bu ölçüm, iş bulma umudunu yitirmiş ve iş aramayı bırakmış olan veya bir süre iş bulma talebi olmayan kesimin hesaplama dışı kalması dolayısıyla net sonuçlar verememektedir.

İşsizlik yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, bölge vb. sınıflamalara tabi tutulabilmektedir. Ancak doktrinde işsizlik türleri; kısmi ve yaygın, geçici ve sürekli işsizlik olarak belirtilmektedir. Bunlardan en az olumsuz etkiye sahip olanı, yer ve meslek değiştirme sırasında ortaya çıkan kısmi ve geçici (konjonktürel) olan işsizliktir. Yapısal sorunlar ve ekonomideki sürekli durgunluk halinde ise en tehlikeli durum olarak kabul edilen yaygın ve sürekli işsizlik (yapısal) ortaya çıkar. Bu işsizlik türlerine ilaveten, hâlihazırda çalışanların faaliyetten çekildikleri zaman üretim hacminde bir değişiklik olmaması durumunda gizli işsizlik türünden de söz edilmektedir.[272] Gizli işsizliğe özellikle gelişmekte olan ülkelerde rastlanmaktadır.

İşsizliğin ekonomik kaybı birey üzerinde görünse de makro anlamda toplum açısından da büyük ekonomik kayıplar yaratmaktadır. Ayrıca işsiz kitleler, toplumu sosyal açıdan sorunlara itmekte, politik açıdan da demokratik rejimleri tehdit etmektedir.[273] İşsizliğin arttığı toplumlarda sosyal barışın kırılgan olduğu, kayıt dışına kayışın arttığı, toplumsal hoşnutsuzluğun ve umutsuzluğun yükselerek vatandaşların devlete olan bağlarının zayıfladığı ileri sürülebilmektedir. Bu durum konumuz özelinde vergiye uyumu da zorlaştıracağından vergi demokrasisine olumsuz etki gösterebilecektir.

6. Ekonomik Büyüme

İktisadi açıdan bir ekonominin zaman içerisinde nasıl bir gelişme gösterdiğini inceleyebilmek adına iki çeşit ekonomik büyüme ölçütü kullanılmaktadır. Bunlar reel GSYİH ve kişi başına reel GSYİH'dir. Ekonomik büyüme işte bu reel GSYİH'deki artıştır.[274] GSYH göstergeleri, ülkenin milli üretimini, başka bir ifadeyle gayri safi milli

[271] EĞİLMEZ, s.64.
[272] Erdoğan ALKİN / Kemal YILDIRIM / Mustafa ÖZER, **İktisada Giriş**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları No.1472, 2005, s.251.
[273] AKGEYİK, s.2.
[274] ALKİN / YILDIRIM / ÖZER, s.457.

hasılayı (GSMH) ve yabancıların gelirleri ile mal ve hizmet üretimlerini ifade eder. Bu nedenle bir ülkede yıl içerisinde yapılan yerli veya yabancı toplam üretimin reel fiyatları toplamının diğer bir yıl içerisinde yapılan toplam üretimin reel fiyatları toplamına oranı, ekonomik büyüme oranını vermektedir. Ancak bu iki yıl arasındaki fiyat artışlarının etkisinin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu da bir önceki yılın fiyatlarının esas alınması yoluyla sağlanmaktadır.[275]

Ekonomik büyümenin devamlılığı yani sürdürülebilir nitelikte olması ülkedeki iktisadi ve dolayısıyla siyasi istikrar açısından önem taşımaktadır. Sürdürülebilir büyüme; çevrenin ve doğal sermayenin kalitesini ve miktarını azaltmadan, uzun dönemde belirli bir büyüme hızı ekseninde ve herhangi bir ekonomik krize neden olmadan devam ettirilen büyümedir.[276] Sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için yatırım ve verimlilik büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan özel yatırımların, kredi, yer, vergi avantajı sağlamak gibi önlemlerle desteklenmesi ve gerekli alanlarda da kamu yatırımlarına ağırlık verilmesi büyümenin devamlılığı için faydalı olacaktır. Üretimde verimin yüksek olması ve katma değer yaratan ürünlerin piyasa payının artırılması da gene sürdürülebilir büyüme için olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Ekonomik büyüme, üretimin artmasını ifade ettiğinden ülkeler açısından son derece önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Üretimin artması, istihdamın da artması anlamına gelmektedir. İstihdam ile işsizlik oranları azalmakta, kişi başına düşen gelir ile aylık ortalama hane halkı geliri artmaktadır. Bu durum daha önce de ifade edildiği gibi, alım gücü ve refah seviyesi yüksek bir toplum yapısı oluşmasına ön ayak olarak insanları zorunlu ihtiyaçlardan ziyade sosyal ve olumlu siyasal eğilimlere doğru yönlendirecektir.

7. Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi

Vergi demokrasisine etki eden bir diğer ölçülebilir ekonomik faktör olarak, yatırımların doğrudan yabancı kaynaklardan ülkeye girişi de sayılabilir. Yabancı yatırımlar ekonomik büyümü ile doğrudan ilişkilendirilmekte ve sürdürülebilir büyüme

[275] EĞİLMEZ, s.51.
[276] Özgür UYSAL, *"Sürdürülebilir Büyüme Kavramının Çevre ve Ekonomik Boyutlarının Ayrıştırılması"*, **Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, C.5, Sa.2, 2013, s.117.

için önemli bir ikame değer olarak görülmektedir.[277] Ancak her yabancı yatırım ekonomik istikrar sağlamaz. Bu bakımdan yabancı yatırımlar dolaylı ve doğrudan olmak üzere ayrılmaktadır.

Dolaylı yabancı yatırım; spekülatif amacı ağırlık gösteren, anlık veya dönemsel konjonktüre bağlı olarak ülkeye giren veya ülkeden çıkan güvensiz yatırımlardır. Doğrudan yabancı yatırımlar ise; yabancı yatırımcının teknoloji, işletmecilik bilgisi ve yönetim becerisini de beraberinde getirerek bir ülkede şirket satın almak, bir şirkete kuruluş sermayesi sağlamak veya mevcut bir şirketin sermayesini arttırmak yoluyla istihdam sağladığı yatırımlardır.[278]

Yabancı sermaye bir ülkeye girerken kâr etme amacıyla hareket ettiğinden, yatırım alternatiflerini herhangi bir sosyal veya siyasal kısıtlama olmaksızın geniş bir yelpazede tutmaktadır. Dolayısıyla farklı bir pazar yaratma ve ülkeye yenilikçi iktisadi katkılar sağlama potansiyeli olan bu tür yatırımların ülkeye çekilmesi hem ekonomik anlamda hem de sosyal anlamda önem taşımaktadır. Yabancı sermayenin ülkeye girişi ancak kârlılığın, serbest rekabet ortamının ve sosyo-ekonomik istikrarın gerçekleştirilmesi ya da en azından teşvik edilmesi sayesinde sağlanabilmektedir.[279] Bunların yanında yönetsel tutum ve ekonomiye ilişkin düzenlemelerin yerleşikliği de yabancı yatırımların ülkeye girişine etki etmektedir.

Doğrudan yabancı yatırımlar ile ülkedeki üretim ve istihdam genişlemekte; dolayısıyla aylık ortalama gelir artarken, tüketim fiyatları azalarak ekonomik gelişme ve nihai anlamda genel refah seviyesi yükselmektedir. Ayrıca makro anlamda ülkenin dış borç ve varlıklarına ilişkin olarak ödemeler dengesi de daha düzenli hale gelmektedir. Başka bir ifadeyle doğrudan yabancı yatırımların ekonomik büyüme üzerindeki etkisi sayesinde bireylerin yaşam standartları yükselirken, tasarruf açığının kapanmasıyla dış borç dengesinin kurulması sayesinde daha güçlü bir ekonomik yapı kurulabilmektedir.

---

[277] UYSAL, s.116.

[278] Rıdvan KARLUK, *"Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımlarının Ekonomik Büyümeye Katkısı"*, **Ekonomik İstikrar, Büyüme ve Yabancı Sermaye Semineri**, Ankara, TCMB Yayınları, 2001, s.100.

[279] Cihan BULUT, *"Yabancı Sermayenin Önemi Kapsamında Türkiye-Azerbaycan Ekonomilerinin Değerlendirilmesi"*, **Journal of Qafqaz University**, No.9, Bahar 2002, s.115.

8. Kamu Harcamaları/GSYİH

Kamu harcamaları; devletin ulusal ve yerel bütçe harcamalarıdır. Dar anlamda, genel ve katma bütçeli idarelerin harcamaları ile yerel yönetim kuruluşlarının yapmış olduğu harcamaları; geniş anlamda ise, buna ek olarak sosyal güvenlik kuruluşlarının harcamaları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının harcamaları ve iktisadi devlet teşekküllerinin harcamalarını kapsamaktadır.[280] Devlet yüklenmiş olduğu mali ve mali olmayan nitelikteki görevlerini gerçekleştirebilmek adına kamu giderlerini bir araç olarak kullanmaktadır. Kamu giderlerinin miktarı, niteliği, alanı ve kapsamı üzerinde ayarlamalar yapılması suretiyle devlet, mali fonksiyonların yanında ektrafiskal yani ekonomik ve sosyal fonksiyonları gerçekleştirici etkiler yaratabilmektedir.[281]

Kamu harcamalarının GSYİH'ya oranı, devletin fiskal ve ekstrafiskal fonksiyonlarının gerçekleştirilmesi için harcanan tutarın, ülkenin toplam gelirinin ne kadarına karşılık geldiğini göstermektedir. Kamu harcamalarının GSYİH içindeki oranı arttıkça, yani kamu harcamalarının miktarı yükseldikçe devletin yüklendiği ekonomik ve sosyal fonksiyonların yerine getirilmesi düzeyi de teorik olarak artmaktadır. Devlet, kamu harcamaları sayesinde ekonomik dengeyi ve kalkınmayı sağlamaya yönelik etkilerde bulunulabilmektedir.

Kamu harcamalarının artış nedeni doktrinde, görünürde artış nedenleri ve gerçek artış nedenleri şeklinde tasniflenmektedir. Topluma sunulan mal veya hizmetin kalitesinde veya miktarında bir artış olmamasına rağmen, kamu giderlerinin tutarında meydana gelen artışa görünürde artış denmektedir.[282] Bu görünürde artışın nedenleri; nüfus ve yüzölçümündeki değişmeler, enflasyon, bütçe tekniklerinin değişmesi ve ayni ekonomiden para ekonomisine geçiş olarak ifade edilmektedir. Sunulan mal veya hizmetlerin kalitesindeki artışla birlikte kamu giderlerinin de artması ise gerçek artış olarak adlandırılmaktadır. Kamu harcamalarındaki gerçek artış; ekonomik, siyasal, askeri ve savunma amaçlı, teknolojik ve sosyal nedenlere dayanmaktadır.[283]

Kamu harcamalarının artması, çağdaş devlet anlayışının bir sonucu olarak kabul gören "sosyal devlet" anlayışı ile birlikte hız kazanmıştır. Ekonomik kalkınmayı

[280] ÇAŞKURLU / ARSLAN, s.122.
[281] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.62.
[282] AKDOĞAN, **Kamu Maliyesi**, s.67.
[283] ÇAŞKURLU / ARSLAN, s.123-126.

gerçekleştirme, işsizlikle mücadele, sosyal güvenlik kapsamının genişletilmesi gibi görevler ve eğitim ve sağlık hizmetlerinin kamusal faaliyet alanı olarak belirlenmesi kamu harcamalarındaki gerçek artış üzerinde etkili olan başlıca faktörlerdir.[284] Bu açıdan bakıldığında kamu harcamalarının GSYİH içindeki oranının artması, olması gereken ve tabii bir gelişmedir. Ancak kamu harcamalarının artması, aynı zamanda bütçe açıklarının da artmasına sebep olması nedeniyle istenen bir durum değildir. Kanımızca bütçe açığının yaratacağı ekonomik ve sosyal sorunlar, kaynakların etkin kullanılması sayesinde tolere edilebilir düzeyde kalacak ve devletin sosyal ve ekonomik alanda müdahaleci etkisinin faydası makro anlamda daha olumlu hissedilecektir. Sosyal devleti gerçekleştirme amacı taşıyan her adımda olduğu gibi, kamu harcamalarının toplumun ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması için arttırılması da devlete olan bağlılığı ve dolayısıyla vergiye uyumu artırarak demokrasinin ve vergi demokrasisinin olumlu etkilenmesine katkıda bulunacaktır.

9. Enflasyon

Enflasyon, en basit şekliyle, fiyatların genel olarak ve süreklilik içinde yükselme eğiliminde olması şeklinde tanımlanmaktadır.[285] Başka bir deyişle enflasyon, bir ekonomide bütün mal ve hizmet fiyatlarının belli bir dönemdeki ortalamasında meydana gelen artıştır.[286] Bu sebeple bir miktar para ile alınabilen mal veya hizmet, bir süre sonra aynı miktar para ile daha az oranda alınabileceğinden enflasyon, paranın değerinin azalması sonucunu doğurmaktadır.

Enflasyon ile vergileme arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Vergilerin hem toplam talep üzerinde hem de toplam arz üzerinde etkisinin bulunması sebebiyle, yeni vergiler konması ya da mevcut vergilerin artırılması yoluyla bazı durumlarda enflasyonun da artmasına neden olunabileceği ileri sürülebilmektedir.[287] Başka bir deyişle örneğin tüketim bakımından değerlendirildiğinde vergilerin artması; kişilerin gelirlerinde bir azalma meydana gelmesi sonucunu doğurarak, bu gelirle elde edilebilecek tüketim harcamalarının azalması biçiminde görülmektedir. Benzer şekilde

[284] Kemal A. ÇELEBİ, *"Kamu Harcamaları Artışının Kurumsal Nedenleri"*, **AÜSBFD**, C.47, Sa.3, 1992, s.111.
[285] EĞİLMEZ, s.112.
[286] ALKİN / YILDIRIM / ÖZER, s.251.
[287] Colin CLARK, *"Public Finance and Changes in the Value of Money"*, **The Economic Journal**, Vol.55, No.220, December 1945, s.371-379.

arz bakımından değerlendirildiğinde ise; çeşitli mal veya hizmet fiyatlarındaki vergiye bağlı artış ile enflasyonist bir etki yaratılabilmektedir. Bu fiyat artışı, bazen arzın da azalmasına neden olabilmektedir.

Görüldüğü gibi vergileme ile enflasyon arasında olumsuz, doğru yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Vergi yükünü artıran yöntemler enflasyonun da artmasına neden olmakta; fiyatların devamlı yükselmesi nedeniyle gelirin de yükseltilmesi talebini yaratmakta veya fiyatı yükselen mal veya hizmetin arzının azalarak bunlara ulaşma imkânını azaltmaktadır. Ancak enflasyondaki artışı sadece vergi yükünün artırılmasına bağlamak yanlış bir genelleme olur. Esasında, toplam talep düzeyinin toplam arz düzeyini aşması, fiyatlarda artma eğilimini ve dolayısıyla enflasyonu meydana getirmektedir. Bu bakımdan; kamu harcamalarının gelirlerinden fazla olması ve bu farkın tedavüldeki nakit miktarının artırılarak kapatılması, özel kesim yatırımlarının tasarruflarından fazla olması ve yurtdışında elde edilen gelirlerin yurtiçinde harcanması ülkedeki para hacmini artırarak fiyatlar genel düzeyini artıracaktır.[288]

Enflasyon oranlarındaki artış demokratikleşmeyi olumsuz yönde etkilemektedir.[289] Bu durum enflasyonun ekonomik anlamda negatif bir unsur olmasından kaynaklanmaktadır. Ekonomik dengeyi olumsuz olarak etkileyen her sebep gibi yüksek enflasyon oranı da ülkede sosyal ve ekonomik sorunların ortaya çıkmasına neden olmakta, bu da toplumun devlete olan bakış açısını ve bağlılığını etkilemektedir. Yüksek enflasyon, fiyatlar genel düzeyinin devamlı ve hızlı artışıyla birlikte alım gücünün düşmesi sonucunu doğurarak insanları kaçağa yönlendirir. Bu durum vergiye uyumu da zorlaştırarak nihayetinde vergi demokrasisine olumsuz bir yansıma meydana çıkarır.

C- SOSYAL VE BEŞERİ FAKTÖRLER

Vergi demokrasisine etki eden sosyal ve beşeri faktörler; okuryazarlık, beklenen yaşam süresi, okullaşma oranı, fakirlik, suç oranı, yaşam kalitesi ve hastane yatak oranı olarak belirlenebilir. Bu faktörlerin rakamsal olarak değerleri mevcut olduğundan ölçülebilir faktörlerden sayılmaktadır.

---

[288] Oğuzhan ARDIÇ, **Makro İktisat**, Ankara, Agon Yayıncılık, 2011, s.186,187.
[289] Selim BAŞAR / Şaduman YILDIZ, *"İktisadi Büyümenin Demokratikleşme Üzerindeki Etkileri"*, **BAÜSBED**, C.12, Sa.21, Haziran 2009, s.70.

Sosyal ve beşeri faktörler esasında doğrudan doğruya demokrasi kavramı ile ilişki içerisinde bulunmamaktadır. Bunlar genel olarak ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmişliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ekonomik ve sosyal kalkınmanın "birey olma" olgusunu desteklediği kabul edildiğinde ise demokrasi ile ilişkisi ortaya çıkmakta ve dolayısıyla vergi demokrasisinin işler kılınmasında önemli bir etmen haline gelmektedirler.

1. Okuryazarlık

Okuryazarlık, en geniş anlamıyla, bir dilin yazılarını okuyabilme, okunan ögeleri algılama ve kavrama yetisine sahip olmaktır.[290] Ancak bu tanım 1960'lı yıllardan itibaren, okuryazarlığın fonksiyonel bir olgu olması dolayısıyla, kapsamının genişletilmesi gerektiği düşüncesiyle yenilenmiştir. Bu kapsamda UNESCO'nun geliştirdiği fonksiyonel okuryazarlık tanımına göre; değişik türdeki yazılı kaynakları, kayıtları kullanarak tanımlama, anlama, yorumlama, bir araya getirme, iletişim kurma ve hesap yapma yeteneğidir. Okuryazarlık, toplumun geniş bir kitlesine hitap edebilmek, bilgisini ve gücünü geliştirerek hedeflerine ulaşabilmesi için bireye olanak verir ve ülkenin sosyal gelişmişliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.[291]

Okuryazarlık kavramının genişlemesiyle birlikte "21.yüzyıl okuryazarlık modelleri" olarak adlandırılan; görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı ve e-okuryazarlık kavramları ortaya çıkmıştır. Görsel okuryazarlık, bir bireyin, diğer bireyler ile olan iletişiminde görselleri kullanmasını ve kullanılanları anlamasını sağlayan beceriler bütünüdür. Medya okuryazarlığı; medya araçlarından gelen iletileri anlamlandırmak ve medya ürünleri oluşturabilmektir. Bilgi okuryazarlığı; gerek yazılı gerek de görsel medya ürünlerini tanıyabilme, istenilen bilgiyi bulabilme, değerlendirebilme ve seçebilme becerisidir. Son olarak e-okuryazarlık ise; geleneksel okuryazarlığın bir tamamlayıcısı olarak, elektronik ortamda yer alan iletileri anlamlandırma ve elektronik ortama yönelik ileti oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır.[292]

---

[290] Firdevs GÜNEŞ, *"Okur-Yazarlık Kavramı ve Düzeyleri"*, **AÜEBFD**, C.27, Sa.2, 1994, s.499.
[291] UNESCO, Literacy for All, http://en.unesco.org/themes/literacy-all, (erişim: 02.07.2016).
[292] Mehmet KURUDAYIOĞLU / Sait TÜZEL, *"21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi"*, **TÜBAR**, Yıl.15, Sa.28, Güz 2010, s.287-294.

Günümüzde okuryazar kavramı ile ifade edilen olgu, en genel haliyle, fonksiyonel okuryazarlıktır. UNESCO tarafından tanımı yapılan fonksiyonel okuryazarlık; okuma-yazma ve aritmetikle ilgili temel bilgi ve becerilerin öğrenilmesi ve bunların bireysel, ekonomik, sosyal ve kültürel alanda, başka bir deyişle günlük yaşamda kullanılmasına ağırlık vermektedir.[293] Okuryazarlık, en temel insan haklarından biri olarak eğitim hakkı çerçevesinde ve bu hakkın ilk basamağı olarak değerlendirilmektedir.

2. Beklenen Yaşam Süresi

Beklenen yaşam süresi veya diğer bir deyişle doğuşta beklenen yaşam süresi; yeni doğmuş bir bireyin yaşamı boyunca belirli bir dönemdeki yaşa özel ölümlülük hızlarına maruz kalması durumunda yaşaması beklenen ortalama yıl sayısını ortaya koyan istatistiki bir göstergedir.[294] Bu süre genel olarak kadın-erkek ve farklı demografik alanlar için ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Bununla beraber, teknik olarak her yaş için hesaplanabilir ve insanın kalan yaşam süresini tahmini olarak verebilir.

Yaşam beklentisini esas alan araştırmalarda, ülkelerin refah düzeyleri ile sosyal ve ekonomik durumlarının yaşam beklentisi üzerinde doğrudan belirleyici etkisi olduğu ortaya konmuştur.[295] Başka bir deyişle beklenen yaşam süresi, bir ülkenin hem ekonomik hem de sosyal gelişmişliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ekonomik kalkınmasını gerçekleştirmiş ve sosyal açıdan belirli bir düzeyin üzerinde kabul edilen toplumlarda beklenen yaşam süresi uzamaktadır. Nitekim Dünya Sağlık Örgütü (WHO) de "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi" kapsamında yaşam beklentisini önemli bir etken olarak kabul etmektedir.

WHO'nun belirlediği, beklenen yaşam süresine etki eden faktörler; anne ölüm oranları, yeni doğan ölüm oranları, fiziksel ve ruhsal hastalıklar, üreme sağlığı, madde bağımlılığı, trafik kazaları, çevre kirliliği, sağlık finansmanı ve iş güvenliği ile şiddet

[293] GÜNEŞ, s.506.
[294] TÜİK Metaveri, http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18618, (erişim: 03.07.2016).
[295] Songül ÇINAROĞLU / Keziban AVCI, *"Dünya Sağlık Örgütü'ne Üye Ülkelerin Doğumda Beklenen Yaşam Süresi Bakımından Veri Madenciliği Yöntemleri Kullanılarak Sınıflandırılması"*, **Ekonometri ve İstatistik Dergisi**, Sa.20, 2014, s.91.

olayları olarak sayılmıştır.[296] Bu etkenlerdeki olumlu gelişmeler, ülkedeki beklenen yaşam süresini de olumlu etkilemektedir.

WHO'nun belirlediği faktörlerden de anlaşılacağı üzere beklenen yaşam süresi, bir sağlık girdisidir. Dolayısıyla birey ve toplum sağlığını geliştiren her türlü önlem, beklenen yaşam süresinin de artmasını sağlamaktadır. Sağlık alanındaki gelişmelerin devlet tarafından desteklenmesi ve bireylerin bu gelişmelere ulaşım imkânının kolaylaştırılması, beşeri sermaye gücünün artması anlamına gelmektedir. Bu durum hem kısa vadede hem de uzun vadede ekonomik büyüme ve gelir düzeyinin artması yönünde olumlu etkiler ortaya çıkarmaktadır.[297]

3. Okullaşma Oranı

Okullaşma, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından bir eğitim programına kayıtlı olma durumu olarak tanımlanmaktadır.[298] Bu bakımdan, okullaşma oranı ilgili eğitim düzeyine (ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim) kayıtlı tüm öğrencilerin, ait olduğu eğitim düzeyindeki nüfusa bölümü olarak tanımlanabilir. Bu oran ülkeler açısından en önemli eğitim göstergesidir.

Hangi yaş aralığında olursa olsun, belli bir öğretim yılında, belirli bir eğitim düzeyine kayıtlı toplam öğrenci sayısının, o eğitim düzeyine ait teorik yaş grubu nüfusuna oranı "brüt okullaşma oranı"nı vermektedir. Brüt okullaşma oranının yüksek olması genellikle ilgili eğitim düzeyinde yüksek katılıma işaret eder. Ülkelerde, brüt okullaşma oranının %100'e yakın olması veya %100'den büyük olması, temel olarak ilgili eğitim düzeyine dâhil teorik yaş grubundaki tüm çocuklara ilgili eğitim düzeyinde eğitim vermenin mümkün olabileceğini gösterirken, teorik yaştaki kayıtlı öğrencilerin oranını belirtmez. Bu nedenle %100'e ulaşılması, uygun yaştaki tüm çocukların/gençlerin okula kayıt olması için gerekli fakat yeterli bir koşul değildir. Belli bir eğitim düzeyinde brüt okullaşma oranının %90'ı geçmesi durumu, ilgili eğitim

---

[296] WHO Global Health Observatory Data Reporsitory, http://apps.who.int/gho/data/node.home, (erişim: 03.07.2016).

[297] Yapılan bir çalışmaya göre "doğuşta yaşam beklentisinde sağlanacak %1'lik gelişme, GSMH değişkeninde %0.43'lük bir artış yaratacaktır". Seyfettin ERDOĞAN / Hilal BOZKURT, *"Türkiye'de Yaşam Beklentisi – Ekonomik Büyüme İlişkisi: ARDL Modeli ile Bir Analiz"*, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi**, C.3, Sa.1, 2008, s.32, 36.

[298] Education at a Glance 2016: OECD Indicators, http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487, (erişim: 01.11.2016).

düzeyindeki mevcut kapasitenin o yaş grubundaki herkese yeterli olacağı şeklinde yorumlanabilir.[299] Başka bir deyişle brüt okullaşma oranı, ülkenin o eğitim düzeyini karşılayabilecek kapasitesi olup olmadığını göstermektedir.

Net okullaşma oranı ise eğitim düzeyine ait teorik yaş grubundaki nüfusun o eğitim düzeyine olan katılımının oranıdır. Yani brüt kapasitenin ne kadarının kullanıldığını vermektedir. Bu oran teorik olarak en yüksek %100 olabilir. Bu halde, ülkedeki ilgili eğitim düzeyine ait teorik yaş grubundaki bütün nüfusun o eğitim düzeyine katıldığı anlaşılmaktadır.

Okullaşma olgusu, okuryazarlık ile birlikte değerlendirildiğinde, eğitimin düzeyi ve kalitesinin tespit edilebilmesi açısından daha önemli bir konuma sahiptir. Beşeri sermaye olarak işgücünün daha nitelikli ve eğitimli olması, okullaşma oranının yüksek olduğu ülkelerde görülmektedir. Bu da eğitim yatırımlarının ekonomik kalkınma ile sıkı ilişki içerisinde olduğunu göstermekte ve dolayısıyla eğitim, ekonomik büyüme ve kalkınmanın tetikleyicisi kabul edilmektedir.[300]

4. Fakirlik Oranı

Fakirlik veya yoksulluk; bireylerin asgari yaşam düzeylerini sürdürebilmeleri için gerekli olan günlük temel ihtiyaçlarının tamamını veya büyük bir kısmını karşılayacak yeterli bir gelire sahip olmama durumudur.[301] Özellikle, beslenme ve barınma gibi temel ihtiyaçlara erişmenin zor olması veya bunlara hiç erişememek genel olarak fakirlik veya yoksulluk olarak tanımlanabilmektedir.

Doktrinde fakirlik bazı çeşitli ayrımlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Bireyin asgari yaşam düzeyini sürdürebilmesi için gerekli olan günlük temel ihtiyaçlarını karşılayamaması durumu "mutlak yoksulluk" olarak adlandırılmaktadır. Günlük temel ihtiyaçların karşılanması ancak toplumun genel refah düzeyinin altında kalınması haline ise "göreli yoksulluk" denmektedir. Gelişen insan ihtiyaçları karşısında fakirlik

[299] Durmuş GÜNAY / Aslı GÜNAY, *"Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretim Okullaşma Oranları ve Gelişmeler"*, **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, C.6, Sa.1, Nisan 2016, s.15.
[300] Ergül HAN / Eyten Ayşen KAYA, **İktisadi Kalkınma ve Büyüme**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını No.1575, 2012, s.300.
[301] Mona MOWAFI, *"The Meaning and Measurement of Poverty: A Look into the Global Debate"*, http://www.sas.upenn.edu/~dludden/Mowafi_Poverty_Measurement_Debate.pdf, (erişim: 06.07.2016), s.2.

tanımının kapsamının da genişletilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak, temel insan yeteneklerini sürdürebilecek olan mal, hizmet ve altyapıya erişimin yokluğu ya da kısıtlanması da "insani yoksulluk" olarak adlandırılmıştır.[302] Türlerine bakılmaksızın yoksulluk kavramı, bir sağlık girdisi olarak kabul edilmektedir.[303]

Yoksulluğun nedeni olarak, fazla üretememek ve aynı zamanda üretilen değerler karşılığında elde edilen değerlerin bireyler arasında, bölgeler arasında, sektörler arasında vs. adil bir şekilde paylaşılamaması gösterilebilir. Yoksulluğun kaynağı olarak ise; adaletsiz vergi sistemi, yüksek faiz ve rant ekonomisi, doğal afetler, çalışamayacak durumda olan özürlü sayısının fazla olması, bireyler arasındaki yetenek farklılıkları, miras yoluyla elde edilen gelirler, piyasada tekelleşmenin olması, devlet teşvikleri, enflasyon ve işsizlik gibi durumlar gösterilebilir.[304]

Fakirlik oranı hesaplanırken öncelikle yoksulluk sınırı belirlenmektedir. Bu sınır yeterli hayat standardında yaşayabilmek için gerekli olan minimum gelir miktarıdır. Belirlenen miktarın altında geliri olanların nüfusa oranı, fakirlik oranını vermektedir. Bu oranın düşük olması, ülkenin ekonomik ve sosyal açıdan kalkınmışlığının bir göstergesi kabul edilmektedir.

5. Suç Oranı

Bir ülkede işlenen suçların sayısının bilinmesi, bunların sınıflandırılması ve suç nedenlerinin araştırılması, suçla mücadele stratejilerinin belirlenmesi ve sağlıklı bir toplum düzeni kurulması açısından büyük önem taşır. Suç oranı belirlenirken bir ülkede yıl içerisinde yargı organlarınca sübuta erdirilmiş olan tüm suçlar aynı değerde kabul edilir. Başka bir ifadeyle, suçun niteliğine bakılmaksızın işlendiği kesin olan her suç için tutulan istatistiğin ülke nüfusuna oranı suç oranını vermektedir.

Ancak bu oran her zaman, ülkedeki gerçek suç oranı olmayabilir. Çünkü işlenmiş olmakla birlikte, kovuşturma organlarına tevdi edilmeyen ve bunların haberi olmadığı için istatistiklere girmeyen çok sayıda işlenmiş suç vardır.

---

[302] Özge ARPACIOĞLU / Metin YILDIRIM, *"Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluğun Analizi"*, **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, C.4, Sa.2, 2011, s.62,63.
[303] WHO Poverty Reduction Strategy Papers: Their Significance For Health, Second Synthesis Report, http://www.who.int/hdp/en/prsp.pdf?ua=1, (erişim: 06.07.2016).
[304] Coşkun Can AKTAN, *"Yoksulluk Sorununun Nedenleri ve Yoksullukla Mücadele Stratejileri"*, **Yoksullukla Mücadele Stratejileri**, Ankara, Hak-İş Konfederasyonu Yayını, 2002.

Kişiyi suça iten nedenler eski zamanlardan beri araştırma konusu yapılmaktadır. Günümüzde suçluluk teorileri genel olarak biyolojik (fiziki coğrafya, beden yapılarındaki farklılıklar ve genetik faktörler), psikolojik (psikoz, nevroz, psikopatlık, zekâ geriliği, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı) ve sosyolojik (yapısal teoriler, öğrenme teorileri, tamamlayıcı teoriler) açıdan ele alınmaktadır.[305]

Konumuz açısından ele alındığında, 1968'de ortaya konan ekonomik modellemeye göre suç, bir fayda ve maliyet analizine dayanmaktadır. Burada fayda, suç sonucu elde edilen geliri; maliyet ise yakalandığında alınacak cezayı oluşturmaktadır. Bu model; kişilerin yasal yollarla elde edecekleri gelir/fayda, yasal olmayan yollarla elde edecekleri gelir/faydadan az olması nedeniyle suç işlemeye itildikleri ve fayda ile maliyet arasında bir seçim yapmak zorunda hissettikleri düşüncesiyle açıklanmaktadır.[306] Günümüzde kabul edilen yaklaşıma göre suç oranı, ülkelerin sosyal refah seviyesi ve işsizlik oranları ile doğrudan ilişki içerisindedir. Yapılan çalışmalarda, ekonomik eşitsizliğin (gelir adaletsizliği, fakirlik) ve işsizlik oranlarının az olduğu toplumlarda suça eğilimin de az olduğu ortaya konmuştur.[307] Tabi bunun yanında eğitim düzeyi, göç olgusu, şehirleşme oranı gibi beşeri ve demografik etkenler de suç oranına etki etmektedir.[308] Bu durum suç oranının hem ekonomik hem de sosyal/beşeri gelişmişliğin bir göstergesi olarak kabul edilmesi sonucunu doğurmuştur.

6. Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi, bireylerin veya toplumların genel refah ve erişim düzeyini ifade eden, yaşadıkları kültür ve değer sistemleri dâhilinde değerlendirilen hedefleri, beklentileri, endişeleri ve standartlarına ilişkin kişisel algı seviyesini gösteren terimdir.[309]

Yaşam kalitesi verileri; ekonomik kalkınma, istihdam, sağlık ve politika alanları da dâhil olmak üzere çok çeşitli alanlarda kullanım olanağı bulmaktadır. Yaşam

[305] Timur DEMİRBAŞ, **Kriminoloji**, Ankara, Seçkin, 2001, s.93 vd.
[306] Necmiye CÖMERTLER / Muhsin KAR, *"Türkiye'de Suç Oranının Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri: Yatay Kesit Analizi"*, **AÜSBFD**, C.62, Sa.2, 2007, s.39,40.
[307] G. MESTERS / V. van der GEEST / C. BIJLEVELD, *"Crime, Employment and Social Welfare: An Individual-Level Study on Disadvantaged Males"*, **Journal of Quantitative Criminology**, Vol.32, Issue.2, 2016, s.163,164.
[308] CÖMERTLER / KAR, s.43-45.
[309] WHO Measuring Quality of Life Instruments, www.who.int/mental_health/media/68.pdf, (erişim: 06.07.2016), s.1.

kalitesinin standart göstergeleri; sadece gelir ve istihdam koşullarından öte aynı zamanda çevresel faktörler, fiziksel ve ruhsal sağlık, eğitim kalitesi, hukuki düzen tarafından tanınan özgürlükler, sosyal çevre ve toplumsal aidiyet dâhil olmak üzere birçok etmenden oluşmaktadır.[310]

Yaşam kalitesi oransal olarak ölçülürken Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından düzenlenen İnsani Gelişime Raporu[311] ve Dünya Mutluluk Raporu[312] esas alınmaktadır. Bu raporlar GSYİH verileri, sağlıklı yaşam ve çevre beklentisi, felsefi ve dini yaşam tercihleri yapmakta özgürlük, ekolojik özgürlük, hukuki ve fiili eşitliğin sağlanması, temiz ve şeffaf yönetim, yoksulluk gibi ölçütlere göre hazırlanmaktadır.

Bahsedilen ölçütler çerçevesinde hazırlanan yöntembilim ile ülkelerin yaşam kaliteleri indekslenmekte ve çeşitli kuruluşlarca bu puanlar yayınlanmaktadır. Yaşam kalitesi de belirlenen diğer sosyal/beşeri faktörler gibi doğrudan ekonomik ve sosyal kalkınmanın bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

7. Hastane Yatak Oranı

Hastane yatak oranı da beklenen yaşam süresi ve yoksulluk kavramları gibi bir sağlık girdisi niteliğindedir. Dolayısıyla ülkenin sağlık hizmetleri açısından gelişmişliğini gösterdiği kabul edilmektedir.

Bu istatistik ile ülke genelinde özel veya devlet hastanesi olup olmadığı fark etmeksizin bin kişiye düşen hastane yatak sayısı ölçülmektedir. Bu oran, hastane doluluk oranı anlamına gelmemekte, rakamsal olarak yatan hasta hizmetlerinden faydalanma imkânının tespitine ilişkin bir değerlendirme olanağı vermektedir.

Hastane yatak oranı istatistiklerinin kapsamına tüm hasta ve hamile yatakları dâhil edilmektedir. Bu kapsamda kuvözler, yoğun bakım yatakları ve yaşam destek

[310] Derek GREGORY ve diğerleri, **The Dictionary of Human Geograpghy**, Wiley-Blackwell, 2009, s.606.
[311] İnsani Gelişme Raporu ilk olarak 1990 yılında yayınlanmıştır. Gelişmeden kasıt sadece ekonomik zenginlik değil; insanların yaşamlarının da zenginliği olarak belirtilmiştir. Raporda her sene bu gelişme tanımı kapsamında bir konu ele alınmaktadır. Örneğin 2013 yılındaki raporda ekonomik büyüme, 2014'te politik kırılganlıklar, 2015'te ise çalışma konuları üzerinde durulmuştur.
[312] Dünya Mutluluk Raporu ilk kez 2012'de yayınlanmıştır. 2013'te ikincisi ve 2015'te de üçüncüsü yayınlanan rapor 2016'da güncellenmeyle yetinilmiştir. Rapor genel olarak sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerin dengeli dağılımının sağlanıp sağlanmadığı üzerinde durmaktadır.

ünitesi yatakları da sayılmaktadır. Ancak günlük bakım yatakları, anestezi yatakları, hasta yakınları için tahsis edilen yataklar, komplike olmayan doğumlar için kullanılan yataklar ve hastane çalışanları için tahsis edilen yataklar bu istatistiğe alınmamaktadır.[313]

Diğer sağlık girdilerinde de bahsedildiği üzere, birey ve toplum sağlığının gelişmesine katkı sağlayan önlemlerin alınması hem kısa vadede hem de uzun vadede ekonomik ve sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesi bakımından olumlu bir etki yaratmaktadır. Bir ülkedeki hastalar bakımından, yatarak tedavi görebilme potansiyelini yansıtan hastane yatak oranı da bu açıdan önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Makro düzeydeki ekonomik ve sosyal ihtiyaçların devlet eliyle karşılanması, bireysel olarak elde edilemeyecek ölçüde büyük bir faydanın finansmanı için toplanacak vergilere karşı tepkileri azaltacaktır. Bu da vergi demokrasisinin işler kılınmasına katkı sağlayacaktır.

[313] WHO, Urban Audit – Metodological Handbook 2006.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ YÜKÜNÜN DEMOKRASİYE ETKİSİ İLE İLGİLİ AMPİRİK ÇALIŞMA

I. AMPİRİK ÇALIŞMANIN AMACI

Bu bölümde vergi yükünün kendi başına ve diğer ekonomik ve/veya sosyal faktörlerle beraber demokrasiye etkisinin olup olmadığının, varsa bu etkinin hangi boyutta olduğunun ve vergi yükünün artmasıyla demokrasi seviyesinin belli bir eşikten sonra azalacağına ilişkin Montesquieu Paradoksu'nun geçerli olup olmadığının 36 ülke verisi kullanılarak regresyon yöntemiyle tespit edilmesi hedeflenmektedir.

II. ÇALIŞMADA KULLANILAN TANIMLAR

A- VERGİ DEMOKRASİSİ VE MONTESQUIEU PARADOKSU

Vergi demokrasisi; vergi ve demokrasi arasındaki ilişkiyi inceler. "Vergi arttıkça demokrasi, artar mı?" sorusunun cevabını araştırır.

Montesquieu Paradoksuna göre vergi arttıkça, "belli bir eşiğe" kadar demokrasi de artar. Özgürlükçü devletler doğası gereği daha çok vergi alabilir. Bu artan vergiler, özgürlükleri arttırıyorsa ve ayrıca ekonomik, sosyal ve beşeri gelişmeyi de sağlıyorsa demokrasi artar. Eğer, vergi artıyor ama özgürlükler (temel hak ve özgürlükler vs.) artmıyorsa ve toplanan vergilerle ekonomik, sosyal ve beşeri gelişme sağlanamıyorsa, belli bir eşiğe kadar vergi artışı demokrasi artışını getirir, ancak bu eşikten sonra, vergi artışı demokrasi artışını getirmeyecektir.[314]

[314] MONTESQUIEU, s.219-225.

Montesquieu paradoksu şunu ifade etmektedir. Çok vergi toplandıkça, özgürlük ve demokrasi seviyesi "belli bir eşiğe kadar" artar. Özgürlükler bir toplumda ne kadar yüksekse o kadar çok vergi toplanabilir; vergi toplandıkça da özgürlükler artar. Özgürlükler azaldıkça vergi gelirleri de azalır. Kölelik arttıkça toplanan vergi azalır ve Devlet vergileri düşürmek zorunda kalır.

Montesquieu Paradoksunu paradoks yapan Montesquieu'nün, "yüksek vergiler, bireysel özgürlükleri azaltır" yaklaşımının tersini söylemesinden kaynaklanmaktadır.

Bu eşik; vergi toplandıkça, eğer artarak toplanan vergiler demokrasiyi arttırıyor ve ekonomik, sosyal ve beşeri gelişmeyi de sağlıyorsa "vergi demokrasisi" artmış olacaktır. Vergi artırılıyor ama demokrasi ile ekonomik ve sosyal gelişme bu vergilere bağlı olarak artırılmıyorsa vergi demokrasisi azalmış olacaktır.

B- VERİ TABANI

Söz konusu çalışma çoğunluğu 2015 yılı, bir bölümü de 2014 ve 2013 yılı verilerinden 36 ülke için derlenmiş faktörler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yer alan ülkeler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Ülkeler

Sıra	Ülkeler
1	A.B.D.
2	Afganistan
3	Almanya
4	Avustralya
5	Azerbaycan
6	Belçika
7	Brezilya
8	Çin (Tayvan)
9	Danimarka
10	Fas
11	Finlandiya
12	Fransa
13	Gana
14	Güney Kore
15	Hindistan
16	Hollanda
17	İngiltere

18	İran
19	İsveç
20	İtalya
21	İzlanda
22	Japonya
23	Kanada
24	Kırgızistan
25	Kolombiya
26	Meksika
27	Mısır
28	Moğolistan
29	Nijerya
30	Norveç
31	Rusya
32	Senegal
33	Suudi Arabistan
34	Tayland
35	Türkiye
36	Ukrayna

Çalışmada her ülke için 10 adet demokrasi faktörü, 9 adet ekonomik faktör, 9 adet de sosyal/beşeri faktör tespit edilmiştir. Çalışmada yer alan bu faktörler Tablo 2a, 2b ve 2c'de gösterilmektedir.

Tablo 2a. Demokrasi Faktörleri

Sıra	Faktör
1	Seçim Barajı (%)
2	Seçim Süreci (%)
3	Seçimlere Katılım (%)
4	Çoğulcu Siyaset (%)
5	Devletin İşlerliği (%)
6	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)
7	Organizasyon ve Örgütlenme (%)
8	Hukukun Üstünlüğü (%)
9	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)
10	Sendikalaşma (%)

Tablo 2b. Ekonomik Faktörler

Sıra	Faktör
1	Vergi Yükü
2	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014
3	Kişi Başına Düşen Gelir ($)

4	Gelir Dağılımı (Gini) -2013
5	İşsizlik (%)
6	Ekonomik Büyüme (%)
7	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi (Milyon$)
8	Harcama/GSYİH (%)
9	Enflasyon (%)

Tablo 2c. Sosyal/Beşeri Faktörler

Sıra	Faktör
1	Okur Yazarlık (%)
2	Beklenen Yaşam Süresi
3	İlk Öğretim
4	Orta Öğretim
5	Yüksek Öğretim
6	Fakirlik (%)
7	Suç Oranı (%) -2014
8	Yaşam Kalitesi -2014
9	Hastane Yatak (1000kişi)

Bu faktörler matematiksel olarak ölçülebilecek şekilde her ülke için çeşitli kaynaklardan toplanarak derlenmiştir. Buna göre söz konusu 36 ülke için toplanmış demokrasi, ekonomik ve sosyal/beşeri faktörlerin sayısal değerleri aşağıda Tablo 3a, 3b ve 3c'de gösterilmektedir. Verilerin toplandığı kaynaklar ve özellikle demokrasi faktörleri açısından değerlendirme içerikleri ile varsa farklı yıllara ait veriler aşağıdaki "Faktörlerin Tanımları" başlığı altında belirtilecektir.

Tablo 3a. Ülkeler Bazında Demokrasi Faktörlerinin Sayısal Değerleri

Ülkeler	Seçim Barajı (%)	Seçim Süreci (%)	Seçimlere Katılım (%)	Çoğulcu Siyaset (%)	Devletin İşlerliği (%)	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Sendikalaşma (%)
A.B.D.	0	91.6	53.34	100	83.3	93.75	91.6	87.5	93.75	10.07
Afganistan	0	25	40.94	37.5	16.6	31.25	33.3	12.5	12.5	7.3
Almanya	5	100	71.5	93.75	100	93.75	100	93.75	93.75	18.1
Avustralya	0	100	93.35	93.75	100	100	100	93.75	93.75	15.5
Azerbaycan	0	8.3	55.54	18.75	16.6	25	8.3	18.75	37.5	
Belçika	5	100	89.45	100	100	93.75	100	93.75	93.75	55.1
Brezilya	0	91.6	80.7	87.5	66.6	93.75	83.3	62.5	81.25	16.6
Çin (Tayvan)	5	0	100	6.25	16.6	25	25	12.5	37.5	

Danimarka	2	100	85.89	100	100	100	100	93.75	93.75	66.8
Fas	0	41.6	45.5	43.75	25	50	50	37.5	43.75	
Finlandiya	0	100	70.64	100	100	100	100	100	100	69
Fransa	0	100	55.41	93.75	91.6	93.75	100	93.75	93.75	7.7
Gana	0	100	79.28	93.75	83.3	87.5	91.6	75	62.5	
Güney Kore	3	91.6	58.03	81.25	83.3	81.25	91.6	81.25	81.25	10.1
Hindistan	0	100	66.4	87.5	75	81.25	91.6	56.25	62.5	12.8
Hollanda	0.6	100	74.57	100	100	100	100	93.75	100	17.8
İngiltere	0	100	66.12	100	100	93.75	100	93.75	93.75	25.4
İran	0	25	100	12.5	16.6	12.5	8.3	18.75	25	
İsveç	4	100	85.81	100	100	93.75	100	100	100	67.3
İtalya	4	100	83.44	87.5	83.3	93.75	100	75	87.5	37.3
İzlanda	5	100	82.29	100	91.6	100	100	100	100	86.4
Japonya	0	100	52.66	93.75	100	93.75	91.6	93.75	87.5	17.6
Kanada	0	100	68.49	100	91.6	100	100	93.75	100	26.4
Kırgızistan	0	50	56.62	37.5	33.3	56.25	33.3	25	43.75	
Kolombiya	0	83.3	43.58	68.75	66.6	75	41.6	43.75	62.5	6.5
Meksika	0	75	47.72	75	58.3	75	66.6	37.5	62.5	13.5
Mısır	0	16.6	28.27	25	16.6	31.25	33.3	12.5	43.75	27.5
Moğolistan	5	91.6	65.34	100	75	93.75	91.6	75	75	
Nijerya	0	50	39.2	56.25	33.3	56.25	58.3	25	31.25	
Norveç	4	100	78.23	100	100	100	100	100	100	52.1
Rusya	7	8.3	60.1	18.75	25	25	33.3	12.5	37.5	27.8
Senegal	0	91.6	34.75	81.25	56.25	93.75	83.3	62.5	62.5	
S. Arabistan		0		0	8.3	18.75	0	12.5	12.5	
Tayland	0	8.3	80.02	25	25	37.5	33.3	31.25	62.5	3.6
Türkiye	10	83.3	85.23	62.5	50	50	41.6	43.75	56.25	6.3
Ukrayna	5	75	52.42	62.5	50	68.75	75	62.5	68.75	42.1

Tablo 3b. Ülkeler Bazında Ekonomik Faktörlerin Sayısal Değerleri

Ülkeler	Vergi Yükü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İşsizlik (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi (Milyon$)	Harcama/ GSYİH (%)	Enflasyon (%)
A.B.D.	25.4	3258.85	55508	0.408	5.3	2.4	92397	38.9	1.6
Afganistan	6.6	213.58	599	0.278	40	1.5	53.6	25	4.6
Almanya	36.7	2851.85	40996	0.283	4.6	1.5	1830.9	44.3	0.8
Avustralya	27.5	3780.69	50961	0.303	6.3	2.5	51854.2	35.6	2.5
Azerbaycan	13.3	524.84	5739	0.337	6	1.1	4430.4	38	1.4
Belçika	44.6	2564.89	40.106	0.33	8.5	1.4	-4956.7	54.5	0.5
Brezilya	33.4	757.92	8.669	0.547	7.2	-3.8	62494.8	38.6	6.3
Çin (Tayvan)	19.4	731.14	22.287	0.421	4.6	0.7	128500	29.3	2
Danimarka	48.6	3269.62	52.114	0.248	4.3	1.6	3651.9	57.1	0.6
Fas	22.4	415.59	3.078	0.409	43.1	4.5	3582.3	33.9	0.4
Finlandiya	44	2924.1	41.973	0.269	8.7	0.4	18624.7	57.5	1.2
Fransa	45	2761.99	37.675	0.301	10.6	1.1	15191.1	57	0.6
Gana	16.1	351.22	1.34	0.428	5.2	3.8	3357	27.3	15.5
Güney Kore	24.3	2174.36	27.195	0.313	3.7	2.5	9898.5	31.8	1.3
Hindistan	16.7	452.11	1.617	0.339	3.5	7.3	34416.8	27	6
Hollanda	37.4	2937.58	43.603	0.309	7.1	1.9	30253.3	46.8	0.3
İngiltere	32.9	2960.54	43.77	0.36	5.5	2.2	72241	45.1	1.5
İran	5.8	447.61	4.877	0.383	10.9	3.7	2105.5	15	15.5
İsveç	42.8	3181.11	49.866	0.25	7.6	2.8	10036.2	53.2	-0.2
İtalya	42.6	2117.76	29.866	0.36	12.1	0.8	11450.8	51	0.2
İzlanda	35.5	2176.15	50.854	0.28	2.2	3.7	436.1	43.9	2
Japonya	30.3	2782.43	32.485	0.379	3.3	0.5	2089.8	42.3	2.7
Kanada	30.6	2773.5	43.331	0.326	6.9	1.2	53864	40.7	1.9
Kırgızistan	20.8	350	1.112	0.334	2.3	3.5	210.5	38.1	7.5
Kolombiya	16.5	474.66	6.084	0.559	58.9	3.1	16053.8	29.2	2.9
Meksika	19.7	729.94	9.009	0.472	4.3	2.5	22794.7	28.1	4
Mısır	13.9	264.33	3.74	0.308	12.8	4.2	4783.2	33.7	10.1
Moğolistan	28.8	464.89	3.952	0.365	7.3	4.4	507.6	40.2	12.9
Nijerya	3.1	731.68	2.742	0.488	8	2.8	4693.8	13.4	8.1
Norveç	40.8	4215.43	74.822	0.258	3.8	1.6	8682.5	44	2
Rusya	34.8	686.16	9.054	0.401	5.8	-3.7	20957.7	38.2	7.8
Senegal	18.4	200	913	0.403	13.4	5	342.7	28.2	-0.5
S. Arabistan	4.3	1786.07	20.812	0.459	5.8	3.4	8012	38	2.7
Tayland	16.2	502.78	5.742	0.394	0.9	2.7	12565.7	24.3	1.9
Türkiye	29.3	756.06	9.437	0.4	10.3	3.8	12146	38.5	8.9
Ukrayna	37.6	357.71	2.004	0.256	7.8	-9.9	410	48.1	12.1

Tablo 3c. Ülkeler Bazında Sosyal/Beşeri Faktörlerin Sayısal Değerleri

Ülkeler	Okur Yazarlık (%)	Beklenen Yaşam Süresi	İlk Öğretim	Orta Öğretim	Yüksek Öğretim	Fakirlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	Yaşam Kalitesi -2014	Hastane Yatak (1000 kişi)
A.B.D.	99	79.3	98.13	93.67	94.28	15.1	55.84	191.27	2.9
Afganistan	38.2	60.5	105.86	54.31	3.74	36	96.43		0.5
Almanya	99	81	100.46	101.27	61.65	15.5	23.57	187.65	8.2
Avustralya	99	82.8	104.84	135.54	86.33		46.01	172.9	3.7
Azerbaycan	99.8	72.7	97.94	100.28	20.44	6	27.5		4.7
Belçika	99	81.1	103.36	107.26	70.83	15.2	48.21	130.65	6.2
Brezilya	92.6	75	136.27	105.48	25.53	21.4	78.04	35.99	2.3
Çin (Tayvan)	96.4	76.1	127.85	88.98	26.7	6.1	22.1	26.06	3.3
Danimarka	99	80.6	101.33	129.87	81.52	13.4	23.44	167.06	3.07
Fas	72.4	75.3	117.51	68.88	16.16	15	73.96		0.9
Finlandiya	100	81.1	100.14	107.68	93.72		22.92	175.72	4.8
Fransa	99	82.4	107.32	109.71	58.3	7.9	49.47	132.11	6.2
Gana	76.6	62.4	106.85	67.13	12.2	28.5	50		0.9
Güney Kore	97.9	82.3	102.74	97.2	98.38	16	13.89	115.16	10.9
Hindistan	72.1	68.3	112.6	68.51	24.8	29.8	47.61	74.89	0.5
Hollanda	99	81.9	105.79	129.91	77.34	9.1	36.59	152.37	
İngiltere	99	81.2	108.53	95.42	61.88	16.2	48	149.05	2.7
İran	86.8	75.5	118.56	86.28	55.16	18.7	54.87		0.1
İsveç	99	82.4	101.54	128	63	3.7	43.49	180.03	2.59
İtalya	99.2	82.7	99.01	99.19	62.47	29.9	48.51	86.45	3.4
İzlanda	99	82.7	98.67	111.17	82.23		22.22		3.22
Japonya	99	83.7	102.3	101.81	61.46	16	12.8	165.44	13.3
Kanada	99	82.2	98.3	103.4	58.88	9.4	39.03	174.8	2.6
Kırgızistan	99.5	71.1	105.86	88.19	47.64	33.7	65.62		4.8
Kolombiya	94.7	74.8	114.91	92.96	48.33	32.7	66.88	39.41	1.5
Meksika	94.4	76.7	105.02	85.68	28.99	52.3	57.18	80.56	1.6
Mısır	75.2	70.9	113.42	86.3	30.06	22	55	0.89	0.5
Moğolistan	98.4	68.8	108.84	91.58	62.27	29.8	70		6.8
Nijerya	59.6	54.5	84.8	43.83	10.41	70	82.35		
Norveç	95	81.8	99.44	111.06	74.1		29.93	155.44	3.8
Rusya	99.7	70.5	100.56	95.3	76.14	11	54.32	16.72	9
Senegal	55.7	66.7	83.62	41	7.63	54			
S. Arabistan	94.7	74.5	106.4	116.17	57.52		23.41	138.51	2.1
Tayland	96.7	74.9	92.85	86.98	51.23	13.2	36.46	52.37	
Türkiye	95	75.8	100.03	86.11	69.39	16.9	35.81	68.81	2.6
Ukrayna	99.8	71.3	105.47	98.86	79	24.1	52.46	22.78	9

C- FAKTÖRLERİN TANIMLARI

1. Demokrasi Faktörlerinin Tanımları

Demokrasiye etki eden demokrasi faktörleri; bir ülkedeki seçim barajı oranı, seçim süreci, seçimlere katılım oranı, çoğulcu siyasetin uygulanabilirliği, devletin işlerliği, düşünce ve ifade özgürlüğü, organizasyon ve örgütlenme özgürlüğü, hukukun üstünlüğü, kişi hak ve hürriyetleri ile sendikalaşma oranı olarak belirlenmiştir.[315]

a. Seçim Barajı

Seçim barajı, belirlenmiş oy oranlarına ulaşan siyasi partilerin parlamentoya girmesini ve temsil yetkisini kazanmasını sağlayan asgari oy alma oranıdır. Seçim barajı oranları ülke anayasaları veya seçim kanunlarıyla yüzde olarak belirlenir.

b. Seçim Süreci

Seçim süreci, bir ülkede yapılan seçimlerin hangi koşullarda gerçekleştiğine ilişkin olan ilerlemedir.

2015 Freedom House[316] indeksine göre seçim sürecinin puanlanmasında; "devlet başkanı konumunda olan kişinin ve ulusal parlamentonun adil ve özgürce seçilip

[315] Seçim Süreci, Çoğulcu Siyaset, Devletin İşlerliği, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme, Hukukun Üstünlüğü ve Kişi Hak ve Hürriyetleri başlıklarının ölçülebilir hale gelmesinde kullanılan yöntemi ifade eden göstergeler için bkz. Freedom in the World 2015 Methodology, https://freedomhouse.org/sites/default/files/Methodology_FIW_2015.pdf, (erişim: 27.06.2016), s.6-15.

[316] Freedom House, 1941 yılında kurulmuş ve merkezi Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan, kâr amacı gütmeyen, bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Kuruluşun misyonu, özgürlük ve demokrasinin tüm dünya çapında yayılmasını sağlamak olarak ifade edilmektedir. Her yıl 195 ülke ve 14 bölge açısından "Özgürlük Raporu" yayınlamakta ve bu raporda ülkeleri çeşitli göstergelerine göre değerlendirerek "özgür", "kısmen özgür" ve "özgür değil" olarak sınıflamaktadır. Yabancı ve yerel haber raporları, akademik analizler, hükümet dışı kuruluşlar, düşünce kuruluşları, bireysel iletişimle edinilen bilgiler ve bölgeye yapılan ziyaretler gibi geniş bir bilgi kaynağı ile ortaya konan bu rapor, saygınlığı ve güvenilirliği uluslararası düzeyde kabul edilmiş bir endeksleme sisteminin ürünüdür. Raporun metodolojisi, büyük ölçüde Evrensel İnsan Hakları Bildirgesinin ilişkili bölümlerinden türetilen siyasal haklar ve bireysel özgürlüklerin temel standartlarına dayanmaktadır. Benzer raporlama faaliyetlerini gerçekleştiren başka bağımsız kuruluşlar da bulunmakla birlikte, analizlerinin daha detaylı olması ve dünya çapında kabul edilmesi nedeniyle Freedom House endeksi çalışmada temel alınmıştır.

seçilmediği[317]" ve "seçim kanunları ve sisteminin adil olup olmadığı[318]" değerlendirilmektedir.

Bu değerlendirme sonucunda 1 ile 12 puan arasında bir değer belirlenerek ülke notu verilmektedir. Çalışmamızda 12 tam puan %100; 1 puan ise %8.3 olarak kabul edilmiştir.

c. Seçimlere Katılım

Seçimlere katılım, seçmen kütüğüne kayıtlı olan vatandaşlardan, seçimlerde oy kullananların sayısının toplam seçmen sayısına oranıdır.

Bu oran için, ülkede yapılan son parlamento seçimleri esas alınmıştır.[319]

d. Çoğulcu Siyaset

Çoğulcu siyaset, çoğunluğun mutlak hâkimiyetini reddederek azınlık gruplarının siyasal ve kültürel haklarının kabul edilmesi gerektiğini ve azınlığın da bir gün çoğunluk olabilme hakkının verilmesini savunan demokrasi anlayışıdır.

2015 Freedom House indeksine göre çoğulcu siyasetin puanlanmasında; "vatandaşların farklı siyasi partiler veya diğer siyasi örgütlenmeler kurma özgürlüğünün olup olmadığı ve sistemin bu oluşumların diğer parti/örgütlenmeler ile rekabet etmesine

[317] Seçimlerin ulusal/uluslararası seçim izleme örgütlerince özgür ve adilce izlenip izlenmediği; seçimlerin siyasi amaçlarla lüzum yokken ertelenip ertelenmediği, seçmenlerin ve adayların kayıtlarının zamanında, eksiksiz ve doğru olarak yapılıp yapılmadığı, adayların propaganda süresince özgürce konuşma yapması, toplantı düzenlemesi ve medyayı kullanmasının engellenip engellenmediği; gizli oylama veya eşdeğeri bir sistemin uygulanıp uygulanmadığı; seçmenlerin baskı ve sindirme olmadan kendi seçtikleri partiye oy verip veremedikleri; sayımın şeffaf olarak yapılıp sonuçların halka doğru bir şekilde duyurulup duyurulmadığı; eşit oy hakkının olup olmadığı; askeri darbe ve benzeri müdahalelerin gerçekleşip geçekleşmediği ve seçim sonucunda farklı bir görüşün hâkim olduğu alt kurullarla aradaki ilişkinin siyasi hakları geliştirip geliştirmediği değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[318] Seçimlerin yürütülmesi için açık, ayrıntılı ve adil bir yasal çerçevenin var olup olmadığı; seçim komisyonları veya diğer yetkili kuruluşların hükümetten ya da diğer baskı unsurlarından bağımsız ve özgür olarak hareket edip edemedikleri; seçim komisyonu üyeliklerinin adil ve dengeli olarak dağıtılıp dağıtılmadığı; seçim komisyonları veya diğer yetkili kuruluşların işlerini etkili ve yetkin olarak yapıp yapmadığı; vatandaşların genel ve eşit oy haklarını kullanıp kullanamadıkları; seçim bölgelerinin adilce tayin edilip edilmediği; seçim sisteminin bazı siyasi görüşlere avantaj sağlamak ya da seçim sonuçlarını etkilemek için değiştirilip değiştirilmediği değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[319] Kaynak: electionguide.org - A.B.D.2014; Afganistan2010; Almanya2013; Avustralya2013; Azerbaycan2015; Belçika2014; Brezilya2014; Çin2016; Danimarka2015; Fas2011; Finlandiya2015; Fransa2012; Gana2012; Güney Kore2016; Hindistan2014; Hollanda2012; İngiltere2015; İran2012; İsveç2014; İtalya2013; İzlanda2013; Japonya2014; Kanada2015; Kırgızistan2015; Kolombiya2014; Meksika2015; Mısır2015; Moğolistan2012; Nijerya2015; Norveç2013; Rusya2011; Senegal2007; Suudi Arabistan Seçim Yok; Tayland2011; Türkiye2015; Ukrayna2014.

izin verip vermediği[320]"; "muhalefetin oy oranını ve elde ettiği desteği artırmak için önemli ve gerçekçi fırsatlarının olup olmadığı[321]"; "vatandaşların siyasi tercihlerinde ordu, dış güçler, totaliter partiler, dini hiyerarşi, ekonomik oligarşi veya benzeri güç odaklarının baskılarından ne kadar uzak oldukları[322]" ve "kültürel, dini, etnik veya diğer azınlık gruplarının siyasi haklarının ve seçim olanaklarının tam olarak tanınıp tanınmadığına[323]" bakılmaktadır.

Bu değerlendirme sonucunda 1 ile 16 puan arasında bir değer belirlenerek ülke notu verilmektedir. Çalışmamızda 16 tam puan %100; 1 puan ise %6.25 olarak kabul edilmiştir.

e. Devletin İşlerliği

Devletin işlerliği; yürütme erki olarak hükümet üyelerinin, yasama erki olarak ise özgürce seçilmiş temsilcilerin hem yasama faaliyetleri hem de yürütme faaliyetleri bakımından bağımsızlığı ile ilgilidir. Buna "siyasal özgürlük" de denmektedir.[324]

2015 Freedom House indeksine göre devletin işlerliğinin puanlanmasında; "seçilmiş adayların parti içinde usulüne uygun olarak belirlenip belirlenmediği[325]";

[320] Siyasi partilerin kurulmasında ve bunlara üyelikte yasal olarak veya uygulamada engellemelerle karşılaşılıp karşılaşılmadığı; partilerin toplantı, gösteri ve benzeri barışçıl aktiviteler yaparken ayrımcılığa uğrayıp uğramadıkları; parti üyeleri veya liderlerinin bu barışçıl aktiviteler sonucunda hapsedilmesi, tehdit edilmesi, taciz edilmesi, ya da şiddetli saldırılara maruz kalması durumlarının olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[321] Muhalefet partilerinin oy oranını artırmasını ya da seçimlerdeki rekabetlerini engelleyici çeşitli yasal veya idari kısıtlamalarda bulunulup bulunulmadığı; yasal olarak muhalefet etme yetkilerinin tanınıp tanınmadığı, muhalefet partisi üyelerinin veya liderlerinin, barışçıl aktiviteleri sonucunda hapsedilmesi, tehdit edilmesi, taciz edilmesi, ya da şiddetli saldırılara maruz kalması durumlarının olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[322] Bu tür odakların seçmenlere rüşvet verip vermedikleri; siyasi tercihleri değiştirmek için seçmenlere veya siyasi figürlere sindirme, taciz ya da saldırılarda bulunup bulunmadıkları; hükümet politikası ve faaliyetlerinde askeri kontrolün ya da dış ülkelerin baskı ve etkilerinin olup olmadığı değerlendirilmektedir.

[323] Çeşitli siyasi partilerin azınlıkları ilgilendiren konuları ele alıp almadıkları; hükümetin yasal olarak veya uygulamada azınlıkların parlamentolara girmesini engelleyip engellemediği ve siyasi partilerin barışçıl ve demokratik değerleri zedeleyen etnik köken, kültür veya dine dayanıp dayanmadıkları değerlendirme konusu yapılmaktadır.

[324] SARTORI, s.364.

[325] Atanmış olan veya seçimle gelmemiş diğer hükümet mensuplarının seçilmiş temsilcilerin faaliyetlerini engellemeleri ya da müdahalede bulunup bulunmadıkları; suç çetesi, ordu veya dış ülkeler gibi devlet dışı aktörlerin seçilmiş temsilcilerin faaliyetlerini engellemeleri ya da müdahalede bulunup bulunmadıkları değerlendirilmektedir.

"yolsuzluklara karşı tutum[326]" ve "hükümetin seçmenlere karşı açık ve şeffaf bir tutum sergilemesi ve hesap verebilirlik düzeyi[327]" değerlendirilmektedir.

Bu değerlendirme sonucunda 1 ile 12 puan arasında bir değer belirlenerek ülke notu verilmektedir. Çalışmamızda 12 tam puan %100; 1 puan ise %8.3 olarak kabul edilmiştir.

f. Düşünce ve İfade Özgürlüğü

Düşünce ve ifade özgürlüğü, bireylerin kısıtlamaya maruz kalmadan istedikleri şekilde düşünme ve bu düşüncelerini açıklama hürriyetidir. Salt düşünce mutlakken ifade özgürlüğü gerekli şartlar altında kısıtlanabilmektedir.

2015 Freedom House indeksine göre düşünce ve ifade özgürlüğünün puanlanmasında; "özgür ve bağımsız medya ile diğer ifade unsurlarının varlığına[328]"; "dini kurum ve örgütlerin inançlarını yerine getirmelerinde ve kendilerini ifade etmelerinde özgür olmalarına[329]"; "akademik özgürlük ve eğitim sisteminde siyasi

[326] Yolsuzlukları önleyici, tespit edici ve cezalandırıcı yasal düzenlemeler veya programların uygulamaya konup konmadığı; hükümetin yolsuzluğu artırma ihtimali olan bürokratik düzenlemelerden sıyrılıp sıyrılmadığı; siyasi baskı ve etkilerden bağımsız denetim ve soruşturma organlarının var olup olmadığı; hükümet yetkililerince ve özellikle farklı siyasi unsurlara karşı yöneltilen yolsuzluk iddialarının tarafsızca soruşturulup yargılamasının yapılıp yapılmadığı; yolsuzluk iddialarına medyada ne kadar yer verildiği; gazeteciler, aktivistler ve soruşturmacıların rüşvet ve yolsuzlukları aktarırken kendilerini güvende hissedebilmeleri için gerekli hukuki korumanın sağlanıp sağlanmadığı konuları değerlendirilmektedir.

[327] Sivil toplum örgütleri, çıkar grupları, gazeteciler ve diğer vatandaşların askıdaki politika ve düzenlemelere ilişkin görüş bildirmeleri veya etki göstermeleri imkânının olup olmadığı; vatandaşların devlet faaliyetleri ile ilgili bilgi edinme ve dilekçe verme haklarının olup olmadığı; bütçe yapım aşamasının yasama değerlendirmesi ve kamu denetimine tabi olup olmadığı; kamu harcamalarının detaylı raporunun zamanında yayınlanıp yayınlanmadığı; kamu ihalelerinin şeffaf bir şekilde yapılıp yapılmadığı; hükümet yetkililerinin mal varlığı beyanlarının kamuya ve medya denetimine açık ve doğrulanabilir olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[328] Yazılı, görsel ve internet medyasına sansür uygulanıp uygulanmadığı; özellikle hükümet yetkililerinin yolsuzlukları gibi hassas politik olayları aktarırken gazeteciler arasında oto sansürün yaygın olup olmadığı; hükümet yetkililerini ve politikalarını inceleyen gazetecilere ağır para cezaları veya hapis cezası uygulanıp uygulanmadığı; başkan ve diğer hükümet üyelerinin şeref ve haysiyetine karşı bir suç tanımlaması yapılıp yapılmadığı ve yapılmışsa bu kanunların ne sıklıkla uygulandığı; devlet televizyonunda hükümet propagandası yapılıp yapılmadığı ve diğer özel kanallarda da bu yönde bir uygulamanın olup olmadığı; hükümetin medya içeriğine müdahale edip etmediği; gazetecilerin tehdit edilmesi, tutuklanması, saldırıya uğraması ve hatta öldürülmesi halinde adil ve etkili bir soruşturma ve yargılamanın yapılıp yapılmadığı; sanatsal faaliyetler gibi diğer ifade unsurlarının politik amaçlarla yasaklanıp yasaklanmadığı değerlendirilmektedir.

[329] Dini kurumlara kayıt şartlarının bu kurumların işleyişini engelleyecek ölçüde ağır olup olmadığı; dini grupların üyelerinin misyonerlik faaliyetleri dolayısıyla yetkililer tarafından cezalandırılması, tutuklanması, taciz edilmesi veya saldırıya uğraması hallerinin olup olmadığı; dini faaliyetler ve ifadelerin devlet dışı unsurlar tarafından şiddet veya tacizle engellenip engellenmediği; hükümetin dini liderleri ataması veya atanmasında etkisinin olup olmaması; hükümetin dini kitap ve diğer materyallerin basım ve dağıtımı ile vaazların içeriğini kontrol edip etmediği; dini binaların inşaatının yasaklı veya kısıtlı olup

telkinlerden bağımsızlığa[330]" ve "özel toplantıların açık ve özgür olup olmadığına[331]" bakılmaktadır.

Bu değerlendirme sonucunda 1 ile 16 puan arasında bir değer belirlenerek ülke notu verilmektedir. Çalışmamızda 16 tam puan %100; 1 puan ise %6.25 olarak kabul edilmiştir.

g. Organizasyon ve Örgütlenme

Organizasyon ve örgütlenme, toplum halinde yaşayan ve grup olarak bir araya gelerek sosyal veya ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş olan insan toplulukları demektir.[332]

2015 Freedom House indeksine göre organizasyon ve örgütlenmenin puanlanmasında; "toplantı ve gösteri düzenleme hakkı ve kamuya açık tartışma toplantıları yapma özgürlüğünün mevcut olması[333]"; "sivil toplum örgütlerinin özgürce faaliyet gösterebilmeleri[334]"; ve "işçi sendikalarının ve köylü örgütlenmelerinin özgürlüğünün tanınması ve bunların etkili bir şekilde toplu sözleşme yapma haklarının bulunması[335]" değerlendirilmektedir.

---

olmadığı; din eğitiminde kısıtlamalar olması ya da zorunlu din eğitiminin olup olmadığı ve bireylerin dini inanç ve uygulamalardan kaçınma haklarının olup olmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[330] Öğretmenler ve akademisyenlerin, siyasi veya yarı siyasi nitelikteki akademik faaliyetlerini yürütmelerinde fiziksel şiddet veya tehdit korkusu olmadan bağımsızca davranıp davranamadıkları; hükümetin okul müfredatlarını siyasi amaçlarla kontrol edip etmediği; siyasi nitelikteki konuları ele alan öğrenci birliklerinin çalışmalarının engellenip engellenmediği; hükümet veya okul yönetiminin, öğrencilere belirli bir siyasi figürü desteklemesi ya da desteklememesi konusunda baskı yapıp yapmadığı değerlendirmeleri yapılmaktadır.

[331] Özel toplantılar düzenleme hakkının olup olmaması; kişisel çevrimiçi iletişim araçlarını kullananların eleştirel paylaşımları dolayısıyla cezalandırılması, taciz edilmesi veya şiddet görmesi durumlarıyla karşılaşıp karşılaşmaması; hükümetin, kamu gözetimi yapması ve karşı görüşteki grupların yazışmalarını raporlaması için birilerini görevlendirip görevlendirmemesi değerlendirilmektedir.

[332] ANAND / DAFT, s.329,333.

[333] Özellikle siyasi nitelikte olan barışçıl gösterilerin yasaklanıp yasaklanmadığı; barışçıl gösteriler düzenlemek için izin almanın ağır koşullara tabi olup olmadığı; barışçıl gösterilere katılanların tutuklanması, tehdit edilmesi veya saldırıya uğraması hallerinin gerçekleşip gerçekleşmediği; barışçıl protestocuların bu haklarını kullanmalarının engellenmesi için polis tarafından gözaltına alınıp alınmadığı değerlendirilmektedir.

[334] Kuruluş, üyelik gibi yasal işlemlerin bu sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini özgürce gerçekleştirebilmesini engellemek amacıyla ağırlaştırılıp ağırlaştırılmadığı; bu örgütlerin mali durumlarına ilişkin yasal düzenlemelerin ağır şartlar içerip içermediği; bu örgütlerin kurucuları ve bağışçılarının hükümet baskısına maruz kalıp kalmadıkları; bu örgütlerin üyelerinin faaliyetleri dolayısıyla taciz edilmesi, tutuklanması, tehdit edilmesi veya saldırıya uğraması hallerinin gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirilmektedir.

[335] İşçi sendikalarının kurulması ve işleyişlerinin hükümetten bağımsız olup olmadığı; çalışanların, hükümet veya işverenleri tarafından belirli sendikalara üye olmaya zorlanıp zorlanmadığı; grev hakkının

Bu değerlendirme sonucunda 1 ile 12 puan arasında bir değer belirlenerek ülke notu verilmektedir. Çalışmamızda 12 tam puan %100; 1 puan ise %8.3 olarak kabul edilmiştir.

h. Hukukun Üstünlüğü

Hukukun üstünlüğü, kanunu uygulayan makam ve mercilerin, yasal düzenlemelerin lafzına ve ruhuna uygun hareket etmeleri ve bu hareket neticesinde ortaya çıkan hükümlerin bu hükümleri veren makam ve merciler dâhil bağlayıcı olmasıdır.

2015 Freedom House indeksine göre hukukun üstünlüğünün puanlanmasında; "yargı organının bağımsızlığı[336]"; "hem hukuki hem de adli konular bakımından geçerli olması[337]"; "siyasi terör, haksız hapis, sürgün ve işkenceden korunma hakkının bulunup bulunmadığına[338]" ve "yasalar, politika ve uygulamanın ülkede bulunan tüm insanlara eşit muamele gösterilmesini garanti edip etmediğine[339]" bakılmaktadır.

---

tanınıp tanınmadığı; sendikaların toplu sözleşme görüşmeleri yapabilmesi ve bu sözleşmelerin yerine getirilip getirilmediği; meslek kuruluşlarının özgürce ve hükümet müdahalesi olmaksızın çalışmasına izin verilip verilmediği değerlendirilmektedir.

[336] Yargı organlarının hükümetten veya diğer siyasi, ekonomik ve dini baskılardan sıyrılıp sıyrılamadığı; yargıçların adil ve tarafsız bir şekilde atanıp atanmadığı; yargıçların adil ve tarafsızca hüküm kurup kurmadıkları veya hükümlerinde hükümetin ya da diğer bazı grupların çıkarlarını gözetip gözetmediği; yasama, yürütme ve diğer devlet organlarının mahkeme kararlarını yerine getirip getirmedikleri değerlendirilmektedir.

[337] Masumiyet karinesi başta olmak üzere sanık haklarının tanınıp tanınmaması; gözaltına alınanların bağımsız ve yetkin bir avukata erişme hakkının olup olmaması; sanıkların adil, halka açık ve uygun sürelerle bağımsız, tarafsız ve yetkili bir mahkeme tarafından yargılanıp yargılanmadıkları; savcıların siyasi kontrol ve baskılara maruz kalıp kalmamaları; kolluk kuvvetleri üzerinde yasama, yürütme ve yargı organları aracılığıyla demokratik ve etkin bir devlet kontrolünün olup olmaması; kolluk kuvvetlerinin suç çetesi veya ticari çıkar grupları gibi devlet dışı unsurların etkisinde kalıp kalmadığı değerlendirilmektedir.

[338] Kolluk kuvvetlerinin keyfi tutuklama ve gözaltı yapmaları veya hukuksuz delil imal etmeleri; tutuklama ve sorgulama sırasında aşırı güç veya işkence uygulanması; tutukevleri ve karakolların insanlık onuruna yaraşır düzeyde olması; vatandaşların haklarının devlet yetkilileri tarafından ihlali halinde dilekçe ve tazminat hakların tanınması; belirli gruplara karşı veya genel olarak toplum içerisinde şiddet eğilimlerinin yaygın olup olmaması; nüfusun bir kesiminin iç uyuşmazlıklar veya iç savaş dolayısıyla fiziksel zarara uğraması ya da taşınmaya zorlanması gibi durumlarla karşı karşıya kalıp kalmaması değerlendirilmektedir.

[339] Çeşitli gruplara dâhil olanların insan haklarını kanun önünde eşitlik ilkesi gereğince tam olarak muhafaza edip edemedikleri; bu tür gruplara karşı yaygın şiddet eylemlerinde bulunulup bulunulmadığı ve bulunulması halinde faillerinin ortaya çıkartılması; bu tür gruplara karşı yasal veya fiili olarak istihdam, eğitim, barınma gibi alanlarda ayrımcılık yapılması; kadın erkek eşitliği; yabancıların uluslararası alanda tanınmış insan haklarından yararlanıp yararlanamaması; mültecilere ilişkin uluslararası hakların tanınıp tanınmadığı değerlendirilmektedir.

Bu değerlendirme sonucunda 1 ile 16 puan arasında bir değer belirlenerek ülke notu verilmektedir. Çalışmamızda 16 tam puan %100; 1 puan ise %6.25 olarak kabul edilmiştir.

i. Kişi Hak ve Hürriyetleri

Kişi hak ve hürriyetleri, temel haklar ve hürriyetlerden daha geniş kapsamlı olarak hukuk düzeninin kişilere tanıdığı özgürlükleridir.

2015 Freedom House indeksine göre kişi hak ve hürriyetlerinin puanlanmasında; "vatandaşların seyahat etme, ikamet yeri seçme, çalışma ve yükseköğrenim haklarını özgürce kullanabilmeleri[340]"; "vatandaşların mülkiyet hakkının tanınması ve özel teşebbüs kurabilmeleri[341]"; "cinsiyet eşitliği, eş ve aile büyüklüğünü seçme hakkı da dâhil olmak üzere kişilerin sosyal özgürlüklerinin tanınması ve korunması[342]" "fırsat eşitliğinin sağlanması ve ekonomik sömürünün engellenmesine[343]" bakılmaktadır.

Bu değerlendirme sonucunda 1 ile 16 puan arasında bir değer belirlenerek ülke notu verilmektedir. Çalışmamızda 16 tam puan %100; 1 puan ise %6.25 olarak kabul edilmiştir.

---

[340] Yurtdışı seyahatlerinin bir kısıtlamaya tabi olup olmaması; ülke içinde ikamet değiştirmek için devletin veya devlet dışı unsurların izninin gerekip gerekmediği; kişinin niteliği ve istihdam yerinin belirlenmesinde devletin veya devlet dışı unsurların kararı ya da etkisinin olup olmadığı; seyahat etme, ikamet veya iş değiştirme ya da yükseköğrenim kurumuna girmek için gerekli olan belgelerin temininin rüşvet gibi teşvik unsurlarıyla sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmektedir.

[341] Kişilerin yasal olarak ve herhangi bir baskıya maruz kalmadan arazi veya diğer gayrimenkuller alabilmesi ya da satabilmesi; kamulaştırma durumunda mal sahibine zamanında ve yeterli ödemenin yapılması; kişilerin özel teşebbüs kurması ve işletmesi için gerekli izin, lisans gibi yükümleri yerine getirebilmelerinin makul düzenlemelere bağlanmış olması ve bu tür belgelerin edinilmesinde rüşvet gibi teşvik unsurlarının kullanılmaması; özel teşebbüslerin faaliyetlerinin dış unsurlar tarafından engellenmemesi değerlendirilmektedir.

[342] Kadına karşı şiddetin önlenmesi ve faillerinin yargı önüne çıkarılması; fuhuşun önlenmesi için devletin gerekli önlemleri alması; kadınların yasal olarak veya uygulamada mülkiyet, miras, boşanma usulü ve velayet gibi ekonomik ve sosyal konularda ayrımcılığa uğrayıp uğramadığı; devletin, eş seçiminde kişileri doğrudan veya dolaylı olarak belirli kişilerle evlenmeleri hususunda zorunlu tutması, çocuk evliliğini önleyecek düzenlemeleri yerine getirmemesi, başlık parası gibi uygulamaları desteklemesi ve evlilik dışı ilişkileri suç sayması; çocuk sayısını devletin belirlemesi; devletin ya da özel kurumların kişileri dini, kültürel veya etnik olarak kısıtlaması halleri bu hususta değerlendirilmektedir.

[343] Devletin ekonomi üzerinde sıkı bir kontrol uygulayıp uygulamadığı; büyük devlet teşebbüslerinin ekonomik getirilerinden nüfusun sadece ayrıcalıklı kesiminin mi yoksa tüm nüfusun mu faydalandığı; özel sektörün ekonomi üzerindeki etkisinin tekelcilik boyutuna ulaşıp ulaşmadığı; yükseköğrenime ve işe girişlerde kayırmacılık, rüşvet gibi hususların yaygın olup olmadığı; etnik veya dini azınlıklar gibi grupların belirli ekonomik yardımlardan daha az yararlandırılıp yararlandırılmadığı; devlet veya özel sektör işverenlerinin haksız yere ücret kesintileri yapması, çalışanlarını tehlikeli koşullarda çalışmaya zorlaması gibi hallerle istismar edip etmediği değerlendirilmektedir.

j. Sendikalaşma

Sendika, işçilerin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla kurulmuş olan tüzel kişiliğe sahip örgütlenmelerdir. Sendikalaşma ise bir ülkedeki toplam çalışan sayısının, ülkede kurulu olan sendikalara üye olanlara ilişkin oranıdır.[344]

2. Ekonomik Faktörlerinin Tanımları

a. Vergi Yükü (Vergi Gelirleri/GSYİH)

2015 yılı Index of Economic Freedom verileri esas alınmıştır.[345] Vergi gelirlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı (tax burden of GDP) olarak tespit edilmiştir.

Türkiye için; (Genel bütçe vergi gelirleri + eğitim özel gelirleri + özel bütçe vergi gelirleri + mahalli idarelerin kendi vergi gelirleri + fonların vergi ve benzeri kendi gelirleri + parafiskal gelirler) / GSYİH rakamlarına göre hesaplanmış değerdir.[346]

b. Aylık Ortalama Gelir

Aylık ortalama gelir; hane başına düşen yıllık brüt gelirden, vergiler düşüldükten sonra kullanıma hazır olan net tutarın aylık olarak kalan ortalamasıdır. Dolar bazında 2014 yılı esas alınmıştır.[347] Sadece ücret gelirleri dikkate alınmıştır.

---

[344] Kaynak: ILO Statistics and Database by Country; OECD Database (2014) - A.B.D.2014; Afganistan2012; Almanya2013; Avustralya2014; Azerbaycan Veri Yok; Belçika2013; Brezilya2013 Çin Veri Yok; Danimarka2013; Fas Veri Yok; Finlandiya2013; Fransa2013; Gana Veri Yok; Güney Kore2012; Hindistan2011; Hollanda2013; İngiltere2013; İran Veri Yok; İsveç2014; İtalya2013; İzlanda2014; Japonya2014; Kanada2014; Kırgızistan Veri Yok; Kolombiya2013; Meksika2014; Mısır2007; Moğolistan Veri Yok; Nijerya Veri Yok; Norveç2013; Rusya2013; Senegal Veri Yok; Suudi Arabistan Veri Yok; Tayland2010; Türkiye2013; Ukrayna2008.

[345] Kaynak: Index of Economic Freedom, Macro-Economic Data. http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables. Türkiye için, ayrıca, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) tarafından 2014 yılının ilk ayında ilan edilen rakamdır. Bu rakam 2014 yılı sonunda % 28.8 olarak gerçekleşmiştir. Bkz. http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_14.xls.htm (erişim: 02.07.2016).

[346] Bkz. http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_14.xls.htm (erişim: 02.07.2016). Bkz. http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_14.xls.htm (erişim: 02.07.2016).

[347] Kaynak: Nation Master Database. http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Cost-of-living/Average-monthly-disposable-salary/After-tax (erişim: 03.07.2016).

c. Kişi Başına Gelir

Kişi başına gelir; gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYİH) yıl ortası nüfusuna bölünmesi ile hesaplanan gelirdir (GDP per capita). Dolar bazında 2015 yılı esas alınmıştır.[348]

d. Gelir Dağılımı (Gini Katsayısı)

Gelir dağılımının adaletli olup olmadığını belirlemede Gini katsayısı kullanılmaktadır. Bu katsayı, milli gelirin belirli bir birikimli payı ile onu elde edenlerin birikimli payı arasındaki ilişkidir. Mutlak eşitlik (0) ile mutlak eşitsizlik (1) arasında değişmektedir.[349]

e. İşsizlik

İşsizlik, dar anlamda, çalışma isteği ve gücü olanların piyasadaki cari ücret düzeyinden iş bulamamaları; geniş anlamda ise referans dönemi içerisinde herhangi bir kurumsal organizasyona dâhil olmadan belirli bir yaşın (15 ve üstü) üzerinde, işi olmayan, iş bulduğu takdirde iş başı yapabilecek durumda olan ve iş arayan ve en azından iş bulma konusunda bir girişimde bulunmuş olan herkesi kapsayan durumdur.

İşsizlik oranı, tanımda bahsedilen işsiz kişilerin sayısının ülkenin toplam nüfusuna oranlanmasıyla bulunur.[350]

f. Ekonomik Büyüme

Ekonomik büyüme, GSYİH'deki reel artıştır. Bir ülkede yıl içerisinde yapılan toplam üretimin reel fiyatları toplamının diğer bir yıl içerisinde yapılan toplam üretimin

---

[348] Kaynak: IMF World Economic Outlook Database April 2016. https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/01/weodata/weoselco.aspx?g=2001&sg=All+countries (erişim: 03.07.2016).

[349] Kaynak: Human Development Reports, UNDP Database (hdr.undp.org/en/content/income-gini-coefficient) - Avustralya2008; Danimarka 2011; Güney Kore 2007; İzlanda 2006; Japonya 2011; diğer ülkeler 2013.

[350] Kaynak: ILO World Employment and Social Outlook 2016; Trading Economics Database; ycharts.com/indicators. Bkz. http://www.tradingeconomics.com/country-list/employment-rate (erişim: 03.07.2016) - Gana2013; diğer ülkeler 2015.

reel fiyatları toplamına oranı, ekonomik büyüme oranını vermektedir. Yüzde olarak gösterilmektedir. 2015 yılı esas alınmıştır.[351]

g. Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi

Doğrudan yabancı yatırımlar; yabancı yatırımcının teknoloji, işletmecilik bilgisi ve yönetim becerisini de beraberinde getirerek bir ülkede şirket satın almak, bir şirkete kuruluş sermayesi sağlamak veya mevcut bir şirketin sermayesini arttırmak yoluyla istihdam sağladığı yatırımlardır. Milyon Dolar bazında 2015 yılı esas alınmıştır.[352]

h. Kamu Harcamaları/GSYİH

Kamu harcamalarının GSYİH'ya oranı, devletin fiskal (vergi ile ilgili) ve ekstrafiskal (vergi ile ilgili olmayan) fonksiyonlarını gerçekleştirmesi için harcanan tutarın, ülkenin toplam gelirinin ne kadarına karşılık geldiğini gösteren orandır. 2015 yılı esas alınmıştır.[353]

i. Enflasyon

Enflasyon, bir ekonomide bütün mal ve hizmet fiyatlarının belli bir dönemdeki ortalamasında meydana gelen artıştır. Enflasyon, fiyatlar genel düzeyinin sürekli olarak artış göstermesi demektir. Yüzde olarak gösterilmektedir. 2015 yılı esas alınmıştır.[354]

3. Sosyal ve Beşeri Faktörlerinin Tanımları

a. Okuryazarlık Oranı

Okuryazarlık; değişik türdeki yazılı kaynakları, kayıtları kullanarak tanımlama, anlama, yorumlama, bir araya getirme, iletişim kurma ve hesap yapma yeteneğidir. Bu

---

[351] Kaynak: IMF World Economic Outlook Database April 2016. Bkz. https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/01/weodata/weoselco.aspx?g=2001&sg=All+countries (erişim: 03.07.2016).

[352] Kaynak: Index of Economic Freedom, Macro-Economic Data. Bkz. http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables (erişim: 03.07.2016).

[353] Kaynak: Index of Economic Freedom, Macro-Economic Data. Bkz. http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables (erişim: 03.07.2016).

[354] Kaynak: Index of Economic Freedom, Macro-Economic Data. Bkz. http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables (erişim:03.07.2016).

yeteneğe sahip olanların ülke nüfusuna oranlanması ile yüzde olarak hesaplanmaktadır.[355]

b. Beklenen Yaşam Süresi

Beklenen yaşam süresi bir canlının ortalama ne kadar yaşadığını ortaya koyan istatistiki ölçüttür.[356]

c. Okullaşma Oranı

Okullaşma, bir eğitim programına kayıtlı olma durumudur. Okullaşma oranı, ilgili eğitim düzeyine (ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim) kayıtlı tüm öğrencilerin, ait olduğu eğitim düzeyindeki nüfusa oranlanmasıdır.

Belli bir öğretim yılında, belirli bir eğitim düzeyine kayıtlı toplam öğrenci sayısının, o eğitim düzeyine ait teorik yaş grubu nüfusuna oranı "brüt okullaşma oranı"nı vermektedir. Brüt okullaşma oranının yüksek olması, ilgili eğitim düzeyinde yüksek katılıma işaret eder. Ülkelerde, brüt okullaşma oranının %100'e yakın olması veya %100'den büyük olması, temel olarak ilgili eğitim düzeyine dâhil teorik yaş grubundaki tüm çocuklara ilgili eğitim düzeyinde eğitim vermenin mümkün olabileceğini göstermektedir.[357]

---

[355] Kaynak: UNESCO Adult Literacy Rate, population 15+ (both sexes) August 2015; Index Mundi Database. Bkz. http://data.uis.unesco.org/Index.aspx?queryid=166 (erişim: 03.07.2016).

[356] Kaynak: WHO Global Health Observatory Data Responsitory.

[357] Kaynak: UNESCO Education: Gross Enrolment Ratio by Level of Education. http://data.uis.unesco.org/Index.aspx?queryid=166 (erişim: 04.07.2016).

-İlk Öğretim: A.B.D.2012; Afganistan2013; Almanya2012; Avustralya2012; Azerbaycan2012; Belçika2012; Brezilya2005; Çin2012; Danimarka2014; Fas2014; Finlandiya2012; Fransa2012; Gana2014; Güney Kore2012; Hindistan2011; Hollanda2012; İngiltere2012; İran2013; İsveç2012; İtalya2012; İzlanda2012; Japonya2012; Kanada2011; Kırgızistan2012; Kolombiya2010; Meksika2012; Mısır2012; Moğolistan2013; Nijerya2010; Norveç2012; Rusya2012; Senegal2014; Suudi Arabistan2013; Tayland2013; Türkiye2012; Ukrayna2013.

-Orta Öğretim: A.B.D.2012; Afganistan2013; Almanya2012; Avustralya2012; Azerbaycan2012; Belçika2012; Brezilya2005; Çin2012; Danimarka2014; Fas2012; Finlandiya2012; Fransa2012; Gana2014; Güney Kore2012; Hindistan2011; Hollanda2012; İngiltere2012; İran2012; İsveç2013; İtalya2012; İzlanda2012; Japonya2012; Kanada2011; Kırgızistan2011; Kolombiya2013; Meksika2012; Mısır2012; Moğolistan2010; Nijerya2010; Norveç2012; Rusya2012; Senegal2011; Suudi Arabistan2013; Tayland2012; Türkiye2012; Ukrayna2013.

-Yüksek Öğretim: A.B.D.2012; Afganistan2011; Almanya2012; Avustralya2012; Azerbaycan2012; Belçika2012; Brezilya2005; Çin2012; Danimarka2014; Fas2011; Finlandiya2012; Fransa2012; Gana2012; Güney Kore2012; Hindistan2012; Hollanda2012; İngiltere2012; İran2012; İsveç2013; İtalya2012; İzlanda2012; Japonya2012; Kanada2000; Kırgızistan2013; Kolombiya2013; Meksika2012;

Çalışmada brüt okullaşma oranı kullanılmıştır. Bunun nedeni, brüt okullaşma oranının ülkenin okullaşma kapasitesini göstermesidir. Bu durum kamu harcamalarının okullaşmanın sağlanması amacıyla kullanılıp kullanılmadığı yönünde bir tespit olarak kabul edilebilir.

d. Fakirlik Oranı

Yoksulluk veya fakirlik, günlük asgari temel ihtiyaçların tamamını veya büyük bir kısmını karşılayacak yeterli gelire sahip olmama durumudur.

Fakirlik oranı, fakirlik (yoksulluk) sınırının altında geliri olanların nüfusa oranı olarak yüzde şeklinde hesaplanmaktadır.[358]

e. Suç Oranı

İşlendiği kesin olan her suç için tutulan istatistiki sayının ülke nüfusuna oranıdır. Yüzde olarak gösterilmektedir. 2014 yılı esas alınmıştır.[359]

f. Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi, bireylerin veya toplumların genel refah ve erişim düzeyini ifade eder.

Yaşam kalitesinin standart göstergeleri; zenginlik, istihdam, yapılı çevrenin durumu, hava kirliliği, güvenlik, fiziksel ve ruhsal sağlık, eğitim, rekreasyon, boş zaman ve toplumsal aidiyet gibi unsurlardır. 2014 yılı esas alınmıştır. Alt ve üst puan belirlenmeden toplam skorlar olduğu gibi kullanılmıştır. Bu rakamlar NationMaster nezdinde oluşturulan ampirik formüllere dayanmaktadır.[360]

Mısır2012; Moğolistan2013; Nijerya2005; Norveç2012; Rusya2012; Senegal2010; Suudi Arabistan2013; Tayland2013; Türkiye2012; Ukrayna2013.

[358] Kaynak: Index Mundi Database.

[359] Kaynak: Nation Master Database, www.nationmaster.com/country-info/stats/Crime/Crime-levels (erişim: 04.07.2016). Kırgızistan2013; Moğolistan2013; Senegal Veri Yok.

[360] Kaynak: Nation Master Database, www.nationmaster.com/country-info/stats/Lifestyle/Quality-of-life-index (erişim: 04.07.2016).

g. Hastane Yatak Oranı

Ülke genelindeki bütün hastanelerin toplam yatak sayılarının, bin kişiye oranlanması ile bulunan değerdir. Bu oran, hastane doluluk oranı anlamına gelmemekte, bin kişiye düşen yatak sayısını göstermektedir.[361]

III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ – METODOLOJİSİ

Söz konusu ampirik çalışmanın amacı, yukarıda da ifade edildiği gibi, bir ülkede vergi yükü ve vergi yükü ile beraber diğer ekonomik ve/veya sosyal/beşeri faktörlerin seviyeleri-sayısal değerleri arttıkça o ülkedeki demokrasi seviyesinin yükselip yükselmediğini ve eğer böyle bir yükseliş var ise, bu yükselişin belli bir vergi yükü eşiğinden sonra azalıp azalmadığını tespit etmektir.

Bu tespitler yukarıda verilen 36 ülkeye ait veri tabanı kullanılarak kesitler arası (cross sectional) regresyon yöntemi ile gerçekleştirilecektir.

Regresyon, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkiyi ölçmek için kullanılan analiz metodudur. Regresyon denklemlerinin solunda bağımlı değişken, sağında ise onu etkilediği düşünülen bağımsız değişken veya değişkenler yer almaktadır. Eğer bağımlı değişkene etkiyi ölçmek için tek bir bağımsız değişken kullanılarak analiz yapılıyorsa buna tek değişkenli (simple) regresyon, birden çok değişken kullanılıyorsa buna da çok değişkenli (multiple) regresyon denilir. Regresyon analizi ile değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı ve eğer ilişki var ise bunun gücü hakkında bilgi edinilebilir.[362]

Bu ampirik çalışmada bağımlı değişken olarak, yukarıda Üçüncü Bölümün II-B alt bölümünde açıklandığı gibi, bir ülkedeki Demokrasi seviyesini belirlemek üzere, demokrasiyi temsil ettiği düşünülen 10 farklı Demokrasi faktörü kullanılmıştır. Bunlar yukarıda Tablo 2a'da yer almaktadır. Çalışmada, bağımsız değişkenler olarak ise her

---

[361] Kaynak: World Bank Database (data.worldbank.org/indicator/SH.MED.BEDS.ZS); www.statista.com/statistics/283273/oecd-countries--hospital-bed-density (erişim: 04.07.2016). (2013) - A.B.D.2013; Afganistan2012; Almanya2013; Avustralya2013; Azerbaycan2012; Belçika2013; Brezilya2013; Çin2013; Danimarka2013; Fas2012; Finlandiya2013; Fransa2013; Gana2011; Güney Kore2013; Hindistan2013; Hollanda Veri Yok; İngiltere2013; İran2012; İsveç2013; İtalya2013; İzlanda2013; Japonya2013; Kanada2013; Kırgızistan2012; Kolombiya2013; Meksika2013; Mısır2012; Moğolistan2012; Nijerya Veri Yok; Norveç2013; Rusya2013; Senegal Veri Yok; Suudi Arabistan2012; Tayland Veri Yok; Türkiye2013; Ukrayna2012.

[362] Regresyon Analizi, w3.balikesir.edu.tr/~bsentuna/wp-content/uploads/2013/03/Regresyon-Analizi.pdf, (erişim: 21.07.2016).

regresyonda 1. Değişken olarak kullanılacak olan Vergi Yükü ile birlikte toplam 9 adet Ekonomik faktör ve 9 adet de Sosyal/Beşeri faktör kullanılmıştır. Bunlara yukarıda Tablo 2b (Ekonomik Faktörler) ve Tablo 2c'de (Sosyal/Beşeri Faktörler) yer verilmiştir.

Regresyonda bağımlı değişken ile bağımsız değişken veya değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı, her bir bağımsız değişken katsayısının istatistiksel olarak 0'dan farklı olduklarının tespitiyle belirlenir.

İstatistiksel olarak bir bağımsız değişkenin katsayısının 0'dan farklı olduğunun kabul edilebilmesinde o değişkenin katsayısının, standart sapmasına bölünmesiyle bulunan t-Oranı kullanılır. Buna göre 30 verinin olduğu bir dağılımda istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde t-Oranı 2,042'dir. (Başka bir deyişle, söz konusu değişkenin gerçek değeri yüzde 95 olasılıkla +- 2,042 t-Oranına denk gelen değerler arasında kalacaktır. Bu +- 2,042 t-Oranına denk gelen değer aralığına yüzde 95 inanılırlık seviyesi denir.) Eğer inanılırlık seviyesi yüzde 99 olarak belirlenirse t-Oranı 2,75; yüzde 90 olarak belirlenirse t-Oranı 1,697 olur.[363]

36 ülkeli bu ampirik çalışmada inanılırlık seviyesi çoğunlukla yüzde 95 olarak alınmış ve buna göre t-Oranı da (bazı ülke verilerinin eksik olduğu, dolayısıyla veri sayısının düştüğü az sayıdaki regresyon hariç) 2,042 olmuştur. (36 verili çalışma için t-dağılımı tablosuna göre en yakın veri sayısı olan 30 alınmıştır. Bir sonraki katman olan 40 veri sayısı alınsaydı t-Oranı 2,021 olacaktı. Yine bu çalışmada ülke verilerinin düşük olduğu 25 ve 26 verili regresyonlarda t-Oranı sırasıyla 2,064 ve 2,06 olarak alınacaktır. Bu rakamlar için de Pindyck-Rubinfeld tablosundan faydalanılmıştır. Çalışmanın bir bölümünde kullanılacak yüzde 99 seviyesindeki oranlar için ise 25, 26 ve 36 verili regresyonlar için sırasıyla t-Tablo'sundaki karşılığı olan 2,482, 2,85 ve 2,457 değerleri alınacaktır.)

Bu durumda yapılacak regresyonlarda bağımsız değişkenlerin her birinin t-Oranlarının ayrı ayrı 2,042'den yüksek olması halinde, o denklemde kullanılan vergi yükü ile diğer ekonomik ve sosyal/beşeri bağımsız değişken veya değişkenlerin, bu ampirik çalışmanın bağımsız değişkenlerini oluşturan Demokrasi Faktörlerini

[363] Robert S. PINDYCK / Daniel L. RUBINFELD, **Econometric Models and Economic Forecasts**, McGrax-Hill/Irwin, 1997, s.563. (Tablo 3.t, Dağılımının Yüzdeleri)

açıkladıkları, dolayısıyla bu faktörler arasında bir ilişki bulunduğu ortaya çıkmış olacaktır.

Eğer regresyon analizi ile değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı bu şekilde tespit edilmişse bu ilişkinin ne kadar güçlü olduğunu R kare hesabı gösterecektir. R kare yüzde 100 ile yüzde 0 arasında yer alan bir rakamdır ve bağımlı değişkendeki oynaklığın yüzde kaçının o regresyondaki bağımsız değişkenler tarafından belirlendiğini gösterir. R kare ne kadar büyük olursa, söz konusu bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki ilişki o kadar güçlüdür.

Bu konuya ek olarak, bağımsız değişkenlerin katsayısının pozitif veya negatif olması söz konusu bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkinin yönünü gösterir. Pozitif katsayı bağımsız değişken arttıkça bağımlı değişkenin de arttığına, negatif katsayı ise bağımsız değişken arttıkça bağımlı değişkenin azaldığına işaret edecektir.

Son olarak bu ampirik çalışmada kesitler arası (cross sectional) regresyon yöntemi kullanılmıştır. Kesitler arası regresyon yönteminde bağımlı ve bağımsız değişkenlere ilişkin veriler zaman içinde bir dönem veya bir noktada toplanmıştır. Bu çalışmadaki verilerin büyük çoğunluğu, aksi belirtilmediği takdirde 2015 yılı verileridir.

Yukarıda ifade edilen demokrasi ile vergi yükü ve diğer değişkenler arasındaki ilişkilerin tespitine ilişkin regresyon hesaplamalarını içeren ampirik çalışma, aşağıda açıklanacağı şekilde üç aşamada gerçekleştirilecektir.

A- VERGİ YÜKÜNÜN TEK BAŞINA DEMOKRATİK FAKTÖRLERE ETKİSİ

Birinci aşamada vergi yükünün demokratik faktörlere tek başına etkisi tek değişkenli regresyon yöntemiyle tespit edilecektir.

Buna göre, bir ülkedeki demokrasinin, o ülkedeki vergi yükü arttıkça yükselip yükselmediğini gösteren ilişki, demokrasinin vergi yükünün bir fonksiyonu olduğu savına göre şöyle tanımlanabilir:

Demokrasi = f (Vergi Yükü)

Basit regresyon yöntemine göre açıldığında ise elde edilecek fonksiyon şu matematiksel denklem ile tanımlanacaktır:

$$Y = a + b*X$$

Burada;

Y = Demokratik Faktör

a = Sabit katsayı

b= Vergi Yükü Değişkeni

X = Vergi Yüküdür.

Yukarıda açıklanan 36 ülkenin verilerinin yer aldığı tabloda, demokrasiyi tanımlayan 10 adet faktör olduğu ifade edilmişti. Bu bölümde 36 ülke için vergi yükü ile 10 adet demokratik faktörün arasındaki ilişki 10 adet tek değişkenli regresyon denklemiyle ortaya konacaktır. Dolayısıyla bu bölümde toplam 10 adet regresyon sonucu verilecek ve vergi yükünün her bir demokratik faktörü etkileyip etkilemediği, etkiliyorsa nasıl etkilediği (arttırdığı veya azalttığı ve bu artış veya azalışın ne oranda ve hangi güçte olduğunu) ortaya konacaktır.

Buna göre elde edilecek 10 adet regresyon denkleminden Vergi Yükü Katsayısına ilişkin t-Oranı 2,042'den yüksek olanlar, Vergi Yükü'nün demokrasiyi etkilediği denklemler olarak dikkate alınacaktır. Bunlar içinde de Vergi Yükü Katsayısının pozitif veya negatif olması ise Vergi Yükü ile o demokratik faktörün ilişkisini gösterecektir. Pozitif katsayı Vergi Yükü arttıkça demokrasinin arttığına, negatif katsayı ise vergi yükü arttıkça demokrasinin azaldığına işaret edecektir. Denklemin R Karesi ise bu ilişkinin ne kadar güçlü olduğunu, bir başka deyişle, Demokrasi Faktöründe değişimin yüzde kaçının Vergi Yükü'ndeki değişimle açıklanabileceğini ortaya koyacaktır.

B- VERGİ YÜKÜNÜN DİĞER EKONOMİK VEYA SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLER İLE DEMOKRASİYE ETKİSİ

İkinci aşamada vergi yükü ile beraber ekonomik veya sosyal/beşeri faktörlerden birinin demokratik faktörlere etkisi iki değişkenli regresyon yöntemiyle incelenecektir.

Bu ilişki bir fonksiyon içinde şöyle gösterilebilir:

Demokrasi = f (Vergi Yükü, Ekonomik veya Sosyal/Beşeri faktör)

Buna göre kurulacak iki değişkenli regresyon denklemi aşağıdaki gibi olacaktır.

$Y = a + b*X1 + c*X2$

Burada;

Y = Demokrasi faktörü

a = Sabit Katsayı

b = Vergi Yükü katsayısı

X1 = Vergi Yükü

c = 2. Değişken Katsayısı

X2 = 2. Değişkendir.

Burada her bir demokrasi faktörü için, vergi yükü ile beraber bir adet (ekonomik veya sosyal/beşeri) değişkenin daha yer aldığı regresyon denklemleri hesaplanacaktır. Her bir demokrasi faktörü için 1. değişken olarak Vergi Yükü, 2. değişken olarak da, 8 ekonomik faktör ve 9 da sosyal/beşeri faktör olmak üzere toplam 17 adet faktör ayrı ayrı iki değişkenli regresyonlarda hesaplanacaktır. Buna göre her bir demokrasi faktörü için toplam 17 regresyon olmak üzere bu bölümde toplam 10 demokrasi faktörü için 170 regresyon hesabı yapılacaktır. Yine bunlardan hem Vergi Yükü, hem de 2. Değişken katsayısı t-Oranları 2,042'den fazla olanlar, demokrasiyi tespit edecek regresyon denklemleri olarak kullanılacaklardır.

C- VERGİ YÜKÜ İLE HEM EKONOMİK HEM SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLERİN HEP BİRLİKTE DEMOKRASİYE ETKİSİ

Üçüncü aşamada ise vergi yükü, ekonomik faktörler ve sosyal/beşeri faktörlerin hep beraber demokratik faktörlere etkisi yine çoklu (bu sefer üç değişkenli) regresyon yöntemiyle tespit edilecektir.

Bu ilişki bir fonksiyon içinde şöyle gösterilebilir:

Demokrasi = f (Vergi Yükü, Ekonomik faktör ve Sosyal/Beşeri faktör)

Buna göre kurulacak üç değişkenli regresyon denklemi aşağıdaki gibi olacaktır.

$Y = a + b*X1 + c*X2 + d*X3$

Burada;

Y = Demokrasi faktörü

a = Sabit Katsayı

b = Vergi Yükü katsayısı

X1 = Vergi Yükü

c = Ekonomik Değişken Katsayısı

X2 = Ekonomik faktör

d = Sosyal/Beşeri Değişken katsayısı

X3 = Sosyal/Beşeri Değişken Faktörüdür.

Burada her bir demokrasi faktörü için 1. değişken olarak Vergi Yükü, ikinci değişken olarak önce 8 ekonomik faktörden birisi alınacak, 3. değişkenler için de 9 adet sosyal/beşeri faktör eklenerek ayrı ayrı regresyon yapılacaktır. Bu işlem 8 ekonomik faktörün tamamı için gerçekleştirildiğinde, her bir demokrasi faktörü için toplam (8

ekonomik çarpı 9 sosyal/beşeri faktör olmak üzere) 72 regresyon gerçekleştirilmiş olacaktır.

Her bir demokrasi faktörü için 72 regresyon olduğuna göre toplamdaki 10 demokrasi faktörü için 10 çarpı 72; toplam 720 regresyon gerçekleştirilecektir. Yine bunlar arasından her bir değişkenin katsayılarının mutlak değeri 2,042'den yüksek olanların olduğu regresyonlar, kullanılabilir regresyon denklemleri olarak ayrılacaktır.

Böylelikle bu ampirik çalışmada yukarıda belirtildiği üzere üç ayrı aşamada tek değişkenli 10, iki değişkenli 170 ve üç değişkenli 720 olmak üzere toplam, 900 regresyon gerçekleştirilmiş olacaktır.

D- VERGİ YÜKÜNÜN BELLİ BİR EŞİKTEN SONRA DEMOKRASİYİ AZALTACAĞINA İLİŞKİN MONTESQUIEU PARADOKSUNUN DOĞRULANMASI

Yapılacak ampirik çalışma sadece demokrasi seviyesini Vergi Yükü ile beraber hangi faktörlerin belirleyip belirlemediğini tespitten ibaret değildir. Yukarıdaki her üç aşama ile vergi yükü ve demokrasi arasındaki ilişkinin tespitinden sonra; bu ilişkinin, vergi yükü belli bir eşiğin üzerine çıktığında azalıp azalmadığı da tespit edilecektir. Bunun için iki ayrı yöntem kullanılacaktır. Bunlar Kukla Değişken ve Vergi Yükünün Karesi Değişkeni yöntemleridir.

1. Kukla Değişken

Vergi Yükü Eşiğinin belirlenmesinde kullanılacak ilk yöntem Kukla Değişken yöntemi olacaktır. Bunun için her regresyona, Vergi Yükü bir seviyenin üstünde olanlar için 1, altında olanlar için 0 olarak belirlenmiş bir "Kukla Değişken" (dummy variable) eklenerek, yeni bir regresyon yapılacaktır.

Burada amaç belli bir vergi yükü eşiğinden sonra Demokrasi Faktörleri değerlerinin düşüp düşmediğinin tespit edilmesidir. Şayet bu yeni değişkenin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan farklı ve negatif ise, Vergi Yükü belli bir eşiği geçtiğinde demokrasi seviyesinin düştüğü kanıtlanmış olacaktır.

Çalışmada Vergi Yükü eşiği olarak yüzde 30 değeri kullanılmıştır. Bunun gerekçeleri Sonuçlar bölümünde açıklanacaktır. Hesaplamalarda, Vergi Yükü bu eşiğin üstünde olan ülkelere 1, eşit veya altında olanlara 0 değeri verilerek bahsedilen Kukla Değişken elde edilmiştir. Bu Kukla Değişken aşağıda Tablo 4a'da yer almaktadır.

Buna göre yukarıda ilk üç aşamada hesaplanacak olan 900 regresyon denkleminin yanı sıra Vergi Yükü Eşiği yüzde 30 olarak tespit edilmiş Kukla Değişkenin eklendiği 900 adet regresyon daha gerçekleştirilecektir.

Tablo 4a. Vergi Yükü Eşiği yüzde 30'a göre belirlenmiş Kukla Değişken

Sıra	Ülkeler	Vergi Yükü, Yüzde	Vergi Yükü Eşiği Değişkeni
1	Danimarka	48.6	1
2	Fransa	45	1
3	Belçika	44.6	1
4	Finlandiya	44	1
5	İsveç	42.8	1
6	İtalya	42.6	1
7	Norveç	40.8	1
8	Ukrayna	37.6	1
9	Hollanda	37.4	1
10	Almanya	36.7	1
11	İzlanda	35.5	1
12	Rusya	34.8	1
13	Brezilya	33.4	1
14	İngiltere	32.9	1
15	Kanada	30.6	1
16	Japonya	30.3	1
17	Türkiye	29.3	0
18	Moğolistan	28.8	0
19	Avustralya	27.5	0
20	A.B.D.	25.4	0
21	Güney Kore	24.3	0
22	Fas	22.4	0
23	Kırgızistan	20.8	0
24	Meksika	19.7	0
25	Çin (Tayvan)	19.4	0
26	Senegal	18.4	0
27	Hindistan	16.7	0
28	Kolombiya	16.5	0
29	Tayland	16.2	0

30	Gana	16.1	0
31	Mısır	13.9	0
32	Azerbaycan	13.3	0
33	Afganistan	6.6	0
34	İran	5.8	0
35	Suudi Arabistan	4.3	0
36	Nijerya	3.1	0

2. Vergi Yükünün Karesi Değişkeni

Çalışmada bu kukla değişkenin yerine, ayrıca Vergi Yükü arttıkça demokrasi faktörlerinin ne hızda arttığını ya da azaldığını ortaya koyacak olan Vergi Yükünün Karesi değişkeni de kullanılmıştır.

Regresyon yönteminde ilk değişken ile beraber ikinci değişken olarak, ilk değişkenin karesi kullanılırsa, ilk değişkenin katsayısının pozitif ya da negatif olması hedef değişken ile ilişkinin sırasıyla düz ya da ters olduğunu, ikinci değişkenin katsayısının pozitif veya negatif olması ise, ilk değişkenin belirlediği ilişki yönünün, bu değişken arttıkça hızlandığını ya da yavaşladığını gösterir.[364]

Bu bilgiler bu ampirik çalışmaya uyarlandığında, Vergi Yükünün Karesi değişkeni, vergi yükü arttıkça, demokrasideki artış hızının arttığını ya da azaldığını tespit edecektir. Eğer Vergi Yükü'nün katsayısı istatistiksel olarak 0'dan yüksek yani pozitif çıkarken, Vergi Yükünün Karesinin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan düşük yani negatif çıkarsa, bu durum Vergi Yükü arttıkça, Demokrasideki artış hızının düştüğünü gösterecektir. Bu düşüş belli bir eşikten sonra Vergi Yükü'nün Demokrasi Faktörüne etkisini de düşürmeye başlayacaktır. Bu durumda da Montesquieu Paradoksu doğrulanmış olacaktır.

Her ülke için Vergi Yükünün Karesi değişkeni de aşağıda Tablo 4b'de gösterilmektedir.

Buna göre yukarıda ilk üç aşamada hesaplanacak olan 900 regresyon denklemi ile Vergi Yükü Eşiğine ilişkin Kukla Değişkenin eklendiği 900 adet regresyonun yanı

[364] Regresyon Analizi, w3.balikesir.edu.tr/~bsentuna/wp-content/uploads/2013/03/Regresyon-Analizi.pdf, (erişim: 21.07.2016).

sıra, (kukla değişkenli regresyonların yerine) Vergi Yükünün karesinin alındığı 900 regresyon daha gerçekleştirilecektir.

Böylece bu ampirik çalışma kapsamında toplam 2700 regresyon gerçekleştirilmiş olunacaktır.

Tablo 4b. Vergi Yükü ile Vergi Yükünün Karesi Değişkenleri

Sıra	Ülkeler	Vergi Yükü, Yüzde	Vergi Yükünün Karesi
1	Danimarka	48.6	2361.96
2	Fransa	45	2025
3	Belçika	44.6	1989.16
4	Finlandiya	44	1936
5	İsveç	42.8	1831.84
6	İtalya	42.6	1814.76
7	Norveç	40.8	1664.64
8	Ukrayna	37.6	1413.76
9	Hollanda	37.4	1398.76
10	Almanya	36.7	1346.89
11	İzlanda	35.5	1260.25
12	Rusya	34.8	1211.04
13	Brezilya	33.4	1115.56
14	İngiltere	32.9	1082.41
15	Kanada	30.6	936.36
16	Japonya	30.3	918.09
17	Türkiye	29.3	858.49
18	Moğolistan	28.8	829.44
19	Avustralya	27.5	756.25
20	A.B.D.	25.4	645.16
21	Güney Kore	24.3	590.49
22	Fas	22.4	501.76
23	Kırgızistan	20.8	432.64
24	Meksika	19.7	388.09
25	Çin (Tayvan)	19.4	376.36
26	Senegal	18.4	338.56
27	Hindistan	16.7	278.89
28	Kolombiya	16.5	272.25
29	Tayland	16.2	262.44
30	Gana	16.1	259.21
31	Mısır	13.9	193.21
32	Azerbaycan	13.3	176.89
33	Afganistan	6.6	43.56

34	İran	5.8	33.64
35	Suudi Arabistan	4.3	18.49
36	Nijerya	3.1	9.61

IV. SONUÇLAR

Bu ampirik çalışmanın amacının bir ülkede vergi yükü ve vergi yükü ile beraber diğer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin seviyesi arttıkça o ülkedeki demokrasi seviyesinin yükselip yükselmediğini ve eğer böyle bir demokrasi yükselişi var ise, bu yükselişin belli bir vergi yükü eşiğinden sonra azalıp azalmadığını tespit etmek olduğu önceki bölümlerde ifade edilmişti.

Bu bölümde, demokrasi ile vergi yükü ve diğer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler arasındaki ilişkiyi tespit etmek ve Montesquieu Paradoksunu test etmek amacıyla, Lotus 1-2-3 Spreadsheet programı ortamında Macro Programlamasıyla 36 ülkeye ait veri tabanı kullanılarak 2700 adet regresyon gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

A- VERGİ YÜKÜNÜN TEK BAŞINA DEMOKRATİK FAKTÖRLERE ETKİSİ VE VERGİ YÜKÜ EŞİĞİ VEYA HIZININ DEMOKRASİDEKİ ARTIŞLA İLİŞKİSİ

1. Vergi Yükünün Tek Başına Demokrasiye Etkisi

İki veri seti arasındaki ilişkiyi tespit etmenin en basit yollarından birisi tek değişkenli regresyon yöntemidir.

Bu ampirik çalışmada Demokrasi'yi temsilen 10 adet faktör kullanıldığı (Tablo 2a) yukarıda da ifade edilmişti. Vergi Yükü'nün bu faktörleri tek başına nasıl etkilediğini tespit etmek amacıyla 10 adet regresyon yapılmıştır. Bu regresyonların sonuçları Tablo 5'de görülmektedir. Sabit Katsayılara, bu tabloda ve bundan sonra regresyon sonuçlarının verileceği tüm tablolarda, önceden de ifade edildiği üzere regresyon denklemlerindeki yer kıtlığı ve testleri kanıtlamada anlamları olmaması nedenleriyle yer verilmemiştir. Katsayılar yukarıda, III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ-METODOLOJİSİ başlığı altında verilmiştir.

Tablo 5. 10 Demokrasi Faktörü ile Vergi Yükü Arasındaki Tek Değişkenli Regresyon Sonuçları

Demokrasi Faktörleri:	R Kare, yüzde	Vergi Yükü Değişkeni katsayısı (1)	Vergi Yükü Değişkeninin Standart Sapması (2)	t-Oranı (1/2)
Seçim Barajı (%)	18.01	0.09	0.03	2.69
Seçim Süreci (%)	41.69	1.86	0.38	4.93
Seçimlere Katılım (%)	14.71	0.59	0.25	2.39
Çoğulcu Siyaset (%)	44.70	1.75	0.33	5.24
Devletin İşlerliği (%)	55.22	1.93	0.30	6.48
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	46.95	1.58	0.29	5.49
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	52.10	1.88	0.31	6.08
Hukukun Üstünlüğü (%)	58.47	1.98	0.29	6.92
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	67.41	1.77	0.21	8.39
Sendikalaşma (%)	40.50	1.34	0.33	4.04

a. Etkinin Varlığı

Yukarıda yer alan sonuçlara göre Vergi Yükü, her 10 Demokrasi faktörü için de, istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklıdır.

Bir değişkenin, yüzde 95 inanılırlık seviyesinde istatistiksel olarak 0'dan farklı olduğunu tespit etmek için o değişkenin t-Oranı'nın 2,042'den yüksek olması gerektiği yukarıda da ifade edilmişti. Bu tabloda Vergi Yükü değişkeninin t-Oranı'nın, her bir Demokrasi faktörü için 2,042'den yüksek olduğu 5. sütunda görülmektedir.

Dolayısıyla burada tek başına Vergi Yükü faktörünün, 10 Demokrasi faktöründen her birini ayrı ayrı etkilediği tespit edilmiş bulunmaktadır.

b. Etkinin Yönü ve Miktarı

Tablo 5'de 3. sütunda Vergi Yükü değişkeninin katsayısının her bir demokrasi faktörünü hangi yönde ve ne kadar etkilediği yer almaktadır.

i. Yönü

Tablo 5, 3. sütundaki Vergi Yükü değişkeni katsayılarının hepsinin pozitif rakamlar olması, Vergi Yükü'nün 10 Demokrasi Faktörünü de doğru orantılı olarak etkilediği ortaya çıkmaktadır. Buna göre Vergi Yükü arttıkça 10 Demokrasi Faktörünün tamamı da artmaktadır.

Ancak mantıksal olarak bakıldığında, 10 Demokrasi Faktörü arasında ilk sırada yer alan Seçim Barajı faktörünün Demokrasiyi ters yönde etkilemesi gerekir. Bir başka deyişle Seçim Barajı arttıkça Demokrasinin düşmesi gerektiği mantığından yola çıkılarak Vergi Yükü ile Seçim Barajı arasındaki ilişkinin ters yönde olması beklenirdi.

Bu sonuçlar kısmen çalışmada sadece 36 ülke verisi kullanılmış olmasına (demokrasi olgusunun nicelikten çok niteliksel bir yapısı olması itibariyle daha fazla ülke hakkında veri toplanamamıştır) veya Seçim Barajı verilerinin yeterince değişim göstermemesine (çoğu ülkede baraj '0' sayısal değerindedir) bağlanabilir. Aşağıda da görüleceği gibi, bu regresyonun gücünün de oldukça düşük çıkması, bu verilerdeki "zayıf" temsilden kaynaklanmış olabilir.

ii. Miktarı

Tablo 5, 3. sütundaki Vergi Yükü değişkeni katsayılarının sayısal miktarı, Vergi Yükü'ndeki 1 puanlık artışın, ilgili Demokrasi faktörünü kaç puan etkilediğini göstermektedir.

Buna göre Vergi Yükü'ndeki 1 puanlık artış; Seçim Süreci faktörünü 1.86 puan, Çoğulcu Siyaset faktörünü 1.75 puan, Devletin İşlerliği faktörünü 1.93 puan, Düşünce ve İfade Özgürlüğü faktörünü 1.58 puan, Organizasyon ve Örgütlenme faktörünü 1.88 puan, Hukukun Üstünlüğü faktörünü 1.98 puan ve Kişi Hak ve Hürriyetleri faktörünü 1.77 puan arttırmaktadır.

c. Etkinin Gücü

Her ne kadar yukarıda tek başına Vergi Yükü'nün 10 Demokrasi Faktörünü de etkilediği kanıtlanmışsa da, bu etkinin her bir Demokrasi Faktörü açısından ne kadar güçlü olduğunu anlamak için Tablo 5'de 2. sütundaki R Kare rakamlarına bakmak gerekmektedir.

Yukarıda Metodoloji bölümünde ifade edildiği üzere R Kare, bağımsız değişkendeki değişimin (oynaklığın) bağımlı değişkendeki değişimin (oynaklığın) yüzde kaçını açıkladığını ifade eder.

2. sütundaki R Kare rakamlarına bakılarak burada Vergi Yükü ile en güçlü ilişkisi olan Demokrasi Faktörü, mantıksal olarak da beklenebileceği üzere, Kişi Hak ve

Hürriyetleridir. Tek başına Vergi Yükü, ülkelerde demokrasinin en büyük göstergelerinden biri olması beklenen Kişi Hak ve Hürriyetleri faktöründeki ülkeden ülkeye değişimin yüzde 67.41'ini açıklamaktadır.

Tablo 5'e göre Vergi Yükü'nün güçlü ilişkisi olduğu (değişimin yüzde 50'sini açıkladığı seviyede) diğer Demokrasi Faktörleri sırasıyla Hukukun Üstünlüğü (yüzde 58.47), Devletin İşlerliği (yüzde 55.22) ve Organizasyon ve Örgütlenme (yüzde 52.10) olarak ortaya çıkmıştır.

Vergi Yükü'nün değişimi Yüzde 40 seviyesinde açıkladığı Demokrasi Faktörleri ise Düşünce ve İfade Özgürlüğü (yüzde 48.95), Çoğulcu Siyaset (yüzde 44.70), Seçim Süreci (yüzde 41.69) ve Sendikalaşmadır (yüzde 40.5).

Diğer faktörlerdeki etkilenme gücü ise oldukça düşüktür. Örneğin ülkeler arasındaki Vergi Yükü'ndeki oynaklığı, yukarıda bahsedilen Seçim Barajı oranlarındaki değişimin (oynaklığın) sadece yüzde 18'ini açıklamaktadır. Aynı şekilde Seçimlere Katılım faktörünün de Vergi Yükü ile etkileşimi yüzde 14.71 çıkmıştır. Bu sebeple de, her ne kadar istatistiksel olarak 0'dan farklı olsalar da, ilişkiyi iyi açıklayan birer regresyon denklemi olarak kullanılmaları güçtür.

d. Sonuç

Bir bütün olarak bakıldığında tek başına vergi yükünün bir ülkedeki demokrasi seviyesini tespit etmek amacıyla burada sayısallaştırılarak kullanılmış olan 10 Demokrasi Faktöründen hepsini de istatistiksel olarak etkilediği ve bu etkinin Seçim Barajı ve Seçimlere Katılım faktörleri hariç, beklenildiği gibi doğru orantılı-pozitif yönde ve özellikle 8 faktörde oldukça güçlü (yüzde 50'den fazla) ve güçlü (yüzde 40'dan fazla) olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar tek başına vergi yükünün bir ülkedeki demokrasi seviyesini belirlediği yönündeki Montesquieu Paradoksunun ilk bölümünü doğrulaması açısından son derece önemlidir.

2. Vergi Yükünün Belli Bir Eşikten Sonra Demokrasiyi Azaltacağına İlişkin Montesquieu Paradoksunun Doğrulanması

Önceki bölümde, tek başına vergi yükünün bir ülkedeki demokrasi seviyesini belirlediği yönündeki Montesquieu Paradoksunun ilk bölümünün doğrulanmasının ardından, şimdi vergi yükündeki artışın belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürdüğü veya vergi Yükü arttıkça demokrasi seviyesindeki artışın hızının düştüğü yönündeki ikinci bölümü test edilecektir.

a. Kukla Değişken ile Yapılan Regresyon Denklemleri

Yukarıda Metodoloji Bölümü'nde vergi yükündeki artışın belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürdüğü savının bir Kukla Değişken kullanılarak test edileceği ifade edilmişti. Söz konusu Kukla Değişken kullanılarak test edilecek Vergi Yükü Eşiğinin yüzde 30 olarak belirlendiği de yine aynı bölümde yer almaktaydı. Bunun nedeni aşağıda açıklanacaktır.

Kukla Değişkenin Vergi Yükü'nün Yüzde 30'u eşiğinde belirlendiği regresyon analizi için kullanılacak veri seti Tablo 4a'da verilmişti. Burada 10 adet Demokrasi Faktörü ile Vergi Yükü (1. Değişken) ve Kukla Değişken (2. Değişken) arasındaki ilişkiyi belirlemek için 10 adet iki değişkenli regresyon hesaplanmıştır. Bu 10 regresyonun sonuçları aşağıda Tablo 5a'da yer almaktadır.

Tablo 5a. 10 Demokrasi Faktörü ile Vergi Yükü ve Vergi Yükü Eşiği Yüzde 30 Olarak Belirlenen Kukla Değişken Arasındaki İki Değişkenli Regresyon Sonuçları

Demokrasi Faktörleri	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Kukla Değişken Katsayısı	Kukla Değişken t-Oranı
Seçim Barajı (%)	21.09	0.15	2.39	-1.72	-1.12
Seçim Süreci (%)	42.61	2.28	3.27	-12.80	-0.73
Seçimlere Katılım (%)	15.25	0.77	1.65	-5.11	-0.45
Çoğulcu Siyaset (%)	45.18	2.03	3.26	-8.42	-0.54
Devletin İşlerliği (%)	55.23	1.98	3.54	-1.40	-0.10

Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	47.35	1.81	3.37	-6.84	-0.50
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	52.15	1.97	3.41	-2.74	-0.19
Hukukun Üstünlüğü (%)	58.47	1.98	3.69	0.17	0.01
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	67.54	1.89	4.80	-3.64	-0.37
Sendikalaşma (%)	41.80	0.96	1.55	10.01	0.72

Tablo 5a'ya göre hiçbir Kukla Değişken Vergi Yükü Eşiğindeki t-Oranı anlamlı değildir. Bir başka deyişle yüzde 30'luk Vergi Yükü Eşiği değişkeni Demokrasi faktörlerini etkilememektedir.

Öte yandan Kukla Değişken Yüzde 30'luk Vergi Yükü Eşiği katsayılarının ikisi hariç hepsinin (10 regresyondan 8'i) negatif olması, istatistiksel olarak bir anlam ifade etmemekle birlikte, genel olarak hakikaten de bu eşikten sonra Vergi Yükü artışının Demokrasi ile ters orantılı olduğuna dair ileride gerçekleştirilecek çoklu regresyonlar için olası olumlu sonuç çıkacak bir ipucu vermektedir.

Vergi Yükü ve yüzde 30 eşiğindeki Vergi Yükü Eşiği Kukla Değişkeni ile 10 Demokrasi faktörü arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için iki değişkenli 10 adet regresyon yapılırken, doğru Vergi Yükü Eşiği değerini bulabilmek için aynı zamanda bu eşiğin yüzde 20 ve yüzde 25 seviyelerinde belirleyerek 10ar adet regresyon daha yapılmıştır. Her üç eşik değeri için Kukla Değişkenin katsayılarını gösteren sonuçlar aşağıda Tablo 5b'de verilmektedir.

Tablo 5b. Üç Farklı Vergi Yükü Eşiğinde Hesaplanan Kukla Değişkenli Regresyonlarda Kukla Değişkenin t-Oranlarının Karşılaştırılması

Demokrasi Faktörleri	Vergi Yükü Eşiği Yüzde 30 için t-Oranı	Vergi Yükü Eşiği Yüzde 25 için t-Oranı	Vergi Yükü Eşiği Yüzde 20 için t-Oranı
Seçim Barajı (%)	-1.12	0.86	0.51
Seçim Süreci (%)	-0.73	0.84	0.57
Seçimlere Katılım (%)	-0.45	0.64	-0.46
Çoğulcu Siyaset (%)	-0.54	1.18	0.45
Devletin İşlerliği (%)	-0.10	1.10	0.26
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	-0.50	0.68	0.36
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	-0.19	0.74	0.34
Hukukun Üstünlüğü (%)	0.01	1.41	0.86
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	-0.37	1.06	0.37
Sendikalaşma (%)	0.72	-0.89	-1.33

Tablo 5b'de görüldüğü gibi, bu şekilde elde edilen regresyonlarda yüzde 20 ve yüzde 25 eşik değerleri için Vergi Yükü Eşiği Kukla Değişkeninin katsayılarının 0'dan farklı olmadığı ortaya çıktığı gibi, bu katsayıların yüzde 25 eşikte biri, yüzde 20 eşikte ikisi hariç hepsinin de pozitif çıkması, yüzde 30 değerleriyle yapılan regresyon sonuçlarının daha umut vaat edici olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Başka bir deyişle çıkan sonuçlar sadece yüzde 30 Vergi Yükü Eşiği seviyesinde vaat verici olduğu için, Vergi Yükü Eşiği, yüzde 30 seviyesinde belirlenmiştir. Bu nedenle de bundan böyle Montesquieu Paradoksunun Vergi Yükü Eşiğine ilişkin ikinci bölümünün test edilmesinde yüzde 30 eşik rakamı kullanılacaktır.

b. Vergi Yükünün Karesi ile Yapılan Regresyon Denklemleri

Montesquieu Paradoksunun vergi yükünün belirli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürdüğüne ilişkin savı, yukarıdaki bölümde, tek değişkenli regresyona Vergi Yükü Eşiği Kukla Değişkeni eklenerek gerçekleştirilen 10 regresyondan hiçbirinde kanıtlanamamıştı.

Bu bölümde yine tek değişkenli regresyondaki Vergi Yükü'nün yanına, Vergi Yükü Eşiği Kukla Değişkeni yerine, bu sefer Vergi Yükünün Karesi değişkeni eklenerek vergi yükünün demokrasi seviyesini arttırma hızının Vergi Yükü'ndeki artışla beraber düşüp düşmediği savı test edilmiştir.

Metodoloji bölümünde ifade edildiği üzere regresyon yönteminde ilk değişken ile beraber ikinci değişken olarak, ilk değişkenin karesi kullanılırsa, ilk değişkenin katsayısının pozitif ya da negatif olması hedef değişken ile ilişkinin sırasıyla düz ya da ters olduğunu; ikinci değişkenin katsayısının pozitif veya negatif olması ise, ilk değişkenin belirlediği ilişki yönünün, bu değişken arttıkça hızlandığını ya da yavaşladığını gösterir.

Bu bilgiler bu ampirik çalışmaya uyarlandığında, Vergi Yükünün Karesi değişkeni, vergi yükü arttıkça, demokrasideki artış hızının arttığını ya da azaldığını tespit edecektir. Eğer Vergi Yükü'nün katsayısı istatistiksel olarak 0'dan yüksek yani pozitif çıkarken, Vergi Yükünün Karesinin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan düşük yani negatif çıkarsa, bu durum vergi yükü arttıkça, demokrasideki artış hızının

düştüğünü ve bir eşikten sonra Demokrasi faktörüne etkisinin negatif olacağını, yani Demokrasi Faktörünü azaltmaya başlayacağını gösterecektir. Bu durumda da Montesquieu Paradoksu doğrulanmış olacaktır.

Her ülke için Vergi Yükünün Karesi değişken değerleri yukarıda Tablo 4b'de verilmişti. Vergi Yükü ile Vergi Yükü Karesinin beraberce 10 Demokrasi faktörünü nasıl etkilediği, aşağıda sonuçları Tablo 5c'de verilen regresyonlarla ortaya konulmuştur.

Tablo 5c. 10 Demokrasi Faktörü ile Vergi Yükü ve Vergi Yükü Karesi Arasındaki İki Değişkenli Regresyon Sonuçları

Demokrasi Faktörleri	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Veri Yükü Karesi Katsayısı	Vergi Yükü Karesi t-Oranı
Seçim Barajı (%)	19.40	0.2024	1.33	-0.0021	-0.74
Seçim Süreci (%)	43.91	3.6223	2.28	-0.0341	-1.14
Seçimlere Katılım (%)	15.13	0.1588	0.14	0.0081	0.40
Çoğulcu Siyaset (%)	46.44	3.1710	2.24	-0.0275	-1.04
Devletin İşlerliği (%)	56.05	2.9140	2.28	-0.0189	-0.79
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	49.53	3.1135	2.57	-0.0296	-1.30
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	53.44	3.1240	2.38	-0.0240	-0.97
Hukukun Üstünlüğü (%)	59.08	2.8197	2.30	-0.0162	-0.70
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	70.93	3.4334	4.00	-0.0322	-2.00
Sendikalaşma (%)	45.75	-1.1006	-0.66	0.0423	1.49

Tablo 5c'de görüldüğü üzere, 10 Demokrasi faktöründen hiçbirinde bağımsız değişkenlerin mutlak t-Oranı (4. ve 6. sütunlar) beraber olarak istatistiksel açıdan yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklı olmalarını sağlayacak 2,042 rakamına ulaşamamıştır. Dolayısıyla tek değişkenli regresyon hesaplamalarında Montesquieu Paradoksunda savlandığı şekilde, vergi yükü arttıkça demokrasi seviyesindeki artış hızının düştüğü kanıtlanamamıştır.

Bununla beraber Kişi Hak ve Hürriyetleri ile ilgili Demokrasi Faktörünün bulunduğu regresyonda, Vergi Yükü Karesi değişkeninin katsayısı (Tablo 5c'de 6. sütunda) negatif olarak gerçekleşmiş, bu değişkenin t-Oranı da -2 olmuştur. (Mutlak değeri 2'dir.) Görüldüğü üzere mutlak değeri 2 olan Vergi Yükünün Karesi değişkeninin t-Oranı, istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklı olmasını kanıtlayacak 2,042 değerine son derece yakındır. Üstelik de katsayısı negatif

olduğu için Vergi Yükü ile Demokrasi Seviyesi artış hızı arasında ters ilişki olduğuna işaret etmektedir. Ancak t-Oranı 2,042 değerini yakalayamadığı için, bu regresyon istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı bir regresyon olarak kullanılamamaktadır.

Yukarıda Tablo 5'de, Vergi Yükü'nün 10 Demokrasi faktöründen Kişi Hak ve Hürriyetleri ile ilgili olan regresyonun R Karesinin yüzde 67.41 olduğu ve tek değişkenli regresyonlar içinde en güçlüsü olarak ortaya çıktığı verilmişti. Tablo 5c'de de Kişi Hak ve Hürriyetleri Demokrasi Faktörü en güçlü regresyon olarak yüzde 71'lik R Kare oranıyla yer almıştır. Mutlak t-Oranı da yukarıda ifade edildiği gibi 2 olarak, yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan fazla olduğunu kanıtlayacak 2,042 seviyesinin hemen altında kalmıştır. Dolayısıyla tekrar etmek gerekirse; istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Vergi Yükü Karesi değişkeninin hiçbir Demokrasi faktörü için 0'dan farklı olmadığı için, Vergi Yükü arttıkça demokrasi seviyesindeki artışın düştüğüne ilişkin Montesquieu Paradoksu kanıtlanamamıştır.

Buna karşın istatistiksel olarak inanılırlık seviyesi yüzde 90'a çekilecek olsa, bu regresyonda Vergi Yükü Karesi katsayısının 0'dan farklı olması için gerekli olan mutlak t-Oranı değeri 1,697 olacaktır. Bu durumda, Tablo 5c'de yer alan regresyonlardan sadece Kişi Hak ve Hürriyetleri faktörünün bulunduğu regresyon istatistiksel olarak yüzde 90 seviyesinde anlamlı olacaktır. Böylelikle Montesquieu Paradoksunun vergi yükü arttıkça, demokrasi seviyesindeki artış hızının düştüğü savı kanıtlanmış olacaktır. Yapılan bu regresyonda vergi yükü artmakta iken (katsayısı pozitiftir-3. sütun) ve 0'dan farklıdır (t-oranı 4'tür-4. sütun) demokrasi seviyesindeki artış hızının Vergi Yükü Karesi Katsayısının negatif çıkarak (5. sütun) ve 0'dan farklıdır (6. sütun-yüzde 90 inanılırlık seviyesinde 1,697 olması yeterliyken 2 değerindedir)- Montesquieu Paradoksunu kanıtladığı görülmüştür. Burada bu vergi yükündeki artışın Demokrasi seviyesini düşürmeye başladığı eşik değer yüzde 53,31 olarak hesaplanmıştır.

Sonuç olarak Tablo 5c'de sonuçları verilen Vergi Yükü ve Vergi Yükü Karesi ile Kişi Hak ve Hürriyetleri faktörü arasındaki regresyon, Montesquieu Paradoksunu vergi yükündeki artışın bir eşik değerden sonra demokrasi seviyesini düşürmeye başladığı yönündeki ikinci bölümünü, istatistiksel olarak yüzde 95 seviyesinde olmasa da yüzde 90 seviyesinde kanıtlamaktadır. Burada Eşik Değer yüzde 53,31'dir.

B- VERGİ YÜKÜNÜN DİĞER EKONOMİK VEYA SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLER İLE DEMOKRASİYE ETKİSİ VE VERGİ YÜKÜ EŞİĞİ VEYA HIZININ DEMOKRASİDEKİ ARTIŞLA İLİŞKİSİ

1. Vergi Yükünün Diğer Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler ile İki Değişkenli Regresyonlar İçinde Demokrasiye Etkisi

Bu bölümde, 10 Demokrasi faktörünü etkileyen Vergi Yükü değişkeninin yanına ekonomik (8 faktör) ve sosyal/beşeri (9 faktör) toplam 17 faktör teker teker eklenmiştir. Böylelikle, her bir Demokrasi Faktörü için 17 adet iki değişkenli regresyon olmak üzere, 10 Demokrasi Faktörü için toplam 10 çarpı 17 = 170 iki değişkenli regresyon daha yapılmıştır.

a. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde

Yapılan hesaplamalarda 170 regresyondan 32 tanesinin her iki bağımsız değişkeninin katsayılarının mutlak t-Oranı ayrı ayrı 2,042'den yüksek çıkmış, bir başka deyişle istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklı olduğu kanıtlanmıştır. Böylelikle bu 32 regresyonda 1. Değişken Vergi Yükünün 2. Değişken Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör ile beraber ilgili Demokrasi Faktörünü etkilediği tespit edilmiş olmaktadır. Dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun ilk bölümü bir kez daha kanıtlanmış olmuştur.

Söz konusu 32 regresyonun yer aldığı sonuçlar aşağıda Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü ve Bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör Arasında Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı İki Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Sıra	Demokrasi Faktörü	2. Değişken, Ekonomik/Sosyal Faktör	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik/Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik/Sosyal Faktör t-Oranı	Ülke sayısı
1	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	83.21	1.30	0.32	5.06	6.58	26
2	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	76.88	1.19	0.01	5.02	3.68	36
3	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014	75.14	1.23	0.29	4	5.1	26
4	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	73.75	1.11	0.01	3.63	4.38	36
5	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	72.52	1.97	2.32	9.25	2.48	36
6	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014	72.37	1.14	0.18	4.56	3.93	26
7	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	72.30	1.75	0.0004	8.85	2.41	36
8	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Beklenen Yaşam Süresi	72.18	1.33	1.14	4.97	2.38	36
9	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	69.67	1.08	0.01	3.28	3.97	36
10	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	67.84	1.47	0.22	4.25	3.35	26
11	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	65.72	2.28	3.33	7.94	2.64	36
12	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	64.72	2.27	3.82	7.78	2.98	36
13	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	63.49	1.96	0.0005	7.17	2.13	36
14	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	62.80	1.07	0.22	3.25	3.57	26
15	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014	62.63	1.29	0.25	3.31	3.49	26
16	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	58.40	2.16	3.11	6.79	2.24	36
17	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	58.22	1.32	0.01	3.42	2.2	36
18	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Okur Yazarlık (%)	57.73	2.33	-0.66	6.39	-2.1	36
19	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	55.07	1.86	3.13	6.36	2.44	36
20	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Fakirlik (%)	54.90	2.17	0.76	5.82	2.49	31
21	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	54.78	2.10	3.95	6.32	2.71	36
22	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	53.43	1.07	0.01	2.97	2.14	36
23	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)	53.41	1.93	0.81	5.66	2.91	31
24	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014	52.79	1.41	0.24	2.87	2.68	26
25	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	51.51	2.24	4.29	5.91	2.58	36
26	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	51.12	1.18	0.01	2.8	2.08	36
27	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	50.02	1.07	-93.3	3.18	-2.09	26
28	Seçim Süreci (%)	Fakirlik (%)	47.91	2.31	1.01	5.07	2.73	31
29	Çoğulcu Siyaset (%)	Fakirlik (%)	47.73	2.05	0.83	5.06	2.51	31

30	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	28.33	0.16	-0.0009	3.53	-2.15	35
31	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	26.15	2.01	-1.65	2.96	-2.23	35
32	Seçim Barajı (%)	Yaşam Kalitesi -2014	24.41	0.14	-0.02	2.4	-2.2	25

Yukarıda 1. sütun 170 regresyondan asgari kriteri sağlayan 32 regresyonun R Kare değerine göre sıralamasını göstermektedir. 2. sütun, regresyondaki Demokrasi Faktörünün hangisi olduğunu; 3. sütun ise ilk bağımlı değişkeni Vergi Yükü olan regresyonda Vergi Yükü'nün yanında kullanılan Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktörün hangisi olduğunu göstermektedir.

Tablodaki 4. sütun, regresyonun gücünü gösteren R Kare rakamıdır. Tablo, 1. sütunun da gösterdiği gibi, R kare rakamına göre yukarıdan aşağı doğru, bir başka deyişle en güçlü regresyondan en güçsüze doğru sıralanmıştır.

Tablonun 5. sütunu regresyonda çıkan 1. Değişken Vergi Yükü'nün katsayısını, 6. sütunu da (3. sütunda hangisi olduğu ifade edilen) 2. değişkenin katsayısını göstermektedir. Yine 7 ve 8. sütunlar sırasıyla Vergi Yükü ve 2. değişkenin t-Oranlarını ortaya koymaktadır. Burada dikkat edileceği gibi 7. ve 8. sütunlardaki t-Oranlarının mutlak değerleri, istatistiki olarak yüzde 95'lik inanılırlık seviyesinde 0'dan farklı olması için gerekli olan 2,042 rakamının üstünde yer alan rakamlardır. t-Oranları 2,042'den yüksek olan regresyonlar, her iki değişkenin de ilgili regresyonun Demokrasi Faktörünü etkilediğini ortaya koymaktadır.

Tablonun 9. ve son sütununda ise ilgili regresyonda kaç ülke verisinin kullanıldığı gösterilmektedir. Yukarıda Veri Tabanı bölümünde belirtildiği üzere, bu ampirik çalışmada toplam 36 ülkenin verileri kullanılmıştır. Ancak her faktör setinde 36 ülkenin tamamının verileri bulunmamaktadır. Bundan dolayı bazı regresyonlarda verisi bulunmayan ülkeler çıkarıldığı için, bu regresyonlarda kullanılan veri sayısı da düşmüştür.

Bu durumun yarattığı bir başka sonuç ise, regresyon analizinde veri sayısı 30'un altına düştüğü zaman, o değişkenin katsayısının istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklı olduğunun kabul edilebilmesi için kullanılması gerekli t-Oranı eşiğinin yükselmek zorunda olduğu gerçeğidir. Buna göre istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde bir katsayının 0'dan farklı olabilmesi için, o katsayının t-

Oranının 26 ülke verisi girildiğinde 2,056'dan, 25 ülke girildiğinde 2,06'dan yüksek olması gerekmektedir. Yukarıdaki tabloda bu değerlerde de eşikler aşılmıştır.

Öte yandan yukarıda Tablo 6'da 18, 27 30, 31 ve 32. sıralardaki regresyonlarda, 2. değişkenin katsayısı negatif çıkmıştır. Bu regresyonlarda 2. değişkenler demokrasi seviyesini ters yönde etkilemektedirler. Şöyle ki; Montesquieu Paradoksunun ilk bölümünde Vergi Yükü ile beraber diğer olumlu Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin demokrasi seviyesini yükselttikleri ileri sürülmekteydi. Oysa bu 5 regresyonda 2. değişkenler olan 18. regresyondaki Okur Yazarlık oranı, 27. regresyondaki Gelir Dağılımı, 30. regresyondaki Aylık Ortalama Gelir, 31. regresyondaki Harcama/GSYİH oranı ve 32. regresyondaki Yaşam Kalitesi faktörlerinin hepsinin de katsayıları negatif çıkmıştır. Başka bir deyişle bu 5 regresyondaki sonuçlar; bu 2. değişkenler ile o regresyondaki Demokrasi Faktörü arasında ters yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu da Montesquieu Paradoksuna ters düşmektedir.

Bununla beraber Montesquieu Paradoksuna ters düşen bu 5 regresyondan zaten son üçü, R kare oranları olarak da 32 regresyon arasında en güçsüz regresyonlar olmuşlardır. 18 ve 27. regresyonlarda da 2. değişkenlerin katsayıları, istatistiksel olarak 0'dan farklı olarak kabul edilebilecekleri t-Oranı seviyelerinin çok yakınlarında yer almaktadırlar. Hatta 26 verili 27. regresyonda t-Oranı 2,06 olarak kullanılması gerekirken, bu regresyondaki t-Oranı 2,08 ile çok az bir farkla katsayının 0'dan farklı olduğunu göstermektedir. Öte yandan 18. regresyondaki 2. değişken t-Oranı da 2,042'ye çok yakın bir rakamdır. Buna göre yüzde 95 değil yüzde 99 inanılırlık seviyesi alınmış olsa, kabul edilebilecek asgari t-Oranı 2,75 olacağından, bu değişkenlerin istatistiksel olarak 0'dan farklı olmayacakları ve dolayısıyla bu regresyonların istatistiksel olarak anlamlı olan regresyonlar arasına girmemiş olması gerekmektedir.

b. Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde

İnanılırlık seviyesi yüzde 95'den yüzde 99'a çıkarılarak yapılan hesaplamada, yapılan 170 regresyondan 11'inin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun ilk bölümünü doğruladığı görülmüştür. Yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olan regresyonlar aşağıda Tablo 6a'da gösterilmektedir.

Tablo 6a. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü ve Bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör Arasında Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı İki Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Sıra	Demokrasi faktörü	2. Değişken, Ekonomik/Sosyal faktör	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik /Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik /Sosyal Faktör t-Oranı	Ülke sayısı
1	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	83.21	1.30	0.32	5.06	6.58	26
2	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	76.88	1.19	0.009	5.02	3.68	36
3	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014	75.14	1.23	0.29	4.00	5.10	26
4	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	73.75	1.11	0.013	3.63	4.38	36
6	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014	72.37	1.14	0.18	4.56	3.93	26
9	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	69.67	1.08	0.013	3.28	3.97	36
10	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	67.84	1.47	0.22	4.25	3.35	26
12	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	64.72	2.27	3.82	7.78	2.98	36
14	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	62.80	1.07	0.22	3.25	3.57	26
15	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014	62.63	1.29	0.25	3.31	3.49	26
23	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)	53.41	1.93	0.81	5.66	2.91	31

Tablo 6a'da, istatistiksel olarak yüzde 99 inanılırlık seviyesinde t-Oranları 2,75'den yüksek çıkarak 0'dan farklı oldukları ve dolayısıyla demokrasi seviyesini etkiledikleri ortaya çıkan Vergi Yükü ile beraber ikinci bir Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri değişkenin bulunduğu 11 iki değişkenli regresyon yer almaktadır.

Tablo 6a'nın 1. sütununda, bu regresyonların Tablo 6'da yer alan 32 regresyondan hangi sıradakiler oldukları gösterilmektedir. Buna göre bu regresyonlar, Tablo 6'da yer alan yüzde 95 seviyesinde etkili oldukları ortaya çıkan regresyonlardan 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 12, 14, 15 ve 23 numaralardaki regresyonlardır. Bu regresyonlardan tamamında da Montesquieu Paradoksu doğrulanmıştır. Hem Vergi Yükü, hem de üçüncü sütunda gösterilen ikinci değişkenlerin katsayılarının pozitif olması, bu değişkenlerin o regresyondaki ilgili Demokrasi Faktörünü, bir başka deyişle demokrasi seviyesini doğrudan etkilemekte olduğunu kanıtlamaktadırlar.

Burada ilginç olan bir sonuç 23 numaralı regresyonda yer alan 2. değişken Fakirlik faktörünün demokrasiyle doğru orantılı olmasıdır. Buna göre söz konusu ülkelerde fakirlik arttıkça demokrasi seviyesinin arttığı gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

2. Regresyonların Demokrasi, Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırılması

a. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Karşılaştırma

Benzer bir analiz Tablo 6'da, istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkan 32 regresyon faktörü itibariyle karşılaştırıldıklarında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

i. Demokrasi Faktörleri Açısından Karşılaştırma

Bu çalışmada kullanılan 10 Demokrasi faktörünün tümü de, Vergi Yükü ile beraber bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir regresyonla açıklanmışlardır.

Tablo 6'da yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkan 32 regresyon içinde en sıklıkla yer alan Demokrasi Faktörü 5'er kez ile Kişi Hak ve Hürriyetleri ile Organizasyon ve Örgütlenme faktörleridir. Ancak Kişi Hak ve Hürriyetleri faktörü 32 regresyon içinde R Kare hesapları itibariyle en güçlü ilk 10 arasında yer alırken, Organizasyon ve Örgütlenme faktörünün sadece biri ilk onda; diğer 4'ü ikinci 10'da yer almıştır. Üstelik de bunlardan 18. regresyonda, 2. değişkeni Okur Yazarlık faktörü olarak demokrasi seviyesiyle ters ilişkili çıkmış (katsayısı negatif çıkmıştır) dolayısıyla da anlamsal olarak sorunlu bir regresyon kabul edilmiştir.

Bu iki Demokrasi faktörünü toplam 4'er kez regresyonlarda yer alan Hukukun Üstünlüğü (2'si ilk 10'da, 2'si 2. 10'da), Düşünce ve İfade Özgürlüğü (2'si 2. 10'da) ile Çoğulcu Siyaset (1'i 2. 10'da) izlemektedir. Devletin İşlerliği (2'si ilk 10'da, biri 2. 10'da) ile Seçim Süreci (hepsi 20. sıradan sonra) regresyonlarda 3er kez yer almışlardır.

Hesaplamalara göre; Demokrasi Faktörlerinden Seçim Barajı (30 ve 32. sırada), Seçimlere Katılım (31. sırada) ve Sendikalaşma (27. sırada) faktörlerinin istatistiksel olarak etkilendikleri 4 adet regresyon olmasına karşın, yine yukarıda ifade edildiği gibi, bu regresyonlar ilgili Demokrasi Faktörüyle ters yönlü olmalarından dolayı mantıksal açıdan sorunlu kabul edilmelidir. Ayrıca R Kareleri itibariyle de çok güçsüz ilişkiler içermektedirler.

Bu son üç demokrasi faktörüyle ilgili durumun öncel işaretleri zaten tek değişkenli regresyon hesaplamalarında da görülmüştü. Tek değişkenli regresyon sonuçlarının verildiği Tablo 5'de Seçimlere Katılım, Seçim Süreci ve Sendikalaşma 10 Demokrasi Faktörü arasında Vergi Yükü'nün tek başına en az güçlü etkisi olduğu regresyonlar olarak ortaya çıkmışlardı.

ii. Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırma

Tablo 6'da Demokrasi Faktörlerine Vergi Yükü dışında etki eden Ekonomik ve Sosyal/Beşeri faktörler arasında ise en başta 10 Demokrasi faktöründen 7'sini etkileyen Yaşam Kalitesi gelmektedir. Yaşam Kalitesi'nin içinde yer aldığı regresyonların R Kareleri en az yüzde 52.79 olmuştur. Yaşam Kalitesi'nin Vergi Yükü ile beraber ikinci değişken olarak etkilediği 7 Demokrasi faktörü sırasıyla; Hukukun Üstünlüğü, Devletin İşlerliği, Kişi Hak ve Hürriyetleri, Organizasyon ve Örgütlenme, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Çoğulcu Siyaset ve Seçim Süreci olmuştur.

Demokrasi faktörlerini en çok etkileyen diğer ikinci değişkenler; 7 Demokrasi Faktörünü etkileyen Ekonomik Büyüme ile 6 Demokrasi Faktörünü etkileyen Aylık Ortalama Gelir'dir.

Burada yine sıkıntılı olan bir durum, 4 farklı Demokrasi Faktörünü etkileyen 20, 23, 28 ve 29. regresyonlardaki 2. değişken Fakirlik faktörünün, ilgili Demokrasi Faktörleriyle doğrudan ilişkili (katsayıları hep pozitif çıkmıştır) çıkması olmuştur. Bu regresyon sonuçlarına göre, fakirlik arttıkça bu ülkelerdeki demokrasi seviyesi de artmaktadır. Bu ilk bakışta olağan dışı gözükse de, yine 2. değişken olarak Fakirlik faktörünün alındığı bu regresyonlardaki ilgili Demokrasi Faktörüne bakıldığında, fakirlik arttıkça bu 4

faktörden Organizasyon ve Örgütlenme ile Düşünce ve İfade Özgürlüğünün artmasının çok da anlamsız olmayabileceği düşünülebilmektedir. Diğer iki faktör Seçim Süreci ve Çoğulcu Siyaset ise daha derin irdelenmesi gereken faktörler olarak ortaya çıkmaktadırlar.

b. Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Karşılaştırma

Tablo 6a'da 3. sütun dikkate alındığında, bu regresyonlar arasında Vergi Yükü ile beraber bir Demokrasi Faktörünü, dolayısıyla demokrasi seviyesini en fazla etkileyen faktörün, Yaşam Kalitesi faktörü olduğu ortaya çıkmaktadır. Yaşam Kalitesi; Hukukun Üstünlüğü, Devletin İşlerliği, Kişi Hak ve Hürriyetleri, Organizasyon ve Örgütlenme, Düşünce ve İfade Özgürlüğü ile Çoğulcu Siyaset olmak üzere toplam 6 ayrı Demokrasi Faktörünü Montesquieu Paradoksunu doğrulayacak şekilde etkilemektedir.

Yine Tablo 6a'nın 2. sütununda, en fazla etkilenen Demokrasi Faktörünün Devletin İşlerliği faktörü olduğu görülmektedir. Buna göre Devletin İşlerliği Demokrasi faktörü, Yaşam Kalitesi Sosyal/Beşeri faktörü ile Aylık Ortalama Gelir ve Ekonomik Büyüme Ekonomik faktörlerinden etkilenmektedir. Devletin İşlerliği demokrasi faktörünü, 11 regresyon içinde 2şer defa yer alan Hukukun Üstünlüğü, Kişi Hak ve Hürriyetleri ile Düşünce ve İfade Özgürlüğü demokrasi faktörleri izlemektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde toplam 10 Demokrasi faktöründen 6 tanesinin istatistiksel olarak anlamlı çıkmış olmasıdır. Buna karşın anlamlı regresyon içinde yer almayan demokrasi faktörleri Seçim Barajı, Seçim Süreci, Seçimlere Katılım ve Sendikalaşma olmuştur.

c. Faktörler İtibariyle Karşılaştırma

Aşağıda Tablo 6b ve 6c'de, sırasıyla Demokrasi Faktörleri ile Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin, yüzde 95 ve yüzde 99 inanılırlık seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı çıkan regresyonlarda kaç defa yer aldıklarıyla ilgili karşılaştırmalar gösterilmektedir.

Tablo 6b Demokrasi Faktörleri açısından istatistiksel olarak yüzde 95 ile yüzde 99 inanılırlık seviyesindeki karşılaştırmaları vermektedir.

Tablo 6b. Anlamlı İki Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Demokrasi Faktörleri

Demokrasi Faktörleri	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde
Seçim Barajı (%)	2	0
Seçim Süreci (%)	3	0
Seçimlere Katılım (%)	1	0
Çoğulcu Siyaset (%)	4	1
Devletin İşlerliği (%)	3	3
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	4	2
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	5	1
Hukukun Üstünlüğü (%)	4	2
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	5	2
Sendikalaşma (%)	1	0
Toplam	32	11

Tablo 6c ise yüzde 95 ve yüzde 99 inanılırlık seviyesindeki karşılaştırmaları Demokratik Faktörlere etki eden Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler açısından irdelemektedir.

Tablo 6c. Anlamlı İki Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler

Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde
Yaşam Kalitesi	8	6
Aylık Ortalama Gelir	7	3
Ekonomik Büyüme	7	1
Fakirlik	4	1
Kişi Başına Düşen Gelir	2	0
Beklenen Yaşam Süresi	1	0
Okur Yazarlık	1	1
Gelir Dağılımı	1	0
Harcama/GSYİH	1	0
Toplam	32	11

3. Vergi Yükünün Belli Bir Eşikten Sonra Demokrasiyi Azaltacağına İlişkin Montesquieu Paradoksunun Doğrulanması

a. Kukla Değişken ile Yapılan Regresyonlar

Yukarıda A-2.a. Bölümünde vergi yükündeki artışın belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürdüğü savı, tek değişkenli 10 adet Demokrasi Faktörü için yapılan 10 regresyona, vergi yükünün yüzde 30 eşiğinden sonra demokrasi seviyesini düşüreceğine dair bir Kukla Değişken eklenerek test edilmişti. Ancak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Kukla Değişken katsayılarından hiçbiri 0'dan farklı çıkmamış ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun bu bölümü kanıtlanamamıştır. Buna karşın Tablo 5a'da buna ilişkin 10 regresyondan 8'inde, belli bir eşikten sonra düşüş olduğuna dair Kukla Değişken katsayıları (her ne kadar istatistiksel olarak 0'dan farklı çıkmamış olsalar da) negatif olarak hesaplanmışlardı. Bu da ileride, daha kapsamlı çok değişkenli regresyonlarda yüzde 30'luk eşik seviyesinden sonra Kukla Değişken katsayısının anlamlı bir şekilde negatif çıkabileceği beklentisini oluşturmuştur.

Ancak bu beklenti iki değişkenli regresyonlar için boşa çıkmıştır. Bir önceki bölümde 10 Demokrasi Faktörünün Vergi Yükü ile beraber toplam 17 Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörle hesaplayan 170 regresyondan istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 32'si; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 11'si anlamlı çıkmıştı. Ancak bu bölümde tüm 170 regresyona yüzde 30 eşiğindeki Kukla Değişkenin eklenmesiyle gerçekleştirilen 170 regresyonda hiçbir regresyonun Kukla Değişken katsayısı, yüzde 95 ve hatta yüzde 90 seviyesinde bile istatistiksel olarak 0'dan farklı, bir başka deyişle anlamlı çıkmamıştır. Dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun bu bölümü burada da kanıtlanamamıştır.

Buna karşın olumlu olarak algılanabilecek tek olgu, söz konusu 170 regresyondan 129'unda, bir başka deyişle yüzde 76'sında Kukla Değişkenin katsayısının Montesquieu Paradoksuna uygun olarak negatif çıkmasıdır. Ancak bu durumun, bir sonraki bölümde üçlü regresyonlara eklenecek Kukla Değişkenler arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir regresyon çıkacağı beklentisinin korunmasına yaramaktan başka "istatistiksel" olarak bir anlamı bulunmamaktadır.

b. Vergi Yükünün Karesi ile Yapılan Regresyonlar

Montesquieu Paradoksunun Vergi Yükü arttıkça demokrasi seviyesindeki artış hızının düştüğüne ilişkin savı, bu bölümde Kukla Değişken yerine Vergi Yükünün Karesi kullanılarak test edilmiştir.

Burada 10 Demokrasi faktörünün Vergi Yükü ile beraber bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörün eklenmesiyle gerçekleştirilen 170 iki değişkenli regresyonuna, Vergi Yükünün Karesi değişkeni eklenerek 170 regresyon daha yapılmıştır. Bu 170 regresyondan 9'unda Vergi Yükünün Karesi katsayısının yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklı ve düşük çıktığı (9 regresyonda da katsayılar negatif çıkmıştır), dolayısıyla vergi yükü arttıkça demokrasi seviyesindeki artışın yavaşladığı ve belli bir eşikten sonra düştüğü hesaplanmış ve böylelikle Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümü de kanıtlanmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7. Vergi Yükü Arttıkça Demokrasi Seviyesindeki Artış Hızının Düştüğünü Kanıtlayan ve Vergi Yükü, Bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkenlerinden Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Demokrasi Faktörleri	Ekonomik/Sosyal Faktörler	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik/ Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Yükü Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik /Sosyal Faktör t-Oranı	Vergi Yükü Karesi t-Oranı
Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	87.08	3.86	0.33	-0.05	3.78	7.58	-2.57
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ort. Gelir ($) 2014	83.24	3.39	0.01	-0.04	5.12	4.85	-3.49
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014	81.47	4.09	0.2	-0.05	4.43	5.03	-3.29
Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014	80.71	4.25	0.31	-0.05	3.46	5.91	-2.52
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	75.75	3.56	2.25	-0.03	4.47	2.52	-2.07
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	75.48	4.96	0.23	-0.06	3.63	4.02	-2.62
Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014	71.01	5.1	0.27	-0.07	3.29	4.13	-2.52
Düşünce ve İfade	Yaşam Kalitesi	69.05	3.86	0.23	-0.05	2.84	4.04	-2.11

Özgürlüğü (%)	-2014							
Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014	61.02	5.63	0.27	-0.08	2.8	3.11	-2.16

Tablo 7'de 7-8-9. sütunlarda görüleceği gibi, buradaki 9 regresyondan her birinin de değişkenlerinin tamamının mutlak t-Oranları 2,042 rakamından yüksektir. Dolayısıyla bu oranlar yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklıdır ve Tablo 7'de 1. sütunda verilen Demokrasi Faktörünü etkilemektedir.

Buna göre iki değişkenli regresyonlara Vergi Yükünün Karesi değişkeni eklenerek gerçekleştirilen üç değişkenli 170 regresyondan 9 tanesi, vergi yükü arttıkça ilgili Demokrasi Faktörünün artış hızının düştüğünü ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunu kanıtlamaktadır.

Tablo 7'de örneğin ilk sıradaki regresyon incelendiğinde, Vergi Yükü değişkeni, Yaşam Kalitesi ve Vergi Yükünün Karesi değişkenleri ile beraber toplam 3 değişkendeki değişimler, Hukukun Üstünlüğü faktöründeki değişimin yüzde 87,08'ini açıklamaktadır.

Yine aynı regresyonda, Tablonun 4. sütununda, Vergi Yükü'ndeki 1 Puanlık artışın, diğer değişkenler sabit, Hukukun Üstünlüğü faktörünü 3.86 puan arttırdığını; 5. sütunda Yaşam Kalitesi'ndeki 1 puanlık artışın ise, yine Hukukun Üstünlüğü faktörünü 0.33 puan arttırdığını göstermektedir. Buna karşın 6. sütunda Vergi Yükü Karesi'ndeki 1 puanlık artışın Hukukun Üstünlüğü faktörünü 0,05 puan azalttığı ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla sadece Vergi Yükü faktörü kullanıldığında vergi yükünün örneğin yüzde 30'dan yüzde 31'e 1 puan çıkması durumunda, Hukukun Üstünlüğü demokrasi faktörünün 3,86 puan artması beklenecekken; Vergi Yükünün Karesi değişkeninin hesaba katılmasıyla, söz konusu bir puanlık artışın Vergi Yükünün Karesi değişkenini 61 puan arttıracağı dikkate alınarak (çünkü 30'un karesi 900 iken, 31'in karesi 961'dir ve Vergi Yükü 30'dan 31'e çıkarken, Vergi Yükü Karesi ikisinin karelerinin farkı kadar, bir başka deyişle 961 – 960 = 61 puan artmış demektir), Hukukun Üstünlüğü demokrasi değişkenini 61 çarpı -0,05 = -3,05 düşüreceğini, böylece Hukukun Üstünlüğü değişkenindeki net artışın 3,86 puan değil, 3,86 – 3,05 = 0,81 puan olacağı hesaplanacaktır.

Burada dikkat edilirse Vergi Yükü arttıkça, negatif olan Vergi Yükünün Karesi değişkeninin etkisinin artacağıdır. Bunu örneklemek gerekirse;

Bu ilk regresyon için iki ülkeyi dikkate alalım. Bunlardan ilki Nijerya, ikincisi Danimarka olsun. Vergi Yükü Eşiği ile ilgili Tablo 4a'da, Nijerya'nın Vergi Yükü yüzde 3,1 (listede sonuncu), Danimarka'nın Vergi Yükü ise yüzde 48,6 (listede birinci) olarak yer almaktadır. Buna göre Tablo 7'de 1. regresyonda, Nijerya'nın Vergi Yükü 1 puan arttığında Hukukun Üstünlüğü demokrasi faktörü 3,5 puan artacaktır. Buna karşın Danimarka'nın Vergi Yükü 1 puan arttığında, Hukukun Üstünlüğü faktörü 1,05 puan düşecektir. Vergi Yükü arttıkça Demokrasi faktöründeki artış hızının azalacağını, hatta bir noktadan sonra artışın düşüşe geçeceğini gösteren bu hesaplama Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümünü bir kez daha kanıtlamıştır. Hesaplama aşağıda Tablo 7a'da gösterilmektedir.

Tablo 7a. Vergi Yükü Arttıkça Demokrasi Faktörünün Düşmesine İlişkin Hesaplama

Sıra	İşlem	Nijerya	Danimarka
1	Tablo 7 1. Regresyon Vergi Yükü değişkeninin Katsayısı	3.86	3.86
2	Tablo 7 1. Regresyon Vergi Yükü Karesi değişkeninin Katsayısı	-0.05	-0.05
3	Vergi Yükü	3.1	48.6
4	Vergi Yükünün Karesi (3)^2	9.61	2361.96
5	Vergi Yükünün Hukukun Üstünlüğü faktörüne etkisi (3)*(1)	11.966	187.596
6	Vergi Yükünün Karesinin Hukukun Üstünlüğü faktörüne etkisi (4)*(2)	-0.4805	-118.098
7	Vergi Yükünün Hukukun Üstünlüğü faktörüne toplam etkisi (5)+(6)	11.4855	69.498
8	1 Puan arttırıldığında Yeni Vergi Yükü (3)+1	4.1	49.6
9	Yeni Vergi Yükünün Karesi (8)^2	16.81	2460.16
10	Yeni Vergi Yükünün Hukukun Üstünlüğü faktörüne etkisi (8)*(1)	15.826	191.456
11	Yeni Vergi Yükünün Karesinin Hukukun Üstünlüğü faktörüne etkisi (9)*(2)	-0.8405	-123.008
12	Yeni Vergi Yükünün Hukukun Üstünlüğü faktörüne toplam etkisi (10)+(11)	14.9855	68.448
13	Yeni Vergi Yükü ile Eski Vergi Yükünün Hukukun Üstünlüğü faktörüne etkileri arasındaki fark	3.5	-1.05

Tablo 7'deki 1. regresyon açısından bakıldığında, Vergi Yükü'ndeki ekstra 1 puanlık artışın buradaki Demokrasi Faktörü olan Hukukun Üstünlüğü'nü düşürmeye başladığı Vergi Yükü Eşiği yüzde 38,6 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 7'deki istatistiksel olarak anlamlı diğer regresyonlar için de hesaplandığında her ayrı regresyon için ayrı seviyede gerçekleşen Vergi Yükü Eşikleri

aşağıda Tablo 7b'de gösterilmiştir. Dolayısıyla her regresyon için hesaplanan ilgili Vergi Yükü Eşiğinden sonra vergi yükündeki her birim artış o regresyondaki ilgili Demokrasi Faktörünü düşürecektir.

Tablo 7b. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Vergi Yükü Arttıkça Demokrasi Seviyesindeki Artış Hızının Düştüğünü Kanıtlayan Üç Değişkenli Regresyonlardaki Vergi Yükü Eşikleri

Sıra	Demokrasi Faktörleri	Ekonomik/Sosyal Faktörler	R Kare	Vergi Yükü Eşiği
1	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	87.08	38.600
2	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ort. Gelir ($) -2014	83.24	42.375
3	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014	81.47	40.900
4	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014	80.71	42.500
5	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	75.75	59.333
6	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	75.48	41.333
7	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014	71.01	36.429
8	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	69.05	38.600
9	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014	61.02	35.188
R Kare Ağırlıklı ortalama				41.858

Bu regresyonların tamamının yüzde 95 inanılırlık seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı çıkması; Vergi Yükü arttıkça ilgili Demokrasi Faktöründeki artış hızının belli bir Vergi Yükü Eşiğinden sonra düşeceğini, dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümünü kanıtlamaktadır.

Tablo 7b'de, vergi yükündeki artışın demokrasi seviyesini düşüreceği Genel Vergi Yükü Eşiği, her regresyon için hesaplanan Vergi Yükü Eşiğinin, regresyonların güçlerini gösteren R Kare rakamlarına göre ağırlandırılarak ortalamalarının alınmasıyla, yüzde 41.86 seviyesinde bulunmuştur.

c. Regresyonların Demokrasi, Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırılması

Son olarak Tablo 7'de yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkan ve hem Vergi Yükü'nün diğer faktörlerle birlikte demokrasi seviyesini arttırdığını hem de vergi yükündeki artışın belli bir vergi yükü eşiği değerinden sonra demokrasi seviyesini

düşürdüğünü tespit ederek Montesquieu Paradoksunu doğrulayan 9 regresyon yer almıştır.

Bu regresyonlar Demokrasi Faktörleri ve bu faktörleri etkileyen Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler itibariyle değerlendirildiğinde Tablo 7c ve Tablo 7d'deki sonuçlara ulaşılmaktadır.

Tablo 7c. Vergi Yükü, Bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkenlerinden Oluşan Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Demokrasi Faktörleri

Demokrasi Faktörleri	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	3	2
Hukukun Üstünlüğü (%)	1	0
Devletin İşlerliği (%)	1	0
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	1	0
Çoğulcu Siyaset (%)	1	0
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	1	0
Seçim Süreci (%)	1	0
Toplam	9	2

Tablo 7d. Vergi Yükü, Bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkenlerinden Oluşan Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonlarda Yer Alan Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler

Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde
Yaşam Kalitesi -2014	7	1
Aylık Ort. Gelir ($) -2014	1	1
Ekonomik Büyüme (%)	1	0
Toplam	9	2

Yukarıda B.1 Bölümü'nde (iki değişkenli regresyonlar) Tablo 6b ve Tablo 6c'de yer alan yüzde 95 ve yüzde 99 anlamlı regresyonların Demokrasi Faktörleri ile Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler açısından karşılaştırması ile yine bu bölümde Tablo 7c ve Tablo 7d'ye (iki değişken artı Vergi Yükü Eşiği hesabı için Vergi Yükü

Karesinin eklenerek bulunduğu anlamlı regresyonlar) beraber bakıldığında dikkat çekici husus, bu iki set tablolar arasında benzer Demokrasi Faktörleri ile benzer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin anlamlı olduğunun ortaya çıkmasıdır.

Buna göre Vergi Yükü Eşiğinin bulunması için Vergi Yükü Karesinin eklenmediği yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki 27 regresyon ile yüzde 99 inanılırlık seviyesindeki 11 regresyonda Demokrasi Faktörleri olarak Tablo 6b'de Kişi Hak ve Hürriyetleri (sırasıyla 5 ve 2 kez yer alarak) ön plana çıkmıştı. Burada Tablo 7c'de de aynı şekilde Kişi Hak ve Hürriyetleri yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 3, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 2 defa olmak üzere ön sırada çıkmıştır. Tablo 7c'de 1'er kez yer alan diğer Demokrasi Faktörlerinden Düşünce ve Siyaset Özgürlüğü, Hukukun Üstünlüğü, Çoğulcu Siyaset ve Organizasyon ve Örgütlenme Tablo 6b'de 4 kez, Devletin İşlerliği ise 3 kez yer almıştır.

Yine Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler tablolarında da Tablo 6c'de Yaşam Kalitesi yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 7; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 6 defa yer alarak en etkin faktör oldu. Aynı faktör Tablo 7d'de sırasıyla 7 ve 1 defa yer alarak açık ara en etkili Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör olmuştur. Diğer önemli Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörler ise her iki tabloda da yer alan Aylık Ortalama Gelir ve Ekonomik Büyüme faktörleri olmuştur. Bu faktörler Tablo 6c'de yüzde 95 ve yüzde 99 inanılırlık seviyesinde sırasıyla 6 – 3 ve 7 – 1 kez yer alırken, Tablo 7d'de ise yine sırasıyla 1 – 1 ve 1 – 0 kez yer bulmuşlardır.

C- VERGİ YÜKÜ İLE HEM EKONOMİK HEM SOSYAL/BEŞERİ FAKTÖRLERİN HEP BİRLİKTE DEMOKRASİYE ETKİSİ VE VERGİ YÜKÜ EŞİĞİ VEYA HIZININ DEMOKRASİDEKİ ARTIŞLA İLİŞKİSİ

Montesquieu Paradoksunun doğrulanması kapsamında, yukarıda A ve B bölümlerinde Vergi Yükü'nün 10 adet Demokrasi Faktörüne etkisi önce tek değişkenli bir regresyonla sadece Vergi Yükü değişkeniyle (A Bölümü), daha sonra da Vergi Yükü değişkeninin yanına Ekonomik (8 faktör) ya da Sosyal/Beşeri (9 faktör) toplam 17 faktörün teker teker eklenmesiyle, iki değişkenli regresyon yöntemiyle hesaplanmıştır.

Bu bölümlerde Vergi Yükü'nün yalnız ve diğer bazı faktörlerle beraber Demokrasi Faktörlerini, dolayısıyla da bir ülkedeki demokrasi seviyesini etkilediği kanıtlanmıştır.

Aynı bölümlerde Vergi Yükü'nün Demokrasi Faktörüne etkisiyle ilgili regresyonlar hesaplandıktan sonra, bu regresyonlarda Vergi Yükü'nün (A bölümü) ve Vergi Yükü ile beraber Ekonomik ve Sosyal/Beşeri değişkenlerin (B bölümü) yanına Kukla Değişken ve Vergi Yükünün Karesi değişkeni ayrı ayrı eklenerek, vergi yükündeki artışın belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürüp düşürmediği test edilmişti. B Bölümünde Vergi Yükü Karesi kullanılarak yapılan 9 regresyonda vergi yükünün belli bir eşikten sonra gerçekten de demokrasi seviyesini düşürdüğü tespit edilmiş, bu oranın R Karelerine göre ağırlıklı ortalamasının yüzde 41,86 seviyesinde olduğu hesaplanmış ve böylece Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümü de doğrulanmıştır.

Aşağıda Montesquieu Paradoksunun doğrulanmasına ilişkin üç değişkenli regresyon hesaplamaları ile bu regresyonlara vergi yükünün belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürdüğünü kanıtlayacak Kukla Değişken ve Vergi Yükü Karesi değişkenlerinin eklendiği 4 değişkenli regresyonlara ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

1. Vergi Yükünün Diğer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler ile Üç Değişkenli Regresyon İçinde Demokrasiye Etkisi

Bu bölümde Vergi Yükü ile beraber bir Ekonomik Faktörün (toplamda 8 faktör) ve bir Sosyal/Beşeri Faktörün (toplamda 9 faktör); bir Demokrasi Faktörünü (toplamda 10 faktör) nasıl etkilediğine ilişkin 720 adet (8 x 9 x 10 = 720) üç değişkenli regresyon hesaplaması yapılmıştır. 10 adet Demokrasi Faktörü ayrı ayrı 1. değişkeni Vergi Yükü, 2. değişkeni 8 Ekonomik Faktörden biri, 3. değişkeni 9 Sosyal/Beşeri Faktörden biri olan 720 regresyon hesaplanmıştır.

Bu 720 regresyondan 27'sinin katsayılarının mutlak t-Oranları 2,042 değerinden yüksek çıkmış, bir başka deyişle her bir değişkenin istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklı olduğu ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunu kanıtladığı tespit edilmiştir. Bu 27 regresyon aşağıda Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Sıra	Demokrasi Faktörleri	Ekonomik Faktörler	Sosyal Faktörler	R Kare	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik Faktör t-Oranı	Sosyal Faktör t-Oranı	Ülke sayısı
1	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	80.41	4.43	-2.44	6.12	26
2	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	79.92	5.25	-2.88	5.23	26
3	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	77.06	4.31	5.07	-2.15	36
4	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	74.68	2.63	4.96	2.62	31
5	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74.29	4.49	-2.35	4.25	26
6	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	70.59	3.31	3.80	3.72	31
7	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	70.40	4.96	4.06	-3.63	36
8	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.76	3.66	-2.08	4.22	26
9	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	67.82	3.20	3.48	4.05	31
10	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	66.56	4.58	2.91	-2.82	36
11	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	65.71	2.58	3.76	3.72	31
12	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	63.71	4.17	3.16	-2.20	36
13	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	62.88	6.84	2.11	-2.53	36
14	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.63	6.58	2.40	3.10	31
15	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	61.50	3.89	3.48	-2.94	36
16	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.44	6.54	2.14	2.61	31
17	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	61.06	3.83	3.26	-2.50	36
18	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	60.02	2.77	2.86	3.57	31
19	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.50	6.14	2.65	2.72	31
20	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.30	6.12	2.59	2.96	31
21	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	57.54	3.59	2.57	-2.20	36
22	Sendikalaşma (%)	Doğr. Yabancı Yatırımı (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.71	4.47	-2.23	-2.20	24

23	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	54.74	3.65	2.74	-2.52	36
24	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	44.87	3.09	-2.95	-3.21	31
25	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	43.78	2.46	-2.87	3.12	35
26	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	37.53	2.66	-2.94	2.14	35
27	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	36.17	2.47	-2.39	2.21	35

Tablo 8'de, açıklamalarda gerekli olmadığı ve fazladan yer kaplamaması için üç bağımsız değişkenin katsayılarına yer verilmemiştir. Katsayının negatif mi, pozitif mi olduğu 6-7-8. sütunlarda yer alan t-Oranı'nın negatif veya pozitif olmasından anlaşılmaktadır.

Öncelikle Tablo 8'de yer alan 27 regresyonun tamamında da ilk değişken Vergi Yükü'nün katsayısının işaretinin beklendiği gibi artı olduğu, bir başka deyişle pozitif çıktığı ve dolayısıyla ilgili tüm Demokrasi Faktörleri ile ilişkisinin Montesquieu Paradoksunda beklendiği şekilde düz olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 8'de beraberce bir Demokrasi Faktörünü en çok açıklayan Ekonomik (2. değişken) ve Sosyal/Beşeri (3. değişken) faktörler ise;

- Harcama/GSYİH – Yaşam Kalitesi (4 kez 1, 2, 5 ve 8. regresyonlar),

- Aylık Ortalama Gelir – Fakirlik (4 kez; 4, 9, 11, 18. regresyonlar) ile

- Aylık Ortalama Gelir – Orta Öğretim (3 kez; 15, 17, 23. regresyonlar) olmuştur.

Aşağıda Tablo 8a'da, yine bu bölümde gerçekleştirilen regresyonlardan istatistiksel olarak yüzde 95 değil, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olan, bir başka deyişle tüm üç değişkeninin t-Oranı da 2,75 değerinden yüksek çıkan ve bu yüzden 0'dan farklı olduğu kanıtlanmış olan 8 regresyona yer verilmektedir.

Tablo 8a. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonların Sonuçları

Sıra	Demokrasi Faktörleri	Ekonomik Faktörler	Sosyal/Beşeri Faktörler	R Kare	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik Faktör t-Oranı	Sos/Beş. Faktör t-Oranı
2	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi	79.92	5.25	-2.88	5.23
6	Org ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir	Fakirlik (%)	70.59	3.31	3.80	3.72
7	Org ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir	Orta Öğretim	70.40	4.96	4.06	-3.63
9	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir	Fakirlik (%)	67.82	3.20	3.48	4.05
10	Org ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir	Okur Yazarlık	66.56	4.58	2.91	-2.82
15	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir	Orta Öğretim	61.50	3.89	3.48	-2.94
18	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir	Fakirlik (%)	60.02	2.77	2.86	3.57
24	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	44.87	3.09	-2.95	-3.21

Tablo 8 ve Tablo 8a'nın sonuçları aşağıda değerlendirilmektedir.

a. Demokrasi Faktörleri Açısından Etkisi

Bu ampirik çalışmada bir ülkedeki demokrasi seviyesini temsil etmek üzere kullanılan 10 Demokrasi Faktöründen 10'u da yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı olan ve Tablo8'de listelenen 27 regresyonda yer almaktadır. Böylece bu çalışmada yer alan 10 Demokrasi Faktörü de 1. değişken Vergi Yükü'nün yanı sıra yine Tabloda yer alan Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler tarafından tanımlanmışlardır.

Böylece, bu çalışmada bir ülkedeki demokrasi seviyesinin göstergesi olarak kabul edilen 10 ayrı Demokrasi Faktörünün de, Vergi Yükü ile beraber ilgili Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerinden etkilendiği doğrulanmış olmaktadır. Bu da Montesquieu Paradoksunun, demokrasi seviyesini belirleyebilecek bu çalışmada ele alınan 10 Demokrasi Faktörü açısından da doğrulanmış olduğunu ortaya koymaktadır.

Demokrasi Faktörleri açısından bakıldığında, Tablo 8'de en iyi şekilde Vergi Yükü ile beraber Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerden etkilendiği ortaya koyulan Demokrasi Faktörü, güçlülük sırasına göre; 5, 6, 7, 10, 12, 13 ve 16. regresyonlarda toplam 7 kez yer alan Organizasyon ve Örgütlenme faktörü olmuştur. Bunu 8, 11, 15, 19 ve 21. sıralardaki regresyonlarda toplam 5 kez yer alan Çoğulcu Siyaset faktörü izlemiştir.

Demokrasi faktörleri arasında bu iki faktörü 3'er kez olmak üzere Düşünce ve İfade Özgürlüğü (9, 14, 17), Seçim Süreci (18, 20, 23) ve Seçimlere Katılım (24, 25, 27) izlemişlerdir. Devletin İşlerliği (1. ve 4. sırada) ile Kişi Hak ve Hürriyetleri (2. sırada), Hukukun Üstünlüğü (3. sırada) az sayıda ama güçlü regresyonlar içinde bulunmuşlardır. Sendikalaşma (22) ve Seçim Barajı (26) da alt sıralarda olmakla birlikte 27 anlamlı regresyon arasında kendilerine yer bulmuşlardır.

Tablo 8a'da yer alan yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı 8 regresyona bakıldığında ise, burada Demokrasi Faktörleri içinde Organizasyon ve Örgütlenme 3 kez yer almıştır.

Tablo 8b, yüzde 95 ve yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı regresyonların Demokrasi faktörleri açısından dağılımını vermektedir.

Tablo 8b. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Anlamlı Üç Değişkenli Regresyonlar İçinde Demokrasi Faktörlerinin Karşılaştırılması

Demokrasi Faktörleri	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde
Seçim Barajı (%)	1	0
Seçim Süreci (%)	3	1
Seçimlere Katılım (%)	3	1
Çoğulcu Siyaset (%)	5	1
Devletin İşlerliği (%)	2	0
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	3	1
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	7	3
Hukukun Üstünlüğü (%)	1	0
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	1	1
Sendikalaşma (%)	1	0
Toplam	27	8

b. Ekonomik Faktörler Açısından Etkisi

Tablo 8'de Demokrasi Faktörünün belirlenmesinde en etkin olan Ekonomik Faktör Aylık Ortalama Gelir faktörü olmuştur. Bu faktör 27 regresyon içinde 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 17, 18, 21, 23 ve 26. regresyonlarda olmak üzere 14 defa yer almış ve 7

Demokrasi Faktörünün belirlenmesinde etkili olmuştur. Tablo 8'in 6. sütunundan da anlaşılacağı üzere, Aylık Ortalama Gelir faktörünün bu 14 regresyondaki katsayısının 26. sıradaki hariç tamamı Montesquieu Paradoksunu doğrulayacak şekilde pozitiftir. Dolayısıyla bulgulara göre, bir ülkedeki aylık ortalama gelir arttıkça o ülkedeki demokrasi seviyesi yükselecektir.

Tablo 8'deki 27 regresyon ayrı ayrı incelendiğinde, Montesquieu Paradoksuna göre demokrasi ile pozitif – doğru ilişkisi olacağı düşünülen bir Ekonomik Faktörün beklenmeyen şekilde negatif ilişki içinde olduğu dikkati çekmektedir. Bu faktör Tablo 8'de en başta gelen regresyonların içinde yer alan Kamu Harcamaları/Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (Harcama/GSYİH) faktörüdür. Harcama/GSYİH faktörü, güçlerine göre sıralanmış anlamlı 27 regresyon içinde 1, 2, 5, 8, 24, 25, 27 sıralardaki regresyonlarda yer almış, 10 Demokrasi faktöründen 5'inin belirlenmesinde etkili olmuş ve hepsinde de katsayısı negatif çıkmıştır. Bu durum Harcama/GSYİH faktörü arttıkça, bir başka deyişle bir ülkenin GSYİH'ne göre Kamu Harcamaları arttıkça o ülkede demokrasi seviyesinin düştüğüne işaret etmektedir.

İlk bakışta Montesquieu Paradoksuna ters düştüğü izlenimi veren bu durum, verilerle ilgili bir kısıtlamadan kaynaklanabileceği gibi, mantıksal olarak yolsuzluk olgusuyla da açıklanabilir. Şöyle ki; kamu harcamalarındaki artışın halka değil, siyasetçilere ve çevrelerindeki rant gruplarına aktarılması durumunda demokrasi seviyesinin olumsuz etkileneceği sonucuna ulaşılabilir.

Ekonomik Faktörler arasında Demokrasi Faktörlerine etki eden diğer faktörler; 4 defa olmak üzere Ekonomik Büyüme faktörü (14, 16, 19, 20 – 4 ayrı Demokrasi faktörünü etkiliyor) ile birer kez olmak üzere Kişi Başına Düşen Gelir (13. regresyon) ve Doğrudan Yabancı Yatırım (22. regresyon) faktörleridir. Her üç Ekonomik Faktörün de katsayısı pozitiftir, dolayısıyla o ülkedeki demokrasi seviyesini doğrudan etkilemektedirler.

Tablo 8a'da yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olan 8 regresyon yer almaktadır. Bunlar Ekonomik Faktörler açısından değerlendirildiğinde; Tablo 8a'daki listeyi tek başına bu 8 regresyondan 6'sında yer alan Aylık Ortalama Gelir faktörünün baskın olduğu görülmektedir. Tablo 8a'da yer alan diğer ekonomik faktör ise 2 kez ile Harcama/GSYİH faktörüdür ki bu iki faktörün zaten yüzde 95 inanılırlık seviyesinde

anlamlı 27 regresyon bulunan Tablo 8'de de en çok yer alan ekonomik faktörler olduğu daha önce de ifade edilmiştir.

Tablo 8 ve Tablo 8a'daki regresyonların Ekonomik Faktörler açısından analizi aşağıda Tablo 8c'de verilmiştir.

Tablo 8c. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Üç Değişkenli Anlamlı Regresyonlar İçinde Ekonomik Faktörlerin Karşılaştırılması

Ekonomik Faktörler	Kaç Defa Yer Aldı? (1)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (1)	Kaç Defa Yer Aldı? (2)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (2)
Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	14	7	6	4
Harcama/GSYİH (%)	7	5	2	2
Ekonomik Büyüme (%)	4	4	0	0
Kişi Başına Düşen Gelir ($)	1	1	0	0
Doğr. Yabancı Yatırımı (Milyon$)	1	1	0	0
Toplam	27	10	8	6

(1) Yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Tablo 8'de yer alan regresyonlar

(2) Yüzde 99 inanılırlık seviyesinde Tablo 8a'da yer alan regresyonlar

c. Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Etkisi

Tablo 8'de yer alan yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 27 anlamlı regresyon içinde ilgili Demokrasi Faktörünü en çok etkileyen Sosyal/Beşeri Faktör, 4, 6, 9, 11, 14, 16, 18, 19 20 ve 24. regresyonlarda olmak üzere listede toplam 10 kez yer alan ve 10 Demokrasi Faktöründen 6'sının açıklanmasında rol oynayan Fakirlik faktörü olmuştur.

Fakirlik faktörünün katsayısı Tablo 8'de 8. sütundaki Sosyal/Beşeri t-Oranı'nın artı ya da eksi işaretinden de anlaşılacağı gibi son 24. regresyon hariç hep pozitif olmuştur. Bir başka deyişle bir ülkede fakirlik arttıkça o ülkedeki demokrasi seviyesinin de arttığına işaret etmektedir ki bu durum pek beklenen bir ilişki yönü değildir. Bu ilişkinin araştırılıp mantıklandırılması gerekmektedir.

Tablo 8'deki en etkili Sosyal/Beşeri Faktörlerden biri ise, hepsi de ilk 10 içinde 1, 2, 5 ve 8. sıradaki regresyonlarda yer alan ve 4 ayrı Demokrasi Faktörünü belirlemede etkin olan Yaşam Kalitesi'dir. Yaşam Kalitesi faktörünün tüm

regresyonlardaki katsayısı pozitiftir ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunda beklendiği gibi ilgili Demokrasi Faktörleri ile doğrudan ilişki içindedir.

Tablo 8'de Montesquieu Paradoksuna göre demokrasi seviyesi ile pozitif – doğru ilişkisi olması beklenen bazı Sosyal/Beşeri Faktörlerin de negatif – ters ilişki içinde olduğu görülmüştür. Bunlardan ilki bir ülkedeki Orta Öğretim seviyesindeki öğrenci sayısının toplam ülkenin o yaş aralığındaki genç sayısına oranını gösteren Orta Öğretim faktörüdür. Orta Öğretim faktörü, güçlerine göre sıralanmış anlamlı 27 regresyon içinde 3, 7, 15, 17, 23 ve 25 sıralardaki regresyonlarda yer almış, 10 Demokrasi Faktöründen 6'sının belirlenmesinde etkili olmuş ve bunlardan sonuncusu hariç hepsinde de katsayısı (Tablo 8'de yine 8. sütundan görülebileceği gibi) negatif çıkmıştır. Sonuçlara göre; Orta Öğretim oranının artması, o ülkedeki Demokrasi Seviyesini düşürmektedir. Bunun Orta Öğretim seviyesindeki yüksekliğin daha yüksek bir öğretim seviyesine yansımadığı ve bu nedenle eğitim seviyesinin düşüklüğü ve dolayısıyla demokrasi seviyesindeki düşüşe yol açtığı gibi bir açıklaması olabilir. Ancak bu veya başka bir mantıksal açıklama tartışmaya açık olacaktır ve araştırılması gerekmektedir.

Montesquieu Paradoksuyla ters düşen bir Sosyal/Beşeri faktör de Okur Yazarlık oranıdır. Bu oranın o ülkedeki demokrasi seviyesi ile pozitif – düz ilişki içinde olması, bir başka deyişle bir ülkedeki okuryazarlık arttıkça demokrasi seviyesinin artması beklenirken, Okur Yazarlık oranı, Tablo 8'de yer aldığı 10, 13, 21 ve 27. regresyonlardan sadece sonuncusu hariç ilgili Demokrasi Faktörüyle ters orantılı çıkmıştır. Buna göre, bir ülkedeki Okur Yazarlık oranı arttıkça o ülkedeki Organizasyon ve Örgütlenme (10 ve 13. regresyonlar) faaliyetleri ile Çoğulcu Siyaset faktörü (21. regresyon) düşecektir. Sadece 27. regresyonda Okur Yazarlık ile ilgili Demokrasi Faktörü olan Seçimlere Katılım arasında doğrudan bir ilişki çıkmıştır.

Yine Montesquieu Paradoksuna ters düştüğü izlenimi bırakan bir başka Sosyal/Beşeri Faktör Tablo 8'de 22. sıradaki regresyonda yer alan 1000 kişiye düşen Hastane Yatak Sayısı faktörüdür. Regresyonda bu faktör ile ilgili Demokrasi faktörü arasındaki ilişki (yine 8. sütundaki t-Oranının işaretinin eksi olmasından anlaşılacağı gibi) negatif olarak çıkmaktadır. Bir başka deyişle hastane yatak sayısı arttıkça demokrasi seviyesi düşmektedir ve bu durum da Montesquieu Paradoksuna ters bir görüntü ortaya çıkarmaktadır.

Ancak 22. regresyonun ayrıntısına bakıldığında bu ters ilişki daha anlamlı bir hale gelmektedir. Şöyle ki, bu regresyonda Hastane Yatak sayısı faktörünün ters bir ilişki içinde belirlediği ilgili Demokrasi faktörü Sendikalaşma'dır. Bir başka deyişle hastane yatak sayısı azaldıkça sendikalaşma artmaktadır. Bu durum da, sağlık alanındaki sıkıntıların hak arama amacıyla sendikalaşmaya yol açtığı gibi bir mantıkla açıklanabilir.

Tablo 8'de 12. sıradaki regresyonda Beklenen Yaşam Süresi Sosyal/Beşeri Faktörü ile ilgili Demokrasi Faktörü olan Organizasyon ve Örgütlenme faktörü arasındaki ilişki negatif – ters çıkmıştır. Bu durum Beklenen Yaşam Süresi düştükçe o ülkedeki demokrasi seviyesinin göstergelerinden biri olan Organizasyon ve Örgütlenme faaliyetlerinin de düştüğü anlamına gelmektedir. Bu da özellikle kaderci toplumlar için mantıklı bir açıklama olabilir. Bu regresyonların Montesquieu Paradoksuna ters düşmesi veri setinden kaynaklanabileceği gibi faktörler arası diğer bazı kesitsel etkileşmelerden dolayı da olabilir.

Tablo 8'de 26. sırada yer alan regresyonda ise Montesquieu Paradoksuna göre beklenir bir ilişki ortaya çıkmış ve Yüksek Öğretim faktörü ile ilgili Demokrasi Faktörü olan Seçim Barajı arasında doğrudan bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal/Beşeri Faktörler Tablo 8a'daki yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olan 8 regresyon açısından değerlendirildiğinde; burada da Fakirlik faktörünün 4, Orta Öğretim faktörünün 2, Yaşam Kalitesi ve Okur Yazarlık faktörlerinin de birer kez yer aldığı görülmüştür.

Tablo 8 ve Tablo 8a'daki regresyonların Sosyal/Beşeri Faktörler açısından analizi aşağıda Tablo 8d'de verilmiştir.

Tablo 8d. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör ve Bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Üç Değişkenli Anlamlı Regresyonlar İçinde Sosyal/Beşeri Faktörlerin Karşılaştırılması

Sosyal/Beşeri Faktörler	Kaç Defa Yer Aldı? (1)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (1)	Kaç Defa Yer Aldı? (2)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (2)
Fakirlik	10	6	4	4
Orta Öğretim	6	6	2	2
Yaşam Kalitesi	4	4	1	1
Okur Yazarlık (%)	4	3	1	1
Hastane Yatak (1000 Kişi)	1	1	0	0
Beklenen Yaşam Süresi	1	1	0	0
Yüksek Öğretim	1	1	0	0
Toplam	27	10	8	6

(1) Yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Tablo 8'de yer alan regresyonlar

(2) Yüzde 99 inanılırlık seviyesinde Tablo 8a'da yer alan regresyonlar

2. Vergi Yükünün Belli Bir Eşikten Sonra Demokrasiyi Azaltacağına İlişkin Montesquieu Paradoksunun Doğrulanması

Yukarıda C.1 bölümünde, Vergi Yükü'nün Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerle beraber üç değişkenli regresyonlar içinde Demokrasi Faktörlerini etkilediği kanıtlanmıştı. Şimdi burada C.2 bölümünde ise, bu regresyonların yanına sırasıyla önce Kukla Değişken ve sonra (Kukla Değişken kaldırılıp yerine) Vergi Yükünün Karesi değişkeni eklenerek, Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümündeki bir ülkedeki Demokrasi seviyesinin belli bir Vergi Yükü Eşiğinden sonra düşeceğine dair sav bu regresyonlarla tekrar test edilecektir.

a. Kukla Değişken ile Yapılan Regresyonlar

Burada test edilecek ilk Vergi Yükü Eşiği regresyonları Kukla Değişken eklenerek yapılacak olanlardır.

Daha önce bir ve iki değişkenli regresyonların yanına Kukla Değişken eklenerek yapılan regresyonlarda, vergi yükünün belli bir eşikten sonra demokrasi seiyesini düşürdüğü istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde kanıtlanamamıştı. Burada C.1 bölümünde gerçekleştirilen 720 üç değişkenli regresyonun yanına Kukla Değişken eklenerek 720 regresyon daha hesaplanmıştır. Bunlar içinde istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde t-Oranı 2,042'den yüksek olan, bir başka deyişle katsayısı 0'dan farklı olan Vergi Yükü Karesine sahip bir regresyon bulunamamıştır. Dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümü, Kukla Değişken kullanılarak kanıtlanamamıştır.

b. Vergi Yükünün Karesi ile Yapılan Regresyonlar

Yukarıda iki değişkenli regresyonların incelendiği B.2 bölümünde, Vergi Yükünün Karesi kullanılarak gerçekleştirilen regresyonlardan 9'unun istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı oldukları, bir başka deyişle Vergi Yükü (1. değişken) ve Ekonomik veya Sosyal/Beşeri faktörü (2. değişken) ile beraber Vergi Yükünün Karesi (3. değişken) değişkenlerinin tamamının t-Oran'ının mutlak olarak 2,042 değerinden yüksek çıktığı, bunun da ötesinde bunlardan 2'sinin yüzde 99 inanılırlık seviyesinde bile anlamlı çıktığı ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunu kanıtladığı hesaplanmıştı.

Bu regresyonların hepsinde de Vergi Yükünün Karesinin katsayısı negatif çıkmış, dolayısıyla vergi yükünün belli bir eşikten sonra hakikaten de demokrasi seviyesini düşürdüğü tespit edilmiş, bu oranın ortalama yüzde 41,86 olduğu hesaplanmış ve böylece Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümü de doğrulanmıştı.

Bu bölümde 720 üç değişkenli regresyona Vergi Yükü Karesi değişkeni de eklenerek 720 regresyon daha gerçekleştirilmiştir. Bunlardan istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı 19 regresyon çıkmıştır. Bu 19 regresyon aşağıda

Tablo 9 ve 9a'da gösterilmiştir. Tablo 9'da bu regresyonların katsayılarına, Tablo 9a'da ise t-Oranlarına yer verilmiştir.

Dikkat edileceği gibi Tablo 9a'nın 8. sütunundan da anlaşılacağı üzere, bu regresyonlardaki Vergi Yükü Karesi değişkeninin mutlak t-Oranı 2,042'den yüksek olduğu gibi; Tablo 9'da yine 8. sütunda görüldüğü üzere, Vergi Yükü Karesi değişkenlerinin tümünün de katsayıları negatif çıkmıştır. Dolayısıyla bu regresyonlar da bir bütün olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde vergi yükündeki artışın belli bir eşikten sonra ilgili Demokrasi faktörünü düşürdüğünü ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun doğruluğunu kanıtlamaktadırlar.

Tablo 9. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Dört Değişkenli Vergi Yükü Eşiği Regresyonları – Katsayılar

Demokrasi Faktörleri	Ekonomik Faktörler	Sosyal/Beşeri Faktörler	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik Faktör Katsayısı	Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Yükü Karesi Katsayısı
Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	85.49	4.52	0.68	0.34	-0.06
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	3.27	0.01	0.35	-0.05
Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	84.03	5.01	2.34	0.25	-0.06
Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	79.26	3.61	0.02	-0.51	-0.04
Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	3.13	0.02	0.75	-0.04
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.02	1.14	-0.06
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.51	0.02	1.08	-0.04
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74.23	4.12	0.61	0.26	-0.05
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.84	0.01	-1.05	-0.06
Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.74	0.02	1.19	-0.05
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.96	0.02	-2.69	-0.06
Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.94	6.05	1	0.31	-0.08
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	67.79	3.2	0.01	0.39	-0.04
Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	4.55	0.02	1.38	-0.06

Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	4.31	0.01	-0.74	-0.06
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	4.49	0.02	-2.03	-0.06
Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	65.09	4.73	0.01	-0.96	-0.06
Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	4.95	0.02	-2.62	-0.07
Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.66	5.14	0.01	-0.93	-0.07

Tablo 9a. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesindeki Dört Değişkenli Vergi Yükü Eşiği Regresyonları – t-Oranları

Demokrasi Faktörleri	Ekonomik Faktörler	Sosyal/Beşeri Faktörler	R Kare	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik Faktör t-Oranı	Sosyal Faktör t-Oranı	Vergi Yükü Karesi t-Oranı
Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	85.49	4.13	2.63	7.09	-3.05
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	4.65	5.94	2.27	-3.5
Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	84.03	4.18	2.09	4.44	-3.01
Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	79.26	3.66	5.43	-2.13	-2.48
Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	2.94	5.62	3.24	-2.16
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.06	4.54	5.25	-3.05
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.07	4.37	4.33	-2.06
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74.23	3.23	2.06	4.69	-2.42
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.34	3.86	-3.87	-2.91
Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.05	4.45	4.45	-2.28
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.13	4.35	-3.36	-2.89
Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.94	3.27	2.31	3.86	-2.55
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	67.79	3.13	3.74	2.19	-2.19
Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	3.05	3.47	4.25	-2.21
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	3.83	3.37	-2.71	-2.77
Düşünce ve İfade	Aylık Ortalama	Beklenen Yaşam	65.60	3.85	3.79	-2.61	-2.88

Özgürlüğü (%)	Gelir ($)	Süresi					
Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	65.09	3.67	3.36	-3.06	-2.59
Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	3.68	3.89	-2.91	-2.7
Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.66	3.29	2.56	-2.45	-2.31

Aşağıda Tablo 9b'de, Tablo 9-9a'da yer alan 19 regresyon denkleminin her biri için Vergi Yükü Eşiğinin hangi noktada olduğu hesaplanmış ve gösterilmiştir. Bu yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki 4 değişkenli regresyonların R Karelere göre hesaplanan Ağırlıklı Vergi Yükü Eşiği Ortalaması ise yüzde 38.72 çıkmıştır.

Tablo 9b. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Regresyonlardaki Vergi Yükü Eşikleri

Sıra	Demokrasi Faktörleri	Ekonomik Faktörler	Sosyal/Beşeri Faktörler	R Kare	Vergi Yükü Eşiği
1	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	85.49	37.67
2	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	32.70
3	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	84.03	41.75
4	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	79.26	45.13
5	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	39.13
6	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	33.67
7	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	43.88
8	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.23	41.20
9	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	40.33
10	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	37.40
11	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	41.33
12	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.94	37.81
13	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	67.79	40.00
14	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	37.92
15	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	35.92
16	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	37.42
17	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	65.09	39.42
18	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	35.36
19	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.66	36.71
	Vergi Yükü Eşiği Ortalaması				38.72

Tablo 9-9a'da istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki 19 regresyon yer alırken, aşağıda Tablo 9c-9d'de ise, istatistiksel olarak yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olan, yine bir başka deyişle katsayılarının t-Oranı 2,75 değerinden yüksek çıkan, 3 adet dört değişkenli regresyon yer almaktadır.

Tablo 9c. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Dört Değişkenli Vergi Yükü Eşiği Regresyonlar – Katsayılar

Demokrasi Faktörleri	Ekonomik Faktörler	Sosyal/Beşeri Faktörler	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik Faktör Katsayısı	Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Eşiği Katsayısı
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.02	1.14	-0.06
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.84	0.01	-1.05	-0.06
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.96	0.02	-2.69	-0.06

Tablo 9d. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Dört Değişkenli Vergi Yükü Eşiği Regresyonlar – t-Oranları

Demokrasi Faktörleri	Ekonomik Faktörler	Sosyal/Beşeri Faktörler	R Kare	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik Faktör t-Oranı	Sosyal Faktör t-Oranı	Vergi Eşiği t-Oranı
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.06	4.54	5.25	-3.05
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.34	3.86	-3.87	-2.91
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.13	4.35	-3.36	-2.89

c. Regresyonların Demokrasi, Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Karşılaştırılması

İstatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkan ve Tablo 9-9a'da yer verilen dört değişkenli 19 regresyon ile ilgili genel olarak ifade edilebilecek hususlar şunlardır:

Söz konusu 19 regresyon, bu ampirik çalışmada bir ülkedeki demokrasi seviyesini temsil etmek üzere sayısallaştırılarak ele alınan 10 Demokrasi Faktöründen 7'sini anlamlı şekilde açıklayabilmiştir. Bu 19 regresyonla anlamlı olarak açıklanan 7 Demokrasi Faktörü aşağıda Tablo 9e'de gösterilmektedir.

Tablo 9e. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Dört Değişkenli Regresyonlardaki Demokrasi Faktörleri

Demokrasi Faktörleri	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Hangi regresyonlar? (Yüzde 95)	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde
Seçim Barajı (%)	0	-	0
Seçim Süreci (%)	3	12, 14, 19	0
Seçimlere Katılım (%)	0	-	0
Çoğulcu Siyaset (%)	3	10, 17, 18	0
Devletin İşlerliği (%)	3	1, 3, 5	0
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	5	6, 8,13,15,16	1
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	3	7, 9, 11	2
Hukukun Üstünlüğü (%)	1	4	0
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	1	2	0
Sendikalaşma (%)	0	-	0
Toplam	19	3	3

Tablo 9e'de 3. sütunda ilgili Demokrasi Faktörlerinin, anlamlı dört değişkenli regresyonlar (yukarıda Tablo 9b'de verilmişti) arasında kaçıncı sırada yer aldıkları gösterilmektedir.

Bu 19 regresyonun tamamında da Vergi Yükü değişkeni ile bu regresyonlarda yer alan ve aşağıda Tablo 9f'de gösterilen Ekonomik Faktörlerin katsayıları pozitif, bir başka deyişle ilgili Demokrasi Faktörü ile Montesquieu Paradoksunda bekleneceği gibi

doğru ilişkili çıkmışlardır. (Ekonomik Faktörleri Tablo 9f'den de anlaşılacağı gibi Aylık Ortalama Gelir domine etmiş ve burada bir önceki bölümle benzer bir görüntü alınmıştır.)

Tablo 9f. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Dört Değişkenli Regresyonlardaki Ekonomik Faktörler

Ekonomik Faktörler	Kaç Defa Yer Aldı? (1)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (1)	Kaç Defa Yer Aldı? (2)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (2)
Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	15	7	3	2
İşsizlik	3	3	0	0
Ekonomik Büyüme (%)	1	1	0	0
Toplam	19	7	3	2

(1) Yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Tablo 8'de yer alan regresyonlar

(2) Yüzde 99 inanılırlık seviyesinde Tablo 8a'da yer alan regresyonlar

Öte yandan söz konusu 19 regresyonda yer alan Sosyal/Beşeri Faktörler arasında (aşağıdaki Tablo 9g'de gösterilmiştir) iki tanesinin katsayıları negatif çıkmış, dolayısıyla hesaplamalara göre, bu Sosyal/Beşeri Faktörlerin ilgili Demokrasi Faktörü ile ilişkisi ters yönde gerçekleşmiştir. Bu iki Sosyal/Beşeri faktör Okur Yazarlık Oranı ile Beklenen Yaşam Süresi'dir. Dikkat edilirse, bu iki Sosyal/Beşeri Faktör bir önceki Vergi Yükü Eşiği Değişkeni katılmadan gerçekleştirilen üç değişkenli regresyonların hesaplandığı bölümde de ilgili Demokrasi Faktörleri ile ters orantılı çıkmışlardı.

Tablo 9g. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, Bir Ekonomik Faktör, Bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Faktöründen Oluşan Dört Değişkenli Regresyonlardaki Sosyal/Beşeri Faktörler

Sosyal/Beşeri Faktörler	Kaç Defa Yer Aldı? (1)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (1)	Kaç Defa Yer Aldı? (2)	Kaç Demokrasi Faktörünü Belirledi? (2)
Fakirlik	6	6	1	1
Okur Yazarlık (%)	5	5	1	1
Yaşam Kalitesi	4	3	0	0
Beklenen Yaşam Süresi	3	3	1	1
Suç oranı	1	1	0	0
Toplam	19	7	3	2

(1) Yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Tablo 8'de yer alan regresyonlar

(2) Yüzde 99 inanılırlık seviyesinde Tablo 8a'da yer alan regresyonlar

Anlamlı çıkan 19 regresyonun yer aldığı bu sonuçlar topluca ele alındığında, vergi yükü arttıkça demokrasi seviyesinin, çalışmada kullanılan 10 Demokrasi Faktöründen 7'sinde arttığı, ayrıca bu faktörleri 3 adet Ekonomik ve 5 adet Sosyal/Beşeri Faktörün de (ikisi hariç) pozitif yönde-doğru orantılı etkilediği, öte yandan belli bir Vergi Yükü Eşiğinden sonra (ki bu eşik yüzde 38.72 olarak hesaplanmıştır) vergi yükündeki artışın Demokrasi Faktörlerini düşürmeye başladığı tespit edilmiş ve böylece bu çalışmanın amacı olan Montesquieu Paradoksunun kanıtladığı bir kez daha ortaya çıkmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AMPİRİK ÇALIŞMANIN ANALİZİ

I. AMPİRİK ÇALIŞMANIN ÖZETİ

Bu ampirik çalışmanın amacı Montesquieu Paradoksunun doğru olup olmadığını test etmektir. Montesquieu Paradoksu en basit şekliyle "vergi arttıkça, belli bir eşiğe kadar demokrasi de artar; eğer artarak toplanan vergiler demokrasiyi arttırıyor ve ekonomik, sosyal ve beşeri gelişmeyi de sağlıyorsa Vergi Demokrasisi artmış olacaktır" şeklinde özetlenebilir.

Dolayısıyla bu ampirik çalışmada, vergi yükünün kendi başına Demokrasiyi arttırıp arttırmadığı, eğer arttırıyorsa bu artışın belli bir Vergi Yükü Eşiğinden sonra demokrasiyi azaltmaya başlayıp başlamadığı, ayrıca Vergi Yükünün diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerle beraber demokrasiye etkisinin olup olmadığı 36 ülke verisi kullanılarak regresyon yöntemiyle tespit edilmiştir.

Bu ampirik çalışmanın üç ayrı parçası vardır. Bunlar;

1. Vergi yükünün demokrasi seviyesini arttırıp arttırmadığı,

2. Eğer arttırıyorsa bu artışın belli bir Vergi Yükü Eşiğinden sonra azalıp azalmadığı,

3. Vergi yükünün diğer ekonomik ve/veya sosyal/beşeri faktörlerle beraber demokrasiye etkisinin olup olmadığı.

Çalışmada Vergi Yükü ile diğer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin demokrasiye etkisi regresyon yöntemiyle, bir başka deyişle matematiksel olarak ölçüleceği için, doğal olarak sayısal verilerin kullanılması gerekmiştir. Demokrasi ise sayısal verilerle zor ifade edilebilecek bir alan olduğu için, bu sayısal, bir başka deyişle ampirik çalışmada Demokrasi'yi temsilen çoğunluğu Freedom House tarafından niteliksel verilere dayanarak oluşturulmuş Demokrasi bileşenleri kullanılmıştır.

Şöyle ki; çalışmada kullanılan, bir ülkede demokrasiye etki eden Demokrasi Faktörleri:

1. Seçim barajı oranı,

2. Seçim süreci,

3. Seçimlere katılım oranı,

4. Çoğulcu siyaset,

5. Devletin işlerliği,

6. Düşünce ve ifade özgürlüğü,

7. Organizasyon ve örgütlenme özgürlüğü,

8. Hukukun üstünlüğü,

9. Kişi Hak ve Hürriyetleri ile

10. Sendikalaşma oranı olarak belirlenmiştir.

Bunlardan Seçim Barajı, Seçimlere Katılım oranı ve Sendikalaşma oranı sayısal olarak mevcut objektif verilerden oluşmuştur. Ancak geriye kalanlar Freedom House tarafından sübjektif olarak belirlenmiş verilerdir.

Örneğin Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Freedom House tarafından "özgür ve bağımsız medya ile diğer ifade unsurlarının varlığına"; "dini kurum ve örgütlerin inançlarını yerine getirmelerinde ve kendilerini ifade etmelerinde özgür olmalarına"; "akademik özgürlük ve eğitim sisteminde siyasi telkinlerden bağımsızlığa" ve "özel toplantıların açık ve özgür olup olmadığına" göre belirlenmektedir.[365] Freedom House yukarıda ifade edilen her bir koşulu ayrı ayrı değerlendirerek, her ülkeye 1 ile 16 puan arasında bir ülke notu vermektedir. Çalışmada Freedom'un verdiği 16 tam puan % 100; 1 puan ise % 6.25 olarak kabul edilmiş ve buna göre sayısal veriler oluşturulmuştur.

Çalışmanın veri seti; demokrasiyi temsil eden ve çoğunluğu Freedom House tarafından ölçülmüş yukarıdaki 10 adet Demokrasi Faktörü ile 9 adet Ekonomik, 9 adet

[365] Freedom in the World 2015 Methodology, https://freedomhouse.org/sites/default/files/Methodology_FIW_2015.pdf, (erişim: 27.06.2016), s.6-15.

de Sosyal/Beşeri Faktörden oluşmuştur. Verilerin büyük bölümü 2015 yılına ait, kalanları ise 2014 ve sadece bir seti (Gelir Dağılımıyla ilgili Gini Katsayısı) 2013 yılına aittir. Bazı ülkeler için bazı veriler eksik olduğu için bu faktör verilerinde 36 değil daha az sayıda veri vardır. Sonuçta 36 ülke için toplam 28 faktör değerinden oluşan bir veri seti kullanılmıştır.

Çalışmada regresyon yöntemi kullanılmıştır. Regresyon, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkiyi ölçmek için kullanılan matematiksel bir analiz metodudur. Regresyon denklemlerinin solunda bağımlı değişken, sağında ise onu etkilediği düşünülen bağımsız değişken veya değişkenler yer almaktadır. Bağımsız değişken veya değişkenler, bağımlı değişkenin bir fonksiyonu, işlevi olarak savlanırlar. Eğer aralarında hakikaten bir ilişki varsa, bir başka deyişle, bağımsız değişken veya değişkenler, bağımlı değişkene etki ediyorsa, regresyon hesaplamaları sonucu ortaya çıkan bağımsız değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak 0'dan farklı olmaları gerekir. Bunu da ölçmek için katsayının standart sapmasına bölünmesiyle bulunan t-Oranları kullanılır. t-Oranları yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 2,042'nin; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 2,75'in üzerinde olan katsayıların istatistiksel olarak 0'dan farklı oldukları kabul edilir.[366]

Eğer bağımlı değişkene etkiyi ölçmek için tek bir bağımsız değişken kullanılarak analiz yapılıyorsa buna tek değişkenli regresyon, birden çok değişken kullanılıyorsa buna da çok değişkenli regresyon denilir. Regresyon analizi ile değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı, eğer ilişki var ise bunun gücü hakkında bilgi edinilebilir.

Bu regresyonların hesaplanma yöntemleri ve içerikleri ayrıntılı olarak yukarıda III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ - METODOLOJİSİ bölümünde verilmiştir. Çalışmanın sonucu yukarıda IV. SONUÇLAR bölümünde verilmiştir. Burada ana hatlarıyla bu sonuçlar bir kez daha irdelenecek ve değerlendirilecektir.

Montesquieu Paradoksunun doğruluğunu test etmek için Lotus 1 – 2 – 3 programıyla Macro Programlama özelliği kullanılarak toplam 2.700 regresyon gerçekleştirilmiştir. Bunların 10 tanesi tek değişkenli, 190 tanesi iki değişkenli, 1.060 tanesi üç değişkenli, 1.440 tanesi de dört değişkenli regresyonlardır. Çalışmada yer alan

[366] PINDYCK / RUBINFELD, s.563.

2.700 regresyondan tamamında açıklanan değişken 10 Demokrasi faktöründen biri, açıklayıcı değişkenlerden birisi ise Vergi Yükü olmuştur.

Buna göre;

- Tek değişkenli 10 regresyonda açıklayıcı değişken Vergi Yükü; açıklanan değişken demokrasi seviyesini temsilen sırasıyla 10 Demokrasi Faktörüdür.

- İki değişkenli 190 regresyondan 10'ar tanesi demokrasi seviyesinin düşmeye başlayacağı Vergi Yükü Eşiğinin var olup olmadığını test edecek olan "Kukla Değişken" veya "Vergi Yükünün Karesi değişkeni" ile yapılan regresyonlardır. Kalan 170 tanesi demokrasi seviyesini vergi yükü ile beraber tespit edecek ikinci değişken olarak bir Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör kullanılarak yapılan iki değişkenli regresyonlardır.

- Aynı şekilde üç değişkenli 1.060 regresyondan 170'er tanesi iki değişkenli 170 regresyona Kukla Değişken veya Vergi Yükünün Karesi değişkeni eklenerek yapılan regresyonlar, 720 tanesi ise demokrasi seviyesini Vergi Yükü + Ekonomik Faktör + Sosyal/Beşeri Faktör ile hesaplayan üç değişkenli regresyonlardır.

- Son olarak 1.440 adet dört değişkenli regresyon, Vergi Yükü + Ekonomik Faktör + Sosyal/Beşeri Faktör şeklinde hesaplanan 720 üç değişkenli regresyona önce Kukla Değişken (720 regresyon), sonra Vergi Yükünün Karesi değişkenlerinin (720 regresyon) eklendiği dört değişkenli regresyonlardan oluşmaktadır.

Yapılan bu regresyonlar Ekler 1-9'da verilmiştir.

Yapılan bu 2.700 regresyondan 97 tanesi istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde, 32 tanesi ise yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkmıştır. Bir başka deyişle istatistiksel olarak bu regresyonlardan 97'sinde açıklayıcı değişkenlerin tümümün katsayıları yüzde 95 inanılırlık seviyesinde; 32'sinde ise yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 0'dan farklıdır. Böylelikle bu 97 regresyonda açıklayıcı değişkenle, açıkladığı Demokrasi Faktörünün arasında bir ilişki olduğu kanıtlanmıştır.

Bu anlamlı çıkan regresyonlar ayrı ayrı yukarıda IV. SONUÇLAR bölümünde Tablo 5, 5a, 5c, 6, 6a, 7, 8, 8a, 9 ve 9c'de verilmiştir. Aşağıda Tablo 10'da bu regresyonların tamamı beraberce yer almaktadır.

Tablo 10. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Çıkan 97 Regresyon

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	2. Değişken t-Oranı	3. Değişken t-Oranı	Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	1=Yüzde 99 İnanılırlık
1	Seçim Barajı (%)			18.01	0.09				2.69				0
2	Seçim Süreci (%)			41.69	1.86				4.93				1
3	Seçimlere Katılım (%)			14.71	0.59				2.39				0
4	Çoğulcu Siyaset (%)			44.70	1.75				5.24				1
5	Devletin İşlerliği (%)			55.22	1.93				6.48				1
6	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)			46.95	1.58				5.49				1
7	Organizasyon ve Örgütlenme (%)			52.10	1.88				6.08				1
8	Hukukun Üstünlüğü (%)			58.47	1.98				6.92				1
9	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)			67.41	1.77				8.39				1
10	Sendikalaşma (%)			40.50	1.34				4.04				1
11	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		83.21	1.30	0.32			5.06	6.58			1
12	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		76.88	1.19	0.01			5.02	3.68			1
13	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014		75.14	1.23	0.29			4	5.1			1
14	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		73.75	1.11	0.01			3.63	4.38			1
15	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)		72.52	1.97	2.32			9.25	2.48			0
16	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014		72.37	1.14	0.18			4.56	3.93			1
17	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)		72.30	1.75	0.0004			8.85	2.41			0
18	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Beklenen Yaşam Süresi		72.18	1.33	1.14			4.97	2.38			0
19	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		69.67	1.08	0.01			3.28	3.97			1
20	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014		67.84	1.47	0.22			4.25	3.35			1
21	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)		65.72	2.28	3.33			7.94	2.64			0
22	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)		64.72	2.27	3.82			7.78	2.98			1
23	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)		63.49	1.96	0.0005			7.17	2.13			0
24	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		62.80	1.07	0.22			3.25	3.57			1
25	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014		62.63	1.29	0.25			3.31	3.49			1
26	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)		58.40	2.16	3.11			6.79	2.24			0
27	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		58.22	1.32	0.01			3.42	2.2			0
28	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Okur Yazarlık (%)		57.73	2.33	-0.66			6.39	-2.1			0

29	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)		55.07	1.86	3.13			6.36	2.44			0
30	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Fakirlik (%)		54.90	2.17	0.76			5.82	2.49			0
31	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)		54.78	2.10	3.95			6.32	2.71			0
32	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		53.43	1.07	0.01			2.97	2.14			0
33	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)		53.41	1.93	0.81			5.66	2.91			1
34	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014		52.79	1.41	0.24			2.87	2.68			0
35	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)		51.51	2.24	4.29			5.91	2.58			0
36	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		51.12	1.18	0.01			2.8	2.08			0
37	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013		50.02	1.07	-93.30			3.18	-2.09			0
38	Seçim Süreci (%)	Fakirlik (%)		47.91	2.31	1.01			5.07	2.73			0
39	Çoğulcu Siyaset (%)	Fakirlik (%)		47.73	2.05	0.83			5.06	2.51			0
40	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		28.33	0.16	-0.0009			3.53	-2.15			0
41	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)		26.15	2.01	-1.65			2.96	-2.23			0
42	Seçim Barajı (%)	Yaşam Kalitesi -2014		24.41	0.14	-0.02			2.4	-2.2			0
43	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		87.08	3.86	0.33		-0.05	3.78	7.58		-2.57	0
44	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014		83.24	3.39	0.01		-0.04	5.12	4.85		-3.49	1
45	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014		81.47	4.09	0.2		-0.05	4.43	5.03		-3.29	1
46	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014		80.71	4.25	0.31		-0.05	3.46	5.91		-2.52	0
47	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)		75.75	3.56	2.25		-0.03	4.47	2.52		-2.07	0
48	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014		75.48	4.96	0.23		-0.06	3.63	4.02		-2.62	0
49	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014		71.01	5.1	0.27		-0.07	3.29	4.13		-2.52	0
50	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		69.05	3.86	0.23		-0.05	2.84	4.04		-2.11	0
51	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014		61.02	5.63	0.27		-0.08	2.8	3.11		-2.16	0
52	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	80.41	2.29	-1.57	0.34		4.43	-2.44	6.12		0.00
53	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	79.92	2.11	-1.44	0.23		5.25	-2.88	5.23		1.00
54	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	77.06	1.32	0.02	-0.41		4.31	5.07	-2.15		0.00
55	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	74.68	0.95	0.02	0.63		2.63	4.96	2.62		0.00
56	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.29	2.63	-1.71	0.27		4.49	-2.35	4.25		0.00
57	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	70.59	1.28	0.02	0.95		3.31	3.80	3.72		1.00
58	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	70.40	1.73	0.02	-0.79		4.96	4.06	-3.63		1.00
59	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.76	2.47	-1.74	0.31		3.66	-2.08	4.22		0.00
60	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	67.82	1.17	0.01	0.97		3.20	3.48	4.05		1.00
61	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	66.56	1.75	0.01	-0.81		4.58	2.91	-2.82		1.00
62	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	65.71	1.09	0.02	1.04		2.58	3.76	3.72		0.00
63	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	63.71	1.64	0.01	-1.80		4.17	3.16	-2.20		0.00
64	Organizasyon ve	Kişi Başına	Okur Yazarlık	62.88	2.37	0.001	-0.76		6.84	2.11	-2.53		0.00

	Örgütlenme (%)	Düşen Gelir ($)	(%)										
65	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.63	2.21	2.88	0.80		6.58	2.40	3.10		0.00
66	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	61.50	1.55	0.02	-0.73		3.89	3.48	-2.94		1.00
67	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.44	2.45	2.85	0.75		6.54	2.14	2.61		0.00
68	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	61.06	1.36	0.01	-0.56		3.83	3.26	-2.50		0.00
69	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	60.02	1.42	0.02	1.20		2.77	2.86	3.57		1.00
70	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.50	2.41	3.70	0.82		6.14	2.65	2.72		0.00
71	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.30	2.70	4.08	1.00		6.12	2.59	2.96		0.00
72	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	57.54	1.56	0.01	-0.72		3.59	2.57	-2.20		0.00
73	Sendikalaşma (%)	Doğr. Yab. Yatırımı (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.71	1.49	-0.00	-2.48		4.47	-2.23	-2.20		0.00
74	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	54.74	1.74	0.01	-0.75		3.65	2.74	-2.52		0.00
75	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	44.87	2.01	-2.15	-0.69		3.09	-2.95	-3.21		1.00
76	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	43.78	1.52	-1.90	0.53		2.46	-2.87	3.12		0.00
77	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	37.53	0.12	-0.00	0.04		2.66	-2.94	2.14		0.00
78	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	36.17	1.63	-1.67	0.51		2.47	-2.39	2.21		0.00
79	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	85.49	4.52	0.68	0.34	-0.06	4.13	2.63	7.09	-3.05	0
80	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	3.27	0.01	0.35	-0.05	4.65	5.94	2.27	-3.5	0
81	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	84.03	5.01	2.34	0.25	-0.06	4.18	2.09	4.44	-3.01	0
82	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	79.26	3.61	0.02	-0.51	-0.04	3.66	5.43	-2.13	-2.48	0
83	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	3.13	0.02	0.75	-0.04	2.94	5.62	3.24	-2.16	0
84	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.02	1.14	-0.06	4.06	4.54	5.25	-3.05	1
85	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.51	0.02	1.08	-0.04	3.07	4.37	4.33	-2.06	0
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.23	4.12	0.61	0.26	-0.05	3.23	2.06	4.69	-2.42	0
87	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.84	0.01	-1.05	-0.06	4.34	3.86	-3.87	-2.91	1
88	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.74	0.02	1.19	-0.05	3.05	4.45	4.45	-2.28	0
89	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.96	0.02	-2.69	-0.06	4.13	4.35	-3.36	-2.89	1
90	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.94	6.05	1	0.31	-0.08	3.27	2.31	3.86	-2.55	0
91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	67.79	3.2	0.01	0.39	-0.04	3.13	3.74	2.19	-2.19	0
92	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	4.55	0.02	1.38	-0.06	3.05	3.47	4.25	-2.21	0
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	4.31	0.01	-0.74	-0.06	3.83	3.37	-2.71	-2.77	0
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	4.49	0.02	-2.03	-0.06	3.85	3.79	-2.61	-2.88	0
95	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	65.09	4.73	0.01	-0.96	-0.06	3.67	3.36	-3.06	-2.59	0
96	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	4.95	0.02	-2.62	-0.07	3.68	3.89	-2.91	-2.7	0
97	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.66	5.14	0.01	-0.93	-0.07	3.29	2.56	-2.45	-2.31	0

Aşağıda Tablo 11'de ise yapılan tüm regresyonların özeti yer almaktadır.

Tablo 11. Tüm Anlamlı Regresyonların Özet Sonuçları

Sıra	Regresyondaki Açıklayıcı Değişkenler	Kaç Değişkenli	Kaç Tane Yapıldı?	Hangi Tablo? - Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesi / Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesi	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Kaç Tane Anlamlı Regresyon Var?	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde Kaç Tane Anlamlı Regresyon Var?
1	Vergi Yükü	1	10	5	10	8
2	Vergi Yükü + Kukla Değişken	2	10	5a	---	---
3	Vergi Yükü + Vergi Yükünün Karesi değişkeni	2	10	5c	---	---
4	Vergi Yükü + Ekonomik veya Sosyal/Beşeri değişken	2	170	6/6a	32	11
5	Vergi Yükü + Ekonomik veya Sosyal/Beşeri değişken + Kukla Değişken	3	170	---	---	---
6	Vergi Yükü + Ekonomik veya Sosyal/Beşeri değişken + Vergi Yükünün Karesi değişkeni	3	170	7	9	2
7	Vergi Yükü + Ekonomik + Sosyal/Beşeri değişken	3	720	8/8a	27	8
8	Vergi Yükü + Ekonomik + Sosyal/Beşeri değişken + Kukla Değişken	4	720	---	---	---
9	Vergi Yükü + Ekonomik + Sosyal/Beşeri değişken + Vergi Yükünün Karesi değişkeni	4	720	9/9c	19	3
10	Toplam	---	2700	---	97	32

Yukarıda bu ampirik çalışmanın üç ayrı parçadan oluştuğu ifade edilmişti. Tekrar hatırlamak gerekirse, bunlar;

1. Vergi yükünün demokrasi seviyesini arttırıp arttırmadığı,

2. Eğer arttırıyorsa bu artışın belli bir Vergi Yükü Eşiğinden sonra azalıp azalmadığı,

3. Vergi Yükünün diğer ekonomik ve/veya sosyal/beşeri faktörlerle beraber demokrasiye etkisinin olup olmadığıdır.

Sonuçlar bu üç parça itibariyle analiz edildiğinde ulaşılan değerlendirme aşağıdaki gibi olmuştur.

A- Vergi Yükünün Demokrasi Seviyesini Artırıp Artırmadığı

Çalışmada yer alan 2.700 regresyondan tamamında açıklanan değişken 10 Demokrasi Faktöründen biri, açıklayıcı değişkenlerden birisi ise Vergi Yükü olmuştur. Buna göre Vergi Yükü değişkeni, diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerle ve/veya Vergi Yükü Eşiğini ölçecek Kukla Değişken veya Vergi Yükünün Karesi değişkeni ile beraber veya tek başına, demokrasi seviyesini ölçecek bütün regresyonlarda yer almıştır. Zaten çalışmanın ilk amacının vergi yükü ile demokrasi arasındaki ilişkinin ölçülmesi olması, bu durumu gerekli kılmaktadır.

Vergi Yükü değişkeninin katsayısı Tablo 10'da gösterilen istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki anlamlı 97 regresyon ile yüzde 99 inanılırlık seviyesindeki anlamlı 32 regresyonun tamamında da pozitif çıkmıştır.

Buna göre Vergi Yükü, ilgili regresyonlarda açıkladığı Demokrasi Faktörü ile her zaman doğru orantılı bir ilişki içinde olmuştur. Bir başka deyişle, bu ampirik çalışmada yüzde 95 inanılırlık seviyesinde elde edilen 97 anlamlı regresyona ve yüzde 99 inanılırlık seviyesinde elde edilen 32 anlamlı regresyona göre vergi yükü arttıkça ilgili regresyondaki Demokrasi Faktörü de artmaktadır.

Böylelikle Montesquieu Paradoksunun üç bölümünden ilkinde savlandığı gibi vergi yükünün demokrasiye doğrudan etki ettiği ve vergi yükü arttıkça bir ülkedeki demokrasi seviyesinin de arttığı açık ve şüpheye yol vermez bir kesinlikle, matematiksel ve dolayısıyla bilimsel olarak kanıtlanmış olmaktadır.

B- Vergi Yükündeki Artışın Belli Bir Vergi Yükü Eşiğinden Sonra Demokrasi Seviyesini Azaltıp Azaltmadığı

Montesquieu Paradoksunun ilk bölümünün tartışmasız bir şekilde kanıtlanmasının ardından ikinci bölümünün değerlendirmesine geçilebilir. Bu bölümde cevabı verilecek soru; demokrasi seviyesini arttıran vergi yükündeki artışın, belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürmeye başlayıp başlamadığıdır.

Ampirik çalışmada hesaplanan 2.700 regresyondan 1.800'u doğrudan bu sorunun yanıtını bulmak üzere yapılmıştır. Bu sorunun yanıtını bulmak için iki ayrı

yöntem kullanılmıştır. Bunlar Kukla Değişken ve Vergi Yükünün Karesi değişkeni yöntemleridir. Her biri ile ayrı ayrı gerçekleştirilen 900'er regresyonluk hesaplama sonucunda ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki şekilde özetlenmektedir.

1. Kukla Değişkenli Regresyonlar

Çalışmada öncelikle Kukla Değişken yöntemi kullanılmıştır. Bu yönteme göre belli bir Vergi Yükü Eşiğinin üstünde vergi yükü olan ülkelere 1, bunun altında kalan ülkelere 0 değeri verilerek 36 ülkelik bir Kukla Değişken faktörü oluşturulmuştur. (Bkz. Tablo 4a.) Yapılan tüm;

- tek değişkenli Vergi Yükü;

- iki değişkenli Vergi Yükü + Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör ve

- üç değişkenli Vergi Yükü + Ekonomik Faktör + Sosyal/Beşeri Faktör regresyonlarına (toplam 900 adet) bu Kukla Değişken faktörü eklenmiştir. Eğer bu Kukla değişkenin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan farklı ve düşük (negatif) çıkarsa, Vergi Yükü yüzde 30'un üzerinde olan ülkeler ile altında olan ülkeler arasında bir fark olduğu ve katsayısı negatif çıktığı için Vergi Yükü Eşiğinin üstünde olan ülkelerde, vergi yükündeki artışın demokrasi seviyesini düşüreceği kanıtlanmış olacaktır.

Ampirik çalışmada Kukla Değişken ile gerçekleştirilen 900 regresyonun hiçbirinde Kukla Değişkenin katsayısı, (ilgili regresyondaki diğer değişkenlerin katsayılarıyla birlikte) 0'dan farklı çıkmamıştır. Daha açık bir ifadeyle, yapılan toplam 2.700 regresyondan yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 97'si, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 32'si anlamlı çıktığı halde bu regresyonların hiçbirinde Kukla Değişken yer almamıştır.

Bu durumda Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümünü oluşturan; vergi yükünün belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşüreceği savı, Kukla Değişken kullanılarak kanıtlanamamıştır.

2. Vergi Yükü Karesi Değişkeninin Kullanıldığı Regresyonlar

Çalışmada, demokrasi seviyesinin belli bir Vergi Yükü Eşiğinden sonra düşüp düşmediğini test etmek için uygulanan ikinci yöntem, regresyonlarda Vergi Yükü Karesi değişkeni kullanmak olmuştur.

Regresyon yöntemi pratiğine göre, bir regresyonda "açıklayıcı değişkenler" arasında, belli bir "Değişken" ile o "Değişkenin Karesi" beraber kullanılırsa, o "Değişken"in katsayısının pozitif ya da negatif olması, "açıklanan değişken" ile ilişkinin sırasıyla düz ya da ters olduğunu, o "Değişkenin Karesi"nin katsayısının pozitif veya negatif olması ise, ilk "Değişken"in belirlediği ilişki yönünün, bu "Değişken" arttıkça hızlandığını ya da yavaşladığını gösterir.

Bu bilgiler ampirik çalışmaya uyarlandığında, Vergi Yükünün Karesi değişkeni, vergi yükü arttıkça, demokrasideki artış hızının arttığını ya da azaldığını tespit edecektir. Eğer Vergi Yükü'nün katsayısı istatistiksel olarak 0'dan yüksek yani pozitif çıkarken, Vergi Yükünün Karesinin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan düşük yani negatif çıkarsa, bu durum vergi yükü arttıkça, demokrasideki artış hızının düştüğünü gösterecektir. Bu düşüş belli bir Eşik'ten sonra Demokrasi faktörünü de düşürmeye başlayacaktır. Bu durumda da Montesquieu Paradoksu doğrulanmış olacaktır.

Çalışmada her ülke için o ülkenin Vergi Yükü'nün karesi alınarak bir Vergi Yükünün Karesi değişkeni (faktörü-36 ülkelik veri seti) oluşturulmuştur. (Bkz. Tablo 4b.) Yapılan tüm;

- tek değişkenli Vergi Yükü;

- iki değişkenli Vergi Yükü + Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör ve

- üç değişkenli Vergi Yükü + Ekonomik Faktör + Sosyal/Beşeri Faktör regresyonlarına (toplam 900 adet) bu Vergi Yükünün Karesi değişkeni eklenmiştir.

Eğer bu regresyonlarda diğer değişkenler ile beraber Vergi Yükü'nün katsayısı istatistiksel olarak 0'dan yüksek (pozitif) çıkarken, bu Vergi Yükünün Karesi değişkeninin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan düşük (negatif) çıkarsa, vergi yükündeki artışın demokrasiyi belli bir eşiğe kadar arttıracağı; ancak o eşikten sonra vergi yükündeki ekstra artışın, negatif katsayısı olan Vergi Yükünün Karesi değişkeni

üzerinden demokrasi seviyesini düşürmeye başlayacağı ve dolayısıyla Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümü kanıtlanmış olacaktır.

Ampirik çalışmada yapılan toplam 2.700 regresyondan yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 97'si, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 32'si anlamlı çıkmıştı. Vergi Yükünün Karesi ile ilgili regresyon sonuçları IV. SONUÇLAR bölümünde 3 değişkenli regresyonlar için Tablo 7'de, 4 değişkenli regresyonlar için de Tablo 9 ve Tablo 9c'de verilmişti. Bu bölümde Tablo 11'de de bu sonuçların özeti yer almıştı.

Tablo 11'de; Vergi Yükünün Karesini içeren 3 değişkenli anlamlı regresyon sonuçları 6. sırada, 4 değişkenli anlamlı regresyon sonuçları 9. sırada yer almaktadır. Tablo 11'in 6. sütununda istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Dolayısıyla 6. sütunda 6. sırada 9 tane ve 9. sırada 19 tane olmak üzere, yüzde 95 inanılırlık seviyesinde toplam 28 regresyon sonucu alındığı görülmektedir. 7. sütunda ise yüzde 99 inanılırlık seviyesindeki sonuçlara yer verilmiştir. Burada da yine 6 ve 9. sırada sırasıyla 2 ve 3 olmak üzere 5 adet anlamlı regresyon sonucuna ulaşıldığı gösterilmektedir.

Buna göre; ampirik çalışmada yüzde 95 seviyesinde anlamlı çıkan 99 regresyondan toplam 28'inde; yine yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkan 32 regresyondan ise 5'inde Vergi Yükü Karesi istatistiksel olarak 0'dan düşük çıkmıştır. Bunlar aşağıda Tablo 12'de görülebilir. Böylece Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümü, bir başka deyişle vergi yükündeki artışın belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini düşürmeye başladığı kanıtlanmıştır.

Tablo 12. Vergi Yükü Eşiği Katsayısı Negatif Çıkan Anlamlı Regresyonlar

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	2. Değişken t-Oranı	3. Değişken t-Oranı	Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	Yüzde 99
44	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ort. Gelir ($) -2014		83.24	3.39	0.01		-0.04	5.12	4.85		-3.49	1
45	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014		81.47	4.09	0.2		-0.05	4.43	5.03		-3.29	1
84	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.02	1.14	-0.06	4.06	4.54	5.25	-3.05	1
87	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.84	0.01	-1.05	-0.06	4.34	3.86	-3.87	-2.91	1
89	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.96	0.02	-2.69	-0.06	4.13	4.35	-3.36	-2.89	1
80	Kişi Hak ve	Aylık Ortalama	Fakirlik (%)	85.27	3.27	0.01	0.35	-0.05	4.65	5.94	2.27	-3.5	0

	Hürriyetleri (%)	Gelir ($)											
79	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	85.49	4.52	0.68	0.34	-0.06	4.13	2.63	7.09	-3.05	0
81	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	84.03	5.01	2.34	0.25	-0.06	4.18	2.09	4.44	-3.01	0
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	4.49	0.02	-2.03	-0.06	3.85	3.79	-2.61	-2.88	0
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	4.31	0.01	-0.74	-0.06	3.83	3.37	-2.71	-2.77	0
96	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	4.95	0.02	-2.62	-0.07	3.68	3.89	-2.91	-2.7	0
48	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014		75.48	4.96	0.23		-0.06	3.63	4.02		-2.62	0
95	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	65.09	4.73	0.01	-0.96	-0.06	3.67	3.36	-3.06	-2.59	0
43	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		87.08	3.86	0.33		-0.05	3.78	7.58		-2.57	0
90	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.94	6.05	1	0.31	-0.08	3.27	2.31	3.86	-2.55	0
46	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014		80.71	4.25	0.31		-0.05	3.46	5.91		-2.52	0
49	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014		71.01	5.1	0.27		-0.07	3.29	4.13		-2.52	0
82	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	79.26	3.61	0.02	-0.51	-0.04	3.66	5.43	-2.13	-2.48	0
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.23	4.12	0.61	0.26	-0.05	3.23	2.06	4.69	-2.42	0
97	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.66	5.14	0.01	-0.93	-0.07	3.29	2.56	-2.45	-2.31	0
88	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.74	0.02	1.19	-0.05	3.05	4.45	4.45	-2.28	0
92	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	4.55	0.02	1.38	-0.06	3.05	3.47	4.25	-2.21	0
91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	67.79	3.2	0.01	0.39	-0.04	3.13	3.74	2.19	-2.19	0
51	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014		61.02	5.63	0.27		-0.08	2.8	3.11		-2.16	0
83	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	3.13	0.02	0.75	-0.04	2.94	5.62	3.24	-2.16	0
50	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		69.05	3.86	0.23		-0.05	2.84	4.04		-2.11	0
47	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)		75.75	3.56	2.25		-0.03	4.47	2.52		-2.07	0
85	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.51	0.02	1.08	-0.04	3.07	4.37	4.33	-2.06	0

Anlamlı çıkan Vergi Yükünün Karesi regresyonlarında R Kare rakamları kullanılarak yapılan ağırlıklı ortalama hesaplamalarında, Eşik değeri; yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki 28 regresyon için yüzde 39,762; yüzde 99 inanılırlık seviyesindeki 5 regresyon için ise son derece yakın bir değerle yüzde 39,761 olarak çıkmıştır. Buna göre bir ülkedeki vergi yükündeki artış, o ülkedeki demokrasi seviyesini yüzde 39,76 eşiğinden sonra düşürmeye başlayacaktır.

C- Vergi Yükünün Diğer Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerle Beraber Demokrasiye Etkisinin Olup Olmadığı

Bu bölümde, Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerden hangilerinin Demokrasi Faktörlerine etki ettikleri irdelenecektir. Ancak bu irdelemeden önce, yapılan regresyon hesaplamaları sonucunda istatistiksel olarak anlamlı çıkan regresyonların, aynı zamanda mantıksal olarak da anlamlı olup olmadıkları gözden geçirilerek, istatistiksel olarak anlamlı olan regresyonlar tablosundan mantıksal olarak anlamsız olan regresyonlar çıkartılacaktır.

1. İstatistiksel Olarak Anlamlı Ancak Mantıksal Olarak Anlamsız Regresyonlar

Regresyon açıklanan değişken ile açıklayıcı değişken veya değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koyan matematiksel bir analizdir. Regresyon analizinin işlevi iki veya daha çok veri seti arasındaki matematiksel ilişkiyi bulmaktır. Ancak bu veri setleri arasında bir matematiksel ilişki olması, bu ilişkinin mantıklı ve gerçekten var olması zorunluluğunu doğurmaz.

Bu itibariyle değerlendirildiğinde, istatistiksel olarak yüzde 95 anlamlı 97 regresyon ve hatta yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı 32 regresyon içinde mantıksal olarak anlamlı olmayan çok sayıda regresyon olabilecektir. Bir başka deyişle, burada kullanılan faktör veri setlerinden bazılarının, teorik olarak öyle olduğu varsayımı yapılsa da, demokrasi seviyesi ile hiç bir ilişkisi bulunmayabilir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı; demokrasi seviyesini vergi yükü ile beraber sadece istatistiki olarak değil, mantıki olarak da açıklayan Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin bulunması olduğu için, yukarıda verilen örnekte olduğu şekilde mantıklı olmayan ancak istatistiksel olarak açıklayıcı faktörlerin yer aldığı regresyonların bu anlamlı regresyonlar içinden ayıklanması, çalışmanın bu safhasını oluşturacaktır.

Bir başka deyişle, yapılan ampirik çalışmada, her ne kadar teorik olarak ilişkili olduğu varsayımı yapılan faktörler olsa da, ve her ne kadar bu faktörler istatistiksel olarak bir ilişki olduğu kanıtını sunsa da, netice itibariyle bu faktörlerden mantıksal

ilişki sunmayan regresyonlar, istatistiksel olarak yüzde 95 ve yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olarak sunulan regresyonların listesinden çıkartılacak ve sadece "hem istatistiksel hem de mantıksal olarak anlamlı olan regresyonlar" listesi belirlenecektir. Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerden hangilerinin Demokrasi Faktörlerine etki ettikleri bu liste üzerinden irdelenecektir. Bu da ampirik çalışmanın son bölümünü oluşturacaktır. Bu son nihai liste ve tablo, istatistiksel regresyonlar mantıksal bir elemeden de geçirildikten sonra bu faktörleri vermiş olacaktır.

Bu bölümde istatistiksel olarak yüzde 95 veya yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkmış olsalar da, mantıksal olarak sorun yaşanan regresyonlar aşağıda tartışılmış ve sıralanmıştır.

a. Değişken Katsayısı Pozitif Olması Gerekirken Negatif Çıkan Regresyonlar

Montesquieu Paradoksunun son kısmının test edilmesinde Demokrasi Faktörlerini olumlu – pozitif etkileyen Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin bulunması hedeflenmişti. Bunun için regresyonlarda genel olarak (istisnalar aşağıda ifade edilecektir) Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerin katsayılarının, Demokrasi Faktörleriyle doğru orantılı olacak şekilde pozitif çıkması gerekirdi. Ancak yukarıda Tablo 10'da yer verilen istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı 97 anlamlı regresyondan 31'i ve yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı 32 regresyondan 7'sinde, Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri değişkenlerin katsayısı negatif çıkmıştır. Bunlar aşağıda Tablo 13'de yer almaktadır.

Tablo 13. Katsayısı Pozitif Olması Gerekirken Negatif Çıkan Değişkenlerin Bulunduğu Regresyonlar

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	2. Değişken t-Oranı	3. Değişken t-Oranı	Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	Yüzde 99
53	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	79.92	2.11	-1.44	0.23		5.25	-2.88	5.23		1
66	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -	Orta Öğretim	61.50	1.55	0.02	-0.73		3.89	3.48	-2.94		1
95	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	65.09	4.73	0.01	-0.96	-0.06	3.67	3.36	-3.06	-2.59	0
59	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.76	2.47	-1.74	0.31		3.66	-2.08	4.22		0
72	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.54	1.56	0.01	-0.72		3.59	2.57	-2.20		0

96	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	4.95	0.02	-2.62	-0.07	3.68	3.89	-2.91	-2.7	0
68	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	61.06	1.36	0.01	-0.56		3.83	3.26	-2.50		0
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	4.49	0.02	-2.03	-0.06	3.85	3.79	-2.61	-2.88	0
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	4.31	0.01	-0.74	-0.06	3.83	3.37	-2.71	-2.77	0
52	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	80.41	2.29	-1.57	0.34		4.43	-2.44	6.12		0
54	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	77.06	1.32	0.02	-0.41		4.31	5.07	-2.15		0
82	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	79.26	3.61	0.02	-0.51	-0.04	3.66	5.43	-2.13	-2.48	0
75	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	44.87	2.01	-2.15	-0.69		3.09	-2.95	-3.21		1
41	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)		26.15	2.01	-1.65			2.96	-2.23			0
76	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	43.78	1.52	-1.90	0.53		2.46	-2.87	3.12		0
78	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	36.17	1.63	-1.67	0.51		2.47	-2.39	2.21		0
58	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	70.40	1.73	0.02	-0.79		4.96	4.06	-3.63		1
61	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.56	1.75	0.01	-0.81		4.58	2.91	-2.82		1
89	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.96	0.02	-2.69	-0.06	4.13	4.35	-3.36	-2.89	1
87	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.84	0.01	-1.05	-0.06	4.34	3.86	-3.87	-2.91	1
56	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.29	2.63	-1.71	0.27		4.49	-2.35	4.25		0
64	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Gelir $	Okur Yazarlık (%)	62.88	2.37	0.001	-0.76		6.84	2.11	-2.53		0
63	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	63.71	1.64	0.01	-1.80		4.17	3.16	-2.20		0
28	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Okur Yazarlık (%)		57.73	2.33	-0.66			6.39	-2.1			0
40	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		28.33	0.16	-0.0009			3.53	-2.15			0
42	Seçim Barajı (%)	Yaşam Kalitesi -2014		24.41	0.14	-0.02			2.4	-2.2			0
77	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -	Yüksek Öğretim	37.53	0.12	-0.00	0.04		2.66	-2.94	2.14		0
74	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	54.74	1.74	0.01	-0.75		3.65	2.74	-2.52		0
97	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.66	5.14	0.01	-0.93	-0.07	3.29	2.56	-2.45	-2.31	0
37	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini)2013		50.02	1.07	-93.30			3.18	-2.09			0
73	Sendikalaşma (%)	Doğr. Yab. Yat. (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.71	1.49	-0.00	-2.48		4.47	-2.23	-2.20		0

Tablo 13'deki regresyonlar içinde en fazla yer alan Demokrasi Faktörü 8 kez ile Organizasyon ve Örgütlenme çıkmıştır. Bu regresyonlardan 4'ünde katsayısı negatif

çıkan 2. değişken Okur Yazarlık Sosyal/Beşeri Faktörüdür. 2'si Beklenen Yaşam Süresi Sosyal/Beşeri faktörüdür. Diğerleri birer kez olmak üzere Orta Öğretim Sosyal/Beşeri faktörü ile Harcama/GSYİH Ekonomik faktörüdür. Bunların hepsinin de demokrasi seviyesiyle doğru orantılı faktörler olması beklenirken, hepsi de ters orantılı çıkmışlardır.

2015 Freedom House indeksine göre organizasyon ve örgütlenmenin puanlanmasında; "toplantı ve gösteri düzenleme hakkı ve kamuya açık tartışma toplantıları yapma özgürlüğünün mevcut olması"; "sivil toplum örgütlerinin özgürce faaliyet gösterebilmeleri"; ve "işçi sendikalarının ve köylü örgütlenmelerinin özgürlüğünün tanınması ve bunların etkili bir şekilde toplu sözleşme yapma haklarının bulunması" değerlendirilmektedir.

Buna göre Organizasyon ve Örgütlenme faktörüne olumlu etki etmesi beklenen Okur Yazarlık değişkeninin, ilgili 4 regresyonda da negatif katsayılı çıkmasının mantıklı bir açıklamasını bulmak zordur. Bu sebeple Tablo 13'de birinci sütunda gösterilen 61, 87, 64 ve 28 (bunlardan ilk ikisi yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlıdır) nihai revize edilmiş anlamlı regresyonlar listesinden çıkartılacaktır.

Buna karşın, Beklenen Yaşam Süresi Sosyal/Beşeri Faktörünün Organizasyon ve Örgütlenme Demokrasi Faktörü ile ters ilişkisi de olabileceği, yaşam beklentisi düşük toplumlarda, demokrasi seviyesinin yükseltilmesi için daha fazla dayanışma yapılabileceği mantığıyla açıklanabilir. Dolayısıyla Beklenen Yaşam Süresi ile ilgili 89 ve 63. regresyonlar Revize Edilmiş Anlamlı Regresyonlar içinde tutulacaktır.

Aynı şekilde, daha önce de değinildiği üzere, Harcama/GSYİH faktörünün katsayısının Montesquieu Paradoksuna göre pozitif çıkması gerekirken negatif çıkmasının, yolsuzluk olgusu ile açıklanabileceği, artan vergilerden gelen harcamaların halka değil de iktidar ve iktidar çevresindeki rant yapılanmasına dönük olma ihtimalinin demokrasiyi azaltan bir etken olabileceği ileri sürülebilir. Yine Orta Öğretim oranının yüksek olmasının, Yüksek Öğretim'i azaltması durumunda (Orta Öğretim seviyesinde yığılma olması durumunda) bu faktörün de demokrasi seviyesi ile ters orantılı olma ihtimali üzerinde durulmuştu. Dolayısıyla bu iki faktörün yer aldığı 58 ve 56 numaralı regresyonlar da nihai listede tutulacaktır.

Listedeki regresyonlarda ikinci en fazla yer alan Demokrasi Faktörü 5 kez ile Çoğulcu Siyaset olmuştur. Bu regresyonların 2'sinde Okur Yazarlık, birinde Orta Öğretim ve Beklenen Yaşam Süresi Sosyal/Beşeri Faktörleri ile yine birinde Harcama/GSYİH Ekonomik Faktörünün katsayısı negatif çıkmıştır.

2015 Freedom House indeksine göre çoğulcu siyasetin puanlanmasında; diğer unsurların yanı sıra örneğin "vatandaşların farklı siyasi partiler veya diğer siyasi örgütlenmeler kurma özgürlüğünün olup olmadığı"; "vatandaşların siyasi tercihlerinde ordu, dış güçler, totaliter partiler, dini hiyerarşi, ekonomik oligarşi veya benzeri güç odaklarının baskılarından ne kadar uzak oldukları" gibi unsurlara da bakılmaktadır.

Çoğulcu Siyaset Demokrasi Faktörünün bu unsurları dikkate alındığında, yukarıda Okur Yazarlık, Orta Öğretim, Beklenen Yaşam Süresi ve Harcama/GSYİH faktörleri için açıklanan gerekçelerden ötürü, Okur Yazarlık ile ilgili olan 95 ve 72. regresyonlar (bunlardan ilki yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlıdır) Revize Edilmiş Anlamlı Regresyonlar listesinden çıkarılacaktır. Öte yandan Orta Öğretim (düştükçe yükseköğretim artabilir), Beklenen Yaşam Süresi (düştükçe daha iyi bir demokrasi beklentisi artabilir) ve Harcama/GSYİH (düştükçe yolsuzluk artabilir ve dolayısıyla demokrasi düşebilir) faktörlü sırasıyla 66, 96 ve 59. regresyonlar kalacaktır.

Tablo 13'deki regresyonlarda 4 kez yer alan Demokrasi Faktörü Seçimlere Katılım olmuştur. Seçimlere Katılım Demokrasi Faktörlü regresyonların tamamında (75, 41, 76 ve 78) Harcama/GSYİH faktörünün katsayısı negatif çıkmıştır ki bu durum, bu faktörün yolsuzlukla ilişkilendirilebileceği için normaldir. Bu 4 regresyondan 75 numaralısında Fakirlik Sosyal/Beşeri Faktörünün katsayısı da negatif çıkmıştır. Ancak Fakirlik faktörünün katsayısının negatif çıkmasında garip bir durum yoktur çünkü Fakirlik düştükçe Seçimlere Katılım oranının artması mantıklıdır. Bu regresyonlar listede tutulacaktır.

Seçim Barajı Demokrasi Faktörü Tablo 13'de 3 kez yer almıştır. Bu faktörün kendisi aslında demokrasiyle ters orantılıdır. Dolayısıyla bu 40 42 ve 77 numaralı regresyonlarda iki defa Aylık Ortalama Gelir, bir defa da Yaşam Kalitesi faktörlerinin katsayıları negatif çıkmıştır ki bunda beklenmeyen hiç bir şey yoktur. Çünkü Aylık Ortalama Gelir veya Yaşam Kalitesi düştükçe Seçim Barajı'nın yüksek olması ve

dolayısıyla Demokrasinin seviyesinin düşmesi mantıklıdır. Bu regresyonlar da nihai listede tutulacaktır.

Tablo 13'deki regresyonlarda 2'şer kez yer alan Demokrasi faktörleri Hukukun Üstünlüğü (54 ve 82 sayılı regresyonlar), Seçim Süreci (74 ve 97 sayılı regresyonlar) ve Sendikalaşma (37 ve 73 sayılı regresyonlar) olmuştur. Hukukun Üstünlüğü faktöründe Orta Öğretim ve Okur Yazarlık faktörlerinin katsayıları negatif çıkmıştır. Yukarıda açıklanan gerekçelerden ötürü burada Orta Öğretim değişkenli 54. regresyon listede tutulacak; Okur Yazarlık değişkenli 82. regresyon listeden çıkarılacaktır. Seçim Süreci'nde de aynı iki faktör yer almıştır. Aynı nedenlerle Orta Öğretim değişkenli 74. regresyon listede tutulacak; Okur Yazarlık değişkenli 97.regresyon listeden çıkarılacaktır. Sendikalaşma Demokrasi Faktörlü regresyonlarda ise Gelir Dağılımı (37 numaralı regresyon) ile Doğrudan Yabancı Yatırımı ve Hastane Yatak Sayısı faktörleri (73 sayılı regresyonda beraber olarak her ikisinin de katsayısı negatif çıkmıştır) yer almaktadır.

Daha önce de açıklandığı üzere, Gelir Dağılımı katsayısının negatif çıkması, Gini Katsayısı düştükçe, yani gelir adaleti sağlandıkça, demokrasiyi temsil eden Sendikalaşma oranının yükseleceğini göstermektedir. Bu durum mantıklı olarak zaten beklenmektedir. Dolayısıyla 37 sayılı regresyon listede tutulacaktır.

74 sayılı regresyonda ise Doğrudan Yabancı Yatırımı ile Bin Kişi Başına Düşen Hastane Yatağı sayısı düştükçe Sendikalaşmanın artacağı sonucu çıkmaktadır. Bu durum yukarıda da açıklandığı üzere makul olarak kabul edilebilir. Hastane yatak sayısının az olması bir ülkede Sendikalaşmanın artmasını teşvik edebilir. Öte yandan Doğrudan Yabancı Yatırımların bir ülkede yüksek seviyede olması, o ülkedeki emperyalizm etkisinin yüksek olduğunu ve dolayısıyla tepki olarak bir sendikalaşma hareketi getirdiğini gösterebilir. Bu nedenlerle bu iki regresyon da nihai listede tutulacaktır.

Tablo 13'deki regresyonlarda birer kez yer alan Demokrasi Faktörleri ise Kişi Hak ve Hürriyetleri (53 sayılı regresyon) ile Devletin İşlerliği'dir (52 sayılı regresyon). Bunların her ikisinde de katsayısı negatif çıkan ilgili faktör Harcama/GSYİH'dır. Yolsuzlukla açıklanabilecek olması nedeniyle bu iki regresyon da nihai listede tutulacaktır.

Böylelikle toplamda 8 regresyon Tablo 10'daki Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Anlamlı Olan Regresyonlar listesinden çıkartılacaktır. Bunlardan 2 tanesi yüzde 99 seviyesinde anlamlı regresyonlardır. Hepsinde de Okur Yazarlık faktörüyle mantıksal olarak açıklanamayan faktör olarak yer almıştır. Bu 8 regresyon aşağıda Tablo 13a'da gösterilmektedir.

Tablo 13a. İstatistiksel Olarak Anlamlı Olup Mantıksal Olmadıkları İçin Anlamlı Regresyonlar Listesinden Çıkarılacak Regresyonlar

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	2. Değişken t-Oranı	3. Değişken t-Oranı	Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	Yüzde 99
28	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Okur Yazarlık (%)		57.73	2.33	-0.66			6.39	-2.1			0
61	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.56	1.75	0.0104	-0.81		4.58	2.91	-2.82		1
64	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir$	Okur Yazarlık (%)	62.88	2.37	0.00	-0.76		6.84	2.11	-2.53		0
72	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.54	1.56	0.01	-0.72		3.59	2.57	-2.20		0
82	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	79.26	3.61	0.02	-0.51	-0.04	3.66	5.43	-2.13	-2.48	0
87	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.84	0.01	-1.05	-0.06	4.34	3.86	-3.87	-2.91	1
95	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	65.09	4.73	0.01	-0.96	-0.06	3.67	3.36	-3.06	-2.59	0
97	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	57.66	5.14	0.01	-0.93	-0.07	3.29	2.56	-2.45	-2.31	0

b. Değişken Katsayısı Negatif Olması Gerekirken Pozitif Çıkan Regresyonlar

Montesquieu Paradoksunun 3. bölümünün test edilmesinde Demokrasi Faktörlerini olumlu – pozitif etkileyen Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin bulunması hedeflenmişti. Bunun için yukarıda, regresyonlarda genel olarak Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri faktörlerin katsayılarının, Demokrasi Faktörleriyle doğru orantılı olacak şekilde pozitif çıkması gerektiği vurgulanmış, ancak bazı istisnalar olduğu ifade edilmişti. Bu çalışmada istisna olan iki Ekonomik ve Sosyal/Beşeri değişken Gelir Dağılımı ile Fakirlik faktörleridir.

Gelir Dağılımı'nı temsil eden veri Gini Katsayısıdır. Gini Katsayısının düşmesi yani gelir eşitliğinin sağlanması, ilgili regresyondaki Demokrasi Faktörünü ve

dolayısıyla seviyesini arttırması beklenen mantıksal bir gelişme olacaktır. Burada problemli olacak sonuç Gelir Dağılımı katsayısının pozitif çıktığı regresyonlardır.

Çalışmada Fakirlik faktörü ise doğrudan fakirlik oranı arttıkça demokrasi seviyesi azalacağı için normal beklenecek bir sonuçtur. Dolayısıyla istenmeyen regresyon sonucu, Fakirlik faktörünün ilgili Demokrasi Faktörü ile doğru orantılı olduğu, bir başka deyişle fakirlik arttıkça demokrasi seviyesinin artacağını gösteren sonuçlardır. Bu nedenle burada, değişken katsayısı negatif olması gerekirken pozitif çıkan bu iki faktörlerle ilgili anlamlı regresyonlara aşağıda Tablo 14'de yer verilmiştir.

Tablo 14. Değişken Katsayısı Negatif Olması Gerekirken Pozitif Çıkan Regresyonlar

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	2. Değişken t-Oranı	3. Değişken t-Oranı	Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	Yüzde 99
1	Seçim Barajı (%)			18.01	0.09				2.69				0
33	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)		53.41	1.93	0.81			5.66	2.91			1
38	Seçim Süreci (%)	Fakirlik (%)		47.91	2.31	1.01			5.07	2.73			0
39	Çoğulcu Siyaset (%)	Fakirlik (%)		47.73	2.05	0.83			5.06	2.51			0
30	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Fakirlik (%)		54.90	2.17	0.76			5.82	2.49			0
84	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.02	1.14	-0.06	4.06	4.54	5.25	-3.05	1
57	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	70.59	1.28	0.02	0.95		3.31	3.80	3.72		1
60	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	67.82	1.17	0.01	0.97		3.20	3.48	4.05		1
69	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	60.02	1.42	0.02	1.20		2.77	2.86	3.57		1
70	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.50	2.41	3.70	0.82		6.14	2.65	2.72		0
80	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	3.27	0.01	0.35	-0.05	4.65	5.94	2.27	-3.5	0
92	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	4.55	0.02	1.38	-0.06	3.05	3.47	4.25	-2.21	0
85	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.51	0.02	1.08	-0.04	3.07	4.37	4.33	-2.06	0
88	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.74	0.02	1.19	-0.05	3.05	4.45	4.45	-2.28	0
71	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.30	2.70	4.08	1.00		6.12	2.59	2.96		0
62	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	65.71	1.09	0.02	1.04		2.58	3.76	3.72		0
55	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	74.68	0.95	0.02	0.63		2.63	4.96	2.62		0
65	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.63	2.21	2.88	0.80		6.58	2.40	3.10		0
67	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.44	2.45	2.85	0.75		6.54	2.14	2.61		0
83	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	3.13	0.02	0.75	-0.04	2.94	5.62	3.24	-2.16	0

Tablo 14'te 19 tanesi Fakirlik, bir tanesi Seçim Barajı olmak üzere toplam 20 adet değişken katsayısı negatif olması gerekirken pozitif çıkan regresyon yer almaktadır. Gelir Dağılımı ile ilgili ise bu faktörün bulunduğu regresyonda (Tablo 13, 37 numaralı regresyon) olması gerektiği gibi negatif çıkmıştır.

Tablo 14'teki regresyonlardan ilki Seçim Barajı ile sadece Vergi Yükü'nün yer aldığı 1 numaralı tek değişkenli regresyondur. Bu regresyon IV. SONUÇLAR bölümünün başında tek değişkenli regresyonlar bölümünde tartışılmış, doğası gereği Seçim Barajı faktörünün artmasının o ülkedeki demokrasinin düşeceği anlamına geldiği için, Vergi Yükü arttıkça Montesquieu Paradoksunun 1. bölümüne göre seçim barajının da düşmesi gerektiği, oysa bu regresyonda bu durumunun tam tersi yaşandığı ifade edilmişti. Bu nedenle, söz konusu 1 numaralı regresyon da, istatistiksel olarak anlamlı olsa da mantıksal olarak anlamlı olmadığı için Revize Edilmiş Nihai Anlamlı Regresyonlar listesine alınmayacaktır.

Tablo 14'teki diğer 19 regresyonun tamamında, yukarıda da ifade edildiği gibi yine doğası gereği demokrasi seviyesi ile ters orantılı olması gereken Fakirlik Sosyal/Beşeri Faktörü yer almaktadır. Fakirlik faktörünün demokrasi seviyesi ile doğru yönde (katsayısı pozitif çıkmıştır) ilişkili olması, bir başka deyişle Fakirlik faktörü arttıkça demokrasi seviyesinin de yükselmesi dikkat çekici bir sonuç olmuştur. Fakirlik arttıkça demokrasi seviyesinin artıyor; fakirlik düştükçe demokrasi seviyesinin düşüyor olmasının mantıksal çerçevesi, ilgili Demokrasi Faktörleri çerçevesinde tartışılma ihtiyacındadır.

Buna göre Tablo 14'te Fakirlik faktörünün yer aldığı 19 regresyonda, 4'er kez 4 ayrı Demokrasi Faktörü yer almıştır. Bunlar; Çoğulcu Siyaset, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme ile Seçim Süreci olmuştur.

Çoğulcu siyaset, yukarıda da ifade edildiği gibi çoğunluğun mutlak hâkimiyetini reddederek azınlık gruplarının siyasal ve kültürel haklarının kabul edilmesi gerektiğini savunan demokrasi anlayışıdır. Bu anlayışın, fakirlik arttıkça azalacağına dair kesin bir tespit yapılamayacağı için, Çoğulcu Siyaset faktörüyle ilgili 70, 34, 62 ve 88 sayılı regresyonlar Nihai Listeden çıkarılmamışlardır.

Düşünce ve İfade Özgürlüğü, bireylerin kısıtlamaya maruz kalmadan istedikleri şekilde düşünme ve bu düşüncelerini açıklama hürriyetidir. 2015 Freedom House

indeksi düşünce ve ifade özgürlüğünün puanlanmasında; "özgür ve bağımsız medya ile diğer ifade unsurlarının varlığı"; "dini kurum ve örgütlerin inançlarını yerine getirmelerinde ve kendilerini ifade etmelerinde özgür olmaları"; "özel toplantıların açık ve özgür olup olmadığı" gibi unsurlara bakmaktadır. Bu unsurların Fakirlik ile artıp artmayacağına dair kesin bir kanı oluşamayacağı için, Düşünce ve İfade Özgürlüğü faktörü ile ilgili 33, 60, 84 ve 65 sayılı regresyonlar da Nihai Liste içinde bırakılmaktadır.

Organizasyon ve örgütlenme, toplum halinde yaşayan ve grup olarak bir araya gelerek sosyal veya ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş olan insan toplulukları demektir. Freedom House indeksine göre organizasyon ve örgütlenmenin puanlanmasında; "sivil toplum örgütlerinin özgürce faaliyet gösterebilmeleri"; ve "işçi sendikalarının ve köylü örgütlenmelerinin özgürlüğünün tanınması" gibi Fakirlik arttıkça faaliyetleri artabilecek unsurlar olduğu için, bu faktör ile ilgili 57, 85, 30 ve 67 sayılı regresyonların da Nihai Liste'de bırakılması değerlendirilmektedir.

Seçim Süreci, bir ülkede yapılan seçimlerin hangi koşullarda gerçekleştiğine ilişkin olan ilerlemedir. 2015 Freedom House indeksine göre seçim sürecinin puanlanmasında; "devlet başkanı konumunda olan kişinin ve ulusal parlamentonun adil ve özgürce seçilip seçilmediği" ve "seçim kanunları ve sisteminin adil olup olmadığı" değerlendirilmektedir. Bu konulara Fakirlik faktörünün etkisinin düz veya ters yönlü olacağı bilinmediği için bu Seçim Süreci Demokrasi Faktörü ile ilgili 69, 71, 92 ve 38 sayılı regresyonlar da Revize Edilmiş Nihai Anlamlı Regresyonlar arasında bırakılacaktır.

Tablo 14'te Fakirlik faktörü; Devletin İşlerliği Demokrasi Faktörünü anlamlı olarak 2 regresyonda etkilemiştir. Devletin İşlerliği; yürütme erki olarak hükümet üyelerinin, yasama erki olarak ise özgürce seçilmiş temsilcilerin hem yasama faaliyetleri hem de yürütme faaliyetleri bakımından bağımsızlığı ile ilgilidir. Bu unsurlar ve puanlamada dikkate alınan "yolsuzluklara karşı tutum" gibi fakirliğin arttığı ülkelerde daha dikkat çekebilecek konuların olması bu Demokrasi Faktörü ile ilgili 55 ve 83 numaralı regresyonların da Nihai Listede bırakılmasına neden olmuştur.

Tablo 14'te Kişi Hak ve Hürriyetleri ile ilgili sadece 80 numaralı regresyon yer almaktadır. Kişi Hak ve Hürriyetleri, temel haklar ve hürriyetlerden daha geniş kapsamlı olarak hukuk düzeninin kişilere tanıdığı özgürlükleridir. 2015 Freedom House indeksine göre kişi hak ve hürriyetlerinin puanlanmasında dikkate alınan "vatandaşların seyahat etme, ikamet yeri seçme, çalışma haklarını özgürce kullanabilmeleri"; "vatandaşların mülkiyet hakkının tanınması"; gibi unsurlar, bu Demokrasi faktörü ile ilgili regresyonun da Nihai Liste'de bırakılmasına neden olmuştur. Böylelikle değişken katsayısı negatif olması beklenirken pozitif çıkan regresyonlardan sadece Seçim Barajı Demokrasi faktörü ile ilgili olan 1 numaralı regresyon Revize Edilmiş Nihai Anlamlı Regresyonlar Listesi'nden çıkarılmıştır.

Önceki değişken katsayısı pozitif olması beklenirken, negatif çıkan regresyonlar bölümündeki sonuçlarla beraber Tablo 10'daki İstatistiksel Olarak Anlamlı Regresyonlar Listesi'nden yüzde 95 seviyesinde 9; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 2 regresyon Nihai Liste dışında bırakılmıştır. Bunlar 1, 28, 61, 64, 72, 82, 87, 95 ve 97 sayılı regresyonlardır. Bunlardan 61 ve 87 sayılı regresyonlar istatistiksel olarak yüzde 99 inanılırlık seviyesinde de anlamlı çıkmışlardır. Böylece aşağıda Tablo 15'de Revize Edilmiş Nihai Anlamlı Regresyonlar Listesi oluşturulmuştur. Burada yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 88, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 30 regresyon bulunmaktadır.

Tablo 15. Revize Edilmiş Nihai Anlamlı Regresyonlar Listesi

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	2. Değişken t-Oranı	3. Değişken t-Oranı	Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	Yüzde 99
2	Seçim Süreci (%)			41.69	1.86				4.93				1
3	Seçimlere Katılım (%)			14.71	0.59				2.39				0
4	Çoğulcu Siyaset (%)			44.70	1.75				5.24				1
5	Devletin İşlerliği (%)			55.22	1.93				6.48				1
6	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)			46.95	1.58				5.49				1
7	Organizasyon ve Örgütlenme (%)			52.10	1.88				6.08				1
8	Hukukun Üstünlüğü (%)			58.47	1.98				6.92				1
9	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)			67.41	1.77				8.39				1
10	Sendikalaşma (%)			40.50	1.34				4.04				1
11	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		83.21	1.30	0.32			5.06	6.58			1
12	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		76.88	1.19	0.01			5.02	3.68			1
13	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014		75.14	1.23	0.29			4	5.1			1

14	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		73.75	1.11	0.01			3.63	4.38			1
15	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)		72.52	1.97	2.32			9.25	2.48			0
16	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014		72.37	1.14	0.18			4.56	3.93			1
17	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)		72.30	1.75	0.0004			8.85	2.41			0
18	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Beklenen Yaşam Süresi		72.18	1.33	1.14			4.97	2.38			0
19	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		69.67	1.08	0.01			3.28	3.97			1
20	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014		67.84	1.47	0.22			4.25	3.35			1
21	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)		65.72	2.28	3.33			7.94	2.64			0
22	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)		64.72	2.27	3.82			7.78	2.98			1
23	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)		63.49	1.96	0.0005			7.17	2.13			0
24	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		62.80	1.07	0.22			3.25	3.57			1
25	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014		62.63	1.29	0.25			3.31	3.49			1
26	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)		58.40	2.16	3.11			6.79	2.24			0
27	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		58.22	1.32	0.01			3.42	2.2			0
29	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)		55.07	1.86	3.13			6.36	2.44			0
30	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Fakirlik (%)		54.90	2.17	0.76			5.82	2.49			0
31	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)		54.78	2.10	3.95			6.32	2.71			0
32	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		53.43	1.07	0.01			2.97	2.14			0
33	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)		53.41	1.93	0.81			5.66	2.91			1
34	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014		52.79	1.41	0.24			2.87	2.68			0
35	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)		51.51	2.24	4.29			5.91	2.58			0
36	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		51.12	1.18	0.01			2.8	2.08			0
37	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013		50.02	1.07	-93.30			3.18	-2.09			0
38	Seçim Süreci (%)	Fakirlik (%)		47.91	2.31	1.01			5.07	2.73			0
39	Çoğulcu Siyaset (%)	Fakirlik (%)		47.73	2.05	0.83			5.06	2.51			0
40	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		28.33	0.16	-0.0009			3.53	-2.15			0
41	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)		26.15	2.01	-1.65			2.96	-2.23			0
42	Seçim Barajı (%)	Yaşam Kalitesi -2014		24.41	0.14	-0.02			2.4	-2.2			0
43	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		87.08	3.86	0.33		-0.05	3.78	7.58		-2.57	0
44	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		83.24	3.39	0.01		-0.04	5.12	4.85		-3.49	1
45	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014		81.47	4.09	0.2		-0.05	4.43	5.03		-3.29	1
46	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014		80.71	4.25	0.31		-0.05	3.46	5.91		-2.52	0
47	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)		75.75	3.56	2.25		-0.03	4.47	2.52		-2.07	0
48	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014		75.48	4.96	0.23		-0.06	3.63	4.02		-2.62	0
49	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014		71.01	5.1	0.27		-0.07	3.29	4.13		-2.52	0
50	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		69.05	3.86	0.23		-0.05	2.84	4.04		-2.11	0

51	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014		61.02	5.63	0.27		-0.08	2.8	3.11		-2.16	0
52	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	80.41	2.29	-1.57	0.34		4.43	-2.44	6.12		0
53	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	79.92	2.11	-1.44	0.23		5.25	-2.88	5.23		1
54	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	77.06	1.32	0.02	-0.41		4.31	5.07	-2.15		0
55	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.68	0.95	0.02	0.63		2.63	4.96	2.62		0
56	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.29	2.63	-1.71	0.27		4.49	-2.35	4.25		0
57	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	70.59	1.28	0.02	0.95		3.31	3.80	3.72		1
58	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	70.40	1.73	0.02	-0.79		4.96	4.06	-3.63		1
59	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.76	2.47	-1.74	0.31		3.66	-2.08	4.22		0
60	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	67.82	1.17	0.01	0.97		3.20	3.48	4.05		1
62	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	65.71	1.09	0.02	1.04		2.58	3.76	3.72		0
63	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	63.71	1.64	0.01	-1.80		4.17	3.16	-2.20		0
65	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.63	2.21	2.88	0.80		6.58	2.40	3.10		0
66	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	61.50	1.55	0.02	-0.73		3.89	3.48	-2.94		1
67	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.44	2.45	2.85	0.75		6.54	2.14	2.61		0
68	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	61.06	1.36	0.01	-0.56		3.83	3.26	-2.50		0
69	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	60.02	1.42	0.02	1.20		2.77	2.86	3.57		1
70	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.50	2.41	3.70	0.82		6.14	2.65	2.72		0
71	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.30	2.70	4.08	1.00		6.12	2.59	2.96		0
73	Sendikalaşma (%)	Doğr. Yab. Yat (Milyon$)	Hastane Yatak 1000kişi	56.71	1.49	-0.00	-2.48		4.47	-2.23	-2.20		0
74	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Orta Öğretim	54.74	1.74	0.01	-0.75		3.65	2.74	-2.52		0
75	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	44.87	2.01	-2.15	-0.69		3.09	-2.95	-3.21		1
76	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	43.78	1.52	-1.90	0.53		2.46	-2.87	3.12		0
77	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Yüksek Öğretim	37.53	0.12	-0.00	0.04		2.66	-2.94	2.14		0
78	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	36.17	1.63	-1.67	0.51		2.47	-2.39	2.21		0
79	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	85.49	4.52	0.68	0.34	-0.06	4.13	2.63	7.09	-3.05	0
80	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	3.27	0.01	0.35	-0.05	4.65	5.94	2.27	-3.5	0
81	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	84.03	5.01	2.34	0.25	-0.06	4.18	2.09	4.44	-3.01	0
83	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	3.13	0.02	0.75	-0.04	2.94	5.62	3.24	-2.16	0
84	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.02	1.14	-0.06	4.06	4.54	5.25	-3.05	1
85	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.51	0.02	1.08	-0.04	3.07	4.37	4.33	-2.06	0
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.23	4.12	0.61	0.26	-0.05	3.23	2.06	4.69	-2.42	0
88	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.74	0.02	1.19	-0.05	3.05	4.45	4.45	-2.28	0
89	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.96	0.02	-2.69	-0.06	4.13	4.35	-3.36	-2.89	1
90	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.94	6.05	1	0.31	-0.08	3.27	2.31	3.86	-2.55	0

91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	67.79	3.2	0.01	0.39	-0.04	3.13	3.74	2.19	-2.19	0
92	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	4.55	0.02	1.38	-0.06	3.05	3.47	4.25	-2.21	0
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	4.31	0.01	-0.74	-0.06	3.83	3.37	-2.71	-2.77	0
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	4.49	0.02	-2.03	-0.06	3.85	3.79	-2.61	-2.88	0
96	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	4.95	0.02	-2.62	-0.07	3.68	3.89	-2.91	-2.7	0

2. Hem İstatistiksel Hem Mantıksal Olarak Anlamlı Regresyonların Değerlendirilmesi

Yapılan regresyon hesaplamaları sonucu yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 88, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 30 regresyonun hem istatistiksel hem de mantıksal olarak anlamlı çıktığı yukarıda ifade edilmişti.

Bunlar faktörler itibariyle aşağıdaki şekilde değerlendirilmektedir.

a. Demokrasi Faktörleri Açısından Değerlendirme

Demokrasi faktörleri açısından anlamlı çıkan regresyonların dağılımı aşağıda Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Anlamlı Çıkan Regresyonların Demokrasi Faktörleri Açısından Dağılımı

Demokrasi Faktörleri	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde	R Kare Ortalamaları
Seçim Barajı (%)	3	0	30.09
Seçim Süreci (%)	10	2	56.33
Seçimlere Katılım (%)	5	1	33.14
Çoğulcu Siyaset (%)	12	3	60.18
Devletin İşlerliği (%)	10	4	74.86
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	14	5	62.94
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	13	5	65.65
Hukukun Üstünlüğü (%)	7	3	72.68
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	11	6	76.3
Sendikalaşma (%)	3	1	49.08
Toplam	88	30	62.73

Tablo 16'da istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 88; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 30 adet anlamlı ve mantıklı regresyonun Demokrasi Faktörlerinden hangilerini kaç kez tanımladığı görülmektedir. Buna göre, 2 ve 3. sütunlarda, Vergi Yükü ile beraber Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerden en çok etkilenen, dolayısıyla bir ülkedeki demokrasi seviyesini en anlamlı bir şekilde temsil edebilecek Demokrasi Faktörleri; Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme, Çoğulcu Siyaset, Kişi Hak ve Hürriyetleri, Seçim Süreci ve Devletin İşlerliği olmuştur. Bunlar topluca yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı regresyonların yüzde 80'ini; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise yüzde 83'ünü oluşturmuşlardır.

Öte yandan yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Vergi Yükü ile beraber Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerden anlamlı bir şekilde etkilenmeyen bir Demokrasi Faktörü bulunmamaktadır. Yüzde 99 seviyesinde ise Seçim Barajı için anlamlı bir regresyon ortaya çıkmamıştır.

Yine Tablo 16'da 2. sütunda yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı regresyonlar içinde en çok yer alan Demokrasi Faktörü 14 kez ile Düşünce ve İfade Özgürlüğü olurken; 3. sütunda yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise birinci sırayı 6 kez ile Kişi Hak ve Hürriyetleri Demokrasi Faktörü almıştır.

Bir bütün olarak bakıldığında Tablo 16'nın 4. sütununda, demokrasi seviyesini en güçlü temsil eden Demokrasi Faktörünün yüzde 76.3'lük R Kare ortalamasıyla Kişi Hak ve Hürriyetleri olduğu ortaya çıkmıştır. Bunu sırasıyla yüzde 70 seviyesinin üzerinde Devletin İşlerliği (yüzde 75) ve Hukukun Üstünlüğü (yüzde 73) izlemektedir. Daha sonra yüzde 60 bandında Organizasyon ve Örgütlenme (yüzde 66), Düşünce ve İfade Özgürlüğü (yüzde 63) ve Çoğulcu Siyaset (yüzde 60) gelmektedir. Sendikalaşma yüzde 49'da kalmıştır. Seçim Süreci (yüzde 33) ile Seçim Barajı (yüzde 30) ise en zayıf ve güçsüz Demokrasi Faktörleri olmuşlardır.

Yine Tablo 15'de ayrıntılı bir analiz yapıldığında, en güçlü Demokrasi Faktörü olan Kişi Hak ve Hürriyetlerini en çok 3'er defa ile Aylık Ortalama Gelir düzeyi ve Yaşam Kalitesi, 2 defayla da Ekonomik Büyüme'nin etkilediği ortaya çıkmıştır.

İkinci güçlü Demokrasi faktörü çıkan Devletin İşlerliği'ni Yaşam Kalitesi 4, Aylık Ortalama Gelir ise 3 defa; 3. sıradaki Hukukun Üstünlüğünü ise 2'şer defa ile Aylık Ortalama Gelir ve Yaşam Kalitesi etkilemişlerdir.

Diğer önemli Demokrasi Faktörlerinden Organizasyon ve Örgütlenme'yi Aylık Ortalama Gelir 6, Fakirlik 4, Yaşam Kalitesi 3 defa; Düşünce ve İfade Özgürlüğü'nü Aylık Ortalama Gelir 7, Fakirlik 4 defa; Çoğulcu Siyaseti de yine Aylık Ortalama Gelir 5, Fakirlik 4, Yaşam Kalitesi 3 defa anlamlı olarak açıklamıştır. Seçim Süreci faktörünü ise Fakirlik 4, Aylık Ortalama Gelir 3 defa etkilemiştir.

b. Ekonomik Faktörler Açısından Değerlendirme

Ekonomik Faktörler açısından anlamlı çıkan regresyonların dağılımı aşağıda Tablo 16a'da verilmiştir.

Tablo 16a. Anlamlı Çıkan Regresyonların Ekonomik Faktörler Açısından Dağılımı

Sıra	Ekonomik Faktörler	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde	R Kare Ortalamaları
1	Vergi Yükü	88	30	62.73
2	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	31	11	66.04
3	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	2	0	67.90
4	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	1	0	50.02
5	İşsizlik (%)	3	0	76.22
6	Ekonomik Büyüme (%)	13	1	63.26
7	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	1	0	56.71
8	Harcama/GSYİH (%)	8	2	56.79
9	Enflasyon (%)	0	0	0.00
	Toplam	147	44	62.73
	Vergi Yükü Hariç Toplam (R Kare Ortalaması)	59	14	54.62

Tablo 16a'da Ekonomik Faktörlerin anlamlı regresyonlar içinde yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 59 kez; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 14 kez yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmada verileri kullanılan Ekonomik Faktörlerden sadece Enflasyon faktörü, herhangi bir Demokrasi Faktörünü etkileyen regresyonlarda yer almamıştır. Buna göre enflasyon oranının demokrasi seviyesini belirlemede bir etkisi bulunmamaktadır.

Yine yapılan çalışmaya göre, bütün regresyonlarda yer alan Vergi Yükü hesaplama dışı tutulduğunda Tablo 16a'da Demokrasi Faktörlerini en iyi açıklayan Ekonomik faktörün açık farkla Aylık Ortalama Gelir olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu faktör yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 31; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 11 kez Demokrasi Faktörlerini anlamlı olarak açıklayan regresyonlar içinde yer almıştır. Buna göre Demokrasi Faktörlerini etkileyen Ekonomik faktörler içinde Aylık Ortalama Gelir, yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki Ekonomik Faktörlerin yarıdan fazlasını; yüzde 99 seviyesinde ise neredeyse yüzde 80'ini oluşturmuştur.

Tablo 16a'da 2 ve 3. sütunlara bakıldığında, Ekonomik Faktörler içinde Aylık Ortalama Gelir faktörünü, yüzde 95 seviyesinde 13; yüzde 99 seviyesinde ise 1 anlamlı regresyon içinde yer alan Ekonomik Büyüme ile yüzde 95 seviyesinde 8; yüzde 99 seviyesinde 2 anlamlı regresyonda yer alan Harcama/GSYİH faktörlerinin izlediği görülmektedir.

Burada dikkat çekilmesi gereken bir nokta, Harcama/GSYİH faktörünün, anlamlı çıktığı 8 regresyonun tamamında da, etki ettiği Demokrasi Faktörleri ile ters yönde bir ilişkisi olduğu, bir başka deyişle bir ülkenin ekonomisinin büyüklüğüne oranla kamu harcamaları arttığında, o ülkedeki demokrasi seviyesinin düştüğünün ortaya çıkmasıdır. Bu durum yukarıda da açıklandığı gibi, yüksek kamu harcamalarının halktan ziyade siyasi iktidar ve onun çevresindeki rant ve çıkar gruplarına dağıtılması suretiyle yolsuzluğun yüksek çıkmasına bağlanabilir.

Bu faktörlerin topluca Demokrasi Faktörlerini ne kadar güçlü etkilediklerine yönelik R Kare hesaplamalarında ise, İşsizlik faktörünün yer aldığı 3 regresyonun ortalaması en yüksek ortalama olarak ortaya çıkmaktadır.

Bir bütün olarak, Aylık Ortalama Gelir faktörü, Demokrasi Faktörlerinden Düşünce ve İfade Özgürlüğü'nü 7; Organizasyon ve Örgütlenme'yi 6; Çoğulcu Siyaseti 5; Kişi Hak ve Hürriyetleri, Devletin İşlerliği ve Seçim Süreci'ni 3'er; Hukukun Üstünlüğü ve Seçim Barajını ise 2'şer defa anlamlı olarak etkileyen regresyonlar içinde yer almıştır. Aylık Ortalama Gelir faktörünün etkilemediği iki Demokrasi Faktörü ise Seçimlere Katılım ile Sendikalaşma oluşmuştur. Aylık Ortalama Gelir faktörü kendi başına toplamda 10 Demokrasi faktöründen 8'ini etkilemiştir.

c. Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Değerlendirme

Sosyal/Beşeri Faktörler açısından anlamlı çıkan regresyonların dağılımı aşağıda Tablo 16b'de verilmiştir.

Tablo 16b. Anlamlı Çıkan Regresyonların Sosyal/Beşeri Faktörler Açısından Dağılımı

Sıra	Sosyal/Beşeri Faktörler	Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde	Yüzde 99 İnanılırlık Seviyesinde	R Kare Ortalamaları
1	Okur Yazarlık (%)	2	0	51.11
2	Beklenen Yaşam Süresi	5	1	67.44
3	İlk Öğretim	0	0	0.00
4	Orta Öğretim	6	2	61.42
5	Yüksek Öğretim	1	0	37.53
6	Fakirlik (%)	20	6	64.01
7	Suç Oranı (%) -2014	1	0	67.79
8	Yaşam Kalitesi -2014	23	8	71.44
9	Hastane Yatak (1000kişi)	1	0	56.71
	Toplam	59	17	53.05

Tablo 16b'de Sosyal/Beşeri Faktörlerin anlamlı regresyonlar içinde yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 59 kez; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 17 kez yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmada verileri kullanılan Sosyal/Beşeri Faktörlerin tamamı en az bir kez demokrasi seviyesini anlamlı bir regresyon içinde tanımlamada yer almıştır. Dolayısıyla bu çalışmada kullanılan tüm Sosyal/Beşeri Faktörler en az bir Demokrasi Faktörünü etkilemiş ve dolayısıyla demokrasi seviyesini belirlemede etkili olmuştur.

Tablo 16b'de görüldüğü üzere, demokrasi seviyesini en fazla etki eden faktörler açık arayla Yaşam Kalitesi ve Fakirlik faktörleridir. Buna göre yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Yaşam Kalitesi 23; Fakirlik de 20 kez anlamlı bir regresyonda ilgili Demokrasi Faktörünü etkilemiştir. Aynı şekilde yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise Yaşam Kalitesi 8; Fakirlik 6 kez ilgili Demokrasi Faktörleri üzerinde etkili olmuştur. Regresyonların gücünü belirleyen R Kare hesaplamaları itibariyle bakıldığında da en güçlü Sosyal/Beşeri Faktörü yüzde 71,44'lük ortalamasıyla yine Yaşam Kalitesi olmuştur.

Yaşam Kalitesi anlamlı olduğu tüm regresyonlarda ilgili Demokrasi Faktörünü Montesquieu Paradoksunda beklendiği üzere doğrudan etkilemiştir. Yaşam Kalitesi, Demokrasi Faktörlerinden en çok Devletin İşlerliğini 5 kez tanımlamıştır. Bu Demokrasi Faktörünü 3'er kez ile Kişi Hak ve Hürriyetleri, Çoğulcu Siyaset, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme ile Seçim Süreci izlemiştir. Yaşam Kalitesi faktörü Hukukun Üstünlüğü faktörünü 2; Seçim Barajı faktörünü de 1 kez etkilemiştir. Etkilemediği iki Demokrasi Faktörü ise Seçimlere Katılım ve Sendikalaşmadır.

Öte yandan, Fakirlik faktörünün sadece bir kez hariç olmak üzere, anlamlı regresyonların tamamında katsayısı pozitif çıkmış, dolayısıyla bir ülkede fakirlik arttıkça demokrasi seviyesinin artacağı gibi Montesquieu Paradoksuna ters düştüğü izlenimi veren bir durum ortaya çıkmıştır. Ancak, yukarıda istatistiksel olarak anlamlı çıkmış regresyonlar arasında mantıksal olarak sorunlu olanların irdelendiği bölümde anlatıldığı üzere, bu durum, Fakirlik faktörünün etki ettiği Demokrasi Faktörleri açısından bakıldığında, ilgili regresyonların tamamen anlamsız olarak görülüp Revize Edilmiş Nihai Liste dışında bırakılamayacağı ifade edilerek, göz ardı edilmiştir.

Ayrıntılı olarak bakıldığında Fakirlik faktörü, Demokrasi Faktörlerinden en çok 4'er kez Çoğulcu Siyaset, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme ve Seçim Sürecini etkilemiştir. Bunları 2 kez ile Devletin İşlerliği, birer kez ile de Seçimlere Katılım ve Kişi Hak ve Hürriyetleri izlemiştir. Fakirlik faktörünün etkisi olmadığı Demokrasi faktörleri ise Seçim Barajı, Hukukun Üstünlüğü ve Sendikalaşma olmuştur.

d. Temsil Kabiliyeti Açısından Özet Değerlendirme

Bir bütün olarak özetlendiğinde, bir ülkedeki Demokrasi seviyesini en iyi temsil eden Demokrasi Faktörü Kişi Hak ve Hürriyetleri olmuştur. Bu faktörü Düşünce ve İfade Özgürlüğü izlemiştir. Yine bir ülkedeki demokrasi seviyesini en iyi etkileyen Ekonomik Faktör, Vergi Yükü'nden sonra, Aylık Ortalama Gelir; en iyi Sosyal/Beşeri Faktör ise Yaşam Kalitesi olmuştur.

Anlamlı 88 regresyon içinde Vergi Yükünün Karesi değişkeninin de anlamlı çıktığı, bir başka deyişle sadece Vergi Yükünün demokrasi seviyesini arttırdığının değil;

bu artışın belli bir Eşik'ten sonra düştüğünün kanıtlandığı toplam 28 regresyon çıkmıştır. Bunlar Tablo 12'de gösterilmiştir.

İlginç bir şekilde, yukarıda özetteki sonuçlar, regresyon bazında bakıldığında bu 28 regresyonun içinde en güçlü, anlamlı ve dolayısıyla en iyi ilk 3 regresyonda kendisini göstermiştir. Bunlar aşağıda Tablo 17'de yer almaktadır.

Tablo 17. Montesquieu Paradoksunu En İyi Temsil Eden 3 Regresyon

97 Anlamlı Regresyon İçinde Sırası	44	45	84
Demokrasi Değişkeni	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)
1. Değişken	Vergi Yükü	Vergi Yükü	Vergi Yükü
2. Değişken	Aylık Ortalama Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	Aylık Ortalama Gelir ($)
3. Değişken	---	---	Fakirlik (%)
R Kare	83.24	81.47	76.28
Sabit Katsayı	0.7061	-14.0981	-35.1256
Vergi Yükü Katsayısı	3.386	4.0882	4.0383
2. Değişken Katsayısı	0.0102	0.1968	0.0153
3. Değişken Katsayısı	---	---	1.1369
Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	-0.0441	-0.0525	-0.0555
Vergi Yükü t-Oranı	5.12	4.43	4.06
2. Değişken t-Oranı	4.85	5.03	4.54
3. Değişken t-Oranı	---	---	5.25
Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	-3.49	-3.29	-3.05

Tablo 17'de 2. sütunda yüzde 99 inanılırlık seviyesinde, bir ülkedeki demokrasi seviyesini temsil eden en güçlü ve en iyi regresyon yer almaktadır. Bu sütunun ilk sırası bu regresyonun Yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkan 97 regresyon içindeki 44 sıra numaralı regresyon olduğunu ifade etmektedir. Bu sütunda 44 numaralı regresyonun verileri bulunmaktadır. 3. sütunda en iyi 2. regresyon olan 45 numaralı regresyonun verileri, 4. sütunda ise en iyi 3. regresyon olan 84 numaralı regresyonun verileri yer almaktadır.

Tablo 17'nin 2. sırası ilgili regresyondaki "Açıklanan Değişken" olan ilgili Demokrasi Faktörünü göstermektedir. Tablo 17'de 3. sırada ilgili regresyonun "açıklayıcı değişkenlerinden" 1. değişkeni gösterilmektedir ki, bu ampirik çalışmadaki

diğer tüm regresyonlarda olduğu gibi 1. değişken Vergi Yüküdür.[367] Tablo 17'de ilgili regresyonun İkinci Değişkeni 4. sırada, 3. Değişkeni 5. sırada, R Karesi 6. sırada ve Sabit Katsayısı 7. Sırada gösterilmektedir.[368] Tablo 17'nin 8-11. sıralarında regresyonun sırasıyla Vergi Yükü; 2. değişkeni; 3. değişkeni ve Vergi Yükünün Karesi değişkenlerinin katsayıları; 12-15. sıralarında ise aynı değişkenlerin t-Oranları yer almaktadır.

Tablo 17'ye göre bu ampirik çalışmanın en iyi ilk iki regresyonunda (44 ve 45 numaralı regresyonlar) açıklanan değişken yani Demokrasi Faktörü Kişi Hak ve Hürriyetleridir. Bu regresyonların "açıklayıcı değişkenleri" ise (Vergi Yükü ile Vergi Yükü Eşiği'ni belirleyen Vergi Yükünün Karesi değişkenleri dışında) sırasıyla Aylık Ortalama Gelir ve Yaşam Kalitesi'dir.

Yukarıda da ifade edildiği ve hatırlanacağı gibi, bu ampirik çalışmada Kişi Hak ve Hürriyetleri, bir ülkedeki demokrasi seviyesini en iyi temsil eden Demokrasi Faktörü olarak belirlenmiş, o ülkedeki demokrasi seviyesini en iyi açıklayan Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerin ise sırasıyla Aylık Ortalama Gelir ve Yaşam Kalitesi faktörleri olduğu ortaya çıkmıştır. Tüm bu nihai sonuçlar, bir başka deyişle kendi faktör alanlarının en iyileri, bu ampirik çalışmanın da en iyi iki regresyonunda kendilerini göstermişlerdir.

Öte yandan bu ampirik çalışmanın en iyi üçüncü regresyonunda ise demokrasi seviyesini en iyi temsil eden Demokrasi Faktörü, Düşünce ve İfade Özgürlüğü olarak ortaya çıkarken; bu regresyonun Ekonomik Faktörü yine Aylık Ortalama Gelir; Sosyal/Beşeri Faktörü ise Fakirlik olmuştur. Bu sonuçlar da, yukarıda yine açıklandığı üzere, demokrasi seviyesini ikinci en iyi temsil eden Düşünce ve İfade Özgürlüğü ile açık ara en iyi Ekonomik faktör olan Aylık Ortalama Geliri ve en iyi ikinci Sosyal/Beşeri Faktör olan Fakirlik faktörünü aynı regresyon içinde bir araya getirmiştir.

En iyi regresyonlar Vergi Yükü ile beraber Vergi Yükü Eşiği'ni belirleyen regresyonlar arasından öncelikle yüzde 99 inanılırlık seviyesinde olanların R Karelerine

[367] Dikkat edilirse bu çalışmadaki hiç bir regresyon tablosunda 1. değişken sırası veya sütunu yoktur. Bunun nedeni bu çalışmadaki tüm regresyonlarda 1. değişken Vergi Yükü olduğu için bunu göstermeye gerek olmaması ve yer tasarrufu yapılmak istenmesindendir.

[368] Yine bu ampirik çalışmanın regresyonlarla ilgili tablolarının hiçbirinde Sabit Katsayılar ile ilgili bilgiler yer almamıştır. Bunun da nedeni yine yer tasarrufu sağlanmak istenmesidir. Zira Sabit Katsayıların kanıtlama, test etme amacıyla kullanılan regresyonlarda bir işlevi olmaması, sadece tahmin yapılacağı zaman kullanılacak olmasındandır.

göre sıralanmasıyla belirlenmişti. Bu yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olan 3 regresyonun R Kareleri sırasıyla 6. sırada gösterildiği gibi yüzde 83,24, yüzde 81,47 ve yüzde 76,48'dir. Bu üç regresyon beraberce tüm Montesquieu Paradoksunu özet olarak en anlamlı ve güçlü bir şekilde açıklayan ve böylece ülkelere ilişkin yapılacak tahminlerde kullanılabilecek regresyonlardır.

e. Türkiye Örneği

Yukarıda 44, 45 ve 84 numaralı regresyonların beraberce Montesquieu Paradoksunu en açıklayıcı şekilde temsil edebilecek regresyonlar olduğu ve böylece bu ampirik çalışmadaki ülkelere ilişkin yapılacak tahminlerde kullanılabileceklerini ortaya koyuldu. O halde bu üç regresyon beraberce Türkiye'nin mevcut Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörleriyle demokrasi seviyesini temsil etmekte kullanılabilecektir. Türkiye'nin bu üç regresyondaki değişkenler itibariyle verileri Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Türkiye'nin En İyi Üç Regresyondaki Değişkenlerle İlgili Güncel Verileri

Faktörler	Faktörlerin Değerleri
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	56.25
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	50
Vergi Yükü	29.3
Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	756.06
Yaşam Kalitesi -2014	68.81
Fakirlik (%)	16.9
Vergi Yükünün Karesi	858.49

Öncelikle üç regresyon için de ayrı ayrı aşağıdaki formül kullanılacaktır.

$$Y = a + b*X1 + c*X2 + d*X3 + e*X4$$

Burada;

Y = Demokrasi Faktörü tahmini

a = Sabit Katsayı

b = Vergi Yükü katsayısı

X1 = O ülkenin Vergi Yükü değeri

c = 2. Değişken (Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri faktör) Katsayısı

X2 = Ekonomik ya da Sosyal/Beşeri Faktör

d = Varsa Sosyal/Beşeri Değişken katsayısı

X3 = Varsa Sosyal/Beşeri Değişken faktörü

e = Vergi Yükünün Karesi Değişkeni katsayısı

X4 = O ülkenin Vergi Yükünün Karesi değeridir.

Tablo 18'deki Türkiye'nin en iyi üç regresyondaki değişkenlerle ilgili güncel verileri her bir regresyona ayrı ayrı yerleştirildiğinde şu sonuçlar çıkmaktadır.

44 Numaralı Regresyon için; Türkiye'nin Tahmin Edilen Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı, Tablo 17'deki 44 numaralı regresyonun verileri ile Tablo 18'deki Türkiye'nin verileri kullanılarak aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

Türkiye'nin Tahmin Edilen Kişi Hak ve Hürriyetleri Puanı = Sabit Katsayı (Tablo 17) + Vergi Yükü Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Vergi Yükü (Tablo 18) + Aylık Ortalama Gelir Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Aylık Ortalama Geliri (Tablo 18) + Vergi Yükünün Karesinin Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Vergi Yükünün Karesi (Tablo 18)

Buna göre; Y = 0.7061 + (3,386*29,3) + (0,0102*756,06) + (-0,0441*858,49) hesabının sonucu olarak 69,77 çıkmaktadır. Buna göre 44. regresyon kullanılarak Türkiye'nin bu Vergi Yükü ve Aylık Ortalama Gelir değerleri ile Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı 69,77 olarak tahmin, bir başka deyişle projekte edilmektedir.

Yine aynı hesaplama ikinci en iyi ve güçlü regresyon olan 45 numaralı regresyon için yapıldığında, Türkiye'nin yine Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı, Tablo 17'deki 45 numaralı regresyonun verileri ile Tablo 18'deki Türkiye'nin verileri kullanılarak şöyle hesaplanacaktır:

Türkiye'nin Tahmin Edilen Kişi Hak ve Hürriyetleri = Sabit Katsayı (Tablo 17) + Vergi Yükü Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Vergi Yükü (Tablo 18) + Yaşam Kalitesi Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Yaşam Kalitesi (Tablo 18) + Vergi

Yükünün Karesinin Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Vergi Yükünün Karesi (Tablo 18)

Buna göre; Y = -14,0981 + (4,0882*29,3) + (0,1968*68,81) + (-0,0525*858,49) hesabının sonucu olarak 74,16 çıkmaktadır. Buna göre 45. regresyon kullanılarak Türkiye'nin bu Vergi Yükü ve Yaşam Kalitesi değerleri ile Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı 74,16 olarak tahmin, bir başka deyişle projekte edilmektedir.

Bu durumda Türkiye'nin, bu ampirik çalışmanın en iyi iki regresyonu kullanılarak, Türkiye'deki Demokrasi seviyesini en iyi şekilde temsil eden Kişi Hak ve Hürriyetleri faktörü için hesaplanan puanı sırasıyla 69,77 ve 74,16 çıkmış, ortalaması 71,96 olmuştur. Bu rakamlar Tablo 18'de gösterilen Türkiye'nin gerçek – Freedom House tarafından belirlenmiş Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı olan 56,25 değerinin çok üstündedir. Bu tahmin hesaplamasından yola çıkılarak Türkiye'nin Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı tahmininin neden gerçek belirlenen değerden bu kadar yüksek olduğu, hangi etkenlerin Türkiye'nin Kişi Hak ve Hürriyetleri Demokrasi Faktörü seviyesini düşürdüğü tartışılmalıdır.

Aynı şekilde bu sefer en iyi ve en güçlü 3. regresyon olan 84 numaralı regresyon için aynı hesaplama yapıldığında, bu sefer Türkiye'nin Düşünce ve İfade Özgürlüğü faktörü puanı, Tablo 17'deki 84 numaralı regresyonun verileri ile Tablo 18'deki Türkiye'nin verileri kullanılarak şöyle hesaplanacaktır:

Türkiye'nin Tahmin Edilen Düşünce ve İfade Özgürlüğü Puanı = Sabit Katsayı (Tablo 17) + Vergi Yükü Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Vergi Yükü (Tablo 18) + Aylık Ortalama Gelir Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Aylık Ortalama Geliri (Tablo 18) + Fakirlik Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Fakirlik Oranı (Tablo 18) + Vergi Yükünün Karesinin Katsayısı (Tablo 17) çarpı Türkiye'nin Vergi Yükünün Karesi (Tablo 18)

Buna göre; Y = -35,1256 + (4,0383*29,3) + (0,0153*756,06) + (1,1369*16,9) + (-0,0555*858,49) hesabının sonucu olarak 66,33 çıkmaktadır. Buna göre 84. regresyon kullanılarak Türkiye'nin bu Vergi Yükü, Aylık Ortalama Gelir ve Fakirlik değerleri ile Düşünce ve İfade Özgürlüğü puanı 66,33 olarak tahmin, bir başka deyişle projekte edilmektedir.

Bu durumda da Türkiye'deki demokrasi seviyesini temsil etmede ikinci sırada rol oynayan Türkiye'nin Düşünce ve İfade Özgürlüğü tahmini puanı, Türkiye'nin Freedom House tarafından belirlenen ve Tablo 18'de verilen gerçek Düşünce ve İfade Özgürlüğü Puanı olan 50'den oldukça yüksek çıkmaktadır.

Bu sonuçlar bu puanlama ve hesaplamaların, bir başka ampirik çalışmanın konusu veya bu ampirik çalışmanın bir başka boyutu ve uzantısı olarak daha ayrıntılı şekilde incelenmesini gerektirmektedir.

f. Genişletilmiş Türkiye Projeksiyonları

Yukarıda ampirik çalışmanın en iyi üç regresyon denklemi tespit edilmiş ve bu üç regresyon denklemine Türkiye rakamları yerleştirilerek Türkiye'nin Demokrasi değerlerinin ne olmaları gerektiği bulunmuş ve bu sonuçlar irdelenmişti. Bu üç en iyi regresyon, Vergi Yükü değişkeni ile Demokrasi Faktörleri arasında pozitif bir ilişkinin bulunduğu, ayrıca Vergi Yükü artışının belli bir Vergi Yükü Eşiği'nden sonra düşmeye başladığını gösteren Vergi Yükü Karesi değişkeninin katsayısının negatif olduğu, diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri değişkenleriyle beraber de tüm değişkenlerinin yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıktığı regresyonlardı.

Bu üç regresyon gerçekten de bu ampirik çalışmada demokrasi seviyesi ile Vergi Yükü, Vergi Yükü Karesi ve diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri değişkenler arasındaki ilişkiyi en iyi temsil eden, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı üç regresyon denklemi konumundadır. Buna karşın bu üç regresyonda bir ülkedeki demokrasi seviyesini belirleyen 10 Demokrasi Faktöründen sadece iki tanesi; Kişi Hak ve Hürriyetleri ile Düşünce ve İfade Özgürlüğü Demokrasi faktörleri bulunmuştur.

Oysa bu ampirik çalışmanın tamamında kullanıldığı gibi inanılırlık seviyesi yüzde 99 değil de yüzde 95 olarak alındığında, yine Vergi Yükü değişkeni ile Demokrasi Faktörleri arasında pozitif bir ilişki bulunmuş; ayrıca Vergi Yükü artışının belli bir Vergi Yükü Eşiği'nden sonra düşmeye başladığını gösteren Vergi Yükü Karesi değişkeninin katsayısı negatif çıkmış, diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri değişkenleriyle beraber de tüm değişkenlerinin anlamlı çıktığı 24 regresyon denklemine ulaşılmıştır. Bu durumda da projeksiyonu yapılabilecek Demokrasi Faktörlerinin sayısı 2'den 7'ye, bu Demokrasi Faktörlerine etki eden Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri

Faktör sayısı da 3'den 6'ya çıkmaktadır. Söz konusu 24 regresyon denklemi Tablo 19'da gösterilmektedir.

Tablo 19. Yüzde 95 İnanılırlık Seviyesinde Vergi Yükü Değişkeni Pozitif, Vergi Yükü Karesi Değişkeni Katsayısı Negatif Olan Anlamlı Regresyonlar

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	2. Değişken t-Oranı	3. Değişken t-Oranı	Vergi Yükünün Karesi t-Oranı	Yüzde 99
44	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)		83.24	3.39	0.01		-0.04	5.12	4.85		-3.49	1
45	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014		81.47	4.09	0.2		-0.05	4.43	5.03		-3.29	1
84	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.02	1.14	-0.06	4.06	4.54	5.25	-3.05	1
89	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.96	0.02	-2.69	-0.06	4.13	4.35	-3.36	-2.89	1
43	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		87.08	3.86	0.33		-0.05	3.78	7.58		-2.57	0
79	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	85.49	4.52	0.68	0.34	-0.06	4.13	2.63	7.09	-3.05	0
80	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	3.27	0.01	0.35	-0.05	4.65	5.94	2.27	-3.5	0
81	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	84.03	5.01	2.34	0.25	-0.06	4.18	2.09	4.44	-3.01	0
46	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014		80.71	4.25	0.31		-0.05	3.46	5.91		-2.52	0
83	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	3.13	0.02	0.75	-0.04	2.94	5.62	3.24	-2.16	0
47	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)		75.75	3.56	2.25		-0.03	4.47	2.52		-2.07	0
48	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014		75.48	4.96	0.23		-0.06	3.63	4.02		-2.62	0
85	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.51	0.02	1.08	-0.04	3.07	4.37	4.33	-2.06	0
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.23	4.12	0.61	0.26	-0.05	3.23	2.06	4.69	-2.42	0
88	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.74	0.02	1.19	-0.05	3.05	4.45	4.45	-2.28	0
49	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014		71.01	5.1	0.27		-0.07	3.29	4.13		-2.52	0
50	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		69.05	3.86	0.23		-0.05	2.84	4.04		-2.11	0
90	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.94	6.05	1	0.31	-0.08	3.27	2.31	3.86	-2.55	0
91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	67.79	3.2	0.01	0.39	-0.04	3.13	3.74	2.19	-2.19	0
92	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	4.55	0.02	1.38	-0.06	3.05	3.47	4.25	-2.21	0
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	66.04	4.31	0.01	-0.74	-0.06	3.83	3.37	-2.71	-2.77	0
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	4.49	0.02	-2.03	-0.06	3.85	3.79	-2.61	-2.88	0
96	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	4.95	0.02	-2.62	-0.07	3.68	3.89	-2.91	-2.7	0
51	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014		61.02	5.63	0.27		-0.08	2.8	3.11		-2.16	0

Tablo 19'da görüldüğü üzere bu regresyonlar içinde projeksiyonu yapılabilecek Demokrasi Faktörleri; 5 regresyon ile Düşünce ve İfade Özgürlüğü, 4'er regresyonla

Kişi Hak ve Hürriyetleri ve Devletin İşlerliği, 3'er regresyonla Çoğulcu Siyaset, Organizasyon ve Örgütlenme ve Seçim Süreci, bir regresyonla da Hukukun Üstünlüğü olmuştur. Böylelikle bu çalışmada kullanılan toplam 10 Demokrasi Faktöründen 7'sinin projeksiyonu yapılabilecektir. Projeksiyonu yapılamayanlar ise Seçim Barajı, Seçimlere Katılım ve Sendikalaşma'dır.

Öte yandan Tablo 19'daki regresyonlar içinde, söz konusu 7 Demokrasi Faktörünü etkileyen Ekonomik Faktörler Aylık Ortalama Gelir, Ekonomik Büyüme ve İşsizlik; Sosyal/Beşeri Faktörler ise Yaşam Kalitesi, Fakirlik ve Beklenen Yaşam Süresi olmuştur.

Tablo 19'da yer alan 24 regresyon denkleminin her birinde ilgili değişkenin yerine, aşağıda Tablo 20'de yer alan Türkiye değerleri yerleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 20. Türkiye Değerleri

Faktörler	Türkiye
Seçim Barajı (%)	10
Seçim Süreci (%)	83.3
Seçimlere Katılım (%)	85.23
Çoğulcu Siyaset (%)	62.5
Devletin İşlerliği (%)	50
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	50
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	41.6
Hukukun Üstünlüğü (%)	43.75
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	56.25
Sendikalaşma (%)	6.3
Vergi Yükü	29.3
Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	756.06
Kişi Başına Düşen Gelir ($)	9.437
Gelir Dağılımı (Gini) -2013	0.4
İşsizlik (%)	10.3
Ekonomik Büyüme (%)	3.8
Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi (Milyon$)	12146
Harcama/GSYİH (%)	38.5
Enflasyon (%)	8.9
Okur Yazarlık (%)	95
Beklenen Yaşam Süresi	75.8
İlk Öğretim	100.03
Orta Öğretim	86.11

Yüksek Öğretim	69.39
Fakirlik (%)	16.9
Suç Oranı (%) -2014	35.81
Yaşam Kalitesi -2014	68.81
Hastane Yatak (1000kişi)	2.6

Tablo 21. 24 Anlamlı Regresyon Denklemine Göre Türkiye'nin Demokrasi Faktörlerinin Olmaları Gereken Puanları

Sıra	Demokrasi Faktörleri	2. Değişken	3. Değişken	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	2. Değişken Katsayısı	3. Değişken Katsayısı	Vergi Yükünün Karesi Katsayısı	Yüzde 99	Sabit Katsayı	Vergi Yükü Değişeni Değeri	2. Değişken Değeri	3. Değişken Değeri	Tahmini Demokrasi Değeri	Gerçek Demokrasi Değeri	Demokrasi Değeri Farkı	Demokrasi Değeri Yüzdesi
44	Bireysel Özgürlükler ve Haklar	Aylık Ort. Gelir ($)		83.24	3.39	0.0102		-0.0441	1	0.71	29.3	0		69.76	56.25	13.51	24.01
80	Bireysel Özgürlükler ve Haklar	Aylık Ort. Gelir ($)	Fakirlik (%)	85.27	3.27	0.0141	0.35	-0.045	0	-8.07	29.3	9.437	16.9	54.96	56.25	-1.29	-2.29
47	Bireysel Özgürlükler ve Haklar	Ekonomik Büyüme		75.75	3.56	2.2512		-0.0309	0	-3.62	29.3	3.8		82.88	56.25	26.63	47.35
45	Bireysel Özgürlükler ve Haklar	Yaşam Kalitesi -2014		81.47	4.09	0.1968		-0.0525	1	-14.1	29.3	68.81		74.14	56.25	17.89	31.8
96	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ort. Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.30	4.95	0.019	-2.62	-0.0667	0	163.78	29.3	9.437	75.8	53.47	62.5	-9.03	-14.45
88	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ort. Gelir ($)	Fakirlik (%)	71.44	3.74	0.0185	1.19	-0.0513	0	-38.07	29.3	9.437	16.9	47.84	62.5	-14.66	-23.46
49	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014		71.01	5.1	0.2722		-0.0678	0	-38.57	29.3	68.81		71.34	62.5	8.84	14.15
84	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ort. Gelir ($)	Fakirlik (%)	76.28	4.04	0.0153	1.14	-0.0555	1	-35.13	29.3	9.437	16.9	54.89	50	4.89	9.77
91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ort. Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	67.79	3.2	0.0133	0.39	-0.0427	0	-16.31	29.3	9.437	35.81	54.79	50	4.79	9.57
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ort. Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.60	4.49	0.016	-2.03	-0.0616	0	134.4	29.3	9.437	75.8	59.1	50	9.1	18.2
50	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Yaşam Kalitesi -2014		69.05	3.86	0.233		-0.0496	0	-13.8	29.3	68.81		72.78	50	22.78	45.55
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	74.23	4.12	0.6149	0.26	-0.0535	0	-25.67	29.3	10.3	68.81	73.22	50	23.22	46.44
83	Devletin İşlerliği	Aylık Ort. Gelir ($)	Fakirlik (%)	78.53	3.13	0.0203	0.75	-0.0421	0	-29.32	29.3	9.437	16.9	39.21	50	-10.79	-21.58
81	Devletin İşlerliği	Ekonomik Büyüme	Yaşam Kalitesi -2014	84.03	5.01	2.3367	0.25	-0.0604	0	-46.95	29.3	3.8	68.81	73.94	50	23.94	47.89
46	Devletin İşlerliği	Yaşam Kalitesi -2014		80.71	4.25	0.3077		-0.0536	0	-34.28	29.3	68.81		65.26	50	15.26	30.52
79	Devletin İşlerliği	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	85.49	4.52	0.6752	0.34	-0.0578	0	-47.32	29.3	10.3	68.81	65.75	50	15.75	31.49
43	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014		87.08	3.86	0.3282		-0.0454	0	-37.83	29.3	68.81		58.74	43.75	14.99	34.25
89	Org ve Örgütlenme	Aylık Ort. Gelir ($)	Beklenen Yaşam	71.42	4.96	0.0189	-2.69	-0.0636	1	167.02	29.3	9.437	75.8	53.98	41.6	12.38	29.75

			Süresi														
85	Org ve Örgütlenme	Aylık Ort. Gelir ($)	Fakirlik (%)	74.72	3.51	0.0169	1.08	-0.0431	0	-34	29.3	9.437	16.9	50.3	41.6	8.7	20.9
48	Org ve Örgütlenme	Yaşam Kalitesi - 2014		75.48	4.96	0.2332		-0.062	0	-34.7	29.3	68.81		73.41	41.6	31.81	76.46
92	Seçim Süreci	Aylık Ort. Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.35	-1.2	-0.0021	-0.63	0.0289	0	88.82	29.3	9.437	16.9	67.93	83.3	-15.37	-18.45
51	Seçim Süreci	Yaşam Kalitesi - 2014		61.02	5.63	0.2656		-0.0752	0	-43.92	29.3	68.81		74.85	83.3	-8.45	-10.14
90	Seçim Süreci	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.94	6.05	1.0029	0.31	-0.0815	0	-63.29	29.3	10.3	68.81	75.57	83.3	-7.73	-9.28
														1468.09	1280.95	187.14	14.61

Tablo 21'deki sonuçlar Demokrasi Faktörleri bazında toplandığında ise Tablo 22'deki Demokrasi Faktörleri bazında Türkiye'nin alması gerektiği puanlar ile Türkiye'ye çoğunluğu Freedom House tarafından verilen puanlar ve puanların arasındaki sabit ve yüzdesel farklar ortaya çıkmaktadır.

Tablo 22. Türkiye'nin Gerçek Demokrasi Değerleri İle Olması Gereken Demokrasi Değerlerinin Karşılaştırılması

İlgili Demokrasi Faktörü	Türkiye'nin Gerçek Puanı (Freedom House)	Regresyonlara Göre Türkiye'nin Alması Gereken Puan	Regresyon Puanı ile Türkiye Puanı Arasındaki Fark	Puan Farkı (*)
Seçim Süreci (%)	83.3	72.79	-10.51	-13
Çoğulcu Siyaset (%)	62.5	57.55	-4.95	-8
Devletin İşlerliği (%)	50	61.04	11.04	22
Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	50	62.95	12.95	26
Organizasyon ve Örgütlenme (%)	41.6	59.23	17.63	42
Hukukun Üstünlüğü (%)	43.75	58.74	14.99	34
Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	56.25	70.43	14.18	25
Toplam Ortalamalar	55.34	63.25	7.90	14

(*) Bu değer ne kadar büyük olursa, Türkiye'nin Demokrasi puanı, dışsal faktörlerden ötürü o kadar düşük kalmış demektir.

Tablo 22'deki ikinci sütun Türkiye'ye çoğunluğu Freedom House tarafından verilen ve bu çalışmada kullanılan puanları, üçüncü sütun, bu ampirik çalışmanın sonucunda elde edilen anlamlı regresyonlara göre Türkiye'nin ilgili Demokrasi Faktörünün alması gereken gerçek puanı göstermektedir. Dördüncü sütun bu iki puan

arasındaki farkı "Olması Gereken – Gerçek Puan" şeklinde vermekte, beşinci sütunda ise bu farkın Türkiye'nin Gerçek Puanı'na yüzdesel oranı gösterilmektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken konu, son sütundaki yüzdesel oran ne kadar yüksekse, Türkiye'nin elde etmesi gereken Demokrasi Faktörü puanının, bu çalışmada değişken olarak dikkate alınmayan dışsal faktör veya faktörler nedeniyle düştüğünü göstermektedir. Yine bu son sütundaki yüzdesel oran ne kadar düşükse, Türkiye'ye Freedom House'un verdiği puanın, bu çalışmada dikkate alınmayan değişkenler nedeniyle yüksek çıktığı anlamına gelmektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre 7 Demokrasi Faktöründen 5'inde Türkiye'nin elde etmesi gereken Demokrasi Faktörü puanının, dışsal etkiler nedeniyle düşük kaldığı, ikisinde ise Freedom House puanının üzerine çıktığı görülmektedir.

Tablo 22'de son sütunda, Türkiye'nin demokrasi seviyesinin olması gerekene göre düşük kaldığını gösteren Demokrasi Faktörleri; Organizasyon ve Örgütlenme (yüzde 42 düşük kalmıştır), Hukukun Üstünlüğü (yüzde 34), Düşünce ve İfade Özgürlüğü (yüzde 26), Kişi Hak ve Hürriyetleri (yüzde 25) ve Devletin İşlerliği'dir (yüzde 22). Türkiye'nin puanının olması gerekenin üstünde çıktığı Demokrasi Faktörleri ise Seçim Süreci (yüzde 13 üstünde çıkmıştır) ile Çoğulcu Siyaset (yüzde 8) olmuştur.

Yine aynı sütuna bakıldığında, genel toplamda Türkiye'nin Demokrasi seviyesini gösterir genel puanının, dışsal faktörler nedeniyle Türkiye'ye verilen puanın yüzde 14 üzerinde kaldığı, bir başka deyişle Türkiye'nin gerçek puanının olması gerekenden yüzde 14 düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, Türkiye'nin, bu Ekonomik ve Sosyal/Beşeri verileriyle, Freedom House'un kendisine verdiği puanların yüzde 14 daha üzerinde bir puan alması gerektiğini ve Türkiye'nin demokrasi seviyesinin bu çalışmada dikkate alınmayan dışsal faktör/değişkenler nedeniyle düşük kaldığını göstermektedir.

Ancak belirtmek gerekir ki, Türkiye için gerçekleştirilen bu ayrı hesaplama Freedom House verilerinin, kendi belirlediğimiz faktörler ile birlikte yeniden değerlendirilmesi anlamına geldiğinden, elde edilen sonuçların kesin olduğu, başka bir deyişle Freedom House'un taraflı davranarak düşük puan verdiği söylenemez. Burada

gerçekleştirilen, her analiz çalışmasında olduğu gibi, bir tahmin yani projekte etme işlemidir.

II. AMPİRİK ÇALIŞMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu ampirik çalışma Montesquieu Paradoksu'nun doğru olup olmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada, Montesquieu Paradoksunun en basit şekliyle "vergi arttıkça, belli bir eşiğe kadar demokrasi de artar. Ancak artarak toplanan bu vergiler; ekonomik, sosyal ve beşeri gelişmeyi de sağlıyorsa demokrasi ve dolayısıyla vergi demokrasisi artmış olacaktır" ifadesiyle özetlendiği varsayımları, 36 ülke verisi kullanılarak regresyon yöntemiyle sınanmıştır.

Bu sebeple çalışmada, vergi yükünün kendi başına demokrasiyi arttırıp arttırmadığı, eğer arttırıyorsa bu artışın belli bir vergi yükü eşiğinden sonra demokrasiyi azaltmaya başlayıp başlamadığı, ayrıca Vergi Yükü'nün diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerle beraber demokrasiye etkisinin olup olmadığı test edilmiştir. Bu test, Montesquieu Paradoksu tanımından yola çıkılarak üç ayrı basamakta yapılmıştır.

Bunlar;

1. Vergi yükünün demokrasi seviyesini arttırıp arttırmadığı,

2. Eğer arttırıyorsa bu artışın belli bir vergi yükü eşiğinden sonra azalıp azalmadığı,

3. Vergi Yükünün diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerle beraber demokrasiye etkisinin olup olmadığıdır.

Çalışmada demokrasiyi temsilen, çoğunluğu Freedom House tarafından niteliksel verilere dayanarak oluşturulmuş Demokrasi Faktörleri kullanılmıştır. Bunlar; Seçim Barajı Oranı, Seçim Süreci, Seçimlere Katılım Oranı, Çoğulcu Siyaset, Devletin İşlerliği, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme Özgürlüğü, Hukukun Üstünlüğü, Kişi Hak ve Hürriyetleri ile Sendikalaşma Oran'ıdır.

Çalışmanın veri seti; yukarıdaki 10 adet Demokrasi Faktörü ile 9 adet Ekonomik, 9 adet de Sosyal/Beşeri Faktörden oluşmuştur. Verilerin büyük bölümü 2015 yılına ait, kalanları ise 2014 ve sadece bir seti (Gini Katsayısı) 2013 yılına aittir. Bazı ülkeler için bazı veriler eksik olduğundan bu faktör verilerinde 36 değil daha az sayıda veri mevcuttur. Sonuçta 36 ülke için toplam 28 faktör değerinden oluşan bir veri seti kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan regresyon yöntemi iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkiyi ölçmek için kullanılan matematiksel bir analiz metodudur.

Montesquieu Paradoksunun doğruluğunu test etmek için Lotus 1 – 2 – 3 programıyla Macro Programlama özelliği kullanılarak toplam 2.700 regresyon denklemi gerçekleştirilmiştir.

Sonuçlar yukarıda belirtilen üç basamak itibariyle analiz edildiğinde ulaşılan değerlendirme şöyle olmuştur:

İlk adımda, yapılan 2.700 regresyondan (Ekler 1-9) 97 tanesi istatistiksel olarak yüzde 95 inanılırlık seviyesinde; bunlardan 32 tanesi ise yüzde 99 inanılırlık seviyesinde de anlamlı çıkmıştır. Böylelikle bu 97 regresyonda açıklayıcı değişkenle, açıkladığı Demokrasi Faktörünün arasında bir ilişki olduğu kanıtlanmıştır. (Tablo 10) Çalışmada yer alan 2.700 regresyondan tamamında açıklanan değişken 10 Demokrasi Faktöründen biri; açıklayıcı değişkenlerden birisi ise Vergi Yükü olmuştur. Vergi Yükü değişkeninin katsayısı, anlamlı 97 regresyonun tamamında da pozitif çıkmıştır. Buna göre Vergi Yükü, ilgili regresyonlarda açıkladığı Demokrasi Faktörü ile her zaman doğru orantılı bir ilişki içinde olmuştur. Bir başka deyişle, Vergi Yükü arttıkça ilgili regresyondaki Demokrasi Faktörü de artmıştır. Böylelikle Montesquieu Paradoksunun üç basamağından ilkinde savlandığı gibi vergi yükünün demokrasiye doğrudan etki ettiği ve vergi yükü arttıkça bir ülkedeki demokrasi seviyesinin de arttığı açık ve şüpheye yol vermez bir kesinlikle, matematiksel ve dolayısıyla bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

İkinci adımda, demokrasi seviyesinin belli bir vergi yükü eşiğinden sonra düşüp düşmediğini test etmek için regresyonlarda, Vergi Yükü ile beraber Vergi Yükünün Karesi değişkeni kullanılmıştır. Regresyon yöntemi pratiğine göre, Vergi Yükünün Karesi değişkeni, vergi yükü arttıkça, demokrasideki artış hızının arttığını ya da

azaldığını tespit edecektir. Eğer Vergi Yükü'nün katsayısı istatistiksel olarak 0'dan yüksek yani pozitif çıkarken, Vergi Yükünün Karesinin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan düşük yani negatif çıkarsa, bu durum vergi yükü arttıkça, demokrasideki artış hızının düştüğünü göstermektedir. Bu düşüş belli bir eşikten sonra demokrasi seviyesini de düşürmeye başlayacaktır. Bu durumda da Montesquieu Paradoksu doğrulanmış olacaktır. Çalışmada her ülke için o ülkenin Vergi Yükü'nün karesi alınarak bir Vergi Yükünün Karesi değişkeni (faktörü-36 ülkelik veri seti) oluşturulmuştur. (Tablo 4b) Sonuçlara bakıldığında, çalışmada yüzde 95 seviyesinde anlamlı çıkan 97 regresyondan toplam 28'inde; yine yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı çıkan 32 regresyondan ise 5'inde Vergi Yükünün Karesi değişkeninin katsayısı istatistiksel olarak 0'dan düşük çıkmıştır. (Tablo 12) Buna göre vergi yükü arttıkça demokrasi seviyesi artmış, ancak bir "eşik"ten sonra Vergi Yükünün Karesi değişkeninin negatif etkisiyle düşmeye başlamıştır. Böylece Montesquieu Paradoksunun ikinci bölümü, burada kanıtlanmıştır. Anlamlı çıkan Vergi Yükünün Karesi regresyonlarında R Kare rakamları kullanılarak yapılan ağırlıklı ortalama hesaplamalarında, Eşik değeri; yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki 28 regresyon için yüzde 39,762, yüzde 99 inanılırlık seviyesindeki 5 regresyon için ise son derece yakın bir değerle yüzde 39,761 olarak çıkmıştır. Buna göre bir ülkedeki vergi yükündeki artış, o ülkedeki demokrasi seviyesini yüzde 39,76 eşiğinden sonra düşürmeye başlayacaktır.

Üçüncü adımda, Ekonomik ve Sosyal/Beşeri Faktörlerden hangilerinin Demokrasi Faktörlerine etki ettiklerinin irdelenmesinden önce, yapılan regresyon hesaplamaları sonucunda istatistiksel olarak anlamlı çıkan regresyonların, aynı zamanda mantıksal olarak da anlamlı olup olmadıkları gözden geçirilmiştir. Böylece yapılan değerlendirmeyle, mantıklı olmayan regresyonlar istatistiksel olarak yüzde 95 ve yüzde 99 inanılırlık seviyesinde anlamlı olarak sunulan regresyonların listesinden çıkartılarak, sadece "hem istatistiksel hem de mantıksal olarak anlamlı olan regresyonlar" listesi kurulmuştur. Anlamlı regresyonlardan 8 tanesinde Okur Yazarlık ile ilgili regresyonlardaki Demokrasi Faktörleri arasındaki ilişki, ters yönlü çıkmış; bir ülkede okuryazarlık arttıkça o ülkedeki demokrasi seviyesinin düşmesi gibi mantıklı olmayan bir sonuç çıkmıştır. Bu 8 regresyon içinde ilgili Demokrasi Faktörleri 4 kez ile Organizasyon ve Örgütlenme, 2 kez ile Çoğulcu Siyaset ve birer kez ile Hukukun Üstünlüğü ve Seçim Süreci olmuştur. Bu sebeple bu regresyonlar nihai revize edilmiş

anlamlı regresyonlar listesinden çıkartılmıştır. Yine baştaki anlamlı regresyonlar arasında yer alan Seçim Barajı ile sadece Vergi Yükü'nün yer aldığı tek değişkenli regresyon da doğası gereği, Seçim Barajı faktörünün artmasının o ülkedeki demokrasi seviyesinin düşeceği anlamına geleceği için, istatistiksel olarak anlamlı olsa da mantıksal olarak anlamlı olmadığı için nihai revize edilmiş anlamlı regresyonlar listesinden çıkartılmıştır. Böylelikle toplamda 9 regresyon listesinden çıkartılmış ve

Revize Edilmiş Nihai Anlamlı Regresyonlar Listesi oluşturulmuştur. Burada yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 88, yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 30 regresyon bulunmaktadır. (Tablo 15)

Yapılan çalışma sonuçlarına göre Vergi Yükü ile beraber Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerden en çok etkilenen, dolayısıyla bir ülkedeki demokrasi seviyesini en anlamlı bir şekilde temsil edebilecek Demokrasi Faktörleri; Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme, Çoğulcu Siyaset, Kişi Hak ve Hürriyetleri, Seçim Süreci ve Devletin İşlerliği olmuştur. Bunlar topluca yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı regresyonların yüzde 80'ini; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise yüzde 83'ünü oluşturmuşlardır. (Tablo 16)

Öte yandan yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Vergi Yükü ile beraber Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktörlerden anlamlı bir şekilde etkilenmeyen bir Demokrasi Faktörü bulunmamaktadır. Yüzde 99 seviyesinde ise Seçim Barajı için anlamlı bir regresyon ortaya çıkmamıştır. Seçim Barajı faktörü hariç diğer 9 Demokrasi faktörü, bu regresyonlarda en az bir kez anlamlı olarak tanımlanmışlardır. Yüzde 95 inanılırlık seviyesinde anlamlı regresyonlar içinde en çok yer alan Demokrasi Faktörü 14 kez ile Düşünce ve İfade Özgürlüğü olurken; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise birinci sırayı 6 kez ile Kişi Hak ve Hürriyetleri Demokrasi faktörü almıştır.

Bir bütün olarak bakıldığında demokrasi seviyesini en güçlü temsil eden Demokrasi Faktörünün yüzde 76,3'lük R Kare ortalamasıyla Kişi Hak ve Hürriyetleri olduğu ortaya çıkmıştır. Bunu sırasıyla Devletin İşlerliği (yüzde 75) ve Hukukun Üstünlüğü (yüzde 73); daha sonra Organizasyon ve Örgütlenme (yüzde 66), Düşünce ve İfade Özgürlüğü (yüzde 63) ve Çoğulcu Siyaset (yüzde 60) izlemiştir. Sendikalaşma yüzde 49'da kalmıştır. Seçim Süreci (yüzde 33) ile Seçim Barajı (yüzde 30) ise en zayıf ve güçsüz Demokrasi Faktörleri olmuşlardır. Yine Tablo 15'de ayrıntılı bir analiz

yapıldığında, en güçlü Demokrasi Faktörü olan Kişi Hak ve Hürriyetleri'ni en çok 3'er defa ile Aylık Ortalama Gelir ve Yaşam Kalitesi, 2 defayla da Ekonomik Büyüme'nin etkilediği ortaya çıkmıştır. Ekonomik faktörler açısından anlamlı çıkan regresyonların dağılımına bakıldığında ise Ekonomik Faktörlerin anlamlı regresyonlar içinde yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 59 kez; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 14 kez yer aldığı görülmektedir. (Tablo 16a)

Bu çalışmada verileri kullanılan Ekonomik Faktörlerden sadece Enflasyon faktörü, herhangi bir Demokrasi Faktörünü etkileyen regresyonlarda yer almamıştır. Buna göre Enflasyon oranının demokrasi seviyesini belirlemede bir etkisi bulunmamaktadır.

Yine yapılan çalışmaya göre, bütün regresyonlarda yer alan Vergi Yükü hesaplama dışı tutulduğunda Demokrasi Faktörlerini en iyi açıklayan Ekonomik Faktörün açık farkla Aylık Ortalama Gelir olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu faktör yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 31; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde 11 kez Demokrasi Faktörlerini anlamlı olarak açıklayan regresyonlar içinde yer almıştır. Buna göre Aylık Ortalama Gelir, yüzde 95 inanılırlık seviyesindeki Ekonomik Faktörlerin yarıdan fazlasını; yüzde 99 seviyesinde ise neredeyse yüzde 80'ini oluşturmuştur. Ekonomik faktörler içindeki diğer iki önemli faktör yüzde 95 seviyesinde 13; yüzde 99 seviyesinde 1 anlamlı regresyon içinde yer alan Ekonomik Büyüme ile yüzde 99 seviyesinde 8; yüzde 99 seviyesinde 2 anlamlı regresyonda yer alan Harcama/GSYİH faktörleridir. Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta, Harcama/GSYİH faktörünün, anlamlı çıktığı 8 regresyonun tamamında da, etki ettiği Demokrasi Faktörleri ile ters yönde bir ilişkisi olduğu, bir başka deyişle bir ülkenin ekonomisinin büyüklüğüne oranla kamu harcamaları arttığında, o ülkedeki demokrasi seviyesinin düştüğünün ortaya çıkmasıdır. Bu durum yüksek kamu harcamalarının halktan ziyade siyasi iktidar ve onun çevresindeki rant ve çıkar gruplarına dağıtılması suretiyle yolsuzluğun yüksek çıkmasına bağlanabilir.

Bu faktörlerin topluca Demokrasi Faktörlerini ne kadar güçlü etkilediklerine yönelik R Kare hesaplamalarında İşsizlik faktörünün yer aldığı 3 regresyonun ortalaması en yüksek ortalama olarak ortaya çıkmaktadır.

Bir bütün olarak, Aylık Ortalama Gelir faktörü, Demokrasi Faktörlerinden Düşünce ve İfade Özgürlüğü'nü 7, Organizasyon ve Örgütlenme'yi 6, Çoğulcu Siyaset'i 5, Kişi Hak ve Hürriyetleri, Devletin İşlerliği ve Seçim Süreci'ni 3'er, Hukukun Üstünlüğü ve Seçim Barajı'nı ise 2'şer defa anlamlı olarak etkileyen regresyonlar içinde yer almıştır. Aylık Ortalama Gelir faktörünün etkilemediği iki Demokrasi Faktörü Seçimlere Katılım ile Sendikalaşma olmuştur. Aylık Ortalama Gelir faktörü kendi başına toplamda 10 Demokrasi Faktöründen 8'ini etkilemiştir.

Sosyal/Beşeri Faktörler açısından anlamlı çıkan regresyonların dağılımı irdelendiğinde ise Sosyal/Beşeri Faktörlerin anlamlı regresyonlar içinde yüzde 95 inanılırlık seviyesinde 59 kez; yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise 17 kez yer aldığı görülmektedir. (Tablo 16b) Bu çalışmada verileri kullanılan Sosyal/Beşeri Faktörlerin tamamı en az bir kez demokrasi seviyesini anlamlı bir regresyon içinde tanımlamada yer almıştır. Dolayısıyla bu çalışmada kullanılan tüm Sosyal/Beşeri Faktörler en az bir Demokrasi Faktörünü etkilemiş ve dolayısıyla demokrasi seviyesini belirlemede etkili olmuştur. Demokrasi seviyesini en fazla etki eden faktörler açık arayla Yaşam Kalitesi ve Fakirlik faktörleridir. Buna göre yüzde 95 inanılırlık seviyesinde Yaşam Kalitesi 23, Fakirlik 20 kez anlamlı bir regresyonda ilgili Demokrasi Faktörünü etkilemiştir. Aynı şekilde yüzde 99 inanılırlık seviyesinde ise Yaşam Kalitesi 8, Fakirlik 6 kez ilgili Demokrasi Faktörleri üzerinde etkili olmuştur. Regresyonların gücünü belirleyen R Kare hesaplamaları itibariyle bakıldığında da en güçlü Sosyal/Beşeri faktörü yüzde 71,44'lük ortalamasıyla yine Yaşam Kalitesi olmuştur.

Yaşam Kalitesi anlamlı olduğu tüm regresyonlarda ilgili Demokrasi Faktörünü Montesquieu Paradoksunda beklendiği üzere doğrudan etkilemiştir. Yaşam Kalitesi Demokrasi Faktörlerinden en çok Devletin İşlerliğini 5 kez tanımlamıştır. Bunu 3'er kez ile Kişi Hak ve Hürriyetleri, Çoğulcu Siyaset, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Organizasyon ve Örgütlenme ile Seçim Süreci izlemiştir. Yaşam Kalitesi faktörü Hukukun Üstünlüğü faktörünü 2, Seçim Barajı faktörünü de 1 kez etkilemiştir. Etkilemediği iki Demokrasi faktörü Seçimlere Katılım ve Sendikalaşmadır.

Öte yandan, Fakirlik faktörünün ise bir kez hariç anlamlı regresyonların tamamında katsayısı pozitif çıkmış, dolayısıyla bir ülkede fakirlik arttıkça demokrasi seviyesinin artacağı gibi Montesquieu Paradoksuna ters düştüğü izlenimi veren bir durum ortaya çıkmıştır. Ancak, bu durum, Fakirlik faktörünün etki ettiği Demokrasi

Faktörleri açısından bakıldığında, ilgili regresyonların tamamen anlamsız olarak görülüp Revize Edilmiş Nihai Liste dışında bırakılamayacağı ifade edilerek, göz ardı edilmiştir.

Bir bütün olarak özetlendiğinde, bir ülkedeki demokrasi seviyesini en iyi temsil eden Demokrasi Faktörü, Kişi Hak ve Hürriyetleri olmuştur. Bu faktörü Düşünce ve İfade Özgürlüğü izlemiştir. Yine bir ülkedeki demokrasi seviyesini en iyi etkileyen Ekonomik Faktör, (Vergi Yükü'nden sonra) Aylık Ortalama Gelir; en iyi Sosyal/Beşeri faktör ise Yaşam Kalitesi olmuştur.

Anlamlı 88 regresyon içinde Vergi Yükünün Karesi değişkeninin de anlamlı çıktığı, bir başka deyişle sadece vergi yükünün demokrasi seviyesini arttırdığının değil, hem de bu artışın belli bir eşikten sonra düştüğünün kanıtlandığı toplam 28 regresyon çıkmıştı. (Tablo 12) İlginç bir şekilde, yukarıda özetteki sonuçlar, regresyon bazında bakıldığında bu 28 regresyonun içinde en güçlü, anlamlı ve dolayısıyla en iyi ilk 3 regresyonda kendisini göstermiştir. (Tablo 17) Bu ampirik çalışmanın en iyi ilk iki regresyonunda (44 ve 45 numaralı regresyonlar) "açıklanan değişken" yani Demokrasi Faktörü, Kişi Hak ve Hürriyetleri'dir. Bu regresyonların "açıklayıcı değişkenleri" ise (Vergi Yükü ile Vergi Yükü Eşiği'ni belirleyen Vergi Yükünün Karesi değişkenleri dışında) sırasıyla Aylık Ortalama Gelir ve Yaşam Kalitesi'dir. Bu kendi faktör alanlarının en iyileri, bu ampirik çalışmanın da en iyi iki regresyonunda kendilerini göstermişlerdir. Öte yandan bu ampirik çalışmanın en iyi üçüncü regresyonunda ise demokrasi seviyesini en iyi temsil eden Demokrasi Faktörü, Düşünce ve İfade Özgürlüğü olarak ortaya çıkarken, bu regresyonun Ekonomik Faktörü yine Aylık Ortalama Gelir, Sosyal/Beşeri Faktörü ise Fakirlik çıkmıştır. Bu sonuçlar da yukarıda yine açıklandığı üzere, demokrasi seviyesini ikinci en iyi temsil eden Düşünce ve İfade Özgürlüğü ile açık ara en iyi Ekonomik Faktör olan Aylık Ortalama Geliri ve en iyi ikinci Sosyal/Beşeri Faktör olan Fakirlik faktörünü aynı regresyon içinde bir araya getirmiştir. Ki o regresyon da tüm çalışmanın en iyi üçüncü regresyonu (84 numaralı regresyon) olarak ön plana çıkmaktadır.

Bu üç regresyon beraberce tüm Montesquieu Paradoksunu özet olarak en anlamlı ve güçlü bir şekilde açıklayan ve böylece ülkelere ilişkin yapılacak tahminlerde kullanılabilecek ve Montesquieu Paradoksunu en açıklayıcı şekilde temsil edebilecek regresyonlardır. Bu üç regresyon beraberce Türkiye'nin mevcut Ekonomik ve

Sosyal/Beşeri Faktörleriyle demokrasi seviyesini temsil etmekte kullanıldığında (Tablo 18) şu sonuçlar çıkmaktadır. 44 numaralı regresyon için; Türkiye'nin Tahmin Edilen Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı, 69,77 çıkmaktadır. Yine aynı hesaplama ikinci en iyi ve güçlü regresyon olan 45 numaralı regresyon için yapıldığında, Türkiye'nin Tahmin Edilen Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı, 74,16 çıkmaktadır. Bu durumda Türkiye'nin, bu ampirik çalışmanın en iyi iki regresyonu kullanılarak, Türkiye'deki Demokrasi seviyesini en iyi şekilde temsil eden Kişi Hak ve Hürriyetleri faktörü için hesaplanan puanı sırasıyla 69,77 ve 74,16 çıkmış, ortalaması 71,96 olmuştur. Bu rakamlar Türkiye'nin gerçek – Freedom House tarafından belirlenmiş Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı olan 56,25 değerinin çok üstündedir. Bu tahmin hesaplamasından yola çıkılarak Türkiye'nin Kişi Hak ve Hürriyetleri puanı tahminin niçin gerçek belirlenen değerden bu kadar yüksek olduğu, hangi etkenlerin Türkiye'nin Kişi Hak ve Hürriyetleri Demokrasi faktörü seviyesini düşürdüğü tartışılmalıdır.

Aynı şekilde bu sefer en iyi ve en güçlü 3. regresyon olan 84 numaralı regresyon için hesaplama yapıldığında, bu sefer Türkiye'nin Düşünce ve İfade Özgürlüğü faktörü puanı 66,33 olarak hesaplanmaktadır. Bu durumda da Türkiye'deki Demokrasi seviyesini temsil etmede ikinci sırada rol oynayan Türkiye'nin Düşünce ve İfade Özgürlüğü tahmini puanı, Türkiye'nin Freedom House tarafından belirlenen Düşünce ve İfade Özgürlüğü Puanı olan 50'den oldukça yüksek çıkmaktadır.

Eğer bu ampirik çalışmanın tamamında kullanıldığı gibi inanılırlık seviyesi yüzde 99 değil de yüzde 95 olarak alınırsa, yine Vergi Yükü değişkeni ile Demokrasi Faktörleri arasında pozitif bir ilişkinin bulunduğu, ayrıca Vergi Yükü artışının belli bir Vergi Yükü Eşiği'nden sonra düşmeye başladığını gösteren Vergi Yükü Karesi değişkeninin katsayısının negatif olduğu, diğer Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri değişkenleriyle beraber de tüm değişkenlerinin de anlamlı çıktığı 24 regresyon denklemine ulaşmak mümkün olmaktadır. (Tablo 19) Bu durumda da projeksiyonu yapılabilecek Demokrasi Faktörlerinin sayısı 2'den 7'ye, bu Demokrasi Faktörlerine etki eden Ekonomik ve/veya Sosyal/Beşeri Faktör sayısı da 3'den 6'ya çıkmaktadır.

Türkiye'nin bu çalışmada kullanılan gerçek değerleri/rakamları (Tablo 20) bu 24 denklemin içine yerleştirildiğinde, projekte edilen 7 Demokrasi Faktöründen 5'inde Türkiye'nin elde etmesi gereken Demokrasi Faktörü puanının, dışsal etkiler nedeniyle düşük kaldığı, ikisinde ise Freedom House puanının üzerine çıktığı görülmektedir.

(Tablo 21-22) Türkiye'nin demokrasi seviyesinin olması gerekene göre düşük kaldığını gösteren Demokrasi Faktörleri, Organizasyon ve Örgütlenme (yüzde 42 düşük kalmıştır), Hukukun Üstünlüğü (yüzde 34), Düşünce ve İfade Özgürlüğü (yüzde 26), Kişi Hak ve Hürriyetleri (yüzde 25) ve Devletin İşlerliği'dir (yüzde 22). Türkiye'nin puanının olması gerekenin üstünde çıktığı Demokrasi Faktörleri ise Seçim Süreci (yüzde 13 üstünde çıkmıştır) ile Çoğulcu Siyaset (yüzde 8) olmuştur.

Genel toplamda Türkiye'nin Demokrasi seviyesini gösterir genel puanının, dışsal faktörler nedeniyle Türkiye'ye verilen puanın yüzde 14 üzerinde kaldığı, bir başka deyişle Türkiye'nin gerçek puanının, çalışmamıza göre olması gerekenden yüzde 14 düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, Türkiye'nin, bu Ekonomik ve Sosyal/Beşeri verileriyle, Freedom House'un kendisine verdiği puanların yüzde 14 daha üzerinde bir puan alması gerektiğini ve Türkiye'nin Demokrasi seviyesinin bu çalışmada dikkate alınmayan dışsal faktör/değişkenler nedeniyle düşük kaldığını göstermektedir. Başka bir deyişle, ekonomik ve sosyal/beşeri faktörlerin demokrasi üzerindeki etkisi çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçları doğururken; Freedom House'un sonuçları çalışmada dikkate alınamayan dışsal faktörler nedeniyle farklı çıkmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma en genel ifadeyle; demokrasi, ampirik modelleme ile açıklanabiliyorsa vergi demokrasisi de Montesquieu Paradoksu çerçevesinde ampirik bir model oluşturularak açıklanabilir düşüncesine dayanmaktadır.

Bu çerçevede öncelikle günümüzde yeni bir kavram olarak henüz literatürde yerleşmemiş durumda olan vergi demokrasisi kavramının ortaya konması ihtiyacı belirmektedir. En geniş haliyle vergi ile demokrasi arasındaki ilişki olarak kabul edilen vergi demokrasisi kavramı; esasında, yüksek ve haksız vergiler nedeniyle ortaya çıkan demokrasi mücadelesine dayanmaktadır.

Bilinen en eski demokrasi düşüncesi ve uygulaması, Antik Yunan medeniyetine kadar uzanmaktadır. Burada özellikle Atina Demokrasisi denen bir sistem içerisinde, küçük bir topluluktan oluşan halkın doğrudan doğruya yönetime katıldığı Klasik Demokrasi modeli işletilmiştir.[369] Döneminde zaten tek uygulama örneği olan Atina Demokrasisinin de yıkılmasıyla tüm dünya üzerinde tiranlık egemen hale geçmiş ve orta çağa kadar demokratik düşünceler etki alanı bulamamıştır.

Orta çağa gelindiğinde demokrasi mücadelesi; soylu sınıf ve ruhban sınıfının, mutlak yetkileri olan krala, özellikle dış politikadaki başarısızlıklar ve ağır vergi taleplerine karşı mücadelesi temelinde şekillenmiştir.[370] Bu döneme ilişkin olarak önem arz eden tek belge 1215 yılında İngiltere'de ferman olarak kabul edilen Magna Carta olmuştur. Bu ferman ile bazı temel özgürlükler tanınmış; kralın, din adamları ve soylulardan oluşan meclis onaylamadıkça kural olarak hiçbir vergi veya benzeri yükümlülük koyamayacağı kabul edilmiştir.[371] Temel özgürlükler zamanla halka da sirayet etmiş ama vergi koyma yetkisi kralla birlikte soylulara tanınarak asıl vergi yükünü çeken halkın vergi ile ilgili karar alma mekanizmalarına katılması engellenmiştir. Magna Carta'nın ilanından yaklaşık yüz yıl sonra 14. yy'da halk temsilcilerinden oluşan Avam Kamarası, mutlak olarak vergi koyma hakkını

[369] SARTORI, s.340,341.
[370] AKYILDIZ, s.52,53.
[371] İLAL, s.216,217.

kazanmıştır.[372] Bu dönemde diğer ülkelerde parlamento hareketleri henüz ortaya çıkmamış, bu sebeple demokratikleşme düşüncesi sınırlı kalmıştır.

Yeniçağa gelindiğinde ise İngiltere'de olgunlaşan demokrasi fikri tüm Avrupa'ya ve İngiltere'nin sömürgesi konumundaki yenidünya Amerika'ya yayılmıştır. Avrupa kıtasında demokrasi mücadelesine önemli katkı sağlayan ülke, ihtilal ile sonuçlanan aydınlanma döneminin ortaya çıktığı Fransa olmuştur. Fransa'da özellikle vergileme ile ilgili konularda danışma görevini üstlenen üçlü bir meclis sistemi mevcuttur.[373] Meclis sadece danışma hizmeti yürüttüğünden zaman zaman gerek duyulmayarak kral tarafından kapatılmıştır. Ancak bu meclis, savaş finansmanı için vergi salmak isteyen kral tarafından toplumu oluşturan sınıflardan tepki görmemek amacıyla yeniden açılmıştır.[374] Bunda İngiltere'de ortaya çıkan parlamentolaşma hareketinin etkisi de yadsınamaz. Halk temsilcilerinden oluşan Üçüncü Meclis, önce üçlü meclis yapısının teke indirilmesini sağlamış; sonra da temsil ve oylama sisteminin nüfus ve vergi esasına göre belirlenmesi gerektiğini savunarak yeni bir anayasa yapılmasını talep etmiştir.[375] Bu talebin karşılık bulmaması sonucunda da Fransız İhtilali'ne uzanan süreç başlamıştır. Aynı dönemlerde Amerika'da çay üzerine konan ağır vergiler, bu vergilerin Amerikan halkının temsilcileri tarafından onaylanmadığı gerekçesiyle protesto edilmiş ve bağımsızlık savaşına uzanan süreç başlamıştır.[376]

Tarihi gelişime bakıldığında vergilerin parlamentolaşma hareketine öncülük ettiği görülmektedir. Bunun sebebi olarak ağır vergilerin insanların malvarlığında meydana getirdiği azalma gösterilebilmektedir. Şöyle ki Montesquieu'nün de belirttiği üzere, gereğinden ağır vergiler insanları ekonomik ve sosyal açıdan muhtaç duruma düşürerek onların köleleşmesi sonucunu doğurur. Vatandaşın köleleşmesi ve fakirleşmesi de aslında devletin vergi gelirlerinin azalmasına ve dolayısıyla devletin güçsüzleşmesine neden olacaktır. Bu sebeple vergilerin mükelleflerin verebileceği bir oranda olması başka bir deyişle belli bir eşiğe kadar yükseltilmesi gerekmektedir. Ayrıca toplanan vergilerin vatandaşların sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanılması ve toplumun ılımlı bir yönetim anlayışı içerisinde yönetilmesi de

[372] ÇAM, s.536.
[373] AKYILDIZ, s.32; SIEYES, s.145.
[374] AKYILDIZ, s.32; EKİNCİ, s.152.
[375] SIEYES, s.164.
[376] RAMSAY, s.2.

gerekmektedir.[377] Bu sayede yani vergileri, mükelleflerin verebileceği orana kadar artırdığımızda, bu artış ile birlikte özgürlükler artırılır, ekonomik ve sosyal kalkınma sağlanırsa ideal demokrasi seviyesine ulaşılabilecektir. Bu da ancak vergi demokrasisi ile yani mükelleflerin vergi ile ilgili kararlara katılabilmesi halinde gerçekleşir.[378] Devletin bu konuda rolü müdahalecidir; özgürlükleri artıracak, ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlayacak önlemler alır. Bu müdahaleyi gerçekleştirebilmek için en elverişli sistem ise sosyal devlet anlayışı içerisinde vergi devleti kavramını işletmekten geçmektedir. Bu açıdan vergi demokrasisi hem siyaset bilimi ile hem ekonomi ile hem de sosyoloji ile iç içedir.

Vergi demokrasisinin teorik temeli, yukarıda açıklanan şekilde Montesquieu'nün düşüncelerine dayanmaktadır. Bu düşünceleri paradoks haline getiren olgu ise, genel kanı olan "yüksek vergiler, bireysel özgürlükleri azaltır" yaklaşımının tersini söylemesidir. O'nun ifade ettiği olgu; vergiler belli bir eşiğe kadar artırıldığında, özgürlükler de artıyorsa ve ayrıca ekonomik, sosyal ve beşeri gelişme de sağlanıyorsa demokrasinin artacağıdır. Bu eşik, mükelleflerin köle konumuna düşmeden, verebilecekleri en yüksek vergi oranını ifade etmektedir. Vergiler artırılırsa, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlar daha çok karşılanabilir. Bu ihtiyaçların karşılanması halinde de demokrasi artar.

Montesquieu'nün bu fikirlerini şekillendiren en önemli düşünür İbn-i Haldun olmuştur. Montesquieu'den yaklaşık dört yüz yıl kadar önce kaleme aldığı Mukaddime adlı eserinde Montesquieu'nün ekonomik ve sosyal ihtiyaçların karşılanması şartına bağladığı, vergileri belli bir eşiğe kadar artırabilme fikrini ifade etmiştir.[379] Ancak ayrıldığı nokta, demokrasi konusudur. İbn-i Haldun, eserlerinde devlet yönetiminin vergi ile ilişkisini, yönetimin demokratik veya antidemokratik olması ile ilişkili görmemiştir.

Montesquieu'den sonra vergi demokrasisi düşüncesi ancak 19. yy'da tekrar gün yüzüne çıkabilmiştir. Bunda mali sosyoloji biliminin öncüsü kabul edilen Tocqueville'in çalışmaları başı çekmiştir. Demokrasilerin, politik nedenlerle çoğunluğu oluşturan orta ve fakir sınıfı geliştirme ihtiyacı duyduğuna değinmiş, bu ekonomik ve

[377] MONTESQUIEU, s.219-225.
[378] LEROY, s.220; CARRITHERS / MOSHER / RAHE s.94.
[379] ARSLAN, s.129.

sosyal ihtiyaçların karşılanabilmesi için de vergilerin artırılabileceğini savunmuştur. Böylelikle artan vergiler, özgürlükleri ve demokrasiyi de artıracaktır.[380]

Tocqueville'in düşüncelerinden yola çıkarak, Avusturya Okulu (Goldscheid, Schumpeter ve Mann) ve İtalya Okulu (Pareto, Sensini, Borgatta, Murray ve Grizotti) çerçevesinde vergi ile demokrasi arasında ilişki kurulmaya başlanmış ve mali sosyoloji altında ele alınmıştır. Avusturya Okulu, vergi ile demokrasi ilişkisine daha çok Marksist bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Sınıf temelli geliştirilen düşüncelerin ortak paydası; yönetimi elinde tutan sömüren sınıfın, bu konumlarını korumak için halkın sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşıladığı düşüncesi olmuştur. İtalyan Okulu ise kurucusu Pareto'nun seçkinlerin dönüşümü olarak adlandırdığı ve yönetici sınıfın kendisine çıkar sağlarken halkın da ihtiyaçlarını karşıladığı düşüncesi etrafında toplanmıştır.

İbn-i Haldun'un önünü açtığı düşünce sistemini demokrasi ile ilişkilendiren Montesquieu olmuştur. Montesquieu'nün düşüncelerini ise kuramsallaştıran Tocqueville olmuştur. Vergi demokrasisi kavramını endeksleyen ilk çalışma Steuerle tarafından 2010 yılında "*USA Today*" adlı gazetede yayınlanmıştır.[381] Ancak 2011 yılında Fransız yazar Leroy tarafından akademik anlamda en geniş eser ortaya konmuştur. Leroy'un çalışmasında da vergi demokrasisi kavramı tanımlanmamış; vergi demokrasisinin düşünsel temelini dayandırdığı mali sosyoloji bilimi çerçevesinde ve vergi devleti kavramı içerisinde bir maliye politikası aracı olarak ele alınmıştır.

Bizim belirlediğimiz vergi demokrasisine etki eden faktörleri, nitelikleri itibariyle ölçülemeyen faktörler ve ölçülebilir faktörler şeklinde ayırmak mümkündür. Vergi demokrasisine etki eden ölçülemeyen faktörler, rakamsal olarak ifade edilemeyen ancak mükellef algısı üzerinde doğrudan yönlendirme yapılmasına olanak sağlayarak konunun teorik arka planını oluşturan etmenlerdir. Ölçülebilen faktörler ise, rakamsal olarak ifadesi mümkün olan ve ülkeler arası karşılaştırma yapılabilmesine imkân sağlayan, konumuz açısından ölçülemeyen faktörlerin sonucu niteliğindeki göstergelerdir.

Vergi demokrasisine etki eden ölçülemeyen faktörleri; psikolojik/sosyolojik faktörler, ekonomik faktörler ve hukuki ve yönetsel faktörler olarak ayırabiliriz.

---

[380] LEROY, s.28-30.

[381] Eugene STEUERLE, "*The U.S. Is Broke: Here's Why*", **USA Today**, 27.01.2010, http://blogs.usatoday.com/oped/2010/01/column-the-us-is-broke-heres-why-.html, (erişim: 22.12.2015).

Psikolojik/sosyolojik faktörler, içsel motivasyonlardan meydana gelen mükellef algısına ilişkin faktörlerdir. Bunlar; vergilerin sosyolojik olarak sunuluş biçimi, vergi yurttaşlığı, vergiye uyum ve vergiye karşı tepkilerden ibarettir. Ölçülemeyen ekonomik faktörler, iktisadi düzen içerisinde meydana gelen faktörlerdir. Bunlar; verginin amaçları arasında çatışma, kayıt dışı ekonomi ve küreselleşme olarak belirlenmiştir. Son olarak ölçülemeyen hukuki ve yönetsel faktörler ise, hukuki düzen ve idari yapı içerisinde ortaya çıkan etmenlerdir. Bunlar; mükellef hakları, vergilerin yasallığı, vergide eşitlik ve adaletin sağlanması, vergi idaresinin yapısı, vergi ile ilgili kararların demokratik olarak alınması, verginin kullanılması ile ilgili kararların demokratik olarak alınması ve vergi yargı organlarının işleyişidir. Sayılan tüm bu faktörler, yukarıda açıkladığımız vergi demokrasisi kavramının işlerliğine etki eden ve rakamsal olarak ifade edilemediğinden ölçülemeyen nitelikteki faktörlerdir. Bu faktörlerin sağlıklı olarak tesis edilmesi ve geliştirilmesi durumunda vergi demokrasisi de olumlu etkilenecektir.

Vergi demokrasisine etki eden ölçülebilir faktörleri; demokrasi faktörleri, ekonomik faktörler ve sosyal ve beşeri faktörler olarak ayırmak mümkündür. Demokrasi faktörleri, çoğunluğu esasında ölçülemeyen nitelikte olmasına karşın, çeşitli ulusal veya uluslararası kuruluşlarca belirlenen ölçütler neticesinde ampirik bir modellemeye dayanılarak rakamsal olarak ifade edilebilen faktörlerden oluşmaktadır. Bu kuruluşlarca belirlenenler dışındaki diğer demokrasi faktörleri ise her ülke bakımından farklı olan sübjektif göstergelerdir. Bunlar; seçim barajı, seçim süreci, seçimlere katılım, çoğulcu siyaset, devletin işlerliği, düşünce ve ifade özgürlüğü, organizasyon ve örgütlenme, hukukun üstünlüğü, kişi hak ve hürriyetleri ile sendikalaşma oranından ibarettir. Ölçülebilen ekonomik faktörler ise, ülkede genel olarak ekonomik kaynaklı olarak iktisadi gelişmişliği gösterdiği kabul edilen faktörlerdir. Bunlar; vergi yükü, aylık ortalama gelir, kişi başına düşen gelir, gelir dağılımı oranı, işsizlik oranı, ekonomik büyüme oranı, ülkeye doğrudan yabancı yatırım girişi, kamu harcamalarının gayri safi yurtiçi hasılaya oranı ve enflasyon olarak belirlenmiştir. Son olarak sosyal ve beşeri faktörler, doğrudan doğruya demokrasi kavramı ile ilişki içerisinde bulunmamakla birlikte, vergi demokrasisini açıklayan görüşler doğrultusunda demokrasinin güçlenebilmesi için toplumun ihtiyaç duyduğu etmenlerdir. Bu faktörler genel olarak toplumsal gelişmişliğin ve sosyal kalkınmanın göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bunlar da; okuryazarlık, beklenen yaşam süresi,

okullaşma oranı, fakirlik, suç oranı, yaşam kalitesi ve hastane yatak oranı olarak belirlenmiştir. Vergi demokrasisine etki eden ölçülemeyen faktörlerde olduğu gibi, ölçülebilir faktörlerin de sağlıklı olarak tesis edilmesi ve geliştirilmesi durumunda vergi demokrasisi de olumlu etkilenecektir. Özellikle ekonomik, sosyal ve beşeri faktörlerdeki olumlu gelişmeler doğrudan doğruya halk üzerinde gözle görülür bir etkiye sahip olacaktır.

Şimdiye kadar yapılan tespitler ve değerlendirmeler, çalışmanın teorik kısmını oluşturmuştur. Bu bölümün başında da belirtildiği üzere, çalışmanın esas fikri; demokrasi kavramının ampirik modelleme ile açıklanabilmesinden bahisle, vergi demokrasisi kavramının da Montesquieu Paradoksu çerçevesinde ampirik bir model oluşturularak açıklanabileceğidir. 36 ülkeye ait olarak ve teorik kısımda belirlenen ölçülebilir faktörler çerçevesinde, geneli 2015 yılı esas alınarak toplanan verilere dayanılarak yapılan modellemeye ilişkin ayrıntılı değerlendirmeye yukarıda yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; vergi ile demokrasi arasında ilişkinin olduğu kanıtlanmış ve bu ilişki doğru orantılı olarak belirlenmiştir. Başka bir deyişle vergi yükünü artırmak demokrasi seviyesini de artırmaktadır. Montesquieu Paradoksunu ortaya çıkaran iki unsurdan biri olan vergilerin belli bir eşiğe kadar artırılabileceği savı, elde edilen %39,76 eşik değeri ile kanıtlanmıştır. Mükellefin malvarlığı karşısında bu oranın üzerinde alınan vergiler demokrasi seviyesini düşürmeye başlamakta; bu halde vergi ile demokrasi arasındaki ilişkinin yönü ters orantılı hale gelmektedir. Paradoksu ortaya çıkaran diğer unsur ise özgürlükler ile ekonomik, sosyal ve beşeri gelişmenin artırılması konusudur. Bu unsur da yapılan üçlü regresyonlar ile (tüm regresyonlarda 1. değişken Vergi Yükü olduğu için bu sayılmamaktadır) test edilmiş ve tüm ekonomik ve sosyal/beşeri faktörlerin demokrasi faktörleri ile anlamlı şekilde etkileşime girdiği kanıtlanmıştır. Başka bir deyişle özgürlükler artıyorsa ve ayrıca ekonomik, sosyal ve beşeri gelişme de sağlanıyorsa demokrasi de artmaktadır. Bir bütün olarak özetlendiğinde, bir ülkedeki demokrasi seviyesini en iyi temsil eden Demokrasi Faktörü, Kişi Hak ve Hürriyetleri; en iyi Ekonomik Faktör, (Vergi Yükü'nden sonra) Aylık Ortalama Gelir ve en iyi Sosyal/Beşeri faktör ise Yaşam Kalitesi olmuştur.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

Acar, Fatih / Aydın, Fazıl. **Kayıt Dışı Ekonomi**, Ankara, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 2014.

Akdoğan, Abdurrahman. **Kamu Maliyesi**, Ankara, Gazi Kitabevi, 15.Baskı, 2013.

Aktan, Coşkun Can. **Vergi Dışı Piyasa Ekonomisi**, Ankara, Tosyöv Yayınları, 2000.

Aktay, Nizamettin / Arıcı, Kadir / Seynen Kaplan, E. Tuncay. **İş Hukuku**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2011.

Akyıldız, Ali. **Hukuk Devleti Yargı Bağımsızlığı ve Danıştay**, Ankara, Anıttepe Yayıncılık, 2009.

Alkin, Erdoğan / Yıldırım, Kemal / Özer, Mustafa. **İktisada Giriş**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları No.1472, 2005.

Altay, Asuman. **Yozlaşma ve Temiz Toplum Arayışları**, Ankara, Doğuş Matbaası, 1994.

Anıl, Haluk. **Türkiye'de Vergi yükü 1950-1970: Gayrisafi Toplumsal Vergi Yükü Hesabı Üzerine Bir Deneme**, Ankara, Emel Matbaacılık, 1973.

Ardıç, Oğuzhan. **Makro İktisat**, Ankara, Agon Yayıncılık, 2011.

Arslan, Ahmet. **İbni Haldun**, İzmir, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2014.

Ay, Hakan. **Kamu Maliyesi**, Ankara, Nobel Yayınları, 2014.

Aydemir, Şinasi. **Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi**, İstanbul, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 1995.

Aydoğdu, Yasin. **Seçim Sistemleri ve Türkiye**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015.

Ayyıldız, Yaşar. **Türk Vergi Yargısı**, Bolu, Seçkin, 2015.

Barıları, André / Brand, Thomas. **Le Paradoxe de Montesquieu, De La Corrélation Entre L'Importance Des Prélèvements Obligatoires, Le Developpement Économique Et Social Et Le Niveau De Démocratie**, Revue Française Des Finances Publiques (RFFP), No:108, Octobre 2009.

Becker, Howard Paul / Barnes, Harry Elmer. **Social Thought from Lore to Science Vol.1**, Gloucester, Peter Smith Pub. Inc., 1978.

Candan, Ekrem. **Türk Bütçe Sisteminde Performans Denetimi**, Ankara, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayınları, 2007.

Carrıthers, Dawid W. / Mosher, Michael A. / Rahe, Paul A. **Montesquieu's Science of Politics Essays on The Spirit of Laws**, Oxford, Rowman & Littlefield Publishers, 2001.

Collier, Paul. **The Bottom Billion**, New York, Oxford University Press, 2007.

Cook, Chris / Stevenson, John. **A History of British Elections Since 1689**, London and Nex York, Routledge, 2014.

Çağan, Nami. **Vergilendirme Yetkisi**, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1982.

Çağlayan, Ramazan. **İdare Hukuku Dersleri**, Ankara, Adalet, 2016.

Çam, Esat. **Siyaset Bilimine Giriş**, İstanbul, Der Yayınları, 2005.

Çaşkurlu, Eren / Arslan, Cem Barlas. **Kamu Maliyesine Giriş**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2015.

Dahl, Robert A. (Çev. Betül Kadıoğlu), **Demokrasi Üzerine**, Ankara, Phoenix, 2015.

Dahl, Robert A. **A Preface to Democratic Theory**, Chicago and London, The University of Chicago Press, 2006.

Dahl, Robert A. **Polyarchy: Participation and Opposition**, New Haven, Yale University Press, 1971.

Demirbaş, Timur. **Kriminoloji**, Ankara, Seçkin, 2001.

Durgun, Şenol. **Batı Demokrasilerinde ve Türkiye'de Parlamenter Yapılar ve Parlamenterlerin Temsil Gücü**, Ankara, Nobel, 1999.

Eğilmez, Mahfi. **Örneklerle Kolay Ekonomi**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2015.

Erdoğan, Mustafa. **Anayasal Demokrasi**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2013.

Fınley, Moses I. (Çev. Deniz Türker), **Antik ve Modern Demokrasi**, Ankara, Ayraç Yayınları, 2003.

Friedman, Thomas L. **The Lexus and the Olive Tree**, First Anchor Books, April 2000.

Goldscheid, Rudolf. **Staatssozialismus oder Staatskapitalismus**, Leipzig, Brüder Suschitzky, 1917.

Green, Jerry R. / LAFFONT, Jean. **Incentives in Public Decision-Making**, Amsterdam, North Holland Publishing Company, 1979.

Gregory, Derek / Johnston, Ron / Pratt, Geraldine / Watts, Michael / Whatmore, Sarah. **The Dictionary of Human Geograpghy**, Wiley-Blackwell, 2009.

Güçlü, Faruk. **Vergi ve Sosyal Devlet**, Ankara, Sabev, 2007.

Güneş, Gülsen. **Verginin Yasallığı İlkesi**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2011.

Güriz, Adnan. **Hukuk Felsefesi**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2009.

Gürkan, Ülker. **Hukuk Sosyolojisine Giriş**, Ankara, Siyasal, 2005.

Han, Ergül / Kaya, Eyten Ayşen. **İktisadi Kalkınma ve Büyüme**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını No.1575, 2012.

Kapani, Münci. **Kamu Hürriyetleri**, Ankara, AÜHF Yayınları, 1981.

Karakoç, Yusuf. **Genel Vergi Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012.

Karamustafaoğlu, Tunçer. **Seçme Hakkının Demokratik İlkeleri**, Ankara, AÜHF Yayınları, 1970.

Kili, Suna / Gözübüyük, A. Şeref. **Türk Anayasa Metinleri**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006.

Kitapcı, İsmail. **Vergi Etiği - Vergi Psikolojisi**, Denizli, Seçkin, 2015.

Koçak, Mustafa. **Siyasal Partiler ve Türkiye'de Parti Yasakları**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2002.

Leroy, Marc. **Taxation, The State and Democracy**, Brussels, Public Action, Vol.7, 2011.

Lıjphart, Arend. (Çev. Ergun Özbudun / Ersin Onulduran), **Çağdaş Demokrasiler**. Ankara, Yetkin Yayınları, 1986.

Marx, Karl / Engels, Friedrich. (Çev. Sol Yayınları Kurulu), **Komünist Parti Manifestosu**, Ankara, Sol Yayınları, 1998.

Montesquieu. (Çev. Şevki ÖZBİLEN), **Kanunların Ruhu Üzerine**, Ankara, Seçkin, 2014.

Musulin, Janko. (Çev. Necmi ZEKA), **Hürriyet Bildirgeleri**, İstanbul, Belge Yayınları, 1983.

Nadaroğlu, Halil. **Kamu Maliyesi Teorisi**, İstanbul, Beta, 2000.

Öncel, Mualla / Kumrulu, Ahmet / Çağan, Nami. **Vergi Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2013, s.7.

Özbek, Veli Özer / Kanbur, Mehmet Nihat / Bacaksız, Pınar / Doğan, Koray / TEPE, İlker. **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Ankara, Seçkin, 2011.

Özer, Attila. **Anayasa Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010.

Özer, Attila. **Türk Anayasa Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2012.

Özer, Hüseyin. **Kamu Kesiminde Performans Denetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi**, Ankara, T.C. Sayıştay 135. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, 1997.

Pareto, Vilfredo. (Ed. Arthur LIVINGSTON), **The Mind and Society Vol.IV: The General Form of Society**, London, Jonathan Cape, 1935.

Pareto, Vilfredo. **Cours D'économie Politique**, Genève, Droz, 1964.

Pindyck, Robert S. / Rubinfeld, Daniel L. **Econometric Models and Economic Forecasts**, McGrax-Hill/Irwin, 1997.

Rosen, Michael / Wolf, Jonathan. (Çev. Sevda Çalışkan / Hamit Çalışkan) **Siyasal Düşünce**, Ankara, Dost Kitabevi, 2006.

Roth, Jeffrey A. / Scholz, John T. / Witte, Ann Dryden. **Taxpayer Compliance Vol.1: An Agenda for Reasearch**, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1989.

Sarıtaş, İbrahim. **Sosyal Demokrasi**, Ankara, Orion, 2006.

Sartori, Giovanni. (Çev. Tunçer Karamustafaoğlu / Mehmet Turhan), **Demokrasi Teorisine Geri Dönüş**, İstanbul, Sentez Yayıncılık, 2014.

Saruç, Naci Tolga. **Vergi Uyumu: Teori ve Uygulama**, Ankara, Seçkin, 2015.

Schumpeter, Joseph A. **Capitalism, Socialism and Democracy**, London and New York, Routledge, 2003.

Şen, Ersan. **Vergilendirmede Kanunilik ve Türk Vergi Sistemi**, İzmir, Gazi Kitabevi, 2004.

Şengül, Selami. **Bir Hurafe Kayıtdışı Ekonomi**, Ankara, İmaj, 1997.

Şenyüz, Doğan. **Vergilendirmede Yükümlü Psikolojisi**, Bursa, 1995.

Teziç, Erdoğan. **Anayasa Hukuku**, İstanbul, Beta, 2007.

Tipke, Klaus / Lang, Joachim. **Steurrecht, Ein Systematicher Grundriss**, Köln, 12.Aufl., 1989.

Titmuss, Richard M. **The Social Division of Welfare**, Liverpool, University Press, 1956.

Tocqueville, Alexis de. (Çev. James T. Schleifer), **Democracy in America**, Indianapolis, Liberty Fund, 2009.

Tunç, Hasan / Erdoğan, Murat / Yurtlu, Fatih / Ölmez, Gökhan / Çıtak, H. Alperen. **Seçim Sistemleri ve Türkiye'de (Gerrymandering) Seçim Hilesi Uygulamaları**, Ankara, Adalet, Nisan 2014.

Tunç, Hasan / Bilir, Faruk / Yavuz, Bülent. **Türk Anayasa Hukuku**, Ankara, Asil Yayın Dağıtım, 2009.

Turhan, Mehmet. **Anayasal Devlet**, Ankara, Naturel, 2005.

Uludağ, Süleyman. **İbn Haldun**, Bursa, Harf, 2015.

Wall, Alan / Ellis, Andrew / Ayoub, Ayman / Dundas, Carl W. / Rukambe, Joram / Staino, Sara. **Electoral Management Design: The International IDEA Handbook**, Stockholm, International IDEA, 2006.

Yaltı, Billur. **Vergi Yükümlüsünün Hakları**, İstanbul, Beta, 2006.

Yıldırım, Ertuğrul. **İbn-i Haldun'un İktisadi ve Mali Düşünceleri**, Ankara, Vergi Denetmenleri Derneği Eğitim Yayınları Serisi: 15, 2007.

Yükseler, Zafer / Türkan, Ercan. **Türkiye'de Hanehalkı: İşgücü, Gelir, Harcama ve Yoksulluk Açısından Analizi**, İstanbul, TÜSİAD Yayınları, 2008.

Makaleler:

Akalın, Ayşe Gül. *"Eskiçağda Grek Kadının Toplumsal Yaşantısı"*, **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C.21, Sa.33, 2003, s.17-45.

Akgeyik, Tekin. *"Türkiye'de İşsizlik ve İstihdam Politikaları"*, **İÜ İktisat Fakültesi Mecmuası**, C.54, Sa.2, 2004, s.1-32.

Akgül, Mehmet Emin. *"Kuvvetler Ayrılığı İlkesinin Dönüşümü ve Günümüz Demokratik Rejimlerindeki Anlamı"*, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl.68, Sayı.2010/4, s.79-101.

Aktan, Coşkun Can. *"Vergi Psikolojisinin Temelleri ve Vergi Ahlakı"*, (Ed. Coşkun Can Aktan / Ahmet Kesik / Dilek Dileyici), **Yeni Maliye**, Ankara, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No.2012/420, s.167-183.

Aktan, Coşkun Can. *"Yoksulluk Sorununun Nedenleri ve Yoksullukla Mücadele Stratejileri"*, **Yoksullukla Mücadele Stratejileri**, Ankara, Hak-İş Konfederasyonu Yayını, 2002.

Altunbaş, Yener / Thornton, John. *"Does Paying Taxes Improve The Quality of Governance? Cross-Country Evidence"*, **Bangor Business School Working Paper**, March 2010.

Anand, Narasimhan / Daft, Richard L. *"What is The Right Organization Design?"*, **Organizational Dynamics**, Vol.36, No.4, 2007, s.329-344.

Arıcı, Kadir. "*Devletçe Kamu Görevlileri Sendikalarına Üye Olanlara Toplu Görüşme Primi Ödenmesinin Hukuka Uygunluğu"*, **GÜHFD**, C.XI, Sa.1-2, 2007, s.1-23.

Arpacıoğlu, Özge / Yıldırım, Metin. *"Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluğun Analizi"*, **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, C.4, Sa.2, 2011, s.60-76.

Aslan, Seyfettin. *"Türkiye'de Sivil Toplum"*, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, C.9, Sa.31, 2010, s.260-283.

Başar, Selim / Yıldız, Şaduman. "İktisadi Büyümenin Demokratikleşme Üzerindeki Etkileri", **BAÜSBED**, C.12, Sa.21, Haziran 2009, s.56-75.

Borgatta, Gino. *"The Scientific Study of Fiscal Phenomena"*, (Ed. Michael Mclure), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.203-248.

Brautıgam, Deborah. *"Building Leviathan: Revenue, State Capacity and Governance"*, **IDS Bulletin**, Vol.33, No.3, 2002, s.10-20.

Brıggs, Asa. *"The Welfare State in Historical Perspective"*, **The Welfare State Reader**, Cambrigde, Polity Press, s.9-39.

Bulut, Cihan. *"Yabancı Sermayenin Önemi Kapsamında Türkiye-Azerbaycan Ekonomilerinin Değerlendirilmesi"*, **Journal of Qafqaz University**, No.9, Bahar 2002, s.113-124.

Catephores, George. *"The Imperious Austrian: Schumpeter as Bourgeois Marxist"*, **New Left Review**, No.205, May-June 1994, s.3-30.

Clark, Colin. *"Public Finance and Changes in the Value of Money"*, **The Economic Journal**, Vol.55, No.220, December 1945, s.371-379.

Cömertler, Necmiye / Kar, Muhsin. *"Türkiye'de Suç Oranının Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri: Yatay Kesit Analizi"*, **AÜSBFD**, C.62, Sa.2, 2007, s.37-57.

Çağan, Nami. *"Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme"*, **AÜHFD**, C.37, Sa.1-4, 1980, s.129-152.

Çakar, Elif. *"Bütçenin Dış Denetimi: Türkiye ve Yabancı Ülke Uygulamalarının Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi"*, **Mevzuat Dergisi**, Yıl.11, Sa.128, Ağustos 2008, s.1-30. www.mevzuatdergisi.com/2008/08a/01.htm, (erişim: 27.02.2016).

Çalışkan, Şadan. *"Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk"*, **Sosyal Siyaset Konferansları**, Sa.59, 2010/2, s.89-132.

Çelebi, Kemal A. *"Kamu Harcamaları Artışının Kurumsal Nedenleri"*, **AÜSBFD**, C.47, Sa.3, 1992, s.105-111.

Çınaroğlu, Songül / AVCI, Keziban. "Dünya Sağlık Örgütü'ne Üye Ülkelerin Doğumda Beklenen Yaşam Süresi Bakımından Veri Madenciliği Yöntemleri Kullanılarak Sınıflandırılması", **Ekonometri ve İstatistik Dergisi**, Sa.20, 2014, s.88-103.

Demir, Ömer. *"Joseph A. Schumpeter: Hayatı, Eserler ve Katkıları"*, **AÜSBFD**, C.50, Sa.1, 1995, s.155-172.

Demirci, Fatih. *"Platon'da Cumhuriyet-Demokrasi Gerilimi: Geçmişteki Bir İkilemin Günümüze Uzanan Etkileri"*, **Journal of Azerbaijani Studies**, Vol.12, No.1-2, s.113-127.

Dırdala, Lucian-Dumitru. *"Robert Dahl and The Road to Polyarchy"*, **Buletinul Stiintific al Universitatii Mihail Kogalniceanu Journal**, Issue.18, 2009, s.170-182.

Dönmez, Recai / Mutlu Kaya, Özge. *"Vergi Devleti Kavramı ve Tarihsel Temelleri"*, **Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.2, Sa.4, Aralık 2014, s.99-108.

Egeli, Haluk / Dağ, Mehmet. *"Türk Vergi Hukuku Açısından Mükellef Haklarının Değerlendirilmesi"*, **Maliye Dergisi**, Sa.163, Temmuz-Aralık 2012, s.130-146.

Ekinci, Emre. *"Devrimden Günümüze Fransız Siyasal Sisteminin Evrimi"*, **KÜSBD**, C.6, Sa.1, Ocak 2016, s.149-172.

Erdağ, Ramazan / Peker, Kadir. *"Küreselleşme Sürecinin Demokrasi Üzerine Etkisi"*, **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sa.5 (1), 2014, s.211-220.

Erdoğan, Seyfettin / Bozkurt, Hilal. *"Türkiye'de Yaşam Beklentisi – Ekonomik Büyüme İlişkisi: ARDL Modeli ile Bir Analiz"*, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi**, C.3, Sa.1, 2008, s.25-38.

Fausto, Domenicantonio. *"The Paretian School of Thought in Italy"*, **History of Economics Review**, Vol.48, Issue.1, 2008, s.101-110.

Gökbunar, Ali Rıza. *"Vergileme İlkeleri ve Küreselleşme"*, **Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, C.4, Sa.1, 1998, s.177-201.

Gökdere, Ahmet. *"Küreselleşmeye Genel Bir Bakış"*, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, C.1, Sa.1, Güz 2001, s.71-101.

Grizotti, Benvenuto. *"At the School of Vilfredo Pareto and Maffeo Pantaleoni"*, (Ed. Michael McLURE), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.259-265.

Günay, Durmuş / Günay, Aslı. *"Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretim Okullaşma Oranları ve Gelişmeler"*, **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, C.6, Sa.1, Nisan 2016, s.13-30.

Güneş, Firdevs. *"Okur-Yazarlık Kavramı ve Düzeyleri"*, **AÜEBFD**, C.27, Sa.2, 1994, s.499-507.

Gür, Nurullah. *"Taxation and Democracy: An Instrumental Variable Approach"*, **Applied Economics Letters**, Vol.21, Issue.11, 2014, s.763-766.

Gürkan, Ceyhun / Karahanoğulları, Yiğit. *"Vergi Devletine Kuramsal Yaklaşımlar"*, **Maliye Dergisi**, Sa.165, Temmuz-Aralık 2013, s.1-26.

Gürkan, Ülker. *"Montesquieu ve Kanunların Ruhu"*, **AÜHFD**, C.40, Sa.1, 1988, s.9-31.

Hafızoğulları, Zeki. *"Liberal-Demokratik Toplum, Hukuk ve Devlet Düzeninde İfade Hürriyetinin Sınırı"*, **TBB Dergisi**, Yıl.17, Sa.55, Kasım-Aralık 2004, s.85-101.

Hakyemez, Yusuf Şevki. *"Temsilde Adalet ve Yönetimde İstikrar İlkeleri Açısından Seçim Barajı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı"*, **EÜHFD**, C.XI, Sa.1-2, 2007, s.17-39.

Heywood, Andrew. (Çev. Bican Şahin), *"Demokrasi"*, **Liberal Düşünce Dergisi**, Sa.8, Güz 1997, s.108-121.

Hopcroft, Rosemary L. *"Maintaining the Balance of Power: Taxation and Democracy in England and France, 1340-1688"*, **Sociological Perspectives**, Vol.42, No.1, s.69-95.

İlal, Ersan. *"Magna Carta"*, **İÜ Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C.34, Sa.1-4, 1968, s.210-242.

İzgi, Kadriye / Saruç, Naci Tolga. *"Sosyo-Kültürel Faktörlerin Vergi Ahlakı Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri ile Yapılan Anket Çalışması"*, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, C.3, No.2, 2011, s.133-142.

JAMES, Simon / ALLEY, Clinton. *"Tax Compliance, Self-Assessment and Tax Administration"*, **Journal of Finance and Managament in Public Services**, Vol.2, Number.2, 2002, s.27-42.

Juul, Kristine. *"Decentralization, Local Taxation and Citizenship in Senegal"*, **Development and Change**, Vol.37, No.4, 2006, s.821-846.

Karayalçın, Yaşar. *"Hukukun Üstünlüğü (Kavram-Bazı Problemler)"*, **AÜSBFD**, C.47, Sa.3, 1992, s.193-214.

Kelsen, Hans. (Çev. Ali ACAR), *"Adalet Nedir?"*, **TBB Dergisi**, Yıl.26, Sa.107, Temmuz-Ağustos 2013, s.431-454.

Keyman, E. Fuat. *"Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya"*, **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, C.3, Sa.9, 2006, s.1-20.

Kodaman, Bayram. *"Liberal Demokrasinin Zemini"*, **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sa.23, 2011, s.1-7.

Kozak, İbrahim Erol. *"İşçi Sendikalarının Tarihi Gelişimi"*, **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, Sa.37-38, 1992, s.63-81.

Kurudayıoğlu, Mehmet / Tüzel, Sait. *"21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi"*, **TÜBAR**, Yıl.15, Sa.28, Güz 2010, s.283-298.

Mann, Firtz Karl. *"Re-Orientation through Fiscal Theory"*, **Kyklos**, Vol.3, Issue.2, 1949, s.116-129.

Mann, Firtz Karl. *"The Sociology of Taxation"*, **The Review of Politics**, Vol.5, No.2, 1943, s.225-235.

Mesters, G. / van der Geest, V. / Bıjleveld, C. *"Crime, Employment and Social Welfare: An Individual-Level Study on Disadvantaged Males"*, **Journal of Quantitative Criminology**, Vol.32, Issue.2, 2016, s.159-190.

Mıller, Dale E. *"John Stuart Mill's Moral, Social, and Political Philosophy"*, (Ed. W. J. Mander), **The Oxford Handbook of British Philosophy in the Nineteenth Century**, London, Oxford University Press, 2011, s.365-383.

Mowafı, Mona. *"The Meaning and Measurement of Poverty: A Look into the Global Debate"*, http://www.sas.upenn.edu/~dludden/Mowafi_Poverty_Measurement_Debate.pdf, (erişim: 06.07.2016).

MURRAY, Roberto A. *"The Science of Public Finance, Fiscal Law and the Notion of State"*, (Ed. Michael McLURE), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.179-184.

Musgrave, Richard A. *"Schumpeter's Crises of The Tax State: An Essay in Fiscal Sociology"*, **Journal of Evolutionary Economics**, Vol.2 Issue.2, 1992, s.89-113.

Musgrave, Richard A. *"Theories of Fiscal Crises: An Essay in Fiscal Sociology"*, (Ed. Henry J. Aaron & Michael J. Boskin), **The Economics of Taxation**, Washington D.C., The Brookings Institution, 1980, s.361-390.

Mutascu, Mihai. *"Taxation and Democracy"*, **Journal of Economic Policy Reform**, Vol.14, No.4, 2011, s.343-348.

Ömercioğlu, Abdullah. *"Adil Yargılanma Hakkı ve Bu Hakkın Vergi Yargılama Hukuku Açısından Değerlendirilmesi"*, **Hukukçular Arası Makale Yarışması**, Ankara, TBB Yayınları, Nisan 2014, s.129-143.

Pürsünlerli Çakar, Elif / Saraçoğlu, Fatih. *"Vergi Yurttaşlığı: Kavram, Unsurları ve Geliştirme Yöntemleri"*, **KÜSBD**, C.5, Sa.1, Ocak 2015, s.39-49.

Pürsünlerli Çakar, Elif. *"Vergiye Karşı Direnme Şekilleri ve Vergi İnzivası"*, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.XVII, Sa.1-2, 2013, s.1293-1313.

Ramsay, David. *"The History of the American Revolution"*, **Colonists Respond to The Tea Act & The Boston Tea Party**, National Humanities Centre, 2013, s.2,3.

Ross, Michael L. *"Does Taxation Lead to Representation"*, **British Journal of Political Science**, Vol.34, 2004, s.229-249.

Sakal, Mustafa. *"Siyasal Karar Alma Sürecinde Yer Alan Aktörler ve Rolleri"*, **DEÜİİBFD**, C.13, Sa.1, 1998, s.211-230.

Sensını, Guido. *"Outline of Theoretical Public Finance"*, (Ed. Michael McLURE), **The Paretian School and Italian Fiscal Sociology**, New York, Palgrave Macmillan, 2007, s.249-258.

Sieyes, Emmanuel. (Çev. Süheyp DERBİL), *"Tiers Etat Nedir?"*, **AÜHFD**, C.8, Sa.1, 1951, s.136-207.

Sklar, Richard L. *"Developmental Democracy"*, **Comparative Studies in Society and History**, Vol.29, No.4, 1987, s.686-714.

Steuerle, Eugene. "*The U.S. Is Broke: Here's Why*", **USA Today**, 27.01.2010, http://blogs.usatoday.com/oped/2010/01/column-the-us-is-broke-heres-why-.html, (erişim: 22.12.2015).

Sur, Melda. *"Paris Şartı'nda İnsan Hakları"*, **AÜSBFD**, C.47, Sa.3, 1992, s.299-305.

Şenel, Alaeddin. *"Eski Yunanda Eşitlik ve Eşitsizlik Üstüne: Doktora Tez Özetleri"*, **AÜSBFD**, C.24, Sa.3, 1969, s.291-306.

Taşkın, Yasemin. *"Vergi Psikolojisi ve Vergiye Karşı Mükellef Tepkileri"*, **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, 54.Seri, 2010, s.67-90.

Topuzkanamış, Engin. *"Yeniden Paylaşım, Vergilendirme ve Adalet"*, **DEÜHFD**, C.14, Sa.1, 2012, s.103-131.

Tunç, Hasan. *"Demokrasi Türleri ve Müzakereci Demokrasi Kavramı"*, **GÜHFD**, C.XII, Sa.1-2, 2008, s.1113-1132.

Türedi, Salih / TOPAL, Mehmet Hanefi. *"Vergilendirme ve Demokrasi Arasındaki İlişki: Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Panel Nedensellik Analizi"*, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, C.11-1, Nisan 2016, s.63-86.

Ural, Şafak. *"Demokrasi Kavramı, Toplumsal Değerler ve Birey"*, **AÜİFD**, C.40, Sa.1, 1999, s.451-459.

Uysal, Özgür. *"Sürdürülebilir Büyüme Kavramının Çevre ve Ekonomik Boyutlarının Ayrıştırılması"*, **Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, C.5, Sa.2, 2013, s.111-118.

Yavuz, Bülent. *"Çoğulcu Demokrasi Anlayışı ve İnsan Hakları"*, **GÜHFD**, C.XIII, Sa.1-2, 2009, s.283-302.

YI, Dae Jin. *"No taxation, No Democracy? Taxation, Income Inequality, and Democracy"*, **Journal of Economic Policy Reform**, Vol.15, No.2, 2012, s.71-92.

Yılmaz, Murat. *"80/20 Kuralı"*, **Türk Kütüphaneciliği Dergisi**, C.19, Sa.3, 2005, s.308-320.

Raporlar:

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Küresel Sağlık Gözlemi Veri Raporu, http://apps.who.int/gho/data/node.home

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Yoksulluğun Azaltılması Stratejisi Bildirileri: Sağlık İçin Önemi, İkinci Sentez Raporu, http://www.who.int/hdp/en/prsp.pdf?ua=1

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi Raporu, www.who.int/mental_health/media/68.pdf

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) Bir Bakışta Eğitim 2016: Göstergeler, http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487

Freedom in the World 2015 Methodology, https://freedomhouse.org/sites/default/files/Methodology_FIW_2015.pdf

TÜİK, Hane Halkı Bütçe Anketi Tüketim Harcaması Sonuçları (Türkiye), http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=330

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 13. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı (ICLS) Genel Raporu, http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/1982/82B09_438_engl.pdf

EKLER

Ek 1. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü ve bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan İki Değişkenli 170 Regresyonun Sonuçları

Ek 2. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör ve Kukla Değişkenden Oluşan Üç Değişkenli 170 Regresyonun Sonuçları

Ek 3. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkeninden Oluşan Üç Değişkenli 170 Regresyonun Sonuçları

Ek 4. Demokrasi Faktörleri İle Vergi Yükü, bir Ekonomik Faktör ve bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Üç Değişkenli 720 Regresyonun Sonuçları

Ek 5. Demokrasi Faktörleri İle Vergi Yükü, bir Ekonomik Faktör, bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Kukla Değişkenden Oluşan Dört Değişkenli Regresyonların 720 Regresyonun Sonuçları

Ek 6. Demokrasi Faktörleri İle Vergi Yükü, bir Ekonomik Faktör, bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükünün Karesi Değişkeninden Oluşan Dört Değişkenli 720 Regresyonun Sonuçları

EKLER

Ek 1. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü ve bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan İki Değişkenli 170 Regresyonun Sonuçları

Sıra	Demokrasi faktörü	2. Değişken, Ekonomik veya Sosyal/Beşeri faktör	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik/ Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik/ Sosyal Faktör t-Oranı	Ülke sayısı
1	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	28.33	0.159177	-0.000922	3.53	-2.15	35
2	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	18.58	0.092545	-0.000014	2.67	-0.47	35
3	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	18.02	0.091179	-0.293281	2.31	-0.05	35
4	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	18.63	0.087119	-0.017779	2.42	-0.49	35
5	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	18.96	0.08334	-0.096034	2.23	-0.61	35
6	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi (Milyon$)	18.77	0.092029	-0.000008	2.66	-0.54	35
7	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	24.67	0.244563	-0.177264	2.53	-1.68	35
8	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	26.91	0.122384	0.192414	3.38	1.97	35
9	Seçim Barajı (%)	Okur Yazarlık (%)	18.75	0.076952	0.019653	1.73	0.54	35
10	Seçim Barajı (%)	Beklenen Yaşam Süresi	21.42	0.131491	-0.095822	2.76	-1.18	35
11	Seçim Barajı (%)	İlk Öğretim	18.31	0.091373	-0.014424	2.63	-0.34	35
12	Seçim Barajı (%)	Orta Öğretim	20.16	0.12615	-0.026085	2.51	-0.93	35
13	Seçim Barajı (%)	Yüksek Öğretim	20.10	0.063715	0.019005	1.38	0.91	35
14	Seçim Barajı (%)	Fakirlik (%)	20.08	0.092108	-0.00937	2.16	-0.27	31
15	Seçim Barajı (%)	Suç Oranı (%) -2014	18.45	0.078951	-0.016163	2.03	-0.67	34
16	Seçim Barajı (%)	Yaşam Kalitesi -2014	24.41	0.138411	-0.021026	2.4	-2.2	25
17	Seçim Barajı (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	19.63	0.075137	0.169629	1.74	1.08	31
18	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -	45.77	1.355114	0.00767	2.78	1.58	36

		2014						
19	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	44.08	1.83685	0.000408	4.9	1.19	36
20	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	42.36	1.993796	43.167745	4.53	0.62	36
21	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	41.79	1.879309	0.098185	4.77	0.24	36
22	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	51.51	2.236744	4.291098	5.91	2.58	36
23	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	41.79	1.857861	-0.00004	4.87	-0.24	36
24	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	44.76	2.868417	-1.295305	3.44	-1.35	36
25	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	41.76	1.887145	0.226465	4.56	0.19	36
26	Seçim Süreci (%)	Okur Yazarlık (%)	44.69	2.21697	-0.527888	4.82	-1.34	36
27	Seçim Süreci (%)	Beklenen Yaşam Süresi	41.69	1.867576	-0.030262	3.6	-0.03	36
28	Seçim Süreci (%)	İlk Öğretim	43.05	1.834583	-0.42704	4.85	-0.89	36
29	Seçim Süreci (%)	Orta Öğretim	44.12	2.225511	-0.336468	4.59	-1.2	36
30	Seçim Süreci (%)	Yüksek Öğretim	41.71	1.89145	-0.02637	3.84	-0.11	36
31	Seçim Süreci (%)	Fakirlik (%)	47.91	2.307829	1.013174	5.07	2.73	31
32	Seçim Süreci (%)	Suç Oranı (%) -2014	44.47	1.985151	0.140049	4.92	0.55	35
33	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014	52.79	1.407747	0.244957	2.87	2.68	26
34	Seçim Süreci (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	43.43	2.036952	-1.139595	4.52	-0.66	32
35	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	16.74	0.379289	0.002897	1.1	0.88	35
36	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	15.20	0.587107	0.000094	2.34	0.43	35
37	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	14.71	0.590308	0.046008	2.07	0	35
38	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	23.97	0.45331	-0.49058	1.83	-1.97	35
39	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	16.20	0.667752	0.852639	2.48	0.75	35
40	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	21.64	0.59122	0.000167	2.46	1.68	35
41	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	26.15	2.007588	-1.647759	2.96	-2.23	35
42	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	17.31	0.706313	0.737428	2.59	1	35
43	Seçimlere Katılım (%)	Okur Yazarlık (%)	24.37	0.202043	0.504258	0.66	2.02	35

44	Seçimlere Katılım (%)	Beklenen Yaşam Süresi	21.60	0.192619	0.966534	0.57	1.68	35
45	Seçimlere Katılım (%)	İlk Öğretim	21.42	0.613802	0.483277	2.54	1.65	35
46	Seçimlere Katılım (%)	Orta Öğretim	28.84	-0.029265	0.474233	-0.09	2.52	35
47	Seçimlere Katılım (%)	Yüksek Öğretim	17.67	0.350612	0.160512	1.05	1.07	35
48	Seçimlere Katılım (%)	Fakirlik (%)	27.12	0.246173	-0.532286	0.86	-2.28	31
49	Seçimlere Katılım (%)	Suç Oranı (%) -2014	21.79	0.336431	-0.293825	1.29	-1.83	34
50	Seçimlere Katılım (%)	Yaşam Kalitesi -2014	14.76	0.570634	0.020218	1.51	0.32	25
51	Seçimlere Katılım (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	16.90	0.677425	-1.567236	2.31	-1.48	31
52	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	51.12	1.176123	0.008751	2.8	2.08	36
53	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	48.15	1.726665	0.000445	5.26	1.48	36
54	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	44.96	1.825924	24.518872	4.67	0.4	36
55	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	44.70	1.750766	0.012857	5.01	0.03	36
56	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	54.78	2.09837	3.953159	6.32	2.71	36
57	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	44.71	1.747267	0.000011	5.16	0.07	36
58	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	47.26	2.587499	-1.074552	3.49	-1.26	36
59	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	44.78	1.715647	-0.234279	4.68	-0.23	36
60	Çoğulcu Siyaset (%)	Okur Yazarlık (%)	48.76	2.129674	-0.55876	5.29	-1.62	36
61	Çoğulcu Siyaset (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.82	1.83186	-0.222436	3.99	-0.27	36
62	Çoğulcu Siyaset (%)	İlk Öğretim	47.27	1.720825	-0.533251	5.2	-1.27	36
63	Çoğulcu Siyaset (%)	Orta Öğretim	46.94	2.069836	-0.293404	4.82	-1.18	36
64	Çoğulcu Siyaset (%)	Yüksek Öğretim	44.82	1.822606	-0.055902	4.18	-0.27	36
65	Çoğulcu Siyaset (%)	Fakirlik (%)	47.73	2.054793	0.828737	5.06	2.51	31
66	Çoğulcu Siyaset (%)	Suç Oranı (%) -2014	47.24	1.880396	0.174537	5.25	0.77	35
67	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014	62.63	1.289204	0.253573	3.31	3.49	26
68	Çoğulcu Siyaset (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	47.27	1.98481	-1.233109	4.91	-0.79	32
69	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	69.67	1.079968	0.013069	3.28	3.97	36

70	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	59.79	1.909522	0.00051	6.64	1.94	36
71	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	55.22	1.935693	0.639673	5.51	0.01	36
72	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	55.54	1.895949	-0.159714	6.08	-0.49	36
73	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	64.72	2.272617	3.821539	7.78	2.98	36
74	Devletin İşlerliği (%)	Doğ. Yab. Yat. Girişi (Milyon$)	55.45	1.931328	0.000053	6.39	0.41	36
75	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	56.30	2.47674	-0.694926	3.69	-0.9	36
76	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	56.04	1.835021	-0.720195	5.64	-0.78	36
77	Devletin İşlerliği (%)	Okur Yazarlık (%)	55.33	1.996523	-0.091976	5.34	-0.29	36
78	Devletin İşlerliği (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.14	1.601971	0.876966	3.98	1.22	36
79	Devletin İşlerliği (%)	İlk Öğretim	56.90	1.912006	-0.429017	6.42	-1.13	36
80	Devletin İşlerliği (%)	Orta Öğretim	55.36	1.853584	0.072935	4.73	0.32	36
81	Devletin İşlerliği (%)	Yüksek Öğretim	56.15	1.728654	0.153051	4.47	0.84	36
82	Devletin İşlerliği (%)	Fakirlik (%)	51.64	2.047606	0.391758	5.24	1.23	31
83	Devletin İşlerliği (%)	Suç Oranı (%) -2014	56.22	1.854334	-0.170677	5.7	-0.83	35
84	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014	75.14	1.233406	0.292971	4	5.1	26
85	Devletin İşlerliği (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.58	1.96735	-0.196789	5.21	-0.14	32
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	53.43	1.074559	0.007766	2.97	2.14	36
87	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	50.62	1.56265	0.000406	5.53	1.57	36
88	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	47.75	1.703043	38.000806	5.06	0.71	36
89	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	46.96	1.575085	-0.028678	5.21	-0.09	36
90	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	55.07	1.859865	3.134321	6.36	2.44	36
91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	47.12	1.580074	0.000041	5.41	0.32	36
92	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	48.76	2.205484	-0.797984	3.42	-1.08	36

	(%)							
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	48.01	1.482374	-0.7264	4.72	-0.82	36
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Okur Yazarlık (%)	49.29	1.838331	-0.375208	5.2	-1.24	36
95	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Beklenen Yaşam Süresi	46.95	1.574704	0.018908	3.96	0.03	36
96	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İlk Öğretim	49.21	1.559551	-0.442057	5.43	-1.21	36
97	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Orta Öğretim	48.14	1.789737	-0.189359	4.77	-0.87	36
98	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yüksek Öğretim	47.16	1.667658	-0.06406	4.42	-0.36	36
99	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)	53.41	1.934627	0.807509	5.66	2.91	31
100	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Suç Oranı (%) -2014	50.66	1.686267	0.095342	5.54	0.49	35
101	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	62.80	1.072696	0.219378	3.25	3.57	26
102	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.40	1.780992	-0.806321	5.15	-0.61	32
103	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	58.22	1.323236	0.008514	3.42	2.2	36
104	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	55.47	1.858608	0.000439	6.14	1.58	36
105	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	52.18	1.83438	-14.102792	5.05	-0.24	36
106	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	52.83	1.82211	-0.242491	5.67	-0.72	36
107	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	58.40	2.155628	3.11474	6.79	2.24	36

108	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	52.36	1.876849	0.000058	6	0.43	36
109	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	56.05	2.919714	-1.331225	4.33	-1.72	36
110	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	52.32	1.827652	-0.377529	5.39	-0.39	36
111	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Okur Yazarlık (%)	57.73	2.327333	-0.655366	6.39	-2.1	36
112	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	52.36	2.002706	-0.326139	4.71	-0.43	36
113	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İlk Öğretim	54.61	1.852862	-0.52507	6.05	-1.35	36
114	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Orta Öğretim	55.18	2.256135	-0.343208	5.74	-1.51	36
115	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yüksek Öğretim	52.36	1.987584	-0.080804	4.92	-0.42	36
116	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Fakirlik (%)	54.90	2.17489	0.758551	5.82	2.49	31
117	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Suç Oranı (%) -2014	54.37	1.974908	0.09694	5.95	0.46	35
118	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	67.84	1.474389	0.216136	4.25	3.35	26
119	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.61	2.099226	-0.551395	5.63	-0.38	32
120	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	73.75	1.107939	0.01339	3.63	4.38	36
121	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	63.49	1.957398	0.000533	7.17	2.13	36
122	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	59.15	1.85711	-39.345761	5.55	-0.74	36
123	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	59.12	1.928808	-0.227806	6.47	-0.73	36
124	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	65.72	2.277604	3.326069	7.94	2.64	36

125	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	58.53	1.981435	0.000026	6.82	0.21	36
126	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	58.70	2.230128	-0.31675	3.43	-0.42	36
127	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	59.61	1.866745	-0.845861	6	-0.96	36
128	Hukukun Üstünlüğü (%)	Okur Yazarlık (%)	58.66	2.063557	-0.118455	5.76	-0.38	36
129	Hukukun Üstünlüğü (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.11	1.595601	1.023188	4.17	1.49	36
130	Hukukun Üstünlüğü (%)	İlk Öğretim	61.20	1.955076	-0.545228	6.94	-1.52	36
131	Hukukun Üstünlüğü (%)	Orta Öğretim	58.64	1.894591	0.080155	5.04	0.37	36
132	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yüksek Öğretim	60.07	1.715339	0.199527	4.66	1.15	36
133	Hukukun Üstünlüğü (%)	Fakirlik (%)	53.57	1.977771	0.193562	5.22	0.63	31
134	Hukukun Üstünlüğü (%)	Suç Oranı (%) -2014	60.98	1.888331	-0.227277	6.17	-1.17	35
135	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	83.21	1.30433	0.315693	5.06	6.58	26
136	Hukukun Üstünlüğü (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.35	2.027868	-0.024038	5.57	-0.02	32
137	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	76.88	1.194829	0.008746	5.02	3.68	36
138	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	72.30	1.745457	0.000436	8.85	2.41	36
139	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	67.41	1.773924	2.454404	7.16	0.06	36
140	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	68.36	1.712228	-0.228188	7.87	-1	36
141	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	72.52	1.971516	2.315936	9.25	2.48	36
142	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	68.97	1.761032	0.000116	8.44	1.29	36
143	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	68.64	2.245194	-0.613045	4.77	-1.14	36
144	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	69.29	1.642349	-0.903586	7.3	-1.42	36
145	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Okur Yazarlık (%)	67.90	1.65714	0.159397	6.32	0.71	36
146	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Beklenen Yaşam Süresi	72.18	1.333798	1.142996	4.97	2.38	36
147	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İlk Öğretim	68.68	1.750519	-0.308724	8.34	-1.16	36
148	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Orta Öğretim	68.00	1.629813	0.12414	5.94	0.78	36
149	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yüksek Öğretim	68.86	1.55456	0.157933	5.77	1.24	36
150	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Fakirlik (%)	62.41	1.661371	0.058215	6.04	0.26	31

151	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Suç Oranı (%) -2014	68.98	1.687697	-0.170497	7.46	-1.19	35
152	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014	72.37	1.136738	0.182408	4.56	3.93	26
153	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	65.92	1.85089	-0.397475	6.96	-0.39	32
154	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	40.55	1.374352	-0.000537	3.15	-0.14	26
155	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	43.87	1.309175	-0.000268	3.98	-1.17	26
156	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	50.02	1.065845	-93.295907	3.18	-2.09	26
157	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	40.50	1.342736	0.015406	3.62	0.05	26
158	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	41.69	1.419617	0.864087	3.99	0.68	26
159	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	46.72	1.270604	-0.000236	3.95	-1.64	26
160	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	42.91	0.417416	1.074425	0.42	0.99	26
161	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	40.60	1.363419	0.247006	3.74	0.2	26
162	Sendikalaşma (%)	Okur Yazarlık (%)	44.28	1.693336	-0.457506	3.9	-1.25	26
163	Sendikalaşma (%)	Beklenen Yaşam Süresi	41.46	1.514563	-0.527046	3.41	-0.62	26
164	Sendikalaşma (%)	İlk Öğretim	42.14	1.284477	-0.371879	3.79	-0.81	26
165	Sendikalaşma (%)	Orta Öğretim	40.59	1.266894	0.057912	2.57	0.19	26
166	Sendikalaşma (%)	Yüksek Öğretim	40.55	1.299713	0.028636	3.12	0.15	26
167	Sendikalaşma (%)	Fakirlik (%)	43.90	1.16521	0.165294	3.46	0.47	22
168	Sendikalaşma (%)	Suç Oranı (%) -2014	41.28	1.24337	-0.120727	3.32	-0.55	26
169	Sendikalaşma (%)	Yaşam Kalitesi -2014	47.95	1.411834	-0.009864	3.97	-0.17	24
170	Sendikalaşma (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	45.91	1.538546	-1.795646	4.22	-1.52	24

Ek 2. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör ve Kukla Değişkenden Oluşan Üç Değişkenli 170 Regresyonun Sonuçları

Sıra	Demokrasi	Ekonomik/Sosyal	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik/ Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Eşiği Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik/ Sosyal Faktör t-Oranı	Vergi Eşiği t-Oranı
1	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	30.57	0.207714	-0.000887	-1.471832	3.13	-2.06	-1
2	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	22.73	0.164996	-0.000025	-2.075904	2.51	-0.81	-1.29
3	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	21.1	0.15065	-0.41036	-1.722776	2.26	-0.07	-1.1
4	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	21.86	0.147846	-0.019915	-1.765775	2.29	-0.55	-1.13
5	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	24.6	0.1625	-0.202756	-2.559015	2.55	-1.2	-1.52
6	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	22.05	0.153869	-0.000009	-1.780824	2.4	-0.62	-1.14
7	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	28.38	0.317658	-0.185833	-1.8925	2.84	-1.78	-1.27
8	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	30.33	0.185898	0.196066	-1.8123	2.96	2.03	-1.23
9	Seçim Barajı (%)	Okur Yazarlık (%)	21.46	0.137987	0.013967	-1.6315	1.87	0.38	-1.03
10	Seçim Barajı (%)	Beklenen Yaşam Süresi	25.01	0.199177	-0.103046	-1.86342	2.73	-1.27	-1.22
11	Seçim Barajı (%)	İlk Öğretim	21.41	0.151293	-0.014846	-1.725971	2.35	-0.35	-1.11
12	Seçim Barajı (%)	Orta Öğretim	23.44	0.189344	-0.027257	-1.77559	2.55	-0.97	-1.15
13	Seçim Barajı (%)	Yüksek Öğretim	22.33	0.121695	0.014942	-1.494928	1.58	0.7	-0.94
14	Seçim Barajı (%)	Fakirlik (%)	27.42	0.183996	-0.009811	-2.696063	2.65	-0.29	-1.65
15	Seçim Barajı (%)	Suç Oranı (%) -2014	21.7	0.140303	-0.015283	-1.762342	2.08	-0.64	-1.12
16	Seçim Barajı (%)	Yaşam Kalitesi -2014	33.15	0.276226	-0.023047	-3.235395	2.76	-2.49	-1.66
17	Seçim Barajı (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	23.69	0.146365	0.185983	-2.021355	1.99	1.19	-1.2
18	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	47.34	1.874093	0.008337	-16.872413	2.6	1.69	-0.97
19	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	44.39	2.095499	0.000366	-7.698648	2.9	1.01	-0.42
20	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	43.27	2.418939	43.026257	-12.765301	3.27	0.61	-0.72

21	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	42.67	2.291851	0.074675	-12.540276	3.22	0.18	-0.7
22	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	51.65	2.075965	4.52135	5.434984	3.16	2.45	0.3
23	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	42.76	2.297927	-0.000049	-13.187402	3.23	-0.29	-0.74
24	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	45.44	3.197928	-1.247124	-11.012729	3.22	-1.29	-0.63
25	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	42.67	2.311421	0.217754	-12.761524	3.18	0.18	-0.71
26	Seçim Süreci (%)	Okur Yazarlık (%)	45.91	2.729418	-0.555701	-14.800148	3.59	-1.4	-0.85
27	Seçim Süreci (%)	Beklenen Yaşam Süresi	42.61	2.299367	-0.042631	-12.81086	2.88	-0.05	-0.72
28	Seçim Süreci (%)	İlk Öğretim	43.99	2.265076	-0.429757	-12.916333	3.23	-0.89	-0.73
29	Seçim Süreci (%)	Orta Öğretim	44.85	2.592937	-0.323928	-11.433509	3.47	-1.14	-0.65
30	Seçim Süreci (%)	Yüksek Öğretim	42.69	2.364984	-0.049159	-13.287669	2.91	-0.21	-0.74
31	Seçim Süreci (%)	Fakirlik (%)	48.13	2.516408	1.012172	-6.119917	3.25	2.69	-0.34
32	Seçim Süreci (%)	Suç Oranı (%) -2014	45.06	2.323539	0.134735	-10.313357	3.26	0.52	-0.58
33	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014	54.4	2.03566	0.244536	-17.086736	2.35	2.66	-0.88
34	Seçim Süreci (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	44.95	2.572824	-0.994029	-16.134736	3.39	-0.57	-0.88
35	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	17.47	0.575912	0.003041	-5.962489	1.12	0.91	-0.52
36	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	15.52	0.72997	0.000072	-4.093421	1.5	0.31	-0.34
37	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	15.25	0.766686	-0.301224	-5.109392	1.56	-0.01	-0.44
38	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	24.77	0.667563	-0.498113	-6.22987	1.49	-1.98	-0.57
39	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	16.26	0.726944	0.772837	-1.913512	1.53	0.61	-0.15
40	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	21.97	0.729532	0.000165	-3.983052	1.6	1.63	-0.36
41	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	27.06	2.264714	-1.677904	-6.657211	2.83	-2.24	-0.62
42	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	17.92	0.897553	0.748426	-5.456834	1.86	1.01	-0.48
43	Seçimlere Katılım (%)	Okur Yazarlık (%)	24.44	0.273966	0.497559	-1.922498	0.53	1.94	-0.18
44	Seçimlere Katılım (%)	Beklenen Yaşam Süresi	21.89	0.33035	0.951834	-3.791802	0.63	1.62	-0.34
45	Seçimlere Katılım (%)	İlk Öğretim	21.92	0.785447	0.482068	-4.94416	1.73	1.63	-0.45
46	Seçimlere Katılım (%)	Orta Öğretim	29.19	0.118878	0.471486	-4.162415	0.23	2.47	-0.4
47	Seçimlere Katılım (%)	Yüksek Öğretim	17.83	0.459023	0.152915	-2.795181	0.82	0.99	-0.24

48	Seçimlere Katılım (%)	Fakirlik (%)	27.2	0.311821	-0.532601	-1.926178	0.64	-2.24	-0.17
49	Seçimlere Katılım (%)	Suç Oranı (%) -2014	22.62	0.548671	-0.290782	-6.096567	1.2	-1.79	-0.57
50	Seçimlere Katılım (%)	Yaşam Kalitesi -2014	22.64	1.381852	0.008319	-19.044373	2.07	0.13	-1.46
51	Seçimlere Katılım (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	17.09	0.77869	-1.543985	-2.873749	1.53	-1.42	-0.25
52	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	52.23	1.574564	0.009263	-12.953611	2.52	2.17	-0.86
53	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	48.19	1.807307	0.000432	-2.400299	2.85	1.36	-0.15
54	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	45.44	2.105915	24.425691	-8.406958	3.19	0.39	-0.53
55	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	45.18	2.028236	-0.002956	-8.4344	3.21	-0.01	-0.53
56	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	55.24	1.830243	4.337144	9.063774	3.18	2.68	0.57
57	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	45.18	2.027093	0.000005	-8.385502	3.2	0.03	-0.53
58	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	47.58	2.794889	-1.044228	-6.931285	3.16	-1.21	-0.44
59	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	45.27	1.996982	-0.240055	-8.462098	3.09	-0.23	-0.53
60	Çoğulcu Siyaset (%)	Okur Yazarlık (%)	49.5	2.493608	-0.578512	-10.510886	3.74	-1.65	-0.69
61	Çoğulcu Siyaset (%)	Beklenen Yaşam Süresi	45.31	2.118543	-0.230647	-8.505635	2.99	-0.28	-0.54
62	Çoğulcu Siyaset (%)	İlk Öğretim	47.76	2.006602	-0.535055	-8.574321	3.26	-1.26	-0.55
63	Çoğulcu Siyaset (%)	Orta Öğretim	47.29	2.301975	-0.285481	-7.223662	3.47	-1.13	-0.46
64	Çoğulcu Siyaset (%)	Yüksek Öğretim	45.38	2.148345	-0.071578	-9.140439	2.98	-0.34	-0.57
65	Çoğulcu Siyaset (%)	Fakirlik (%)	47.76	2.131876	0.828367	-2.261694	3.08	2.46	-0.14
66	Çoğulcu Siyaset (%)	Suç Oranı (%) -2014	47.52	2.091354	0.171224	-6.42957	3.29	0.74	-0.4
67	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014	63.49	1.699899	0.253297	-11.175813	2.45	3.45	-0.72
68	Çoğulcu Siyaset (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.32	2.397884	-1.1209	-12.43737	3.51	-0.71	-0.75
69	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	70.1	1.324291	0.013383	-7.943143	2.69	3.99	-0.67
70	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	60.03	1.702024	0.000544	6.176134	3.07	1.96	0.44
71	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	55.23	1.982271	0.624171	-1.398558	3.33	0.01	-0.1
72	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	55.57	1.960366	-0.163385	-1.958125	3.46	-0.49	-0.14
73	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	66.34	1.772786	4.537349	16.896315	3.57	3.25	1.24
74	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	55.45	1.963929	0.000053	-0.976933	3.46	0.4	-0.07

75	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	56.3	2.488947	-0.693141	-0.407972	3.1	-0.88	-0.03
76	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	56.05	1.88531	-0.721228	-1.512608	3.28	-0.77	-0.11
77	Devletin İşlerliği (%)	Okur Yazarlık (%)	55.35	2.056858	-0.09525	-1.742554	3.29	-0.29	-0.12
78	Devletin İşlerliği (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.15	1.638712	0.875914	-1.090066	2.62	1.2	-0.08
79	Devletin İşlerliği (%)	İlk Öğretim	56.91	1.962646	-0.429337	-1.519392	3.52	-1.12	-0.11
80	Devletin İşlerliği (%)	Orta Öğretim	55.38	1.908653	0.074814	-1.71364	3.14	0.32	-0.12
81	Devletin İşlerliği (%)	Yüksek Öğretim	56.16	1.723857	0.153282	0.13463	2.68	0.82	0.01
82	Devletin İşlerliği (%)	Fakirlik (%)	51.91	1.842327	0.392744	6.02309	2.77	1.22	0.39
83	Devletin İşlerliği (%)	Suç Oranı (%) -2014	56.24	1.898091	-0.171364	-1.333601	3.29	-0.82	-0.09
84	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014	75.46	1.4767	0.292808	-6.620521	2.68	5.02	-0.54
85	Devletin İşlerliği (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.75	2.131436	-0.152216	-4.940532	3.31	-0.1	-0.32
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	54.43	1.408238	0.008195	-10.848155	2.61	2.23	-0.84
87	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	50.64	1.605674	0.000399	-1.280576	2.94	1.46	-0.09
88	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	48.15	1.929983	37.92528	-6.814044	3.4	0.7	-0.5
89	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	47.38	1.804837	-0.041771	-6.983895	3.3	-0.13	-0.51
90	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	55.42	1.653043	3.430511	6.991422	3.26	2.41	0.5
91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	47.49	1.798634	0.000036	-6.54958	3.29	0.28	-0.48
92	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	49.04	2.377107	-0.772889	-5.735898	3.09	-1.03	-0.42
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	48.43	1.713641	-0.731149	-6.956117	3.1	-0.82	-0.51
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Okur Yazarlık (%)	49.88	2.123989	-0.390712	-8.250183	3.62	-1.27	-0.61
95	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Beklenen Yaşam Süresi	47.35	1.805133	0.012307	-6.836607	2.94	0.02	-0.5

	(%)								
96	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İlk Öğretim	49.63	1.7917	-0.443522	-6.965317	3.35	-1.2	-0.52
97	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Orta Öğretim	48.46	1.984885	-0.182698	-6.072589	3.42	-0.83	-0.44
98	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yüksek Öğretim	47.65	1.938945	-0.077115	-7.612508	3.11	-0.43	-0.55
99	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)	53.43	1.981214	0.807285	-1.366913	3.4	2.85	-0.1
100	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Suç Oranı (%) -2014	50.83	1.831537	0.093061	-4.427525	3.39	0.48	-0.33
101	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	62.96	1.219403	0.21928	-3.9922	2.06	3.5	-0.3
102	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.16	2.09148	-0.721979	-9.348604	3.57	-0.54	-0.66
103	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	58.55	1.539721	0.008792	-7.038093	2.66	2.22	-0.51
104	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	55.55	1.736035	0.000458	3.648342	2.97	1.57	0.25
105	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	52.24	1.925936	-14.133262	-2.74904	3.13	-0.24	-0.19
106	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	52.92	1.940274	-0.249225	-3.591892	3.32	-0.72	-0.24
107	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	59.2	1.805279	3.616475	11.843192	3.3	2.35	0.79
108	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	52.39	1.953292	0.000056	-2.290754	3.33	0.41	-0.15
109	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	56.06	2.944875	-1.327546	-0.840935	3.65	-1.69	-0.06
110	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	52.38	1.920702	-0.379439	-2.798782	3.2	-0.39	-0.19

111	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Okur Yazarlık (%)	57.91	2.505221	-0.665021	-5.137636	4.13	-2.09	-0.37
112	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	52.42	2.098934	-0.328896	-2.855015	3.19	-0.43	-0.19
113	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İlk Öğretim	54.66	1.949064	-0.525677	-2.88642	3.41	-1.33	-0.2
114	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Orta Öğretim	55.19	2.297964	-0.34178	-1.301617	3.77	-1.47	-0.09
115	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yüksek Öğretim	52.45	2.116213	-0.086994	-3.609412	3.16	-0.45	-0.24
116	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Fakirlik (%)	55.12	1.988681	0.759445	5.463536	3.13	2.46	0.37
117	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Suç Oranı (%) -2014	54.37	1.99732	0.096588	-0.683045	3.39	0.45	-0.05
118	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	68.02	1.654505	0.216015	-4.901309	2.66	3.28	-0.35
119	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.94	2.333813	-0.487671	-7.063264	3.68	-0.33	-0.46
120	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	74.04	1.307973	0.013647	-6.503266	2.86	4.38	-0.59
121	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	63.91	1.681559	0.000577	8.210321	3.2	2.2	0.62
122	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	59.15	1.852378	-39.344186	0.142073	3.27	-0.73	0.01
123	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	59.13	1.948992	-0.228956	-0.613532	3.6	-0.72	-0.04
124	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	67.25	1.793072	4.019968	16.379137	3.68	2.93	1.22
125	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	58.53	1.96862	0.000027	0.384007	3.61	0.21	0.03
126	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	58.7	2.211374	-0.319492	0.626782	2.84	-0.42	0.05
127	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	59.61	1.865523	-0.845836	0.036749	3.39	-0.95	0
128	Hukukun Üstünlüğü (%)	Okur Yazarlık (%)	58.66	2.072525	-0.118942	-0.25902	3.46	-0.38	-0.02
129	Hukukun Üstünlüğü (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.11	1.577703	1.023701	0.531043	2.66	1.47	0.04
130	Hukukun Üstünlüğü (%)	İlk Öğretim	61.2	1.954506	-0.545225	0.017096	3.71	-1.5	0

131	Hukukun Üstünlüğü (%)	Orta Öğretim	58.64	1.899986	0.080339	-0.167891	3.26	0.36	-0.01
132	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yüksek Öğretim	60.1	1.63679	0.203307	2.204124	2.68	1.14	0.16
133	Hukukun Üstünlüğü (%)	Fakirlik (%)	53.72	1.824857	0.194296	4.486639	2.83	0.62	0.3
134	Hukukun Üstünlüğü (%)	Suç Oranı (%) -2014	60.98	1.863325	-0.226884	0.762122	3.43	-1.15	0.06
135	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	83.27	1.413373	0.31562	-2.967285	3.06	6.45	-0.29
136	Hukukun Üstünlüğü (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.36	2.079917	-0.009899	-1.567157	3.35	-0.01	-0.1
137	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	77.52	1.442992	0.009065	-8.067995	4.09	3.77	-0.95
138	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	72.36	1.656626	0.000451	2.644024	4.34	2.36	0.27
139	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	67.54	1.894949	2.414127	-3.633899	4.52	0.06	-0.36
140	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	68.56	1.858457	-0.236522	-4.445018	4.71	-1.02	-0.45
141	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	72.91	1.768066	2.607297	6.877426	4.8	2.52	0.68
142	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	69.05	1.851772	0.000115	-2.719202	4.73	1.25	-0.28
143	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	68.71	2.328268	-0.600898	-2.776469	4.14	-1.1	-0.28
144	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	69.44	1.767966	-0.906165	-3.778349	4.45	-1.41	-0.39
145	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Okur Yazarlık (%)	67.99	1.763838	0.153606	-3.081581	4.03	0.67	-0.31
146	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Beklenen Yaşam Süresi	72.29	1.442786	1.139874	-3.233578	3.48	2.34	-0.35
147	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İlk Öğretim	68.82	1.874584	-0.309507	-3.722401	4.79	-1.14	-0.38
148	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Orta Öğretim	68.17	1.764044	0.128721	-4.176962	4.15	0.8	-0.42
149	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yüksek Öğretim	68.91	1.62909	0.154346	-2.09134	3.64	1.19	-0.21
150	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Fakirlik (%)	62.42	1.625246	0.058388	1.059944	3.47	0.26	0.1
151	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Suç Oranı (%) -2014	69.11	1.804564	-0.172332	-3.561851	4.5	-1.18	-0.36
152	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014	72.8	1.353083	0.182263	-5.887164	3.04	3.87	-0.59
153	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	66.12	1.996216	-0.357998	-4.375677	4.41	-0.34	-0.4
154	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	41.8	0.972148	-0.000109	9.946366	1.33	-0.03	0.69
155	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	44.14	1.129346	-0.000239	4.892809	1.75	-0.96	0.33
156	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	51.31	0.694188	-93.230123	9.958302	1.17	-2.07	0.76
157	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	41.8	0.962746	0.001536	10.006452	1.46	0	0.7

158	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	44.46	0.882707	1.39423	15.757838	1.42	1.03	1.05
159	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	47.78	0.935176	-0.000231	9.016203	1.56	-1.59	0.67
160	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	44.03	0.105131	1.034098	9.286192	0.1	0.94	0.66
161	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	41.85	0.988032	0.177726	9.844823	1.5	0.14	0.69
162	Sendikalaşma (%)	Okur Yazarlık (%)	44.77	1.424733	-0.417496	6.355751	1.9	-1.09	0.44
163	Sendikalaşma (%)	Beklenen Yaşam Süresi	42.38	1.156546	-0.418995	8.605849	1.54	-0.47	0.59
164	Sendikalaşma (%)	İlk Öğretim	44.22	0.788099	-0.462355	12.959654	1.22	-0.98	0.91
165	Sendikalaşma (%)	Orta Öğretim	42.11	0.795311	0.107464	11.052886	1	0.34	0.76
166	Sendikalaşma (%)	Yüksek Öğretim	42.5	0.683028	0.113193	13.670392	0.82	0.52	0.86
167	Sendikalaşma (%)	Fakirlik (%)	44.15	1.036292	0.174404	3.636017	1.84	0.48	0.29
168	Sendikalaşma (%)	Suç Oranı (%) -2014	42.96	0.790623	-0.149422	11.53722	1.17	-0.67	0.81
169	Sendikalaşma (%)	Yaşam Kalitesi -2014	47.95	1.404857	-0.009744	0.165343	2.15	-0.16	0.01
170	Sendikalaşma (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.21	0.982013	-2.027405	15.817387	1.62	-1.7	1.14

Ek 3. Demokrasi Faktörleri ile Vergi Yükü, bir Ekonomik veya Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükü'nün Karesi Değişkeninden Oluşan Üç Değişkenli 170 Regresyonun Sonuçları

Sıra	Demokrasi	Ekonomik/Sosyal	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik/ Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Eşiği Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik/ Sosyal Faktör t-Oranı	Vergi Eşiği t-Oranı
1	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	29.09	0.239346	-0.000898	-0.00154	1.64	-2.06	-0.58
2	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	20.53	0.227241	-0.000021	-0.002527	1.44	-0.66	-0.87
3	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	19.56	0.207165	-1.526983	-0.002251	1.33	-0.24	-0.77
4	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	19.85	0.191749	-0.015214	-0.001953	1.23	-0.41	-0.69
5	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	20.41	0.195669	-0.098965	-0.002116	1.27	-0.63	-0.75
6	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	21.31	0.25159	-0.000013	-0.002999	1.54	-0.87	-1
7	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	25.46	0.321902	-0.170166	-0.001568	1.93	-1.59	-0.57
8	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	28.6	0.244471	0.195748	-0.002285	1.66	2	-0.86
9	Seçim Barajı (%)	Okur Yazarlık (%)	19.59	0.17697	0.010597	-0.001749	0.97	0.26	-0.57
10	Seçim Barajı (%)	Beklenen Yaşam Süresi	24.86	0.327569	-0.12786	-0.003437	1.91	-1.5	-1.19
11	Seçim Barajı (%)	İlk Öğretim	20.02	0.215404	-0.021018	-0.002337	1.38	-0.49	-0.81
12	Seçim Barajı (%)	Orta Öğretim	21.9	0.252663	-0.028219	-0.002325	1.57	-1	-0.83
13	Seçim Barajı (%)	Yüksek Öğretim	21.03	0.157823	0.016967	-0.001711	0.97	0.8	-0.6
14	Seçim Barajı (%)	Fakirlik (%)	20.9	0.179051	-0.005429	-0.001607	1.05	-0.15	-0.53
15	Seçim Barajı (%)	Suç Oranı (%) -2014	19.58	0.181971	-0.013086	-0.001901	1.11	-0.53	-0.65
16	Seçim Barajı (%)	Yaşam Kalitesi -2014	33.04	0.687938	-0.02434	-0.008787	2.03	-2.58	-1.64
17	Seçim Barajı (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	20.97	0.212962	0.132834	-0.002412	1.02	0.79	-0.68
18	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	49.44	3.579894	0.009111	-0.044756	2.33	1.87	-1.52
19	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	45.42	3.251677	0.000334	-0.02724	1.98	0.94	-0.88
20	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	44.17	3.578673	27.764307	-0.031538	2.21	0.39	-1.02
21	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	44.05	3.669721	0.118495	-0.034464	2.26	0.29	-1.14

22	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	53.41	3.868569	4.224784	-0.03161	2.62	2.56	-1.14
23	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	44.74	4.041867	-0.000121	-0.042085	2.36	-0.69	-1.31
24	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	45.77	3.930804	-1.058258	-0.024081	2.43	-1.05	-0.77
25	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	43.95	3.639589	0.184534	-0.033935	2.25	0.16	-1.12
26	Seçim Süreci (%)	Okur Yazarlık (%)	48.69	4.785434	-0.690335	-0.047431	2.84	-1.73	-1.58
27	Seçim Süreci (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.03	3.798082	-0.245958	-0.035686	2.17	-0.26	-1.15
28	Seçim Süreci (%)	İlk Öğretim	46.01	3.899813	-0.538429	-0.03997	2.43	-1.12	-1.32
29	Seçim Süreci (%)	Orta Öğretim	45.93	3.796536	-0.308267	-0.03092	2.38	-1.09	-1.03
30	Seçim Süreci (%)	Yüksek Öğretim	43.95	3.682265	-0.037071	-0.034288	2.22	-0.16	-1.13
31	Seçim Süreci (%)	Fakirlik (%)	50.8	4.467737	1.111087	-0.039921	2.52	2.96	-1.26
32	Seçim Süreci (%)	Suç Oranı (%) -2014	46.32	3.609834	0.154383	-0.031306	2.23	0.6	-1.03
33	Seçim Süreci (%)	Yaşam Kalitesi -2014	61.02	5.632732	0.265607	-0.075189	2.8	3.11	-2.16
34	Seçim Süreci (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.84	5.45659	-2.025979	-0.062245	2.94	-1.17	-1.89
35	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	17	0.0436	0.002795	0.006448	0.04	0.84	0.31
36	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	15.9	0.013423	0.000121	0.010765	0.01	0.53	0.51
37	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	15.16	0.143697	4.796464	0.008667	0.13	0.1	0.41
38	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	24.91	-0.194182	-0.506456	0.012086	-0.18	-2.01	0.62
39	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	16.66	0.217193	0.864396	0.008488	0.19	0.75	0.42
40	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	24.54	-0.617489	0.000209	0.022721	-0.54	1.97	1.09
41	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	27.25	1.358299	-1.707345	0.013166	1.16	-2.27	0.68
42	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	17.65	0.315184	0.726746	0.007319	0.28	0.97	0.36
43	Seçimlere Katılım (%)	Okur Yazarlık (%)	28.59	-1.39548	0.648905	0.027931	-1.15	2.42	1.35
44	Seçimlere Katılım (%)	Beklenen Yaşam Süresi	24.02	-0.974493	1.157235	0.02046	-0.8	1.9	0.99
45	Seçimlere Katılım (%)	İlk Öğretim	22.76	-0.167067	0.524791	0.014714	-0.15	1.75	0.73
46	Seçimlere Katılım (%)	Orta Öğretim	29.83	-0.707048	0.485669	0.012457	-0.66	2.55	0.66
47	Seçimlere Katılım (%)	Yüksek Öğretim	18.55	-0.299377	0.174585	0.011821	-0.25	1.14	0.58
48	Seçimlere Katılım (%)	Fakirlik (%)	31.59	-1.187185	-0.597263	0.026492	-1.06	-2.53	1.33
49	Seçimlere Katılım (%)	Suç Oranı (%) -2014	22.84	-0.339397	-0.314008	0.012472	-0.31	-1.91	0.64

50	Seçimlere Katılım (%)	Yaşam Kalitesi -2014	15.12	1.268231	0.016011	-0.011154	0.54	0.24	-0.3
51	Seçimlere Katılım (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	17.37	0.135705	-1.422617	0.009479	0.1	-1.25	0.39
52	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	54.53	3.124315	0.010012	-0.039192	2.36	2.39	-1.55
53	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	48.97	2.734635	0.000393	-0.019407	1.89	1.26	-0.72
54	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	46.49	3.152674	11.624176	-0.026401	2.19	0.18	-0.96
55	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	46.45	3.18259	0.029099	-0.027562	2.2	0.08	-1.02
56	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	56.23	3.398279	3.900333	-0.02518	2.61	2.68	-1.03
57	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	46.6	3.339818	-0.000049	-0.030688	2.18	-0.31	-1.07
58	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	48.02	3.429417	-0.886698	-0.019084	2.38	-0.99	-0.68
59	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	46.55	3.145843	-0.268499	-0.027695	2.19	-0.26	-1.03
60	Çoğulcu Siyaset (%)	Okur Yazarlık (%)	52.37	4.348849	-0.699115	-0.040981	2.94	-2	-1.56
61	Çoğulcu Siyaset (%)	Beklenen Yaşam Süresi	46.83	3.45987	-0.404333	-0.030095	2.23	-0.48	-1.1
62	Çoğulcu Siyaset (%)	İlk Öğretim	49.9	3.495083	-0.628946	-0.034338	2.48	-1.49	-1.3
63	Çoğulcu Siyaset (%)	Orta Öğretim	48.33	3.324035	-0.270891	-0.024684	2.34	-1.08	-0.93
64	Çoğulcu Siyaset (%)	Yüksek Öğretim	46.6	3.275366	-0.064582	-0.027815	2.22	-0.31	-1.03
65	Çoğulcu Siyaset (%)	Fakirlik (%)	49.73	3.655702	0.90131	-0.029589	2.29	2.67	-1.04
66	Çoğulcu Siyaset (%)	Suç Oranı (%) -2014	48.78	3.227201	0.186419	-0.025951	2.24	0.82	-0.96
67	Çoğulcu Siyaset (%)	Yaşam Kalitesi -2014	71.01	5.098455	0.27219	-0.067791	3.29	4.13	-2.52
68	Çoğulcu Siyaset (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.56	5.13348	-2.049257	-0.057312	3.09	-1.33	-1.95
69	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	72.5	2.847787	0.014214	-0.035564	2.78	4.38	-1.81
70	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	59.97	2.374028	0.000486	-0.008943	1.86	1.77	-0.37
71	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	56.09	2.928158	-9.006108	-0.019749	2.26	-0.16	-0.79
72	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	56.33	2.854471	-0.148841	-0.018451	2.2	-0.45	-0.76
73	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	65.37	3.134689	3.786507	-0.016699	2.72	2.93	-0.77
74	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	56.08	2.847831	0.000019	-0.017661	2.06	0.14	-0.68
75	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	56.69	3.077488	-0.560883	-0.013617	2.35	-0.69	-0.54
76	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	56.93	2.844385	-0.744346	-0.019546	2.21	-0.81	-0.81
77	Devletin İşlerliği (%)	Okur Yazarlık (%)	56.4	3.19687	-0.167894	-0.022166	2.27	-0.5	-0.88
78	Devletin İşlerliği (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.57	2.346824	0.793744	-0.013769	1.7	1.07	-0.57

79	Devletin İşlerliği (%)	İlk Öğretim	58.23	3.170061	-0.496871	-0.024348	2.48	-1.29	-1.01
80	Devletin İşlerliği (%)	Orta Öğretim	56.27	2.862546	0.091046	-0.019858	2.2	0.4	-0.82
81	Devletin İşlerliği (%)	Yüksek Öğretim	56.92	2.675702	0.147392	-0.018133	2.03	0.8	-0.75
82	Devletin İşlerliği (%)	Fakirlik (%)	52.4	3.034911	0.436514	-0.018248	1.95	1.33	-0.66
83	Devletin İşlerliği (%)	Suç Oranı (%) -2014	56.9	2.746757	-0.162803	-0.017196	2.08	-0.78	-0.7
84	Devletin İşlerliği (%)	Yaşam Kalitesi -2014	80.71	4.2451	0.307691	-0.053597	3.46	5.91	-2.52
85	Devletin İşlerliği (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	54.86	3.836344	-0.681239	-0.03402	2.38	-0.45	-1.19
86	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	58.02	3.071327	0.009059	-0.04017	2.73	2.54	-1.87
87	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	52.03	2.730236	0.000345	-0.02248	2.21	1.29	-0.97
88	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	49.85	3.074733	24.669338	-0.027296	2.5	0.45	-1.16
89	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	49.53	3.109015	-0.011278	-0.029527	2.51	-0.04	-1.28
90	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	57.34	3.292812	3.076089	-0.027757	2.9	2.42	-1.31
91	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	49.56	3.178511	-0.000019	-0.030801	2.42	-0.14	-1.25
92	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	50.33	3.276473	-0.559018	-0.024276	2.64	-0.72	-1.01
93	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	50.7	3.042102	-0.76372	-0.030203	2.49	-0.87	-1.32
94	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Okur Yazarlık (%)	53.58	3.973181	-0.51023	-0.039424	3.08	-1.67	-1.72
95	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Beklenen Yaşam Süresi	49.61	3.232357	-0.166302	-0.030642	2.42	-0.23	-1.3
96	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İlk Öğretim	52.81	3.392283	-0.540906	-0.03547	2.81	-1.49	-1.56
97	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Orta Öğretim	50.42	3.206165	-0.163933	-0.027877	2.61	-0.76	-1.21

98	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yüksek Öğretim	49.8	3.232207	-0.073409	-0.029956	2.56	-0.42	-1.3
99	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Fakirlik (%)	57.46	3.96441	0.899523	-0.037516	3.03	3.25	-1.6
100	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Suç Oranı (%) -2014	52.73	3.06051	0.107466	-0.02648	2.51	0.56	-1.17
101	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	69.05	3.861861	0.23301	-0.049637	2.84	4.04	-2.11
102	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.19	4.664113	-1.553638	-0.052479	3.32	-1.19	-2.11
103	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	61.01	3.07907	0.009651	-0.035323	2.52	2.49	-1.51
104	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	56.03	2.684605	0.000395	-0.015903	2.01	1.37	-0.64
105	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	53.74	3.166558	-27.050246	-0.026509	2.38	-0.46	-1.04
106	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	54.09	3.032536	-0.22876	-0.0233	2.28	-0.67	-0.94
107	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	59.55	3.302845	3.06812	-0.022222	2.65	2.2	-0.95
108	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	53.45	3.080491	0.000013	-0.023194	2.16	0.09	-0.87
109	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	56.39	3.475889	-1.207127	-0.012607	2.65	-1.47	-0.5
110	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	53.7	3.085901	-0.407635	-0.024365	2.31	-0.43	-0.98
111	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Okur Yazarlık (%)	61.07	4.454925	-0.789929	-0.03929	3.35	-2.51	-1.66
112	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	54.02	3.474576	-0.490592	-0.027208	2.42	-0.63	-1.07
113	Organizasyon ve Örgütlenme	İlk Öğretim	56.73	3.438699	-0.610603	-0.030692	2.64	-1.56	-1.25

	(%)								
114	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Orta Öğretim	56.17	3.307309	-0.324339	-0.020689	2.54	-1.41	-0.85
115	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yüksek Öğretim	53.75	3.267021	-0.088449	-0.024497	2.39	-0.46	-0.98
116	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Fakirlik (%)	56.15	3.432228	0.815548	-0.023239	2.32	2.61	-0.88
117	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Suç Oranı (%) -2014	55.44	3.096879	0.106838	-0.021619	2.31	0.51	-0.86
118	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Yaşam Kalitesi -2014	75.48	4.959196	0.233167	-0.062017	3.63	4.02	-2.62
119	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	60.55	4.904399	-1.278507	-0.05106	3.18	-0.89	-1.87
120	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	76.22	2.752361	0.014455	-0.033081	2.9	4.8	-1.82
121	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	63.55	2.24456	0.000518	-0.005529	1.85	1.98	-0.24
122	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	60.11	2.897463	-49.456964	-0.020702	2.35	-0.91	-0.88
123	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	59.68	2.732233	-0.218692	-0.015465	2.2	-0.69	-0.67
124	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	66.2	3.011811	3.296232	-0.014222	2.65	2.59	-0.67
125	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	59.08	2.838983	-0.000006	-0.016525	2.13	-0.04	-0.66
126	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	59.14	2.870382	-0.173892	-0.014512	2.27	-0.22	-0.59
127	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	60.28	2.738637	-0.866723	-0.016884	2.23	-0.98	-0.73
128	Hukukun Üstünlüğü (%)	Okur Yazarlık (%)	59.51	3.133259	-0.18611	-0.019754	2.32	-0.58	-0.82
129	Hukukun Üstünlüğü (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.33	2.131343	0.96333	-0.009903	1.62	1.36	-0.43
130	Hukukun Üstünlüğü (%)	İlk Öğretim	62.38	3.133433	-0.608784	-0.022805	2.59	-1.68	-1
131	Hukukun Üstünlüğü (%)	Orta Öğretim	59.32	2.765562	0.095789	-0.017142	2.22	0.43	-0.73
132	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yüksek Öğretim	60.6	2.504737	0.19481	-0.015114	2	1.11	-0.66
133	Hukukun Üstünlüğü (%)	Fakirlik (%)	54.14	2.822342	0.231848	-0.01561	1.87	0.73	-0.58
134	Hukukun Üstünlüğü (%)	Suç Oranı (%) -2014	61.36	2.55477	-0.221397	-0.012842	2.05	-1.13	-0.55
135	Hukukun Üstünlüğü (%)	Yaşam Kalitesi -2014	87.08	3.855384	0.328161	-0.0454	3.78	7.58	-2.57

136	Hukukun Üstünlüğü (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.61	3.425928	-0.386421	-0.025448	2.18	-0.26	-0.91
137	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	83.24	3.386013	0.010164	-0.044081	5.12	4.85	-3.49
138	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	74.24	3.022753	0.000369	-0.024592	3.58	2.03	-1.55
139	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	71.05	3.455194	-13.885877	-0.033456	3.97	-0.36	-2.01
140	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	71.73	3.349528	-0.209615	-0.031517	3.88	-0.95	-1.95
141	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	75.75	3.564567	2.251198	-0.030858	4.47	2.52	-2.07
142	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	71.32	3.219639	0.000062	-0.028107	3.48	0.66	-1.62
143	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	71.25	3.528585	-0.326686	-0.02909	4.01	-0.59	-1.7
144	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	72.99	3.345045	-0.944327	-0.032972	3.98	-1.56	-2.09
145	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Okur Yazarlık (%)	70.98	3.34462	0.052669	-0.031162	3.52	0.23	-1.84
146	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Beklenen Yaşam Süresi	74.35	2.727931	0.98723	-0.025771	3.08	2.07	-1.65
147	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İlk Öğretim	73.12	3.645123	-0.41091	-0.036667	4.3	-1.61	-2.3
148	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Orta Öğretim	71.84	3.3458	0.154942	-0.033773	3.88	1.02	-2.09
149	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yüksek Öğretim	72.21	3.193861	0.148137	-0.031387	3.65	1.21	-1.96
150	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Fakirlik (%)	65.3	3.197197	0.127837	-0.028386	3.02	0.57	-1.5
151	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Suç Oranı (%) -2014	72.13	3.275377	-0.15649	-0.030593	3.74	-1.13	-1.87
152	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Yaşam Kalitesi -2014	81.47	4.088159	0.196832	-0.052525	4.43	5.03	-3.29
153	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	71.61	4.300178	-1.032341	-0.044582	4.04	-1.05	-2.37
154	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	45.77	-1.139432	0.000281	0.042599	-0.64	0.07	1.46
155	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	47.22	-0.720583	-0.000185	0.035364	-0.41	-0.78	1.18
156	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	51.46	-0.268882	-78.209242	0.023918	-0.16	-1.61	0.81
157	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	46.83	-1.747917	-0.240713	0.051598	-0.9	-0.67	1.62
158	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	46.42	-0.930365	0.651014	0.040419	-0.54	0.52	1.39
159	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım(Milyon$)	48.29	-0.226142	-0.000171	0.026281	-0.12	-1.04	0.82
160	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	46.01	-1.145055	0.401724	0.037089	-0.67	0.32	1.12
161	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	46.22	-1.153256	0.526109	0.044215	-0.68	0.44	1.52
162	Sendikalaşma (%)	Okur Yazarlık (%)	45.87	-0.601711	-0.119489	0.03524	-0.21	-0.21	0.8

163	Sendikalaşma (%)	Beklenen Yaşam Süresi	45.78	-1.216	0.089068	0.043754	-0.58	0.09	1.32
164	Sendikalaşma (%)	İlk Öğretim	47.25	-1.11664	-0.35528	0.041705	-0.67	-0.79	1.46
165	Sendikalaşma (%)	Orta Öğretim	46.61	-1.576823	0.180827	0.046812	-0.84	0.59	1.58
166	Sendikalaşma (%)	Yüksek Öğretim	47.64	-2.041707	0.185376	0.054565	-1.03	0.89	1.73
167	Sendikalaşma (%)	Fakirlik (%)	54.4	-1.588347	0.044645	0.047118	-1.14	0.14	2.04
168	Sendikalaşma (%)	Suç Oranı (%) -2014	48.96	-2.004363	-0.261217	0.054492	-1.1	-1.17	1.82
169	Sendikalaşma (%)	Yaşam Kalitesi -2014	59.52	-3.179926	0.017633	0.073407	-1.63	0.32	2.39
170	Sendikalaşma (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.15	-0.167076	-1.382218	0.028692	-0.09	-1.09	0.93

Ek 4. Demokrasi Faktörleri İle Vergi Yükü, bir Ekonomik Faktör ve bir Sosyal/Beşeri Faktörden Oluşan Üç Değişkenli 720 Regresyonun Sonuçları

Sıra	Demokrasi	Ekonomik	Sosyal	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik Faktör Katsayısı	Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik Faktör t-Oranı	Sosyal Faktör t-Oranı	Ülke sayısı
1	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	29.8	0.140434	-0.00096	0.027944	2.76	-2.21	0.81	35
2	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	28.35	0.161025	-0.000894	-0.009409	3.26	-1.73	-0.1	35
3	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	30.43	0.16556	-0.001036	-0.039567	3.63	-2.32	-0.97	35
4	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	28.34	0.160767	-0.000908	-0.001979	3.11	-1.88	-0.07	35
5	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	37.53	0.122459	-0.001314	0.043739	2.66	-2.94	2.14	35
6	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	33.28	0.162376	-0.001195	-0.024441	3.25	-2.31	-0.74	31
7	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	34.23	0.150985	-0.001216	-0.037383	3.39	-2.68	-1.61	34
8	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	24.68	0.146298	-0.00033	-0.01554	2.23	-0.27	-0.69	25

							5				
9	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	30.96	0.148142	-0.00097	0.161869	2.76	-2.1	1.09	31
10	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	19.62	0.074389	-0.000018	0.023746	1.65	-0.58	0.63	35
11	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	21.48	0.130097	-0.000005	-0.092031	2.64	-0.16	-1.07	35
12	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	19	0.091755	-0.000016	-0.017193	2.61	-0.51	-0.4	35
13	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	20.28	0.123965	-0.000007	-0.024246	2.38	-0.21	-0.81	35
14	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	22.12	0.053032	-0.000029	0.026802	1.11	-0.9	1.19	35
15	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	20.11	0.092105	-0.000003	-0.009727	2.12	-0.09	-0.27	31
16	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	19.17	0.078885	-0.000016	-0.016872	2	-0.52	-0.69	34
17	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	27.41	0.161057	0.000036	-0.026969	2.57	0.93	-2.34	25
18	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	20.7	0.074453	-0.000019	0.17579	1.7	-0.6	1.1	31
19	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	18.81	0.073133	-0.96357	0.020776	1.42	-0.15	0.55	35

						4					
20	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	21.45	0.129754	-0.618704	-0.096211	2.53	-0.1	-1.16	35
21	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	18.32	0.092425	0.354816	-0.015149	2.3	0.05	-0.34	35
22	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	20.27	0.123556	-1.278459	-0.0271	2.35	-0.21	-0.94	35
23	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	20.16	0.065563	0.95167	0.019722	1.35	0.15	0.91	35
24	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	20.09	0.091561	-0.320724	-0.008894	2.04	-0.05	-0.24	31
25	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) -2014	18.53	0.081429	1.100362	-0.017396	1.93	0.17	-0.68	34
26	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi -2014	26.25	0.121176	-5.610937	-0.023338	1.93	-0.72	-2.29	25
27	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	19.63	0.075257	0.050072	0.169734	1.61	0.01	1.06	31
28	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	19.03	0.076715	-0.012651	0.015375	1.7	-0.32	0.39	35
29	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	22.15	0.126777	-0.019432	-0.097541	2.59	-0.54	-1.18	35
30	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	18.77	0.087187	-0.015743	-0.010221	2.38	-0.42	-0.23	35

31	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	21.17	0.123097	-0.023019	-0.028664	2.42	-0.63	-1	35
32	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	20.36	0.062476	-0.011671	0.017653	1.33	-0.31	0.82	35
33	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	20.46	0.088829	-0.013434	-0.00878	2	-0.36	-0.25	31
34	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	18.55	0.078412	-0.007927	-0.013778	1.98	-0.19	-0.5	34
35	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	26.13	0.134625	-0.035474	-0.02236	2.3	-0.7	-2.27	25
36	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	19.86	0.072255	-0.011222	0.158589	1.6	-0.28	0.96	31
37	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	19.53	0.070801	-0.087429	0.017308	1.53	-0.55	0.47	35
38	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	21.69	0.123711	-0.053236	-0.088683	2.3	-0.33	-1.04	35
39	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	19.49	0.081294	-0.108161	-0.019277	2.13	-0.67	-0.45	35
40	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	21.19	0.117665	-0.099704	-0.026535	2.24	-0.63	-0.94	35
41	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	21.02	0.055346	-0.09438	0.018858	1.14	-0.6	0.9	35

						3					
42	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	21.68	0.080331	-0.120955	-0.008943	1.75	-0.74	-0.26	31
43	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	19.67	0.067311	-0.110774	-0.019084	1.57	-0.67	-0.78	34
44	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	25.09	0.158011	0.095119	-0.02392	2.14	0.43	-2.03	25
45	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	19.65	0.074304	-0.014809	0.164421	1.64	-0.08	0.96	31
46	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	20.09	0.070895	-0.000011	0.027433	1.55	-0.72	0.72	35
47	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	21.53	0.129263	-0.000003	-0.090452	2.6	-0.21	-1.04	35
48	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	18.81	0.091728	-0.000007	-0.006275	2.61	-0.44	-0.14	35
49	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	20.49	0.123234	-0.000005	-0.023878	2.39	-0.35	-0.82	35
50	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	21.09	0.062011	-0.000009	0.020109	1.33	-0.62	0.96	35
51	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	20.52	0.089911	-0.000006	-0.013658	2.06	-0.39	-0.37	31
52	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	19.57	0.077583	-0.00001	-0.01753	1.97	-0.65	-0.72	34

							1				
53	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	24.64	0.13268	-0.000004	-0.020602	2.1	-0.25	-2.08	25
54	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	19.98	0.075236	-0.000005	0.159522	1.71	-0.34	0.98	31
55	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	25.49	0.229564	-0.178305	0.02065	2.27	-1.67	0.58	35
56	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	28.09	0.284172	-0.177416	-0.095982	2.81	-1.7	-1.21	35
57	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	25.09	0.245137	-0.178895	-0.01695	2.51	-1.67	-0.41	35
58	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	26.03	0.263408	-0.167534	-0.020836	2.62	-1.57	-0.75	35
59	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	25.97	0.213769	-0.167652	0.015093	2.02	-1.57	0.74	35
60	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	26.05	0.23703	-0.177079	-0.021972	2.22	-1.48	-0.63	31
61	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	25.59	0.235931	-0.183123	-0.015865	2.36	-1.7	-0.68	34
62	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	32.47	0.356192	-0.246785	-0.018766	2.4	-1.58	-2.01	25
63	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak	28.43	0.24500	-	0.17368	2.4	-1.82	1.15	31

			(1000kişi)		4	0.208036	6				
64	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	27.23	0.111841	0.188761	0.01295	2.4	1.9	0.37	35
65	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	27.27	0.133646	0.173597	-0.034586	2.86	1.58	-0.39	35
66	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	28.74	0.124193	0.215311	-0.036749	3.41	2.13	-0.89	35
67	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	28.69	0.152768	0.18852	-0.023731	3.05	1.93	-0.88	35
68	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	28.18	0.098904	0.184417	0.014888	2.05	1.87	0.74	35
69	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	29.82	0.118439	0.193427	-0.014814	2.76	1.93	-0.45	31
70	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	29.33	0.10851	0.225498	-0.028398	2.76	2.15	-1.22	34
71	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	26.81	0.138019	0.182767	-0.014079	2.38	0.83	-1.1	25
72	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	26.87	0.109102	0.179673	0.153958	2.33	1.64	1.01	31
73	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	50.38	1.709239	0.009223	-0.666446	3.32	1.92	-1.72	36
74	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	47.88	1.572553	0.011491	-1.234787	3.02	1.95	-1.14	36

75	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	46.24	1.38586	0.007	-0.258489	2.8	1.38	-0.53	36
76	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	54.74	1.741415	0.014347	-0.74913	3.65	2.74	-2.52	36
77	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	47.28	1.520319	0.010111	-0.242392	2.94	1.84	-0.96	36
78	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	60.02	1.418983	0.01511	1.203817	2.77	2.86	3.57	31
79	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	52.59	1.352465	0.011946	0.386607	2.89	2.31	1.47	35
80	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	54.4	1.668763	-0.010738	0.422729	2.9	-0.88	1.91	26
81	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	48.01	1.527006	0.007822	-1.113196	2.79	1.57	-0.66	32
82	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	48.16	2.259845	0.00049	-0.625122	4.99	1.46	-1.59	36
83	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	44.29	1.959072	0.000439	-0.32709	3.76	1.22	-0.34	36
84	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	45.04	1.820169	0.000375	-0.361402	4.82	1.08	-0.75	36
85	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	48.01	2.314136	0.000535	-0.440252	4.84	1.55	-1.56	36
86	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	44.65	2.021477	0.000483	-0.140506	4.06	1.3	-0.57	36

87	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	50.34	2.308221	0.000462	1.0622	5.1	1.15	2.86	31
88	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	47.17	1.973237	0.000432	0.152243	4.93	1.26	0.6	35
89	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	52.91	1.439223	0.000089	0.232694	2.78	0.24	2.18	26
90	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	46.51	2.040647	0.000436	-1.27386	4.58	1.27	-0.74	32
91	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	46.13	2.475818	64.700086	-0.604713	4.59	0.92	-1.5	36
92	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	42.36	1.999377	43.137453	-0.015012	3.53	0.61	-0.02	36
93	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	44.53	2.042072	67.239795	-0.564679	4.63	0.92	-1.12	36
94	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	44.54	2.317468	34.290371	-0.32062	4.41	0.49	-1.12	36
95	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	42.36	1.993284	43.192732	0.000442	3.79	0.6	0	36
96	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	48.04	2.34	18.843454	0.985176	4.88	0.26	2.52	31
97	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	44.82	2.071939	32.366276	0.110809	4.58	0.45	0.41	35
98	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	54.65	1.660613	73.884255	0.272742	2.97	0.95	2.84	26
99	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	43.8	2.117143	30.454763	-1.07897	4.29	0.43	-0.61	32
100	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	44.8	2.217416	-0.111181	-0.566937	4.75	-0.25	-1.32	36

101	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	41.79	1.884539	0.097718	-0.014119	3.54	0.23	-0.01	36
102	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	43.41	1.877101	0.190959	-0.477817	4.76	0.45	-0.96	36
103	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	44.12	2.225795	0.003216	-0.336035	4.51	0.01	-1.16	36
104	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	41.8	1.897188	0.092211	-0.014402	3.79	0.21	-0.06	36
105	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	47.92	2.313037	0.021335	1.012236	4.88	0.05	2.68	31
106	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	44.47	1.983205	-0.025924	0.147756	4.82	-0.05	0.5	35
107	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	59.35	1.462515	0.909246	0.283494	3.14	1.88	3.18	26
108	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	43.45	2.027713	-0.048642	-1.18894	4.35	-0.11	-0.65	32
109	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	53.37	2.503017	4.064635	-0.418928	5.63	2.44	-1.13	36
110	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	52.17	2.481342	4.562314	-0.583111	4.67	2.65	-0.66	36
111	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	51.93	2.211127	4.139425	-0.241075	5.74	2.43	-0.53	36
112	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	53.58	2.57129	4.21506	-	5.49	2.55	-1.2	36

						6	0.31088				
113	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	51.52	2.256323	4.28865	-0.01478	4.72	2.54	-0.07	36
114	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.3	2.704658	4.075469	0.998789	6.12	2.59	2.96	31
115	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	53.97	2.402658	4.307365	0.235858	5.89	2.53	0.98	35
116	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	54.99	1.759508	2.166008	0.188753	2.95	1.04	1.78	26
117	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.78	2.269863	4.290376	0.373056	5.27	2.36	0.22	32
118	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	44.7	2.222623	0.000015	-0.537115	4.72	0.09	-1.3	36
119	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	41.8	1.845312	-0.000041	0.033366	3.45	-0.24	0.03	36
120	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	43.08	1.832349	0.000022	-0.452597	4.76	0.12	-0.85	36
121	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	44.13	2.222933	-0.00001	-0.333706	4.5	-0.06	-1.16	36
122	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	41.81	1.888698	-0.000039	-0.023055	3.78	-0.23	-0.1	36
123	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	48.16	2.329791	0.000061	1.056035	4.99	0.36	2.68	31
124	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	44.48	1.984757	-0.000012	0.139016	4.84	-0.07	0.53	35
125	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım	Yaşam Kalitesi -	52.85	1.38790	-	0.24595	2.69	-0.16	2.63	26

		(Milyon$)	2014		1	0.000028	7				
126	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	43.54	2.041222	-0.00004	-1.218096	4.45	-0.24	-0.68	32
127	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	46.78	3.007964	-1.088257	-0.440865	3.57	-1.12	-1.1	36
128	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.82	2.826785	-1.32361	0.168563	3.22	-1.35	0.18	36
129	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	46.23	2.863264	-1.317318	-0.443086	3.42	-1.37	-0.93	36
130	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	45.66	2.879235	-0.996689	-0.22243	3.42	-0.95	-0.73	36
131	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	44.76	2.865687	-1.296368	0.002658	3.26	-1.33	0.01	36
132	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	47.91	2.331144	-0.028488	1.011146	1.97	-0.02	2.6	31
133	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	46.59	2.809493	-1.103103	0.080402	3.32	-1.11	0.31	35
134	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	57.47	2.560273	-1.702788	0.296486	2.91	-1.56	3.13	26
135	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	47.1	3.055856	-1.413582	-1.049807	3.57	-1.39	-0.62	32
136	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	44.79	2.25843	0.28424	-	4.55	0.25	-1.33	36

					6	1	0.531602				
137	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	41.77	1.866802	0.266425	0.068257	3.54	0.2	0.06	36
138	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	43.37	1.9021	0.512485	-0.479916	4.58	0.42	-0.96	36
139	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	44.13	2.229724	0.041899	-0.335079	4.41	0.04	-1.16	36
140	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	41.78	1.926161	0.232945	-0.028467	3.63	0.2	-0.12	36
141	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	47.97	2.281226	-0.195428	1.018674	4.67	-0.17	2.69	31
142	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	44.7	2.036416	0.458527	0.11069	4.71	0.36	0.41	35
143	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	54	1.415341	1.711416	0.308846	2.86	0.76	2.48	26
144	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	43.63	2.097819	0.387663	-1.167698	4.22	0.32	-0.66	32
145	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	25.56	0.05402	0.002238	0.484926	0.15	0.71	1.92	35
146	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	21.6	0.190619	0.000061	0.960682	0.52	0.02	1.39	35
147	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	26.2	0.283254	0.004617	0.595304	0.85	1.42	1.99	35
148	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	28.88	-0.011559	-0.000465	0.486563	-0.03	-0.14	2.3	35

149	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	18.29	0.272241	0.001753	0.127514	0.73	0.48	0.77	35
150	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	27.28	0.300429	-0.000922	-0.543923	0.82	-0.24	-2.24	31
151	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	21.82	0.317063	0.000327	-0.28812	0.96	0.1	-1.66	34
152	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	16	0.464513	0.004442	-0.053515	1.08	0.56	-0.36	25
153	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	19.14	0.461372	0.002871	-1.544272	1.2	0.87	-1.45	31
154	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	24.38	0.204224	0.000015	0.500775	0.66	0.07	1.94	35
155	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	21.6	0.191613	-0.000004	0.969269	0.55	-0.02	1.59	35
156	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	22.48	0.610428	0.00014	0.507711	2.5	0.65	1.71	35
157	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	29.03	-0.049448	-0.000061	0.491218	-0.14	-0.29	2.46	35
158	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	17.68	0.352479	0.000005	0.159149	1.01	0.02	0.97	35
159	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	28.84	0.245997	-0.000207	-0.554269	0.85	-0.81	-2.34	31
160	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	22	0.336676	0.000059	-0.291197	1.27	0.29	-1.79	34
161	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -	15.29	0.62969	0.00009	0.00471	1.5	0.36	0.06	25

			2014		4	4	7				
162	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	17.63	0.681186	0.00010 6	-1.601158	2.29	0.49	-1.48	31
163	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	24.74	0.135233	-16.85651	0.523912	0.38	-0.39	2.03	35
164	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	21.61	0.201945	3.322265	0.968626	0.55	0.08	1.65	35
165	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	22.06	0.546751	-22.60566	0.529484	1.97	-0.5	1.71	35
166	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	29.26	0.006846	17.799735	0.48837	0.02	0.43	2.52	35
167	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	17.82	0.371366	10.686607	0.16856	1.06	0.24	1.08	35
168	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	29.78	0.323183	45.10674	-0.599305	1.09	1.01	-2.47	31
169	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	22.78	0.396976	26.884701	-0.323962	1.41	0.62	-1.92	34
170	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	15.25	0.625831	17.970138	0.027623	1.5	0.35	0.41	25
171	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	16.92	0.685305	3.283755	-1.560347	2.17	0.07	-1.44	31
172	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	28.88	0.195242	-0.363373	0.381393	0.65	-1.4	1.46	35
173	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	30.27	0.077418	-0.47491	0.924511	0.24	-1.96	1.67	35

						3					
174	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	35.42	0.448988	-0.619803	0.648747	1.94	-2.59	2.34	35
175	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	35.25	-0.083961	-0.412339	0.428042	-0.26	-1.75	2.32	35
176	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	25.26	0.302507	-0.453201	0.108032	0.94	-1.77	0.73	35
177	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	34.85	0.141621	-0.428325	-0.513467	0.5	-1.79	-2.28	31
178	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	25.97	0.312318	-0.354519	-0.187166	1.21	-1.3	-1.05	34
179	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	20.7	0.52699	-0.408977	0.004835	1.4	-1.25	0.08	25
180	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	33.01	0.516513	-0.626618	-2.183648	1.88	-2.55	-2.18	31
181	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	26.89	0.280711	1.118247	0.534251	0.89	1.04	2.13	35
182	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	21.92	0.252968	0.41292	0.911162	0.66	0.36	1.51	35
183	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	24.24	0.724721	1.190268	0.536685	2.76	1.07	1.81	35
184	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	30.56	0.048927	0.918797	0.478377	0.14	0.88	2.53	35
185	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	19.21	0.427469	0.866813	0.161863	1.22	0.77	1.08	35

186	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	28.2	0.314256	0.699218	-0.534754	1.02	0.64	-2.26	31
187	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	23.2	0.421899	0.813413	-0.272376	1.47	0.74	-1.66	34
188	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	18.28	0.848052	1.346272	-0.020749	1.77	0.95	-0.27	25
189	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	17.49	0.707521	0.535362	-1.378959	2.32	0.44	-1.19	31
190	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	27.72	0.27002	0.000121	0.416933	0.88	1.2	1.61	35
191	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	25.33	0.285765	0.000129	0.742045	0.83	1.25	1.24	35
192	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	24.44	0.607608	0.000121	0.341084	2.52	1.11	1.07	35
193	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	32.35	0.038971	0.000122	0.42258	0.12	1.27	2.21	35
194	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	23.91	0.380995	0.000159	0.140826	1.17	1.59	0.96	35
195	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	29.33	0.280894	0.000096	-0.464524	0.97	0.92	-1.89	31
196	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	26.72	0.356011	0.000136	-0.274228	1.39	1.42	-1.73	34
197	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	29.25	0.852522	0.000222	-0.000607	2.25	2.07	-0.01	25
198	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım	Hastane Yatak	21.33	0.67504	0.00012	-	2.33	1.23	-1.24	31

		(Milyon$)	(1000kişi)		7	6	1.326166				
199	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	36.17	1.634525	-1.673643	0.513619	2.47	-2.39	2.21	35
200	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	33.02	1.609339	-1.646233	0.965046	2.32	-2.3	1.78	35
201	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	32.24	1.991979	-1.603426	0.460634	3.02	-2.22	1.67	35
202	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	43.78	1.524908	-1.896987	0.533671	2.46	-2.87	3.12	35
203	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	27.89	1.754789	-1.568854	0.123906	2.37	-2.1	0.86	35
204	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	44.87	2.007907	-2.152646	-0.685476	3.09	-2.95	-3.21	31
205	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	36.18	1.858423	-1.775458	-0.290939	2.94	-2.6	-1.98	34
206	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	33.47	2.627613	-2.330918	0.04156	2.88	-2.43	0.72	25
207	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	33.48	2.228339	-1.899404	-1.53019	3.4	-2.59	-1.58	31
208	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	26.08	0.313163	0.601184	0.482909	0.94	0.85	1.92	35
209	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam	31.04	0.21202	1.56335	1.51800	0.66	2.06	2.48	35

			Süresi		2		5				
210	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	22.39	0.684903	0.466451	0.434913	2.54	0.62	1.42	35
211	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	32.02	0.086078	0.816915	0.484433	0.25	1.2	2.59	35
212	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	19.73	0.47638	0.659109	0.145799	1.31	0.89	0.97	35
213	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	32.21	0.38031	0.985384	-0.560021	1.28	1.42	-2.43	31
214	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	25.09	0.44767	0.848602	-0.339871	1.62	1.15	-2.07	34
215	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	25.21	0.575707	-2.368363	-0.069795	1.58	-1.71	-0.87	25
216	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	19.62	0.815764	0.731796	-1.631063	2.49	0.96	-1.53	31
217	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	57.54	1.556188	0.010418	-0.715262	3.59	2.57	-2.2	36
218	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	55.88	1.473174	0.013971	-1.686884	3.38	2.83	-1.86	36
219	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	52.12	1.217042	0.007859	-0.344019	2.86	1.8	-0.82	36
220	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	61.5	1.554118	0.015284	-0.733022	3.89	3.48	-2.94	36
221	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -	Yüksek Öğretim	54.09	1.38702	0.01186	-	3.16	2.54	-1.44	36

		2014			5	7	0.309438				
222	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	65.71	1.089535	0.016409	1.035769	2.58	3.76	3.72	31
223	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	59.33	1.176924	0.013283	0.448681	2.98	3.03	2.02	35
224	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	63.27	1.436394	-0.006055	0.35382	3.12	-0.62	1.99	26
225	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	53.91	1.414281	0.008751	-1.203574	2.96	2.01	-0.81	32
226	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	53.73	2.176289	0.000542	-0.664476	5.59	1.85	-1.96	36
227	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	48.87	1.935894	0.000499	-0.559937	4.27	1.59	-0.67	36
228	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	50.05	1.705313	0.000403	-0.46261	5.21	1.34	-1.1	36
229	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	52.12	2.162899	0.000562	-0.402386	5.18	1.86	-1.63	36
230	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	49.32	1.969164	0.000544	-0.184548	4.55	1.69	-0.86	36
231	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	52.12	2.055263	0.000553	0.887496	5.19	1.57	2.74	31
232	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	51.05	1.867512	0.000468	0.187725	5.32	1.55	0.84	35
233	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	62.88	1.329796	0.000115	0.237758	3.23	0.39	2.81	26

234	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.73	1.988943	0.000488	-1.383296	5.05	1.61	-0.91	32
235	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	49.65	2.315211	46.375722	-0.613827	4.88	0.75	-1.73	36
236	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	45.07	1.905455	24.087199	-0.21392	3.78	0.38	-0.26	36
237	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	48.33	1.880573	51.768596	-0.639221	4.86	0.81	-1.44	36
238	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	47.05	2.114373	16.607585	-0.285729	4.53	0.27	-1.12	36
239	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	45.03	1.874789	22.133334	-0.042163	4.01	0.35	-0.2	36
240	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	47.77	2.070798	9.374401	0.814809	4.84	0.15	2.33	31
241	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	47.29	1.91009	11.07389	0.164533	4.74	0.17	0.69	35
242	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	64.22	1.498627	61.190625	0.276584	3.38	0.99	3.63	26
243	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	47.32	2.010589	9.790217	-1.21362	4.52	0.15	-0.77	32
244	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	49.29	2.130565	-0.222326	-0.636845	5.24	-0.58	-1.7	36
245	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.82	1.83282	0.005533	-0.221522	3.89	0.01	-0.26	36
246	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	47.44	1.74815	0.12273	-	5.05	0.33	-1.29	36

					2	1	0.565885				
247	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	47	2.063399	-0.072833	-0.303202	4.72	-0.2	-1.18	36
248	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	44.82	1.821927	-0.010919	-0.057319	4.11	-0.03	-0.27	36
249	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	47.78	2.04011	-0.060154	0.83138	4.83	-0.17	2.47	31
250	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	47.51	1.867882	-0.166759	0.224114	5.12	-0.4	0.86	35
251	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	66.14	1.325019	0.594587	0.278773	3.48	1.51	3.84	26
252	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	47.36	1.96879	-0.084341	-1.318668	4.71	-0.21	-0.81	32
253	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	57.48	2.390397	3.704792	-0.459446	6.19	2.56	-1.43	36
254	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	56.07	2.41019	4.298912	-0.743366	5.21	2.86	-0.97	36
255	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	55.95	2.059479	3.722889	-0.365999	6.14	2.51	-0.92	36
256	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	56.66	2.388717	3.887172	-0.269807	5.8	2.68	-1.18	36
257	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	54.86	2.15829	3.94566	-	5.14	2.67	-0.24	36

					9	6	0.045239				
258	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	58.5	2.41491	3.698434	0.815683	6.14	2.65	2.72	31
259	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.55	2.276848	4.090144	0.265514	6.37	2.74	1.27	35
260	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	64.6	1.58672	1.831988	0.206035	3.36	1.11	2.45	26
261	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.6	2.200947	3.981378	0.170599	5.74	2.45	0.11	32
262	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	49.14	2.156829	0.000072	-0.603083	5.25	0.49	-1.67	36
263	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	44.86	1.84434	0.000023	-0.258103	3.89	0.15	-0.3	36
264	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	47.91	1.710645	0.000099	-0.649692	5.11	0.63	-1.4	36
265	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	47.04	2.079068	0.000037	-0.303294	4.75	0.25	-1.19	36
266	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	44.84	1.823537	0.000013	-0.057023	4.12	0.09	-0.27	36
267	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	48.63	2.091871	0.000103	0.901099	5.06	0.69	2.58	31
268	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	47.34	1.881545	0.000034	0.177556	5.17	0.23	0.77	35
269	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	62.77	1.316512	0.000039	0.252197	3.22	0.28	3.39	26
270	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım	Hastane Yatak	47.29	1.98342	0.00001	-	4.82	0.09	-0.75	32

		(Milyon$)	(1000kişi)		3	3	1.207605				
271	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	50.28	2.743004	-0.843826	-0.491283	3.71	-0.99	-1.39	36
272	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	47.26	2.602961	-1.06404	-0.062602	3.34	-1.22	-0.08	36
273	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	49.95	2.58114	-1.101711	-0.546671	3.52	-1.31	-1.31	36
274	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	48.15	2.597293	-0.804179	-0.201392	3.48	-0.86	-0.74	36
275	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	47.3	2.620495	-1.06171	-0.032128	3.35	-1.23	-0.16	36
276	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	47.83	1.830534	0.27402	0.848237	1.73	0.23	2.45	31
277	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	48.88	2.540072	-0.882752	0.126805	3.37	-1	0.55	35
278	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.76	2.468269	-1.741997	0.306288	3.66	-2.08	4.22	26
279	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.41	2.708267	-1.003692	-1.169357	3.48	-1.09	-0.75	32
280	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	48.81	2.10432	-0.173798	-0.556489	4.85	-0.17	-1.59	36
281	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam	45.09	1.83321	-	-	3.94	-0.39	-0.42	36

			Süresi		2	0.46521	0.394462				
282	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	47.28	1.73255	0.089	-0.542434	4.76	0.08	-1.23	36
283	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	47.18	2.029284	-0.403252	-0.30677	4.53	-0.39	-1.21	36
284	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	44.9	1.789525	-0.222009	-0.053903	3.81	-0.21	-0.26	36
285	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	48.51	1.967091	-0.644269	0.846871	4.54	-0.64	2.52	31
286	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	47.32	1.853363	-0.241786	0.190018	4.81	-0.22	0.79	35
287	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	63	1.292959	0.846254	0.285164	3.26	0.47	2.85	26
288	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	47.28	1.971891	-0.08228	-1.227144	4.41	-0.07	-0.78	32
289	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	70.8	1.238726	0.013766	-0.298776	3.46	4.12	-1.11	36
290	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	70.57	1.208459	0.015327	-0.729672	3.41	3.82	-0.99	36
291	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	69.8	1.094471	0.012753	-0.121933	3.26	3.7	-0.37	36
292	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -	Orta Öğretim	72.91	1.29006	0.01670	-	3.86	4.55	-1.96	36

		2014			6	1	0.407431				
293	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	70.48	1.189531	0.014688	-0.160753	3.4	3.94	-0.94	36
294	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	74.68	0.954881	0.018576	0.62613	2.63	4.96	2.62	31
295	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	71.07	1.07787	0.014661	0.131912	3.25	3.99	0.71	35
296	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	75.14	1.219301	0.00058	0.283365	3.32	0.07	2	26
297	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	68.02	1.109778	0.013155	-0.152395	2.83	3.68	-0.13	32
298	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	60.28	2.042851	0.000539	-0.197041	5.69	2	-0.63	36
299	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	60.55	1.696875	0.000455	0.569083	4.28	1.66	0.78	36
300	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	60.86	1.89359	0.000479	-0.345158	6.56	1.8	-0.93	36
301	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	59.81	1.939396	0.000518	-0.027557	5.1	1.88	-0.12	36
302	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	59.84	1.860601	0.00049	0.03723	4.85	1.71	0.2	36
303	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	54.93	2.048012	0.000479	0.4426	5.33	1.4	1.41	31
304	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	60.72	1.840381	0.000506	-0.156395	5.88	1.88	-0.79	35

305	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.17	1.24719	0.000039	0.287601	3.83	0.17	4.29	26
306	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	58.02	1.971847	0.000531	-0.360197	5.45	1.91	-0.26	32
307	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	55.34	2.012876	4.087526	-0.096829	4.53	0.07	-0.29	36
308	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	57.14	1.609337	2.411048	0.877818	3.64	0.04	1.2	36
309	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	57.07	1.976	20.738168	-0.471468	5.63	0.36	-1.17	36
310	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	55.36	1.860807	2.693562	0.074179	4.36	0.05	0.32	36
311	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	56.19	1.751377	9.637745	0.159034	4.22	0.17	0.84	36
312	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	51.66	2.058293	6.259734	0.382457	5	0.1	1.14	31
313	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	56.28	1.886326	11.930604	-0.181455	5.16	0.2	-0.84	35
314	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	75.71	1.355185	35.582444	0.306352	3.82	0.72	5.03	26
315	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	52.58	1.956678	-4.05273	-0.204856	4.71	-0.07	-0.14	32
316	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	55.87	1.997415	-0.222545	-0.170138	5.29	-0.62	-0.49	36
317	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.36	1.579155	-0.13143	0.855252	3.83	-0.4	1.17	36

						8					
318	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	56.97	1.894065	-0.080575	-0.407592	6.08	-0.24	-1.03	36
319	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	55.61	1.840804	-0.1446	0.053481	4.62	-0.43	0.23	36
320	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	56.28	1.722325	-0.101703	0.139851	4.38	-0.3	0.73	36
321	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	52.08	2.006252	-0.169419	0.399202	4.95	-0.49	1.24	31
322	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	56.24	1.851274	-0.040785	-0.158551	5.58	-0.11	-0.67	35
323	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	79.05	1.27007	0.608683	0.318769	4.38	2.03	5.75	26
324	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.16	1.926285	-0.216199	-0.416112	4.96	-0.59	-0.27	32
325	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	64.73	2.265866	3.827281	0.010621	6.48	2.92	0.04	36
326	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	65.18	2.088636	3.617537	0.438603	5.09	2.72	0.65	36
327	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	65.35	2.244477	3.654928	-0.264818	7.57	2.79	-0.76	36
328	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	64.97	2.169012	3.845086	0.096276	5.89	2.96	0.47	36
329	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	65.79	2.05609	3.848614	0.163452	5.65	3	1	36
330	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	62.05	2.40157	3.63528	0.37892	6.39	2.72	1.32	31

					5	9	7				
331	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	64.9	2.216531	3.736732	-0.08756	6.85	2.77	-0.46	35
332	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	77.13	1.523576	1.786756	0.24660 8	4.14	1.39	3.76	26
333	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	64.33	2.206365	4.402812	1.35550 4	6.44	3.04	0.98	32
334	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	55.66	2.021719	0.000067	-0.13310 1	5.29	0.49	-0.4	36
335	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	57.15	1.608228	0.000012	0.85908 4	3.87	0.09	1.13	36
336	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	58.07	1.898323	0.000133	-0.58551 1	6.35	0.95	-1.42	36
337	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	55.54	1.865481	0.000048	0.06019	4.68	0.36	0.26	36
338	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	56.33	1.731987	0.000047	0.14903 7	4.42	0.36	0.8	36
339	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	52.23	2.077472	0.000083	0.45004 6	5.2	0.58	1.33	31
340	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	56.45	1.856116	0.000053	-0.16599 8	5.63	0.4	-0.79	35
341	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.15	1.241526	0.000012	0.29256 2	3.83	0.11	4.97	26
342	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.84	1.961327	0.000057	-0.08607	5.11	0.4	-0.06	32
343	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	56.32	2.488713	-0.677161	-0.03782 6	3.61	-0.85	-0.12	36

344	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	58.77	2.228089	-0.863979	1.006748	3.24	-1.12	1.38	36
345	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	58.04	2.471649	-0.716673	-0.437747	3.7	-0.94	-1.15	36
346	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	57.02	2.467981	-0.93673	0.180112	3.65	-1.11	0.73	36
347	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	57.44	2.302008	-0.762932	0.170135	3.29	-0.98	0.93	36
348	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	51.66	2.138749	-0.111366	0.383833	2.11	-0.1	1.15	31
349	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.73	2.484611	-0.843411	-0.216282	3.64	-1.05	-1.03	35
350	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	80.41	2.294192	-1.567247	0.340398	4.43	-2.44	6.12	26
351	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.87	2.522403	-0.770057	-0.147876	3.45	-0.89	-0.1	32
352	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	56.13	1.89277	-0.711209	-0.082683	4.73	-0.76	-0.26	36
353	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.23	1.602738	-0.263926	0.779371	3.92	-0.25	0.94	36
354	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	57.26	1.846799	-0.494945	-0.377951	5.66	-0.52	-0.96	36

355	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	56.1	1.783927	-0.692668	0.049975	4.39	-0.74	0.22	36
356	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	57.06	1.615916	-0.756583	0.159863	3.92	-0.82	0.87	36
357	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	52.99	1.932144	-0.848194	0.415632	4.67	-0.88	1.3	31
358	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	56.55	1.799442	-0.490966	-0.139241	5.17	-0.48	-0.64	35
359	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.28	1.231129	-0.513027	0.273819	3.91	-0.36	3.46	26
360	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.55	1.84411	-0.784907	-0.139888	4.46	-0.77	-0.1	32
361	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	57.61	1.345409	0.008954	-0.509724	3.52	2.51	-1.78	36
362	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	56.4	1.28181	0.011408	-1.176928	3.35	2.63	-1.48	36
363	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	54.23	1.106917	0.007061	-0.272037	3.01	1.87	-0.75	36
364	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	61.06	1.360769	0.012713	-0.555028	3.83	3.26	-2.5	36
365	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	56.85	1.274279	0.010718	-0.29303	3.39	2.68	-1.59	36

							1				
366	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	67.82	1.16545	0.013076	0.972485	3.2	3.48	4.05	31
367	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	62.66	1.070958	0.011618	0.335129	3.22	3.16	1.8	35
368	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	62.83	1.096501	-0.00097	0.235592	2.79	-0.12	1.55	26
369	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	57.96	1.244356	0.008232	-0.77854	3.09	2.24	-0.63	32
370	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	54.17	1.879097	0.000474	-0.46765	5.49	1.84	-1.57	36
371	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	50.85	1.664794	0.000432	-0.27335	4.24	1.59	-0.38	36
372	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	52.24	1.545252	0.000372	-0.37694	5.46	1.43	-1.04	36
373	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	53.16	1.870607	0.000488	-0.28406	5.13	1.85	-1.32	36
374	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	52.11	1.803434	0.000504	-0.18324	4.85	1.82	-1	36
375	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	57.07	1.935008	0.000458	0.855274	5.8	1.52	3.13	31
376	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	54.8	1.674466	0.000428	0.10742	5.66	1.69	0.57	35
377	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.17	1.114173	0.000118	0.203219	3.21	0.47	2.84	26

378	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.28	1.7848	0.000449	-0.94471	5.35	1.75	-0.74	32
379	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	50.83	2.052884	53.62847	-0.43888	4.96	1	-1.41	36
380	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	47.75	1.691011	38.06611	0.032365	3.9	0.7	0.05	36
381	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	51.18	1.751735	62.28027	-0.56954	5.27	1.14	-1.5	36
382	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	48.75	1.878723	33.18242	-0.17402	4.63	0.61	-0.79	36
383	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	47.84	1.751656	35.62761	-0.04194	4.36	0.65	-0.23	36
384	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	53.78	1.97768	25.21763	0.770041	5.52	0.47	2.63	31
385	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	51.14	1.7669	30.07091	0.068176	5.19	0.55	0.34	35
386	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	65.03	1.282303	61.24469	0.24241	3.45	1.18	3.79	26
387	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	50.79	1.849149	25.88402	-0.75479	4.89	0.48	-0.56	32
388	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	49.8	1.8391	-0.19216	-0.4427	5.15	-0.57	-1.35	36
389	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	46.96	1.569808	-0.02820	0.014248	3.85	-0.09	0.02	36
390	Düşünce ve İfade	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	49.26	1.57296	0.06026	-	5.24	0.19	-1.21	36

	Özgürlüğü (%)				9	4	0.458081				
391	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	48.25	1.782186	-0.085443	-0.200854	4.67	-0.26	-0.89	36
392	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	47.21	1.664024	-0.058394	-0.071639	4.34	-0.18	-0.39	36
393	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	53.5	1.917767	-0.06907	0.810544	5.4	-0.23	2.86	31
394	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	50.93	1.67533	-0.145739	0.13867	5.41	-0.41	0.62	35
395	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	67.03	1.106026	0.553348	0.242831	3.48	1.68	3.99	26
396	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.53	1.763519	-0.09199	-0.899641	4.94	-0.27	-0.65	32
397	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	56.5	2.047667	2.974597	-0.295469	5.94	2.3	-1.03	36
398	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	55.51	2.020294	3.312208	-0.382457	4.91	2.48	-0.56	36
399	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	56.15	1.826923	2.939278	-0.310008	6.18	2.25	-0.89	36
400	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	56.04	2.043436	3.092601	-0.170585	5.58	2.4	-0.84	36
401	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	55.23	1.933538	3.125109	-0.05561	5.24	2.4	-0.33	36

							4				
402	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.63	2.214586	2.87520 5	0.79736 1	6.58	2.4	3.1	31
403	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	58.08	1.98154	3.04629 3	0.16310 1	6.36	2.34	0.89	35
404	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.18	1.18333	0.68124 3	0.20170 1	2.9	0.48	2.77	26
405	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.5	1.94719 3	3.06154 6	0.27308 3	5.82	2.16	0.2	32
406	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	49.97	1.87012 1	0.00008 5	-0.42709 7	5.2	0.66	-1.35	36
407	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	47.12	1.59796 4	0.00004 3	-0.04756 9	3.9	0.32	-0.06	36
408	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	50.43	1.54717 9	0.00012	-0.58356 7	5.37	0.89	-1.46	36
409	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	48.48	1.80432	0.00005 9	-0.20498	4.74	0.46	-0.92	36
410	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	47.35	1.67077	0.00004 4	-0.06780 9	4.37	0.34	-0.38	36
411	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	55.37	1.98329 7	0.00013 5	0.90249 5	5.78	1.09	3.11	31
412	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	51.13	1.68855 4	0.00006 8	0.10135	5.49	0.54	0.52	35
413	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.24	1.11394	0.00005 8	0.21730 1	3.23	0.51	3.47	26
414	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.76	1.77471 6	0.00005 9	-0.69095	5.06	0.45	-0.5	32

415	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	50.44	2.307896	-0.646033	-0.323548	3.54	-0.86	-1.04	36
416	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	48.82	2.170321	-0.82189	0.142367	3.2	-1.08	0.2	36
417	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	51.12	2.200226	-0.820442	-0.45205	3.44	-1.12	-1.24	36
418	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	49.13	2.211118	-0.642451	-0.115851	3.38	-0.79	-0.49	36
419	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	48.86	2.253352	-0.779354	-0.046609	3.31	-1.03	-0.26	36
420	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	53.5	1.742632	0.234596	0.824204	1.97	0.24	2.83	31
421	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	51.69	2.145858	-0.615007	0.062087	3.34	-0.81	0.31	35
422	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.4	2.027794	-1.4111	0.26208	3.52	-1.97	4.24	26
423	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.49	2.236988	-0.632629	-0.766138	3.34	-0.8	-0.57	32
424	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	50.24	1.738168	-0.686597	-0.366237	4.6	-0.78	-1.2	36
425	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	48.26	1.577358	-0.912974	-0.318694	3.95	-0.9	-0.4	36
426	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	49.67	1.494564	-0.49327	-0.39116	4.76	-0.54	-1.03	36

						6	3				
427	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	49.55	1.704646	-0.84615	-0.217405	4.41	-0.95	-0.99	36
428	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	48.17	1.561372	-0.713281	-0.057638	3.88	-0.79	-0.32	36
429	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	55.92	1.794616	-1.028531	0.836459	5.03	-1.24	3.03	31
430	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	51.27	1.620369	-0.589404	0.133081	4.98	-0.62	0.65	35
431	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	62.83	1.071897	-0.180069	0.212656	3.18	-0.12	2.5	26
432	Düşünce ve İfade Özgürlüğü (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.84	1.706605	-0.473763	-0.771976	4.49	-0.5	-0.57	32
433	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	66.56	1.754534	0.010405	-0.81168	4.58	2.91	-2.82	36
434	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	63.71	1.640837	0.014095	-1.803583	4.17	3.16	-2.2	36
435	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	59.22	1.363842	0.007629	-0.341383	3.49	1.9	-0.88	36
436	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	70.4	1.731037	0.015562	-0.790823	4.96	4.06	-3.63	36
437	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	61.73	1.551364	0.011885	-0.33471	3.89	2.8	-1.71	36

							2				
438	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	70.59	1.28232 8	0.01517 3	0.94999 1	3.31	3.8	3.72	31
439	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	64.89	1.32139 7	0.01234	0.35161 4	3.62	3.05	1.71	35
440	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	67.84	1.47356	0.00003 4	0.21557 1	3.57	0	1.35	26
441	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	62.03	1.53470 7	0.00865 9	-0.52217 1	3.52	2.18	-0.39	32
442	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	62.88	2.37459 7	0.00055	-0.76255 4	6.84	2.11	-2.53	36
443	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	56.51	2.10746	0.00050 3	-0.66597 7	5.06	1.75	-0.87	36
444	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	57.33	1.83758 4	0.00039 7	-0.45549 7	6.1	1.43	-1.18	36
445	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	60.56	2.35054 6	0.00057	-0.45376 9	6.23	2.09	-2.03	36
446	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	57.02	2.13618 4	0.00055 2	-0.21124 4	5.38	1.86	-1.08	36
447	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	58.08	2.17528 5	0.00046 6	0.80804 9	5.93	1.43	2.69	31
448	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	58.05	1.96228 5	0.00045 8	0.10986	6.07	1.65	0.54	35
449	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.53	1.53875 3	0.00018 3	0.19106	4.24	0.69	2.56	26
450	Organizasyon ve	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak	59.92	2.10331	0.00048	-	5.83	1.74	-0.5	32

	Örgütlenme (%)		(1000kişi)		2	2	0.699845				
451	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	57.77	2.365903	9.640781	-0.666813	5.47	0.17	-2.06	36
452	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	52.46	1.957573	-14.77145	-0.331362	4.2	-0.25	-0.43	36
453	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	54.64	1.880857	9.072399	-0.543641	5.21	0.15	-1.32	36
454	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	55.43	2.192011	-23.91154	-0.354259	5.14	-0.42	-1.53	36
455	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	52.52	1.941953	-19.35437	-0.092818	4.49	-0.33	-0.47	36
456	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	55.42	2.118332	-33.12742	0.807771	5.41	-0.56	2.52	31
457	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	54.62	1.908156	-24.89434	0.11943	5.12	-0.42	0.54	35
458	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	68.07	1.397709	-22.40489	0.20771	3.48	-0.4	3.01	26
459	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	56.03	2.018837	-30.53001	-0.61217	4.94	-0.52	-0.42	32
460	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	61.09	2.329563	-0.556722	-0.850897	6.57	-1.66	-2.61	36

461	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	53.17	1.958499	-0.254665	-0.36821	4.53	-0.74	-0.48	36
462	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	54.87	1.819866	-0.148193	-0.485665	5.7	-0.43	-1.2	36
463	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	56.68	2.224947	-0.352905	-0.390686	5.65	-1.05	-1.69	36
464	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	53.36	1.969431	-0.291714	-0.118665	4.85	-0.83	-0.6	36
465	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	56.4	2.098617	-0.31247	0.772279	5.49	-0.97	2.53	31
466	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	56.09	1.943261	-0.421728	0.222318	5.85	-1.1	0.93	35
467	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	67.84	1.47345	-0.015588	0.215475	4.15	-0.04	3.18	26
468	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.6	2.044587	-0.287667	-0.843219	5.36	-0.8	-0.57	32
469	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	62.75	2.524456	2.801054	-0.580279	7.02	2.08	-1.93	36
470	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	59.71	2.468384	3.461532	-0.745598	5.59	2.42	-1.02	36
471	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	59.79	2.113512	2.86538	-0.396341	6.62	2.03	-1.05	36

472	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	61.16	2.505134	3.03538	-0.324782	6.45	2.22	-1.51	36
473	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	58.61	2.251562	3.10274	-0.072419	5.62	2.2	-0.4	36
474	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.44	2.452753	2.85368	0.748479	6.54	2.14	2.61	31
475	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	60.31	2.274597	3.09184	0.165712	6.61	2.15	0.82	35
476	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.46	1.633488	0.97967	0.190715	3.83	0.65	2.51	26
477	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	61.93	2.278203	3.29687	0.610979	6.31	2.16	0.42	32
478	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	59.03	2.377275	0.00013	-0.736882	6.47	1.01	-2.28	36
479	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	52.82	2.045392	0.00007	-0.448135	4.69	0.56	-0.56	36
480	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	56.17	1.837068	0.00015	-0.705708	6.01	1.07	-1.67	36
481	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	55.8	2.278359	0.00009	-0.367015	5.73	0.67	-1.58	36
482	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	52.65	1.991934	0.00006	-0.086043	4.87	0.45	-0.45	36
483	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	56.58	2.225013	0.00013	0.856372	5.91	1.02	2.69	31
484	Organizasyon ve	Doğrudan Yabancı Yatırım	Suç Oranı (%) -	54.88	1.97762	0.00008	0.10406	5.9	0.59	0.49	35

	Örgütlenme (%)	(Milyon$)	2014		3	1	9				
485	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.54	1.533527	0.000084	0.213157	4.25	0.7	3.26	26
486	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.18	2.090229	0.000085	-0.386011	5.54	0.6	-0.26	32
487	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	60.16	3.10024	-1.063374	-0.570333	4.7	-1.4	-1.82	36
488	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	56.09	2.951682	-1.30949	-0.129435	4.16	-1.65	-0.17	36
489	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	58.72	2.913414	-1.358133	-0.541613	4.39	-1.79	-1.44	36
490	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	57.18	2.930682	-1.028436	-0.225538	4.33	-1.22	-0.92	36
491	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	56.16	2.97256	-1.310657	-0.051456	4.19	-1.67	-0.28	36
492	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	55.12	2.502935	-0.400835	0.730026	2.58	-0.37	2.29	31
493	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.44	2.876428	-1.206377	0.031708	4.2	-1.5	0.15	35
494	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74.29	2.632911	-1.711647	0.267932	4.49	-2.35	4.25	26
495	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	58.43	2.934899	-1.15937	-0.47775	4.14	-1.38	-0.34	32

						6	4				
496	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	57.87	2.282585	-0.306738	-0.651358	5.82	-0.34	-2.05	36
497	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	53.01	2.004814	-0.725526	-0.594426	4.68	-0.67	-0.69	36
498	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	54.61	1.843793	-0.068831	-0.517968	5.48	-0.07	-1.27	36
499	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	55.7	2.1981	-0.577109	-0.362337	5.38	-0.61	-1.56	36
500	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	52.56	1.933959	-0.359874	-0.077564	4.46	-0.37	-0.4	36
501	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	55.95	2.07382	-0.742465	0.779449	5.23	-0.8	2.54	31
502	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	54.46	1.946033	-0.258264	0.113476	5.46	-0.25	0.51	35
503	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	67.89	1.475627	0.278948	0.226549	4.17	0.17	2.54	26
504	Organizasyon ve Örgütlenme (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.65	2.072505	-0.170186	-0.539057	5.03	-0.17	-0.37	32
505	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	75.15	1.283933	0.014162	-0.331211	3.9	4.61	-1.34	36
506	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	74.29	1.207088	0.015133	-0.56304	3.66	4.05	-0.82	36

							3				
507	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	74.24	1.136205	0.012774	-0.237642	3.67	4.02	-0.78	36
508	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	77.06	1.319432	0.017046	-0.410134	4.31	5.07	-2.15	36
509	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	74.14	1.183097	0.014501	-0.110273	3.62	4.17	-0.69	36
510	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	74.84	0.938474	0.017668	0.416474	2.62	4.78	1.76	31
511	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	76.27	1.10219	0.014844	0.079083	3.68	4.47	0.47	35
512	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	83.33	1.241618	0.00258	0.272981	4.06	0.4	2.32	26
513	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	73.84	1.110405	0.014073	0.023457	3.11	4.33	0.02	32
514	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	64.16	2.112204	0.000566	-0.228779	6.22	2.22	-0.77	36
515	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.67	1.692352	0.000464	0.709314	4.52	1.8	1.04	36
516	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	65.39	1.9362	0.000491	-0.459272	7.16	1.97	-1.33	36
517	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	63.5	1.983958	0.00054	-0.024499	5.49	2.06	-0.11	36
518	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	63.74	1.846484	0.000487	0.084409	5.08	1.8	0.47	36
519	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	57.85	1.97823	0.00054	0.25096	5.38	1.66	0.83	31

							3				
520	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	65.94	1.87371 4	0.00053	-0.21231 6	6.44	2.12	-1.15	35
521	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.27	1.32429 5	0.00005 7	0.30791 4	4.87	0.29	5.5	26
522	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	62.31	2.03259 8	0.00055 8	-0.19591 4	5.9	2.1	-0.15	32
523	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	59.22	1.91681 5	-36.6786 6	-0.07490 3	4.53	-0.67	-0.24	36
524	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	61.72	1.48161 3	-37.3076 6	1.00999 9	3.55	-0.72	1.46	36
525	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	61.33	1.90063 5	-17.6424 2	-0.50911 4	5.73	-0.32	-1.34	36
526	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	59.26	1.79373 7	-37.6076 5	0.06277 5	4.42	-0.7	0.28	36
527	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	60.43	1.64678 3	-29.0778 6	0.18147 7	4.19	-0.54	1.02	36
528	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	53.9	1.93277 9	-26.3528 8	0.23271 6	4.85	-0.44	0.72	31
529	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	61.29	1.81397 6	-27.7296 2	-0.20222 5	5.29	-0.5	-1	35
530	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	83.23	1.28071	-6.90134	0.31309 7	4.28	-0.17	6.08	26

						8					
531	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	57.31	1.908824	-45.21015	-0.114036	4.82	-0.79	-0.08	32
532	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	59.72	2.064807	-0.31202	-0.228043	5.75	-0.92	-0.69	36
533	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.58	1.561744	-0.195042	0.990967	4.01	-0.63	1.43	36
534	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	61.4	1.926447	-0.128581	-0.511038	6.55	-0.4	-1.37	36
535	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	59.19	1.875744	-0.213261	0.051464	4.93	-0.66	0.23	36
536	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	60.35	1.7058	-0.153294	0.179631	4.57	-0.47	0.99	36
537	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	54.17	1.929354	-0.198354	0.202276	4.92	-0.6	0.65	31
538	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) -2014	61.03	1.882561	-0.076894	-0.204417	6.03	-0.21	-0.91	35
539	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -2014	84.19	1.322983	0.309673	0.328817	5.17	1.17	6.72	26
540	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.19	1.978229	-0.261338	-0.289152	5.3	-0.74	-0.2	32
541	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	65.73	2.296497	3.31	-0.02972	6.68	2.57	-0.1	36

							5				
542	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	66.75	2.001934	3.0204	0.657185	5.02	2.33	0.99	36
543	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	67.2	2.234321	3.069804	-0.407316	7.78	2.42	-1.2	36
544	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	65.99	2.169459	3.350647	0.100495	6	2.63	0.5	36
545	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	67.47	2.001257	3.360624	0.208609	5.66	2.7	1.31	36
546	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	60.92	2.2722	3.023812	0.182889	6.02	2.25	0.63	31
547	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	66.78	2.183976	3.050131	-0.159433	6.96	2.33	-0.87	35
548	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.22	1.328897	0.151276	0.311767	4.15	0.13	5.47	26
549	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	64.9	2.232846	3.775837	1.307203	6.54	2.61	0.95	32
550	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	58.78	2.079029	0.000041	-0.143709	5.67	0.31	-0.45	36
551	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	61.15	1.582072	-0.000025	1.061854	4.01	-0.2	1.47	36
552	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	62.16	1.942759	0.00012	-0.686106	6.87	0.9	-1.75	36
553	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	58.67	1.899508	0.00002	0.074888	4.96	0.15	0.33	36
554	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	60.1	1.716611	0.000018	0.197995	4.59	0.14	1.12	36

555	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	53.72	1.992667	0.000041	0.222633	5.12	0.29	0.68	31
556	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	61.05	1.88935	0.00003	-0.224601	6.08	0.24	-1.14	35
557	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.25	1.319594	0.000022	0.314924	4.88	0.24	6.42	26
558	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.48	2.023543	0.000041	0.05547	5.46	0.3	0.04	32
559	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	58.82	2.260755	-0.271308	-0.09676	3.39	-0.35	-0.3	36
560	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.66	1.958821	-0.501206	1.098477	2.97	-0.68	1.57	36
561	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	61.47	2.223738	-0.344045	-0.549419	3.48	-0.47	-1.52	36
562	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	59.12	2.22344	-0.501374	0.13752	3.38	-0.61	0.58	36
563	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	60.43	2.016009	-0.400086	0.208485	3	-0.54	1.18	36
564	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	53.59	1.885412	0.112853	0.201593	1.91	0.1	0.62	31
565	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.4	2.221492	-0.445822	-0.251384	3.41	-0.58	-1.25	35
566	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	85.27	1.9776	-0.994715	0.345794	4.33	-1.75	7.05	26

567	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.47	2.199311	-0.237852	-0.00893	3.08	-0.28	-0.01	32
568	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	59.76	1.941866	-0.834172	-0.107555	5.08	-0.94	-0.35	36
569	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.23	1.596517	-0.315058	0.906686	4.12	-0.32	1.16	36
570	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	61.66	1.881951	-0.555047	-0.487961	6.11	-0.62	-1.31	36
571	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	59.68	1.81247	-0.81662	0.053087	4.67	-0.91	0.24	36
572	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	61.34	1.582257	-0.893107	0.207568	4.06	-1.02	1.2	36
573	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	54.92	1.863525	-0.839264	0.217184	4.65	-0.9	0.7	31
574	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.24	1.839528	-0.436505	-0.199328	5.61	-0.46	-0.97	35
575	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.24	1.305492	0.261748	0.325464	4.96	0.22	4.92	26
576	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.25	1.908933	-0.757494	0.030876	4.79	-0.77	0.02	32
577	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	76.89	1.179406	0.008678	0.029025	4.48	3.53	0.15	36
578	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	77.16	1.135862	0.00771	0.334858	4.4	2.64	0.62	36

579	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	77.02	1.207279	0.008474	-0.10467	4.98	3.41	-0.44	36
580	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	77.72	1.283184	0.010273	-0.171342	5.12	3.74	-1.1	36
581	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	76.94	1.219937	0.009117	-0.03684	4.77	3.35	-0.29	36
582	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Fakirlik (%)	78.34	0.936737	0.012319	0.213637	3.5	4.46	1.21	31
583	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	77.86	1.191315	0.009373	0.022944	4.96	3.53	0.17	35
584	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	72.61	1.069954	0.002747	0.136923	3.61	0.44	1.2	26
585	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	77.1	1.244978	0.009294	-0.366109	4.51	3.7	-0.43	32
586	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	72.41	1.693695	0.000425	0.076496	6.85	2.29	0.36	36
587	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	75.11	1.406548	0.000349	0.906986	5.4	1.94	1.9	36
588	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	73.03	1.734561	0.000415	-0.236055	8.76	2.27	-0.93	36
589	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	72.36	1.700071	0.000424	0.041864	6.52	2.25	0.27	36
590	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	72.5	1.662944	0.000403	0.062795	6.33	2.06	0.48	36
591	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.71	1.661742	0.000437	0.104596	6.31	1.87	0.48	31
592	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	73.78	1.675776	0.000433	-0.158295	7.92	2.38	-1.18	35

593	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	73.14	1.189619	0.00015	0.161806	4.58	0.79	3.02	26
594	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	72.15	1.854886	0.00047 2	-0.54270 1	7.58	2.5	-0.58	32
595	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	67.9	1.643684	-3.36352 7	0.16339	5.28	-0.08	0.7	36
596	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	72.2	1.348355	4.76427 7	1.14468 1	4.57	0.13	2.35	36
597	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	68.85	1.803311	17.1080 59	-0.34374 4	7.3	0.42	-1.22	36
598	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	68.02	1.645818	5.96796 4	0.12689 8	5.52	0.15	0.78	36
599	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	68.95	1.582392	11.8047 53	0.16526	5.48	0.3	1.26	36
600	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	62.83	1.702152	23.8853 59	0.02272 6	5.91	0.55	0.1	31
601	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	69.1	1.724687	13.795	-0.18295 9	6.79	0.34	-1.22	35
602	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	72.43	1.167516	8.99291 1	0.18578 9	4.03	0.22	3.73	26
603	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	65.92	1.850018	-0.33100 4	-0.39813 4	6.33	-0.01	-0.38	32
604	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	68.5	1.65792	-0.19455 9	0.09106 4	6.29	-0.78	0.38	36
605	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	72.85	1.300565	-0.19144	1.11136 9	4.78	-0.89	2.3	36

						4					
606	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	69.22	1.711019	-0.177405	-0.261551	7.86	-0.75	-0.95	36
607	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	68.71	1.612073	-0.200737	0.097134	5.83	-0.85	0.6	36
608	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	69.37	1.543861	-0.171934	0.135617	5.68	-0.73	1.03	36
609	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	63.73	1.603873	-0.235555	0.068564	5.71	-0.99	0.31	31
610	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	69.22	1.677951	-0.129877	-0.131885	7.3	-0.49	-0.8	35
611	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	73.66	1.152861	0.267657	0.193752	4.62	1.04	4.07	26
612	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	66.92	1.80638	-0.234336	-0.635198	6.66	-0.92	-0.6	32
613	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	73.47	1.828673	2.437423	0.224736	7.29	2.59	1.07	36
614	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	75.4	1.588177	1.890881	0.913865	5.57	2.04	1.94	36
615	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	73.09	1.949134	2.183415	-0.210633	9.03	2.29	-0.83	36
616	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	73.25	1.822576	2.349785	0.138404	6.85	2.51	0.94	36
617	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	74.09	1.753912	2.343145	0.164265	6.7	2.54	1.39	36

618	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	67.71	1.862862	2.069331	0.050911	6.74	2.11	0.24	31
619	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	73.19	1.896183	2.150921	-0.122654	8.11	2.2	-0.89	35
620	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	72.85	1.245797	0.671538	0.164982	4.05	0.62	3.01	26
621	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	71.3	1.98519	2.47389	0.47474	7.78	2.29	0.46	32
622	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	69.13	1.697309	0.000107	0.093832	6.44	1.13	0.41	36
623	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	72.64	1.369132	0.000066	1.042012	4.99	0.73	2.07	36
624	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	72.13	1.731126	0.000189	-0.530539	8.59	1.99	-1.9	36
625	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	69.31	1.656512	0.000108	0.09554	6.05	1.17	0.6	36
626	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	70.26	1.562362	0.00011	0.148535	5.84	1.22	1.17	36
627	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Fakirlik (%)	64.46	1.705867	0.000124	0.145053	6.21	1.25	0.62	31
628	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	70.56	1.691633	0.000118	-0.16016	7.55	1.29	-1.13	35
629	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	73.3	1.18958	0.000075	0.179746	4.61	0.88	3.84	26
630	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	67.8	1.837586	0.000125	-0.152913	6.98	1.28	-0.15	32
631	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	69.5	2.176649	-0.714746	0.216552	4.57	-1.3	0.95	36

632	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	74.36	1.932253	-0.825807	1.267044	4.32	-1.65	2.67	36
633	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	69.97	2.241514	-0.628763	-0.316382	4.79	-1.17	-1.19	36
634	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	70.35	2.23403	-0.921208	0.229541	4.81	-1.59	1.36	36
635	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	70.37	2.067303	-0.68228	0.17321	4.29	-1.28	1.37	36
636	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	62.44	1.758656	-0.118871	0.049755	2.46	-0.15	0.21	31
637	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	70.74	2.251273	-0.754154	-0.211276	4.8	-1.36	-1.46	35
638	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	79.92	2.109687	-1.437473	0.225907	5.25	-2.88	5.23	26
639	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	66.71	2.210175	-0.498457	-0.365815	4.28	-0.81	-0.36	32
640	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	69.86	1.522605	-0.922219	0.171447	5.55	-1.44	0.77	36
641	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	72.34	1.334668	-0.299212	1.032353	4.91	-0.43	1.88	36
642	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	69.95	1.649505	-0.76674	-0.229615	7.29	-1.16	-0.84	36

643	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	69.64	1.544261	-0.85074	0.095941	5.53	-1.31	0.6	36
644	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	70.91	1.414273	-0.941463	0.166409	5.04	-1.5	1.33	36
645	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	65.46	1.523021	-1.016333	0.086821	5.38	-1.54	0.4	31
646	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	69.95	1.609572	-0.698762	-0.125756	6.72	-1	-0.84	35
647	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	72.71	1.134051	-0.60565	0.159798	4.48	-0.53	2.51	26
648	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	67.19	1.73412	-0.743704	-0.343561	6.02	-1.04	-0.34	32
649	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Okur Yazarlık (%)	44.28	1.687486	0.000095	-0.458788	3.36	0.02	-1.21	26
650	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Beklenen Yaşam Süresi	41.86	1.475159	0.002094	-0.854921	3.19	0.39	-0.7	26
651	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	İlk Öğretim	42.59	1.397502	-0.001698	-0.438704	3.19	-0.42	-0.89	26
652	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Orta Öğretim	40.78	1.296932	-0.001201	0.105374	2.51	-0.27	0.3	26
653	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yüksek Öğretim	40.68	1.34179	-0.000911	0.047318	2.86	-0.21	0.22	26
654	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -	Fakirlik (%)	44	1.20074	-	0.13935	3.01	-0.18	0.36	22

		2014			2	0.000719	5				
655	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Suç Oranı (%) - 2014	41.63	1.327892	-0.001515	-0.152783	2.97	-0.36	-0.64	26
656	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Yaşam Kalitesi - 2014	48.01	1.38139	0.001211	-0.03034	3.35	0.16	-0.21	24
657	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) - 2014	Hastane Yatak (1000kişi)	45.92	1.551347	-0.000187	-1.795265	3.4	-0.05	-1.48	24
658	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	46.25	1.607458	-0.000211	-0.37439	3.6	-0.9	-0.99	26
659	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	44.06	1.395871	-0.000247	-0.249413	3.04	-1.01	-0.28	26
660	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	46.48	1.239475	-0.000309	-0.476732	3.7	-1.34	-1.04	26
661	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	44.87	1.06461	-0.000321	0.201398	2.09	-1.31	0.63	26
662	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	45.13	1.112381	-0.000345	0.150582	2.57	-1.35	0.71	26
663	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	46.51	1.138745	-0.000216	0.117752	3.35	-0.94	0.33	22
664	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	44.79	1.208045	-0.000274	-0.13149	3.24	-1.18	-0.61	26
665	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -	51.29	1.23965	-	0.03545	3.24	-1.17	0.5	24

			2014		7	0.000273	8				
666	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.58	1.494213	-0.000273	-1.707572	4.12	-1.21	-1.45	24
667	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	50.33	1.207407	-84.33777	-0.147943	2.35	-1.64	-0.37	26
668	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	50.47	1.193798	-91.20201	-0.359163	2.67	-2	-0.44	26
669	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	50.06	1.06562	-96.34058	0.062318	3.11	-1.87	0.13	26
670	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	50.08	1.015982	-93.11467	0.042417	2.12	-2.04	0.15	26
671	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	50.09	1.102389	-94.56976	-0.032022	2.74	-2.05	-0.17	26
672	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Fakirlik (%)	54.3	1.074455	-78.65733	0.357921	3.4	-2.02	1.06	22
673	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Suç Oranı (%) - 2014	50.03	1.068805	-93.63325	0.005148	2.93	-1.96	0.02	26
674	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yaşam Kalitesi - 2014	55.98	1.151234	-84.58756	-0.044911	3.18	-1.91	-0.76	24
675	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Hastane Yatak (1000kişi)	57.27	1.271449	-99.08184	-1.912661	3.62	-2.31	-1.77	24

676	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	44.5	1.671032	-0.101714	-0.488499	3.72	-0.3	-1.26	26
677	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	41.49	1.505829	-0.034592	-0.547941	3.26	-0.1	-0.61	26
678	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	42.28	1.318193	0.081598	-0.398117	3.52	0.23	-0.82	26
679	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	40.6	1.274514	0.019657	0.059067	2.44	0.06	0.19	26
680	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	40.57	1.307905	0.026099	0.031619	2.97	0.07	0.16	26
681	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	43.97	1.17937	0.04477	0.152276	3.3	0.16	0.41	22
682	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	41.6	1.272584	0.134562	-0.163027	3.25	0.35	-0.64	26
683	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	47.95	1.413324	0.011246	-0.009369	3.85	0.04	-0.15	24
684	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	46.22	1.482143	-0.120199	-1.878532	3.63	-0.34	-1.52	24
685	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	45.44	1.775222	0.855058	-0.456014	3.9	0.68	-1.23	26
686	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.71	1.858995	1.640628	-1.072368	3.48	1.14	-1.1	26
687	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	42.78	1.356186	0.655233	-0.31330	3.63	0.5	-0.65	26

							5				
688	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	41.7	1.392126	0.847684	0.021801	2.6	0.65	0.07	26
689	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	41.72	1.390803	0.857133	0.022399	3.13	0.66	0.11	26
690	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	43.95	1.183844	0.136335	0.172957	3.15	0.13	0.47	22
691	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	41.92	1.347798	0.695524	-0.072509	3.09	0.49	-0.3	26
692	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	48.6	1.55257	0.677817	-0.030228	3.4	0.51	-0.42	24
693	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	46.01	1.554429	0.265929	-1.694861	4.07	0.19	-1.28	24
694	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Okur Yazarlık (%)	48.25	1.519846	-0.000198	-0.305476	3.39	-1.3	-0.81	26
695	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Beklenen Yaşam Süresi	46.85	1.341007	-0.000227	-0.200176	3	-1.49	-0.23	26
696	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	İlk Öğretim	47.19	1.247134	-0.000219	-0.20362	3.76	-1.45	-0.44	26
697	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Orta Öğretim	47.42	1.074667	-0.000252	0.161101	2.2	-1.69	0.54	26
698	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yüksek Öğretim	47.16	1.16614	-0.000246	0.080869	2.84	-1.66	0.42	26
699	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım	Fakirlik (%)	47.91	1.10371	-	0.09792	3.27	-1.18	0.28	22

		(Milyon$)			6	0.000149	1				
700	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Suç Oranı (%) - 2014	46.83	1.238276	-0.000229	-0.044834	3.4	-1.52	-0.21	26
701	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Yaşam Kalitesi - 2014	51.25	1.247081	-0.000165	0.017295	3.28	-1.16	0.27	24
702	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.71	1.494658	-0.000316	-2.476222	4.47	-2.23	-2.2	24
703	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	45.03	1.070477	0.649993	-0.371373	0.88	0.55	-0.92	26
704	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	43.63	0.617009	1.022026	-0.456139	0.58	0.92	-0.53	26
705	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	44.59	0.358526	1.082729	-0.376097	0.36	0.99	-0.82	26
706	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	43.17	0.264678	1.119047	0.096472	0.24	1	0.32	26
707	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	43.1	0.321555	1.110056	0.052065	0.3	0.99	0.26	26
708	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	49.07	0.056491	1.331680	0.205589	0.06	1.35	0.6	22
709	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	44.24	0.182123	1.206673	-0.159889	0.17	1.08	-0.72	26
710	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	51.47	0.373423	1.178818	-0.020197	0.4	1.21	-0.34	24

711	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	47.28	0.839015	0.822178	-1.649395	0.81	0.72	-1.36	24
712	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	44.3	1.702946	0.10748	-0.454368	3.72	0.09	-1.21	26
713	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	41.6	1.52852	-0.369182	-0.690293	3.35	-0.23	-0.61	26
714	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	42.69	1.341945	0.59564	-0.440157	3.66	0.46	-0.9	26
715	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	40.78	1.276874	0.340336	0.081675	2.53	0.26	0.25	26
716	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	40.68	1.323812	0.272257	0.033783	3.01	0.22	0.17	26
717	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	44.5	1.202595	0.44747	0.144235	3.39	0.44	0.4	22
718	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	41.57	1.277684	0.428555	-0.138771	3.23	0.33	-0.6	26
719	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	48.71	1.420867	0.812875	0.023687	3.92	0.55	0.27	24
720	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	45.97	1.564007	0.187992	-1.815555	3.81	0.15	-1.49	24

Ek 5. Demokrasi Faktörleri İle Vergi Yükü, bir Ekonomik Faktör, bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Kukla Değişkenden Oluşan Dört Değişkenli Regresyonların 720 Regresyonun Sonuçları

Sıra	Demokrasi	Ekonomik	Sosyal	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik Faktör Katsayısı	Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Eşiği Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik Faktör t-Oranı	Sosyal Faktör t-Oranı	Vergi Eşiği t-Oranı
1	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	31.54	0.187077	-0.000922	0.023032	-1.314513	2.53	-2.1	0.65	-0.87
2	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	30.7	0.213818	-0.000818	-0.022623	-1.522227	2.97	-1.57	-0.24	-1.01
3	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	32.61	0.2134	-0.001	-0.039037	-1.453295	3.2	-2.23	-0.95	-0.99
4	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	30.61	0.211775	-0.000856	-0.004347	-1.489108	2.9	-1.76	-0.14	-0.99
5	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	38.06	0.149423	-0.001271	0.040895	-0.745282	2.12	-2.76	1.91	-0.51
6	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	36.95	0.220248	-0.001043	-0.022856	-1.958766	3.22	-1.98	-0.7	-1.23
7	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	36.37	0.198659	-0.001177	-0.035985	-1.435809	3.02	-2.59	-1.54	-0.99
8	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	33.73	0.290924	-0.000491	-0.014934	-3.304855	2.7	-0.42	-0.69	-1.65
9	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	34.82	0.217128	-0.000962	0.177908	-1.974611	2.83	-2.11	1.21	-1.24
10	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	23.39	0.147433	-0.000028	0.019029	-1.989569	1.97	-0.87	0.51	-1.21
11	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	25.62	0.202367	-0.000016	-0.091842	-2.072928	2.73	-0.5	-1.08	-1.29
12	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	23.28	0.165294	-0.000027	-0.019692	-2.110354	2.48	-0.85	-0.46	-1.29
13	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir	Orta Öğretim	24.1	0.19206	-	-	-	2.55	-0.54	-0.76	-1.24

		($)		8		0.000018	0.022476	2.016823				
14	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	25.51	0.123197	-0.000038	0.023896	-1.887661	1.61	-1.13	1.06	-1.17
15	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	27.67	0.186116	-0.000011	-0.01101	-2.758546	2.62	-0.3	-0.32	-1.65
16	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	23.66	0.153899	-0.000028	-0.016304	-2.15613	2.22	-0.86	-0.68	-1.31
17	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	33.91	0.275162	0.000019	-0.025993	-2.929836	2.7	0.48	-2.31	-1.4
18	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	26.44	0.16223	-0.000032	0.200179	-2.503964	2.16	-0.99	1.27	-1.42
19	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	21.51	0.134366	-0.88831	0.015013	-1.628817	1.69	-0.14	0.39	-1.02
20	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	25.05	0.197165	-0.770437	-0.103547	-1.867589	2.6	-0.13	-1.26	-1.2
21	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	21.42	0.15199	0.246133	-0.015349	-1.725031	2.24	0.04	-0.34	-1.09
22	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	23.58	0.186723	-1.447418	-0.028412	-1.784439	2.45	-0.23	-0.99	-1.14
23	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	22.35	0.122446	0.578126	0.015403	-1.48534	1.56	0.09	0.69	-0.92
24	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	27.45	0.183061	-0.647377	-0.00885	-2.701084	2.57	-0.1	-0.25	-1.62
25	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	21.75	0.142207	0.930559	-0.016329	-1.756822	2.04	0.14	-0.64	-1.09
26	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	34.24	0.257611	-4.330004	-0.024753	-3.110621	2.42	-0.57	-2.5	-1.56
27	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	23.69	0.145817	-0.274279	0.185433	-2.024476	1.92	-0.04	1.16	-1.18
28	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	21.96	0.140576	-0.01722	0.007874	-1.709296	1.87	-0.44	0.2	-1.06

29	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	25.93	0.195767	-0.021878	-0.105185	-1.915651	2.65	-0.61	-1.28	-1.24
30	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	22	0.147875	-0.017906	-0.010075	-1.764677	2.26	-0.47	-0.23	-1.11
31	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	24.67	0.188212	-0.025515	-0.030157	-1.838871	2.51	-0.7	-1.06	-1.18
32	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	22.75	0.122541	-0.015161	0.013014	-1.558228	1.57	-0.41	0.59	-0.97
33	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	28.01	0.181338	-0.016749	-0.009082	-2.738053	2.57	-0.46	-0.27	-1.65
34	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	21.9	0.140674	-0.011421	-0.01183	-1.795301	2.06	-0.27	-0.43	-1.12
35	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	35.24	0.275034	-0.039092	-0.024561	-3.305348	2.73	-0.8	-2.57	-1.68
36	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	23.91	0.143481	-0.011198	0.174966	-2.021103	1.9	-0.28	1.07	-1.18
37	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	24.66	0.156634	-0.197551	0.005637	-2.501407	2.08	-1.13	0.15	-1.43
38	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	27.05	0.198862	-0.159575	-0.084103	-2.496828	2.72	-0.92	-1	-1.48
39	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	25.47	0.162594	-0.222221	-0.025043	-2.647987	2.53	-1.28	-0.59	-1.55
40	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	27.21	0.202505	-0.210474	-0.028782	-2.648645	2.72	-1.25	-1.04	-1.58
41	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	25.44	0.136956	-0.19201	0.01238	-2.327352	1.76	-1.12	0.58	-1.33
42	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	35.67	0.205459	-0.311328	-0.008961	-4.215261	3.04	-1.83	-0.28	-2.38
43	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	25.75	0.147708	-0.221758	-0.02069	-2.644341	2.21	-1.26	-0.86	-1.54
44	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi -	33.2	0.27416	-	-	-	2.66	-0.16	-1.92	-1.56

			2014	3	5	0.035343	0.022048	3.357971				
45	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	24.84	0.156677	-0.123334	0.146568	-2.510752	2.06	-0.63	0.86	-1.34
46	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	22.88	0.132685	-0.000011	0.021899	-1.656623	1.77	-0.74	0.57	-1.04
47	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	25.18	0.197017	-0.000004	-0.096417	-1.880436	2.64	-0.26	-1.12	-1.21
48	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	22.09	0.1535	-0.000008	-0.005373	-1.777634	2.35	-0.51	-0.12	-1.12
49	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	23.89	0.187208	-0.000006	-0.024673	-1.81235	2.48	-0.42	-0.85	-1.16
50	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	23.46	0.121784	-0.00001	0.015991	-1.544302	1.57	-0.67	0.74	-0.96
51	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	27.82	0.181641	-0.000006	-0.013876	-2.688097	2.57	-0.38	-0.39	-1.62
52	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	23.12	0.141665	-0.000011	-0.016784	-1.845741	2.09	-0.73	-0.7	-1.16
53	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	33.34	0.270725	-0.000004	-0.022659	-3.228138	2.58	-0.24	-2.35	-1.62
54	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	24.14	0.147484	-0.000006	0.174624	-2.049861	1.98	-0.39	1.08	-1.19
55	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	28.77	0.30363	-0.186143	0.01442	-1.800467	2.56	-1.76	0.4	-1.18
56	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	32.36	0.366108	-0.186652	-0.103888	-2.036915	3.15	-1.81	-1.33	-1.38
57	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	28.83	0.318544	-0.187555	-0.017538	-1.900052	2.81	-1.77	-0.43	-1.26
58	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	29.87	0.338754	-0.175786	-0.021849	-1.927044	2.93	-1.66	-0.8	-1.28
59	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	28.94	0.290825	-0.178661	0.010127	-1.732708	2.31	-1.67	0.49	-1.12

60	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	34.66	0.352241	-0.195779	-0.023782	-2.931343	2.94	-1.7	-0.71	-1.85
61	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	29.62	0.313321	-0.193442	-0.014865	-1.968923	2.71	-1.81	-0.65	-1.29
62	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	41.13	0.492325	-0.24558	-0.020789	-3.220844	3.03	-1.65	-2.3	-1.72
63	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	32.89	0.323882	-0.213003	0.190963	-2.123368	2.76	-1.89	1.28	-1.32
64	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	30.41	0.179018	0.194119	0.006594	-1.769176	2.43	1.96	0.19	-1.17
65	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	30.85	0.201191	0.17338	-0.041872	-1.859629	2.82	1.59	-0.48	-1.25
66	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	32.24	0.188583	0.219566	-0.037639	-1.836047	2.99	2.19	-0.92	-1.24
67	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	32.28	0.219483	0.192075	-0.024915	-1.860409	3.02	1.98	-0.93	-1.26
68	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	30.9	0.164179	0.190236	0.010262	-1.654369	2.13	1.93	0.5	-1.09
69	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	37.47	0.212736	0.196586	-0.015354	-2.754147	3.17	2.04	-0.48	-1.78
70	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	32.56	0.169731	0.225372	-0.027513	-1.759038	2.61	2.16	-1.18	-1.18
71	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	36.21	0.281275	0.207192	-0.015253	-3.364335	2.81	0.98	-1.25	-1.72
72	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	31.11	0.18237	0.181964	0.170481	-2.066938	2.46	1.67	1.12	-1.26
73	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	52.63	2.3629	0.010149	-0.718593	-20.350144	3.18	2.1	-1.86	-1.21
74	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	49.94	2.198378	0.012718	-1.382204	-19.50209	2.9	2.13	-1.27	-1.13

								7				
75	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	47.76	1.895675	0.007691	-0.245349	-16.625301	2.59	1.5	-0.5	-0.95
76	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	56.32	2.264448	0.015026	-0.750038	-16.988949	3.3	2.85	-2.53	-1.06
77	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	49.72	2.233929	0.011677	-0.312944	-21.636679	2.88	2.08	-1.21	-1.23
78	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	61.74	1.943843	0.01648	1.218195	-17.764552	2.76	3.04	3.62	-1.08
79	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	53.86	1.819646	0.012523	0.390692	-15.169432	2.61	2.39	1.48	-0.91
80	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	56.3	2.37747	-0.011713	0.438407	-18.640554	2.53	-0.96	1.97	-0.96
81	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	50.04	2.119057	0.00828	-0.942719	-18.724744	2.7	1.66	-0.56	-1.05
82	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	48.56	2.55975	0.000452	-0.632541	-8.777196	3.35	1.27	-1.59	-0.49
83	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	44.57	2.198783	0.000397	-0.305777	-7.371995	2.74	1.05	-0.32	-0.4
84	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	45.4	2.099241	0.000329	-0.371217	-8.320013	2.88	0.9	-0.76	-0.45
85	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	48.09	2.434035	0.000512	-0.431481	-3.851832	3.27	1.39	-1.49	-0.21
86	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	44.98	2.298659	0.000441	-0.144518	-8.093401	2.84	1.14	-0.58	-0.44

87	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	50.41	2.430851	0.000451	1.060527	-3.5983	3.13	1.09	2.81	-0.2
88	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	47.27	2.120158	0.000408	0.14925	-4.457084	2.89	1.12	0.58	-0.24
89	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	54.42	2.052114	-0.000043	0.250345	-17.941717	2.28	-0.1	2.29	-0.83
90	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	47.1	2.387757	0.00038	-1.16207	-10.46564	3.07	1.05	-0.66	-0.55
91	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	47.38	2.999942	65.57662	-0.63401	-15.036077	3.68	0.93	-1.56	-0.86
92	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	43.27	2.429451	42.97084	-0.027404	-12.775006	2.91	0.6	-0.03	-0.71
93	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	45.47	2.472169	67.20987	-0.567334	-12.907232	3.35	0.92	-1.12	-0.73
94	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	45.27	2.686871	34.51454	-0.30793	-11.476304	3.44	0.49	-1.06	-0.65
95	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	43.29	2.452913	41.73670	-0.022747	-12.993806	2.94	0.57	-0.09	-0.71
96	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	48.25	2.542555	18.12034	0.985272	-5.97937	3.2	0.25	2.47	-0.32
97	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	45.43	2.414256	32.80406	0.105056	-10.397316	3.22	0.45	0.39	-0.58
98	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	56.78	2.425937	84.40057	0.276208	-19.846561	2.59	1.08	2.87	-1.02

99	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	45.29	2.645707	29.376083	-0.936764	-16.000216	3.35	0.41	-0.53	-0.86
100	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	46.12	2.755719	-0.157053	-0.612254	-15.541582	3.56	-0.35	-1.41	-0.87
101	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	42.67	2.30351	0.07365	-0.030216	-12.554443	2.84	0.17	-0.03	-0.69
102	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	44.26	2.283633	0.167064	-0.474063	-12.357042	3.2	0.39	-0.94	-0.69
103	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	44.86	2.592996	-0.015454	-0.325958	-11.477855	3.42	-0.04	-1.11	-0.64
104	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	42.72	2.358814	0.056635	-0.041341	-13.015641	2.85	0.13	-0.17	-0.71
105	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	48.13	2.518624	0.013969	1.011564	-6.084895	3.18	0.03	2.63	-0.33
106	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	45.08	2.324062	-0.045233	0.148121	-10.432744	3.21	-0.09	0.5	-0.57
107	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	60.56	2.005895	0.882905	0.282012	-14.8296	2.43	1.81	3.14	-0.8
108	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	44.99	2.564319	-0.064562	-1.058503	-16.247897	3.31	-0.15	-0.58	-0.87
109	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	53.4	2.422113	4.177596	-0.411078	2.56622	3.32	2.23	-1.08	0.14
110	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	52.37	2.299463	4.853662	-0.612083	6.559034	3.11	2.52	-0.68	0.36

111	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	52.03	2.074636	4.342796	-0.23096	4.650261	3.12	2.28	-0.5	0.25
112	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	53.79	2.38019	4.496006	-0.316483	6.6638	3.4	2.45	-1.2	0.37
113	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	51.65	2.084405	4.517832	-0.004949	5.371285	2.72	2.4	-0.02	0.29
114	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	59.7	2.180457	4.873	0.998864	17.659051	3.09	2.73	2.95	0.95
115	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	54.28	2.166381	4.665735	0.248085	8.2599	3.26	2.46	1.02	0.45
116	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	55.48	2.063636	1.680205	0.201102	-10.422787	2.35	0.71	1.81	-0.48
117	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.78	2.262671	4.300589	0.374553	0.23325	3.1	2.12	0.21	0.01
118	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	45.91	2.730662	0.000007	-0.560002	-14.758559	3.53	0.04	-1.34	-0.83
119	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	42.77	2.284885	-0.000051	0.034791	-13.188679	2.82	-0.29	0.04	-0.72
120	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	44	2.260928	0.000012	-0.443351	-12.827574	3.16	0.06	-0.83	-0.71
121	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	44.88	2.59387	-0.00002	-0.31848	-11.615033	3.42	-0.12	-1.09	-0.65
122	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	42.83	2.373881	-0.000047	-0.04571	-13.631406	2.88	-0.28	-0.19	-0.74
123	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	48.39	2.54153	0.000062	1.055533	-6.204907	3.22	0.36	2.63	-0.34

124	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	45.09	2.329306	-0.000021	0.13283	-10.510053	3.21	-0.12	0.5	-0.58
125	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	54.53	2.022471	-0.000042	0.246028	-17.539524	2.28	-0.24	2.62	-0.88
126	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	45.12	2.589243	-0.00005	-1.087851	-16.470488	3.35	-0.29	-0.6	-0.88
127	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	47.71	3.407716	-1.017019	-0.471068	-13.040794	3.4	-1.03	-1.16	-0.75
128	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	45.48	3.158102	-1.272769	0.15038	-10.923025	3.04	-1.28	0.16	-0.61
129	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	46.92	3.195558	-1.268814	-0.444832	-11.106455	3.21	-1.31	-0.93	-0.63
130	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	46.28	3.193584	-0.960618	-0.215021	-10.51807	3.19	-0.91	-0.7	-0.6
131	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	45.45	3.221925	-1.239164	-0.017836	-11.20256	3.05	-1.25	-0.08	-0.62
132	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	48.13	2.57489	-0.068052	1.007316	-6.2017	1.83	-0.05	2.55	-0.33
133	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	47.05	3.085757	-1.071186	0.077414	-9.14685	3.05	-1.06	0.29	-0.51
134	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	58.01	2.831305	-1.547936	0.291548	-10.227417	2.73	-1.34	3.01	-0.52
135	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.13	3.435806	-1.324657	-0.934833	-13.369988	3.41	-1.29	-0.54	-0.73

136	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	46.01	2.768785	0.277166	-0.559265	-14.769343	3.51	0.24	-1.38	-0.83
137	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	42.67	2.296262	0.246135	0.048454	-12.739963	2.83	0.18	0.05	-0.7
138	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	44.3	2.329424	0.504854	-0.481832	-12.851412	3.2	0.41	-0.95	-0.72
139	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	44.86	2.597035	0.040985	-0.32257	-11.432763	3.38	0.03	-1.11	-0.64
140	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	42.75	2.398556	0.229058	-0.051194	-13.271951	2.85	0.19	-0.21	-0.72
141	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	48.18	2.488854	-0.188473	1.017486	-6.06423	3.09	-0.16	2.64	-0.33
142	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	45.28	2.367076	0.439031	0.106712	-10.144269	3.22	0.34	0.39	-0.56
143	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	55.85	2.091287	1.878767	0.314641	-18.373592	2.39	0.83	2.51	-0.94
144	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	45.11	2.619934	0.344737	-1.020926	-15.923456	3.32	0.28	-0.57	-0.85
145	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	25.71	0.15052	0.002318	0.474764	-2.719626	0.28	0.72	1.82	-0.24
146	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	21.9	0.3258	0.000254	0.926847	-3.897808	0.6	0.06	1.31	-0.34
147	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	27	0.488868	0.004774	0.597584	-6.246271	0.99	1.44	1.98	-0.57

148	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	29.21	0.127326	-0.000322	0.480114	-4.054521	0.24	-0.09	2.23	-0.38
149	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	18.59	0.415723	0.001985	0.112384	-3.965858	0.72	0.53	0.64	-0.33
150	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	27.32	0.340254	-0.000818	-0.542832	-1.347921	0.66	-0.21	-2.19	-0.11
151	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	22.68	0.524064	0.000496	-0.282052	-6.23426	1.06	0.14	-1.61	-0.57
152	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	23.43	1.276047	0.003537	-0.050084	-18.544355	1.78	0.45	-0.35	-1.39
153	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	19.35	0.566664	0.002883	-1.519791	-3.013805	1	0.85	-1.39	-0.26
154	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	24.44	0.271823	0.000006	0.49641	-1.841254	0.51	0.03	1.88	-0.16
155	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	21.92	0.335421	-0.000025	0.969644	-4.124845	0.62	-0.11	1.57	-0.35
156	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	22.68	0.722351	0.000123	0.503907	-3.211885	1.52	0.54	1.67	-0.28
157	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	29.58	0.132778	-0.000091	0.495954	-5.397091	0.26	-0.41	2.45	-0.49
158	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	17.83	0.459327	-0.000008	0.154724	-2.874565	0.8	-0.03	0.92	-0.24
159	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	29.03	0.352736	-0.000216	-0.555725	-3.13203	0.71	-0.82	-2.31	-0.27
160	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	22.67	0.534282	0.000029	-0.289701	-5.679784	1.12	0.13	-1.76	-0.5
161	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -2014	22.66	1.38288	-0.000018	0.011163	-19.339415	2.03	-0.07	0.15	-1.38
162	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir	Hastane Yatak	17.6	0.72993	0.000099	-	-	1.38	0.43	-1.44	-0.11

		($)	(1000kişi)	7	1		1.587614	1.390523				
163	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	24.81	0.205603	-16.77002	0.517288	-1.871854	0.37	-0.38	1.95	-0.17
164	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	21.91	0.338222	3.015523	0.953796	-3.775482	0.62	0.07	1.6	-0.34
165	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	22.58	0.720493	-22.92267 8	0.528901	-5.031671	1.51	-0.5	1.69	-0.45
166	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	29.6	0.15042	17.41569 9	0.485388	-4.05595	0.29	0.41	2.47	-0.38
167	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	17.96	0.472044	10.02547 1	0.160917	-2.628904	0.82	0.22	1	-0.22
168	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	29.83	0.376632	44.91593 1	-0.59928	-1.577795	0.76	0.99	-2.42	-0.14
169	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	23.57	0.60249	26.31053 5	-0.320353	-5.940482	1.28	0.6	-1.87	-0.55
170	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	23.67	1.494154	26.12245 9	0.018613	-19.79711 9	2.1	0.52	0.28	-1.49
171	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	17.1	0.784344	2.828494	-1.538312	-2.84156	1.49	0.06	-1.39	-0.24
172	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	29.13	0.330029	-0.373016	0.36556	-3.607697	0.65	-1.41	1.36	-0.33
173	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	30.77	0.255348	-0.481221	0.904798	-4.940639	0.5	-1.96	1.61	-0.47
174	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	36.24	0.665671	-0.627526	0.649267	-6.30062	1.58	-2.6	2.32	-0.62
175	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	35.8	0.100266	-0.419402	0.423817	-5.202587	0.2	-1.76	2.27	-0.51
176	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	25.7	0.484899	-0.463797	0.093944	-4.731662	0.89	-1.78	0.61	-0.42

177	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	35.03	0.243289	-0.431968	-0.5138	-3.009146	0.51	-1.77	-2.24	-0.27
178	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	27.11	0.560627	-0.368453	-0.1794	-7.159854	1.24	-1.34	-0.99	-0.67
179	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	29.22	1.368721	-0.430664	-0.008361	-19.815034	2.1	-1.36	-0.14	-1.55
180	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	33.2	0.617291	-0.626583	-2.160477	-2.859658	1.31	-2.5	-2.11	-0.27
181	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	27.12	0.152944	1.282169	0.551624	3.723484	0.29	1.05	2.11	0.3
182	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	22.04	0.330946	0.302581	0.915914	-2.590757	0.62	0.24	1.49	-0.21
183	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	24.24	0.724931	1.189973	0.53667	-0.00685	1.58	0.96	1.78	0
184	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	30.57	0.062538	0.901026	0.478017	-0.424931	0.12	0.77	2.49	-0.04
185	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	19.24	0.386207	0.916174	0.165139	1.176712	0.67	0.72	1.05	0.09
186	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	28.25	0.257682	0.785291	-0.534746	1.905835	0.51	0.62	-2.22	0.14
187	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	23.42	0.526325	0.669258	-0.274463	-3.434721	1.13	0.55	-1.65	-0.29
188	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	23.47	1.422731	0.700794	-0.011488	-16.613909	2.08	0.46	-0.15	-1.16
189	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	17.51	0.737197	0.496264	-1.385391	-0.904534	1.39	0.36	-1.17	-0.07
190	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	27.77	0.33155	0.000121	0.411422	-1.64965	0.65	1.18	1.55	-0.15
191	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat	Beklenen Yaşam	25.5	0.40203	0.000128	0.731808	-	0.76	1.21	1.2	-0.29

		(Mil$)	Süresi	5	7			3.227003				
192	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	24.81	0.753099	0.000118	0.343209	-4.186862	1.66	1.07	1.06	-0.38
193	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	32.59	0.160576	0.00012	0.421068	-3.445046	0.32	1.23	2.17	-0.33
194	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	23.98	0.457559	0.000158	0.135551	-1.978117	0.83	1.56	0.89	-0.17
195	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	29.42	0.351166	0.000097	-0.464691	-2.059285	0.71	0.9	-1.86	-0.18
196	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	27.29	0.531794	0.000133	-0.272178	-5.063047	1.18	1.36	-1.7	-0.48
197	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	37.46	1.683952	0.000222	-0.012994	-19.442817	2.68	2.18	-0.22	-1.62
198	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	21.45	0.755577	0.000125	-1.309333	-2.284878	1.5	1.2	-1.2	-0.2
199	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	36.41	1.776669	-1.688687	0.501662	-3.455362	2.24	-2.38	2.1	-0.34
200	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	33.6	1.824324	-1.670466	0.944304	-5.344525	2.23	-2.3	1.72	-0.51
201	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	33.1	2.241546	-1.632868	0.458638	-6.459722	2.88	-2.24	1.64	-0.62
202	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	44.47	1.752398	-1.921904	0.530612	-5.818289	2.41	-2.87	3.07	-0.61
203	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	28.37	1.973802	-1.600143	0.109791	-4.92481	2.2	-2.1	0.74	-0.45
204	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	45.29	2.186658	-2.18166	-0.688285	-4.548011	2.83	-2.93	-3.17	-0.45
205	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	37.62	2.174346	-1.817581	-0.286859	-8.037602	2.92	-2.64	-1.94	-0.82
206	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi -	41.2	3.42672	-	0.029682	-	3.4	-2.52	0.53	-1.63

			2014	4	5	2.323845		18.906682				
207	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	33.8	2.369043	-1.908264	-1.499372	-3.787677	3.06	-2.56	-1.52	-0.36
208	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	26.19	0.402544	0.608314	0.474452	-2.353936	0.75	0.84	1.83	-0.21
209	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	31.33	0.348505	1.562913	1.503282	-3.757628	0.69	2.03	2.42	-0.36
210	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	22.95	0.866707	0.478465	0.432399	-5.184031	1.82	0.63	1.4	-0.46
211	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	32.44	0.248417	0.825566	0.481553	-4.526976	0.48	1.2	2.54	-0.43
212	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	19.95	0.608854	0.670919	0.13641	-3.357494	1.04	0.89	0.87	-0.29
213	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	32.31	0.456253	0.987928	-0.560456	-2.218077	0.93	1.4	-2.39	-0.2
214	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	25.92	0.65942	0.848166	-0.33681	-6.084133	1.42	1.14	-2.03	-0.57
215	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	31.96	1.327266	-2.240222	-0.075953	-17.650235	2.07	-1.65	-0.97	-1.41
216	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	19.83	0.924159	0.735185	-1.606618	-3.05792	1.74	0.94	-1.48	-0.26
217	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	59.35	2.090077	0.011174	-0.757855	-16.621351	3.34	2.74	-2.33	-1.18
218	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	57.64	1.999414	0.015002	-1.810843	-16.398793	3.15	3	-1.99	-1.14
219	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	53.18	1.603948	0.008383	-0.334046	-12.617163	2.55	1.89	-0.79	-0.84

220	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	62.63	1.956426	0.015807	-0.733721	-13.067611	3.39	3.57	-2.94	-0.97
221	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	56.27	2.000058	0.013212	-0.370047	-18.587207	3.04	2.78	-1.69	-1.24
222	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	67.19	1.522513	0.017539	1.047631	-14.65471	2.62	3.92	3.77	-1.08
223	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	60.24	1.538905	0.01373	0.451846	-11.75359	2.61	3.1	2.03	-0.83
224	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	64.27	1.895017	-0.006686	0.363966	-12.062793	2.5	-0.68	2.02	-0.77
225	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	55.48	1.897787	0.009125	-1.064351	-15.291817	2.75	2.08	-0.72	-0.98
226	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	53.81	2.297191	0.000523	-0.667466	-3.538398	3.49	1.7	-1.94	-0.23
227	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	48.9	1.994674	0.000489	-0.55471	-1.807718	2.85	1.47	-0.66	-0.11
228	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	50.11	1.812008	0.000386	-0.466362	-3.180924	2.86	1.21	-1.09	-0.2
229	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	52.13	2.12518	0.000569	-0.405145	1.211721	3.27	1.77	-1.6	0.08
230	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	49.38	2.068768	0.000529	-0.18599	-2.908334	2.93	1.56	-0.85	-0.18
231	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	52.13	2.026561	0.000556	0.887887	0.842188	2.99	1.54	2.69	0.05
232	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	51.05	1.857203	0.000469	0.187935	0.312737	2.89	1.47	0.83	0.02
233	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -2014	63.52	1.684846	0.000039	0.247983	-10.39369	2.34	0.12	2.83	-0.6

								4				
234	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.93	2.174838	0.000458	-1.323426	-5.604873	3.16	1.42	-0.85	-0.33
235	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	50.42	2.687491	46.99831 9	-0.634636	-10.679975	3.74	0.76	-1.76	-0.69
236	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	45.56	2.191126	23.97653 4	-0.222152	-8.485629	2.95	0.38	-0.26	-0.53
237	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	48.82	2.166054	51.74873 9	-0.640983	-8.567314	3.33	0.8	-1.43	-0.55
238	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	47.41	2.347559	16.74909 4	-0.277718	-7.244429	3.37	0.27	-1.08	-0.46
239	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	45.57	2.192852	21.12576 6	-0.058209	-8.991696	2.95	0.33	-0.27	-0.55
240	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	47.8	2.14502	9.10943	0.814844	-2.191038	3.01	0.14	2.29	-0.13
241	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	47.57	2.122731	11.34583 6	0.160959	-6.458609	3.17	0.17	0.67	-0.4
242	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	65.44	2.015706	68.29581 4	0.278925	-13.409027	2.69	1.09	3.63	-0.86
243	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	48.36	2.4201	8.954497	-1.103445	-12.396365	3.39	0.14	-0.69	-0.74
244	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	50.2	2.536635	-0.256929	-0.67103	-11.72383	3.75	-0.66	-1.77	-0.75
245	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	45.31	2.117933	-0.010846	-0.232476	-8.543396	2.94	-0.03	-0.27	-0.53
246	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	47.9	2.018469	0.106842	-0.563389	-8.216639	3.22	0.28	-1.27	-0.52
247	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	47.3	2.30230	-0.08498	-	-	3.41	-0.22	-1.14	-0.47

				7	1		0.296646	7.467517				
248	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	45.39	2.152308	-0.03638	-0.076599	-9.315179	2.93	-0.09	-0.35	-0.57
249	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	47.82	2.121868	-0.063083	0.831113	-2.419847	3	-0.17	2.42	-0.15
250	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	47.83	2.093433	-0.179535	0.224355	-6.903437	3.25	-0.42	0.84	-0.43
251	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	66.79	1.680435	0.577358	0.277804	-9.699805	2.48	1.44	3.77	-0.64
252	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.43	2.385147	-0.096693	-1.217461	-12.606849	3.42	-0.24	-0.74	-0.75
253	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	57.68	2.201702	3.968254	-0.441136	5.985242	3.48	2.45	-1.34	0.38
254	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	56.68	2.118637	4.765946	-0.789809	10.514206	3.31	2.85	-1.02	0.66
255	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	56.3	1.828237	4.06744	-0.348862	7.878459	3.17	2.46	-0.87	0.5
256	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	57.24	2.097799	4.314855	-0.278337	10.144477	3.42	2.69	-1.21	0.65
257	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	55.27	1.880283	4.316284	-0.02934	8.686109	2.8	2.62	-0.15	0.54
258	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	60.83	1.813857	4.61289	0.81577	20.248005	2.92	2.95	2.75	1.24
259	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	58.34	1.936184	4.606847	0.283144	11.909269	3.35	2.79	1.33	0.75
260	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	64.73	1.726681	1.608422	0.211718	-4.796567	2.47	0.86	2.4	-0.28
261	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.66	2.100461	4.124077	0.19151	3.258813	3.23	2.28	0.12	0.19
262	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat	Okur Yazarlık (%)	49.8	2.50524	0.000067	-	-	3.7	0.45	-1.69	-0.65

		(Mil$)		3	7		0.618779	10.121565				
263	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	45.33	2.123517	0.000017	-0.257199	-8.376063	2.94	0.11	-0.29	-0.52
264	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	48.33	1.973347	0.000093	-0.644024	-7.862805	3.16	0.58	-1.37	-0.5
265	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	47.36	2.300486	0.000032	-0.294205	-6.932978	3.41	0.21	-1.13	-0.44
266	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	45.38	2.146938	0.000007	-0.072123	-9.086075	2.93	0.05	-0.34	-0.56
267	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	48.67	2.173902	0.000103	0.900905	-2.40387	3.1	0.68	2.53	-0.15
268	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	47.59	2.083146	0.000029	0.173936	-6.149607	3.22	0.19	0.74	-0.38
269	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.57	1.709242	0.00003	0.252241	-10.855065	2.41	0.22	3.35	-0.68
270	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.32	2.395901	0.000006	-1.109573	-12.396834	3.43	0.04	-0.68	-0.74
271	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	50.83	3.023104	-0.79391	-0.512446	-9.137491	3.42	-0.92	-1.43	-0.59
272	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	47.59	2.814543	-1.031572	-0.074213	-6.975555	3.04	-1.16	-0.09	-0.44
273	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	50.29	2.791971	-1.070937	-0.547778	-7.046701	3.19	-1.25	-1.3	-0.46
274	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	48.43	2.790913	-0.781962	-0.196829	-6.478477	3.13	-0.83	-0.71	-0.41
275	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	47.66	2.856374	-1.023833	-0.045698	-7.417662	3.04	-1.16	-0.22	-0.46
276	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	47.8	1.90706	0.261597	0.847035	-	1.52	0.22	2.4	-0.12

				6	9			1.947317				
277	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	49.08	2.705861	-0.863599	0.125012	-5.489124	3	-0.96	0.53	-0.34
278	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.85	2.566457	-1.685898	0.304499	-3.705146	3.22	-1.9	4.09	-0.24
279	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.15	3.00632	-0.933934	-1.079165	-10.488116	3.28	-0.99	-0.69	-0.63
280	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	49.55	2.468207	-0.178843	-0.576213	-10.530764	3.56	-0.18	-1.62	-0.68
281	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	45.59	2.124585	-0.478976	-0.407897	-8.643598	2.96	-0.4	-0.43	-0.54
282	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	47.77	2.017297	0.083915	-0.543711	-8.56353	3.15	0.08	-1.22	-0.54
283	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	47.54	2.261601	-0.40383	-0.298859	-7.231013	3.32	-0.38	-1.16	-0.46
284	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	45.46	2.115413	-0.224691	-0.069581	-9.155857	2.83	-0.21	-0.33	-0.56
285	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	48.54	2.038033	-0.641893	0.846465	-2.072037	2.85	-0.63	2.48	-0.13
286	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	47.61	2.066133	-0.254331	0.187458	-6.527523	3.15	-0.22	0.76	-0.4
287	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.96	1.728145	0.953997	0.288895	-11.829251	2.45	0.52	2.86	-0.75
288	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.34	2.382032	-0.116	-1.111849	-12.508464	3.34	-0.1	-0.69	-0.74
289	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	71.4	1.544098	0.014198	-0.323137	-9.507011	2.95	4.17	-1.19	-0.81

290	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	71.16	1.512273	0.015923	-0.801237	-9.46752	2.9	3.88	-1.07	-0.8
291	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	70.21	1.334473	0.013079	-0.115747	-7.826564	2.67	3.72	-0.34	-0.65
292	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	73.34	1.536559	0.017021	-0.407859	-8.006513	3.17	4.57	-1.94	-0.71
293	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	71.24	1.550124	0.01548	-0.196404	-10.933198	2.92	4.03	-1.11	-0.91
294	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	75.07	1.176819	0.019155	0.632209	-7.511773	2.33	4.91	2.61	-0.64
295	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	71.41	1.297266	0.014932	0.133831	-7.123823	2.61	3.99	0.71	-0.6
296	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	75.46	1.469822	0.000236	0.288907	-6.589252	2.41	0.03	2	-0.52
297	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	68.59	1.398301	0.013378	-0.069316	-9.125115	2.45	3.69	-0.06	-0.7
298	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	60.5	1.843013	0.00057	-0.192097	5.848588	3.04	2.01	-0.61	0.41
299	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	60.74	1.515257	0.000487	0.552935	5.585449	2.48	1.68	0.75	0.39
300	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	61.06	1.705437	0.00051	-0.338541	5.609464	3.07	1.82	-0.9	0.4
301	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	60.07	1.735356	0.000558	-0.042483	6.554885	2.93	1.91	-0.18	0.45
302	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	60.09	1.645307	0.000523	0.040346	6.286339	2.63	1.75	0.21	0.44
303	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	55.49	1.74684	0.000504	0.446709	8.837305	2.67	1.45	1.4	0.57
304	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	60.98	1.627582	0.000542	-0.152059	6.455584	2.84	1.91	-0.76	0.45

305	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.46	1.481026	-0.000011	0.294335	-6.845281	2.59	-0.04	4.23	-0.5
306	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	58.08	1.864202	0.000548	-0.394865	3.245561	2.94	1.85	-0.28	0.21
307	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	55.36	2.074143	4.189988	-0.100254	-1.757628	3.05	0.07	-0.3	-0.12
308	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	57.15	1.645968	2.39685	0.876763	-1.088066	2.51	0.04	1.18	-0.08
309	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	57.09	2.026535	20.734653	-0.47178	-1.516585	3.42	0.35	-1.16	-0.11
310	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	55.38	1.916075	2.727101	0.076078	-1.717021	3	0.05	0.32	-0.12
311	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	56.19	1.744209	9.660453	0.159396	0.202648	2.63	0.17	0.82	0.01
312	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	51.93	1.85242	6.994691	0.38236	6.077343	2.71	0.11	1.12	0.38
313	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	56.3	1.931243	11.98804 8	-0.18221	-1.364284	3.17	0.2	-0.83	-0.09
314	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	76.16	1.660646	39.779782	0.307736	-7.921285	2.76	0.79	4.98	-0.63
315	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	52.75	2.120551	-4.387158	-0.160768	-4.960622	3.15	-0.07	-0.11	-0.31
316	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	55.92	2.095527	-0.230906	-0.178398	-2.832641	3.31	-0.63	-0.5	-0.19
317	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.37	1.631151	-0.134425	0.853255	-1.558076	2.58	-0.4	1.15	-0.11
318	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	57	1.953309	-0.084057	-0.407045	-1.800795	3.45	-0.24	-1.02	-0.13
319	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	55.64	1.909222	-0.148078	0.055358	-2.138559	3.1	-0.43	0.23	-0.15
320	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	56.2	1.73504	-	0.139109	-	2.66	-0.3	0.71	-0.02

				8	3	0.102683		0.358572				
321	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	52.31	1.816527	-0.162621	0.399822	5.61539	2.68	-0.47	1.22	0.35
322	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	56.25	1.898593	-0.043466	-0.158501	-1.448325	3.23	-0.11	-0.65	-0.1
323	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	79.24	1.456485	0.599646	0.318261	-5.087532	2.81	1.96	5.64	-0.44
324	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.36	2.102269	-0.22142	-0.373334	-5.328626	3.22	-0.59	-0.24	-0.34
325	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	66.39	1.719172	4.590591	0.06367	17.340646	3.07	3.19	0.22	1.24
326	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	66.66	1.638797	4.338127	0.366946	16.222442	2.93	2.97	0.54	1.17
327	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	66.81	1.771464	4.359718	-0.229765	16.115652	3.54	3.04	-0.66	1.17
328	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	66.52	1.693637	4.543942	0.082338	16.57662	3.14	3.21	0.4	1.2
329	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	67.89	1.433276	4.678879	0.199068	19.458718	2.53	3.36	1.22	1.42
330	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	67.32	1.496804	5.011827	0.379057	30.479499	2.64	3.5	1.4	2.05
331	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	66.4	1.748304	4.446909	-0.06333	16.368559	3.38	3.01	-0.33	1.16
332	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	77.13	1.506894	1.813403	0.24593	0.571712	2.77	1.24	3.57	0.04
333	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	65.49	1.769132	5.023722	1.446489	14.179686	3.09	3.16	1.04	0.96
334	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	55.68	2.068406	0.000066	-0.135204	-1.356265	3.27	0.48	-0.4	-0.09
335	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	57.16	1.64184	0.000011	0.859193	-1.008466	2.58	0.08	1.11	-0.07

336	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	58.07	1.915096	0.000133	-0.585149	-0.50202	3.42	0.93	-1.39	-0.04
337	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	55.55	1.906436	0.000047	0.061871	-1.282399	3.09	0.34	0.26	-0.09
338	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	56.33	1.714957	0.000047	0.149832	0.478472	2.63	0.35	0.79	0.03
339	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	52.48	1.875802	0.000082	0.450524	5.909838	2.78	0.56	1.31	0.37
340	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	56.45	1.883329	0.000053	-0.166487	-0.830099	3.21	0.38	-0.78	-0.06
341	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.46	1.478641	0.000006	0.292589	-6.553884	2.62	0.06	4.89	-0.52
342	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.99	2.113529	0.000054	-0.049897	-4.574375	3.22	0.37	-0.03	-0.29
343	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	56.32	2.506388	-0.674011	-0.039162	-0.576573	3.02	-0.83	-0.12	-0.04
344	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	58.77	2.222242	-0.864876	1.007069	0.192762	2.72	-1.1	1.36	0.01
345	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	58.05	2.486615	-0.714489	-0.437826	-0.500221	3.11	-0.91	-1.14	-0.04
346	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	57.02	2.492597	-0.933905	0.180692	-0.823658	3.08	-1.09	0.72	-0.06
347	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	57.46	2.256513	-0.770238	0.172752	1.430689	2.67	-0.97	0.92	0.1
348	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	51.92	1.905494	-0.073505	0.387498	5.934754	1.58	-0.06	1.14	0.37
349	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.73	2.497198	-0.841957	-0.216418	-0.416722	3.05	-1.03	-1.01	-0.03
350	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	80.42	2.284978	-1.572512	0.340566	0.347701	3.72	-2.31	5.95	0.03
351	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak	53.9	2.61846	-	-	-	3.02	-0.84	-0.08	-0.21

			(1000kişi)	5	4	0.747575	0.118808	3.380237				
352	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	56.15	1.955718	-0.712082	-0.086095	-1.821697	3.04	-0.75	-0.26	-0.13
353	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.24	1.642064	-0.265784	0.777558	-1.166622	2.59	-0.25	0.93	-0.08
354	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	57.28	1.899441	-0.495885	-0.378187	-1.58316	3.29	-0.51	-0.94	-0.11
355	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	56.12	1.839388	-0.692806	0.051864	-1.726251	2.97	-0.72	0.22	-0.12
356	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	57.06	1.612972	-0.756559	0.160005	0.082718	2.44	-0.81	0.85	0.01
357	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	53.28	1.717271	-0.855393	0.416862	6.275829	2.52	-0.87	1.28	0.4
358	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	56.57	1.849112	-0.493895	-0.139839	-1.523819	3.11	-0.48	-0.63	-0.1
359	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.57	1.463212	-0.455568	0.275809	-6.308481	2.59	-0.31	3.42	-0.5
360	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.76	2.022173	-0.799547	-0.089832	-5.430553	3.05	-0.77	-0.06	-0.35
361	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	59.14	1.778468	0.009567	-0.544273	-13.482237	3.21	2.65	-1.89	-1.08
362	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	57.88	1.707911	0.012244	-1.277298	-13.278252	3.05	2.78	-1.59	-1.04
363	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	55.19	1.431432	0.007501	-0.263673	-10.582586	2.63	1.96	-0.72	-0.81
364	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	62.08	1.697405	0.01315	-0.555613	-10.934482	3.31	3.34	-2.5	-0.91

365	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	58.95	1.805576	0.011883	-0.345559	-16.10895	3.21	2.92	-1.85	-1.26
366	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	68.91	1.49687	0.013941	0.981564	-11.217329	2.98	3.6	4.08	-0.96
367	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	63.37	1.350181	0.011963	0.33757	-9.066409	2.72	3.2	1.8	-0.76
368	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	62.99	1.254317	-0.001196	0.239083	-4.150915	1.92	-0.14	1.54	-0.31
369	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	59.21	1.624265	0.008525	-0.669148	-12.015371	2.8	2.31	-0.53	-0.91
370	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	54.2	1.950201	0.000463	-0.469418	-2.080982	3.37	1.71	-1.55	-0.15
371	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	50.85	1.697038	0.000427	-0.270489	-0.99162	2.79	1.49	-0.37	-0.07
372	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	52.27	1.609496	0.000361	-0.379203	-1.915309	2.95	1.31	-1.03	-0.14
373	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	53.17	1.830829	0.000496	-0.286972	1.277886	3.22	1.77	-1.3	0.09
374	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	52.14	1.864516	0.000495	-0.184127	-1.783522	3.07	1.7	-0.98	-0.13
375	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	57.08	1.895344	0.000453	0.855815	1.16386	3.31	1.49	3.07	0.09
376	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	54.83	1.612696	0.000439	0.108679	1.873893	2.97	1.63	0.57	0.14
377	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -2014	63.2	1.179215	0.000104	0.205092	-1.904039	1.92	0.37	2.75	-0.13
378	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.34	1.879921	0.000434	-0.914076	-2.86797	3.21	1.59	-0.69	-0.2
379	Düşünce ve İfade	Gelir Dağılımı (Gini) -	Okur Yazarlık (%)	51.4	2.34725	54.12077	-	-	3.73	1	-1.45	-0.63

	Özgürlüğü	2013		4	4	5	0.455341	8.444897				
380	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	48.16	1.9201	37.977371	0.025764	-6.80492	3	0.69	0.04	-0.49
381	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	51.6	1.983554	62.264102	-0.570974	-6.956886	3.55	1.12	-1.49	-0.52
382	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	49.07	2.075519	33.301854	-0.167263	-6.113881	3.43	0.61	-0.75	-0.44
383	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	48.3	2.012265	34.80205	-0.055092	-7.367472	3.14	0.62	-0.3	-0.53
384	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	53.8	2.017397	25.075846	0.77006	-1.172416	3.38	0.46	2.58	-0.08
385	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	51.32	1.91522	30.260598	0.065683	-4.504975	3.38	0.55	0.32	-0.33
386	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	65.38	1.517553	64.477235	0.243475	-6.100549	2.39	1.21	3.73	-0.46
387	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	51.54	2.154156	25.26195	-0.672735	-9.232924	3.54	0.46	-0.49	-0.64
388	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	50.54	2.160761	-0.219575	-0.469779	-9.286779	3.63	-0.64	-1.41	-0.68
389	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	47.38	1.802794	-0.041592	0.005296	-6.981411	2.89	-0.13	0.01	-0.5
390	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	49.66	1.796932	0.0471	-0.456013	-6.807637	3.3	0.14	-1.19	-0.5
391	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	48.6	1.985253	-0.095768	-0.195281	-6.3474	3.37	-0.29	-0.86	-0.46
392	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	47.75	1.947688	-0.080255	-0.088193	-7.997984	3.07	-0.24	-0.46	-0.57
393	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	53.52	1.969959	-0.07094	0.810373	-1.544763	3.31	-0.23	2.81	-0.11
394	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	51.13	1.833325	-0.154689	0.138839	-4.835812	3.35	-0.43	0.62	-0.35

395	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	67.1	1.200904	0.548748	0.242572	-2.589332	2.1	1.63	3.9	-0.2
396	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.32	2.078133	-0.101324	-0.823165	-9.5262	3.48	-0.3	-0.58	-0.66
397	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	56.68	1.888867	3.196318	-0.280059	5.036988	3.34	2.21	-0.95	0.36
398	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	55.94	1.805205	3.656756	-0.416719	7.756699	3.16	2.46	-0.6	0.55
399	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	56.41	1.651335	3.200905	-0.296996	5.98233	3.24	2.19	-0.84	0.43
400	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	56.46	1.823227	3.416334	-0.177042	7.678825	3.34	2.39	-0.86	0.55
401	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	55.52	1.72783	3.399335	-0.043851	6.426976	2.93	2.34	-0.26	0.45
402	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	63.52	1.732419	3.608784	0.79743	16.243008	3.25	2.68	3.12	1.16
403	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	58.71	1.715327	3.450069	0.176878	9.306434	3.4	2.39	0.95	0.67
404	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.2	1.229518	0.607464	0.203577	-1.582906	2.03	0.37	2.66	-0.11
405	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.56	1.861956	3.182591	0.29082	2.764295	3.28	2.02	0.21	0.19
406	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	50.49	2.137994	0.00008	-0.439165	-7.781713	3.6	0.62	-1.37	-0.57
407	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	47.49	1.816202	0.000039	-0.046862	-6.54786	2.91	0.29	-0.06	-0.47
408	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	50.75	1.7503	0.000115	-0.579185	-6.079507	3.25	0.84	-1.43	-0.45
409	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	48.75	1.98232	0.000054	-0.197673	-5.573647	3.37	0.42	-0.87	-0.4
410	Düşünce ve İfade	Doğrudan Yab Yat	Yüksek Öğretim	47.8	1.93154	0.000039	-	-	3.05	0.3	-0.43	-0.52

	Özgürlüğü	(Mil$)			3		0.079985	7.326518				
411	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	55.4	2.036302	0.000135	0.90237	-1.553282	3.49	1.07	3.05	-0.11
412	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	51.25	1.813223	0.000065	0.099112	-3.802857	3.31	0.51	0.5	-0.28
413	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.35	1.236786	0.000056	0.217314	-3.395458	2.05	0.47	3.4	-0.25
414	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.46	2.073618	0.000054	-0.619911	-8.983345	3.48	0.41	-0.45	-0.62
415	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	50.88	2.528624	-0.606698	-0.340225	-7.200649	3.24	-0.79	-1.08	-0.53
416	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	49.09	2.341897	-0.795562	0.132951	-5.65659	2.91	-1.03	0.18	-0.41
417	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	51.41	2.374694	-0.794975	-0.452967	-5.831337	3.11	-1.07	-1.23	-0.43
418	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	49.39	2.374845	-0.623664	-0.111993	-5.478257	3.05	-0.76	-0.47	-0.4
419	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	49.21	2.455462	-0.7469	-0.058236	-6.35572	3	-0.97	-0.32	-0.46
420	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	53.51	1.785605	0.227621	0.823528	-1.093368	1.69	0.22	2.77	-0.08
421	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	51.81	2.259788	-0.601845	0.060855	-3.772125	2.93	-0.78	0.3	-0.28
422	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.45	1.963574	-1.447791	0.26325	2.423351	2.88	-1.91	4.14	0.19
423	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.06	2.468347	-0.578481	-0.696128	-8.141233	3.12	-0.71	-0.51	-0.57
424	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	50.84	2.025902	-0.690586	-0.381833	-8.326937	3.35	-0.78	-1.23	-0.61
425	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	48.7	1.816793	-0.924286	-0.329735	-7.102838	2.95	-0.9	-0.4	-0.51

426	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	50.1	1.728296	-0.49745	-0.392211	-7.029286	3.12	-0.54	-1.02	-0.52
427	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	49.87	1.900241	-0.846637	-0.210744	-6.088	3.23	-0.93	-0.95	-0.45
428	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	48.67	1.834075	-0.715525	-0.070758	-7.661605	2.86	-0.79	-0.39	-0.55
429	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	55.93	1.831024	-1.027311	0.83625	-1.063378	3.1	-1.21	2.97	-0.08
430	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	51.46	1.772199	-0.598356	0.131254	-4.657975	3.2	-0.62	0.63	-0.34
431	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	62.97	1.215122	-0.14461	0.213884	-3.89315	2	-0.09	2.46	-0.29
432	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.65	2.023181	-0.49979	-0.682984	-9.654912	3.33	-0.53	-0.5	-0.67
433	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	67.37	2.111203	0.01091	-0.840135	-11.104038	3.78	3	-2.89	-0.88
434	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	64.45	1.981706	0.014763	-1.883876	-10.622222	3.42	3.24	-2.27	-0.81
435	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	59.52	1.569285	0.007907	-0.336088	-6.699588	2.69	1.93	-0.86	-0.48
436	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	70.74	1.951501	0.015848	-0.791205	-7.161024	3.84	4.06	-3.59	-0.6
437	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	62.76	1.972457	0.012809	-0.376344	-12.767561	3.26	2.93	-1.87	-0.93
438	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	70.81	1.446621	0.015602	0.954491	-5.5607	2.67	3.74	3.68	-0.44
439	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	65.1	1.492317	0.012551	0.353109	-5.549812	2.71	3.04	1.7	-0.42

440	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	68.02	1.661035	-0.000224	0.219719	-4.930993	2.42	-0.02	1.35	-0.35
441	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	62.68	1.846063	0.0089	-0.432518	-9.847241	2.91	2.21	-0.32	-0.68
442	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	62.91	2.29425	0.000562	-0.760566	2.351498	3.9	2.05	-2.48	0.17
443	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	56.63	1.965256	0.000528	-0.67862	4.373293	3.05	1.73	-0.87	0.29
444	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	57.38	1.740592	0.000413	-0.452086	2.891614	2.99	1.41	-1.15	0.2
445	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	60.94	2.106089	0.000618	-0.471652	7.853292	3.6	2.14	-2.07	0.55
446	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	57.08	2.030855	0.000568	-0.209719	3.075491	3.13	1.83	-1.05	0.21
447	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	58.57	1.895938	0.000489	0.81186	8.196896	3.03	1.47	2.67	0.56
448	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	58.31	1.751031	0.000494	0.114165	6.408739	2.96	1.68	0.55	0.43
449	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.54	1.58782	0.000172	0.192473	-1.436375	2.48	0.59	2.47	-0.09
450	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	59.92	2.0984	0.000483	-0.701427	0.148092	3.32	1.64	-0.49	0.01
451	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	57.95	2.546236	9.942368	-0.676893	-5.173406	3.86	0.17	-2.05	-0.37
452	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	52.51	2.054104	-14.808848	-0.334143	-2.867371	2.97	-0.25	-0.43	-0.19
453	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	54.7	1.976998	9.065711	-0.544234	-2.885192	3.24	0.15	-1.3	-0.2
454	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	55.44	2.232954	-23.88669	-0.352852	-1.271999	3.5	-0.41	-1.49	-0.09

						8						
455	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	52.61	2.074553	-19.774434	-0.099508	-3.748641	3	-0.33	-0.49	-0.25
456	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	55.62	1.94179	-32.497175	0.807688	5.211477	2.99	-0.54	2.48	0.34
457	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	54.62	1.928548	-24.86826	0.119087	-0.619397	3.11	-0.41	0.53	-0.04
458	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	68.21	1.561296	-20.157033	0.208451	-4.242192	2.27	-0.35	2.95	-0.3
459	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	56.38	2.256862	-31.015762	-0.548131	-7.205293	3.42	-0.52	-0.37	-0.46
460	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	61.5	2.602346	-0.579967	-0.873862	-7.875612	4.39	-1.7	-2.63	-0.58
461	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	53.26	2.084205	-0.261886	-0.37304	-3.766792	3.14	-0.75	-0.48	-0.25
462	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	54.95	1.931872	-0.154776	-0.484631	-3.404573	3.33	-0.44	-1.18	-0.23
463	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	56.71	2.299333	-0.356687	-0.388645	-2.325152	3.77	-1.04	-1.65	-0.16
464	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	53.53	2.149504	-0.305591	-0.129174	-5.077205	3.19	-0.85	-0.64	-0.34
465	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	56.56	1.940009	-0.306787	0.772798	4.694404	3.04	-0.93	2.49	0.31
466	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	56.11	2.002233	-0.425069	0.222381	-1.804973	3.41	-1.09	0.92	-0.12
467	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.03	1.655328	-0.024405	0.214979	-4.963701	2.6	-0.06	3.11	-0.35

468	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.99	2.294942	-0.295095	-0.782363	-7.58049	3.59	-0.81	-0.52	-0.49
469	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	63.1	2.273388	3.151603	-0.555916	7.963654	3.87	2.09	-1.81	0.54
470	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	60.71	2.099015	4.053219	-0.804437	13.320488	3.45	2.56	-1.09	0.89
471	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	60.42	1.803132	3.327847	-0.37334	10.574709	3.3	2.12	-0.98	0.7
472	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	62.14	2.128108	3.589581	-0.335837	13.147152	3.71	2.38	-1.55	0.89
473	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	59.3	1.893907	3.579529	-0.051966	11.174286	2.97	2.29	-0.28	0.73
474	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	65.03	1.714511	3.976862	0.748584	24.869585	2.95	2.71	2.69	1.63
475	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.42	1.87264	3.701512	0.186513	14.051853	3.38	2.34	0.92	0.93
476	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.47	1.66985	0.92159	0.192191	-1.246143	2.64	0.54	2.4	-0.08
477	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	62.18	2.075263	3.585069	0.65321	6.581462	3.4	2.11	0.44	0.42
478	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	59.16	2.527953	0.00013	-0.74367	-4.377214	4.16	0.98	-2.27	-0.31
479	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	52.86	2.121194	0.000078	-0.44789	-2.274316	3.18	0.54	-0.55	-0.15
480	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	56.19	1.894502	0.000152	-0.704469	-1.719	3.3	1.04	-1.64	-0.12
481	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	55.81	2.293749	0.00009	-0.366383	-0.481882	3.73	0.66	-1.55	-0.03
482	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	52.72	2.105042	0.000059	-0.091324	-3.177838	3.1	0.42	-0.46	-0.21
483	Organizasyon ve	Doğrudan Yab Yat	Fakirlik (%)	56.7	2.04508	0.000139	0.856799	5.272719	3.21	1	2.65	0.35

	Örgütlenme	(Mil$)		9	4							
484	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	54.88	1.974507	0.000081	0.104125	0.09505	3.31	0.58	0.48	0.01
485	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.67	1.679637	0.000081	0.213173	-4.038497	2.66	0.66	3.19	-0.29
486	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.46	2.307006	0.000081	-0.33449	-6.515093	3.58	0.57	-0.22	-0.42
487	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	60.23	3.202304	-1.045186	-0.578044	-3.329556	4.04	-1.35	-1.8	-0.24
488	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	56.1	2.979559	-1.305212	-0.130965	-0.919058	3.53	-1.61	-0.17	-0.06
489	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	58.73	2.941989	-1.353962	-0.541763	-0.955084	3.71	-1.75	-1.42	-0.07
490	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	57.18	2.940324	-1.02733	-0.22531	-0.322604	3.64	-1.2	-0.9	-0.02
491	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	56.17	3.017594	-1.303426	-0.054047	-1.416172	3.52	-1.62	-0.28	-0.1
492	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	55.31	2.30562	-0.368807	0.733127	5.020318	2	-0.33	2.26	0.33
493	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.45	2.857307	-1.208586	0.031915	0.633088	3.48	-1.47	0.15	0.04
494	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74.35	2.556684	-1.755199	0.269321	2.876449	3.69	-2.28	4.16	0.22
495	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	58.58	3.068716	-1.128057	-0.43726	-4.708848	3.65	-1.31	-0.3	-0.31
496	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	58.06	2.461302	-0.309215	-0.661045	-5.172003	3.91	-0.33	-2.05	-0.37
497	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	53.08	2.108148	-0.730408	-0.599191	-3.065401	3.17	-0.66	-0.68	-0.21
498	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	54.67	1.940072	-0.070551	-0.5184	-2.895492	3.26	-0.07	-1.25	-0.2

499	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	55.71	2.240255	-0.577214	-0.360901	-1.312124	3.59	-0.6	-1.53	-0.09
500	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	52.65	2.063312	-0.360938	-0.083787	-3.634178	2.97	-0.37	-0.42	-0.24
501	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	56.19	1.879182	-0.748985	0.780563	5.684836	2.87	-0.8	2.5	0.38
502	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	54.46	1.971559	-0.259769	0.113169	-0.783092	3.24	-0.25	0.5	-0.05
503	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.08	1.664146	0.325621	0.228165	-5.124342	2.61	0.2	2.51	-0.36
504	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56	2.307912	-0.18954	-0.472882	-7.179428	3.49	-0.18	-0.32	-0.46
505	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	75.6	1.547579	0.014535	-0.352245	-8.208001	3.22	4.64	-1.41	-0.76
506	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	74.68	1.4537	0.015616	-0.621134	-7.684991	2.99	4.08	-0.89	-0.69
507	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	74.5	1.328442	0.013035	-0.232687	-6.268906	2.88	4.02	-0.75	-0.57
508	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	77.35	1.521609	0.017308	-0.410485	-6.567044	3.42	5.06	-2.13	-0.63
509	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	74.61	1.467049	0.015124	-0.138346	-8.609448	2.95	4.21	-0.84	-0.76
510	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	75.34	1.18837	0.01832	0.423319	-8.458028	2.39	4.77	1.78	-0.73
511	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	76.44	1.258292	0.015037	0.080448	-5.068658	2.79	4.44	0.47	-0.47
512	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	83.38	1.342118	0.002442	0.275205	-2.643369	2.63	0.37	2.28	-0.25
513	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	74.09	1.300601	0.01422	0.078223	-6.01533	2.5	4.3	0.07	-0.51
514	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir	Okur Yazarlık (%)	64.5	1.84461	0.000607	-0.22216	7.831516	3.22	2.27	-0.74	0.58

		($)		5	2							
515	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	65.02	1.449271	0.000507	0.687702	7.475669	2.52	1.86	0.99	0.56
516	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	65.74	1.6861	0.000532	-0.450476	7.456287	3.24	2.03	-1.29	0.57
517	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	63.96	1.716152	0.000592	-0.04409	8.603402	3.06	2.14	-0.2	0.63
518	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	64.19	1.557008	0.000531	0.088599	8.452331	2.64	1.88	0.49	0.63
519	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	58.27	1.718315	0.000562	0.25451	7.626693	2.74	1.68	0.83	0.52
520	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	66.46	1.573462	0.000581	-0.206198	9.108622	2.97	2.21	-1.11	0.68
521	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.3	1.397521	0.000041	0.310023	-2.1436	2.91	0.19	5.31	-0.19
522	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	62.65	1.788463	0.000598	-0.27454	7.36087	2.97	2.13	-0.2	0.5
523	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	59.22	1.921245	-36.671258	-0.07515	-0.127086	2.97	-0.66	-0.23	-0.01
524	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	61.72	1.464783	-37.301146	1.010484	0.499919	2.37	-0.7	1.44	0.04
525	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	61.33	1.900145	-17.642387	-0.509111	0.014707	3.39	-0.32	-1.32	0
526	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	59.26	1.797641	-37.605282	0.062909	-0.121263	2.96	-0.68	0.28	-0.01
527	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	60.46	1.576003	-28.853644	0.185048	2.00097	2.51	-0.53	1.01	0.15

528	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	54.04	1.78758	-25.834533	0.232648	4.286257	2.7	-0.42	0.7	0.28
529	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	61.3	1.78654	-27.76471	-0.201764	0.833184	3.12	-0.5	-0.98	0.06
530	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	83.28	1.38829	-5.423002	0.313585	-2.789957	2.71	-0.13	5.96	-0.26
531	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	57.33	1.96745	-45.329796	-0.098263	-1.774734	3.06	-0.78	-0.07	-0.12
532	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	59.74	2.12564	-0.317205	-0.233164	-1.756517	3.52	-0.91	-0.69	-0.13
533	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.58	1.56671	-0.195328	0.990776	-0.149005	2.62	-0.62	1.41	-0.01
534	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	61.4	1.94013	-0.129385	-0.510912	-0.416055	3.63	-0.4	-1.35	-0.03
535	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	59.2	1.90081	-0.214536	0.052152	-0.783514	3.23	-0.65	0.23	-0.06
536	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	60.36	1.65304	-0.149229	0.182709	1.487359	2.67	-0.45	0.98	0.11
537	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	54.29	1.79415	-0.19351	0.202718	4.001498	2.74	-0.57	0.64	0.26
538	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.04	1.86420	-0.075854	-0.204436	0.561914	3.37	-0.21	-0.9	0.04
539	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	84.22	1.40306	0.30579	0.328599	-2.185535	3.05	1.13	6.57	-0.21
540	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.22	2.04523	-0.263326	-0.272866	-2.028701	3.25	-0.73	-0.18	-0.13
541	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	67.26	1.77553	4.037384	0.020828	16.524485	3.22	2.85	0.07	1.2
542	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam	68.0	1.57777	3.699853	0.589618	15.29634	2.89	2.6	0.89	1.13

			Süresi	7	6			1				
543	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	68.5	1.790918	3.730476	-0.374457	15.106859	3.68	2.68	-1.11	1.13
544	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	67.45	1.709435	4.026935	0.087007	16.041314	3.22	2.9	0.44	1.18
545	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	69.6	1.376342	4.193688	0.244345	19.524341	2.51	3.11	1.54	1.47
546	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	64.45	1.539544	4.138492	0.182994	24.681399	2.63	2.8	0.65	1.61
547	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	68.15	1.737792	3.726876	-0.136343	15.59799	3.46	2.6	-0.74	1.14
548	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.27	1.413638	0.015914	0.315208	-2.904169	2.99	0.01	5.26	-0.25
549	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	66.26	1.759088	4.448617	1.405789	15.364219	3.1	2.81	1.02	1.04
550	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	58.78	2.079692	0.000041	-0.143739	-0.01927	3.42	0.31	-0.44	0
551	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	61.15	1.570572	-0.000025	1.061816	0.345037	2.6	-0.19	1.45	0.03
552	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	62.16	1.911306	0.00012	-0.686784	0.941408	3.6	0.89	-1.73	0.07
553	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	58.67	1.899049	0.00002	0.074869	0.014371	3.2	0.15	0.33	0
554	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	60.13	1.633141	0.000019	0.201892	2.345101	2.63	0.15	1.12	0.17
555	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	53.86	1.841482	0.000041	0.222992	4.430394	2.79	0.29	0.67	0.29
556	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	61.06	1.854523	0.000031	-0.223976	1.06235	3.35	0.24	-1.12	0.08
557	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.3	1.419428	0.000019	0.314935	-2.759418	3	0.21	6.28	-0.26

558	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.49	2.066682	0.00004	0.065723	-1.296537	3.26	0.28	0.04	-0.08
559	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	58.82	2.254247	-0.272468	-0.096268	0.212325	2.81	-0.35	-0.3	0.02
560	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.67	1.919896	-0.50718	1.100613	1.283317	2.45	-0.67	1.55	0.1
561	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	61.47	2.208448	-0.346277	-0.549339	0.511037	2.89	-0.46	-1.49	0.04
562	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	59.12	2.214148	-0.50244	0.137301	0.310918	2.81	-0.6	0.56	0.02
563	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	60.48	1.923718	-0.414906	0.213795	2.902275	2.37	-0.55	1.18	0.21
564	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	53.75	1.702339	0.142569	0.20447	4.657973	1.45	0.13	0.62	0.3
565	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.41	2.183666	-0.450192	-0.250975	1.252375	2.8	-0.58	-1.23	0.09
566	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	85.28	1.936678	-1.018095	0.34654	1.544167	3.58	-1.69	6.87	0.15
567	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.48	2.230167	-0.230631	0.000407	-1.085798	2.63	-0.27	0	-0.07
568	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	59.76	1.95402	-0.83434	-0.108214	-0.351751	3.18	-0.92	-0.34	-0.03
569	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.23	1.581668	-0.314356	0.90737	0.440496	2.63	-0.31	1.14	0.03
570	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	61.66	1.883756	-0.555079	-0.487969	-0.054285	3.46	-0.61	-1.29	0
571	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	59.68	1.818341	-0.816635	0.053287	-0.182756	3.07	-0.89	0.24	-0.01
572	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	61.37	1.505984	-0.89248	0.211237	2.142885	2.41	-1.01	1.19	0.16
573	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	55.0	1.70136	-	0.218112	4.736218	2.57	-0.89	0.69	0.31

				8	5	0.844697						
574	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.24	1.820152	-0.435363	-0.199095	0.594448	3.25	-0.45	-0.95	0.04
575	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.31	1.421977	0.290588	0.326463	-3.166322	3	0.24	4.82	-0.3
576	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.28	1.975651	-0.762979	0.049631	-2.034767	3.08	-0.76	0.03	-0.13
577	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	77.52	1.437241	0.009043	0.008455	-8.027075	3.75	3.62	0.04	-0.93
578	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	77.7	1.3778	0.008184	0.277868	-7.539342	3.63	2.74	0.51	-0.87
579	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	77.64	1.451646	0.008806	-0.098372	-7.968916	4.05	3.5	-0.41	-0.93
580	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	78.36	1.532392	0.010597	-0.171774	-8.094684	4.25	3.82	-1.1	-0.96
581	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	77.71	1.519395	0.009774	-0.066446	-9.079574	3.93	3.5	-0.52	-1.03
582	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	79.05	1.175604	0.012942	0.22018	-8.084734	3.18	4.54	1.24	-0.94
583	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	78.38	1.416259	0.00965	0.024911	-7.303986	3.96	3.59	0.18	-0.85
584	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	72.99	1.281391	0.002457	0.1416	-5.561264	2.61	0.38	1.22	-0.55
585	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	77.64	1.47703	0.009474	-0.299291	-7.339084	3.7	3.73	-0.35	-0.81
586	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	72.48	1.598759	0.00044	0.078844	2.778461	3.82	2.25	0.36	0.28
587	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	75.14	1.35191	0.000359	0.902128	1.680306	3.36	1.88	1.86	0.18
588	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	73.08	1.658979	0.000427	-0.233397	2.25335	4.34	2.21	-0.91	0.23

589	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	72.41	1.627922	0.000438	0.036586	2.317849	4	2.18	0.23	0.23
590	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	72.57	1.566386	0.000417	0.064192	2.819366	3.66	2.04	0.49	0.29
591	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	66.85	1.540561	0.000447	0.106249	3.555831	3.42	1.86	0.48	0.33
592	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	73.86	1.580747	0.000449	-0.156359	2.882845	4.08	2.34	-1.15	0.29
593	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	73.26	1.30451	0.000126	0.165115	-3.363313	2.85	0.6	2.96	-0.31
594	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	72.23	1.758675	0.000487	-0.573687	2.900857	4.1	2.44	-0.59	0.28
595	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	68	1.750701	-3.184553	0.157409	-3.070123	3.68	-0.08	0.66	-0.3
596	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	72.3	1.457081	4.722159	1.141548	-3.229638	3.34	0.13	2.31	-0.34
597	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	68.99	1.927273	17.099437	-0.344509	-3.720086	4.62	0.41	-1.2	-0.37
598	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	68.2	1.780509	6.049702	0.131525	-4.184463	4	0.15	0.8	-0.41
599	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	68.99	1.653485	11.579543	0.161673	-2.009811	3.58	0.29	1.2	-0.2
600	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	62.85	1.659929	24.036088	0.022706	1.246377	3.47	0.54	0.09	0.11
601	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	69.22	1.843132	13.946478	-0.18495	-3.597546	4.36	0.34	-1.21	-0.35
602	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	72.92	1.41008	12.325975	0.186888	-6.290213	2.86	0.3	3.7	-0.61
603	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	66.12	1.994662	-0.626191	-0.359219	-4.378545	4.22	-0.01	-0.34	-0.39
604	Kişi Hak ve Hürriyetleri	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	68.6	1.79842	-	0.079235	-	4.07	-0.81	0.32	-0.4

	(%)			6	6	0.206532		4.056603				
605	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	73	1.431595	-0.198971	1.106335	-3.926311	3.44	-0.91	2.26	-0.42
606	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	69.41	1.853946	-0.185806	-0.260231	-4.344434	4.69	-0.78	-0.93	-0.44
607	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	68.93	1.764845	-0.208504	0.101326	-4.775278	4.14	-0.87	0.61	-0.47
608	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	69.46	1.6487	-0.180013	0.129499	-2.955968	3.65	-0.75	0.96	-0.29
609	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	63.73	1.587966	-0.234985	0.068616	0.470824	3.37	-0.97	0.3	0.04
610	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	69.37	1.806149	-0.137139	-0.131747	-3.923817	4.45	-0.51	-0.79	-0.39
611	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74	1.344373	0.258373	0.193229	-5.226637	3.02	0.98	3.99	-0.52
612	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	67.15	1.964729	-0.239034	-0.596707	-4.794643	4.32	-0.92	-0.55	-0.44
613	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	74.08	1.556596	2.817305	0.251137	8.630023	3.82	2.7	1.18	0.85
614	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	75.62	1.442828	2.123713	0.890711	5.241693	3.65	2.06	1.86	0.54
615	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	73.41	1.766933	2.454896	-0.19713	6.207644	4.77	2.31	-0.76	0.61
616	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	73.58	1.640164	2.617952	0.133056	6.360809	4.14	2.52	0.89	0.63
617	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	74.78	1.459167	2.736066	0.18112	9.2088	3.52	2.69	1.52	0.92
618	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	69.54	1.438023	2.71569	0.050972	14.311803	3.3	2.47	0.24	1.25
619	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	73.49	1.72328	2.413169	-0.113706	6.044439	4.54	2.23	-0.81	0.58

620	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	73.01	1.361195	0.487204	0.169668	-3.954839	3	0.4	2.95	-0.35
621	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	71.61	1.798703	2.738718	0.513547	6.047846	4.18	2.29	0.49	0.54
622	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	69.19	1.782221	0.000106	0.090007	-2.466677	4.08	1.1	0.38	-0.25
623	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	72.72	1.461037	0.000064	1.04231	-2.757456	3.48	0.7	2.04	-0.29
624	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	72.18	1.807635	0.000187	-0.528888	-2.289951	4.79	1.93	-1.87	-0.24
625	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	69.42	1.759081	0.000105	0.09975	-3.21168	4.16	1.12	0.61	-0.32
626	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	70.27	1.608538	0.000109	0.146379	-1.297341	3.61	1.19	1.13	-0.13
627	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	64.46	1.675498	0.000124	0.145125	0.889937	3.6	1.22	0.61	0.08
628	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	70.62	1.772095	0.000116	-0.161604	-2.4544	4.45	1.24	-1.12	-0.25
629	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	73.62	1.375157	0.000071	0.179766	-5.129361	3.06	0.81	3.78	-0.51
630	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	67.93	1.955423	0.000123	-0.124907	-3.541536	4.35	1.24	-0.12	-0.33
631	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	69.54	2.233749	-0.70457	0.212237	-1.862735	3.9	-1.25	0.92	-0.19
632	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	74.4	1.993605	-0.816392	1.263677	-2.022663	3.75	-1.6	2.62	-0.22
633	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	70.05	2.32658	-0.616346	-0.316829	-2.843225	4.16	-1.13	-1.18	-0.29
634	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	70.46	2.332952	-0.909858	0.231873	-3.309896	4.2	-1.55	1.35	-0.34
635	Kişi Hak ve Hürriyetleri	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	70.3	2.09755	-	0.171469	-	3.6	-1.24	1.32	-0.1

	(%)			8	9	0.677422		0.951461				
636	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	62.45	1.722333	-0.112975	0.050326	0.924176	2.02	-0.14	0.21	0.08
637	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	70.81	2.334363	-0.744555	-0.212174	-2.751041	4.15	-1.32	-1.44	-0.28
638	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	79.92	2.095977	-1.445307	0.226157	0.517379	4.4	-2.73	5.09	0.06
639	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	66.83	2.306293	-0.475961	-0.336729	-3.382279	3.77	-0.76	-0.32	-0.3
640	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	69.96	1.632635	-0.923744	0.165483	-3.184249	3.71	-1.42	0.73	-0.32
641	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	72.46	1.446627	-0.304502	1.02719	-3.321286	3.44	-0.43	1.84	-0.35
642	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	70.1	1.776567	-0.769009	-0.230185	-3.821291	4.45	-1.15	-0.83	-0.39
643	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	69.81	1.678956	-0.851075	0.100528	-4.192453	3.95	-1.3	0.62	-0.42
644	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	70.95	1.491012	-0.942095	0.162717	-2.155984	3.32	-1.48	1.27	-0.22
645	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	65.48	1.476433	-1.017894	0.087088	1.360697	3.16	-1.52	0.39	0.13
646	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	70.1	1.734538	-0.70613	-0.12726	-3.833808	4.26	-1	-0.83	-0.38
647	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	73.09	1.336636	-0.555494	0.161535	-5.50668	2.94	-0.47	2.49	-0.54
648	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	67.43	1.892801	-0.75675	-0.298954	-4.839469	4.09	-1.04	-0.29	-0.44
649	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	44.79	1.398123	0.000323	-0.420845	6.515417	1.68	0.08	-1.07	0.44
650	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	42.81	1.110128	0.002168	-0.756782	8.740905	1.43	0.4	-0.61	0.59

651	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	44.51	0.896481	-0.001356	-0.512409	12.486231	1.22	-0.33	-1.01	0.85
652	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	42.24	0.828856	-0.000987	0.145549	10.845401	1	-0.22	0.4	0.73
653	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	42.64	0.725037	-0.001006	0.134441	13.769384	0.84	-0.23	0.56	0.85
654	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	44.24	1.072684	-0.000669	0.150046	3.541512	1.73	-0.16	0.37	0.27
655	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	43.17	0.87304	-0.001167	-0.173017	11.096152	1.16	-0.28	-0.71	0.75
656	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	48.01	1.368775	0.001222	-0.030311	0.292523	1.93	0.16	-0.21	0.02
657	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	49.27	0.926485	0.000601	-2.034598	16.224709	1.29	0.16	-1.66	1.12
658	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	46.32	1.503212	-0.000197	-0.363438	2.598941	1.97	-0.78	-0.92	0.17
659	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	44.29	1.220473	-0.000223	-0.220167	4.495658	1.6	-0.85	-0.24	0.29
660	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	47.12	0.955443	-0.000267	-0.515496	7.573749	1.45	-1.07	-1.09	0.5
661	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	45.26	0.834091	-0.00029	0.213651	5.867114	1.05	-1.1	0.66	0.39
662	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	46.08	0.689291	-0.000312	0.199391	9.775925	0.84	-1.18	0.87	0.61
663	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	46.54	1.093967	-0.000211	0.122063	1.28024	1.91	-0.87	0.33	0.1
664	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	45.25	0.960085	-0.000236	-0.146037	6.442105	1.37	-0.94	-0.65	0.42
665	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	51.61	1.422288	-0.0003	0.036568	-4.736511	2.2	-1.2	0.51	-0.36
666	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir	Hastane Yatak	50.9	1.11352	-	-	11.13477	1.76	-0.83	-1.56	0.74

		($)	(1000kişi)	8	1	0.000205	1.892739	8				
667	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	51.38	0.787498	-88.828165	-0.072767	9.323799	0.97	-1.69	-0.17	0.67
668	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	51.51	0.811234	-91.817529	-0.243224	9.143862	1.11	-1.99	-0.29	0.67
669	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	51.32	0.687387	-91.81797	-0.028879	10.143311	1.11	-1.75	-0.06	0.74
670	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	51.54	0.554144	-92.835165	0.091071	10.842134	0.73	-2.02	0.31	0.8
671	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	51.39	0.601855	-91.657953	0.03931	11.230286	0.77	-1.96	0.19	0.75
672	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	54.52	0.957412	-78.495295	0.365808	3.306354	1.82	-1.97	1.05	0.28
673	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	51.34	0.672397	-91.737816	-0.022748	10.191607	1.05	-1.9	-0.1	0.75
674	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	56.09	1.036516	-85.664078	-0.043448	2.640051	1.61	-1.88	-0.71	0.22
675	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	60.72	0.700187	-99.75925	-2.150594	16.184121	1.25	-2.36	-2	1.29
676	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	44.99	1.403595	-0.100873	-0.448379	6.332523	1.83	-0.29	-1.1	0.43
677	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	42.41	1.146579	-0.036786	-0.44101	8.62217	1.48	-0.1	-0.47	0.58
678	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	44.36	0.821797	0.07852	-0.487375	12.92692	1.22	0.22	-0.98	0.88

679	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	42.11	0.799022	0.007869	0.107858	11.037424	0.96	0.02	0.34	0.74
680	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	42.52	0.691838	0.036174	0.117677	13.726775	0.81	0.1	0.51	0.85
681	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	44.21	1.053133	0.038886	0.162776	3.507891	1.77	0.13	0.43	0.27
682	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	43.31	0.81692	0.141091	-0.194048	11.647665	1.18	0.36	-0.75	0.8
683	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	47.95	1.405111	0.011566	-0.009214	0.19562	2.1	0.04	-0.14	0.01
684	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.72	0.890639	-0.154841	-2.141973	16.349312	1.36	-0.44	-1.72	1.15
685	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	46.91	1.312638	1.255313	-0.380702	11.852772	1.72	0.92	-0.98	0.76
686	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	47.33	1.325887	2.135761	-1.044677	15.313263	1.78	1.41	-1.07	1.02
687	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	46.1	0.74884	1.191253	-0.386783	17.388431	1.15	0.86	-0.8	1.14
688	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	44.61	0.771253	1.358017	0.073223	16.318999	0.97	0.97	0.23	1.05
689	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	45.63	0.510506	1.527808	0.147994	21.093975	0.61	1.1	0.67	1.23
690	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	44.41	1.018683	0.34851	0.198604	5.476099	1.75	0.28	0.52	0.38
691	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	44.72	0.806101	1.220758	-0.075426	15.813522	1.18	0.82	-0.31	1.03
692	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	48.73	1.45055	0.796278	-0.031616	3.000617	2.17	0.54	-0.42	0.21
693	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.25	0.918897	0.917559	-1.728763	19.168888	1.47	0.63	-1.33	1.27
694	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat	Okur Yazarlık (%)	48.8	1.22767	-0.0002	-	6.869212	1.63	-1.29	-0.66	0.49

		(Mil$)		3	3		0.260595					
695	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	47.8	0.977297	-0.000227	-0.089711	8.7321	1.31	-1.48	-0.1	0.62
696	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	İlk Öğretim	48.66	0.82908	-0.000207	-0.28978	10.970211	1.31	-1.35	-0.6	0.78
697	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Orta Öğretim	48.92	0.607122	-0.000252	0.210085	10.966071	0.78	-1.67	0.68	0.78
698	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yüksek Öğretim	49.33	0.510837	-0.000251	0.17133	14.473268	0.64	-1.68	0.8	0.95
699	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Fakirlik (%)	48.32	0.940512	-0.000152	0.107992	4.567664	1.67	-1.17	0.3	0.37
700	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	48.03	0.853684	-0.000219	-0.072284	9.805712	1.29	-1.43	-0.32	0.7
701	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	51.31	1.161681	-0.000168	0.019163	1.959106	1.71	-1.15	0.29	0.15
702	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab Yat (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	59.81	0.955295	-0.000313	-2.694865	15.340655	1.72	-2.24	-2.39	1.21
703	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	45.58	0.766523	0.672453	-0.326327	6.682965	0.54	0.56	-0.77	0.46
704	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.45	0.30011	0.99829	-0.355853	8.118533	0.24	0.88	-0.4	0.56
705	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	46.44	-0.066115	1.031497	-0.461284	12.230623	-0.06	0.93	-0.97	0.85
706	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	44.58	-0.167084	1.094528	0.143303	10.63428	-0.13	0.97	0.45	0.73
707	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	45.03	-0.292688	1.108538	0.136439	13.645905	-0.23	0.98	0.62	0.86
708	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	49.2	-	1.321584	0.21272	2.968255	-0.04	1.3	0.6	0.24

				4	0.040346							
709	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	45.8	-0.230199	1.180626	-0.186628	11.090838	-0.19	1.05	-0.83	0.78
710	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	51.47	0.36697	1.178808	-0.020086	0.153146	0.34	1.18	-0.33	0.01
711	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.28	0.385133	0.729753	-1.887595	15.134918	0.34	0.64	-1.53	1.07
712	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	44.78	1.433704	0.074992	-0.415643	6.302187	1.84	0.06	-1.06	0.43
713	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	42.48	1.17576	-0.311122	-0.558817	8.426728	1.51	-0.19	-0.48	0.57
714	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	44.74	0.848103	0.574351	-0.527356	12.83982	1.26	0.44	-1.05	0.88
715	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	42.27	0.808208	0.317518	0.129257	10.968854	0.99	0.24	0.39	0.74
716	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	42.59	0.708487	0.239017	0.117123	13.575015	0.82	0.19	0.52	0.84
717	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	44.71	1.0865	0.427503	0.153261	3.227277	1.84	0.41	0.41	0.25
718	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	43.2	0.829021	0.383149	-0.165065	11.340528	1.18	0.3	-0.71	0.77
719	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	48.71	1.421262	0.812902	0.023682	-0.00935	2.14	0.53	0.27	0
720	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.22	0.995334	0.080153	-2.034867	15.747341	1.51	0.06	-1.65	1.1

Ek 6. Demokrasi Faktörleri İle Vergi Yükü, bir Ekonomik Faktör, bir Sosyal/Beşeri Faktör ve Vergi Yükü'nün Karesi Değişkeninden Oluşan Dört Değişkenli 720 Regresyonun Sonuçları

Sıra	Demokrasi	Ekonomik	Sosyal	R Kare	Vergi Yükü Katsayısı	Ekonomik Faktör Katsayısı	Sosyal Faktör Katsayısı	Vergi Eşiği Katsayısı	Vergi Yükü t-Oranı	Ekonomik Faktör t-Oranı	Sosyal Faktör t-Oranı	Vergi Eşiği t-Oranı
1	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	29.97	0.184407	-0.000942	0.023695	-0.00079	1.07	-2.11	0.61	-0.27
2	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	29.44	0.273753	-0.00077	-0.040506	-0.002048	1.58	-1.4	-0.39	-0.68
3	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	31.72	0.272248	-0.001019	-0.044896	-0.002033	1.83	-2.27	-1.07	-0.75
4	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	29.14	0.2462	-0.000865	-0.004602	-0.001601	1.58	-1.75	-0.15	-0.58
5	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	37.57	0.143034	-0.001302	0.043051	-0.000384	0.97	-2.82	2.02	-0.15
6	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	33.3	0.173323	-0.001186	-0.023815	-0.000212	1.09	-2.2	-0.69	-0.07
7	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	34.41	0.191196	-0.001194	-0.035771	-0.000765	1.27	-2.56	-1.47	-0.28
8	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	33.41	0.701021	-0.000392	-0.017854	-0.008846	2.01	-0.33	-0.82	-1.62
9	Seçim Barajı (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	32.3	0.286535	-0.000971	0.124929	-0.002421	1.43	-2.09	0.79	-0.72
10	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	20.82	0.196123	-0.000022	0.013555	-0.002138	1.06	-0.69	0.33	-0.68
11	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	25.19	0.33445	-0.000011	-0.120943	-0.003613	1.91	-0.36	-1.37	-1.22

12	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	21.51	0.248211	-0.000024	-0.026971	-0.002944	1.52	-0.76	-0.61	-0.98
13	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	22.31	0.262288	-0.000013	-0.024837	-0.002581	1.59	-0.4	-0.83	-0.89
14	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	23.7	0.176707	-0.000034	0.025441	-0.002283	1.08	-1.03	1.12	-0.79
15	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	20.98	0.18318	-0.000007	-0.005932	-0.001683	1.05	-0.16	-0.16	-0.54
16	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	20.87	0.208439	-0.000022	-0.013266	-0.002391	1.23	-0.69	-0.53	-0.79
17	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	34.12	0.652358	0.000022	-0.027713	-0.007994	1.86	0.57	-2.46	-1.43
18	Seçim Barajı (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	22.82	0.253376	-0.000026	0.130164	-0.003135	1.17	-0.79	0.77	-0.84
19	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	19.77	0.179649	-1.72169	0.011744	-0.001915	0.97	-0.27	0.29	-0.6
20	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	25.38	0.341837	-2.841844	-0.133284	-0.003827	1.94	-0.45	-1.53	-1.26
21	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	20.06	0.216989	-0.773986	-0.019642	-0.00241	1.36	-0.12	-0.43	-0.81
22	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	22.42	0.266439	-2.886758	-0.030843	-0.002686	1.61	-0.45	-1.05	-0.91
23	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	21.03	0.158849	-0.184745	0.016798	-0.001737	0.94	-0.03	0.75	-0.57
24	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	21.09	0.191647	-1.80664	-0.002034	-0.001897	1.06	-0.25	-0.05	-0.57
25	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	19.59	0.183664	-0.296711	-0.012683	-0.001945	1.08	-0.04	-0.47	-0.62
26	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	38.36	0.788118	-9.974184	-0.029238	-0.010878	2.31	-1.31	-2.93	-1.98
27	Seçim Barajı (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -	Hastane Yatak	21.2	0.23877	-2.27085	0.119725	-	1.05	-0.31	0.68	-0.73

		2013	(1000kişi)	6	4			0.002959				
28	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	19.9	0.178984	-0.013485	0.005832	-0.001788	0.97	-0.34	0.14	-0.57
29	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	25.33	0.31696	-0.015592	-0.128124	-0.003318	1.81	-0.43	-1.48	-1.13
30	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	20.25	0.205358	-0.011376	-0.017608	-0.002205	1.26	-0.3	-0.39	-0.75
31	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	22.69	0.242255	-0.020464	-0.030382	-0.002184	1.48	-0.55	-1.05	-0.77
32	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	21.22	0.153672	-0.010116	0.015862	-0.001656	0.92	-0.27	0.72	-0.57
33	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	21.2	0.172106	-0.012001	-0.005084	-0.001533	0.99	-0.31	-0.14	-0.49
34	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	19.67	0.180978	-0.007468	-0.010854	-0.001892	1.09	-0.18	-0.39	-0.64
35	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	33.54	0.657307	-0.019586	-0.024904	-0.00833	1.85	-0.39	-2.56	-1.49
36	Seçim Barajı (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	21.07	0.205688	-0.007677	0.126698	-0.002319	0.95	-0.19	0.73	-0.63
37	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	20.5	0.178422	-0.095018	0.007312	-0.001891	0.97	-0.59	0.18	-0.6
38	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	25.03	0.318805	-0.041949	-0.121804	-0.003391	1.8	-0.26	-1.36	-1.16
39	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	21.37	0.211008	-0.116155	-0.026572	-0.002458	1.34	-0.72	-0.6	-0.85
40	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	23	0.246599	-0.103297	-0.028731	-0.002375	1.52	-0.65	-1	-0.84
41	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	22	0.151816	-0.097002	0.01676	-0.001759	0.92	-0.61	0.78	-0.61
42	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	22.53	0.16906	-0.122337	-0.00491	-0.001642	0.98	-0.74	-0.14	-0.54

43	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	20.75	0.168121	-0.1083	-0.016015	-0.001856	1.01	-0.65	-0.63	-0.63
44	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	43.03	1.212899	0.453223	-0.040734	-0.015687	2.85	1.87	-3.26	-2.51
45	Seçim Barajı (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	21.03	0.214423	-0.026827	0.122608	-0.002464	1.01	-0.15	0.66	-0.67
46	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	21.74	0.215576	-0.000014	0.016661	-0.002564	1.15	-0.91	0.41	-0.8
47	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	25.68	0.350072	-0.000009	-0.117112	-0.003944	1.97	-0.57	-1.33	-1.3
48	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	21.4	0.252776	-0.000012	-0.008718	-0.00303	1.52	-0.73	-0.19	-0.99
49	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	23.09	0.285524	-0.000011	-0.024344	-0.003039	1.69	-0.68	-0.83	-1.01
50	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	23.04	0.206982	-0.000014	0.017529	-0.002653	1.2	-0.89	0.82	-0.87
51	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	21.88	0.206482	-0.00001	-0.010759	-0.002178	1.15	-0.57	-0.29	-0.67
52	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	22	0.238466	-0.000015	-0.013488	-0.002983	1.37	-0.95	-0.55	-0.95
53	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	35.18	0.758818	-0.000014	-0.02352	-0.010214	2.15	-0.81	-2.46	-1.8
54	Seçim Barajı (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	22.55	0.29059	-0.000013	0.08782	-0.003766	1.23	-0.73	0.49	-0.93
55	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	25.82	0.288214	-0.173016	0.0149	-0.001105	1.51	-1.59	0.38	-0.36
56	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	30.5	0.438251	-0.164341	-0.122985	-0.002898	2.41	-1.56	-1.48	-1.02
57	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	26.14	0.336204	-0.171044	-0.02204	-0.001843	1.97	-1.58	-0.52	-0.65
58	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	27.0	0.35428	-	-	-	2.05	-1.46	-0.81	-0.65

				6		0.158448	0.022779	0.001807				
59	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	26.5	0.280789	-0.162682	0.013662	-0.0013	1.56	-1.49	0.65	-0.46
60	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	26.39	0.288939	-0.171384	-0.019002	-0.001046	1.56	-1.39	-0.52	-0.35
61	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	26.2	0.306902	-0.177306	-0.013606	-0.001402	1.73	-1.61	-0.57	-0.49
62	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	36.16	0.684133	-0.169311	-0.021865	-0.006337	2.02	-0.99	-2.24	-1.08
63	Seçim Barajı (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	28.58	0.28721	-0.20058	0.160648	-0.000845	1.39	-1.66	0.98	-0.24
64	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	28.6	0.241881	0.195405	0.00105	-0.002252	1.36	1.95	0.03	-0.76
65	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	29.79	0.302315	0.160368	-0.066839	-0.00296	1.79	1.45	-0.71	-1.04
66	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	31.33	0.279356	0.225269	-0.04595	-0.002895	1.86	2.22	-1.09	-1.06
67	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	30.72	0.289973	0.191816	-0.025997	-0.002513	1.87	1.95	-0.96	-0.94
68	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	29.46	0.210421	0.188694	0.012396	-0.002013	1.32	1.89	0.6	-0.74
69	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	30.71	0.209324	0.194173	-0.01072	-0.001678	1.28	1.92	-0.31	-0.58
70	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	30.25	0.20114	0.223397	-0.02551	-0.001715	1.3	2.11	-1.06	-0.62
71	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	33.3	0.650531	0.064364	-0.021669	-0.008191	1.75	0.28	-1.59	-1.4
72	Seçim Barajı (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	28.52	0.262935	0.183656	0.112744	-0.002679	1.29	1.66	0.69	-0.77
73	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	57.66	5.140937	0.011977	-0.934449	-0.066172	3.29	2.56	-2.45	-2.31

74	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	55.04	5.101123	0.016586	-2.177653	-0.067645	3.07	2.76	-1.96	-2.22
75	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	50.34	3.769792	0.00827	-0.360881	-0.047713	2.41	1.64	-0.75	-1.6
76	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	58.43	3.972544	0.015798	-0.749949	-0.044876	2.79	3.05	-2.59	-1.66
77	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	51.8	4.059985	0.012372	-0.306346	-0.050214	2.58	2.25	-1.23	-1.7
78	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	66.35	4.552468	0.017546	1.383093	-0.060563	3.05	3.47	4.25	-2.21
79	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	56.78	3.752018	0.013898	0.448975	-0.048229	2.54	2.69	1.74	-1.7
80	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	62.89	5.981357	-0.011564	0.457387	-0.076391	2.93	-1.03	2.23	-2.19
81	Seçim Süreci (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	56.36	5.371162	0.009447	-2.131589	-0.0719	3.04	2.01	-1.3	-2.27
82	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	50.91	4.424624	0.000407	-0.744648	-0.040122	2.6	1.18	-1.86	-1.32
83	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	45.81	3.537525	0.000372	-0.459479	-0.029438	2	1.01	-0.48	-0.93
84	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	46.99	3.562604	0.000273	-0.472982	-0.033647	2.12	0.76	-0.96	-1.07
85	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	48.73	3.32996	0.000471	-0.409437	-0.020201	2.06	1.3	-1.41	-0.66
86	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	45.9	3.382403	0.000406	-0.130482	-0.026456	2.01	1.06	-0.53	-0.85
87	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	52.54	4.216546	0.000396	1.141709	-0.035272	2.35	0.98	3.03	-1.1
88	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	48.16	3.198666	0.000367	0.161208	-0.023578	1.92	1.03	0.63	-0.76
89	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir	Yaşam Kalitesi -	61.7	6.09741	-	0.301503	-	2.82	-0.64	2.92	-2.21

		($)	2014	6	3	0.000242		0.084976				
90	Seçim Süreci (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	51.21	5.060072	0.0003	-2.014971	-0.054981	2.63	0.87	-1.16	-1.61
91	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	49.46	4.785531	47.904925	-0.735102	-0.043893	2.81	0.69	-1.8	-1.43
92	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	44.27	3.738353	26.564713	-0.220824	-0.033082	2.1	0.37	-0.23	-1.03
93	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	46.88	3.867183	52.581682	-0.635552	-0.036198	2.39	0.72	-1.26	-1.17
94	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	46.07	3.759634	20.635672	-0.300386	-0.029105	2.32	0.29	-1.05	-0.94
95	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	44.18	3.612629	26.536666	-0.019808	-0.031757	2.13	0.36	-0.08	-1.01
96	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	50.87	4.566862	-14.217363	1.137804	-0.042202	2.43	-0.19	2.79	-1.22
97	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	46.41	3.571463	16.256396	0.138973	-0.029726	2.16	0.22	0.52	-0.94
98	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	62.02	5.628362	54.741628	0.285256	-0.071778	2.77	0.74	3.16	-2.02
99	Seçim Süreci (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	49.9	5.539108	-13.111866	-2.082418	-0.064375	2.85	-0.18	-1.17	-1.81
100	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	48.89	4.817234	-0.148442	-0.744444	-0.048007	2.81	-0.34	-1.71	-1.57
101	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.15	3.830643	0.111789	-0.22896	-0.035929	2.15	0.27	-0.24	-1.14
102	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	46.56	4.031056	0.240394	-0.606542	-0.041474	2.46	0.57	-1.21	-1.35
103	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	45.94	3.806364	0.030566	-0.304027	-0.03106	2.34	0.07	-1.04	-1.02

104	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	44.07	3.703122	0.109007	-0.023007	-0.034558	2.2	0.25	-0.1	-1.12
105	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	50.84	4.501888	0.059014	1.109389	-0.040286	2.47	0.15	2.9	-1.24
106	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	46.32	3.607568	-0.014945	0.158816	-0.031284	2.19	-0.03	0.54	-1.02
107	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	68.94	6.046391	1.002942	0.309841	-0.081476	3.27	2.31	3.86	-2.55
108	Seçim Süreci (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.84	5.448728	-0.023998	-2.049467	-0.062184	2.87	-0.06	-1.14	-1.85
109	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	56.62	4.809921	3.893022	-0.570197	-0.042824	3.05	2.38	-1.51	-1.52
110	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	54.62	4.467162	4.590012	-0.807926	-0.03664	2.76	2.69	-0.91	-1.3
111	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	54.25	4.033907	3.998628	-0.346403	-0.035525	2.68	2.36	-0.76	-1.25
112	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	55.14	4.025925	4.161147	-0.285017	-0.028716	2.72	2.52	-1.09	-1.04
113	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	53.43	3.908523	4.22038	-0.024872	-0.031745	2.54	2.51	-0.12	-1.13
114	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.02	4.797891	4.042861	1.093938	-0.038747	2.97	2.61	3.22	-1.35
115	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	55.74	3.987542	4.288106	0.249429	-0.030575	2.65	2.53	1.04	-1.09
116	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	64.93	6.590616	2.928112	0.191984	-0.083774	3.21	1.53	2	-2.44
117	Seçim Süreci (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.83	5.301794	3.984161	-0.525103	-0.05549	3.05	2.26	-0.3	-1.8
118	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	48.98	4.985309	-0.000073	-0.660158	-0.051626	2.81	-0.42	-1.61	-1.61
119	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir	Beklenen Yaşam	44.7	4.10321	-	-0.10729	-0.04249	2.24	-0.64	-0.11	-1.29

		(Mil$)	Süresi	6	8	0.000117						
120	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	46.17	4.071081	-0.000059	-0.478478	-0.043168	2.37	-0.31	-0.91	-1.33
121	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	46.34	4.080377	-0.000087	-0.279794	-0.036929	2.38	-0.49	-0.96	-1.13
122	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	44.77	4.085354	-0.00012	-0.029248	-0.042169	2.3	-0.68	-0.13	-1.29
123	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	50.8	4.476338	-0.000003	1.109415	-0.0401	2.39	-0.02	2.81	-1.18
124	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	46.74	3.917435	-0.000087	0.149455	-0.037289	2.23	-0.49	0.58	-1.13
125	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	63.58	6.585396	-0.000206	0.278314	-0.094736	3.08	-1.22	3.27	-2.49
126	Seçim Süreci (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	52.51	6.577405	-0.000219	-2.738165	-0.082222	3.2	-1.23	-1.52	-2.26
127	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	49.25	4.839521	-0.609298	-0.617023	-0.040252	2.84	-0.59	-1.46	-1.23
128	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	45.77	3.942682	-1.053514	-0.018558	-0.024246	2.24	-1	-0.02	-0.74
129	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	47.75	4.190835	-1.024885	-0.523443	-0.030113	2.57	-1.02	-1.08	-0.95
130	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	46.72	3.968795	-0.745256	-0.22868	-0.02469	2.44	-0.68	-0.74	-0.78
131	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	45.77	3.946013	-1.053102	-0.010337	-0.024185	2.35	-1.02	-0.04	-0.76
132	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	50.84	4.344398	0.192362	1.126321	-0.040551	2.17	0.14	2.84	-1.24
133	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	47.49	3.827967	-0.864137	0.103884	-0.023066	2.32	-0.82	0.39	-0.72
134	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	61.03	5.564295	-0.098323	0.267922	-0.072787	2.38	-0.06	2.82	-1.38

135	Seçim Süreci (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.49	5.355175	-0.677903	-1.829978	-0.051505	2.84	-0.6	-1.03	-1.36
136	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	48.77	4.812671	0.243363	-0.692992	-0.047278	2.8	0.22	-1.71	-1.55
137	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	44.03	3.788816	0.050009	-0.226446	-0.035518	2.11	0.04	-0.21	-1.12
138	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	46.35	3.977885	0.530667	-0.593621	-0.040128	2.43	0.44	-1.18	-1.31
139	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	45.93	3.797948	0.018812	-0.307652	-0.030911	2.34	0.02	-1.07	-1.02
140	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	44	3.703059	0.193109	-0.038762	-0.034135	2.19	0.16	-0.16	-1.11
141	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	50.85	4.44003	-0.177708	1.115929	-0.039856	2.45	-0.16	2.91	-1.23
142	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	46.46	3.613377	0.356872	0.131212	-0.030605	2.2	0.28	0.48	-0.99
143	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	61.28	5.474673	0.814611	0.295227	-0.072312	2.61	0.38	2.52	-1.99
144	Seçim Süreci (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	49.9	5.46517	0.222051	-2.035263	-0.061766	2.89	0.19	-1.16	-1.84
145	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	29.21	-1.408357	0.00163	0.626226	0.026271	-1.14	0.51	2.27	1.24
146	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	24.29	-1.067159	-0.001326	1.307651	0.022852	-0.84	-0.33	1.7	1.03
147	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	27.31	-0.418356	0.004507	0.630346	0.013369	-0.38	1.37	2.06	0.68
148	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	29.96	-0.713187	-0.000821	0.508102	0.013146	-0.65	-0.24	2.36	0.68

149	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	18.94	-0.283218	0.001423	0.146085	0.010371	-0.24	0.38	0.85	0.49
150	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	32.37	-1.197261	-0.002087	-0.629611	0.028947	-1.06	-0.55	-2.56	1.4
151	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	22.84	-0.339225	-0.000022	-0.314431	0.012493	-0.31	-0.01	-1.75	0.62
152	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	16.32	1.122454	0.004369	-0.056253	-0.010492	0.46	0.54	-0.37	-0.28
153	Seçimlere Katılım (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	19.61	-0.082057	0.002873	-1.399217	0.009507	-0.06	0.85	-1.22	0.39
154	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	28.83	-1.45513	0.000068	0.639693	0.029144	-1.16	0.32	2.33	1.37
155	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	24.08	-0.994535	0.000033	1.137089	0.020972	-0.8	0.15	1.8	0.99
156	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	24.7	-0.431949	0.000196	0.572857	0.019616	-0.38	0.88	1.87	0.94
157	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	29.88	-0.683541	-0.000032	0.493929	0.011832	-0.62	-0.14	2.45	0.6
158	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	18.6	-0.317349	0.000033	0.166521	0.012365	-0.26	0.13	1	0.58
159	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	32.61	-1.084978	-0.000161	-0.609723	0.024601	-0.95	-0.63	-2.55	1.21
160	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir	Suç Oranı (%) -	23.3	-	0.000096	-	0.014607	-0.4	0.44	-1.87	0.72

		($)	2014	6	0.454722		0.313224					
161	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	15.48	1.140963	0.000079	0.003943	-0.008319	0.46	0.29	0.05	-0.21
162	Seçimlere Katılım (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	18.49	-0.073064	0.000135	-1.408823	0.013216	-0.05	0.6	-1.22	0.52
163	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	28.64	-1.3861	-6.028638	0.652921	0.027349	-1.12	-0.14	2.38	1.28
164	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	24.37	-1.057454	16.523845	1.188773	0.022728	-0.84	0.37	1.91	1.05
165	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	23.09	-0.133398	-16.442114	0.554016	0.01316	-0.12	-0.36	1.76	0.63
166	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	30.75	-0.837334	27.301911	0.510485	0.01587	-0.75	0.63	2.6	0.8
167	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	19.04	-0.411715	20.226122	0.193101	0.014578	-0.34	0.42	1.2	0.67
168	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	38.06	-1.712374	75.327382	-0.738821	0.038576	-1.52	1.65	-3.02	1.87
169	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	24.81	-0.568064	40.072274	-0.368452	0.018357	-0.5	0.87	-2.08	0.88
170	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	15.42	1.120226	14.735728	0.023249	-0.008064	0.45	0.27	0.32	-0.2
171	Seçimlere Katılım (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	17.59	-0.014526	13.216979	-1.346315	0.012663	-0.01	0.27	-1.13	0.46

172	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	32.79	-1.343081	-0.350832	0.524941	0.0269	-1.12	-1.37	1.88	1.32
173	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	33.66	-1.316773	-0.503063	1.148708	0.024321	-1.12	-2.09	1.99	1.24
174	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	38.47	-0.753704	-0.664255	0.723925	0.022439	-0.74	-2.77	2.57	1.22
175	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	36.75	-0.925938	-0.43039	0.440185	0.015431	-0.88	-1.81	2.37	0.85
176	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	26.56	-0.49091	-0.46673	0.123613	0.014403	-0.43	-1.81	0.82	0.73
177	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	40.29	-1.450918	-0.455739	-0.584153	0.029311	-1.35	-1.95	-2.6	1.54
178	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	27.08	-0.386941	-0.357648	-0.207102	0.0129	-0.36	-1.3	-1.13	0.67
179	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	20.71	0.633693	-0.405733	0.004316	-0.001701	0.26	-1.19	0.07	-0.05
180	Seçimlere Katılım (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	34.55	-0.483166	-0.653178	-1.944719	0.017373	-0.37	-2.61	-1.85	0.78
181	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	31.67	-1.414388	1.237778	0.6917	0.029784	-1.17	1.16	2.57	1.45
182	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	24.25	-0.902192	0.34609	1.107275	0.02008	-0.71	0.3	1.73	0.96
183	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	25.8	-	1.242327	0.58419	0.016009	-0.11	1.11	1.92	0.8

				2	0.120048							
184	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	31.63	-0.651966	0.938334	0.490319	0.012913	-0.6	0.89	2.56	0.68
185	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	20.15	-0.24457	0.885063	0.176478	0.012251	-0.21	0.78	1.15	0.59
186	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	32.74	-1.128249	0.721689	-0.600324	0.026702	-1	0.66	-2.52	1.32
187	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	24.19	-0.237447	0.79723	-0.292443	0.012136	-0.21	0.72	-1.73	0.62
188	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	22.74	4.110348	2.453725	-0.072746	-0.048513	1.34	1.4	-0.81	-1.08
189	Seçimlere Katılım (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	18.07	0.103749	0.587146	-1.198786	0.010616	0.07	0.47	-0.96	0.43
190	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	34.85	-1.861783	0.000173	0.575654	0.037775	-1.53	1.7	2.18	1.81
191	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	30.23	-1.414077	0.000173	0.947274	0.030365	-1.16	1.63	1.56	1.45
192	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	27.66	-0.666518	0.000162	0.360414	0.023968	-0.59	1.43	1.14	1.16
193	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	35.43	-1.211547	0.000164	0.426171	0.023419	-1.1	1.61	2.25	1.2
194	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	27.63	-1.040198	0.000205	0.166113	0.026006	-0.88	1.94	1.13	1.24

195	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	36.65	-1.626233	0.000153	-0.51195	0.035627	-1.43	1.44	-2.14	1.73
196	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	30.58	-1.030936	0.000184	-0.309083	0.02572	-0.92	1.8	-1.94	1.27
197	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	29.62	0.12483	0.000231	0.002784	0.01187	0.05	2.03	0.05	0.32
198	Seçimlere Katılım (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	24.78	-0.982151	0.000184	-0.774399	0.028979	-0.64	1.6	-0.66	1.09
199	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	42.6	-0.212304	-1.840184	0.694677	0.034782	-0.18	-2.71	2.83	1.83
200	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	36.95	0.213978	-1.764638	1.209584	0.026248	0.17	-2.48	2.15	1.37
201	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	34.59	1.024284	-1.686859	0.514714	0.019585	0.9	-2.33	1.83	1.04
202	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	46.04	0.570732	-1.992389	0.554078	0.018974	0.54	-3	3.23	1.12
203	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	29.47	0.932571	-1.629838	0.141468	0.015946	0.75	-2.16	0.97	0.82
204	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	52.17	0.312314	-2.33865	-0.782478	0.034153	0.3	-3.34	-3.75	1.99
205	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	38.26	0.963302	-1.848826	-0.31943	0.01768	0.87	-2.69	-2.13	0.99
206	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	35.27	1.208317	-2.666219	0.054974	0.027425	0.57	-2.5	0.9	0.75
207	Seçimlere Katılım (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	36.77	0.924091	-2.129817	-1.127284	0.026114	0.71	-2.82	-1.1	1.16
208	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	29.88	-1.22182	0.522757	0.623366	0.026584	-0.98	0.74	2.29	1.28

					7							
209	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	34.74	-1.238595	1.677121	1.795391	0.025455	-1.07	2.22	2.8	1.31
210	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	23.54	-0.047998	0.419415	0.478372	0.013675	-0.04	0.55	1.52	0.67
211	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	32.89	-0.551127	0.801607	0.494956	0.011672	-0.51	1.17	2.61	0.62
212	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	20.46	-0.122052	0.636157	0.159174	0.010804	-0.1	0.85	1.03	0.52
213	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	36.56	-1.035365	0.973763	-0.623798	0.026136	-0.94	1.43	-2.69	1.34
214	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	26.26	-0.265192	0.864769	-0.362101	0.013194	-0.24	1.16	-2.14	0.68
215	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	28.89	2.965519	-2.920468	-0.105183	-0.038193	1.25	-1.97	-1.21	-1.02
216	Seçimlere Katılım (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	19.99	0.331411	0.719255	-1.501298	0.008434	0.23	0.92	-1.31	0.35
217	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	65.09	4.733753	0.012967	-0.963418	-0.061271	3.67	3.36	-3.06	-2.59
218	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	64.3	4.952096	0.018994	-2.616483	-0.066693	3.68	3.89	-2.91	-2.7
219	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	56.1	3.353629	0.008997	-0.435787	-0.042763	2.5	2.09	-1.06	-1.68
220	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	64.93	3.508479	0.016555	-0.73374	-0.039309	2.95	3.83	-3.03	-1.74
221	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir	Yüksek Öğretim	58.6	3.70055	0.013926	-	-	2.79	3	-1.75	-1.84

		($) -2014		2	4		0.367698	0.045743				
222	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	71.44	3.744911	0.018473	1.187691	-0.051323	3.05	4.45	4.45	-2.28
223	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	63.58	3.381435	0.015076	0.505979	-0.044308	2.73	3.49	2.35	-1.87
224	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	71.81	5.303338	-0.006796	0.384897	-0.068497	3.34	-0.78	2.41	-2.52
225	Çoğulcu Siyaset (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	62.51	5.040481	0.010284	-2.164226	-0.067823	3.31	2.54	-1.53	-2.49
226	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	55.92	3.934182	0.000468	-0.761536	-0.032581	2.68	1.58	-2.21	-1.24
227	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	49.96	3.146125	0.000448	-0.661442	-0.022571	2.04	1.39	-0.78	-0.82
228	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	51.55	3.097342	0.000322	-0.551751	-0.02688	2.12	1.03	-1.29	-0.98
229	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	52.47	2.807828	0.000521	-0.382822	-0.012825	1.98	1.64	-1.51	-0.48
230	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	50.05	2.912566	0.000491	-0.1776	-0.018339	1.98	1.46	-0.82	-0.67
231	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	53.37	3.332502	0.000509	0.940711	-0.023607	2.1	1.42	2.83	-0.83
232	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	51.68	2.756693	0.00042	0.19423	-0.017108	1.88	1.34	0.86	-0.62
233	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -2014	71.51	5.438363	-0.000177	0.298448	-0.07495	3.25	-0.61	3.75	-2.52
234	Çoğulcu Siyaset (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.95	4.647193	0.000368	-2.035757	-0.048404	2.74	1.21	-1.33	-1.61
235	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	52.77	4.348913	31.587583	-0.728634	-0.038648	2.91	0.51	-2.03	-1.43
236	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	46.86	3.438562	9.476399	-0.395367	-0.029165	2.17	0.15	-0.46	-1.02

237	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	50.49	3.470883	38.996252	-0.700976	-0.031541	2.44	0.6	-1.58	-1.16
238	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	48.34	3.314659	5.243041	-0.268888	-0.024223	2.29	0.08	-1.05	-0.88
239	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	46.63	3.254525	7.94181	-0.059416	-0.027058	2.16	0.12	-0.28	-0.96
240	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	49.83	3.765793	-15.790123	0.930983	-0.032122	2.22	-0.23	2.54	-1.03
241	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	48.78	3.234651	-3.156309	0.189411	-0.026258	2.19	-0.05	0.79	-0.93
242	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	71.81	5.094956	43.839933	0.287926	-0.065058	3.25	0.77	4.14	-2.38
243	Çoğulcu Siyaset (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	54	5.338513	-32.579138	-2.189492	-0.062606	3.08	-0.5	-1.38	-1.98
244	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	53.07	4.403455	-0.254901	-0.792031	-0.04197	2.95	-0.68	-2.09	-1.58
245	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	46.83	3.464919	0.017333	-0.401698	-0.030132	2.19	0.05	-0.47	-1.08
246	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	50.22	3.585104	0.16489	-0.675666	-0.03537	2.49	0.44	-1.53	-1.31
247	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	48.36	3.307539	-0.051304	-0.278008	-0.024449	2.29	-0.14	-1.07	-0.9
248	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	46.6	3.275864	0.002603	-0.064247	-0.027822	2.19	0.01	-0.3	-1.02
249	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	49.74	3.636797	-0.032669	0.902249	-0.029387	2.22	-0.09	2.62	-1.01
250	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	49.02	3.203282	-0.157733	0.233206	-0.025719	2.19	-0.37	0.89	-0.94
251	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi -	75.5	5.37785	0.677428	0.302067	-	3.67	1.97	4.74	-2.84

			2014	3	8			0.072037				
252	Çoğulcu Siyaset (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.61	5.113275	-0.061689	-2.109636	-0.057158	3.01	-0.16	-1.31	-1.91
253	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	60.38	4.371225	3.557436	-0.589333	-0.036771	3.19	2.5	-1.8	-1.51
254	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	58.19	4.089933	4.322342	-0.93353	-0.030993	2.89	2.9	-1.2	-1.26
255	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	58	3.615898	3.602667	-0.455936	-0.030334	2.76	2.44	-1.14	-1.23
256	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	57.83	3.535977	3.844647	-0.249409	-0.022648	2.71	2.64	-1.08	-0.93
257	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	56.35	3.483959	3.890888	-0.053336	-0.025471	2.57	2.63	-0.28	-1.03
258	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	60.36	3.955769	3.674432	0.885724	-0.028522	2.73	2.64	2.9	-1.1
259	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	59	3.586071	4.074234	0.276725	-0.025257	2.72	2.74	1.32	-1.03
260	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74.63	5.921455	2.51579	0.208935	-0.075166	3.8	1.73	2.87	-2.88
261	Çoğulcu Siyaset (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	61.54	4.989735	3.69972	-0.655533	-0.05104	3.24	2.37	-0.42	-1.86
262	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	52.37	4.340695	0.000003	-0.700347	-0.04081	2.78	0.02	-1.94	-1.45
263	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	46.9	3.548098	-0.000034	-0.364239	-0.032062	2.18	-0.21	-0.42	-1.09
264	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	49.99	3.380664	0.000039	-0.668998	-0.032202	2.24	0.24	-1.45	-1.14
265	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	48.34	3.376379	-0.000016	-0.26564	-0.025793	2.2	-0.1	-1.02	-0.88
266	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	46.75	3.43134	-0.000047	-0.061555	-0.030865	2.16	-0.29	-0.29	-1.06

267	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	50.02	3.479233	0.000062	0.9356	-0.025917	2.07	0.39	2.64	-0.85
268	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	48.81	3.301653	-0.000021	0.185226	-0.0274	2.1	-0.13	0.8	-0.93
269	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	71.89	5.597697	-0.000108	0.278849	-0.078034	3.33	-0.81	4.17	-2.61
270	Çoğulcu Siyaset (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	54.81	5.845814	-0.000139	-2.501887	-0.070009	3.14	-0.86	-1.53	-2.12
271	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	52.69	4.385624	-0.414275	-0.649269	-0.036099	2.93	-0.45	-1.75	-1.26
272	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	48.13	3.573667	-0.829087	-0.225376	-0.021091	2.29	-0.88	-0.26	-0.72
273	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	51.34	3.735703	-0.847388	-0.616556	-0.026189	2.61	-0.96	-1.46	-0.94
274	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	48.95	3.463701	-0.604242	-0.206362	-0.019633	2.39	-0.62	-0.75	-0.7
275	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	48.09	3.492114	-0.86544	-0.042613	-0.019513	2.34	-0.94	-0.21	-0.69
276	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	49.99	3.371612	0.443074	0.9364	-0.03104	1.88	0.37	2.63	-1.06
277	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	49.65	3.399152	-0.681185	0.146612	-0.019456	2.31	-0.72	0.62	-0.68
278	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	71.27	4.724867	-0.536736	0.284831	-0.054677	2.64	-0.44	3.91	-1.36
279	Çoğulcu Siyaset (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.66	5.097698	-0.239181	-1.980103	-0.053523	3	-0.23	-1.24	-1.57
280	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	52.44	4.32542	-0.209345	-0.69683	-0.041112	2.88	-0.21	-1.96	-1.54
281	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	47.35	3.582552	-0.662183	-0.662689	-0.032327	2.26	-0.56	-0.69	-1.16
282	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	49.9	3.51046	0.104573	-	-	2.44	0.1	-1.44	-1.28

				2	7		0.639822	0.034369				
283	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	48.6	3.292376	-0.421847	-0.28468	-0.024896	2.29	-0.41	-1.11	-0.92
284	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	46.7	3.24794	-0.254705	-0.062352	-0.028017	2.17	-0.24	-0.3	-1.02
285	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	50.48	3.557289	-0.631216	0.91851	-0.029358	2.19	-0.63	2.68	-1.02
286	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	48.92	3.223923	-0.330135	0.207854	-0.026599	2.2	-0.29	0.86	-0.97
287	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	71.01	5.097335	0.005775	0.2724	-0.067771	3.15	0	3	-2.41
288	Çoğulcu Siyaset (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	53.65	5.12431	-0.237321	-2.039334	-0.057824	3.03	-0.22	-1.3	-1.93
289	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	75.24	3.663214	0.015711	-0.488119	-0.04675	3.39	4.86	-1.85	-2.36
290	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	75.47	3.850721	0.019142	-1.435708	-0.050654	3.46	4.76	-1.94	-2.49
291	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	72.85	2.953975	0.013744	-0.2018	-0.037217	2.82	4.08	-0.62	-1.86
292	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	75.75	3.061445	0.017853	-0.408081	-0.035629	3.11	4.99	-2.04	-1.91
293	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	73.86	3.178193	0.016458	-0.210832	-0.03932	3.03	4.48	-1.27	-2
294	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	78.53	3.132791	0.020269	0.750734	-0.042094	2.94	5.62	3.24	-2.16
295	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	74.03	2.912009	0.016153	0.179584	-0.036864	2.8	4.45	0.99	-1.85
296	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	80.71	4.245083	0.000001	0.307681	-0.053597	3.33	0	2.4	-2.46
297	Devletin İşlerliği (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	72.57	3.70746	0.014252	-0.840572	-0.048586	2.89	4.17	-0.71	-2.12

298	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	60.64	2.745512	0.000509	-0.235837	-0.013023	1.99	1.83	-0.73	-0.53
299	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	60.63	2.037783	0.000441	0.54049	-0.006358	1.49	1.55	0.73	-0.26
300	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	61.28	2.632011	0.000436	-0.392444	-0.014259	2.03	1.56	-1.03	-0.58
301	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	59.97	2.37676	0.000491	-0.014289	-0.008698	1.84	1.69	-0.06	-0.35
302	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	60.02	2.333241	0.000463	0.040711	-0.009188	1.78	1.55	0.21	-0.38
303	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	55.3	2.746332	0.000455	0.471695	-0.012907	1.77	1.3	1.45	-0.47
304	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	60.83	2.201536	0.000487	-0.153753	-0.006949	1.67	1.73	-0.76	-0.28
305	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	81.4	4.63234	-0.000202	0.337605	-0.061753	3.54	-0.88	5.41	-2.65
306	Devletin İşlerliği (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	58.96	3.208864	0.000475	-0.663819	-0.022525	1.99	1.64	-0.46	-0.79
307	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	56.41	3.196861	-4.521865	-0.163668	-0.0225	2.24	-0.08	-0.48	-0.87
308	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	57.57	2.357434	-4.71846	0.789279	-0.014232	1.68	-0.08	1.04	-0.56
309	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	58.28	3.163108	11.204082	-0.517566	-0.023544	2.44	0.19	-1.28	-0.95
310	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	56.29	2.874899	-6.90806	0.088408	-0.020466	2.17	-0.12	0.38	-0.81
311	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	56.92	2.67535	0.134053	0.14748	-0.01812	1.99	0	0.77	-0.72
312	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	52.44	3.09899	-9.190837	0.453786	-0.019722	1.88	-0.14	1.27	-0.65
313	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -	Suç Oranı (%) -	56.9	2.74025	2.756607	-	-	2.03	0.05	-0.75	-0.66

		2013	2014	1	1		0.165416	0.016928				
314	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	80.92	4.243372	21.648226	0.315461	-0.052248	3.4	0.48	5.69	-2.39
315	Devletin İşlerliği (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	55.25	4.027796	-30.421095	-0.812186	-0.038962	2.39	-0.49	-0.53	-1.27
316	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	57.02	3.248385	-0.240474	-0.25555	-0.0231	2.28	-0.67	-0.71	-0.91
317	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.76	2.310079	-0.126153	0.774562	-0.013495	1.65	-0.38	1.03	-0.55
318	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	58.27	3.141704	-0.051941	-0.482154	-0.024023	2.4	-0.15	-1.2	-0.98
319	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	56.46	2.821508	-0.12763	0.073341	-0.019272	2.14	-0.37	0.31	-0.78
320	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	57.02	2.657907	-0.093002	0.135393	-0.017903	1.99	-0.27	0.71	-0.73
321	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	52.76	2.946233	-0.153238	0.440923	-0.0173	1.85	-0.44	1.32	-0.61
322	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	56.92	2.741485	-0.034769	-0.15249	-0.017145	2.04	-0.09	-0.63	-0.69
323	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	85.49	4.523578	0.675186	0.337469	-0.057829	4.13	2.63	7.09	-3.05
324	Devletin İşlerliği (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.37	3.769867	-0.202919	-0.879849	-0.033511	2.3	-0.56	-0.56	-1.16
325	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	65.4	3.220497	3.756265	-0.051976	-0.017721	2.53	2.84	-0.17	-0.78
326	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	65.65	2.875748	3.628516	0.349494	-0.014523	2.25	2.7	0.5	-0.65
327	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	66.28	3.289921	3.574175	-0.325229	-0.020375	2.82	2.72	-0.91	-0.93
328	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	65.7	3.07266	3.81159	0.112343	-	2.62	2.92	0.54	-0.81

					5			0.017839				
329	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	66.37	2.880203	3.814561	0.158418	-0.015834	2.43	2.95	0.96	-0.73
330	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	62.72	3.330599	3.620817	0.421156	-0.017197	2.37	2.68	1.42	-0.69
331	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	65.53	3.07498	3.7263	-0.08021	-0.016561	2.55	2.74	-0.42	-0.74
332	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	84.03	5.0095	2.336658	0.248939	-0.060448	4.18	2.09	4.44	-3.01
333	Devletin İşlerliği (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	65.73	3.67103	4.254885	0.921621	-0.026806	2.56	2.93	0.64	-1.05
334	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	56.47	3.107133	0.000033	-0.181442	-0.020283	2.09	0.22	-0.53	-0.76
335	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	57.58	2.38423	-0.000014	0.810743	-0.014603	1.64	-0.1	1.05	-0.56
336	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	58.8	2.884276	0.000098	-0.596909	-0.019011	2.12	0.65	-1.43	-0.74
337	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	56.27	2.835671	0.000008	0.08835	-0.019289	2.02	0.06	0.37	-0.72
338	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	56.93	2.630003	0.000014	0.146506	-0.017239	1.85	0.1	0.78	-0.66
339	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	52.68	2.864546	0.00006	0.469619	-0.014703	1.75	0.39	1.36	-0.5
340	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	56.93	2.671301	0.000021	-0.161595	-0.015728	1.86	0.15	-0.76	-0.58
341	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	81.65	4.747004	-0.000109	0.314385	-0.063895	3.61	-1.04	6	-2.73
342	Devletin İşlerliği (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	54.89	3.946716	-0.000022	-0.751372	-0.035987	2.15	-0.14	-0.47	-1.11
343	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	56.83	3.239551	-0.480814	-0.110041	-0.016501	2.27	-0.55	-0.31	-0.6

344	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	58.82	2.457779	-0.808384	0.968232	-0.004991	1.77	-0.97	1.26	-0.19
345	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	58.8	3.320471	-0.529698	-0.489126	-0.019254	2.53	-0.65	-1.26	-0.76
346	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	57.38	3.048118	-0.802854	0.176784	-0.013146	2.31	-0.9	0.71	-0.51
347	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	57.74	2.836627	-0.642548	0.163704	-0.011968	2.12	-0.78	0.88	-0.47
348	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	52.4	3.042733	-0.012201	0.435548	-0.018208	1.74	-0.01	1.25	-0.64
349	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.94	2.933096	-0.738183	-0.205942	-0.010157	2.19	-0.86	-0.96	-0.39
350	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	81.4	3.663162	-0.836073	0.327381	-0.03317	2.62	-0.88	5.76	-1.05
351	Devletin İşlerliği (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	55.09	3.781406	-0.367233	-0.575062	-0.028202	2.3	-0.37	-0.37	-0.85
352	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	57.24	3.115085	-0.730771	-0.159915	-0.022625	2.19	-0.78	-0.48	-0.9
353	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	57.72	2.412616	-0.355117	0.655192	-0.014966	1.71	-0.33	0.76	-0.6
354	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	58.58	3.098858	-0.483977	-0.446535	-0.024204	2.38	-0.51	-1.11	-0.99
355	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	57.04	2.809429	-0.707765	0.06791	-0.020213	2.15	-0.75	0.29	-0.82
356	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	57.87	2.591879	-0.778463	0.154209	-0.018749	1.95	-0.84	0.83	-0.77
357	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	53.73	2.903912	-0.840217	0.45941	-0.017941	1.85	-0.86	1.39	-0.64
358	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.31	2.74128	-0.551679	-0.126984	-0.018279	2.05	-0.54	-0.57	-0.73
359	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi -	81.5	4.48408	-	0.262905	-	3.57	-0.95	3.75	-2.66

			2014	1	4	1.231683		0.057948				
360	Devletin İşlerliği (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	56.08	3.802295	-0.881214	-0.644395	-0.035918	2.34	-0.87	-0.43	-1.25
361	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	66.04	4.309562	0.011333	-0.741214	-0.057156	3.83	3.37	-2.71	-2.77
362	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	65.6	4.492871	0.016044	-2.034952	-0.061558	3.85	3.79	-2.61	-2.88
363	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	59.44	3.263209	0.00821	-0.364651	-0.043157	2.87	2.25	-1.04	-1.99
364	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	65.67	3.362308	0.014015	-0.555763	-0.040258	3.24	3.71	-2.63	-2.04
365	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	62.84	3.623253	0.012808	-0.352184	-0.046444	3.27	3.3	-2.01	-2.24
366	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	76.28	4.038339	0.015309	1.136851	-0.055527	4.06	4.54	5.25	-3.05
367	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	67.79	3.197062	0.013348	0.390389	-0.042733	3.13	3.74	2.19	-2.19
368	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	69.1	3.907622	-0.001518	0.258183	-0.049795	2.77	-0.2	1.82	-2.07
369	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	67.33	4.576938	0.00964	-1.661408	-0.062331	3.66	2.89	-1.43	-2.78
370	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	56.92	3.618123	0.000401	-0.563678	-0.032231	2.82	1.55	-1.87	-1.41
371	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	52.46	2.968308	0.000377	-0.382685	-0.02431	2.23	1.36	-0.53	-1.03
372	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	54.47	3.040994	0.000284	-0.472726	-0.028883	2.44	1.06	-1.29	-1.23
373	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	54.05	2.779277	0.000431	-0.256497	-0.01807	2.26	1.57	-1.17	-0.77
374	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	53.39	2.905687	0.000442	-0.175125	-0.021427	2.32	1.54	-0.95	-0.92

375	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	60.13	3.718007	0.000388	0.929562	-0.032955	2.85	1.32	3.4	-1.41
376	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	55.76	2.638463	0.000377	0.114473	-0.018548	2.14	1.43	0.61	-0.81
377	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	69.23	4.034663	-0.00009	0.246359	-0.053276	2.74	-0.35	3.51	-2.03
378	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	59.82	4.214876	0.00034	-1.541166	-0.044249	2.95	1.33	-1.2	-1.75
379	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	54.4	3.97326	39.664386	-0.547296	-0.036495	3.06	0.74	-1.76	-1.56
380	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	49.92	3.178642	23.888709	-0.1437	-0.0283	2.34	0.43	-0.2	-1.16
381	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	54.01	3.361658	49.350367	-0.63206	-0.03193	2.78	0.9	-1.67	-1.38
382	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	50.65	3.168667	20.968997	-0.155925	-0.026033	2.54	0.38	-0.71	-1.09
383	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	50.03	3.177192	20.965	-0.059771	-0.027956	2.47	0.37	-0.33	-1.17
384	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	57.48	3.997681	-4.772054	0.908491	-0.038281	2.88	-0.08	3.02	-1.5
385	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	52.87	3.021342	16.594023	0.091737	-0.024868	2.43	0.3	0.45	-1.05
386	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	70.44	3.857965	48.818248	0.250533	-0.046594	2.84	0.99	4.15	-1.96
387	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	57.25	4.732216	-10.821266	-1.600218	-0.054237	3.22	-0.2	-1.19	-2.02
388	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	54.27	4.021046	-0.223437	-0.591676	-0.040291	3.09	-0.68	-1.79	-1.74
389	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	49.62	3.227632	-0.016221	-0.168768	-0.030607	2.38	-0.05	-0.23	-1.28

390	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	52.97	3.448687	0.103313	-0.570179	-0.036116	2.79	0.32	-1.51	-1.56
391	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	50.47	3.186506	-0.061142	-0.172415	-0.027597	2.55	-0.19	-0.77	-1.18
392	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	49.83	3.22381	-0.043888	-0.079071	-0.029847	2.51	-0.13	-0.43	-1.27
393	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	57.49	3.944631	-0.034179	0.900506	-0.037304	2.94	-0.12	3.2	-1.56
394	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	52.96	3.039809	-0.136517	0.14796	-0.026279	2.46	-0.38	0.67	-1.14
395	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	74.23	4.115458	0.614861	0.260128	-0.053491	3.23	2.06	4.69	-2.42
396	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.27	4.640767	-0.071263	-1.623388	-0.0523	3.24	-0.22	-1.19	-2.06
397	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	60.08	3.990981	2.830032	-0.422896	-0.036074	3.29	2.25	-1.46	-1.67
398	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	58.29	3.718626	3.335897	-0.574726	-0.031336	2.98	2.54	-0.84	-1.44
399	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	59.13	3.486553	2.811083	-0.405909	-0.032346	3.06	2.19	-1.17	-1.5
400	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	58.05	3.37393	3.043283	-0.146929	-0.026266	2.94	2.38	-0.73	-1.22
401	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	57.55	3.396506	3.064658	-0.06455	-0.028109	2.88	2.38	-0.39	-1.3
402	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	65.5	4.196688	2.844328	0.887459	-0.03669	3.49	2.46	3.5	-1.71
403	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	60.07	3.327396	3.029938	0.174625	-0.025964	2.91	2.35	0.96	-1.22
404	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	70.12	4.242592	1.163839	0.203747	-0.053049	2.96	0.87	3.04	-2.21
405	Düşünce ve İfade	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak	63.0	4.55539	2.798126	-	-	3.42	2.07	-0.37	-2.02

	Özgürlüğü		(1000kişi)	7	8		0.499554	0.047735				
406	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	53.62	3.919312	0.00002	-0.518363	-0.038293	2.88	0.15	-1.65	-1.56
407	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	49.63	3.265098	-0.000013	-0.151423	-0.031372	2.33	-0.09	-0.2	-1.24
408	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	53.09	3.215318	0.00006	-0.602851	-0.032165	2.49	0.43	-1.53	-1.33
409	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	50.42	3.201144	0.000002	-0.164437	-0.027771	2.41	0.01	-0.73	-1.1
410	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	49.83	3.286102	-0.000016	-0.072363	-0.03101	2.42	-0.12	-0.4	-1.24
411	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	58.14	3.726077	0.000083	0.945834	-0.032557	2.71	0.65	3.28	-1.31
412	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	52.76	3.000075	0.000017	0.108435	-0.025305	2.26	0.13	0.56	-1.02
413	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	69.24	4.058325	-0.000043	0.235631	-0.053668	2.72	-0.36	3.97	-2.02
414	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.58	5.015557	-0.000069	-1.776952	-0.058743	3.16	-0.5	-1.27	-2.08
415	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	53.68	3.991447	-0.205778	-0.485471	-0.036999	3.05	-0.26	-1.5	-1.47
416	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	50.34	3.30739	-0.54667	-0.048304	-0.024706	2.45	-0.67	-0.06	-0.98
417	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	53.52	3.541365	-0.52502	-0.533229	-0.030421	2.87	-0.69	-1.46	-1.27
418	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	50.75	3.296755	-0.391924	-0.122079	-0.024601	2.62	-0.46	-0.51	-1.01
419	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	50.51	3.364719	-0.529098	-0.059977	-0.02488	2.61	-0.67	-0.34	-1.02
420	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	57.8	3.677873	0.446889	0.934916	-0.03898	2.51	0.46	3.21	-1.63

421	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	53.08	3.155932	-0.378013	0.085376	-0.022876	2.53	-0.47	0.43	-0.94
422	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	69.66	3.383782	-0.686859	0.249187	-0.032855	2.17	-0.65	3.92	-0.93
423	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.24	4.686729	0.151179	-1.597348	-0.054874	3.26	0.17	-1.18	-1.91
424	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	54.62	3.892481	-0.721075	-0.502357	-0.039876	3	-0.84	-1.64	-1.73
425	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	51.55	3.440366	-1.122746	-0.60435	-0.034427	2.56	-1.11	-0.74	-1.45
426	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	53.24	3.322068	-0.477268	-0.491268	-0.035328	2.71	-0.53	-1.3	-1.54
427	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	51.9	3.141076	-0.867297	-0.192284	-0.028313	2.55	-0.98	-0.88	-1.23
428	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	50.92	3.151565	-0.748931	-0.066851	-0.030549	2.48	-0.84	-0.38	-1.32
429	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	59.89	3.806626	-1.012015	0.9271	-0.037146	2.93	-1.25	3.38	-1.61
430	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	53.54	3.053741	-0.681803	0.151734	-0.027818	2.49	-0.72	0.75	-1.21
431	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	69.53	4.023315	-0.832109	0.202754	-0.052576	2.86	-0.57	2.57	-2.15
432	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.95	4.640232	-0.618043	-1.527797	-0.05381	3.27	-0.7	-1.16	-2.14
433	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	73.72	4.837198	0.012879	-1.052425	-0.059441	4.34	3.86	-3.87	-2.91
434	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	71.42	4.958218	0.018884	-2.690016	-0.063596	4.13	4.35	-3.36	-2.89
435	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	62.52	3.302524	0.008661	-0.424651	-0.038802	2.68	2.19	-1.12	-1.65
436	Organizasyon ve	Aylık Ortalama Gelir	Orta Öğretim	73.2	3.49345	0.016709	-0.79147	-	3.38	4.44	-3.76	-1.8

	Örgütlenme	($) -2014		1	9			0.035448				
437	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	65.62	3.687933	0.013786	-0.388516	-0.042244	3.07	3.27	-2.04	-1.87
438	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	74.72	3.513878	0.016908	1.077664	-0.043131	3.07	4.37	4.33	-2.06
439	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) -2014	68.14	3.239076	0.0139	0.401457	-0.038543	2.81	3.46	2	-1.75
440	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi -2014	75.49	4.978411	-0.000637	0.243738	-0.062083	3.51	-0.08	1.71	-2.56
441	Organizasyon ve Örgütlenme	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	68.99	4.813562	0.010045	-1.390804	-0.061326	3.46	2.71	-1.08	-2.46
442	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	64.83	4.029702	0.00048	-0.853938	-0.030676	3.09	1.82	-2.79	-1.31
443	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	57.32	3.153497	0.000458	-0.753711	-0.019508	2.22	1.55	-0.97	-0.77
444	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	58.45	3.034419	0.000327	-0.532138	-0.023111	2.26	1.13	-1.34	-0.91
445	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	60.71	2.768936	0.000544	-0.441076	-0.00832	2.16	1.89	-1.92	-0.34
446	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	57.49	2.890675	0.000509	-0.205687	-0.014667	2.14	1.65	-1.03	-0.59
447	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	58.83	3.157918	0.000432	0.84899	-0.018162	2.14	1.3	2.75	-0.69
448	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	58.4	2.623466	0.000423	0.114697	-0.012722	1.94	1.46	0.55	-0.5
449	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -2014	75.57	5.093921	-0.00007	0.243575	-0.064854	3.44	-0.27	3.45	-2.46
450	Organizasyon ve Örgütlenme	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	63.05	4.404329	0.000379	-1.264624	-0.041899	2.82	1.35	-0.9	-1.51
451	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	61.09	4.454914	-5.549543	-0.784743	-0.039699	3.3	-0.1	-2.42	-1.63

452	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	54.39	3.541737	-29.868834	-0.518852	-0.030137	2.43	-0.5	-0.66	-1.14
453	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	56.73	3.440844	-3.456407	-0.604218	-0.03094	2.6	-0.06	-1.46	-1.22
454	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	56.68	3.370016	-35.065123	-0.337731	-0.023774	2.56	-0.6	-1.45	-0.94
455	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	54.21	3.355977	-33.89858	-0.1105	-0.02773	2.42	-0.56	-0.56	-1.07
456	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	57.59	3.841568	-58.711222	0.925881	-0.032657	2.49	-0.94	2.77	-1.15
457	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	56.02	3.188096	-38.645163	0.14347	-0.025373	2.34	-0.63	0.65	-0.98
458	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	76.2	4.962357	-39.602734	0.218952	-0.064485	3.6	-0.79	3.58	-2.68
459	Organizasyon ve Örgütlenme	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	62.71	5.364615	-73.126661	-1.593278	-0.062942	3.42	-1.25	-1.11	-2.2
460	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	64.83	4.581101	-0.588991	-1.004625	-0.041576	3.56	-1.82	-3.08	-1.82
461	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	54.75	3.403441	-0.244218	-0.527725	-0.026677	2.34	-0.71	-0.67	-1.04
462	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	56.88	3.377309	-0.112448	-0.578742	-0.029988	2.53	-0.33	-1.42	-1.2
463	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	57.52	3.199259	-0.336045	-0.370955	-0.019147	2.45	-0.99	-1.58	-0.78
464	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	54.67	3.213419	-0.280144	-0.124593	-0.023804	2.34	-0.8	-0.63	-0.95

465	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	57.46	3.263003	-0.292426	0.823961	-0.02143	2.18	-0.89	2.63	-0.81
466	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.1	3.034045	-0.414356	0.229745	-0.021007	2.27	-1.08	0.96	-0.84
467	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.52	4.982348	0.056134	0.235643	-0.062369	3.55	0.17	3.86	-2.57
468	Organizasyon ve Örgütlenme	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	61.4	4.8167	-0.267698	-1.54052	-0.050389	3.1	-0.77	-1.04	-1.83
469	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	65.57	4.471633	2.656202	-0.707959	-0.036146	3.52	2.01	-2.33	-1.59
470	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.45	3.982238	3.482647	-0.916982	-0.027932	2.94	2.45	-1.24	-1.18
471	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	61.5	3.531118	2.75588	-0.478257	-0.027629	2.83	1.96	-1.25	-1.17
472	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	62	3.472658	2.999445	-0.30758	-0.0191	2.82	2.18	-1.41	-0.83
473	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	59.8	3.43075	3.054019	-0.079621	-0.022657	2.65	2.16	-0.44	-0.96
474	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	62.61	3.663729	2.834819	0.803524	-0.022416	2.63	2.12	2.74	-0.9
475	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.33	3.368047	3.078561	0.175075	-0.021094	2.64	2.14	0.86	-0.89
476	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	77.05	5.47808	1.586154	0.193286	-0.066667	3.86	1.2	2.91	-2.8
477	Organizasyon ve Örgütlenme	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	65.89	4.786148	3.043581	-0.131957	-0.0459	3.28	2.06	-0.09	-1.77
478	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	61.43	4.252968	0.000073	-0.820421	-0.035051	3.04	0.54	-2.53	-1.39
479	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	54.09	3.384444	0.000035	-0.531552	-0.025199	2.24	0.23	-0.66	-0.93
480	Organizasyon ve	Doğrudan Yab. Yat. Gir	İlk Öğretim	57.4	3.12448	0.000107	-	-	2.25	0.71	-1.7	-0.95

	Örgütlenme	(Mil$)		1	7		0.720591	0.024824				
481	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	56.37	3.127613	0.000055	-0.342365	-0.016884	2.23	0.38	-1.44	-0.63
482	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	53.77	3.213542	0.000016	-0.089487	-0.023451	2.18	0.11	-0.46	-0.86
483	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	57.16	3.109003	0.000113	0.878355	-0.016514	2.01	0.78	2.71	-0.59
484	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	55.57	2.943913	0.000043	0.109289	-0.018644	2.02	0.29	0.51	-0.68
485	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.62	5.144126	-0.00004	0.235634	-0.065811	3.43	-0.34	3.95	-2.47
486	Organizasyon ve Örgütlenme	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	60.62	5.072648	-0.000033	-1.385415	-0.054059	2.9	-0.22	-0.9	-1.74
487	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	61.96	4.516445	-0.693031	-0.706542	-0.031123	3.37	-0.85	-2.13	-1.21
488	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	56.52	3.631719	-1.144892	-0.243468	-0.014776	2.55	-1.34	-0.31	-0.55
489	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	59.49	3.770724	-1.169287	-0.593506	-0.019446	2.9	-1.45	-1.54	-0.77
490	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	57.55	3.513914	-0.893846	-0.228883	-0.013216	2.67	-1	-0.92	-0.52
491	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	56.52	3.56203	-1.177921	-0.058547	-0.013196	2.62	-1.41	-0.31	-0.51
492	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	56.26	3.611278	-0.279251	0.793432	-0.022324	2.17	-0.25	2.41	-0.82
493	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	57.71	3.372049	-1.090089	0.043135	-0.011225	2.51	-1.27	0.2	-0.43
494	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	76.05	4.439401	-0.746791	0.250755	-0.043771	2.83	-0.7	3.93	-1.24
495	Organizasyon ve Örgütlenme	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	61.05	4.821247	-0.555829	-1.117801	-0.042254	3.08	-0.59	-0.76	-1.35

496	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	61.26	4.416774	-0.340894	-0.786207	-0.039503	3.27	-0.38	-2.46	-1.65
497	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	55.02	3.643171	-0.910002	-0.845636	-0.030276	2.5	-0.83	-0.95	-1.18
498	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	56.73	3.430618	-0.054932	-0.60489	-0.030675	2.58	-0.06	-1.47	-1.23
499	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	56.71	3.262822	-0.592784	-0.343716	-0.020986	2.48	-0.62	-1.47	-0.85
500	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	53.99	3.225154	-0.388821	-0.085044	-0.024805	2.32	-0.4	-0.44	-0.98
501	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	57.18	3.318062	-0.732251	0.835502	-0.022971	2.22	-0.79	2.65	-0.86
502	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	55.59	3.09358	-0.332238	0.12841	-0.022271	2.27	-0.32	0.57	-0.87
503	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	75.63	5.058662	-0.512632	0.214528	-0.063828	3.55	-0.35	2.69	-2.58
504	Organizasyon ve Örgütlenme	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	60.69	4.892465	-0.308876	-1.265592	-0.051726	3.12	-0.31	-0.87	-1.86
505	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	79.26	3.609004	0.016028	-0.512791	-0.044833	3.66	5.43	-2.13	-2.48
506	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	78.31	3.590594	0.018574	-1.199937	-0.045693	3.45	4.93	-1.73	-2.4
507	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	77.05	2.917673	0.013723	-0.314157	-0.035655	3.04	4.45	-1.06	-1.95
508	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	79.53	2.967412	0.018118	-0.410739	-0.033147	3.3	5.53	-2.24	-1.94
509	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	76.97	2.99675	0.016115	-0.155944	-0.03586	3.06	4.69	-1	-1.95
510	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	78.08	2.91508	0.019204	0.529561	-0.038203	2.74	5.33	2.29	-1.96
511	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir	Suç Oranı (%) -	78.5	2.72009	0.01616	0.121135	-	2.88	4.91	0.74	-1.8

		($) -2014	2014	9	2			0.032518				
512	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	87.16	3.79234	0.002091	0.29348	-0.045182	3.59	0.36	2.76	-2.5
513	Hukukun Üstünlüğü (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	77.02	3.290334	0.014995	-0.554049	-0.040773	2.79	4.77	-0.51	-1.93
514	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	64.37	2.65186	0.000543	-0.258576	-0.010002	2.03	2.06	-0.84	-0.43
515	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	64.68	1.809394	0.000459	0.699498	-0.002183	1.41	1.72	0.99	-0.1
516	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	65.71	2.573293	0.000454	-0.500069	-0.012302	2.12	1.73	-1.4	-0.54
517	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	63.56	2.247714	0.000523	-0.016498	-0.005245	1.83	1.9	-0.07	-0.22
518	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	63.82	2.157697	0.00047	0.086701	-0.00605	1.74	1.66	0.47	-0.26
519	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	58.05	2.490474	0.000523	0.272306	-0.009468	1.67	1.56	0.87	-0.36
520	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	65.94	1.966712	0.000526	-0.211635	-0.001789	1.61	2.01	-1.13	-0.08
521	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	87.41	4.129745	-0.000143	0.349355	-0.051178	3.78	-0.75	6.7	-2.63
522	Hukukun Üstünlüğü (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	62.6	2.73005	0.000527	-0.367102	-0.0127	1.76	1.9	-0.26	-0.46
523	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	60.36	3.133167	-45.523417	-0.143568	-0.023115	2.31	-0.82	-0.44	-0.94
524	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	62.15	2.231296	-44.452286	0.921272	-0.014262	1.68	-0.82	1.29	-0.6
525	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	62.68	3.150613	-27.68141	-0.557653	-0.024791	2.57	-0.5	-1.46	-1.06

						5						
526	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	60.27	2.850712	-47.615292	0.077604	-0.021331	2.27	-0.86	0.35	-0.89
527	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	61.22	2.606959	-38.953927	0.16947	-0.01883	2.05	-0.7	0.94	-0.79
528	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	54.95	3.130001	-44.127293	0.314773	-0.022689	1.97	-0.68	0.91	-0.78
529	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	61.88	2.6412	-36.616768	-0.186688	-0.016399	2.09	-0.64	-0.91	-0.68
530	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	87.24	3.856927	-19.330447	0.321222	-0.046604	3.72	-0.52	6.98	-2.57
531	Hukukun Üstünlüğü (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	59.67	3.867382	-70.145459	-0.688359	-0.036845	2.41	-1.17	-0.47	-1.26
532	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	60.69	3.203597	-0.328342	-0.305795	-0.021028	2.36	-0.96	-0.89	-0.87
533	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.78	2.075614	-0.191327	0.934238	-0.009487	1.56	-0.61	1.31	-0.41
534	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	62.5	3.077659	-0.10216	-0.579838	-0.022166	2.48	-0.32	-1.53	-0.96
535	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	59.8	2.701586	-0.198971	0.068188	-0.016229	2.14	-0.61	0.3	-0.69
536	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	60.86	2.476779	-0.146124	0.175957	-0.014753	1.95	-0.45	0.96	-0.63
537	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	54.66	2.715386	-0.184824	0.237165	-0.014467	1.76	-0.55	0.73	-0.53
538	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) -	61.4	2.54378	-	-	-	2.01	-0.2	-0.88	-0.54

			2014	1	8	0.072425	0.199915	0.012735				
539	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	88.43	4.005724	0.364508	0.344237	-0.047684	4.04	1.57	7.97	-2.77
540	Hukukun Üstünlüğü (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	58.39	3.343535	-0.251503	-0.632583	-0.024817	2.1	-0.71	-0.42	-0.88
541	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	66.29	3.153677	3.246234	-0.085932	-0.015912	2.52	2.5	-0.29	-0.71
542	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	67	2.572784	3.028362	0.592558	-0.010533	2.06	2.31	0.87	-0.48
543	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	68.06	3.23379	2.992602	-0.46507	-0.019479	2.86	2.35	-1.35	-0.91
544	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	66.54	2.948679	3.321763	0.114349	-0.015383	2.56	2.59	0.56	-0.71
545	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	67.87	2.683392	3.332437	0.204442	-0.013106	2.33	2.65	1.27	-0.62
546	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	61.42	3.068264	3.011411	0.219074	-0.014736	2.17	2.22	0.73	-0.58
547	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	67.13	2.822751	3.042369	-0.153963	-0.012323	2.41	2.3	-0.83	-0.57
548	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	87.28	4.045038	0.579745	0.313584	-0.047099	3.72	0.57	6.17	-2.59
549	Hukukun Üstünlüğü (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	65.62	3.283349	3.66974	0.996009	-0.019226	2.27	2.51	0.69	-0.75
550	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	59.52	3.109979	0.000008	-0.189625	-0.019265	2.18	0.06	-0.57	-0.75
551	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	61.48	2.255791	-0.000048	1.019884	-0.012678	1.64	-0.35	1.39	-0.51
552	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	62.83	2.881536	0.000086	-0.696959	-0.018102	2.24	0.61	-1.77	-0.75
553	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	59.34	2.824979	-0.000018	0.101749	-0.0184	2.1	-0.13	0.45	-0.72

554	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	60.62	2.548084	-0.000013	0.195651	-0.015962	1.88	-0.1	1.1	-0.64
555	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	54.16	2.770249	0.000018	0.24197	-0.014526	1.73	0.12	0.72	-0.5
556	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	61.36	2.536543	0.000005	-0.221106	-0.012487	1.87	0.04	-1.11	-0.49
557	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	87.55	4.213789	-0.000078	0.332941	-0.052753	3.83	-0.89	7.59	-2.69
558	Hukukun Üstünlüğü (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.63	3.519319	-0.000018	-0.445763	-0.027112	1.97	-0.12	-0.28	-0.86
559	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	59.51	3.137002	-0.042166	-0.181036	-0.019257	2.28	-0.05	-0.53	-0.73
560	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	61.71	2.192377	-0.444676	1.059312	-0.005075	1.65	-0.56	1.44	-0.2
561	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	62.42	3.171824	-0.135204	-0.606807	-0.021505	2.54	-0.18	-1.64	-0.89
562	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	59.55	2.84813	-0.357217	0.133937	-0.014156	2.22	-0.41	0.55	-0.57
563	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	60.76	2.573498	-0.274551	0.201779	-0.01248	2	-0.35	1.13	-0.51
564	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	54.19	2.693168	0.201462	0.247803	-0.01627	1.58	0.18	0.73	-0.59
565	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.59	2.64238	-0.347069	-0.24168	-0.009532	2.07	-0.42	-1.18	-0.38
566	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	87.08	3.86449	0.013083	0.327853	-0.045719	3.27	0.02	6.81	-1.72
567	Hukukun Üstünlüğü (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.66	3.450221	0.162383	-0.43337	-0.02802	2.15	0.17	-0.29	-0.87
568	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	60.66	3.037939	-0.851714	-0.176811	-0.020288	2.24	-0.95	-0.55	-0.84
569	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam	61.5	2.20235	-	0.813793	-	1.64	-0.38	1	-0.47

			Süresi		2	0.383274		0.011195				
570	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	62.82	3.053284	-0.544787	-0.552123	-0.022643	2.49	-0.61	-1.46	-0.99
571	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	60.4	2.703293	-0.829735	0.068667	-0.017559	2.16	-0.92	0.31	-0.75
572	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	61.92	2.406581	-0.911588	0.202792	-0.015836	1.92	-1.04	1.16	-0.69
573	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	55.46	2.692552	-0.832459	0.254532	-0.015305	1.77	-0.88	0.79	-0.56
574	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	61.67	2.549982	-0.482303	-0.190083	-0.013788	2.02	-0.5	-0.91	-0.58
575	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	87.13	3.916521	-0.315091	0.316704	-0.046512	3.68	-0.29	5.32	-2.52
576	Hukukun Üstünlüğü (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	58.69	3.393838	-0.830524	-0.351695	-0.027237	2.15	-0.84	-0.24	-0.97
577	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	83.7	3.661326	0.01067	-0.164804	-0.047857	5.05	4.92	-0.93	-3.6
578	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	83.47	3.614822	0.011289	-0.327542	-0.047523	4.79	4.13	-0.65	-3.44
579	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	83.75	3.492744	0.009692	-0.202832	-0.045742	5.21	4.5	-0.98	-3.58
580	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	84.09	3.476143	0.011699	-0.172147	-0.044108	5.28	4.88	-1.28	-3.52
581	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	83.65	3.535113	0.011177	-0.095141	-0.045776	5.16	4.66	-0.88	-3.57
582	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	85.27	3.265425	0.014129	0.346868	-0.045008	4.65	5.94	2.27	-3.5
583	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	84.09	3.389556	0.011161	0.080079	-0.044182	5.03	4.75	0.68	-3.43
584	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	81.62	4.022384	0.002182	0.16065	-0.052298	4.22	0.41	1.68	-3.21

585	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	85.67	4.204819	0.010545	-1.150229	-0.05536	5.46	5.15	-1.61	-4.02
586	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	74.24	3.017382	0.000369	0.00341	-0.024533	3.27	1.98	0.02	-1.49
587	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	76.46	2.516417	0.000302	0.813898	-0.020699	2.89	1.66	1.71	-1.33
588	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	75.63	3.24136	0.000327	-0.332546	-0.029097	3.81	1.79	-1.33	-1.82
589	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	74.48	3.007167	0.000342	0.081515	-0.025993	3.52	1.79	0.53	-1.6
590	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	74.51	2.950341	0.000329	0.072277	-0.025026	3.42	1.67	0.57	-1.56
591	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	68.7	2.948177	0.000392	0.158195	-0.023777	2.85	1.68	0.73	-1.28
592	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) -2014	75.43	2.861576	0.00037	-0.14962	-0.022816	3.32	2.01	-1.13	-1.42
593	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi -2014	81.59	4.212827	-0.000065	0.206463	-0.05515	4.22	-0.37	4.34	-3.1
594	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	75.5	3.792333	0.000384	-1.018242	-0.035279	3.66	2.07	-1.09	-1.92
595	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Okur Yazarlık (%)	71.13	3.344588	-15.73172	0.06737	-0.032324	3.48	-0.4	0.29	-1.86
596	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Beklenen Yaşam Süresi	74.4	2.747194	-8.566923	0.979124	-0.026611	3.04	-0.23	2.01	-1.63
597	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	İlk Öğretim	73.12	3.643679	2.327419	-0.415209	-0.0365	4.23	0.06	-1.54	-2.22
598	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Orta Öğretim	71.91	3.364223	-10.30223	0.151008	-0.034679	3.84	-0.27	0.97	-2.07
599	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) -2013	Yüksek Öğretim	72.22	3.206726	-4.902629	0.144948	-0.031855	3.59	-0.13	1.15	-1.91
600	Kişi Hak ve Hürriyetleri	Gelir Dağılımı (Gini) -	Fakirlik (%)	65.3	3.18405	1.884406	0.124295	-	2.83	0.04	0.51	-1.36

	(%)	2013			8			0.028084				
601	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	72.13	3.282314	-2.9391	-0.153704	-0.030878	3.66	-0.07	-1.05	-1.81
602	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	81.49	4.088566	-5.099856	0.195002	-0.052842	4.33	-0.15	4.66	-3.21
603	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	72.33	4.51586	-34.271077	-1.179859	-0.050151	4.11	-0.84	-1.17	-2.5
604	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	71.74	3.391622	-0.219407	-0.027308	-0.032014	3.56	-0.91	-0.11	-1.89
605	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	74.95	2.675062	-0.181506	0.959631	-0.025376	3	-0.86	2	-1.61
606	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	73.43	3.571582	-0.134703	-0.372743	-0.035825	4.13	-0.6	-1.41	-2.21
607	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	72.36	3.290595	-0.171692	0.131125	-0.032985	3.78	-0.76	0.84	-2.02
608	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	72.64	3.163846	-0.156868	0.127898	-0.030999	3.59	-0.69	1.01	-1.92
609	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	66.34	3.075543	-0.210222	0.133884	-0.027086	2.87	-0.9	0.6	-1.42
610	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	72.33	3.257301	-0.119202	-0.121132	-0.030417	3.66	-0.47	-0.76	-1.83
611	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.42	4.224448	0.330441	0.211406	-0.054596	4.71	1.57	5.42	-3.52
612	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	72.46	4.229126	-0.216884	-1.244619	-0.044039	3.95	-0.91	-1.22	-2.33
613	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	76.02	3.359235	2.323563	0.124374	-0.028412	3.83	2.55	0.59	-1.82
614	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	77.63	3.006446	1.910663	0.753302	-0.026168	3.53	2.13	1.62	-1.76
615	Kişi Hak ve Hürriyetleri	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	76.9	3.71377	2.047109	-	-	4.66	2.28	-1.28	-2.29

	(%)			8	3		0.312602	0.034392				
616	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	76.82	3.471965	2.288647	0.16773	-0.032561	4.36	2.58	1.2	-2.19
617	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	77.15	3.316018	2.278598	0.154723	-0.030014	4.11	2.59	1.38	-2.04
618	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	70.48	3.364275	2.045941	0.119159	-0.027792	3.37	2.14	0.57	-1.56
619	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	76.25	3.463159	2.131879	-0.109236	-0.030229	4.19	2.28	-0.83	-1.97
620	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	82.91	4.474457	1.180857	0.167142	-0.055986	4.7	1.33	3.76	-3.52
621	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	76.01	4.212802	2.248909	-0.185153	-0.040769	4.23	2.23	-0.19	-2.3
622	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	71.33	3.179908	0.00006	0.027801	-0.027705	3.2	0.61	0.12	-1.54
623	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	74.4	2.670137	0.000022	0.960966	-0.024483	2.87	0.24	1.93	-1.46
624	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	74.68	3.253106	0.000134	-0.548134	-0.029347	3.69	1.38	-2.03	-1.77
625	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	72.04	3.200322	0.000045	0.140349	-0.030693	3.45	0.46	0.89	-1.74
626	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	72.53	3.004839	0.000056	0.144469	-0.027691	3.21	0.6	1.17	-1.6
627	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	66.21	2.949445	0.000087	0.175978	-0.023231	2.67	0.84	0.76	-1.16
628	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	72.54	3.04735	0.000065	-0.152837	-0.026157	3.21	0.67	-1.09	-1.47
629	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	81.58	4.222861	-0.000029	0.198629	-0.055288	4.18	-0.36	4.94	-3.07
630	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	71.73	4.11965	0.000035	-0.91763	-0.041364	3.42	0.34	-0.87	-1.94

631	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	71.41	3.38013	-0.400031	0.100802	-0.026448	3.53	-0.69	0.42	-1.44
632	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	75.41	2.812049	-0.612858	1.119514	-0.019116	3.18	-1.15	2.29	-1.15
633	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	73.38	3.730527	-0.300768	-0.406512	-0.033775	4.28	-0.56	-1.58	-1.99
634	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	72.85	3.491649	-0.630994	0.222327	-0.028498	4.01	-1.07	1.35	-1.69
635	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	72.69	3.295473	-0.405723	0.158437	-0.027495	3.7	-0.74	1.28	-1.62
636	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	65.3	3.173873	0.036376	0.130718	-0.028505	2.66	0.05	0.55	-1.47
637	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	72.78	3.397839	-0.485134	-0.18484	-0.025967	3.81	-0.85	-1.29	-1.5
638	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	82.09	3.666309	-0.606074	0.211106	-0.037717	3.49	-0.85	4.93	-1.59
639	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	71.69	4.326928	0.17881	-1.08404	-0.047415	3.99	0.27	-1.06	-2.18
640	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	73.06	3.238336	-0.949678	0.063038	-0.031758	3.48	-1.55	0.29	-1.92
641	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	74.74	2.81423	-0.465809	0.805491	-0.027341	3.12	-0.69	1.47	-1.71
642	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	74.33	3.53475	-0.750227	-0.332883	-0.036444	4.18	-1.21	-1.27	-2.3
643	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	73.58	3.280036	-0.876294	0.126298	-0.034213	3.86	-1.43	0.84	-2.15
644	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	74.42	3.088446	-0.978996	0.156709	-0.032162	3.61	-1.63	1.32	-2.06
645	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	68.28	3.040681	-1.003876	0.155192	-0.028019	2.93	-1.56	0.71	-1.52
646	Kişi Hak ve Hürriyetleri	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) -	73.4	3.26737	-	-	-	3.75	-1.2	-0.72	-1.97

	(%)		2014		8	0.805628	0.104182	0.032174				
647	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	83.02	4.343238	-1.314637	0.149031	-0.057168	4.71	-1.39	2.89	-3.57
648	Kişi Hak ve Hürriyetleri (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	73.33	4.26663	-0.868256	-0.996038	-0.046453	4.06	-1.32	-1.02	-2.49
649	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Okur Yazarlık (%)	45.88	-0.63757	0.000311	-0.121222	0.035496	-0.21	0.08	-0.21	0.79
650	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Beklenen Yaşam Süresi	45.78	-1.209949	0.000061	0.077876	0.043638	-0.54	0.01	0.05	1.23
651	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	İlk Öğretim	47.34	-1.010592	-0.000777	-0.386216	0.040761	-0.56	-0.19	-0.79	1.38
652	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Orta Öğretim	46.76	-1.540157	-0.001035	0.221275	0.046635	-0.8	-0.24	0.62	1.53
653	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yüksek Öğretim	47.83	-2.007057	-0.001138	0.209561	0.054858	-0.99	-0.28	0.91	1.7
654	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Fakirlik (%)	54.45	-1.558386	-0.00049	0.027218	0.047019	-1.08	-0.13	0.07	1.98
655	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Suç Oranı (%) - 2014	49.23	-1.914521	-0.001345	-0.289045	0.054244	-1.02	-0.34	-1.2	1.77
656	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Yaşam Kalitesi - 2014	59.66	-3.24225	0.001776	-0.012289	0.07369	-1.61	0.26	-0.1	2.34
657	Sendikalaşma (%)	Aylık Ortalama Gelir ($) -2014	Hastane Yatak (1000kişi)	48.16	-0.211835	0.000322	-1.377371	0.029074	-0.11	0.08	-1.06	0.91
658	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Okur Yazarlık (%)	47.31	-0.28736	-0.000183	-0.10453	0.029267	-0.1	-0.76	-0.18	0.65

					7							
659	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Beklenen Yaşam Süresi	47.37	-1.010832	-0.000197	0.242572	0.038951	-0.47	-0.8	0.24	1.15
660	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	İlk Öğretim	49.4	-0.652424	-0.000228	-0.436124	0.033065	-0.37	-0.94	-0.95	1.1
661	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Orta Öğretim	49.01	-1.311733	-0.000247	0.273042	0.039886	-0.7	-0.99	0.86	1.31
662	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yüksek Öğretim	50.87	-1.893405	-0.000292	0.274304	0.049551	-0.96	-1.17	1.25	1.57
663	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Fakirlik (%)	55.33	-1.430265	-0.000131	0.023396	0.044138	-0.99	-0.59	0.07	1.83
664	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Suç Oranı (%) - 2014	50.15	-1.623301	-0.000167	-0.25038	0.047736	-0.85	-0.71	-1.11	1.5
665	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Yaşam Kalitesi - 2014	60.55	-2.927826	-0.000157	0.041562	0.067796	-1.46	-0.71	0.64	2.11
666	Sendikalaşma (%)	Kişi Başına Düşen Gelir ($)	Hastane Yatak (1000kişi)	50.52	0.342476	-0.00023	-1.440577	0.019492	0.18	-0.95	-1.13	0.6
667	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Okur Yazarlık (%)	51.62	-0.84692	-82.299879	0.148869	0.031724	-0.3	-1.58	0.26	0.75
668	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Beklenen Yaşam Süresi	51.47	-0.186271	-78.541482	-0.061028	0.022827	-0.09	-1.57	-0.07	0.66
669	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	İlk Öğretim	51.46	-0.27732	-77.47106	-0.013144	0.02407	-0.16	-1.35	-0.03	0.78

					6	9						
670	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Orta Öğretim	51.81	-0.608155	-75.434685	0.117619	0.02752	-0.32	-1.51	0.39	0.87
671	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yüksek Öğretim	51.68	-0.689568	-71.598888	0.069018	0.030045	-0.31	-1.32	0.31	0.83
672	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Fakirlik (%)	57.61	-0.70924	-51.290705	0.211365	0.031062	-0.45	-1.13	0.59	1.15
673	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Suç Oranı (%) - 2014	51.94	-0.811091	-65.19138	-0.116702	0.032432	-0.39	-1.14	-0.46	0.91
674	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Yaşam Kalitesi - 2014	63.24	-2.575739	-60.212035	-0.012043	0.060782	-1.32	-1.39	-0.21	1.94
675	Sendikalaşma (%)	Gelir Dağılımı (Gini) - 2013	Hastane Yatak (1000kişi)	57.27	1.241796	-98.737964	-1.904843	0.000514	0.66	-2.01	-1.57	0.02
676	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Okur Yazarlık (%)	46.88	-1.385144	-0.23529	-0.083397	0.046477	-0.44	-0.63	-0.15	0.97
677	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Beklenen Yaşam Süresi	46.84	-1.83742	-0.239937	0.070684	0.052741	-0.78	-0.65	0.07	1.45
678	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	İlk Öğretim	47.79	-1.5898	-0.17695	-0.295616	0.048654	-0.8	-0.47	-0.62	1.49
679	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Orta Öğretim	47.8	-2.288464	-0.253235	0.19246	0.056911	-1.06	-0.69	0.62	1.7
680	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Yüksek Öğretim	48.7	-2.678853	-0.238637	0.18447	0.063747	-1.2	-0.66	0.87	1.82

681	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Fakirlik (%)	55.58	-2.041321	-0.18965	0.08257	0.053842	-1.31	-0.67	0.24	2.11
682	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Suç Oranı (%) - 2014	49.09	-2.176915	-0.093509	-0.238409	0.057047	-1.09	-0.24	-0.97	1.76
683	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	60	-3.405177	-0.140807	0.012681	0.07671	-1.67	-0.48	0.22	2.39
684	Sendikalaşma (%)	İşsizlik (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	50	-1.096064	-0.329495	-1.421725	0.041718	-0.5	-0.84	-1.11	1.2
685	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Okur Yazarlık (%)	46.62	-0.247518	0.698394	-0.160586	0.030828	-0.08	0.54	-0.28	0.68
686	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Beklenen Yaşam Süresi	46.65	-0.356981	0.963656	-0.379415	0.033231	-0.14	0.59	-0.3	0.87
687	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	İlk Öğretim	47.54	-0.999953	0.439557	-0.31646	0.040514	-0.57	0.34	-0.67	1.38
688	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Orta Öğretim	47.01	-1.370113	0.513328	0.153303	0.044658	-0.69	0.39	0.48	1.45
689	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yüksek Öğretim	48.08	-1.850409	0.533641	0.17518	0.052368	-0.9	0.42	0.82	1.6
690	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Fakirlik (%)	54.59	-1.698673	-0.267565	0.026373	0.04838	-1.14	-0.26	0.08	2
691	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Suç Oranı (%) - 2014	48.96	-2.02689	-0.040003	-0.264705	0.05477	-1	-0.03	-1.02	1.7

					1							
692	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	61.72	-4.966678	-1.539421	0.072669	0.096861	-1.92	-1.05	0.96	2.55
693	Sendikalaşma (%)	Ekonomik Büyüme (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.26	-0.154181	0.278343	-1.275823	0.028754	-0.08	0.2	-0.91	0.91
694	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Okur Yazarlık (%)	48.52	0.510851	-0.000176	-0.170959	0.01579	0.17	-1.04	-0.3	0.33
695	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Beklenen Yaşam Süresi	48.33	-0.375291	-0.000172	0.117453	0.028175	-0.17	-1.02	0.12	0.77
696	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	İlk Öğretim	48.97	-0.364472	-0.000146	-0.248251	0.028207	-0.19	-0.84	-0.53	0.86
697	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Orta Öğretim	49.47	-0.728867	-0.000183	0.212881	0.030562	-0.36	-1.09	0.7	0.92
698	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yüksek Öğretim	49.95	-1.148885	-0.000164	0.174062	0.038535	-0.53	-0.98	0.83	1.08
699	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Fakirlik (%)	54.67	-1.366687	-0.000044	0.035287	0.043014	-0.86	-0.32	0.1	1.59
700	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Suç Oranı (%) - 2014	49.66	-1.249766	-0.000103	-0.194431	0.041793	-0.54	-0.54	-0.75	1.09
701	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Yaşam Kalitesi - 2014	59.68	-2.962045	-0.000041	0.022808	0.069272	-1.38	-0.28	0.38	1.99
702	Sendikalaşma (%)	Doğrudan Yab. Yat. Gir (Mil$)	Hastane Yatak (1000kişi)	57.25	2.570391	-0.000373	-2.862609	-0.01823	1.16	-2.01	-2.06	-0.49

703	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Okur Yazarlık (%)	46.11	-0.677527	0.390802	-0.111691	0.030654	-0.23	0.31	-0.2	0.65
704	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Beklenen Yaşam Süresi	46.02	-1.184712	0.394129	0.031253	0.037706	-0.55	0.31	0.03	0.96
705	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	İlk Öğretim	47.54	-1.163939	0.425734	-0.359128	0.036203	-0.68	0.34	-0.78	1.09
706	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Orta Öğretim	46.87	-1.622126	0.403504	0.181069	0.041609	-0.85	0.32	0.58	1.21
707	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yüksek Öğretim	47.77	-2.044647	0.280063	0.179849	0.050583	-1.01	0.22	0.84	1.37
708	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Fakirlik (%)	54.95	-1.638468	0.500592	0.075857	0.040844	-1.15	0.45	0.22	1.49
709	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Suç Oranı (%) - 2014	49.21	-2.046748	0.394529	-0.260845	0.049382	-1.1	0.32	-1.15	1.43
710	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	59.76	-3.171474	0.339925	0.01281	0.068485	-1.59	0.34	0.22	1.98
711	Sendikalaşma (%)	Harcama/GSYİH (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.38	-0.183784	0.396367	-1.389405	0.0233	-0.1	0.3	-1.07	0.64
712	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Okur Yazarlık (%)	46.23	-0.95712	0.493994	-0.046208	0.041375	-0.31	0.38	-0.08	0.87
713	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Beklenen Yaşam Süresi	47.65	-2.905962	1.806364	1.253722	0.069739	-1.01	0.87	0.76	1.56

714	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	İlk Öğretim	48.46	-1.210431	0.89133	-0.456209	0.044828	-0.71	0.7	-0.96	1.53
715	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Orta Öğretim	47.73	-1.857311	0.865043	0.254446	0.051847	-0.96	0.67	0.78	1.67
716	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Yüksek Öğretim	48.62	-2.264446	0.78137	0.213842	0.059332	-1.11	0.63	0.99	1.8
717	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Fakirlik (%)	56.58	-1.777776	0.86455	-0.007507	0.051595	-1.26	0.92	-0.02	2.17
718	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Suç Oranı (%) - 2014	50.65	-2.324703	1.056745	-0.323228	0.061287	-1.24	0.85	-1.37	1.97
719	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Yaşam Kalitesi - 2014	65.35	-4.55691	2.445619	0.126983	0.095855	-2.28	1.79	1.58	3.02
720	Sendikalaşma (%)	Enflasyon (%)	Hastane Yatak (1000kişi)	48.34	-0.187073	0.344438	-1.402541	0.029813	-0.1	0.27	-1.08	0.93